

CÍRKEV VÍTĚZNÁ.

Životy Svatých a Světic Božích.

Pořadem roku občanského

sepsal

František Ekert,

farář u Matky Boží Sněžné v Praze, majetník čestného kříže papežského
„Pro Ecclesia et Pontifice.“

Svazek první. — S 18 obrázky.

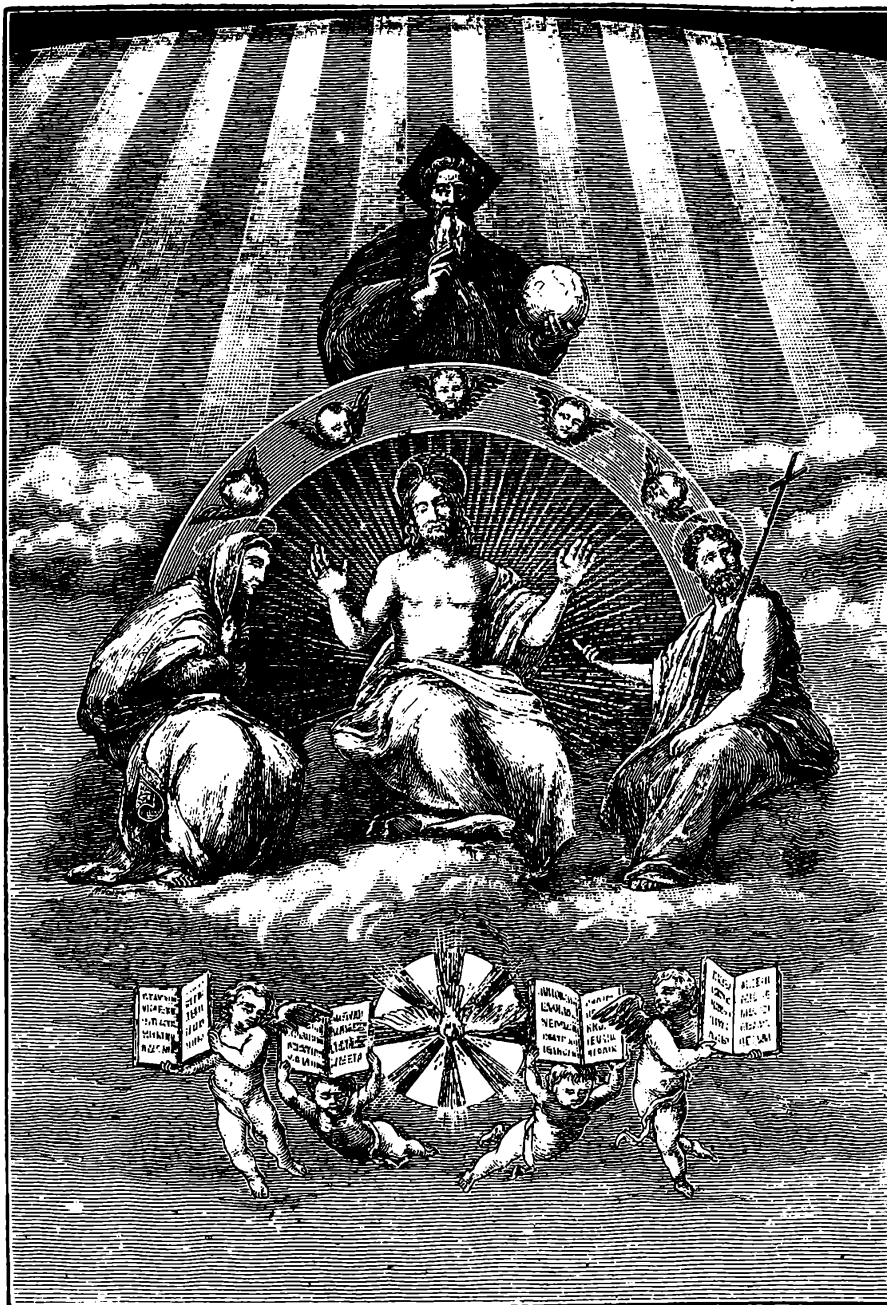


Podíl údů Dědictví Svatojanského čís. 79 za rok 1892.

V PRAZE.

Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny (Rohlíček a Sievers).

Nákladem Dědictví sv. Jana Nepomuckého



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Otče, chci, aby kde jsem já, i oni, které jsi mi dal, se mnou byli: aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal.
(Jan 17, 24.)

Obrátím kvílení jejich v radost, a potěším jich, a obveselím je od bolesti jejich. (Jer. 31, 13.)

Předmluva.

Životy Svatých bývaly odjakživa lidu našemu četbou nad jiné knihy oblíbenou. Dokladem toho jest veliké množství staročeských legend, jež nám vzácnou památkou po zbožných katolických předcích zbyly. Z památek toho druhu vynikají souborné spisy „Životy a řeči otcův aegyptských“ přeložené z latiny asi ve XIII. věku, jichž nejstarší rukopis chovaný v universitní knihovně Pražské, ze XIV. století pochází, zvláště pak staročeský Passional čili „Životy Mučedníkův a Mučednic Božích,“ jehož nejstarší rukopis uložený v Museum království Českého, dílem v XIII., dílem ve XIV. století napsán byl. Znameníť tento spis vyšel tiskem nejprv necelý r. 1475, potom úplný r. 1495 „ten auterý před sv. Maří Magdalenou ve Starém městě Pražském.“ V XVII. věku pokusil se Šeb. Vojt. Berlička, vstoupiv do Tovaryšstva Ježíšova a trvaje v Krakově, zčeštiti veledílo slovutného učitele svého, polského Jesuity Petra Skargy „Żiwoty świętych,“ nedokončil však překladu toho, a práce jeho, obsahující pouze první dva měsíce roku, chová se nyní v universitní knihovně Pražské. Později jal se kněz T. J. Jakub Beskovský překládati z latiny Životy svatých od Vavřince Suria, zemřel pak nad touto prací r. 1624, nedodělav jí. Teprv Albrecht Chanovský T. J. přeložil dílo Suriovo celé a vydal je r. 1625 v Praze tiskem pod názvem „Vitae sanctorum, Životové, skutkové a mučednictví, též i zázraky svatých a světic Božích na každý den rozvržené,“ kterýžto spis vyšel r. 1696 o dvou svazcích podobné. Roku 1635 vydán z latinského Tomáše Ign. Placalia zčeštěný spis „Martyrologium neb Passional sv. Římské Církve,“ ježž potom Dědictví sv. Václava v l. 1676 a 1760 znova tiskem vydalo. Roku 1785 vyšel v Brně dvoudílný spis „Život svatých na každý den celého roku,“ kterýž r. 1824 opět vydán byl. Roku 1819. vydal Tomáš Kubelka v Praze „Vyobrazení a krátké života vypsání oslavených služebníků a přátel Božích,“ a r. 1844 vyšlo „Popsání života a skutků svatých a světic Božích“ od Jos. M. Pohořelého. Počet starších drobných spisů českých o jednotlivých svatých a svě-

ticích Božích jest pak ohromný, jakož svědčí Jungmannova Historie i Jirečkova Rukověť dějin literatury české.

Posléze dostalo se lidu českému díla v oboru tomto nade všechny posavadní práce vynikajícího a původního. Byl to pětisvazkový spis Dědictvím sv. Jana Nepomuckého v Praze v l. 1847—1858 vydaný „Životy, skutky a utrpení svatých a světic Božích,“ jež složil P. Hugo Karlik, kněz řeholní kanonie Premonstrátů v Teplé. Je-li spisovateli nejlepší odměnou za snahu a práci jeho vědomí, že dílo jeho valně rozšířeno jest a pilně se čítá, může vysoce zasloužilý senior českých spisovatelů církevních, nyní převor Teplský P. Hugo Karlik v požehnaném kmetském věku svém s útechou a radostí vzpomínati na píli, kterou před čtyřiceti lety věnoval tomuto krásnému spisu svému. Byloť to první české původní zpracování životů svatých a zdařilo se spisovateli tak znamenitě, že došlo úspěchu tehdejší u nás nevídaného. Za krátko byly první tři svazky tohoto díla rozebrány, tak že nastala potřeba, vydati je znova, dnes pak ze všech 48.000 svazků celého spisu není ani jediného více na skladě.

Od té doby obohaceno bylo písemnictví české dvěma důkladnými spisy o životech svatých, zejména illustrovanou „Legendou“ od Dra. Jana Bílého, a šestisvazkovým „Církevním rokem“ od kanovníka Beneše Met. Kuldý, ať pomlčíme o valném počtu životů jednotlivých svatých, dílem vyšlých o sobě, dílem otištěných v různých listech a sbornících náboženských.

Tou měrou bylo toto odvětví české literatury náboženské za minulých dob, a zejména za času novějšího, dosti pilně pěstováno, a jest zajisté utěšeným znamením, že katolický lid náš ani těchto zde vytčených záslužných spisů již více dosti nemá, o čem svědčí čím dále hlasitěji z členstva Dědictví sv. Janského se ozývající přání, aby nákladem téhož Dědictví opět vydány byly Životy svatých. Přání tak důvodného nemohla vysoce důstojná správa Dědictví dále nešetřiti; i byl nížepsaný spisovatel, jenž v l. 1883 a 1884 úřad Dědictví podal svoje „Posvátná místa“ král hl. města Prahy,“ kteráž všude velmi příznivě přijata byla, pověřen úkolem, aby pro Dědictví sv. Janské napsal o životech svatých a světic Božích dílo nové.

Za posledních desítiletí změnily se veškeré poměry u nás nadobro. Národ český probudil i rozvinul se a pokročil mnohými směry tak netušeně, že jest to celému světu s podivem. Pohříchu byl tento pokrok a rozvoj namnoze jednostranný, ježto s ním nepostupoval souměrně také rozvoj a rozkvět náboženského a mravního života lidu našeho; ba třeba říci, že národní probouzení a rozvíjení, Bohu budiž žel, dalo se u nás v nejednom směru na úkor odvěké naší sv. Václavské katolické víry a všelike mravnosti křesťanské. Literatura česká, druhdy panenskou zvaná, pozbyla již dávno čestného názvu toho. Co nám tu na té sv. Václavské vinici vyrostlo koukolu, co je tu jedovatého bejlí, co tu škvárů bezbožeckých,

protikatolických, neřestných a ničemných, slátaných od lidí zaslepených a nesvědomitých, kteří nám takto celé vrstvy národa našeho kazí a otravují!

Za těchto neblahých poměrů skládal spisovatel toto dílo svoje, maje stálý zřetel ku vadám a potřebám doby nynější. Tudíž snažil se, aby tento spis byl katolickému lidu českému posilou ve víře svaté, zdrojem útěchy i duchovního vzdělání, a spolu i zbrojnicí na obhájení nejvzácnějších pokladů po otcích zděděných, víry, mravnosti a nábožnosti křesťanskokatolické. Tou příčinou přičiňoval ku životům svatých stručné či obšírnější praktické úvahy, pokyny a nauky hlavně též obsahu apologetického. Bedlivý čtenář shledá, že ovšem ani stránka ascetická, která druhdy v legendách výhradně pěstována byla, v tomto spise zanedbána není, spisovatel vedl si však v této věci všude stručně, jsa toho mínění, že všeliká rozvláčnost tu jen unavuje.

Líče životy svatých, snažil se spisovatel uvarovati se dvou rozhodných vad mnohých legend. Za časů minulých, klidných a plných živé víry i upřímné nábožnosti, vynášeli skladatelé legend svaté a světice Boží až do nedozírné výše, tak že oko lidské jich sotva postihovalo; hromadili o nich samé chvalořeči a rozplývali se stálým úžasem nad nimi, považující za velikolepé všecko, cožkoli oni činili. Tohoto upřílišování vystříhal se spisovatel, věda, že svatí a světice Boží byli rovněž jako my jen lidé, a že tudíž také měli namnoze svoje křehkosti a nedostatky, proti nimž ovšem s milostí Boží statečně bojovali a jež vítězně přemáhali. Právě ty lidské slabosti, jichž ani mnozí velicí světcové prosti nebyli, mají nám býti vážným napomenutím ku křesťanské pokoře a stále bdělosti, abychom s bázní a třesením o své spáse pracovali. Svatí Boží objevují se nám velikými teprv když seznáme, jaká pokušení jim bylo překonávati a s jakými překážkami i obtížemi zápasiti.

Jinou přílišností starších legend bylo, že jich skladatelé libovali si v samých nadpřirozených událostech v životech světců. Domnívajíce se, že velicí světcové všichni byli také velikými divotvorci, zapomínali, že pravá svatost nezáleží v tom, aby křesťan hory přenášel, nýbrž aby vůli Boží bedlivě plnil. Takovým způsobem vyličení světcové byli ovšem bytostmi nedostížitými; budili obdiv a úžas, životy jejich nenabádaly však čtenáře ku následování. Naproti tomu měl spisovatel bedlivou snahu, líčiti svaté a světice Boží jakožto vzory křesťanského života, jichž následovati můžeme. Líčilť je ve světle historické pravdy a pojal do životů jejich jen to, co hodnověrnými prameny zjištěno a pověřeno jest. V této stránce řídil se spisovatel hlavně výborným kriticko-historickým dílem Solnohradského Benediktina Dra Th. Stabella „Lebensbilder der Heiligen“ (Schaffhausen 1865, u Hurtera, 2 svazky.) Maje stálý zřetel ku dějinám církevním načrtl spisovatel všude, kde příležitost se naskytla, v životech svatých

historické pozadí, a zamýšlí i budoucně to činiti, tak že, dá-li Bůh celé toto dílo dovršiti, budou do osnovy jeho porůznu na svých místech všechny důležité události a stránky dějin Církve katolické pojaty. V té příčině přihlíženo zvláště ku rozsáhlému Všeobecnému církevnímu dějepis od prof. dra. Frant. X. Kryštůfka vydanému Dědictvím sv. Prokopa. Jinak byly také Karlíkovy Životy a Kulduv Církevní rok vydatnými prameny tohoto díla, an spisovatel srovnává s nimi četné legendy cizojazyčné, shledal, že výborné tyto spisy české je předstihují. Co do praktických úvah a naučení poskytl i slavné dílo Skargovo „Żywoty świętych“ (poslední, 25. vydání r. 1866 v Grodzisku) dosti vítané látky, zejména položena v čelo tohoto svazku velebná a úchvatná modlitba ku svatým, z níž veleduch tohoto vlasteneckého polského Jesuity zřejmě se poznává.

Skládaje toto dílo pro katolické čtenářstvo české, věnoval spisovatel právem zvláštní zřetel světcům, blahoslavencům i osobám dle domnění lidu svatým z národa našeho i ostatních národů slovanských, při čemž čerpal z četných pramenů domácích a ovšem také hlavně z Bezděkových „Drahých kamenů z koruny sv. Václavské,“ vydaných Dědictvím sv. Janským. Jiné spisy o jednotlivých svatých jednající, jichž hojně užito, udány jsou na svých místech pod čarou.

Vůbec snažil se spisovatel ze starších i novějších, domácích i jinojazyčných osvědčených spisů vybrati, co zdálo se mu býti příhodným, a spracovati látku takto snesenou způsobem, jenž hověl by požadavkům i potřebám doby nynější a zamlouval se všem vrstvám, zvláště pak i vzdělaným kruhům katolického čtenářstva českého; dle slov Páně o onom mcudrém učiteli, jenž z pokladnice svojí vybírá věci nové i staré.

Dílo toto má nadpis „Církev vítězná“; do Církve vítězné náleží ovšem nejprv Spasitel Ježíš Kristus jsa hlavou a králem jejím, pročež do spisu toho pojaty i svátky Páně, avšak jen svátky stálé, ježto osnova spisu založena jest na pořádku roku občanského.

Co se týče rozsahu jednotlivých statí a vůbec objemu látky na jednotlivé dny rozvržené, nebylo naprosto možno, šetřiti jakési stejnoměrnosti. Někteří světcové poskytují životy svými nadbytek vděčné látky, kdežto v jiných jest látky po skrovnu; na některý den připadá památka několika světců v dějinách církevních velevýznamných a důležitých, a jiný den vykazuje samé světce u nás neznámé, o nichž máme jen sporé zprávy. Tento nepoměr snažil se spisovatel za příkladem osvědčených skladatelů legend poněkud vyrovnati tím, že někde přeložil výpis života toho kterého světce v církevním kalendáři teprv na druhém místě uváděného, na jiný den, kde jest málo látky, avšak ani tím nedocíleno v rozsahu látky na jednotlivé dny rozvržené, stejnoměrnosti,

kteráž ostatně, hledíc k účelu tohoto spisu, jest věcí méně závažnou.

Dojde-li tato práce podobného úspěchu, jakéhož dodělal se před čtyřiceti lety spisem svým P. Hugo Karlik, k jehož vděčným žákům z gymnasia Plzeňského nížeapsaný spisovatel s chloubou se hlásí, bude mu to mocnou vzpružinou, aby, přidá-li Bůh života a popřeje-li zdraví i síly, pracoval na díle tomto dále, by takto údům Dědictví sv. Janského dostalo se postupně celého souborného spisu o životech svatých, jenž rozvržen jest ve čtyři svazky, tak, že každý obsahovati bude po třech měsících.

Tiskových nedopatření uvázlo v sazbě po trojí korektuře jen málo a týkají se většinou pouze pravopisných značek, tak že čtenář sám si je opraví. Zde budtež opraveny tyto omyly: Str. 23. ř. 2. čti „nábožnou“; str. 45. ř. 22. a 23. vypadla ve slovech „Kristově“ a „zarmoucení“ písmena „o“ a „c“; str. 56. ř. 17. čti „Severin“; str. 132. ř. 14. na kraji čti „král“; nadpis str. 144. má zníti „25. ledna“; str. 197. ř. 1. na kraji čti „lippi“; str. 383. na kraji ř. 32. a 33. přesmykla se písmena „s“ a „š“, a má státi „křesťanskou“ a „Štítného; str. 420. ř. 3. zdola čti „učitelem Církve“; str. 497. ř. 1. zdola čti „arianského arcibiskupa.“

Skládání této knihy poskytl spisovateli mnoho útěchy, již měl na výsost třeba, jsa od Pána Boha právě za uplynulých dvou let těžkými zkouškami navštěvován. Jedva rozepsal se o tomto díle, odešel mu r. 1890 na věčnost drahý otec. Sklíčen zármutkem nad touto ztrátou pokračoval spisovatel v práci své a měl útěchu v tom, že mohl své matce předčítati za zimních večerů hotové stati díla svého; než i tato radost byla mu odňata, když milovaná matka v dubnu 1891 z vůle Boží povolána jest za otcem do života lepšího. A sotva zotavil se poněkud spisovatel z dvojí této ztráty a dokončil tuto knihu, zemřela mu v bytě jeho r. 1892 sestra. Za těchto bolestných soužení přesvědčil se spisovatel z vlastní zkušenosti svojí, jakou nebeskou útěchu v trampotách života ve zdejšího dává křesťanu rozjímání o životech hrdinských trpitelů a trpítelek, svatých a světic Božích. Blaze tomu, kdo v soužení této posily a útěchy prázdnen není.

Za naší doby čte se u nás z míry mnoho. Pohříchu jest nyní u nás oblíbeno hlavně takové čtivo, jež jsouc podobno lihovým nápojům, neživí a neposiluje, nýbrž čtenáře rozčiluje, omamuje a otravuje. Četba vážná, vzdělavatelná, zejména náboženská, stala se povrchním lidem a rozmařilcům stravou nezáživnou a odpornou, tak že jí pohrdají a si ji zošklivují právě tak, jako lihovinami otrávení pijani nepřekonatelný odpor proti vodě a mléku mají. Kdožkoli tedy jsa dobrý, znáš ty děsné spousty, jež v lidu působí čtení knih a listů špatných, a hrozíš se následků té mravní hniloby, která čím dále žalostněji zejména v dorůstajícím pokolení našem se rozmáhá, pečuj vší svou silou o to, aby českému lidu našemu místo

jedu dostalo se zdravého pokrmu duševního; místo četby nevěrecké a nemravné aby se mu poskytovalo čtení, jež člověka vzdělává, mravně zušlechťuje, povznáší a v soužení potěšuje; pečuj hlavně také o rozšíření Dědictví sv. Janského v národě našem. Novým ponutem ku této žádoucí péči o rozkvět vzácného tohoto našeho Dědictví budiž přátelům jeho i veliký náklad, jehož vysoce důstojná správa Dědictví nešetřila na výpravu této knihy, opatřivši pěkný papír i tisk a ozdobivši ji četnými dřevoryteckými obrázky na zvláštních listech.

V Praze, na Boží Hod velikonoční l. P. 1892.

František Ekert.

Obsah svazku prvního.

Církev vítězná	Str. 1
Vzývání Svatých a Světic Božích	14

Měsíc leden.

Dne 1. ledna.	
1. Obřezání Páně	19
2. Sv. Fulgenc, biskup	22
3. Blahosl. Zdislava	27
Dne 2. ledna.	
Sv. Makarius Alexandrijský, poustevník	28
Dne 3. ledna.	
1. Sv. Genovefa Pařížská, panna	32
2. Sv. Genovefa Brabantská	37
Dne 4. ledna.	
1. Sv. Titus, biskup	38
2. Sv. Gordius, mučedník	41
Dne 5. ledna.	
Sv. Šimon Sloupovník	42
Dne 6. ledna.	
Svátek Zjevení Páně	48
Dne 7. ledna.	
Sv. Lucian, kněz Antiochijský a mučedník	52
Dne 8. ledna.	
1. Sv. Severin, věrozvěst Norický	55
2. Sv. Lucian, žák sv. Petra, mučedník	60
Dne 9. ledna.	
1. Sv. Julian, mučedník, a sv. Basiliše, panna	61
2. Sv. Petr, biskup v Sebastě	64
Dne 10. ledna.	
Sv. Vilém, arcibiskup	68

Dne 11. ledna.	Str.
1. Sv. Theodosius, opat	68
2. Ctihodná Maria Elekta	72
Dne 12. ledna.	
1. Sv. Menrád, poustevník	75
2. Sv. Arkadius, mučedník	77
Dne 13. ledna.	
1. Sv. Veronika Milánská	80
2. Blahosl. Bohumír, Premonstrát	82
Dne 14. ledna.	
1. Sv. Hilarius, biskup a učitel církevní	84
2. Sv. Felix Nolský, kněz a mučedník	88
Dne 15. ledna.	
1. Sv. Pavel Thebský, první poustevník	90
2. Sv. Makarius Egyptský, příjímám Veliký, poustevník .	94
Dne 16. ledna.	
1. Sv. Honorát, biskup	98
2. Sv. Marcel I., papež .	101
Dne 17. ledna.	
Sv. Antonín Veliký, arciolec mnichů	103
Dne 18. ledna.	
1. Nastolení sv. Petra	109
2. Sv. Priska, panna, mučednice	112
Dne 19. ledna.	
1. Sv. Kanut, král Dánský, mučedník	113
2. Sv. Marius a soudruhové jeho, mučedníci	116
Dne 20. ledna.	
Sv. Fabian a Sebastian, mučedníci	117
Dne 21. ledna.	
Sv. Anežka Římská, panna a mučednice	124
Dne 22. ledna.	
1. Sv. Vincenc, jáhen, mučedník	128
2. Sv. Anastasius, mučedník.	131
Dne 23. ledna.	
1. Sv. Raymund Pennafortský . .	133
2. Sv. Emerenciana, panna, mučednice	136
Dne 24. ledna.	
Sv. Timotheus, biskup a mučedník	137
Dne 25. ledna.	
1. Obrácení sv. Pavla, apoštola	140
2. Sv. Juventin a sv. Maxim, mučedníci	143
Dne 26. ledna.	
1. Sv. Polykarp, biskup a mučedník	145
2. Sv. Pavla, vdova	151
Dne 27. ledna.	
Sv. Jan Zlatoústý, patriarcha Cařihradský	152
Dne 28. ledna.	
1. Sv. Cyrill, patriarcha Alexandrijský	165
2. Sv. Efrem, arcibiskup Kyjevský	168

Dne 29. ledna.	Str.
Sv. František Saleský, biskup a učitel církevní	169
Dne 30. ledna.	
1. Sv. Martina, panna, mučednice	179
2. Sv. Jan Almužník, patriarcha Alexandrijský .	180
Dne 31. ledna.	
Sv. Petr Nolaskus, zakladatel řádu	184

Měsíc únor.

Dne 1. února.	
Sv. Ignác, mučedník .	193
Dne 2. února.	
1. Očišťování Panny Marie (Hromnice)	199
2. Sv. Kornelius, mučedník	202
Dne 3. února.	
1. Sv. Blažej, biskup a mučedník	204
2. Sv. Ansgar, apoštol Severu	207
Dne 4. února.	
1. Sv. Ondřej Korsini, biskup	209
2. Sv. Veronika	213
Dne 5. února.	
Sv. Agatha, panna a mučednice .	214
Dne 6. února.	
Sv. Dorothea, panna a mučednice	219
Dne 7. února.	
Sv. Romuald, opat	223
Dne 8. února.	
1. Sv. Jan z Mathy, zakladatel řádu	229
2. Blahosl. Mlada Přemyslovna, abatyše .	235
Dne 9. února.	
1. Sv. Apollonia, panna a mučednice	237
2. Sv. Modest, apoštol Korutanska	240
Dne 10. února.	
Sv. Scholastika, abatyše .	241
Dne 11. února.	
1. Sedmero bl. zakladatelův řádu Služebníků P. Marie	246
2. Sv. Eufrosina, panna	248
Dne 12. února.	
1. Sv. Eulalie, panna a mučednice	251
2. Sv. Benedikt Anianský, opat	253
Dne 13. února.	
1. Šestadvacet sv. mučedníků Japonských	256
2. Sv. Kateřina de Ricci, panna	260
3. Sv. Štěpán Nemanja, král Srbský	263
Dne 14. února.	
1. Sv. Valentin, kněz a mučedník	265
2. Sv. Valentin, biskup a mučedník .	268
3. Sv. Bruno, apoštol Prusův	269

Dne 15. února.	Str.
1. Svati bratři Faustin a Jovita, mučedníci	271
2. Sv. Efrem Syrský, učitel církevní	273
Dne 16. února.	
1. Sv. Juliana, panna a mučednice	278
2. Sv. Onesim, biskup a mučedník	280
Dne 17. února.	
. Sv. Flavian, patriarcha Cařihradský	282
Dne 18. února.	
1. Sv. Simeon Jerusalemský, kněz a mučedník	286
2. Blahosl. Godšalk, opat	289
Dne 19. února.	
Sv. Konrád, poustevník	291
Dne 20. února.	
Sv. Nikefor, mučedník	294
Dne 21. února.	
1. Sv. Eleonora, královna	297
2. Sv. Irena, panna	299
Dne 22. února.	
Sv. Lazar, mnich a malíř	301
Dne 23. února.	
Sv. Petr Damiani, biskup a učitel církevní .	305
Dne 24. února.	
Sv. Matěj, apoštol Páně	312
Dne 25. února.	
Sv. Valburga, panna	315
Dne 26. února.	
1. Sv. Markéta Kortonská, kajicnice	318
2. Sv. Alexander, patriarcha Alexandrijský .	321
Dne 27. února.	
Sv. Leander, biskup .	325
Dne 28. ledna.	
Sv. Roman, opat.	329
Dne 29. února.	
Sv. Osvald, biskup	334

Měsíc březen.

Dne 1. března.	
1. Sv. Albín, biskup .	339
2. Sv. Eudoxie, mučednice	342
Dne 2. března.	
Blahosl. Anežka Česká	345
Dne 3. března.	
Sv. Kunhuta, císařovna	355
Dne 4. března.	
Přenesení sv. Václava, mučedníka, dědice země České	359
Dne 5. března.	
Sv. Kazimír, králevič Polský	366

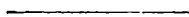
Dne 6. března.	Str.
1. Blahosl. Bedřich, opat	369
2. Sv. Fridolin, věrozvěst Ďlemanů	372
Dne 7. března.	
Sv. Tomáš Akvinský, učitel církevní	375
Dne 8. března.	
Sv. Jan Boží	384
Dne 9. března.	
Sv. Františka Římská	390
Dne 10. března.	
Čtyřicet svatých mučedníků Sebastijských	395
Dne 11. března.	
Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučednice	398
Dne 12. března.	
Sv. Řehoř Veliký, papež a učitel církevní	403
Dne 13. března.	
Sv. Eufrasia, panua	412
Dne 14. března.	
Sv. Mathilda, královna	416
Dne 15. března.	
1. Blahosl. Klement Hofbauer (Dvořák)	420
2. Sv. Longin, mučedník	428
Dne 16. března.	
Sv. Patrik, apoštol Irska	429
Dne 17. března.	
Blahosl. Jan Sarkander, kněz a mučedník	434
Dne 18. března.	
1. Sv. Eduard, král Anglický, mučedník	442
2. Sv. Heribert, arcibiskup	445
Dne 19. března	
Sv. Josef, pěstoun Páně, ochránce Církve katolické	448
Dne 20. března.	
Sv. Gertruda, abatyše	454
Dne 21. března.	
Sv. Benedikt, patriarcha řeholníků na Západě	457
Dne 22. března.	
Sv. Kateřina Švédská, panua	466
Dne 23. března.	
1. Sv. Serapion, poustevník	470
2. Sv. Toribius, arcibiskup	473
Dne 24. března.	
1. Sv. Gabriel, archanděl . . .	476
2. Sv. Irenej, biskup a mučedník Srémský	478
Dne 25. března.	
1. Zvěstování Panny Marie	480
2. Sv. Dismas, kajicník	484
Dne 26. března.	
1. Sv. Haštal, mučedník	486
2. Sv. Ludger, biskup	488

Dne 27. března.	Str.
1. Sv. Rupert, biskup	492
2. Sv. Řehoř Nysský, biskup	496
Dne 28. března.	
Sv. Jan Kapistrán	499
Dne 29. března.	
1. Sv. Guntram, král Burgundský	509
2. Sv. Eustas, opat	511
Dne 30. března.	
1. Sv. Achác, biskup	515
2. Sv. Kvirin, mučedník.	518
Dne 31. března.	
1. Sv. Kvido, opat	521
2. Sv. Benjamin, mučedník	524



Seznam přiložených obrázků.

Titulní obraz	ku str.	1
Sv. Genovefa Brabantská		37
Sv. Antonín poustevník		103
Sv. Fabian		119
Sv. Anežka Římská		124
Sv. František Saleský		169
Sv. Blažej		204
Sv. Agatha		214
Sv. Scholastika		241
Sv. Matěj		312
Blahosl. Anežka Česká		345
Sv. Kazimír		366
Sv. Tomáš Akvinský		375
Sv. Řehoř Veliký		403
Blahosl. Klement Hofbauer (Dvořák)		420
Blahosl. Jan Sarkander		434
Sv. Josef		448
Sv. Benedikt		457



Abecední seznam

jmen svatých a světic Božích na leden, únor a březen.

	Str.		Str.
Agatha sv., panna a muž.	214	Felicita sv., mučednice	398
Achác sv., biskup .	515	Felix Nolský sv., mučedník	88
Albín sv., biskup	339	Flavian sv., patriarcha .	282
Alexander sv., patriarcha	321	František Saleský sv., biskup	169
Anastasius sv., mučedník	131	Františka Římská sv., vdova	390
Anežka Česká blah., abatyše .	345	Fridolín sv., opat	372
Anežka Římská sv., panna a muž.	124	Fulgenc sv., biskup	22
Ansgar sv., biskup	207	Gabriel sv., archanděl	476
Antonín Veliký sv., poustevník	103	Genovefa Brabantská sv.	37
Apollonie sv., panna a muž.	237	Genovefa Pařížská sv., panna	32
Arkadius sv., mučedník.	77	Gertruda sv., abatyše	454
Basiliše sv., panna	61	Godšalk blah., opat	289
Bedřich blah., opat	369	Gordius sv., mučedník .	41
Benedikt sv., zakladatel řádu	457	Guntram sv., král	509
Benedikt Anianský sv., opat	253	Haštal sv., mučedník	486
Benjamin sv., mučedník	524	Heribert sv., arcibiskup	445
Blažej sv., biskup a mučedník	204	Hilarius sv., biskup .	84
Bohumír blah., Premonstrát	82	Hofbauer (Dvořák) Klement, bl.	420
Bruno sv., apoštol Prusův	269	Ignác sv., biskup a muž.	193
Cyrill Alexandrijský sv., biskup.	165	Irena sv., panna	299
Damiani Petr sv., biskup	305	Irenej sv., biskup a muž..	478
Dismas sv., kajicník	484	Jan Almužník sv., patriarcha	180
Dorothea sv., panna a muž.	219	Jan Boží sv., zakladatel řádu	384
Dvořák (Hofbauer) Klement blah.	420	Jan Kapistrán sv., řeholník	499
Eduard sv., mučedník .	442	Jan z Mathy sv., zakladatel řádu	229
Efrem Kyjevský sv., arcibiskup .	168	Jan Sarkander blah., mučedník	434
Efrem Syrský sv., učitel církevní	273	Jan Zlatoustý sv., patriarcha	152
Eleonora sv., královna	297	Japonští mučedníci sv.	256
Emerenciana sv., panna a muž. .	136	Josef sv., pěstoun Páně	448
Eudoxie sv., mučednice .	342	Jovita sv., mučedník	271
Eufrasia sv., panna	412	Julian sv., mučedník	61
Eufrosina sv., panna .	248	Juliana sv., panna a muž.	278
Eulalie sv., panna a muž. .	251	Juventin sv., mučedník	143
Eustas sv., opat .	511	Kanut sv., mučedník	113
Fabian sv., papež a muž.	117	Kapistrán Jan sv., řeholník	499
Faustin sv., mučedník	271	Kateřina de Rieci sv., panna	260

Kateřina Švédská sv., panna	466	Petr Nolaskus sv., zakladatel řádu	184
Kazimír sv., králevič .	366	Petr Sebast. sv., biskup	64
Konrád sv., poustevník .	291	Perpetua sv., mučednice	398
Kornelius sv., mučedník	202	Priska sv., panna a mučednice .	112
Kunhuta sv., císařovna	355	Polykarp sv., biskup a muč. .	145
Kvido sv., opat .	521	Raymund Pennafortský sv., ře-	
Kvirin sv., mučedník .	518	holník	133
Lazar sv., mnich	301	Roman sv., opat	329
Leander sv., biskup	325	Romuald sv., opat	223
Longin sv., mučedník	428	Rupert sv., biskup	492
Lucian Antiochijský, mučedník	52	Řehoř Nysský sv., biskup	496
Lncian, žák sv. Petra, muč.	60	Řehoř Veliký sv., papež .	403
Ludger sv., biskup	488	Sarkander Jan blah., mučedník	434
Makarius Alexandr. sv., poustevn.	28	Sebastian sv., mučedník .	118
Makarius Egypt. sv., poustevník	94	Sebastijských 40 sv. mučedníků	395
Marcel I. sv., papež	101	Serapion sv., poustevník	470
Marie Panny Očišťování .	199	Servité blahosl., zakladatelé řádu	246
Marie Panny Zvěstování	480	Severin sv., poustevník	55
Marie Elekta, abatyše	72	Scholastika sv., abatyše	241
Marius sv., mučedník .	116	Simeon Jerusalemský sv., biskup	
Markéta Kortonská sv., kajicnice	318	a mučedník	286
Martina sv., panna a muč. .	179	Šimon Sloupovník sv., poustevník	42
Matěj sv., apoštol Páně .	312	Štěpán Nemanja sv., král .	263
Mathilda sv., královna	416	Theodosius sv., opat	68
Maxim sv., mučedník	143	Timotheus sv., biskup a muč.	137
Monrád sv., poustevník	75	Titus sv., biskup .	38
Mlada Přemyslovna blah., abatyše	235	Tomáš Akvinský sv., učitel círk.	375
Modest sv., biskup	240	Toribius sv., arcibiskup	473
Nikefor sv., mučedník	294	Václava sv. Přenesení .	359
Obřezání Páně .	19	Valburga sv., panna	315
Ondřej Korsini sv., biskup	209	Valentin sv., biskup a muč. .	268
Onesim sv., biskup a muč.	280	Valentin sv., kněz a muč.	265
Osvald sv., biskup	334	Veronika sv.	213
Patrik sv., biskup.	429	Veronika Milánská sv., panna	80
Pavel Thebský sv., poustevník	90	Vilém sv., arcibiskup	66
Pavla sv., vdova	151	Vincenc sv., jáhen a muč.	128
Pavla ap. sv., Obrácení .	140	Zdislava blah. .	27
Petr Damiani sv., biskup	305	Zjevení Páně .	48
Petra ap. sv., Nastolení .	109	Zlatoústý Jan sv., patriarcha	152



Církev vítězná.



Království Boží na zemi, jímž jest svatá Církev katolická, bylo zřízeno od Krista Pána, aby všickni lidé všech věkův až do skonání světa mohli v něm dojiti pravé víry a dosáhnouti posvěcení i věčné spásy. Jako výtečný umělec z hrubých balvanů lepotvárné sochy vytváří, tak Spasitel ve své Církvi přetváří lidi hříchem Adamovým porušené, v nádobu svatosti a v syny Boží, jež milostí svou zušlechťuje a zvelebují tak, že je činí málo menšími vznešených duchův andělských.

Církev svatá strmí na tomto světě jako velebný chrám Boží, zbudovaný ze živých kamenův a založený na nejhlubším úhelním kameni Ježíši Kristu, jenž v chrámě tom ustavičně přebývá a milosti svoje rozdává. Tuť jest ovčinec toho Pastýře dobrého, jenž dal život svůj za ovce své, a je shromáždí v něm i sytí a chrání od vlků dravých; tuť oltář, na němž ten náš nejsvětější Velekněz ustavičně za hříchy naše Otci nebeskému se obětuje; zdeť zřídlo, z něhož pramení milost Boží získaná vykupitelskou smrtí jeho na kříži; tuť pokladnice chovající všechny ty nadměrné zásluhy, jichž dobyl si Spasitel obětným životem i utrpením svým; zdeť kazatelna, s níž ustavičně ozývají se slova pravdy jeho; tuť jest město Boha živého, Jerusálém nový sestupující s nebe, tuť stánek Boží s lidmi.

Všickni pravověřící křesťané, kteří jedno učení Kristovo vyznávají, svátostí od Spasitele ustanovených užívají, a za viditelnou hlavu svou uznávají náměstka Kristova na zemi, Římského papeže, jsou občané tohoto království Božího na zemi, jsou údové Církve svaté, ovce z ovčince Páně, jsou živí

kamenové živého chrámu Božího a údové onoho velikého duchovního těla, jehož neviditelnou hlavou jest Kristus Ježíš.

Jakožto údové tohoto tajemného těla Kristova, Církve svaté, jsou pravověřící křesťané s hlavou svojí i mezi sebou vespolek tak vroucně a pevně spojeni, že svazek ten ani smrtí uvolněn a porušen býti nemůže. Smrt trhá sice všeliké úvazky a spolky lidské, avšak v Církvi pozbyla své ničící moci, poněvadž Církev není dílem a svazkem lidským, nýbrž dílem Ježíše Krista, jenž odňal smrti osten a vítězně přemohl ji.

Do Církve Kristovy náležejí tudíž nejen pravověřící křesťané na zemi, nýbrž i duše zemřelých spravedlivých, které dílem již v nebi oslaveny jsou, dílem ještě v očistci trvají. Jako synové jedné rodiny zůstávají bratřími, i když jsou místně rozděleni, an jeden z nich šťastně doma u otce žije, druhý v daleké cizině se lopotí, a třetí opustiv cizinu právě na cestě k domovu jest, tak svatí v nebi, věřící na zemi, a duše v očistci zůstávají bratřími a údy Církve Kristovy, byť i na čas byli smrtí od sebe rozděleni.

Veškerá Církev Kristova skládá se tudíž ze tří sborů. Pravověřící křesťané na zemi náležejí do Církve bojující. Všickni ti věrní křesťané, kteří v milosti Boží odešli již na věčnost, avšak posud nemohou vítězně vstoupiti do města Božího na nebesích, majíce na sobě ještě některé nedostatky, a čekajíce, až z nich úplně očistění budou a hodnými se stanou, aby mohli předstoupiti před tvář Boží, náležejí do Církve trpící v očistci.

A posléze sbor těch věřících, kteří vešli již do nebeského Jerusáléma a kralují s Kristem Pánem v slávě věčné, požívajíce ovoce vítězství svého nad hříchem, tvoří s nebeským králem svým Církev vítěznou.

A všechny tyto tři sbory, i veškerí členové jejich, jsou vespolek duchovně spojeni v jednu obec, v jednu rodinu, v jediné království Boží.

Jednou dobojuje Církev bojující, a také Církev trpící dotrpí; staneť se to v den soudný, a potom bude na věky věkův trvati a s Kristem v nebi kralovati sbor vyvolencův jeho, Církev vítězná.

Dle učení sv. Pavla apoštola jest Kristem Ježíšem vykoupené a obnovené člověčenstvo takoruka jedinou osobou, jejíž hlavou jest Spasitel, a jehož údy jsou jednotliví vykoupenci (I. Kor. 12, 12—14.). Jakož pak v lidském těle jeden úd jest užitečen a prospívá všem údům ostatním, tak jest i

v tomto duchovním těle Kristově, v Církvi svaté. Co jednotliví údové jeho konají a mají dobrého, stává se společným majetkem a obecným dobrodiním celého těla a všech údův jeho. „Pakli jeden úd se oslavuje, radují se spolu s ním všickni ostatní.“ (I. Kor. 12, 26.)

Věřící na zemi, duše v očištcí, a svatí v nebi, mají tudíž jakožto údové jednoho těla mezi sebou obcování. Toto vzájemné spojení jejich slove „obcováním svatých.“ Ovšem nejsou ještě všickni údové jeho do opravdy svatými a blaženými, přece však sluje svazek jejich obcováním svatých, poněvadž všickni jsou povoláni ku svatosti (I. Thes. 4, 3. 7.), poněvadž na křtu sv. byli všickni skutečně posvěceni (I. Kor. 6, 11.), a poněvadž Písmo svaté nazývá zhusta věřící na zemi „svatými“ (Řím. 1, 7; I. Kor. 1, 2; Efes. I. 1.). Podobně slují v tomto smyslu právem duše v očištcí „svatými,“ ježto odešly odtud ve stavu milosti Boží, a očišťující se na onom světě ode všech skvrn svých, přibližují se čím dále více ku dokonalé svatosti.

Království Boží, založené Ježíšem Kristem, obsahuje tudíž nebe i zemi; počínáť v čase zde, a bude trvati na věky v nebi. Občany jeho nejsme pouze my, kteří v tomto údolí slzavém ještě se lopotíme a zápasíme, nýbrž i ti bratři a ty sestry naše, kteří odvoláni byli z tohoto bojiště a dílem odpočívají již na svaté hoře Sionu na nebesích, dílem již přibližují se k ní. I oni zůstávají dětmi společné matky naší Církve sv., kteráž je zrodila a k životu věčnému dochovala. Jsouť z našeho pokolení a z krve naší, jsouť spojeni s námi nerozdílným svazkem milosti Boží a lásky bratrské.

Jaké to vznešené spojení a obcování, a jaké štěstí, že náležíme do něho, žeť jsme „spoluobčané svatých a domácí Boží!“ (Efes. 2, 19.) Kdo do tohoto svatého sboru náleží, jest bohat a požehnan. Byť i chud byl, ví, že obcuje s bohatými; třeba by sláb byl, má vědomí, že spojen jest se silnými; byť i se bál, že veездеjším boji bude kolísati, jest přesvědčen, že vítězští spolubojovníci jeho nedají mu zahynouti. Tímto svatým obcováním spojeni jsme duchovně s Ježíšem Kristem, svým vůdcem a králem, i se všemi svatými jeho; s patriarchy a proroky Starého Zákona, jimž Bůh tajemné záměry svoje důvěrně svěroval; s apoštoly a učedníky Páně, kteří světlo svatého evangelia rozšířili po světě; s mučedníky, kteří Ježíše Krista oslavili krví svou; se svatými vyznavači, kteří pohrdli

světem a přemohli je; se svatými pannami, které následují v nebesích Beránka Božího; a vůbec se všemi blaženci, kteří jsou komonstvem a dvořanstvem nebeského krále Ježíše Krista

Svatí a světice Boží na nebesích milujíce nás, mají vřelé účastenství v životě Církve bojující i v osudech jednoho každého úda jejího, a pomáhají jim svými přímluvami u Boha.

Již ve Starém Zákoně čteme, že Mojžíš a Samuel na onom světě orodují u Hospodina za svůj lid (Jerem. 15, 1.), a že Oniáš, nejvyšší kněz, i Jeremiáš, prorok Boží, milovník bratří a lidu israelského, na věčnosti mnoho se modlí za lid a za všecko město svaté. (II. Machab. 15, 12—15.) Ve Zjevení sv. Jana se dočítáme, že svatí v nebi přednášejí modlitby svoje Bohu (Zjev. 5, 8.; 8, 3.). A kdož by o tom pochyboval! Vždyť vzali si svatí a světice Boží do Církve vítězné svoje srdce, jež někdy zde na zemi hořelo láskou ke bratřím. Ti horliví velepastýřové, kteří pro svoje stádce na zemi tolik vykonali a vytrpěli, neměli by jich pamětlivi býti nyní, když s Kristem na nebi kralují? Ti svatí mučedníci a vyznavači, kteří, pokud zde žili, neustávali svým příkladem a svými modlitbami prospívati Církvi svaté i synům jejím, neměli by na nebi, kde z lásky nevypadli (I. Kor. 13, 8.), modliti se za nás?

Modlitba spravedlivého zmůže mnoho již zde na zemi (Jak. 5, 16.). Proto žádal sv. Pavel, aby věřící modlili se za něho (Kolos. 4, 3.). Oč mnedle větší moc a účinek má modlitba oslavenců Božích na nebi! A svatí i světice Boží, kteří tuto váhu a moc modlitby dokonaleji poznávají nežli my, neměli by se za nás u Boha přimlouvati? Tam v Církvi vítězné, kde na Boha patří, kde v lásce k němu se zdokonalili, a kamž přinesli si odtud svoje zkušenosti, jaká nebezpečí hrozí všem věřícím na zemi, a jakých bojů jest jim zde podstupovati, měli by zapomínati na nás? Odstup to!

Svatí a světice Boží nashromáždili si za pozemského života svého dobrými skutky svými mnoho zásluh. Jak dí sv. Tomáš Akvinský, jsou tyto zásluhy jejich ustavičnými přímluvami za nás, jež v paměti Boží žijí; a pro tyto zásluhy vyslýchá Bůh tím ochotněji výslovné prosby, jež nebešťané za nás přednášejí. Tak udílel Hospodin ve Starém Zákoně mnohou milost Šalomounovi pro Davida otce jeho, totiž pro zásluhy, jež nábožný král David získal si o věc Boží a o národ vyvolený. Tak i celý národ israelský dostal mnoho milostí od Hospodina pro zásluhy a na přímluvu svatých praotců

svých Abrahama, Isáka, Jakuba a Mojžíše. Zásluhy svatých tvoří s neskonálními zásluhami vtěleného Syna Božího Ježíše Krista ten nevyvážný duchovní poklad, z něhož i Církev svatá ku spáse svých věřících ustavičně čerpá.

Jisto jest tedy, že oslavenci v nebi svými přímlyvami a zásluhami nám přispívají. A Bůh vyslýchá tyto přímlyvy, poněvadž jsou to prosby jeho věrných služebníkův a miláčků, a sice prosby svaté a spravedlivé, shodující se s nejsvětější vůlí i se záměry jeho, nesoucimi se ku spasení našemu.

Oslavenci na nebi orodují nejen za Církev bojující vůbec, nýbrž i za členy její zvlášť, ježto potřeby Církve svaté i jednotlivých údův jejich dobře znají. V Písmě sv. dočítáme se na přemnohých místech, že andělé mají podrobnou vědomost o jednotlivých lidech, a že o ně pečují. Ve Zjevení sv. Jana čteme o andělu, jenž modlitby svatých kladl na oltář před trůnem Božím (Zjev. 8, 3.). O Abrahamovi dí Spasitel, že radoval se, aby viděl den jeho; i viděl a radoval se (Jan. 8, 56.). O prorocích dočítáme se, že na onom světě mají účastenství v království Božím na zemi; Abraham znal na onom světě skutky a osudy Lazarovy a bohatcovy (Luk. 16, 25—31.). Není tudíž pochybnosti, že nebešťané o jednotlivých lidech na zemi i osudech a potřebách jejich zevrubné vědomosti mají, ať vědomostí těch nabývají prostřednictvím andělův, ať přímým a zvláštním zjevením Božím, ať tím, že patříce na tvář Boha vševědoucího, v něm všechno nazírají a poznávají.

Ze všech těchto důvodův jest slušno, spravedливо a nám užitečno, abychom svaté a světice Boží ctili, je oslavovali a za přímlyvu u Boha je vyzývali.

Již starověcí národové honosili se výtečnými rodáky svými, kteří vynikali moudrostí a ctnostmi, a skutky svými prospěli vlasti své. Vrstevníci i potomci oslavovali je písněmi a zkazkami, stavěli jim pomníky, konali jim na počest hlučné slavnosti, a kladli skutky jejich mládeži za vzor.

Svatí Boží jsou výtečníci na poli náboženském, v oboru mravním. Oni provedli více, nežli hrdinové, mudrci a umělci starého věku pohanského. Následující Ježíše Krista, vykonali skutky, jakýchž svět dosud neviděl, a zastkvěli se ctnostmi, o nichž svět dosud neslyšel. Takovými svěťci honosí se Církev katolická. Kdo zná je všechny! Na tisíce jmen těchto výtečníků křesťanských zachovalo se v paměti lidské, ale co jest to proti milionům oněch světců, kteří žili a zemřeli zůstavše

světu neznámi! Jen Bůh vševědoucí zná je všechny a zjeví je v den posledního soudu.

Jestliže tedy svět velebí slovutné panovníky a státníky, kteří uměli moudře řídit národy; jestliže vynáší statečné vojevůdce a bohatýrské hrdiny, kteří na poli válečném vítězili; jestliže u vděčné paměti chová učence, umělce a básníky, kteří znamenitými výtvary ducha i umu svého se proslavili, proč nesměla by Církev katolická větším právem ctíti a oslavovati svoje světce, kteří proslavili se svatými ctnostmi křesťanskými, živou a stálou věrou, nezdolnou nadějí, sebezapíravostí, neporušenou čistotou a plamennou láskou k Bohu i ku bližním?

Velikáni světští oslavují se nehledě k tomu, byli-li všickni také lidmi mravně dobrými, ctnostnými, čistými a bohabojnými. Proč neměla by Církev větším právem ctíti a velebiti svoje velikány mravní, svoje světce, třebaš by nebyli tito světcové všickni dle názorův a pojmů tohoto světa lidmi duchaplnými, učenými a umělými?

Hned v prvních dobách křesťanských byli uctíváni zvlášť svatí mučedníci. Na hrobech jejich v katakombách scházeli se za časův pronásledování víry Kristovy od pohanů věřící ku službám Božím, slavili výroční památku jejich, vzdělávali se příkladem jejich, a vzývali je. Podobně oslavovala Církev svaté vyznavače Kristovy. Později, když Církev nabyla svobody, budovány na počest svatých a světic Božích chrámy a zřizovány jim oltáře; svatyně i příbytky křesťanův byly vyzdobovány obrazy jejich; životy jejich byly sepisovány, rozšiřovány a veřejně předčítány; jména jejich byla dávána křtěncům, a výročnice úmrtí jejich oslavovány byly zvláštními svátky.

Marná a nicotná jest námitka bludařův, že prý úcta vzdávaná Církví katolickou svatým a světicím Božím, jest na úkor úcty, kterou sluší vzdávati Bohu, a že vzývání svatých prý jest na úkor zásluh Ježíše Krista, jediného Prostředníka našeho u Otce nebeského

Bůh všemohoucí rozdává v přirozeném i nadpřirozeném řádě dary a milosti svoje prostřednictvím svých tvorů. Jako skrze otce a matku uděluje dítěti život, a dává mu, čeho ku živobytí potřebuje; jako v Církvi rozdává skrze kněze ve svatých svátostech posvěcující milost svou a život nadpřirozený, tak zřídil Bůh anděly a svaté, jichž prostřednictvím uděluje nám milosti svoje.

Svatí vykonali na tomto světě věci veliké. „Přemáhali skrze víru království, činili spravedlnost, docházeli zaslíbení, zacpávali ústa lvům, uhašovali prudkost ohně, utekli ostrosti meče, povstávali z nemoci, silní učinění jsou v boji, zaháněli vojska cizozemců, ženy přijímaly mrtvé své vzkřísené; jiní pak roztahováni jsou, nepřijímajíce vysvobození, aby lepšího vzkřísení došli. Jiní zase zkusili posmívání a bití, nad to i vězení a žaláře; kamenováni jsou, sekáni jsou, pokoušeni jsou, mečem usmrcováni jsou; chodili v kožích ovčích a kozelčích, trpíce chudobu, jsouce sužováni a trápeni, jichžto nebyl svět hoden, v pustinách bloudíce, v horách a jeskyních, i v doupatech země.“ (Žid. 11, 33—38.). Ale všechno to vykonali svatí nikoli sami ze sebe a svými silami, nýbrž milostí Boží. Duch svatý osvěcoval, vedl a sílil je. V životě jejich zračí se jasně, že člověk s milostí Boží dovede i největších obětí podstupovati, každé pokušení přemoci, a každého hříchu se vystříhati. Ctíce svaté, ctíme a oslavujeme v nich tedy především Boha, jenž „podivný jest ve svatých svých“ (Zalm 67, 36.). Onť učinil je svatými, an dával jim tolik milostí, že svatými státi se mohli.

Marná jest a lichá námitka, jakoby úcta svatým prokazovaná, byla na úkor úcty Bohu příslušící. Vždyť sám Bůh svaté ctí a oslavuje; Kristus Pán řekl, že spravedliví stkvíti se budou jako slunce v království Otce jejich (Mat. 13, 43.), a přislíbil svým učedníkům, že budou s ním jednou souditi svět (Luk. 22, 30; I. Kor. 6, 2.), a že budou seděti v nebesích na trůně jeho a s ním královati (Zjev. 3, 21; 20, 6.). Jako otec raduje se vida, že milovaní synové jeho ctěni a slaveni jsou, ježto tato úcta i na něho přechází, rovněž tak platí všechna úcta prokazovaná námi svatým a světicím Božím, vlastně Bohu nejsvětějšímu. Kdo tedy nábožně a dle úmyslu Církve katolické ctí a oslavuje svaté, poctívá v nich dárce všech milostí, Boha samého.

Rovněž nicotné jsou námitky proti vzývání svatých, aby se za nás u Boha přimlouvali. Sv. Pavel apoštol modlil se horlivě za věřící, a žádá jich na přčetných místech svých listů, aby také oni se za něho modlili. Je-li slušno a prospěšno, poroučeti se do modliteb lidí ještě v Církvi na zemi bojujících, proč nemělo by dovoleno a užitečno býti, odporoučeti se do modliteb bratří a sester našich oslavených a s Kristem Pánem v nebi kralujících?

Dobré jest tedy a prospěšné, svaté ctíti a vzývati. Nevzýváme jich, jakoby nám sami o sobě mohli něco dobrého dáti, nýbrž proto, že mohou u Boha nám mnoho dobrého vyprositi. Proto voláme v litaniích ku Kristu Pánu: „Smiluj se nad námi!“, „Tě prosíme, uslyš nás!“, „Ode všeho zlého vysvobod' nás!“, ku svatým však voláme: „Orodujte,“ t. j. prostě, přimlouvejte se za nás.

Svaté ctíme obzvláště tím, když ctností jejich následujeme. Jsouť nám vzory dokonalé lásky k Bohu i ku bližním. Zjevují se nám jako zářné hvězdy na obloze života vezdejšího osvěcující tmy tohoto hříšného světa, a zdvihající naše oči ku blaživému, věčnému míru na nebi.

Ovšem jest pozemský život Ježíše Krista nejlepším vzorem všelikých ctností, avšak již sv. Augustin napsal, že jsou lidé, kteří si myslí a říkají: „Kristus Pán není pouhý člověk, nýbrž jest i pravý Bůh, my však jsme jen slabí a křehcí lidé, kterak tedy můžeme ho následovati?“ Právě proto ukázal nám Bůh na svatých, kteří byli jen křehcí lidé jako my, příklady nejrozličnějších křesťanských ctností, abychom názorně a zřejmě se přesvědčili, že to, čeho Bůh od nás žádá, jest možno plniti. Sv. Augustin dí v kázání o sv. Štěpánu mučedníku: „Myslíte-li, že nelze vám následovati Pána, nuže, následujte tedy Štěpána, svého spoluslužebníka; následujte vůbec svatých mučedníků, kteří jsou také jen lidé jako vy!“

Svatí a světice Boží stkvěli se hrdinskými ctnostmi a dosáhli svatosti tím, že následovali Ježíše Krista. V nich zjevuje se nám názorně velebnost a svatost vtěleného Syna Božího. Oni ukazují nám, jak můžeme a máme vznešeného příkladu Kristova následovati v různém stavu a povolání, a za rozličných poměrův a okolností vezdejších. Životy svatých nejsou nic jiného, leč odleskem života Ježíše Krista, ba možno říci, že životy jejich jsou takměř životem Krista Pána, rozvinutým dle různých povah lidských, a dle rozmanitých poměrův tohoto života pozemského.

Miláček Páně Jan evangelista viděl ve svém zjevení Církev vítěznou na nebi. Spatřilť zástup oslavenců veliký, jehož nikdo přechísti nemohl, ze všech národův a pokolení, a lidí a jazyků, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečení v bílá roucha, a palmy v rukou jejich. Toť jsou ti, kteříž přišli z velikého soužení, a umyli roucha svá,

a zbilili je v krvi Beránkově (Zjev. 7, 9. 14). Všickni tito blaženci byli slabí, smrtelní lidé z našeho pokolení, žili za podobných poměrů, měli tytéž slabosti a podléhali těmže bojům a trampotám, jako my. Jsouť mezi nimi panovníci, papežové, biskupové, kněží, řeholníci, poustevníci, šlechticové, hodnostáři světští, učenci, vojínové, řemeslníci, rolníci, dělníci, boháči i žebráci, sluhové, manželé, panicové, kmeti, řeholnice, manželky, panny a vdovy, kající a kajicnice. Ti všickni žili na zemi v nejrozličnějších poměrech a okolnostech; v hodnostech i v stavu prostičkém, v bohatství i chudobě, ve cti i v pohrdání, ve víru hlučného světa, i o samotě v ústraní. Pročítajíce životy těchto oslavenců Božích, vidíme je, aniž po úzké cestě vedoucí do nebe krácejí a spěchají, někdy únavou klesají a zase vstávají, opět kolísají, padají a zase se pozdvihují a dále jdou, až docházejí žádoucího cíle, těsné brány města Božího na nebesích.

Jaká různost a rozmanitost jeví se nám v životech jejich! Jedni z nich dali výhost tomuto světu, pohrdli všemi jeho požitky a oblíbili si mrtvou poušť, kde Bohu sloužili; jiní pak zůstali ve světě, působíce ku cti i slávě Boží, a ku spasení svých bližních. Jedni zřekli se vlastní vůle a podrobili se jhu dokonalé poslušnosti; jiní šetřili osobní svobody činíce dobré skutky dle vlastního uznání a zalíbení. Jedni rozdali veškeren majetek svůj chudým; jiní podrželi si jmění svoje a užívali ho volně dle zákonů Božích a církevních. Jedni vážili si nade všechny vezdejší poklady panenské čistoty a zachovali si ji proti všem lákadlům neporušenu; jiní vstoupili do stavu manželského a žili v něm dle vůle Boží. Jedni vytrvali za dob pronásledování Církve na svých místech a podstupovali radostně a odhodlaně pro Ježíše Krista muka a smrt; a jiní utíkali od mučidel a meče katanův na místa bezpečná. Jedni pohrdali hodnostmi a vyznamenáními; jiní pak nevzpírali se vznešeným úřadům a hodnostem církevním a světským. Jedni konali úřad svůj s úzkostlivou přísností a ohnivou horlivostí; jiní vedli si v povolání svém mírně a shovívavě. Jedni žili nad míru přísně, postili se přílišně, odpočívali na holé zemi, a odpírali si jakýchkoli dovolených požitků tělesných; jiní šetřili mírného způsobu života, zachovávající všech zvyklostí své doby a nelišíce se v ničem od spoluobčanů svých. Jedni zhvěli se před smrtí a očekávali ji s bázní, majíce na mysli Soudce spravedlivého; jiní důvěřovali v milosrdenství Boží, a toužili rozdělení býti, aby s Kristem byli.

Tato preveliká rozmanitost a různost v životech svatých a světic Božích dokazuje nám, že lidé jakékoliv povahy, v každém stavu a povolání vezdejším, za jakýchkoli okolností a poměrů, mohou s milostí Boží státi se v Církvi katolické svatými. Do nebe vede mnoho cest a stezek. Každý z nás nemůže následovati všech ctností, jimiž prosluli blaženci na zemi, touže měrou a v téže dokonalosti. Království nebeské podobno jest kupci hledajícímu dobrých perel, který, když našel jednu drahou perlu, odešel a prodal všecko, což měl, a koupil ji. (Mat. 13, 45. 46.) Perlami v království Božím jsou svatí a světice Boží. Hledejmež mezi nimi, a každý z nás zvolme z nich toho, jenž povahou svou podobal se nám a žil na zemi ve stejných poměrech, jako my. Toho si ustanovme za vzor a za rádce, a následujme ho. Zvolme a kupme si takovou perlu, jakékoliv velikosti, jasnosti a jakéhokoli tvaru; na tom nezáleží, jen když jest ta perla pravá.

Svatí a světice Boží jsou nejkrásnější ozdobou a chloubou Církve katolické, kteráž je vychovala a do nebe uvedla, a neklamným znakem, že ona samojediná jest pravým ovčincem Kristovým. Jen ta Církev, kteráž světce plodí, má neklamnou pečeť svého původu od Boha, a důkaz, že Duch sv. působí v ní, a že Kristus Pán, jakož předpověděl, zůstává s ní po všechny dny až do skonání světa.

V životech svatých dočítáme se mnohých věcí neobyčejných, podivných a nadpřirozených. Jedni z nich podrobovali se nad míru tuhému, obyčejným lidem přímo nepochopitelnému pokání, zapírali se až k úplnému umrtvení svých smyslů, a vytrpěli dobrovolně a tiše hrozné bolesti tělesné. V obyčejném životě nelze nám těchto světců naskrze následovati, a Církev nežádá toho ani od každého z nás. Avšak tyto světcové, jichž Bůh užíval ku zvláštním účelům svým, dávají příklad pokory, tichosti, zapíravosti a trpělivosti všem nešťastníkům, jimž na tomto světě jest trpěti. Oni trpěli dobrovolně a jsou příkladem všem, kdož nuceni jsou trpěti ať nevinně, ať měrou zaslouženou.

O jiných svatých a světicích Božích dočítáme se, že byli omilostněni od Boha dary zjevení a vytržení mysli; že pohřživše se úplně v Boha, byli vyvýšeni nad věci pozemské, takže neměli takměř žádných potřeb tělesných. Tyto mimořádné milodary byly odměnou, kterouž Bůh tyto služebníky svoje vyznamenal a ozdobil za veliké ctnosti jejich; byly svatozáří, kterouž Bůh oslavil je již zde na zemi.

Obzvláště pak často slyšíme o zázracích, jimiž Bůh svatě a světice oslavil dílem za jich života, dílem po smrti na hrobech jejich. Jako Kristus Pán poukazoval na svědectví božského poslání svého ku zázrakům, jež z vlastní moci své konal, tak předpověděl, že učedníci jeho budou vydávati o něm svědectví tím, že budou z jeho moci konati divy ještě větší, nežli on sám činil. „Kdo věří ve mne, skutky, které já činím, i on činiti bude, a větší nad ty činiti bude“ (Jan 14, 12.).

Rozesílaje učedníky svoje do celého světa ku hlásání svého evangelia, slíbil jim Pán, že ty, kteří uvěří, následovati budou divy veliké (Mar. 16, 17. 18.). Skutky apoštolské dosvědčují, že toto zaslíbení se naplnilo. Avšak skutky apoštolské jsou jen počátkem života Církve Kristovy. Úmrtím apoštolův a učedníků Páně nezahynul v Církvi dar divů a prorocství, ježto sv. Pavel apoštol ujišťuje ve svých listech, že Církvi mimo jiné milosti udělen byl i milodar divů a prorocství, a že tento dar zůstane v ní až na konec světa (I. Kor. 12; Efes. 4.). Nadpřirozený dar zázraků, jímž svatí a světice Církve katolické za všech věků, od časův apoštolských po všecka století až do nejnovějších dob, obdařeni byli, jest právě jeden ze zřejmých odznakův a svědectví, že Církev katolická, kteráž takovými světci se honosí, jest pravou Církví Kristovou. Těchto mimořádných darů, totiž zázrakův a prorocství, bylo Církvi třeba obzvláště v prvních stoletích na obrácení pohauů. Jinak třeba uvážiti, že když ve Starém Zákoně věrní služebníci Boží opatření byli milodarem zázraků, a když svatí apoštolové z moci Boží divy činili, proč že nemohli by z moci Boží zázraky konati svatí i v pozdějších dobách? Či ukrácena jest pravice Boží? Či nezůstane Bůh podivným ve svatých svých po všecky časy?

Sluší ovšem ustavičně na paměti míti, že pouze a výhradně všemohoucí Bůh samojediný může konati události přesahující obyčejný běh tohoto světa a jeho řád přirozený, jež divy neb zázraky slují. Svatí a světice Boží činili zázraky jen ze zvláštní moci od Boha sobě propůjčené, či přesně řečeno, Bůh všemohoucí konal zázraky skrze ně a na nich.

Posléze třeba věděti, že není článkem víry katolické, jakoby všechny zázraky, uváděné v životech svatých, byly se shěhly doslovně tak, jak o nich podání vypravuje. Jen Písmo svaté Starého a Nového Zákona bylo sepsáno vnuknutím Ducha sv., a spisovatelé jednotlivých jeho knih byli obdařeni darem neomylnosti, aby nenapsali něco, co nesnáší se s pravdou

od Boha zjevenou. Tohoto daru neomylnosti neměli však ti spisovatelé, kteří zaznamenali zprávy o životech a skutcích svatých a světic Božích, aniž nepsali tyto životy z vnuknutí Ducha sv.

Hned v prvních stoletích zaznamenávali jednotliví biskupové a kněží životy a skutky nejslavnějších mučedníkův a vyznavačů Kristových, zejména to byli sv. Athanáš, sv. Basil Veliký, sv. Řehoř Nysský, sv. Jeroným a sv. Jan Zlatoústý. Tyto životy svatých bývaly v chrámech Páně předcítány ku náboženskému vzdělání lidu, bývaly opisovány i jiným křesťanským osadám posílány, a vůbec rozšiřovány. Zprávy o životech svatých rozšiřovaly se však nejen písemně, nýbrž i ústně až do nejvzdálenějších krajin. O mnchých svatých zachovaly se však jen sporé a stručné zprávy, které lidu nestačily, proto vyplňovala obraznost lidu mezery v nich, a tak přičiňovány k nim různé přídavky a dodatky, které nesnášely se vždycky úplně se skutečnými událostmi. Tak časem utvořily se tak zvané legendy svatých. Legendy nejsou přesným vypravováním dějepisným; pohybují se sice na půdě dějinné, jsou však namnoze oděny hávem obraznosti; jsouť psány pro zbožné, prostě věřící duše, majíce ten účel, aby v nich budily svaté myšlenky a pocity. Přední úmysl spisovatelův legend byl, vylíčiti čtenářům vznešené ctnosti svatých, znázorniti jim v těchto životopisech nadpřirozenou moc živé víry i divotvornou moc nadpřirozené lásky k Bohu, a nabádati k následování těch ctností, jimiž jednotliví svatí a světice Boží vynikali.

Ačkoliv tedy nejsou všechny zázraky uváděné v životech svatých, Církví pověřeny a úplně zjištěny, aniž Církví se nám ukládá, abychom je vesměs a doslovně za skutečné události měli, bylo by přes to vše opovážливо, zamítati vůbec všechny nadpřirozené události v životech svatých a světic Božích. Jen nevěrci popírají těchto zázraků, oni však popírají i zázraků Písem svatých, popírají všeliké možnosti zázraků, vůbec, popírají i osobního Boha, a všech pravd zjevené víry křesťanské. S pyšnými a zaslepenými lidmi těmi není vůbec řeči o věcech nadpřirozených, pro něž oni naprosto slepi jsou a jimž nerozumějí. Podobně zamítají zázračné události v životech svatých všickni ti, kdož opustili jediný ovčinec Kristův, Církev katolickou. Tomu ovšem nelze se diviti. Vždyť ještě žádný z těchto odštěpencův ani se nepokusil tvrditi, že bludný sbor jeho honosí se byť i jen jediným světce, jenž by byl

z milosti Boží vykonal jediný zázrak! Věřící katolík nedbá toho, jak o svatých a světicích Božích soudí lidé naprosto k tomu nezpůsobili, nevěrci, odpadlíci, bludaři a špatní katolíci, nýbrž drží se toho, čemu učí a k čemu nás vede neomylná Církev Kristova. A ta četbu životů svatých vždycky schvalovala a odporoučela.

Svatí a světice Boží ukazují nám hrdinskými ctnostmi svými cesty a prostředky, jimiž lze věčného spasení dojít. Učme se tedy od nich tomuto největšímu umění, a následujme jich horlivě. Mohli-li oni hřích přemoci a svatosti dospěti, dovedeme toho s milostí Boží zajisté také my, budeme-li jen do opravdy chtít. Ještě žije ten starý Bůh, jenž milostí svou je osvěcoval, sílil a posvěcoval, a ruka jeho není posud ukrácena. Kdykoli v tomto údolí slzavém umdléváme v boji proti světu, tělu a ďáblu, pohlížejme vzhůru ku Církvi vítězné, ku svým oslaveným bratrům a sestrám, a vzývejme je o přímluvu. Oni všickni orodují za nás u společného Pána našeho Ježíše Krista, s nímž v nebi kralují; povzbuzují nás ku stálosti a vytrvalosti; kynou nám svými vítěznými korouhvemi, jichž dobyli, a ukazují nám neporušitelnou korunu spravedlnosti, kteréž bohdá i nám jednou se dostane, budeme-li dobrý boj bojovati, dokonáme-li šťastně v milosti Boží běh života, a zachováme-li si živou víru v Ježíše Krista až do konce. (II. Tim. 4, 7. 8.)

Vzývání Svatých a Světic Božích.



Vy hvězdy nebeské, jimiž Kristus nás osvěcuje, buďtež nám v temnostech tohoto světa jasnými svítilnami. Vy pochodně láskou Boží planoucí, rozněcujte nás příklady svými. Vy starší bratří naši na královském dvoře sloužící, pomněte ubohých domácích a pokrevenců svých, s nimiž zde v tomto soužení jste vyrostli. Přijímejtež tam žádosti i modlitby naše a oběťujte je společnému Pánu a Králi našemu prosíce o milostivé vyslyšení. Vítězové, kteří všecky nepřátele jste přemohli a po dokonaném boji chvalo zpěvy prozpěvujete, nezapomínejte nás, smutných tovaryšův a na bojišti posud stojících spoluzápasníků svých, mezi nimiž těla i kosti vaše odpočívají. Dopravení na šťastný a veselý břeh věčnosti, vzpomínejte plavců na moři tohoto světa posud veslujících a tonoucích. Vy prozpěvovatelé chvály Trojici nejsvětější, nechtějtež radovati se bez nás, neboť údové vaši, krev vaše i kosti vaše jsme. Blažení hodovníci, pošlete nám lačným s královského stolu, při němž hostinu slavíte, drobty z darův milosti Kristovy a podejte nám trošku sladkého vína se stolu plésání svého, abychom v nouzi své netruchlili a s dobrou myslí všecko přetrvati mohli. Vyť sláva jste našeho pokolení, chlouba našeho města Jerusaléma a drahé kameny i perly, kterýmiž Bůh obložil dům svůj, neboť vámi ozdobil zemi i nebesa a ve vás zjevil velebnost i moc svoji. Vyť jste hradby i věže i obranná střelba naše a strážé bdělého oka Božího nad námi. Jak jsou blahoslavené oči vaše, že vidí, co my věříme. Kterak šťastny jsou uši vaše, že slyší, po čemž my práhneme. Co jste slyšali, na to již patříte. Jak mocné jsou nohy vaše stojící již na té skále a na onom břehu, k němuž my s nebezpečenstvím a s bázní ještě se plavíme. Již neželíte namáhání na dráze, která nám, pošetilcům a netrpělivcům, nyní odpornou

jest. Šťastné práce vaše, za které došli jste již takového odpočinku. Šťastné posty, soužení i trampoty vaše, za něž takových a tak věčných rozkoší požíváte. Blahoslavené mučednictví vaše, za něž takovou náhradu máte. Krátce jste pracovali a věčně odpočíváte; truchlivosti i námahám a útrapám vašim jest konec, a radost i odplata vaše konce míti nebude. Zima vaše minula a nepohody přešly, léto pak vaše a žeň i odpočínutí vaše potrvají na věky. Trampoty vaše přeletěly střelou v pověří, brázdou korábu na moři a bystrým ptákem, a není žádné po nich stopy znáti, radost pak vaše jako dům na skále, a pokoj váš jako nedobytný hrad trvá a trvati bude na věky. Pouť a cesta vaše trvala za jeden den, a přebývání vašemu v milé otčině nebude konce. Vyproste nám modlitbami svými touhu po té zemi živých a po tovaryšstvu vašem. Vyť stánek Boží jste stkvostnými perlami vyšperkovaný, příbytek Nejvyššího všemi čalouny a oponami nebeského bohatství ověšený, pokoj, rozkoš i odpočínutí Kristovo, vinice procházky a zahrada zalíbení jeho, a ruka, kterouž Hospodin nejvyšší moc svou ukazuje i poklady svoje nám rozdává. Vy účastníci rady Kristovy, kteří při soudné stoličce jeho zasedáte, vy svědkové podivných skutkův a soudů jeho, směřujících k našemu vykoupení, pomáhejte nám a stůjte za nás, abychom životů a vzácných ctností vašich následovali. Pokloňte se za nás Bohu našemu, že posud shovívá nám, a za veliké hříchy naše v tolikém bludařství, kacířství i v té nynější bezbožnosti posud nedal nám zahynouti. Vyžádejte společně s námi, aby svatá katolická víra, vaše to setba, kterouž s pláčem tuto jste zasévali, bujně rostla a široko se rozložila, i aby strom vámi štípený hojné ovoce vydával. Vyprostež nám, aby bludy i kacířstva přestaly, aby jednota i láska křesťanská obživly, a vrátily se nám v pobožnosti a následování ctností vašich blažené dny služby a chvály Kristovy. Vyprostež, aby národové, v nichž ještě mnoho jest pozůstalých věrných služebníků Božích, jedno byli, a domácích rozbrojů, nesvornosti i všech útoků zbaveni jsouce, z velikých hříchů a nepravostí svých se káli a ctnostmi starých otců svých rozkvétali. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž v jednotě nejsvětější Trojice s Otcem i Duchem svatým pravý Bůh kraluje na věky věkův. Amen.

Polsky složil kněz *Petr Skarga T. J.*
(Żywoty Świętych, I. část, v předmluvě.).

Měsíc leden.

Dne 1. ledna.

I. Obřezání Páně.

Hospodin Bůh povolav Abrahama za praotce vyvoleného národa, z něhož v plnosti času měl vzejíti zaslíbený Mesiáš, učinil s ním a s potomky jeho smlouvu, a na svědectví toho měl býti každý pacholík israelský osmého dne po svém narození obřezán, aby se rozeznával od pohanů. Tato starozákonní obřizka měla spolu připomínati dědičný hřích a budití ustavičně touhu po zaslíbeném Vykupiteli.

Ježíš Kristus nenarodil se jako jiní lidé způsobem přirozeným. Bylť počat nadpřirozeným způsobem z Ducha svatého v lůně přečisté Panny Marie, a nebyl tudíž povinen, podrobiti se obřizce, přece však podrobil se jí, aby osvědčil se dle lidské přirozenosti své pravým potomkem Abrahamovým, a spolu nám všem dal příklad pokory a poslušnosti. Kromě toho prolil Spasitel tehdáž poprvé krev svou, a to bylo návěstím a zárukou, že již brzo utrpením a prolitím nejsvětější krve jeho na kříži dokonáno bude veliké dílo našeho vykoupení.

Syn Boží maje svět vykoupiti, ponížil se, když stal se člověkem, nám kromě hříchu podobným, a hned potom pokoril se, když podrobil se starozákonnímu předpisu o obřizce. Avšak sotva objevil se na světě jako slabé a chudičké nemluvnátko, oslavovali ho sborové andělští chvalozpěvem „Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ (Luk. 2, 14.). A když za osm dní potom byl obřezán, dostalo se mu preveliké oslavy, a sice jménem, jež mu tehdáž dáno bylo. To jméno nebylo vyvoleno lidmi; bylotť to jméno, kterýmž na rozkaz Boží nazváno bylo Božské dítě od anděla, prve než v životě Marie Panny se počalo (Luk. 2, 21.).

Duchem svatým osvěcení patriarchové a proroci Starého Zákona nahlížejíce do budoucnosti a předpovídajíce zaslíbeného Mesiáše, nazývali ho jmény nejvznešenějšími. Zvaliť ho žádoucím všem národům, a panovníkem, jenž bude na hlavě své nositi všecky koruny a v ruce své třímati všecka žezla. Nazývali jej synem, jenž před jitřenkou z Boha zplozen, u něho prve byl, než rozestřena jsou nebesa a utvrzena jest země. Jmenovali ho panovníkem a vládcem světů, jemuž nebesa jsou trůnem a země podnožím, jehož všickni králové ctíti, a jemuž národové se klaněti budou. Prorokovali o něm, že bude Podivný, Rádce, a že jako světlo národů svítiti bude těm, kdož v temnostech a ve stínu smrti chodí. Předpovídali ho jakožto Spravedlivého, jenž oděn bude duchem moudrosti a síly. Nazývali ho knížetem pokoje, Pomazaným Páně, a knězem na věky dle řádu Melchisedekova, jenž dravému přívalu hříchu položí hráz a založí na zemi nové království ctnosti a blaženosti. Posvátnou radostí nadšeni pozdravovali ho jakožto panovníka v Israeli, jehož východové jsou od počátku a ode dnů věčnosti, jakožto krále, jenž ohlašovati bude přikázání Hospodina, jakožto otce budoucího věku a mocného Boha.

Jaká to jména tajemství plná a vznešená, jaké to názvy obsažné a významné! A přece byly všecky tyto slavné názvy pouhými stíny proti nebeskému lesku toho jména, jež nově-narozenému Spasiteli na rozkaz Boží dáno bylo. V tom jménu jest obsaženo, a tím jménem jest vysloveno všecko, co Bůh od pádu Adamova ku pozdvižení, očistění, vyléčení a spasení člověčenstva učinil a vykonati ustanovil. Ježíš znamená Vykupitele a Spasitele, a poněvadž Vykupitelem naším mohl býti jen Bůh sám, vyslovena jest tím jménem i Božská přirozenost Ježíše Krista, před nímž každé koleno nebešťanů, pozemčanův i pekelníků klekati má. (Filip. 2, 10.)

Ve jménu Ježíše nejmocnějšího rozpadly se nádherné chrámy, oltáře a modly lichých bohů pohanských v rozvaliny. V záři toho jména rozprchly se tmy bludů, nevěry a pověry světovládných národů modlářských. V tom jménu nejmocnějším šli hlasatelé svatého evangelia do šírého světa, před knížata, krále, mudrce a národy, zvěstujíce jim jediného pravého Boha, jenž jest otec všech lidí, a jehož nejsvětější vůle káže nám, milovati se vespolek a varovati se každého hříchu. Ve jménu Ježíše všemohoucího dály se v Církvi jeho největší divy; v tom jménu otvíraly se oči slepcův a uši hluchých, rozvazovaly se jazyky němých, uzdravovaly se údý zmrzačených a oživovala

se znova těla mrtvých. V tom jménu uděluje nám Církev svatá všechny svátosti, a Bůh dává nám v něm a skrze ně všechny svoje dary a milosti, za něž ho prosíme, a které ku spasení jsou nám prospěšny a potřebny. Pravilť zajisté Spasitel: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám“ (Jan 16, 23.).

Ježíš, náš Pán, náš Prostředník u Otce nebeského a náš Soudce budoucí, jest nám útěchou, nadějí a pomocí ve všech potřebách a souženích našich. Když mor, hlad a válka jako strašné metly Boží nám hrozí, zdvihejme prosebně ruce svoje k němu, aby byl pomocníkem naším v těchto trampotách a zadržel trestající ruku rozhněvaného na nás Otce svého. Když chudoba a hmotná bída nás navštívila, budiž Ježíš naším pokladem a bohatstvím. Když nemoc a bolest hlodá na těle našem, budiž on všemohoucím lékařem naším. Kdykoli srdce naše poskvřnilo se hříchem, neváhejme domáhati se upřímným pokáním odpuštění, jehož dostane se nám ve jménu Ježíše Krista. A když blížiti se bude k nám smrt, nezalekneme se toho, poněvadž nalezneme ve jménu Ježíše Krista, jenž smrt přemohl, svatou útěchu a blaživou nadějí v život věčný a budoucí slavné vzkříšení.

Mocné, svaté, milostné, sladké a vznešené jest jméno Ježíš. Ovšem pak nepociťuje zázračné moci a nebeské sladkosti jeho každý. Nepociťuje ji člověk pyšný a vysokomyslný, neboť Ježíš Kristus blahoslaví jen tiché a pokorné. Ze jména jeho nejčistšího nemají užitku vilníci, rozmařilí labužníci a opilci, kteříž tělo i duši svou poskvřňují hříšnou smyslností, neboť Spasitel nazývá blahoslavenými jen ty, kdož jsou čistého srdce. Jméno Ježíše Krista, Božského lidumila a přítele chudých a ubohých, neposkytuje žádných milostí hamižným lakomcům, mamonářům a sobcům, kteří srdce svého i ruky své uzavírají před chudobou a pláčem trpících spolubratří. Z toho jména nejsvětějšího nekyne požehnání těm, kdož zdráhají se kříž svůj trpělivě nésti a v souženích svých proti Bohu reptají.

Na nový rok posílá přítel příteli upřímná blahopřání, a lidé dávají si na důkaz příchylnosti a lásky různé dárky. Naším novoročním přáním jest, aby všickni, kdož honosí se jménem křesťanů, pevně a nezvratně věřili v Ježíše Krista, Syna Božího, obzvláště v tomto nynějším čase, jenž zohyzděn a otráven jest pekelnou nevěrou a rouhačstvím proti Spasiteli našemu. Buďme všickni věrnými učedníky Ježíše Krista a hodnými syny a dcerami vyvolené choti jeho, naší svaté katolické

Církve. A novoročním dárkem naším budiž převedlebné jméno Ježíš. Nosme je v srdci, vyslovujme je s největší uctivostí, v něm žijme, pro ně rádi trpme. V tomto jménu vstupme do nového roku, aby celý ten budoucí rok byl nám novým stupněm k dokonalosti křesťanské a ku bráně nebeské.

Pochváleno a na věky velebeno budiž nejsvětější jméno Pána našeho Ježíše Krista!

2. Sv. Fulgenc, biskup.

Země severní Afriky byly někdy kvetoucí rolí křesťanskou. Již v době apoštolské bylo símě sv. evangelia rozséváno v Egyptě a zemích sousedních, a sám evangelista sv. Marek byl prvním biskupem v městě Alexandrii. Církev katolická šířila se v krajinách těchto velmi rychle přes odpor Židů i proti krvavému pronásledování od pohanů. Požehnaným působením jejím rozvíjel se v Africe utěšeně život náboženský; množství biskupství, klášterů a osad poustevnických povstalo tam; četné křesťanské školy prospívaly v lidnatých městech, a veliký počet věhlasných světcův, učencův a spisovatelů katolických, kteří v těch končinách se narodili a působili, svědčí nejlépe, jak hluboké kořeny zapustilo náboženství křesťanské v Africe.

Pohříchu přihnaly se na církev africkou záhy hrozné bouře. Hůře, než krvelační pohané, soptili proti věrným katolíkům v Africe různí sektáři. Mezi nejhorší kacíře náleželi zapírači Božství Krista Pána, Ariani, a z nich obzvláště pověstnými stali se výbojní Vandálové.

Surový tento národ vtrhl do Afriky r. 429. a řádl tam déle než sto let. Vandálové pustošili úrodné nivy severoafrické, vraždili bezbranné katolíky nešetříce ani nemluvnat, vyháněli a trýznili věrné biskupy i kněze a bořili chrámy i kláštery katolické. V těchto smutných dobách vzbudil Bůh církvi africké valný počet výtečných biskupův a kněží, kteří pro pravou víru rádi trpěli a jí statečně proti bludařům hájili, a mezi nimi proslavil se v Africe prokonsulární zvláště biskup města Ruspy sv. Fulgenc.

Fulgenc narodil se r. 467 v městě Thaleptě (jihozápadně od starého Karthaga) z otce Klaudia a matky Marianny. Když Vandálové rodiště jeho se zmocnili, byl Klaudius od nich větší části jmění svého zbaven a zemřel potom brzo. Osiřelé dítky jeho vychovávala ovdovělá Marianna pečlivě v bázni

Boží. Fulgenc, obdařený velikými schopnostmi, vynikal záhy nábožnou myslí a prospíval všelikým učením, zvláště pak znalostí řeči a vzdělaností řecké. Dospěv stal se důchodním v rodišti svém. Avšak tento úřad znechutil se za krátko snaživému jinochu. Vlídna, ku každému laskavá a něžná povaha jeho nesnášela se s povoláním, jež člověka vede ku přísnosti a nezřídka svádí k nevrlosti a necitelnosti. Fulgenc zalíbil si již v útlém věku čítati a rozjímati v Písmě sv., straniti se hlučného světa a navštěvovati domy řeholní, když pak srovnával duchamorné zaměstnání svoje s klidným, Bohu zasvěceným životem mnichů, zatoužil po tom, aby mohl nadobro světa se odříci a dojíti blahého pokoje v řeholi. Dříve však, nežli tento úmysl svůj provedl, jal se důkladně sama sebe zkoumati, zdaž dovede plniti všechny povinnosti, jež křesťanu život řeholní ukládá. Žiltě přísně dle evangelických rad, odpíral si i dovolených požitkův a zábav, trestal tělo své a podroboval je v služebnost, vyhledával samotu, pilně se modlil a postil; slovem, žil jako mnich přísného řádu, ačkoli ještě ve světě zůstával. Přátelé nemohli pochopiti jednání Fulgencovo, on však radoval se poznáv záhy, že Bůh ku životu mnišskému dal mu povolání. Takto se připraviv vzdal se úřadu svého a umínil si, vstoupiti do řehole.

Právě tehdaž byl ctihodný biskup Faustus pro víru katolickou od vandalského krále Hunnericha z biskupství svého vypuzen a vzdělal si potom v Byzaceně klášter, v němž svatosti života slynul. Do tohoto kláštera zavítal Fulgenc prose, aby přijat byl. Faustus líčil mu veliké obtíže a oběti, jež mniši podstupují, a zrazoval mu, aby za tehdejších smutných časů nevstupoval do řehole, avšak mladý žadatel mluvil tak rozhodně a přesvědčivě, a prosil tak vřele, že konečně byl vyslyšen a přijat.

Zpráva, že Fulgenc pohrdnuv světem, vstoupil do kláštera, vzbudila mezi známými jeho veliký rozruch. Jedni z nich odsuzovali ho, jiní však šli brzo za ním. Matka jeho Marianna, ač byla zbožná žena, rmoutila se, že ztratiti má syna, jenž jí byl jedinou útěchou a podporou na světě. I doléhala na biskupa Fausta, aby jí vydal syna z kláštera, a když prosby její byly oslyšány, docházela ku bráně klášterní plačíc a volajíc Fulgence, aby vrátil se k ní. To byla pro Fulgence nejbolestnější zkouška. Milovalť něžně matku svou a trpěl tudíž preveliký zármutek, an nemohl prosbě její vyhověti. Avšak Bůh sílil ho a dal mu zvítěziti nad přirozeným

citem dětinné lásky k matce. Tanulať mu na mysli slova Páně: „Žádný, kdo vztahuje ruku svou po pluhu a ohlédá se nazpět, není spůsobilý ku království Božímu“ (Luk. 9, 62.).

Toho času počal arianský král Thrasamund věrné katolíky africké sváděti k odpadlictví a krutě sužovati. Tu uprchli před ním biskup Faustus i Fulgenc do blízkého kláštera, kde je opat Felix ochotně přijal. Ku prosbě jeho vyučoval potom Fulgenc řeholníky posvátným vědám a utvrzoval je v životě duchovním. Po nějakém čase vpadli do tamnější krajiny loupeživí Numidové a Faustus s Fulgencem uprchli jinam. Na útěku přepadli je ozbrojení Ariáni, jichž vůdcem byl kacířský kněz Felix, který oba svaté muže ukrutně ztýrati dal. Když potom Fulgencovi raděno bylo, aby násilníka toho pohnal na soud arianského biskupa, odepřel tomu řka, že raduje se, byv hodným shledán, pro jméno Ježíšovo pohanění trpěti.

Fulgenc zamýšlel potom odebrati se do Egypta, kde mnišský život ode dávna rozkvétal, aby tam v dokonalosti křesťanské pokročil. I vsedl na koráb a jel nejprv do města Syrakus na ostrově Sicílii. Tu navštívil slovutného biskupa sv. Eulalia, jenž mu poradil, aby do Egypta nechodil, poněvadž tam byly tehdejší mezi mnichy rozepře. Fulgenc tudíž zůstal dále v Syrakusách a odebral se potom do Říma ku hrobům knížat apoštolských sv. Petra a Pavla. Z pouti té navrátil se r. 500. do Afriky a vystavěl v Byzacaně nový klášter, jenž záhy pod jeho správou tak se proslavil, že až z daleka hlásili se do něho znamenití mužové, aby se tam zaučovali dokonalosti křesťanské.

Až dosud Fulgenc nebyl knězem. Biskup Faustus chtěje ho navždy připoutati k diecési své, posvětil jej na kněžství, ač pokorný muž ten dlouho tomu se vzpíral. A za nedlouho docházely Fulgence z mnohých měst prosby, aby byl jejich biskupem. Fulgenc lekal se toho; avšak jednoho dne r. 508., an právě po dokonané práci se modlil, překvapili ho vyslanci města Ruspy (na pobřeží mořském, jižně od Karthaga) a přiměli jej, že se dal za biskupa města jejich vysvětit. Důstojnost tuto přijal Fulgenc jsa přesvědčen, že Bůh povolal ho k ní, aby mohl tím výdatněji pracovati ku blahu Církve katolické a potírati bludařství arianské.

I jako biskup žil Fulgenc dle přísných pravidel řeholních. Požíval pouze chleba, zelenin a vody, za dne pracoval o záležitostech biskupského úřadu svého, v noci pak modlil se a rozjímal, a jen málo času věnoval spánku na holé zemi.

Vedle toho skládal na obranu katolické pravdy proti bludařům výtečné spisy, jimiž v celé Církvi tak proslul, že obecně byl nazýván druhým Augustinem.

Král Thrasamund chtěje Církev katolickou v Africe potlačit, zakázal světiti biskupy katolické, a vyhnal potom Fulgence i jiných šedesáte věrných biskupů na ostrov Sardinii. Biskupové ti odnesli tehdaž z Afriky tělo sv. Augustina († 430) na ostrov ten, kde ono potom po dvě století zůstalo. Ve vyhnanství modlil se Fulgenc ustavičně za osiřelé stádo svoje, aby je nebeský Pastýř silil ve víře a zachoval v životě bohumilém. Nemoha svoje svěřence utvrzovati v pravověrném učení živým slovem, dopisoval jim pilně a skládal pro ně poučné knihy, jimiž bludy arianské potíral. Jinak snášel jeho vyhnanství trpělivě, těšil spolutrpitele svoje, a byl podporou lidí nešťastných a chudých.

Dvanácte plných let trval Fulgenc ve vyhnanství na ostrově Sardinii. Tu octl se král Thrasamund v nesnázích a rozepřích o některé články arianského bludného učení a, po-
divno, vzpomněl si na učeného Fulgence. I povolal ho do Karthaginy, aby došel od něho poučení. Fulgenc složil potom výborný spis „Tré knih Thrasamundovi o Božství Kristově,“ čímž zalíbil se králi tou měrou, že směl zůstat v Karthagině. V městě tom, jež bylo kacírstvím nasáklé, působil potom Fulgenc tak požehnaně, že mnozí bludníci do Církve kajicně se vraceli. Tím však popuzeni byli Ariani a vymohli na vrtkavém králi poznovu rozkaz, aby Fulgenc opět na Sardinii vypověděn byl.

Podruhé šel tedy Fulgenc r. 520. do vyhnanství, a teprv když král Thrasamund zemřel, dovolil nástupce jeho Hilderich r. 523 vypověděným biskupům a kněžím katolickým návrat do vlasti.

S nesmírnou radostí vítali věrní katolíci afričtí pastýře svoje. Ač právě byl prudký liják, hrnuli se věřící Karthaginští ku břehu, aby vzdali jim poctu. Nejvzácnější mužové tlačili se k Fulgencovi svlékajíce pláště svoje, aby ho jimi za deště přikryli. Na cestě do Ruspy přicházeli mu odevšad katolíci v ústrety nesouce ratolesti a planoucí pochodně a plésajíce v Hospodinu, že vrácen jim byl pastýř duší jejich.

Od té doby žil Fulgenc v pokoji. Po nesčíslných proti-
venstvích, jež pro víru svatou a spásu katolického lidu vytrpěl, popřál mu Bůh, že na konci života v apoštolském úřadě svém mohl klidně a nerušeně působiti. S neunavenou horlivostí

snažil se, zbloudilce poučiti a do lůna Církve katolické uvést, i hrozná spousta, zaviněná kacířstvím arianským, opět napraviti. Kázal každodenně, napomínal hříšníky ku pokání, těšil zarmoucené, a prokazoval nemocným a chudým skutky milosrdné. I nebylo divu, že lid ho ctil, miloval, a jako na otci na něm lpěl. Tato něžná láska věřících byla svatému biskupovi krásnou mzdou, kterouž Hospodin již v tomto životě pozemském odměnil dobré skutky jeho.

Seznáv, že brzo již bude mu odejiti na věčnost, odebral se Fulgenc 's několika řeholníky do kláštera na ostrůvek Circinu, aby tam v ústraní ku smrti se připravil. Avšak za nedlouho uprosili ho kněží a mniši, aby vrátil se k nim do města Ruspy. I vyhověl prosbám jejich a vrátil se. Potom byl stížen bolestnou nemocí, kteráž ho po dva měsíce soužila. Svatý biskup osvědčoval v těchto bolestech příkladnou trpělivost. Odevzdávaje se do vůle Boží, opakoval stále modlitbu: „Uděl mně, Pane, nyní trpělivosti, potom však dej mně smilování a odpuštění!“ Svolav k sobě kněze a mnichy napomenul jich, aby ve víře katolické vytrvali a v službě Boží horliví byli, rozloučil se s nimi, poručil jmění svoje rozdati vdovám, sirotkům a nuzným duchovním, a vzdychaje ku Spasiteli svému zesnul svatou smrtí dne 1. ledna 533, maje 65 let života svého. Tělo jeho pochováno bylo ve stoličném chrámu Páně města Ruspy.

Téhož roku, kdy statečný obhájce katolické víry proti arianskému bludařství sv. Fulgenc zemřel, byla tomuto kacířství v Africe zasazena smrtelná rána, an vojevůdce Řeckého císaře Justiniana I., Belisar, učinil náhlý konec panství arianských Vandálů v zemi té. Porážkou Vandálů ztratilo arianství v Africe mocné obránce a nejsilnější podporu, a od té doby živořilo a chřadlo, až zaniklo navždy. Tak zhynuly i všechny ostatní starověké bludy a sekty, které Církev katolickou zničiti usilovaly, a to jest nám zárukou, že i novověká bludařství časem zaniknou. Jediná pravda Kristova zůstane na věky, a ježto pravdu tu celou a neporušenou chová a hlásá pouze Církev katolická, zůstane ona nepřemožitelnou, jsouc dílem Božím.

Smutno a pusto jest za naší doby v těch někdy bohatých, kvetoucích a vzdělaných končinách, kde sv. Fulgenc před dávnými věky žil a působil. Křesťanská víra, mravnost a vzdělanost byla tam pošlapána a zahubena od surových pohanů Mohamedánů, kteří krajiny ty vylihnili a v poušť proměnili. Žádnému národu není zaručeno, že zůstane mu dobro-

diní víry a osvěty křesťanské na všechny časy nezkráceným. Vážme si tudíž své svaté katolické víry, braňme ji proti novodobým pohanům, kteříž usilují nám ji vyrvati, žijme dle jejích přikázání, a prosme Boha, aby zachoval ji národu našemu, by snad také na nás nesplnila se hrozba Spasitelova: „Království Boží odňato bude od vás a dáno bude lidu přinášejícímu užitky jeho.“ (Mat. 21, 43.)

3. Blahosl. Zdislava.

Národ český honosí se kromě světců známých a slave-
ných po celém katolickém světě, valným počtem osob, které
ve zbožném lidu ode dávna úcty a vážnosti požívají, ačkoliv
posud od Církve za svaté ani za blahoslavené veřejně pro-
hlášeny nebyly. Jednou z těchto dle domnění svatých osob
byla ctihodná paní Zdislava. Pocházela ze slavného rodu če-
ských pánů Berků z Dubé. Narodivši se r. 1200. na hradě Ja-
blonném v Boleslavsku, líbovala si od mladosti v modlitbách,
službách Božích a rozjímání o umučení Páně i o životech
Svatých a Světic Božích. Když jí bylo sedm let, ušla tajně
z hradu do nedalekého lesa, chtěje tam poustevničiti. Čeleď
zarmoucených rodičů nalezla ji v houští a odvedla do hradu.
Když rodičové ji proto kárali, odprosila jich dívka klečíc.

Dle vůle rodičů provdala se Zdislava za českého pána
Havla, syna Děčínského purkrabí Markvarta, jenž potom r.
1241. s bratrem svým Jaroslavem vystavěl nedaleko Jablon-
ného hrad Lemberk, na němž s manželkou přebýval. Havel
byl muž povahy drsné a pánovitě a často reptal na pokoru,
zbožnost a dobročinnost Zdislavinu. Avšak moudrá, tichá a
laskavá paní svým chováním a přímluvou u Boha časem na-
dobro ho změnila. Prudké a necitelné srdce jeho zkrotlo. Po-
kora, nábožnost a milosrdná láska manželčina zvítězila nad
ním, tak že jí potom nečinil již žádných překážek ani výtek,
aby dle přání svého Bohu i lidem sloužila. S jeho svolením
přijala Zdislava z rukou blah. Česlava roucho řeholnic sv.
Dominika jakožto sestra třetího řádu a nadala štědře klášter
dominikánský s chrámem sv. Vavřince v Jablonném. Přebý-
vající na Lemberce chodívala bosa do tohoto chrámu na služby
Boží, nosila pod svrchním rouchem žíněný pás, spokojovala
se prostičkou stravou z kláštera, udílela hojné almužny, roz-
jímal a svým domácím ráda vyprávěla o umučení Páně. Kdy-

koli manžel z hradu odjel, postila se přísněji, bděla na modlitbách, zvala žebráky ku svému stolu, předla, tkala a šila oděv pro chudšasy, a navštěvovala nemocné, jimž posluhovala.

Rozloučivši se dojemně s manželem, přijala sv. svátosti a zemřela dne 1. ledna 1252. Pochována byla ve hrobě, jejíž za živa zříditi si dala ve chrámu sv. Vavřince v Jablonném, kde tělo její podnes odpočívá.

Již kronikář Dalimil ve své rýmované Kronice české psané v letech 1308—1326, nazývá Zdislavu „blaženou“, dí o ní, že byla paní svatého života, a uvádí, že Bůh na její přimluvu lidem nešťastným pomáhal, zejména mnohým nemocným zdraví vrátil. Že i později Zdislava v Čechách vzývána byla, o tom máme doklad z r. 1631. Správce Jablonského panství Henkl prchaje po nešťastné bitvě před nepřátelským vojskem, spadl do řeky Jizery. Tu jal se vzývati Zdislavu o přimluvu, a byl zachráněn. Z vděčnosti ozdobil potom náhrobek její v Jablonném soškou této ctihodné paní i soškami sv. Vavřince, sv. Václava a blah. Česlava.

Pražský arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé, potomek rodu, z něhož Zdislava pocházela, zamýšlel pracovati k tomu, aby Stolice apoštolská prohlásila ji za blahoslavenou, s čehož však sešlo, když arcibiskup r. 1606. zemřel.

Dne 1. ledna slaví se ještě památka sv. Odila opata, sv. Almachia opata, sv. Martiny mučednice ve Spoletě, sv. Magna mučedníka, v Theatě sv. Justina biskupa, v Etrurii sv. Servily a sv. Bonfilia, v Alexandrii sv. Eufrosiny panny, a jiných.

Dne 2. ledna.

Sv. Makarius Alexandrijský, poustevník.

Hned za prvních dob křesťanských vynikali mnozí věřící horlivou snahou, aby netoliko všecka přikázání Boží plnili, ale i těch věcí šetřili, které Kristus Pán jakožto prostředky ku vyššímu stupni dokonalosti pouze poradil. Dle příkladu a rady Páně odřikali se statků svých a žili v chudobě, propůjčovali se potřebám ubohých, zachovávali panickou čistotu, a hledali nejsladší rozkoš v modlitbě a zbožném rozjímání.

Tito „asketé,“ t. j. zdrželiví, neodlučovali se zprvu místem od souvěrců svých, varující se pouze zbytečného obcování s lidmi. Teprv ve třetím století, když ve mnohých obcích prvotná čistota mravův a nábožnost ochabovala, odcházeli někteří asketé do samot, nechtějící ve společnosti lidí vlažných a hříšných se pokaziti, a toužící po svatém pokoji. Za pronásledování Církve sv. od císařů Decia (249—251) a Diokleciana (284—305) utíkali mnozí křesťané do pouští v Egyptě, v Arabii a na různých ostrovech, aby tam před pronásledovateli se uchránili. A když pronásledování minulo, zůstali přece mnozí z nich na poušti oblíbenější si ji. Tak z asketů povstali anachoreti či eremité t. j. poustevníci. Nejznamenitější z nich byl sv. Pavel Thébský. Užší spojení mezi nimi zavedl sv. Antonín Veliký, a žák jeho sv. Pachomius předepsal jim zvláštní pravidlo či řeholi a založil poustevníkům po různu bydlícím společný klášter na nilském ostrově Tabenně. Tak vyvinul se stav mnichů.

Mezi poustevníky a mnichy egyptskými proslavilo se svatostí života několik Makariů, z nichž nejznámější jsou Makarius příjímím Alexandrijský a Makarius řečený Egyptský či Veliký. Dne 2. ledna slaví se památka sv. Makaria Alexandrijského.

Světec tento narodil se v hlavním městě egyptském Alexandrii. V mládí živil se cukrářstvím. Den co den obcházel město prodávaje koláče, sladké ovoce a různé pamlsky. Tak plahočil se mnoho let, aby se uživil a na stáří skrovného jmění si uspořil. Zatím namanula se mu častěji myšlénka, nač stále a bez oddechu se lopotí. Časem utvrdil se v přesvědčení, že jest svrchovaným bláznovstvím, sloužiti po celý život marným a nestálým věcem tohoto světa. Slova Páně, že nelze zároveň sloužiti Bohu a mamoně, pohnula ho posléze, že prodal vše co měl, rozdal peníze stržené i ustřádané chudým, dal se pokřtiti, a okolo r. 335. odebral se na poušť. Tehdáž bylo mu již čtyřicet let.

Makarius zdržoval se nejprv v Thebaidě v Horním Egyptě a potom odešel na poušť do Dolního Egypta, kde množství poustevníků přebývalo. Opustil hlučný a rozmařilý svět, odnesl si však z něho lidské svoje slabosti a vášně. A tu bylo mu podstoupiti těžký boj proti vlastnímu srdci i tělu, aby na poušti vytrval. Aby tělo svoje zkrotil a v služebnost pojal, postil se tak přísně, že soudruhové jeho nemálo se tomu divili. Po sedm let nepožíval jiného pokrmu, leč toliko syro-

vých kořínků a zelenin; tři následující léta jídal denně jen šest až osm lotů chleba, a v době čtyřicetidenního postu nepožíval kromě neděle ničeho. Jednou byl pokoušen pýchou, aby vrátil se do světa, kde lidé se mu budou obdivovati a etnosti jeho velebiti. Tu vrhl se na práh své poustevny a zvolal: „Odvlečte mne odtud, můžete-li!“ Jindy zase vznikla v něm žádost po cestování. I vzal koš naplněný pískem na záda a bloudil maně pouští, až unaven a vysílen vrátil se do své chýšky. Takovým způsobem přemáhal a zapíral se Makarius, až potlačil v sobě všechny někdejší svoje náklonnosti a došel blahého klidu a úplné spokojenosti.

Ačkoli Makarius všechny vrstevníky svoje na poušti tuhým životem předstihl, zdálo se mu, že přece ještě nedosáhl žádoucí dokonalosti. Uslyšev o přísné kázni mnichů v klášteře Tabenském, odebral se tam, a žádal, aby přijat byl. Opat sv. Pachomius zdráhal se, neznámého žadatele do kláštera přijati, řka mu, že jest již stár, a že by nedovedl snášeti nad míru tuhou kázeň, již bratří v tomto samostanu podrobeni jsou. Makarius neustával však prositi po sedm dnů, za nichž stále se postil, a řekl posléze opatovi: „Otče, přijmi mne aspoň na zkoušku, a nebudu-li se postiti a všechno zachovávat jako ostatní bratří, vyžeň mne potom s hanbou.“ Byl tedy přijat. Když nadešla čtyřicetidenní doba postní, pozoroval mnichy, a postil se mnohem přísněji, než oni. Stál za celý ten čas pokorně v koutě, mlčel, pracoval a požíval toliko v neděli hrstky zeleniny. Toho se zhrozili mniši, tak že požádali opata, aby cizího toho poustevníka propustil, aby podivný ten muž nebyl jim ku zavržení. Tu dopátral se Pachomius jména Makariova, ježž znal z pověsti, pojal ho a uvedl do svatyně, poděkoval mu za spasitelný příklad daný mnichům tohoto kláštera, políbil ho a propustil v Pánu. Tak byl Makarius pohnut, aby vrátil se do své poustevny.

Zatím stal se Makarius mužem proslulým po celém Egyptě, tak že patriarcha Alexandrijský povolal ho k sobě a posvětil na kněžství. Makarius byl potom duchovním správcem poustevníků na poušti Libyjské, jimž mši sv. sloužil, svátostmi přísluhoval a příklad zapíravosti a bohabojnosti dával. Svěřenci jeho dostupovali vysokého stupně dokonalosti křesťanské. Z nich proslavil se zvláště Paladius, jenž stal se potom biskupem v Bithynii. Ten žil po tři léta pod správou Makariovou na poušti. Když nemohl přemoci roztržitost v modlitbách a posvátném rozjímání, a proto vlažným se stával, řekl mu Ma-

karius: „Nezanedbávej, synu, nikdy modliteb svých, raději je prodlužuj, a kdykoliv jsi roztržit, rci duši své: Nedovedu-li pokojně a sebraně modlití se, budu aspoň v poustevně své klidně seděti a z lásky ku Kristu stěn jejích opatrovati.

Po celý dlouhý život zachoval si Makarius nerušené zdraví tělesné, ač z míry mnoho se postil, jen málo odpočíval a neunaveně pracoval. Sám k sobě jsa přísný, choval se k učedníkům svým shovívavě a laskavě. Dosáhnuv svatého míru a pravého štěstí v Bohu, byl opravdu tím, co řecké jméno jeho značilo, totiž blaženým. Jednou jel s přítelem a jmenovcem svým Makariem Egyptským v člunu po řece Nilu, rozmlouvaje s ním o věcech nebeských. Tu připluli proti nim dva vysocí hodnostáři světští, kteří spozorovavše na tvářích chudických těchto poustevníků spokojenost a svatý mír, zvolali: „Jak blažení jste v chudobě své!“ Makarius Alexandrijský odpověděl jim: „Ovšem že jsme blažení, vždyť to praví již jméno naše. Jsme-li však šťastni proto, že pohrdáme světem, co si mysliti máme o vás, kteří si libujete v okovech světa?“ Důrazná slova tato dojala jednoho z těch mužů tak velice, že přišed domů, rozdal jmění svoje chudým.

Makarius žil v době, kdy bludařství Ariovo křesťany o víru v Božskou přirozencost Ježíše Krista oloupiti usilovalo. Také na egyptské mnichy a poustevníky odvážili se kacíři, aby je do bludů strhli. Avšak nástrahy tyto byly marné. Prostí mužové ti nehloubali všetečně v Písmě sv. a nehádali se o články víry; jim postačilo učení a svědectví slavných otcův a vůdců jejich, a proto věřili v Ježíše Krista, vtěleného Syna Božího, a byli hotovi, za něho všechno obětovati i zemřítí. Makarius potíral bludy Arianů tak znamenitě, že mnozí z bludařů poznali pravdu a vrátili se kajicně do Církve katolické. Toto požehnané působení světcovo popudilo však proti němu hněv zarytých kacířů, kteří pohnuli příznivce svého císaře Valenta, že r. 376. rozkázal, poslati jej do vyhnanství. Jedné noci byl Makarius s dvěma soudruhy polapen a na vzdálený bahnitý ostrov zavezen. Na ostrově tom přebývali tehdejší divocí pohané. Ariani se domnívali, že světec najisto tam zahyne. Zatím však obrátil Makarius za krátký čas všechny ostrovany na víru křesťanskou. Suroví ti lidé vidouce Makaria, an všechna protivenství trpělivě snáší, všech požitků světa se zříká a patrně divy činí, přilnuli k němu, poslouchali rádi učení jeho, a stali se horlivými katolíky. Když i mnozí okolní Ariani za Makariem na ostrov chodili, jemu se obdivovali a jej apo-

štolem Páně nazývali, ulekli se toho zarytí bludaři a dali Makaria potají opět odvézti z ostrova do poustevny jeho.

Makarius žil na poušti plných šedesáte let a zesnul v Pánu r. 395., maje sto let věku svého.

Tak velikých obětí, jakýmž podrobil se sv. Makarius, aby došel spasení, nežádá Bůh od každého z nás. Neukládáť nám, abychom o samotě, na poušti, zříkali se světa a všech jeho požitků, avšak žádá od každého z nás nechať kdekolivěk a v jakémkoli stavu a povolání žijeme, abychom bedlivě hříchu se varovali a pokud můžeme, Bohu sloužili. Bůh nepotřebuje ovšem našich služeb, přece však požaduje jich od nás, aby jsa nejvyšší dobrotivý, mohl nám za věrné služby naše dáti odměnu. Za krátké a nepatrné služby naše slíbil nám Bůh odplatu nevýslovně velikou a věčnou. Nežádá od nás, co by příliš těžko aneb zcela nemožno bylo; vždyť sám dí, že jeho jest sladké a břímě jeho lehké. Abychom pak toto jeho a břímě jeho snáze unesli, uděluje nám dobrotivý Bůh vždycky milostí dostatečných, ba, jsme-li horliví, milostí nadbytečných. Mohli-li staří poustevníci tak veliké oběti podstupovati, že dali výhost všem, i dovoleným požitkům tohoto světa, proč nemohli a neměli bychom z lásky k Bohu vystříhati se hříchů a snášeti některé nepatrné obtíže, za něž slíbená nám neskonale veliká a věčná odplata na nebesích!

Dne 2. ledna koná se také památka sv. Theodoty, matky sv. mučedníků Kosmy a Damiana, sv. Theodora biskupa, sv. Konkordia mučedníka, sv. Leonina opata, a j.

Dne 3. ledna.

I. Sv. Genovefa Pařížská, panna.

Nejslavnější světici katolického národa francouzského jest sv. Genovefa, patronka města Paříže. Duchem Božím osvěcení biskupové poznali v ní již za útlého věku jejího velikou světici. Divy, jež s milostí Boží činila, rozhlásily po širém světě jméno její, a zvláště katolická Francie ctí sv. Genovefu pro veliká dobrodiní, jimiž ona prospěla za živa Paříži, i pro mnohé milosti, jichž dostalo se po smrti její tomuto městu i okolí jeho mocnou její přímluvou u Boha.

Genovefa, narozená r. 421. v městysi Nanterre nedaleko

Paříže, byla dcera zámožného statkáře Severa a matky Gerencie, kteříž vychovávali ji v bázni Boží. Již v dětském věku libovala si v modlitbě a prospívala ve všem dobrém. Koncem roku 429. cestovali sv. German biskup Auxerreský a sv. Lupus biskup Troyeský do Anglie, aby tam potlačili bludařství, kteréž v zemi té řádilo. Cestou zavítali do Nanterre, kde přenocovali. Obyvatelstvo vítalo zbožně a uctivě svaté biskupy. Také osmiletá Genovefa byla s rodiči svými v zástupu, jemuž biskupové žehnali. Sotva ji spatřil sv. German, zastavil se, otázal se po jejím jménu i po rodičích jejích, zavolal je k sobě a mluvil k nim slovy prorockými: „Blahořečím vám, že tuto dcerušku máte. Vychovávejte ji pro Boha, neboť On vyvolil ji, aby skrze ni mnozí stali se svatými.“ I otázal se dívky, je-li odhodlána, zasvětit celý svůj život Bohu, odvedl ji do chrámu, a dal jí tam požehnání. Nazítří zavolal ji do svého příbytku, a když ona mu slíbila, že s milostí Boží bude se vystříhati všech marností světa a žíti v panenské čistotě, zavěsil jí na památku na hrdlo měděný peníz s obrazem Ukřižovaného a napomenul ji, aby peníz ten místo všelikých šperků stále nosila.

Genovefa dorůstala v nevinnosti a bázni Boží, vyhýbala se co možná nejvíce světu, a dlela nejraději v chrámu Páně, kde bývala nejšťastnější. Když jí bylo patnácte let, složila s dvěma družkami v ruce Pařížského biskupa slib panenské čistoty, a žila od té doby velmi přísně. Odpočívala na holé zemi a jídala toliko dvakráte za týden chléb a vařené boby, zdržovala se úplně vína, a trávila celou svatopostní dobu o samotě v jizbě své. Za dnů masopustních, kdy lidé Boha nevázanostmi svými nejvíce uráželi, rozmnožovala kající skutky svoje, modlíc se ustavičně a zdržujíc se všelikého pokrmu. Kdykoli slýchala, jak lidé proti Bohu hřeší, truchlila a plakala hořce.

Po smrti rodičův odebrala se Genovefa ku své kmotře do Paříže a zůstala v tomto městě až do smrti. Tam však zastihly ji těžké zkoušky. Za nedlouho roznemohla se bolestnou dnou, kteráž ji převelice sužovala, tak že častěji ani hýbatí se nemohla. Za nemoci té přicházela Genovefa někdy do vytržení mysli. Mívalať vidění a zjevení o věcech netoliko nebeských, nýbrž i pozemských. Když potom o podivných těchto viděních mluvila a lidem je oznamovala, neuvěřili jí mnozí, pomlouvali a podezřívali ji, ba vydávali ji dokonce za pokryteckou podvodnici a kouzelnici. Genovefa však těšila se slovy

Páně: „Pamatujte na mou řeč, kterou jsem mluvil vám: Není služebník větší nežli Pán jeho. Jestliže se mně protivili, i vámť se protiviti budou“ (Jan 15, 20). Proto zůstala klidnou a do vůle Boží odevzdanou, i když zlomyslní lidé sebe více jí utrhalí a pomlouvali. Zatím zavítal do Paříže biskup sv. German. Vyptával se ihned po Genovefě, když pak uslyšel pomluvy o ní rozšířené, nevěřil jim a navštívil sv. pannu, přesvědčil se o její nevinnosti a nábožnosti, a přičinil se, aby utrhačům a pomluvačům ústa zacpána byla.

Časem nabyla Genovefa opět zdraví a šířila mezi lidmi slovem i příkladem nábožnost a lásku ku Kristu Pánu. Roku 451. zaplavil surový král pohanských Hunů Attila svými voji Francii a blížil se již ku Paříži. Lid chvěje se hrůzou utíkal před těmito zhovadilými nepřátely, kteří dopouštěli se všude ukrutných loupeží, žhářství a vražd. Tu svolala Genovefa lid a pozdvihnouc hlasu radila důrazně, aby nikdo z města neodcházel, nýbrž aby všickni činili pokání a zůstali statečnými. Zapřísahajíc všechny obyvatele, aby neztráceli mysl, oznamovala jim s pevnou důvěrou, že Bůh smiluje se nad nimi a zachrání město od záhuby. Slovy těmi byly upokojeny ženy a scházely se potom každodenně u Genovefy ku společným modlitbám za vysvobození města z rukou nepřátel, mužové však povstali zuřivě proti svaté panně, volajíce, že prý jest lichou prorokyní, která zamýšlí město za kořist Hunům vydati, a byli by ji málem již zabili. Za té bouře zavítal do Paříže arcijáhen svatého biskupa Germana, zatím již v Pánu zemřelého, přinášeje městu dary zesnulého světce. Znaje Genovefu ujal se jí, a utišil bouři v městě proti ní vzniklou. Tu dali se mnozí mužové na pokání, a snažili se, dle napomenutí sv. Genovefy modlitbou, postem a jinými dobrými skutky smířiti Boha a vyprositi od něho pomoci. Za nedlouho potom dal se Attila jiným směrem nedotknuv se Paříže, a byl v poli poražen. Tu poznali obyvatelé města Paříže, že Genovefa radou i modlitbou svojí zachránila jich od nepřátel, a vážili si jí potom velice.

Svatá panna byla od té doby v Paříži pro svoje ctnosti i pro velikou moc své modlitby považována za bytost nadzemskou. Tato všeobecná úcta nesvedla jí však ku pýše. Genovefa zůstala i nadále pokornou a nábožnou pannou a pečovala neunaveně o věčné i časné blaho svých bližních. Na její přimluvu propustil Childerich I., král Franků, ač byl pohan, vězně ku smrti odsouzené. Když potom syn jeho Chlodvik I.

Paříž obléhal, zachránila Genovefa města toho podruhé. V obleženém městě nastal pro nedostatek obilí záhy hlad. Tu vybrala se statečná Genovefa z města a plula v člunu proti vodě řekou Seinou a potom řekou Aubou až ku městu Arcis sur Aube, líčila výmluvně ve všech pobřežních dědinách a městech hroznou bídu hlavního města, a prosila úpěnlivě o pomoc. A světice vrátila se do Paříže s jedenácti loděmi obilím přeplněnými. Tolik vyprosila a sebrala pro hlavní město hladem hynoucí! Tak zachránila Genovefa města Paříže podruhé. Když potom nastal mír, vyprosila Genovefa od krále Chlodvika propuštění všech vězňů na svobodu, a snažila se, aby pohanští Frankové na víru obráceni byli. Činnost její byla ku podivu rozsáhlá. Konala skutky milosrdné lásky ku bližním netoliko v Paříži, nýbrž i v jiných městech a krajích, zejména v Toursu, Orleanse, Troyese, Laonu a Meaux. Ku cti sv. Diviše zbudovala svatyňku u Paříže, kteráž později stala se zárodkem slovutného benediktinského kláštera a města Saint Denis. Jest ku podivu, jaké vážnosti a moci prostá panna ta požívala netoliko v lidu, nýbrž i u knížat a králů. Biskupové, kněží a poustevníci dožadovali se rady u ní, doporučeli se do modliteb jejích, a posílali jí na znamení úcty různé dárky. Slovitný poustevník Šimon Sloupovník u Antiochie v daleké Syrii poslal jí se sloupu svého po kupcích z Gallie posvátný pozdrav svůj. Tak daleko dostala se pověst o této svaté panně! Obyvatelé měst i vesnic chodili jí davem naproti a vítali ji na cestách jejích jako královnu.

Genovefa byla od Boha obdařena milodary prorocství a divů. Životopiscové její uvádějí mnoho zázraků, jež přímluvou svou způsobila. Zejména uzdravila znamením svatého kříže a svatým olejem množství nemocných. Převeliké moci a vážnosti své užívala na prospěch víry svaté a křesťanských mravů. Ujímalas se statečně chudých lidí proti utiskovatelům, bránila nespravedlnosti i všelikému násilí, a stavěla mocné hráze proti zkáze mravů.

Plna velikých ctností a neobyčejných zásluh, zemřela Genovefa dne 3. ledna 512 v kmetském věku devadesáti let. Nad hrobem jejím zřízena nejprv dřevěná kaple, a potom byly ostatky její přeneseny do chrámu sv. Petra a Pavla u Paříže nově vystavěného. Chrám ten přezván později kostelem sv. Genovefy a u něho povstalo benediktinské opatství. V tomto chrámě bylo tělo sv. Genovefy chováno u veliké úctě v drahocenné skříni zhotovené od sv. Eligia zlatníka, od r. 640 bi-

skupa Noyonského, po němž i naše Praha chová vzácné památky, uložené v Museum království Českého. V devátém století byl tento chrám i klášter od Normannů pobořen, a teprv ve dvanáctém století byla svatyně ta zase obnovena. Tu uloženy byly vzácné ostatky sv. Genovefy ve skvostné, zlatem a drahým kamením ozdobené skříní, kteráž bývala každoročně dne 20. listopadu ve slavném průvodu městem nosená na vděčnou památku ochrany, jíž dostalo se ve dvanáctém století Paříži na přímlovu svaté patronky té. Roku 1130. řádila totiž v Paříži morová rána, když však ostatky sv. Genovefy v prosebném průvodu do hlavního chrámu neseny byly, nabylo množství morem stížených nemocných náhle zdraví. Příštího roku zavítal do Paříže papež Innocenc II. a přesvědčiv se o zázračné události té, nařídil, aby památka divu toho každoročně slavena byla. To dalo se až do revolučních bouří v minulém století, za nichž zběsilí nevěrci francouzští roku 1791. skvostnou rakev sv. Genovefy ukradli a posvátné ostatky vznešené patronky města Paříže na popravišti spálili. Po ohavném skutku tom znesvětili buřiči chrám sv. Genovefy v tak zvaný Pantheon (všebožiště), v němž pochovávali těla nejzuřivějších velikášů revoluce. Napoleon I. dal tento slavný chrám opět vyčistiti a posvětit, v revoluci r. 1830. znesvětili ho však nevěrci znova. Opět byl chrám ten posvěcen a službám Božím věnován za Napoleona III., až posléze po pádu tohoto císaře znova byl znesvěcen a již potřetí v Pantheon proměněn.

Za dnů, kdy Bůh prostopášnostmi lidí nejvíce urážen bývá, rozmnožovala sv. Genovefa kající skutky svoje, aby zadržela trestající pravici Boží a odvrátila od bližních záhubu. Modlitbou, statečností a moudrostí svou zachránila po dvakráte města Paříže od zkázy. V Církvi svaté prospívají zásluhy, modlitby a dobré skutky jedněch i jiným. Pro zásluhy svatých dítek Církve Kristovy jedná totiž Bůh shovívavě a milosrdně i s nehodnými údy Církve svaté. Tak slíbil Hospodin na přímlovu spravedlivého Abrahama ušetřiti hříšného města Sodomy, bude-li tam nalezeno aspoň deset lidí spravedlivých. Národ francouzský poskvřnil se na konci minulého století hroznými, do nebe volajícími nepravostmi, a přece nezahynul, poněvadž v národě tom vedlé množství nevěrců, rouhačův a nemravů i za nejhorších dob bylo a posud jest ohromně mnoho lidí věřících, nábožných a svatých, a poněvadž sv. Genovefa, jakož za živa po dvakráte zachránila



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Genovefa Brabantská.

města Paříže, zajisté i v nebesích za národ svůj oroduje. Tak i my katoličtí Čechové jsme přesvědčeni, že národ náš od jisté záhuby zachráněn byl na přimluvu svatých dědicův a patronů našich. Dle příkladu sv. Genovefy služme Bohu tím horlivěji, čím více lehkomyšní a zaslepení lidé ho urážejí.

2. Sv. Genovefa Brabantská.

Dojemné osudy Genovefy Brabantské bývaly již za dávných časův od lidu s oblibou vypravovány a čítány. O této světici zachovalo se toto podání: Genovefa byla v osmém století manželkou falckrabího Žibřida (Sigfrida) v Brabantsku (nynější Belgii). Manželství toto bylo zpočátku dlouho neplodno, až falckraběnka modlitbami svými dosáhla, po čemž toužila. Manžel nevěda, že jest ona ve stavu požehnaném, odebral se do války, odevzdav ji do ochrany hradního správce svého Golona, jemuž úplně důvěřoval. Avšak Golon byl člověk naskrze špatný. Sotva falckrabě odešel, opovážil se nestoudník ten sváděti Genovefu ku cizoložství, a když ctnostná paní jemu rozhodně odpírala a zakázala, aby se k ní nepřibližoval, padělal list, jímž oznamovalo se, že prý falckrabí v boji zemřel. Zlosyn ten nadál se, že takto dojde cíle svého, avšak zklamal se. Tu vzplanul proti Genovefě pekelnou nenávistí a pomstou. Uslyšev, že Žibřid z války se vrací, jel mu na-proti a nalhal mu s pokryteckým zármutkem, žeť prý Genovefa stala se mu za jeho nepřítomnosti nevěrnou.

Falckrabí uvěřil ošemetníkovi, a nedav žaloby ani vyšetřiti, rozkázal, aby ubohá Genovefa s nemluvňátkem svým ihned zavlečena byla do blízkého lesa a tam v řece utopena. Avšak zbrojnoš, kterýž rozkaz ten vykonati měl, slitoval se nad nevinnou matkou i synáčkem jejím a propustil je.

Nevinná Genovefa poručivši se Bohu doufala pevně, že ctnost její i hanebnost prolhaného žalobníka jistě na jevo přijde. Dlouho bloudila po lesích, až vyhledala si v pohoří Ardenském na severovýchodním pomezí nynější Francie jeskyni, v níž sebe i synáčka svého po šest roků živila lesními kořínky a mlékem krotké laně.

Jednou zabloudil falckrabí Žibřid na honbě v lese, a stihaje tuto laň vnikl až do jeskyně, kde manželku i synáčka svého našel. Přesvědčiv se, že Genovefa křivě nařknuta a nevinně odsouzena byla, pykal hořce přenáhlení svého, od-

prosila ubohou trpitelku, a vzdáveje díky Bohu, uvedl ji i synáčka slavně do hradu svého, kde potom všemožně se vynasnažoval, napravit křivdu, již se dopustil. Ošemetný Golon byl k rozkazu jeho roztrhán od čtyř volů. Genovefa žila však potom jen tři měsíce chválíc Boha, že jako starozákonní Zuzanna pouze dočasně byla křivě osočována a nezaslouženě pronásledována, až Bůh nevinnost její osvědčil. Na místě, kde svatá trpitelka po šest let v lese se ukrývala, vystavěl na prosbu její falckrabě Žibřid památnou svatyni Matky Boží, a ve svatyni té byla potom Genovefa pohřbena. Do chrámu tohoto putovali až z dalekých krajin nábožní lidé, aby na hrobě svaté falckraběnky připomínali si dojemné osudy její a vzývali ji za přímluvu u Boha. Také naši předkové čítali rádi život sv. Genovefy Brabantské, jenž jazykem českým již za století patnáctého popsán byl.

Nebudme málomyslni a nezoufejmež si, kdykoli jest nám nevinně trpěti. Odevzdávejme se důvěrně do vůle Boží, když zlí lidé nám ubližují, a snášejme klidně i trpělivě křivdy pro spravedlnost, neboť tím připodobňujeme se Kristu Pánu, jenž pravil: „Blahoslaveni, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost, neb jejich jest království nebeské.“ (Mat. 5, 10.). „Trpělivosti jest vám potřebí, abyste vůli Boží činíce dosáhli zaslíbení“ (Žid. 10, 36.).

Dne 3. ledna koná se ještě památka sv. Antera papeže a mučedníka, sv. Petra Balsama mučedníka, sv. Florencia biskupa ve Vienně, a j.

Dne 4. ledna.

I. Sv. Titus, biskup.

Dle zprávy sv. Jana Zlatoústého narodil se Titus z pohanských rodičů v řeckém městě Korintu, pověstným nádherou i bohatstvím, avšak také prostopášnými mravy obyvatelstva. Když sv. Pavel do Korintu přišel a v městě tom Krista Ježíše hlásal, uvěřil Titus a byl od apoštola pokřtěn. Proto nazývá ho Pavel milým synem podle společné víry (Tit. 1, 4.). Seznav jeho živou víru i horlivou lásku, zamiloval si jej apoštol tou měrou, že učinil ho důvěrným přítelem a společníkem svým

na cestách, jež pro rozšíření evangelia Kristova konal. Roku 51., když Pavel s Barnabášem do Jerusalema se ubíral, vzal Tita s sebou. (Gal. 2, 1.) Tehdáž konal se v Jerusalemě první sněm apoštolský, na němž rokovalo se, zdaliž křesťané povinni jsou šetřiti obřadných předpisů starozákonních, zejména, mají-li pohané do Církve vstupující obřezováni býti, nežli křest svatý se jim udělí. Někteří věřící ze židovstva posílí, hlásali křesťanům z pohanstva: „Nebudete-li se obřezovati podle obyčeje Mojžíšova, nemůžete býti spaseni“ (Skut. ap. 15, 1.), a naléhali na Pavla, aby dal Tita, rodilého pohana, obřezati. Avšak Pavel nepovolil jim, a Titus nebyl přinucen se obřezati (Gal. 2, 3.), ježto sněm Jerusalemský vydal pro křesťany z pohanstva na víru obrácené tento nálezn: „Vidělo se Duchu sv. i nám, žádného více na vás břemene nevzkládati, kromě těchto potřebných věcí: Abyste se zdržovali od věcí obětovaných modlám, a od krve, a od udáveného, a od smilství; od kterýchžto věcí budete-li se ostříhati, dobře učiníte.“ (Skut. ap. 15, 28. 29.)

Titus vyspěl ve společnosti apoštola pohanů u výtečného šířitele sv. evangelia. Pavel zmiňuje se v listech svých častěji o něm, dáváje mu chvalné svědectví. Tak píše Korintským: „Chlouba naše, kteráž byla před Titem, pravdou jest učiněna, a srdce jeho hojnější jest k nám, když se rozpomíná na poslušenství všech vás, kterak jste ho s bázní a třesením přijali“ (II. Kor. 7, 14. 15.). „Zdaliž nás Titus podvedl? Zdaliž jsme nechodili jedním duchem? Zdaliž ne jedněmi šlépějemi?“ (II. Kor. 12, 18.).

Koncem r. 56. poslal Pavel Tita z Efesu do Korintu, aby mu odtamtud přinesl spolehlivé zprávy o stavu křesťanské obce v tomto městě. V Korintě vznikly tehdáž povážlivé roztržky v církvi. Křesťané z pohanstva odvolávající se na Pavla, neostýchali se požívatí masa obětovaného modlám, kdežto židokřesťané zastírajíce se jménem Petrovým, vystříhali se úzkostlivě všeho, co na pohany připomínalo. Kromě těchto dvou stran byli v Korintě ještě přívrženci Alexandrijského učitele Apollona. Proto napsal Pavel Korintským důtklivý list, aby roztržky ty uklidil. Titus přinášeje list ten do rodiště svého, byl uctivě přijat a dočkal se záhy té radosti, že v Korintě mezi křesťany opět mír a jednota zavládly. Následujícího roku byl Pavel z Efesu vypuzen a odebral se do Troady, kde doufal, že s Titem se sejde (II. Kor. 2, 12.), nenašel ho tam však, a nemaje proto klidu, odebral se do Ma-

cedonie, kde s Titem se sešel. Z toho vyslovil apoštol potěšení slovy: „Bůh, jenž těší ponížené, potěšil nás příchodem Titovým“ (II. Kor. 7, 6.). I poslal Pavel Tita podruhé do Korintu s listem, uloživ mu, aby v tom městě dokončil sbírku pro křesťany v Jerusalemě již dříve začatou.

Od té doby provázel Titus Pavla na všech jeho apoštolských cestách a byl mu věrným společníkem. Roku 63. byl Pavel z dvouletého vězení v Římě propuštěn a vracel se na Východ. Cestou zastavil se na ostrově Kretě (Kandii) a pracoval tam s Titem ku obrácení lidu, tonoucího v modlářství a nepravostech. Když pak apoštol za svým povoláním z Krety jinam se odebral, zůstavil na ostrově tom Tita jakožto biskupa, aby všecko zařídil, čeho třeba jest, zejména aby po městech ustanovil kněží (Tit. 1, 5). Tak stal se Titus prvním biskupem Kretským. Tento ostrov slyšel krásou přírody, úrodností, bohatstvím a lidnatostí, obyvatelé jeho měli však velmi špatnou pověst. Oddávali se loupeživosti, podvodu, opilství a smilství. Dle výroku sv. Pavla (Tit. 1, 12.) sám rodilý Kretan, básník Epimenides, napsal o krajanech svých, že „Kretští jsou povždy lháři, zlá zvěř, břicha lenivá.“ Mezi četnými Židy, na ostrově tom usedlými, zavládlo bludařství gnostické. Tu měl biskup Titus těžkou prací, aby bludy a zkažené mravy vykořenil a v lidu křesťanskou víru rozšířil, s pomocí Boží dodělal se však horlivý ten muž na Kretě přece požehnaných výsledků činnosti své.

Sv. Pavel poslal Titovi z Macedonie list plný věroučných pravd i spasitelných naučení ohledně církevní kázně, a pozval ho k sobě do Nikopole, kdež mýnil přezimovati (Tit. 3, 12). Potom odeslal Tita do Dalmacie (II. Tim. 4, 10). Titus hlásal v městech i na ostrovech dalmatských evangelium Kristovo a vrátil se potom na Kretu, kde v městě Gortyně, maje let života svého devadesáte čtyři, v Pánu zesnul. Když mahomedánští Saraceni město Gortynu r. 823. poplenili, přenesena hlava sv. Tita do Benátek, kde podnes chová se ve slavném chrámě sv. Marka. V Dalmacii ctí se sv. Titus jakožto první věrozvěst země této.

Jen Bůh vševědoucí zná, co všecko vykonal pro rozšíření víry Kristovy sv. Titus; kolik tisíc lidí obrátil, jakých protiventství od pohanů vytrpěl, a jakých obtíží překonal, nežli víru svatou upevnil na Kretě, zkažené modlářstvím a nemravností. Jak zahanbuje tato plamenná horlivost pro víru

Kristovu i pro spásu lidí, tu žalostnou lhostejnost a vlažnost, kterou mnozí křesťané za naší doby chovají ku své víře i ku spásě nesmrtelných duší svých! Jsouť pohříchu četní údové Církve sv. jako ona vypáchlá sůl, o níž Spasitel dí, že k ničemu se nehodí, leč aby pohozena a pošlapána byla. Zpytujmež a zpamatujme se, pokud ještě čas jest. Budiž nám víra Kristova nejvzácnějším statkem na světě! Vyznávejme ji a žijme dle ní, abychom někdy v ní svatě zemřeli!

2. Sv. Gordius, mučedník.

Kappadocie ve středu Malé Asie byla starým Římanům zemí příslovečnou, a sice pro divoké obyvatelstvo svoje i drsné ponebí a nehostinnou půdu svou. Do vzdálené končiny té na pomezí Armenie bývali posíláni vyhnanci. A právě v této daleké, ponuré krajině, zejména v hlavním městě jejím Cesareji, oslavil veliký počet mučedníků Kristových Církve svatou hrdinskou smrtí. O jednom z těchto mučedníků, sv. Gordiovi, zůstavil chvalořeč sv. Basil Veliký, z níž dovidáme se, že Gordius pocházel z Cesareje, že stal se vojínem, a pro udatnost svou povýšen byl za šetníka. Více však, nežli udatnost, zdobila ho mravnost a zbožnost, kteráž učinila ho milým Bohu i lidem. Z úst jeho nebylo nikdy slyšeti klení, ani zlořečení, ani slovo nepočetné. Gordius byl římský voják a žil mezi soudruhy pohanskými a mravně zkaženými, vyhýbal se však bedlivě rozpustilým pitkám a zábavám, v nichž vojínové římské si libovali, a bděl bedlivě nad čistotou srdce svého.

Toho času bylo prohlášeno nařízení císařské, jímž zakazovalo se sloužiti Kristu, a rozkazovalo se, obětovati říšským modlám. Nesčíslní křesťané zdrábající se uposlechnouti, byli vězněni a mučeni. Jiní, aby unikli mukám, přechali do hor a do lesů. Za tohoto pronásledování složil Gordius vojenskou důstojnost svou a odešel na poušť, aby modlitbou, postem a rozjímáním připravil se k nastávajícímu boji. Posilniv se takto vrátil se do Cesareje a šel přímo do závodiště, kde právě císařský náměstek s velkým zástupem lidu díval se na obecné hry, konané na počest pohanského boha války Marta. Protlačiv se lidem, oznámil náměstkovi své jméno i svůj stav a vyznal, že jest křesťanem, a že zavrhuje bezbožné, proti křesťanům vydané rozkazy. Když rozhněvaný vladař vzkřikl, že Gordius zasluhuje několikerou smrt, odvětil tento: „Však jest mně

lito, že mohu pro Krista jenom jednou zemřít!“ Tu potlačil vladař na chvíli v sobě hněv a hleděl statečného setníka oblomiti sliby a lichocením. Avšak Gordius řekl mu: „Hospodin jest můj pomocník, nelekám se tedy toho, co učiní mně lidé. Mučte mne, jak vám libo. Čím více mne budete mučiti, tím větší odplaty zjednáte mně!“ Zatím, co potom vladař chystal se, prohlásiti nad Gordiem ortel smrti, přišli známí a příbuzní neohroženého vyznavače toho, prosíce, aby soud byl odročen, jelikož doufali, že muže toho oblozí. I činili seč byli. Plakali a prosili ho, aby víru zapřel a takto ukrutné smrti ušel, někteří z nich pak radili mu, aby aspoň jazykem Krista se odřekl, an prý v srdci může si víru zachovati. Gordius odmítl však tuto radu a řekl: „Jazyk můj nikdy nezapře Krista. Srdcem věří se ku spravedlnosti, ale ústy děje se vyznání ku spasení“ (Řím. 10, 10.). Potom podrobil se s veselou tváří mukám a byl mečem sťat.

I v povolání svrchovaně světském zachoval si sv. Gordius víru, nábožnost a ctnost křesťanskou, jakož i mnozí jiní vojínové římské, což jest důkazem, že křesťan v každém stavu může Bohu věrně sloužiti a spasení dojíti. Na svatém vojínovi tom naplnila se krásně slova sv. Jana, . Miláčka Páně: „Toť jest vítězství, kteréž přemáhá svět, víra naše.“ (I. Jan 5, 4.)

Dne 4. ledna koná se také památka sv. Rigoberta, biskupa v Remeši, sv. Dafrosy mučednice, sv. Libencia, arcibiskupa v Bremách a j.

Dne 5. ledna.

Sv. Šimon Sloupovník.

Ve sboru svatých poustevníků jest Šimon Stylita (Sloupovník) zjevem nejpodivnějším. Prostý ten muž, jenž odešel z ovzduší lidských příbytků do samoty na poušti, dosáhl v dějinách církevních jména slavného. Chudičký, neučený ten poustevník stal se slovutným mužem mezi národy východními. Dalecí Indové, tmaví Ethiopové i polodivocí kmenové osedlí v severních krajinách starého světa, mluvili s posvátnou uctivostí a úžasem o něm.

Životu tohoto světce neporozumí každý. Neporozumí mu slaboch, jenž není schopen, povznést se nad úroveň všedního života. Neznaje moci víry, kteráž i hory přenáší, měří a posuzuje každého jen dle vlastní mdloby své, a bude tudíž považovati jednání Šimonovo za neuvěřitelné, ba odkáže snad nepopíratelné skutky tohoto podivného muže do říše zbožných báchovek. Nepochopí života toho ani rozmařilý světák, jenž nezná vznešenějších požitků a statků nad mrzké rozkoše tělesné a hmotné bohatství. Ten nazve Šimona podivínem a zahalečem, a nanejvýš polituje ho, že prý rozplýtvál celý život svůj na věci neužitečné. Nevěrec bude považovati Šimona za blouznivce, a nazve sloup jeho vrcholem náboženské přepjatosti a šílenosti. Naproti všem těmto lidem však bude věřící, v duchovním životě vzdělaný katolík, čta o podivných kajících skutcích Šimonových, vážně o nich rozjímati, porozumí jim a vzdělá se jimi.

Kromobyčejným životem sv. Šimona Sloupovníka ukázal Bůh rozmařilému světu, jak křesťan, jenž má pevnou a rozhodnou vůli, dovede za pomoci shůry dané ovládati a úplně potlačiti v sobě žádosti těla svého a slaviti nade všemi požitky a lákadly tohoto světa dokonalé vítězství.

Šimon (Simeon) narodil se okolo r. 390. ve vsi Sisanu na hranicích mezi Syrskem a Cilicií. V dětském věku pásal na horách ovce svého otce. Když mu bylo čtrnáct let, nemohl jednoho dne pro sněhové závěje na pastvu, šel tedy do chrámu, kde zaslechl na kázání slova Páně „Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“ (Mat. 5, 5. 8.). Nerozuměje slovům těmto, poprosil vážného kmeta, aby mu je vyložil. Stařec žádosti jeho vyhověl, a Šimon rozjímal od té doby o tom, co byl slyšel, aby pak slovům těm ještě lépe porozuměl, vzal útočiště k modlitbě. Tu zatoužil po samotě, aby hříchů svých oplakávati mohl a takto spásy došel. Po sedm dní a nocí trval bez jídla a nápoje na poušti modle se, aby Bůh ukázal mu bezpečnou cestu ku spasení. Potom odebral se ku blízkému klášteru, kde představeným byl sv. Timotej, a neodvažuje se vstoupiti dovnitř, klečel po tři dny před klášterní branou. Když po třech dnech od mnichů přijat byl, jal se ihned všechny povinnosti řeholí předepsané tak horlivě konati, že za krátko mniši si ho oblíbili a jemu se obdivovali. Po dvou letech odešel Šimon do jiného kláštera, v němž kázeň řeholní velmi přísně zachována byla, a překonal tam záhy všechny bratry mrtvením

tělesných žádostí a životem svatým. Představený kláštera sv. Heliodor, vida, jak Šimon nad míru tělo své postem umrtvuje, přikázal mu, aby od společného pravidla řeholního se neuchyloval a způsobem ostatních mnichů žil. Tu jal se Šimon potají tělo své mrtviti. Provazem z listí palmového usoukaným přepásal bedra svá tak pevně, že tím způsobil si hluboké jizvy na těle, a trávil noci na modlitbách a rozjímání. Sv. Heliodor zvěděv o tom, dal rány jeho vyhojiti, a propustil jej z kláštera. Šimon pokorně odešel, po dvou dnech zastesklo se však mnichům po něm, a když ho našli, přivedli si jej zase do kláštera.

Po několika letech rozhodl se Šimon, že bude žíti jako poustevník o samotě. I odešel na lesnatý vrch, kde zřídil si k obývání chatrč, v níž po celý čtyřicetidenní půst ničeho nejedl ani nepil. Aby žádná potrava se mu podávati nemohla, chtěl si vchod do chýše své zazdíti. Biskup Lassa zdráhal se mu to povolití a svolil teprv, když Šimon do chýše malou zásobu chleba a vody vzal. Po čtyřiceti dnech, když vchod probourán byl, našli Šimona ležícího na tváři a pohříženého v modlitbách; chleba a vody za celou tu dobu nebyl se ani dotkl. I podal mu biskup Tělo Páně, jímž Šimon posilněn vstal, dobrořeče Bohu. Od té doby postíval se každoročně po čtyřicet dnů tímto způsobem.

Po třech letech vystoupil Šimon na téměř hory a zřídil si tam kamennou chýši beze stropu, v níž pod širým nebem za deset let na modlitbách a zbožném rozjímání poustevničil. Avšak záhy rozhlásila se daleko široko pověst o něm a vábila množství křesťanů, Židů i pohanů k neobyčejnému muži tomu. Veliké zástupy lidí hrnuly se k němu na poušť, aby se mu obdivovaly a aspoň roucha jeho dotknouti se mohly. To však bylo pokornému poustevníkovi proti mysli, proto začal okolo r. 423. zcela nový a posud nevidaný způsob života kajického. Vzdělal si sloup asi šest loktů zvýší a čtyři stopy zšíří, opatřený nahoře zábradlím tři stopy vysokým, na němž od té doby přebýval. Časem zvyšoval si sloup ten, nejprv na 12, později 22 a posléze na 36 loktů. Po roce 440. postavil mu lid nový sloup zvýší 40 loktů. Na úzkém vrcholu tohoto sloupu nebylo možno ležeti, leč jen státi neb klečeti, a tu strávil Šimon 37 let života svého, maje na těle šat ze zvířecích koží a na hlavě čepici z kůže ovčí, vydán jsa úpalu slunečnému, vichrům, deštům, sněhu i mrazu. Dole pod tímto vzdušným podivným bydlištěm svatého poustevníka povstaly časem

chýšky pro učedníky jeho i přichozí poutníky, odkud podávána mu byla také po žebříku jednou za týden chudičká potrava.

Šimon nazýván byl pro tento neslýchaný způsob života divem světa. V letním parnu i třesnutém mrazu stával na sloupu svým podpíraje se o zábradlí, nepohnutý, s rukama rozpjatýma a očima k nebi obrácenýma. Každodenně věnoval ráno takto několik hodin rozjímavé modlitbě, potom jal se konati k lidu pohnutlivé kázání, po němž vyslychal tužby a žádosti přichozích poutníků, jimž spasitelné rady a napomínání uděloval, a s nimiž na konec zbožně se modlil. Netoliko křesťané, nýbrž i pohanští Arabové, Peršané, Indové, Ethio-pové a Iberové, putovali k němu, aby se od něho učili, a útěchy, rady i pomoci ve svých potřebách docházeli. Šimon napomínal obzvláště ku pokání a ku pohrdání světem, a mluvil nejraději o věčné odplatě i o věčných trestech. I nebylo divu, že mocná, svatou nadšeností oživená slova tohoto kazatele, jehož zjev sám byl uchvacujícím kázáním, silou neodolatelnou působila na posluchače, tak že pohané i kacíři jimi byli na víru obrácení a nesčíslný počet zatvrzelých hříšníků na pokání se dal! Tu nevědomí byli v náboženství Kristově vyučováni, nepřátelé smiřováni, nešťastníci a zarmouení docházeli útěchy; tu nejeden v nepravostech zabředlý zlosyn a rozmařilý světák jako divem stal se zcela jiným člověkem dle Ježíše Krista; tu i mnozí těžce nemocní na přímluvu svatého poustevníka zázračně zdraví došli. Avšak netoliko prostý lid hrnul se ku Šimonovi, nýbrž i osoby vzácné a vysoce postavené obracely se k němu v záležitostech svých. Tak utekli se k němu občané města Antiochie prosíce ho o přímluvu u Boha za odvrácení morové rány, a sám císař Theodosius maje podstoupiti válku s Peršany, požádal ho o přímluvu; když pak nad Peršany zvítězil, přikládal vítězství to modlitbám svatého muže toho. I v záležitostech církevních dožadován býval tento prostičký a pokorný kajcník o radu a pomoc, a že biskupové řečí bludné učení Nestoriovo o Matce Boží zavrhli, o to neposlední zásluhu získal si také on. Dověděv se od kupců z Gallie do Antiochie příšlých, o všelikých ctnostech sv. Genovefy, poslal jí Šimon se sloupu svého pozdravení a požehnání svoje.

Šimon po dlouhá léta trvaje na sloupu svým, nikdy s něho nesestoupil. Nejsvětější Svátost oltární, kterou často přijímal, přinášeli mu sousední kněží, vystupující k němu po

žebříku. Když někteří mniši způsob jeho života marnivosti a pýše přičítali, usnesli se představení duchovní, podrobiti jej zkoušce, zdaliž také on svatou poslušností zná a miluje. I poslali k Šimonovi dva zbožné muže, kteří jmenem duchovní vrchnosti mu rozkázali, aby se sloupku svého sestoupil a nadále jako jiní mniši živ byl. Avšak Šimon ve zkoušce této dobře obstál, neboť jakmile uslyšel rozkaz, ihned chystal se, po žebříku sestoupiti. Což když vyslanci spatřili, nařídili mu, aby jen na sloupu svém i dále do vůle své zůstával a Bohu i lidem vedlé darů od Boha sobě daných sloužil.

Podivuhodný byl život Šimonův, pobudlivá byla i jeho smrt. Naposled trpěl po celý rok bolestným vředem na noze, tak že mohl pouze o jedné noze na sloupu svém státi. Jednou v pátek stál, jakož obyčej mívál, nepohnutě s rukama rozpjatýma a zrakem k nebi pozdviženým. Náhle sklonil se potom na zábradlí, jakoby unaven chtěl si odpočinouti. Duše svatého trpitele a kajeníka opustila vetchou tělesnou schránku svou a odebrala se za hlasem Stvořitele svého do sídla pokoje věčného. Bylo to dne 2. září 459. Teprv po třech dnech seznali příchozí, že milý poustevník jejich již nežije. To jim zvěstoval jeden z učňů Šimonových, jenž odváživ se po žebříku vystoupiti ku mistru svému, shledal, že jest mrtev. I vzali bezduché tělo a nesli je ku pohřbu do hlavního chrámu v Antiochii. Pohřeb ten podobal se vítězoslavnému průvodu, neboť účastnilo se ho kromě patriarchy šest biskupů, mnoho vysokých světských hodnostářů a veškeré obyvatelstvo města Antiochie i širého okolí.

Bůh potvrdil svatost poustevníka Šimona již za živa mnohými divy a osvědčil ji zvláště po smrti na hrobě jeho zázraky, jež daly se na přimluvu jeho. Měšťané Antiochijští vážili si nad míru svatého těla jeho považující je za pevnější ochranu svou, než hradby městské. Památka sv. Šimona zůstala v požehnání a svátek jeho světí se zvláště ve východní Církvi velmi slavně.

Biskup Theodoret v Syrii, vrstevník sv. Šimona, jenž osobně jej znal, popsal nám život jeho. Počínaje vypravovati dí, že toliko s třesoucí se rukou odvažuje se líčiti život tak velikého světce, jenž byl tak nepochopitelný, že již nejbližší pokolení bude vypravování to považovati za pohádku. A přece nezůstal příklad Šimonem daný, osamoceným. Byliť ještě jiní poustevníci, kteří dle vzoru Šimonova oblibili si vésti kající

zapíravý život na sloupech. Z těchto následovníků jeho jsou známi Sloupovníci sv. Daniel opat († 490) a sv. Šimon mladší († 592).

Simon Sloupovník dle slov apoštola sv. Pavla učiněn jest bláznem pro Ježíše Krista a divadlem tomuto světu; celý svět a všechny jeho požitky, rozkoše i slávu považoval za smetl, jen aby získal Krista Pána. Byl ukřižován světu a svět ukřižován byl jemu. Uvažujice hrdinské skutky tohoto světce, jeho pokoru, sebezapíravost a trpělivost, nemůžeme leč s úžasem opakovati slova Žalmisty Páně, žeť „Podivný jest Bůh ve svatých svých.“ (Ž. 67, 36.) Jakou láskou planul k ukřižovanému Spasiteli, jehož kříž po celý život nesl! Jak mrtvil a v službu pojímal tělo svoje, aby nebylo mu nástrojem ku hříchu a nepřekáželo duši k nebesům tihnoucí! A my reptáme snad proti Bohu, kdykoli sesylá na nás jakýkoli kříž, a zdráháme se, za veliké hříchy svoje snášeti pokuty sebe menší! Nechať tedy plamenná láska sv. Šimona k Bohu a hluboká jeho pokora i trpělivost naplní srdce naše spasitelnou bázní, a pohne nás k tomu, abychom v pokoře z hříchů svých se káli a s třesením o spasení svém pracovali. Koho do opravdy milujeme, pro toho rádi dovedeme i trpěti a sebe větší obět podstoupiti. Kdo tedy Boha věčného upřímně miluje, neostýchá se z lásky k němu smysly své na uzdě míti, a tělu svému odpírati, což hříchem jest. „Budete-li podle těla živi, zemřete; pakli duchem skutky těla mrtviti budete, živi budete“ (Řím. 8, 13.). Jak zahanbuje sv. Šimon mnohé lidi, kteří zovou se sice křesťany, avšak pro Ježíše Krista nechtějí podstoupiti ani sebe menší obět! Pro světské radovánky a zábavy dovedou snášeti nepohodlí a obětovati jim celé noci, avšak mají-li pro Krista Pána a spásu duše své nesmrtelné vážiti cestu do chrámu Páně, zdá se jim to býti věcí obtížnou. Věcem daremným a hříšným věnují celé dny, a modlitbě nechtějí věnovati ani několik minut. Špatné, víru svatou a dobré mravy hanobící knihy a noviny čítají po celé hodiny, na četbu spisů katolických nemají však času. Na rozkoše a marnivost mívají peněz dosti, mají-li však přispěti k účelům spasitelným, na prospěch Církve sv., ku blahu ubohých a chudých bližních, zavírají pokladnice svoje. Půst zdá se jim býti útokem na zdraví, a zatím podkopávají si je obžerstvím a opilstvím. Po celý život pečují jen o své tělo smrtelné, a ubohá duše jejich stává se otrokyní jeho. „Kdo rozsívá v těle svém, z těla i žati bude porušení, ale kdo rozsívá v duchu, z ducha žati bude život věčný.“ (Gal. 6, 8.)

Dne 5. ledna připadá také památka sv. Telesfora papeže, sv. Talidy Amaty panny, abatyše egyptské, sv. Synkletiky Apolináry, panny, v Remeši sv. Jarlocha (Gerlaka), v Anglii sv. Eduarda krále, a j. v.

Dne 6. ledna.

Svátek Zjevení Páně či svatých tří Králů.

Tři velebné události ze života Božského Spasitele předvádí nám Církev sv. dnešního dne na mysl: příchod svatých mudrců od východu do Betléma, křest Páně v Jordáně, a první zázrak učiněný Spasitelem v Káně Galilejské. Trojím tímto dějem zjevil se Ježíš Kristus světu jakožto Syn Boží a poslaný Mesiáš; a sice zjevil se nejprve pohanům hvězdou; podruhé Janu Křtiteli a posluchačům jeho na poušti u řeky Jordánu hlasem Otce svého s nebe volajícího, a zjevem Ducha sv. v podobě holubice; a učedníkům svým zjevil svou všemohoucnost i své Božské poslání prvním zázrakem v Káně, kde vodu ve víno proměnil. Proto svátek tento sluje Zjevením Páně. Jest pak tento den jedním z největších svátků roku církevního, a zove se po zjevení, jehož dostalo se v něm mudrcům od východu, obecně také slavností svatých tří Králů.

Vykupitele světa očekávali netoliko Židé, nýbrž i pohané. Učenci a spisovatelé pohanští znali dobře starobylou věštbu, že z národa židovského někdy vzejde muž, jenž opanuje celý svět. Když ondy přišli Israelité z Egypta na poušť, prorokoval pohanský věstec Balaam, že vyjde někdy hvězda z Jakuba a povstane berla z Israele. Pohanům bylo tudíž známo, že očekávaný Mesiáš z národa israelského vyjde.

Když tedy narodil se Kristus Pán v Betlémě, zřídila to Prozřetelnost božská tak, aby i pohanům to zjeveno bylo. Pohanský věstec Balaam nazval ondy budoucího Mesiáše hvězdou, kteráž z lidu israelského vyjde. Proto ukázala se na východě hvězda neobyčejné jasnosti, kteráž byla pohanům návěstím, že slova Balaamova se již naplnila, a zvláštní milost Boží osvítila tři vzácné muže, aby za hvězdou tou vůdkyní šli hledat toho, koho ona jim zvěštovala. Mužové ti dle slov sv. evangelia byli mudrci, to jest učenci zběhlí ve vědách přírodních, zvláště pak ve hvězdářství, jímž tehdejší učení lidé na Východě, zejména v Persii, pilně se zanášeli. A že

mužové ti byli králové či knížata, potvrzuje nejen stálé podání, nýbrž i proroctví Starého Zákona k nim se odnášející. Již Žalmista Páně předpověděl o Mesiáši, že „králové Arabští a Sabejští Jemu dary přinesou a že klaněti se Jemu budou všickni králové“ (Žalm 71, 10. 11.), a prorok Isaiáš vida v duchu slávu města Jerusalema, kteráž dostane se mu příchodem žádoucího Spasitele, pronesl slova nadšená: „Vstaň, osvěť se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé, a sláva Hospodinova nad tebou vzešla. I choditi budou národové ve světle tvém, a králové v blesku vycházejícího slunce tvého. Množství velbloudů přikryje tě, dromedáři z Madian a Efy; všickni ze Sáby přijdou, zlato a kadidlo nesouce, a chválu Hospodinu zvěstujíce“ (Is. 60, 1 – 6.).

Dle starobylého podání bylo mudrců těchto tré, což zřejmo jest i z trojího daru Spasiteli obětovaného. Podání zachovalo nám i jména jejich Kašpar, Melchior (Melichar) a Baltasar. Jsouce zástupci a vyslanci tří hlavních plemen lidského pokolení Semitů, Chamitů a Jafetitů, byli Prozřetelností Božskou vyvoleni, aby stali se prvotinami obrácených ku Kristu Ježíši pohanů, a mezi krajany svými šířili známost o něm. Jako mnozí dobromyslní a po pravdě toužící pohané, očekávali i oni Vykupitele, jenž by je z bludu vyvedl a o pravém Bohu poučil, a za tuto spasitelnou žádost a snahu po pravdě byli milostí Boží hojně odměněni. Vyšedše se stkvělými komonstvy z vlastí svých, jak jest pravděpodobno z Arabie a Persie, shledali se řízením Božím ku společné pouti, a dali se směrem hvězdy, kteráž jim byla vůdkyní, na západ, až zavítali do královského města Jerusalema, kde hvězda se jim ztratila. Domnívajíce se, že došli již konce putování svého, tázali se pilně po novorozeném králi, jehož hvězdu na východě spatřili. Tehdáž panoval v Jerusalemě Herodes, příjímím Veliký. Když svatí mudrci k němu přišli a po novorozeném králi rozhodně se tázali, řkouce, že přišli Jemu se poklonit, to jest nejvyšší čest Jemu jakožto Pánu svému vzdávat, zarmoutil se Herodes i všecken Jerusalema s ním. Herodes ulekl se, poněvadž měl špatné svědomí jsa člověk naskrze ničemný. Bylť od Římanů Židům za krále vnucen, a ježto byl rodem cizinec, Idumejčan, a ukrutně vládl, nenáviděl ho lid. I nebylo divu, že polekal se, vida vzácné příchodí, kteří až z daleké ciziny zavítali do Jerusalema poklonit se králi, o němž on posud nic nevěděl. Herodes bál se o svůj trůn, o nějž mohl by jej připraviti ten král, jehož moc a sláva i daleko v cizině známa byla. Avšak i obyvatelé Jerusalemaští ulekli se obávající se

nových bouří, zmatků a ukrutných pronásledování, jimiž Herodes stíhati bude každé spiknutí proti násilné vládě svojí.

Chytrý Herodes snažil se ihned vypátrati, kde domnělý jeho soupeř se narodil, aby ho zahladil. Proto shromáždil veleřadu židovskou, knížata kněžská a učitele lidu, jimž náleželo Písmo sv. vykládati, a tázal se jich, kdeby se měl Kristus naroditi? Jednomyslná odpověď jejich zněla, že v Betlémě Judově, jakož předpověděl zřejmě prorok Micheáš řka: „A ty Betléme, země Judská, nikoli nejsi nejmenší mezi knížaty Judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýžby spravoval lid můj Israelský“ (Mich. 5, 2; Mat. 2, 6).

Vypátrav takto místo, kde mocný král se narodil, vedl si Herodes opatrně. Aby celá věc zůstala v tajnosti a zamezeno bylo rozčilení lidu, povolal tajně mudrců a pilně se jich vyptával na čas hvězdy, kteráž se jim byla ukázala. Aby pak mudrce oklamal, přetvařoval se před nimi řka: „Jděte a ptejte se pilně na dítě, a když naleznete, zvěstujtež mi, abych i já přijda, poklonil se jemu.“ Vyslyševše krále, mudrcové odešli na cestu do Betléma.

Kněží a zákonníci židovští udali jim sice místo, kde Spasitel se narodil, nevšimli si však, že cizincové ti již z Jerusaléma se vybrali. Ovšem podivili se svatí tři králové této hrozné nedbalosti a lhostejnosti. Sotva vyšli z Jerusaléma, uzřeli zase hvězdu, kterouž byli viděli na východu, anaž je předchází, až stanula nad místem, kdež Božské Dítě bylo. I zradovali se radostí velikou velmi a všedše do domu, našli Dítě s Marií, matkou jeho. Milost Boží osvítila je a poučila, že Dítě toto jest onen veliký král a jednorozený Syn Boží, jehož Hospodin člověčenstvu slíbil a nyní na svět poslal, aby skrze něho spasení došli všickni lidé dobré vůle. I padli a klaněli se Jemu jakožto Pánu svému, nic se nepohoršující slabostí Jeho. A otevřevše poklady své, obětovali Jemu dary: zlato, kadidlo a myrrhu, jakož bylo v Zákoně starém Žalmistou Páně i prorokem Isaiášem předpověděno. Zlatem osvědčili svatí mudrcové královskou důstojnost Krista Pána, kadidlem vyznali Jeho přirozenost Božskou, a myrrha, drahocenná to masť, kterou natírány bývaly mrtvolý vzácných osob, značila, že Spasitel jako člověk za nás zemře.

Tak vyznali svatí tři králové svou víru v Ježíše Krista. A pro tuto živou víru i pro tu nábožnou úctu, kterou Spasiteli tak něžně prokázali, vzal je Bůh pod zvláštní ochranu svou, napomenuv jich skrze anděla ve snách, aby se nevraceli

k Herodesovi, nýbrž aby jinou cestou vrátili se do krajiny své, poněvadž ošemetný Herodes božskému Dítěti i jim záhubu strojí. I odebrali se do vlasti svých na dalekém Východě, kde rozhlašovali zprávu o Vykupiteli na svět již přišlém mezi krajany svými. Jak starobylé podání svědčí, byli mudrcové ti později od sv. apoštola Tomáše, jenž evangelium Kristovo v Persii hlásal, pokřtěni, šířili sami horlivě víru svatou, a zemřeli za ni smrtí mučednickou. Svatá těla jejich byla přenesena do Cařihradu a později odtud do Milána. Ve století dvanáctém dal je císař Bedřich I. Rudovous vyzdvihnouti a přenést do města Kolína nad Rýnem, kdež ostatky jejich ve světoznámém stoličném chrámu Páně ve stkvostné skříni podnes se chovají a nábožně ctěny jsou.

Svatí tři králové hledali Spasitele v královském městě Jerusalémě a zatím Ho našli v chudičském Betlémě. Hledali Ho v nádherném paláci Herodesově a našli Jej v chlévě. Tak podnes přebývá Kristus Pán nejraději mezi křesťany chudobnými a pokornými, kteří chudobu svou trpělivě snášejíce a vůli Boží ve všem ochotně plníce, jemu podobní jsou. Chudoba trpělivě snášená a křesťanská pokora jsou pak nejjistější cestou, která vede člověka k Němu. Bohatství, přepych, nádhera a rozmařilý světácký život odvádějí člověka na širokou a pohodlnou cestu do záhuby. Svatým mudrcům přebývajícím daleko od Betléma, zjevil Bůh, že Spasitel se narodil, kdežto ukrutníku Herodesovi a světáckým fariseům a zákoníkům v Jerusalémě zůstala tato světová událost neznámou. Nebyliť toho hodni, aby Bůh jim to oznamoval. Víra svatá jest vzácný dar Boží, jehož dostává se jen těm, kdož jeho jsou hodni. Lidé pyšní a ku věcem nadsmyslným lhostejní; lidé do požitků tohoto světa úplně zabředlí a tělesnosti oddaní ztrácejí víru v Ježíše Krista a zahynou najisto v nevěře i hříšnosti své. Jen v čisté studánce obráží se slunce nebeské; v kališti obrazu jeho nevidíme. A tak jen duše čistá vidí Boha a věří všecko, co Bůh zjevil a čemuž učí neomylná Církev Kristova; v duši otrávené pýchou a nepravostí nepřebývá Bůh; taková duše ztracená nevěří v Boha a v Ježíše Krista. A tak není ta ohavná nevěra, která za naší doby pod škraboškou domnělé vědy a osvícenosti odvádí množství lidí od Boha a vrhá je do pekla, ničím jiným, leč následkem pýchy a mravní zkaženosti.

Dle příkladu svatých tří králů obětujme i my Spasiteli svému, jenž mezi námi pod rouškou svátostnou v chrámu Páně přebývá, zlato upřímné lásky, kadidlo zbožné modlitby, a

myrrhu zapírání tělesných žádostí a trpělivého snášení všech křížů, jimiž nás Bůh navštěvuje.

Dne 6. ledna světí se ještě památka sv. Makry panny, mučednice Soissonske, sv. Maximina, biskupa Trevirského, sv. Ermenolda opata, sv. Anastasia mučedníka, sv. Melania biskupa, sv. Nilamona poustevníka Egyptského a j.

Dne 7. ledna.

Sv. Lucian, kněz Antiochijský a mučedník.

Úžasně veliký jest počet svatých mučedníků, kteří za třístaleté doby krvavého pronásledování Církve sv. od pohan-
ských Římanů za Ježíše Krista život svůj dali. Jen Bůh vševědoucí zná jména těchto světců, kteříž umyli roucho své v krvi Beránka Božího a nyní stojí před trůnem a obličejem jeho v Jerusalemě nebeském, zpívajíce mu písně chvály a palmy vítězství držíce v rukou svých. Dne 7. ledna připomínáme si mučednictví sv. Luciana, kněze a spisovatele církevního v Antiochii. Světec ten pocházel ze syrského města Samosaty ležícího na břehu řeky Eufratu. Bohabojní křesťanští rodičové vychovávali jej v bázi Boží, kteráž jest počátkem všelike moudrosti. Když mu bylo dvanácte let, osiřel, rozdal dědictví po rodičích mezi chudé, a odebral se do města Edessy ku sv. Makáriovi, aby od něho posvátným vědám a dokonalosti křesťanské se učil. Tu vzdělal se čtením Písma sv. a spisův sv. Otců záhy tou měrou, že mohl netoliko křesťany ve víře utvrzovati, nýbrž i proti bludařům bojovati a na pravou cestu je voditi. Prospívaje ve vědách posvátných, byl pilen ctností křesťanských, zejména trval horlivě dnem i nocí na modlitbách a šetřil přísných postů zdržuje se úplně masitých pokrmův a pojídaje pouze jednou za den. Sám k sobě jsa přísný, choval se ku bližním velice mírně a laskavě. V mluvení býval opatrný a nechtěl o ničem slyšeti ani rozprávěti, leč jen o Bohu a věcech Božských.

Lucian vědomostmi i zbožným životem vyniknův nad vrstevníky svoje, zatoužil po posvátné důstojnosti kněžské, aby vydatněji mohl prospívati bližním. I odebral se do slavného města Antiochie, kde na kněžství posvěcen byl. Tu za-

ložil školu, na níž bezplatně vyučoval mládež náboženství a všem potřebným vědomostem, nemaje při tom jiného přání, než aby vychovával dobré i zbožné křesťany a schopné obháje víry svaté proti nevěrcům a bludařům. Sám živil se opisováním knih a vydělával si pilnou prací touto tolik, že mohl i chudé lidi štědře podělovati. Jakožto vyborný znalec Písma sv. byl od biskupa ustanoven veřejným učitelem a vykladačem knih Starého i Nového zákona v Antiochii, kterýžto úřad horlivě a s velkou láskou vykonával. Shledav, že řecký převod Starého zákona, řečený Septuaginta, od nevěrcův a bludařů valně porušen byl, opravil tento překlad dle původního jazyka hebrejského, ježž dobře znal, a uspořádal bedlivě i knihy Nového zákona. Překlada Lucianova užívalo se potom v Syrsku, Malé Asii i v Cařihradě, a sám sv. Jeroným překládaje Písmo sv. na jazyk latinský, měl k němu pilný zřetel.

Od r. 260. byl v Antiochii biskupem Pavel Samosatský, krajan Lucianův, jenž s jinými tehdejšími bohoslovci upadl do bludů ebionitských popíračů nejsvětější Trojice Boží. Pavel uměl však bludy svoje slovy neurčitými tak opatrně skrývati, že i Lucian k němu se přidal. Sluší ovšem uvážiti, že tehdaž katolické učení o vtěleném Synu Božím a o nejsvětější Trojici nebylo ještě přesně a jasně stanoveno, z čehož nejeden jinak upřímný a dobromyslný katolický učenec, jenž o těchto hlubokých tajemstvích víry o své ujmě bádál a psal, snadno zblouditi mohl, jakož stalo se také Lucianovi. Blouditi jest ovšem lidské, a jen v bludu a hříchu setrvati jest ďábelské. Když r. 269. Pavel Samosatský a všickni přívrženci jeho z Církve vyobcováni byli, odešel Lucian z Antiochie a odebral se do města Nikodemie v Bithynii ku příteli svému Eusebiovi, kde bludů svých se zřekl a s Církví opět se smířil. Upřímnou lásku svou ku Církvi katolické dokázal potom statečným hájením víry sv. a snášením muk i smrti pro ni.

Když nadešlo krvavé pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana, byl i Lucian v Nikomedii r. 303. za nějaký čas v žaláři držán, potom však propuštěn. Podruhé byl od pohanův uvězněn ku konci panování Dioklecianova a zůstal v žaláři po několik roků. Tu sepsal obranu víry křesťanské, kterouž odevzdal pohanskému soudci, k němuž pohnán byl. V obranném spise tom dovolával se učený a neohrožený Lucian na důkaz pravdy víry křesťanské i pohanů, zejména

doličoval, že i spisovatelé pohanští svědčí, že při smrti Ježíše Krista nastalo veliké zemětřesení.

Dostav se podruhé ze žaláře na svobodu, byl Lucian křesťanům v Nikomedii jasnou svítilnou víry a posilou v boji proti pohanům. V dobách těžkých udržoval neodolatelnou výmluvností a vzácnou učeností svou v křesťanech víru svatou, posiloval nestálých i vrtkavých věřících, a přivedl mnoho odpadlíkův a bludařů opět do lůna pravé Církve Kristovy. Pro tuto učenost i apoštolskou horlivost a neméně pro svatý život svůj požíval kněz Lucian v Nikomedii mezi křesťany neobmezené úcty a vážnosti, kdežto pohané a bludaři se ho báli a na smrt nenáviděli.

Císař Maximin, krutý nepřítel křesťanů, vida, jaké vážnosti Lucian mezi věřícími požívá, usmyslil si, stůj co stůj odvrátiti ho od Krista a svést k modlářství. Nejprv hleděl ho získati pochlebováním, slibuje mu bohatství a důstojnosti světské, a když nepochodil, činil útok na jeho víru, řka, že nemůže pochopiti, jak muž tak učený může hlásati víru, kterou nelze dokázati. Lucian sepsal na to novou výbornou obranu víry křesťanské a doručil ji císaři. Tu rozhněval se pohan tento a hrozil statečnému obránci Kristovu smrtí. Ten však zůstal stálým a nepovolil. I byl veden do žaláře, kde katané jej ukrutně zbičovali a zraněného položili na lože přikryté ostrými střepy, kde ho za několik dnův o hladu přísně střežli. Po dlouhém postu přinesli mu chutně upravené masité pokrmy ze zvířat modlám obětovaných, domnívajíce se, že pokušení tomuto neodolá. Avšak svatý mučedník posilněn milostí Boží prohlásil, že raději hladem zemře, než aby požíval pokrmů z obětí modlářských a tím pohoršení dal křesťanům. Když potom znova na soud přivlečen byl a pohrozeno mu nejkrutějšími mukami, neodpadne-li od Krista, neměl jiné odpovědi a obrany než slova: „Jsem křesťan!“ Tu odveden byl zase do vězení.

V den slavný Zjevení Páně navštívilo Luciana v žaláři množství věřících, jimž on učinil dojemné kázání, vybízeje ku stálosti ve víře.

Tu prosili jej posluchači jeho, aby jim ještě naposled velebnou Svátost podal. Svatý mučedník ležel na zemi tak ukován, že jenom ruce měl volné. I položili křesťané na prsa jeho chléb a kalich s vínem, a tak sloužil on nekrvavou obětí Nového zákona. Hrud' jeho byla oltářem, na nějž Ježíš Kristus sestoupil ve způsoby chleba a vína. Kolem něho klečel zástup

věřících, jimž on rozdával pokrm nebeský na posilu k obraně víry svaté. Hrozný žalář stal se svatyní, v níž ozývaly se nábožné modlitby a zpěvy věřících. Posilniv se takto, vyslechl Lucian klidně ortel smrti a byl nazítří potom, dne 7. ledna roku 312. mečem sťat. Tělo jeho hodili pohané do vody, křesťané našli je však a pochovali uctivě v městysi Drepaně v Bithynii. Městys ten zvelebil potom císař Konstantin a přezval jej na památku matky své sv. Heleny, Helenopolis. Aby toto město vděčnou paměť sv. Luciana na všechny časy budoucí zachovalo, osvobodil Konstantin obyvatele jeho ode všech daní.

Sv. Lucian vynikal vzácnou učeností. Znalť se v rozličných vědách, ale jedna věda byla mu nade všechno, totiž moudrost, kteráž naučila ho vyhledávati spasení duše své i bližních. Touto vědou honosil se před pohanskými scudci svými i před samým císařem, nemaje větší chlouby nad tu, že mohl o sobě říci „Jsem křesťan!“ Jak zaslepeni jsou za naší doby ti křesťané, kteří po celý život bádají a lopotí se, aby prozkoumali celý viditelný svět, aby seznali zákony a síly přírodní a využítkovali jich ku svému prospěchu, při tom však pranic nedbají, aby poznali Boha a naučili se té vědě, kteráž k Bohu nás vede! „Co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?“ (Mat. 16, 28).

Dne 7. ledna připadá také památka sv. Valentina, biskupa Pasovského, sv. Aldericha biskupa, sv. Krispina biskupa Pavijského, sv. Senatora, biskupa Veronského a j.

Dne 8. ledna.

1. Sv. Severin, věrozvěst Norický.

Území nynějších korunních zemí mocnářství Rakouského Korutan, Solnohradska, východní části Tyrolska, Horních Rakous, částí Štýrska a Dolních Rakous, jakož i východní polovice Bavorska, slulo za Římanů, kteříž tu panovali, Norikum. Po pádu Římské nadvlády staly se tyto země rejdištěm rozličných divokých národů, kteříž tudy do Italie se ubírali. Ve století pátém podmanili si krajiny ty sveřepí pohanští Hunové, jichž hrozný král Attila nazýván byl „metlou Boží.“ Když Attila vrátiv se z výboj-

ného tažení z Italie do Uher r. 453. zemřel, rozpadla se říše Hunská a do Norika činili vpády rozliční kmenové němečtí, aby se tu usadili. Na Rugy v Noriku bydlící útočili zejména divocí Herulové, Turcilingové a Alemané, tak že v alpských a podunajských krajinách těch byl stálý boj, jímž města a dědiny ničeny a obyvatelstvo vyhlazováno bylo. Za dlouhých a krutých těchto válek zdálo se, že víra katolická v Noriku, štípená zde hned v prvních stoletích křesťanských, nadobro zahyne, ježto suroví kmenové válčící tu o panství, byli dílem bludaři Ariani, dílem pohané.

Za smutných časů těch poslal Bůh do Norika sv. Severina, muže apoštolského, jenž uměl divoké vojenské náčelníky krotiti, surové mravy výbojných kmenů šlechtiti, modloslužebníky a bludaře do Církve sv. uváděti, lid katolický ve víře a ctnostech svatých utvrzovati, a nadpřirozenou mocí modliteb svých nešťastným a utiskovaným pomáhati, z čehož právem sluje apoštolem Norickým.

Z jakého rodu a národu Severiu pocházel, nikdo nezvěděl. On sám původem svým se tajil. Zdá se, že snad byl rodem vznešený Říman z Afriky, a do Norika že přišel z Východu, kde poustevničil, až z vnuknutí Božího odebral se tam, kde ho bylo nejvíce třeba. Roku 454. objevil se v okolí nynějšího města Vídně, kde lidé stálými nájezdy nepřátel převelice sužováni byli, a obcházel krajinu tu, všude udíleje útěchu a dávaje spasitelné rady i poučení. Požehnanou práci svou začal v městečku Asturi (dle jedněch na místě nynějšího města Štokravu na Dunaji, dle jiných na místě, kde nyní stojí Osterburg u Medlíku). Obyvatelé tohoto městyse byli velice prostopášní. Severin vešel do jejich kostela a slovy důraznými napomínal jich, aby od hříchů svých se odvrátili a upřímným pokáním smířili se s Bohem, jinak že od nepřátel zahynou. Oni však nevěříce slovům jeho, pohrdli jím a potupili jej, tak že s nepořízenou od nich odešel do Komageny (někde na Dunaji opodál nynějšího města Tulnu). Sotva však odešel Severin, přihnali se nepřatelé, poplenili městyse Asturis a povraždili obyvatele jeho. Zato přijali Komagenští Severina ochotně, poslechli výstražných slov jeho, činili pokání, a byli od nepřátel ochráněni.

Tou dobou nastal v městě Fabianě na Dunaji (nynější Vídni), kde tehdaž vládli Rugové, hlad. Pověst o sv. Severinovi dostala se až do tohoto města, tak že obyvatelé jeho v soužení svém vzali útočiště k němu prosíce, aby k nim

přišel a pomohl. Severin žádosti této vyhověl a zavítav do města, napomínal obyvatele jeho ku pokání, slibuje, že poslechnou-li, hlad brzo pomine. I uposlechli občané Fabianští a dali se na cestu kajicnosti. Zatím zjeveno bylo Severinovi, že v městě žije bohatá lakomá vdova, kteráž veliké množství obilí tajně naspížila. Severin povolal ji k sobě a vytýkal jí přísnými slovy lakotu dokládaje se výrokem apoštolovým: „Kdoby měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého, an nouzi trpí, a zavřel by útroby své před ním, kterak láska Boží zůstává v něm?“ (I. Jan, 3, 17.) Ulekši se slov těch činila lichvářka ta upřímné pokání, otevřela sýpky svoje a rozdávala chudým lidem obilí. Kromě toho dle předpovědění Severinova připluly brzo ku městu po Dunaji lodi obilím naplněné, tak že ve Fabianě hlad přestal a občané radostně Boha velebili, že jim Severina poslal. Světec zůstal za delší čas ve Fabianě, založil tam dva kláštery a vycházel odtud daleko široko na apoštolské cesty. Jméno jeho proslulo v Podunají a v Alpách tou měrou, že obyvatelé měst úpěnlivě jej prosili, aby k nim přišel, majíce k němu důvěru, že přítomnost jeho bude jim nejpevnější záštitou proti nepřátelům. Severin obcházel neunaveně širé krajiny podunajské i alpské, všude hlásaje víru katolickou a pomáhaje radou i modlitbou svou. Věrné katolíky utvrzoval ve víře, pohany a bludaře poučoval a uváděl do cvčince samospasitelné Církve Kristovy, vězně a zajatce vysvobozoval, chudé podporoval, hříchy káral a napravoval, a kde lidská síla jeho nestačila, tu nejednou vyprosil modlitbou svou u Boha zázračnou pomoc zejména nemocným. I nebylo divu, že hrnuli se za tímto apoštolským mužem zastupové lidu, aby ho slyšeli, a pomoci, rady i útěchy od něho došli.

Severin plana posvátnou horlivostí o věčné i časné blaho svých bližních, staral se ovšem i o vlastní spásu svou. Byl živ nad míru přísně, chodil i za mrazů bos, odíval se žíněným rouchem, spával na holé zemi, vína nikdy nepožíval, jídal toliko jednou za den po západu slunce, postíval se často a mrtvil takto tělo své. Nejmilejší zábavou jeho po skončené práci denní byly modlitby a posvátná rozjímání, jež do noci prodlužoval. Bohaté dary, jichž hojně se mu dostávalo, rozdával chudým a vynakládal na budování chrámů Páně, klášterův a poustev. Kromě dvou klášterů ve Fabianě založil takto chrámy a kláštery v Pasově, v Boitru a v Juvavii (Solnohradě). Sám spravoval klášter Heiligenstadtský v Dolních Ra-

kousích, z něhož vysýlal horlivé kněze na vinici Páně. Mimo jmenovaná města působil požehnaně též v Laureaku (Lorchu, nedaleko Enže) a v Tiburnii. Živ jsa v apoštolské chudobě a prostotě nepřijal nikdy důstojnosti biskupské, ač mu nabízena byla, a přebýval nejraději v chudičké a nízké chatrči poustevnické o samotě.

Zářné ctnosti sv. Severina, jakož i zvláštní milodary, jimiž od Boha obdařen byl, zejména divotvorná moc jeho a duch prorocký do budoucnosti hledící, působily neodolatelně i na surové válečníky, kteří tou dobou v Noriku se proháněli. I pohanští a bludařští panovníci vážili si svatého muže toho, vyhledávali rady jeho, doporučeli se do jeho modliteb a prosili ho za požehnání. Na prosbu jeho propouštěli zajatce a vězně, šetřili obyvatelstva a činili mnoho dobrého. S arianskými Rugy, kteří ve Fabianě a širém okolí vládli, žil Severin v přátelství, a král jejich Falcitheus i syn jeho Fava ctili ho velice. Fávova manželka Gisa, zarytá Arianka, přestala z bázně před ním pronásledovati katolíků. Když jednou král Falcitheus přišel k Severinovi žádat o pomoc proti Gothům, odpověděl mu tento: „Kdyby nás oba spojovala katolická víra, žádal bysi mne raději o radu strany spasení svého, že však tobě pouze věci pozemské na srdci leží, věz tedy, že Gothové tobě neuškodí.“ Předpovědění to naplnilo se skutkem. Jindy trvaje v městě Pasově, kde obyvatelé prostopášně žili, prorokoval městu tomu brzkou záhubu, a sotva odešel do Fabiany, přepadl král Sjevů Kunimund Pasov a pobil veškeré obyvatele jeho. Jednoho dne navštívilo Severina v poustevně opodál Fabiany několik válečníků táhnoucích do Italie, prosíce ho o radu a o požehnání. Mezi nimi byl mladík obrovského vzrůstu, oděný zvířecí koží, jenž v nízké poustevně ani nemohl se postavit. Severin požehnal ho a řekl mu: „Jdi do Italie. Nyní nejsprostší koží oděn jsi, ale brzo budeš veliké poklady mnohým rozdávat.“ Mladík ten byl slavný Odoaker, jenž stal se potom králem Italským a r. 476. učinil konec západnímu císařství Římskému. Jsa pánem Italie vzpomněl si prorockých slov sv. Severina a vybízel ho, aby sobě nějakou milost vyžádal. Světec nežádal však o nic jiného, než aby nějaký Ambrož z vyhnanství povolán byl. Odoaker, ačkoli byl Arian, choval se z vděčnosti ku sv. Severinu laskavě ku katolíkům a poprával papeži i biskupům úplné volnosti.

Vnuknutím Božím sv. Severin zvěděl, že pozemský život jeho brzo již ukončen bude, povolal k sobě do kláštera Heili-

genstadtského královské manžele Favu a Gisu, aby s nimi se rozloučil. Izapřísáhal jich, aby skutků zlých se chránili a dobře činili. Podobně napomínal bratra Favova Fridricha, aby katolíkům neubližoval a na jmění klášterní nesáhal, jinak že ho stihne trest Boží. Fridrich to slíbil, slibu však nedostál. Hned po smrti sv. Severina vyloupil klášter jeho, a hle, za nedlouho přepadl ho bratrovec a jmenovec jeho Fridrich, odňal mu kořist a zabil jej.

Dne 1. ledna roku 482. roznemohl se smrtečně Severin v klášteře svém. Přijav nábožně sv. svátosti, svolal všechny řeholní bratry svoje a loučil se dojemně s nimi napomínaje jich, aby světem pohrdali, věci nebeských vyhledávali a pilně se modlili. Naposled doložil: „Neprodlévejte káti se, když jste se dříve nebáli hřešiti. Neváhejte pláčem spravedlnost Boží smířiti, buďte pokorného srdce a tiché mysli a varujte se každého hříchu. Již pak nezbývá mně, než abych slovy apoštola Páně vás potěšil: Již nyní, bratří, poroučím vás Bohu a slovu milosti jeho, kterýž mocen jest vzdělati vás a dáti vám dědictví mezi svatými svými. Jemu budiž sláva na věky věkův. Amen.“ Domluviv políbil každého z nich, poznamenal se sv. křížem, a požádal bratří, aby přestali plakati a raději chvalozpěv zapěli. Když pak oni lítostí přemoženi nemohli v pláči ustati, začal Severin sám pěti se Žalmistou Páně: „Chvalte Hospodina v svatyni jeho“ (Žalm 150.). Ještě nedopěli bratří, a již odebrala se duše sv. Severina na nebe. Zesnul v Pánu smrtí svatou v noci ze dne 7. na den 8. ledna 482, v touž hodinu a den, jakož byl bratřím předpověděl. Tělo jeho pohřbeno bylo v klášteře od něho založeném u Fabiany. Roku 487. přitáhl Odoaker, král Italský, s vojskem do Norika, a odvedl odtud do Italie krále Favu i manželku jeho Gisu. Neustálými válečnými nepokoji byli učňové sv. Severina Lucillus, Marcian a Eugippius přinuceni, opustiti klášter u Fabiany a odstěhovati se do Italie. Odcházejíce vzali kosti jeho s sebou, což stalo se dle přání světcova. Tělo jeho uložili napřed v Montefeltru v Umbrii a po několika letech přenesli je na rozkaz papeže Gelasia do Lukullana opodál města Neapole, kde zbudován klášter sv. Severina, jehož opat Eugippius, učeň tohoto svědce a očitý světek jeho skutků, zůstavil nám životopis mistra svého. Na počátku desátého století byly ostatky sv. Severina ze strachu před Saraceny přeneseny do

Neapole, a od r. 1807. odpočívají v obci řečené Fratta Maggiore v diecési Aversské.

V Rakousích a Tyrolech ctěn a vzýván jest sv. Severin jakožto patron zemský.

Sv. Severin z lásky ku bližním přišel z daleké ciziny do zemí podunajských. Vědělť dobře, že Kristu Pánu žádná oběť tak milou není, jako horlivost o spásu duší lidských. A v pravdě, kdo horlivostí svou i jen jedinou duši získal Kristu Ježíši, více vykonal, než kdyby divy byl působil. Vždyť každá duše lidská jest nesmrtelná, k životu věčnému povolána, drahou krví Páně vykoupěna. „Bratří moji, jestliže by kdo z vás pobloudil od pravdy, a někdo by jej obrátil, máť věděti, že kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.“ (Jak. 5, 19. 20.)

2. Sv. Lucian, žák sv. Petra, mučedník.

Do Gallie (Francie) dostala se víra křesťanská již v době apoštolské. Předním hlasatelem jejím byl tam učeň sv. apoštola Petra Lucian, jenž za panování ukrutného císaře Domiciana (81—96) s jinými ještě křesťany z Říma do země té odešel, aby pohany ku Kristu přiváděl. Lucian konal apoštolský úřad svůj tak horlivě, že veliký počet pohanů na víru obrátil a v ní tak utvrdil, že obrátcenci tito sami stali se šířiteli evangelia Kristova a za ně rádi protivenství snášeli.

Když Domician od vyzvědačův uslyšel, že křesťané, kteříž z Říma odešli, v Gallii modloslužbu podvracují a ukřižovaného Ježíše Krista hlásají, rozkázal, aby Lucian byl vyhledán a usmrčen. Lucian zdržoval se toho času na jedné hoře s dvěma učedníky a zástupem lidu. Když mu bylo oznámeno, jaký rozkaz císař vydal, rozloučil se s posluchači a učni svými a doložil: „Radostně jdu si pro palmu mučednickou. Vás ale prosím, abyste ve víře neohroženě setrvali a žádnou mukou od ní odvésti se nedali.“ Potom děkoval Bohu, že jej za hodna uznal, státí se mučedníkem. Jakmile vyslaní biřicové na horu přišli, vrhli se na dva učedníky Lucianovy a zavraždili je. Potom otázali se Luciana, je-li on tím čarodějem, jenž svádí lidi a od bohů je odvrací? Nechať prý ihned křesťanství se zřekne, jinak že podobnou smrtí zemře, jako učňové jeho. Lucian odpověděl statečně: „Nejsem čarodějník, nýbrž jsem služebník Ježíše Krista a ukazuji lidem cestu ku spasení. Ne-

lekám se smrti, neboť mně živu býti Kristus jest, a umřítí zisk“ (Fil. 1, 21). Biřicové nechtěli jej usmrtiti jedním rázem, nýbrž mučili jej rozličným způsobem, a když shledali, že od Krista Ježíše neodstoupí, oznámili mu, že bude sťat mečem. I zaradoval se Lucian, poklekl na kolena, poručil duši svou Bohu a zemřel smrtí mučednickou.

Sv. Lucian snažil se pohany na víru křesťanskou obracet, a obrácené v životě ctnostném a nábožném utvrzovati. Za naší doby neostýchají se mnozí zrádci a špatní katolíci, zjevně pohrdati náboženstvím svým a potupně mluvit o své vlastní Církvi. Jak hroznou zodpovědnost uvalují lehkomyšlníci ti na sebe! Jejich vinou bývají zajisté mnozí neuvědomělí a slabí křesťané ve víře své pohoršováni a zvikláni, křivověrci pak a nevěrci v bludech a nevěře své přímo utvrzováni. Takoví zrádci a nevěrní lžikatolíci škodí Církvi svaté mnohem více, nežli zjevní nepřátelé její. Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází.

Dne 8. ledna koná se také památka sv. Erharda, biskupa Řezenského, sv. Guduly panny, patronky města Bruselu, sv. Vavřince Justiniana, patriarchy Benátského, a. j.

Dne 9. ledna.

1. Sv. Julian, mučedník, a sv. Basiliše, panna.

V dobách krvavých pronásledování Církve sv. prchali mnozí křesťané do cizích měst a krajin, aby unikli protivenství a ukrutné smrti. Smutný býval však osud těchto uprchlíků. Nebyloť tehdaž řádných veřejných domů pro pohostění pocestných, tak že cizinci byli nuceni, dožadovati se na cestách svých přístřeší a pohostění v domech soukromých. Tu však hrozilo uprchlíkům křesťanským nebezpečí, že budou od pohanů poznáni, vyzrazeni a na soud pohnáni. Ubozí křesťanští pocestní bloudili bez pomoci, útěchy a rady po cizích městech, mezi lidmi neznámými, v ustavičném strachu a velikém soužení. Z té příčiny platilo křesťanům přijímání pocestných do domu vším právem za jeden z předních skutků tělesného milosrdenství. Jakou radost a jaké dobrodiní poskytoval pocestným a prchajícím křesťanům milosrdný bratr,

jenž otvíral jim ochotně dvěře, tiskl upřímně pravici, nabízel přístřeší a bezpečný útulek před pohanskými slídiči, a dával pokrm i nápoj hladovým a žíznivým! Touto krásnou ctností získali si mnoho zásluh o pronásledované křesťany svatí manželé Julian a Basiliše v Egyptě.

Julian byl jediný syn bohatých a urozených rodičů v Antinonii v Egyptě, od nichž dostalo se mu pečlivého křesťanského vychování. V jinošském věku obcovał s výtečnými muži, jichž příkladem utvrdil se ve víře, ctnosti a nábožnosti, tak že vyspěl v dokonalého muže a horlivého křesťana. Po letech nutkali ho rodičové, aby vstoupil do stavu manželského. Zatím zahořel však Julian touhou, aby mohl život svůj Bohu zasvětit a až do smrti ve stavu panickém trávit. Proto zarazila ho žádost rodičů nad míru. I vyžádal si jisté lhůty na rozmyšlenou; když pak rodičové ustavičně naléhali, aby se oženil, nemohl jim poslušný syn vzdorovati a prohlásil konečně, že uposlechne. Prozřetelnost Božská poslala mu nevěstu, kteráž ctností i nábožností se mu rovnala. Byla to Basiliše, výborně vychovaná panna křesťanská. Oba snoubenci umluvili se hned po sňatku a učinili si vzájemný slib, že budou dobrovolně žít v panenské čistotě jako bratr se sestrou. Potom spatřili ve snách anděla, an ukazuje jim jména jejich zapsaná zlatými písmeny v knize života, z čehož zaradovali se velice a chválili Boha. Slibu takto učiněného šetřili potom oba manželé s milostí Boží za celý život svědomitě.

Po smrti rodičů svých rozhodl se Julian, že nadále sloužiti bude křesťanským souvěrcům svým, zejména že velikého dědictví po rodičích vynaloží ku časnému i věčnému blahu jejich. Tehdáž rozzuřilo se v Egyptě a Syrii nové pronásledování křesťanů, jehož původcem byl surový a pověrečný pohan Maximin, od r. 305. nástupce krvelačného císaře Diokleciana. Maximin ustanovil ve všech městech i dědinách pohanské kněze, aby šířili v lidu modloslužbu a slídili bedlivě po křesťanech i poháněli jich k soudu. V městech svolávali hlasatelé muže, ženy i děti do chrámů ku modlářským obětem; na tržištích bývaly všechny potraviny od pohanských kněží obětnou vodou kropeny, a navštěvovatelé veřejných lázní byli dle rozkazu císařova povinni, u vchodu klaněti se modlám tamo postaveným. Tyto rozkazy vzbudily všude mezi křesťany zděšení. I rozutekli se věřící z mnohých měst po cizích krajinách a městech, aby ušli vyšetřování a smrti. Velmi mnozí křesťanští uprchlíci octli se záhy u veliké bídě, tak že nedo-

statkem bídě hynuli. Za smutné doby té byl Julian křesťanům pomocníkem a těшитelem. Otevřel jim dům svůj a přijímal každého pocestného a prchajícího ochotně pod svou ochranu, myl přichozím nohy, hostil je a dával jim užitečné rady i spasitelná napomenutí. Věrná choť Basiliše pomáhala mu horlivě, ujímajíc se křesťanských žen a panen. Časem pohnul Julian mnoho mužů, že odřekli se světa a v domě jeho věnovali se bohabojnému životu; Basiliše pak ustavila družinu nábožných žen a panen, které pod její správou snažily se prospívati v dokonalosti křesťanské.

Nábožná Basiliše slýchajíc o hrozném pronásledování křesťanův obávala se, aby snad některá ze svěřenek jejích nezapřela ze slabosti lidské víry své. I modlila se vroucně, aby Bůh ji i sestry její raději smrtí přirozenou k sobě povolal, a takto z nebezpečení vysvobodil. Modlitba její byla vyslyšena. Basiliše zemřela v útlém věku klidnou svatou smrtí dříve ještě nežli pohané víru její krvavé zkoušce podrobili. Julian, jemuž panenská choť umírajíc oznámila, co ho čeká, chystal se potom k nastávajícímu boji.

Zatím přišel do Thebaidy nový náměstek císařský, na jehož rozkaz rczestaveny po městech modly, jimž každý měl se klaněti; kdo pak nechtěl, měl býti ukrutnou smrtí potrestán. Tu byl Julian polapen a do Antinopole k soudu přiveden. Když otázel se ho náměstek: „Jsi-li ty Julian, jenž bouříš lid proti císaři, pohrdáš bohy a svádíš kouzly svými nevinné lidi?“ odvětil srdnatě: „Nejsem buřič, ani rouhač, ani kouzelník; jsem křesťan!“ Toto vyznání postačilo. Julian byl na rozkaz náměstkův nejprv ku čtyřem sloupům přivázán a jsa takto rozpjat, sukovitými holemi ukrutně zbit, potom okovy spoután, městem na popraviště veden, a za chůze ustavičně od žoldnéřů bičován, při čemž biřic provolával: „Takto děje se buřičům a tupitelům bohů!“ Posléze byl Julian mečem šat. Mučednická smrt jeho udála se někdy v době od r. 305. do r. 312. —

V sedmém století rozšířily se o sv. Julianovi různé legendy s obšírnými podrobnostmi z jeho mučednictví. V těchto legendách původu teprv pozdějšího vypravuje se o mnohých zázracích, jimiž tento svatý mučedník od Boha oslaven byl. Když Julian na smrt veden byl, potkal se prý s jediným synáčkem císařského náměstka, Celsem. Hoch zastavil se, pozoroval mučedníka, a náhle osvícen milostí Boží, běžel k němu, padl k nohám jeho, celoval je a vyznal, že stane se křesťanem. Marně snažili se biřicové odloučiti hocha od Juliana, a marně

pokoušel se o to potom i otec jeho. Mladičký Celsus vyznal, že hotov jest, za Krista Pána umřít. Poděšen a rozhněván prohlásil náměstek, že Julian syna jeho očaroval, a rozkázal oba uvězniti. V noci obráceno bylo v žaláři všech dvacet vojínů, kteříž tam na stráž posláni byli, a křesťanský kněz pokřtil potom Celsa i je všecky. Nazítří uvedeni byli všickni k soudu a mučení hrozným způsobem, při čemž Bůh velikými zázraky je oslavil. Potom uvěřila i matka Celsova a přijala křest svatý, pročež náměstek i ji na smrt odsoudil.

Svatí manželé Julian a Basiliše zaslíbivše se Bohu ustavičnou čistotou, spatřili jména svoje zapsána v knize života. Dle výslovného učení Církve katolické neví nikdo o sobě nájisto, zdaliž spasen bude. Přece však dle výroků sv. Otců jsou jisté známky, z nichž křesťan může souditi, že spasení dojde. Známky tyto jsou: Má-li křesťan opravdovou nenávisť ku každému hříchu; činí-li po hříchu ihned pokání; je-li v soužení trpěliv; je-li ku bližním milosrdný; slyší-li rád slovo Boží; je-li ctitelem Rodičky Boží, a přijímá-li často a hodně svaté svátosti. Zkoumejmež se tudíž, máme-li tyto známky vyvolenců Božích a suďme, jsou-li jména naše zapsána v knize života!

2. Sv. Petr, biskup v Sebastě.

Veliké požehnání rozšiřuje na světě vzorná křesťanská rodina, v níž svatí rodičové odchovávají svaté děti. O tom zůstavil krásné svědectví rod, z něhož pocházel sv. Petr, biskup v Sebastě. Babičkou jeho byla sv. Makrina, příjímím Starší, otcem byl mu sv. Basil Starší, matkou sv. Emmelia. Nábožní tito manželé měli deset dětí, z nichž kromě Petra vynikli dva slavní spisovatelé církevní sv. Basil Veliký a sv. Řehoř Nysský, i sestra jejich sv. Makrina. Tedy sedm světců vyskytlo se v jediné rodině této, kteráž zastkvěla se na obloze Církve Páně jako spanilé souhvězdí zářící leskem svatých ctností křesťanských. Petr byl z desíti dětí nejmladší. Když záhy osiřel, vychovávala jej sestra Makrina, jsouc mu výborným příkladem dokonalosti. Pod správou tak svaté pěstounky prospíval Petr již v nejútlejším věku nábožností, čistotou, pokorou a střídmostí. Zatím založila ovdovělá matka jeho Emmelia panenský klášter, jehož správu poručila dceři Makrině, a druhý klášter pro muže, jehož prvním představeným stal se Basil

Veliký. Do tohoto kláštera dán byl potom Petr a vynikal pod správou výborného staršího bratra svého svatými ctnostmi tou měrou, že získal si důvěru a lásku všech mnichův. I nebylo divu, že když Basil povýšen byl na biskupský stolec v Cesareji v Kappadocii, nástupcem jeho v klášteře jednomyslně zvolen Petr, ač mu bylo teprv dvacet let. Pokorný Petr zdráhal se tuto důstojnost přijati a svolil teprv, když bratří neustávali ho snažně prositi. Spolu dal se tehdáž posvětit na kněze.

Toho času byl v Pontu a v Kappadocii hlad. Tu hrnuli se odevšad hladoví lidé ku klášteru prosíce o chléb, tak že pustá okolní krajina podobala se velikému tábořišti. Opat Petr vítal všechny tyto prosebníky a přijímal je jako samého Krista, jenž „jsa bohatý učiněn jest pro nás chudým, abychom my chudobou jeho zbohatli.“ (II. Kor. 8, 9.) Důchody a statky klášterní obracel štědrý a milosrdný opat na výživu hladových lidí, a když to nestačilo, hledal a nalezal pomoci u jiných zámožných křesťanů. Takto zachránil veliké množství ubožáků od smrti hladem.

Pro veliké zásluhy a ctnosti svoje byl Petr r. 379. povolán na biskupský stolec v Sebastě, aby v tomto, arian-skými bludy nasáklém městě starou katolickou víru znovu vzbudil a zvelebil. I působil v tomto novém úřadě svém tak požehnaně, že nazýván byl obecně nejpevnějším sloupem a podporou víry katolické. Pracovav po celý život svůj pro rozkvět Církve a spásu bližních zemřel r. 387. a byl hned po smrti od lidu jako světec ctěn a vzýván.

„Jestli kořen jest svatý, tedy i ratolesti.“ (Řím 11, 16.) Jsou-li rodičové zbožní a ctnostní, mívají obyčejně i zdárné křesťanské děti. Jablko nepadá daleko od stromu. Zkušenost učí, že takoví rodičové, kteří ve starobě stěžují si na nezdárné, nevděčné, bezbožné dítky, pronášejí tím žalobu proti samým sobě, že děti špatně vychovávali. „Vyučuj syna svého, a občerství tě, a dá rozkoš duši tvé.“ (Přisl. 29, 17).

Dne 9. ledna světí se ještě památka sv. Vítala muč., sv. Revokata a sv. Fortunaty v Smyrně, sv. Marcelína v Ankoně, sv. muč. Marciany a sv. Paschasie v Mauretánii, sv. muč. Epikteta v Africe, sv. Adriana v Anglii a j.

Dne 10. ledna.

Sv. Vilém, arcibiskup.

Není pro křesťana většího štěstí nad to, dostalo-li se mu vzorného vychování. To platí i o sv. Vilému, jenž narodiv se ve dvanáctém století ve Francii z rodičů šlechtických, dán byl od nich na výchovu strýci, učenému a zbožnému církevnímu hodnostáři. Vzácný ten kněz zamiloval si svěřence svého a vynakládal všecku péči, aby ho vzdělal ve víře, v nábožnosti a ctnosti svaté. Horlivý pěstoun byl za tuto snahu svou hojně odměněn, — Vilém prospíval ve všem dobrém, stranil se v útlém věku her a jiných zábav mládeže, a dle příkladu strýcova hledal největší potěšení v modlitbě a práci. Rodičové, jimž více šlo o časně zaopatření jeho, získali mu po tehdejším způsobu záhy dvě výnosná církevní obročí, on však zamítl tento lákavý prostředek ku pohodlnému živobytí, a maje vroucí touhu po vyšší dokonalosti křesťanské, vstoupil do kláštera, kde svaté sliby složil. Jakožto řeholník byl Vilém svým duchovním bratřím jasným vzorem čistoty, poslušnosti, nábožnosti a pokory, a byl od nich potom zvolen za opata. Za nedlouho byl povolán na arcibiskupský stolec v Bourgesu. Neraď loučil se Vilém s klášterem svým a přijal novou důstojnost tuto jen z poslušnosti. V úřadě arcibiskupském neměl jiných starostí, než horoucí touhu po spáse svých podřízených věřících. Slovem i vlastním apoštolským příkladem odvracel je od zlého a vedl ku Kristu Pánu. Jako dobrý pastýř obcházel arcidiecési svou, hlásaje v městech i na vsích horlivě slovo Boží, jímž uměl zejména neodolatelně působiti na zatvrzelé hříšníky, tak že oni pokání činili. V kázáních svých mluvil často o věčných trestech, jež hrozí nekajícím hříšníkům, a o radostech, jež na věčnosti připravil Bůh těm, kdož ho milují. Chudé a ubohé lidi vyhledával a pečoval o ně jako otec. Nemocné navštěvoval, těšil, a nejednoho z nich skládáním rukou zázračně uzdravil. Křivdy trpělivě snášel a dobrodiním zplácel, čímž odpůrce své odzbrojoval a napravoval. Společností, v nichž marné a zbytečné řeči se vedly, bedlivě se vystříhal, maje potěšení pouze v rozmluvách duchovních, odnášejících se ku Božským věcem a ku spasení nesmrtelných duší. Sám nad sebou ustavičně bděl, odpíral si i dovolených požitků, nejídal nikdy masitých pokrmů, nosil stále spodní

žíněné roucho a hrubý opásek na těle, aby takto se mrtvil a přemáhal. Každodenně zpytoval svoje svědomí a jakmile shledal na sobě sebe menší chybu, litoval jí jako nejtěžšího hříchu a ukládal si tuhé pokání. Na modlitbách trval dlouho do noci a připravoval se zvláště nábožně ku mši svaté. Říkal: „Pomyslím-li, že Kristus Pán každodenně na oltář sestupuje a ve způsobách chleba a vína Otci nebeskému za hříchy naše nekrvavě se obětuje, chvěje se mé srdce bolestí, jako kdybych stál na Kalvarii a viděl tam Spasitele z lásky k nám hříšníkům umírat.“ Proto vídali ho věřící, jak mezi mší sv. bohaté krůpěje slzí kanuly mu z očí.

Sv. Vilém veda takto život apoštolský, dočkal se vysokého kmetského věku. Bůh zjevil mu posléze hodinu smrti jeho. Čtyři dny před smrtí kázal naposled, napomínal věřících, aby v čas ještě ku smrti se připravili, a rozloučil se s nimi dojemně. Byv zachvácen prudkou horečkou ulehl, přijal nábožně sv. svátosti a požádal, aby položen byl na holou, popelem posypanou zemi, na níž oblečen jsa žíněným rouchem svatě zemřel léta Páně 1209. Bůh osvědčil svatost jeho četnými zázraky, pročež i papež Benedikt XIV. prohlásil jej za svatého.

Sv. Vilém zpytoval každodenně velmi pilně svoje svědomí, což činiti má každý své spásy dbalý křesťan. Abychom pak s prospěchem to konali, třeba jest, dle rady a příkladu světců nejprv děkovati Bohu za všechny milosti v uplynulém dni nám prokázané, a potom prositi o dar osvětlení, bychom dobře poznali, v čem jsme pochybili. Dále vzpomínejme, kde jsme za celý den byli, co jsme činili, s kým se sešli a rozmlouvali, kterých hříchů jsme se dopustili a co dobrého jsme zanedbali. Hned potom vzbudme dokonalou lítost nad poznávanými hříchy a prosme za odpuštění pro zásluhy Ježíše Krista. Naposled učinme pevné předsevzetí, že se polepšíme. K tomuto každodennímu zpytování svědomí, jež před spaním se koná, není třeba dlouhého času, stačíť nemnoho minut, a přece jest tato krátká pobožnost jedním z nejlepších prostředků, jimiž křesťan dokonalosti nabývá a spásu duše své si zabezpečuje.

Dne 10. ledna koná se ještě památka sv. papeže Agathona († 682), sv. Salvia biskupa Amienského ve Francii, sv. Jana Bona biskupa, sv. Thekly, panny Sicilské, sv. Floridy panny a j.

Dne 11. ledna.

I. Sv. Theodosius, opat.

Kdykoli Církvi katolické hrozilo nebezpečnoství od bludařů, kteří pravou, zjevenou víru Kristovu smyšlenkami svými porušiti usilovali, vzbuzoval Bůh svaté, učené a neohrožené muže, jichž slovem i příkladem byli pravověřící ve víře své utvrzováni a chybujiící na pravou cestu přiváděni.

Ve století pátém jal se bludař Eutyches v Cařihradě o Kristu Pánu křivé učení hlásati, že prý v něm jest pouze jedna a to Božská přirozenost. Proti bludu tomu stanovila Církev katolická r. 451. na obecném sněmu v Chalcedoně článek víry, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh a pravý člověk, že má tedy dvojí přirozenost, Božskou a lidskou, kteréž nesmíšeny, neproměněny, neděleny a nerozloučeny v něm spojeny jsou v jedné osobě. Obráncem tohoto katolického učení nad jiné horlivým byl v těžkých dobách sv. Theodosius, opat v Palestině.

Narodiv se v městečku Mogariasse v Kappadocii, byl Theodosius od bohabojných rodičů, otce Proerésia a matky Eulogie výborně vychován, tak že záhy ve všelikých etnostech prospíval. Již v dětském věku čítal rád v Písmě sv. a časem nabyl v něm takových znalostí, že lid moudrosti jeho se podívoval. Proto ustanoven byl za lektora (předčítače) Písem sv. ve chrámě rodiště svého. Pohřizuje ducha svého do hlubin Zjevení Božího, vážil odtud nauky a rady ku spasení svému. Jednoho dne, když četl ve Starém Zákoně, jak Bůh Abrahamovi rozkázal, aby opustil domov svůj i příbuzné svoje a šel do cizí země, byl tím hluboce dojat, ježto zdálo se mu, že slova ta i jeho se týkají. Když potom i v Novém Zákoně četl, že každý, kdož pro Krista Pána opustí dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, neb pole pro jméno jeho, stokráté více vezme a životem věčným vládnouti bude (Mat. 19, 29.), ustanovil se na tom, že dle slov těch jednati bude a horlivým následovníkem Ježíše Krista se stane. Na ten účel putoval nejprv do Jerusalema i na ostatní posvátná místa v Palestině, aby se tam s Bohem poradil, jak život svůj spořádati má. Cestou zastavil se v Antiochii, kde právě sv. Šimon Sloupovník životem svým a divy, jež na přímlovu jeho se dály, veliké podivení budil. Theodosius šel svatého poustevníka toho navštívit, aby od něho po-

žehnání a poučení došel. Sotva jej Šimon se sloupu svého spatřil, poznal ho z vnuknutí Božího a zvolal: „Budiž mně vítán Theodosi, muži Boží!“ Uleknuv se uvítání toho, vystoupil Theodosius na sloup ku Šimonovi a ten napomínal ho ku stálosti, předpovídal, že ho Bůh ku spasení mnohých duší povolá, a dav mu požehnání, rozloučil se s ním. Theodosius nikdy nezapomněl, co neobyčejný tento kajicník mu na srdce vložil. Tak mocně působil na vnímavou mysl jeho zjev Šimonův, že vykonav pobožnost v Jerusalemě i na jiných místech posvátných, rozhodl se, že podle míry milosti Boží vynasnaží se, Šimona následovati. Chtěje státi se mnichem, zvolil si Theodosius vůdcem a učitelem poustevníka Longina, který v chýšce u věže Davidovy nedaleko Jerusalema žil, a dosáhl brzo pod správou jeho veliké dokonalosti.

Zbožná paní Ikelia vystavěla tehdaž u cesty vedoucí do Betléma chrám Panny Marie a požádala, aby k němu jakožto strážce dosazen byl Theodosius, o jehož ctnostech v celé krajině byla chvalná pověst. Na rozkaz mistra svého podrobil se Theodosius tomuto úřadu, za nedlouho však vyhledal si nedalekou jeskyni, kde umínil si v ústraní a skrytosti postiti a modliti se. Bůh však chtěl, aby Theodosius byl vůdcem a učitelem lidí na cestě spásy. Za nedlouho rozhlásila se zpráva o něm daleko široko a odevšad hrnuli se k němu starcové, mužové i jinoši prosíce, aby jim byl rádcem a učitelem na dráze dokonalosti křesťanská. Theodosius poznav v tom vůli Boží, nezdráhal se více, pracovati pro spasení bližních. Nejprv přijal k sobě jen několik učedníků, brzo však přijímal každého, kdožkoli s čistým úmyslem přicházel a vedení jeho se podrobiti chtěl. Tak rozmnožil se za krátko počet učňů jeho znamenitě. Horlivý mistr vystavěl jim potom z příspěvků věřících opodál Betléma veliký klášter, jež sám spravoval, a když viděl, že čím dále více chudých, nemocných a poutníků k němu přichází, zřídil u tohoto kláštera nemocnici, chudobinec a dům poutnický. V domech těch hledalo každodenně veliké množství lidí útěchy, poučení a pomoci, a Theodosius pečoval jako otec o všechny. Sám ošetřoval nemocných, čistil a ovazoval rány jejich, krmil a hostil příchozí poutníky a posluhoval starcům. Příkladem svým nabádal ku dobročinnosti i svoje řeholní spolubratry, jimž často opakoval slova Páně: „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili“ (Mat. 25, 40). V klášteře i ve všech ústavech s ním spojených vládl povždy vzorný pořádek a nikdy nebyla tu

nouze, ačkoli stále velký počet lidí se tu zdržoval. Bůh, v něhož zbožný opat pevně důvěřoval, pomáhal vždycky, buď že zázračně rozmnožoval skrovné zásoby klášterní, buď že v pravý čas posýlal klášteru dobrodince. Jednou, právě ve svatvečer svátků velkonočních, oznámili bratří Theodosiovi, že klášterní zásoby jsou úplně vyčerpány, tak že ani sousta chleba nezbylo, ba že nebylo ani darů obětných, chleba a vína, ku mši sv. o svátcích. Uslyšev to odpověděl opat klidně: „Nermuťtež a nestarejte se, bratří! Hospodin Bůh, jenž mnoho tisíc Israelitů na poušti živil a za Nového Zákona veliké zastupy hladových lidí několika chleby zázračně nasýtil, postará se také o nás, neboť moc a dobrota jeho posud se nezmenšila.“ A hle! Když nazítří slunce vycházelo, přivezli dva neznámí mužové na mezcích tolik potravy do kláštera, že všickni mniši i nemocní a poutníci měli na několik dní dosti.

Jindy zase, když byla obava, že v klášteře nastane hlad, a mniši již byli málomyslni, napomínal jich Theodosius slovy Písma sv., aby důvěřovali v Prozřetelnost Božskou, a sotva domluvil, přišla z nenadání pomoc. Jakýsi cizinec hnál po cestě u kláštera mezka nesoucího na trh potravu. Sotva mezek přiblížil se ku bráně klášterní, stanul a nedal se odtud odehnati. Cizinec poznal v tom pokyn od Boha, aby potravu daroval klášteru. Takovými událostmi poučení, přestali mniši v nedostatku reptati, a doufali povždy v Boha, jenž „dává všem tvorům pokrm v čas příhodný, otvírá ruku svou a naplňuje všelikého živočicha požehnáním“ (Žalm 144, 15. 16.)

Theodosius, jsa bratřím svým vzorem křesťanské dobročinnosti a důvěry v Boha, učil je také zvlášť pokoře. Pokorou krotil nepřátele, udržoval mír a spokojenost v klášteře, a činil prchlivé povahy tichými a poslušnými. Jednou pohádali se prudce dva bratří řeholní. Tu padnul jim Theodosius k nohám a kleče tak dlouho prosil, až se usmířili. Řeči, jež mívál k mnichům a poutníkům, bývaly tak mocné a dojemné, že nikdo jim nemohl odolati.

Za nejlepší prostředek ku dosažení křesťanské dokonalosti pokládal Theodosius ustavičné vzpomínání na smrt. Proto dal u kláštera vykopati hrob, aby bratří každodenně na něj patřili a takto si připomínali, že zemrou. Jednou vedl mnichy ku hrobu tomu a ukazav na něj řekl: „Kdo s vás bude asi první do něho položen?“ Jeden z mladých mnichů, jménem Basil, poklekl před opatem řka: „Otče, dej mně požehnání, chciť já to býti!“ Opat mu požehnal, on pak připravovav se

ku smrti, za čtyřicet dní potom zemřel, nestonav a neměv žádných bolestí.

V celé Palestině znám byl Theodosius pro svatý život svůj, požívaje všude veliké úcty a vážnosti. Obzvláštních zásluh dobyl si pak svatý opat ten svou stálostí v pravé katolické víře, proti níž brojili tehdaž kacíři monofysité, kteří zdráhali se, přijati článek víry o dvojí přirozenosti Kristově. Theodosius byl od Jerusalemského biskupa ustanoven za dozorce všech klášterů v Palestině. I obcházel horlivě všechny řeholní domy sobě svěřené a všude hlásal katolickou víru, vyvracel bludaře, posiloval slabých a vrtkavých věřících, dodával útěchy pronásledovaným, a napomínal všechny, aby od učení katolického žádným protivenstvím svěsti se nedali. Řecký císař Anastasius, jenž r. 491. panovati začal, přál zjevně bludníkům monofysitům a pronásledoval věrných katolíků. Pravověrného biskupa Jerusalemského sesadil a povýšil na jeho místo mnicha bludařstvím prosáklého. V této nebezpečné době osvědčil se Theodosius pevným sloupem víry katolické v Palestině. Přidržel se biskupů, kteří Církvi zůstali věrni a nedal v klášteřích vzniknouti bludům. Vážnost jeho byla tak veliká, že mniši jeho volili raději zemřít, nežli víru katolickou zraditi. Vida to císař Anastasius, chtěl Theodosia nejprv podplatiti. I poslal mu množství peněz, neudav příčiny. Theodosius peníze přijal a ihned rozdal mezi chudé. Potom odeslal k němu císař vyslance, aby mu projevil vůli svou, totiž že rozhodně žádá, aby opat a všickni mniši jeho přistoupili ku bludařům. Avšak Theodosius vzkázal neohroženě císaři, že ani on ani soudruhové jeho nikdy s kacíři souhlasiti nebudou, a raději zemrou, než aby víru svou zapřeli. Brzo potom měl kázání, v němž výmluvně hájil učení katolického a vyvracel bludaře.

Tu rozkázal rozhněvaný císař, aby statečný obránce víry Theodosius poslán byl do vyhnanství. Svatý opat poručiv svěřence svoje pod ochranu Boží, s radostí šel do ciziny těše se tím, že může pro jméno Spasitele svého snášeti protivenství. Když potom r. 515. císař Anastasius zemřel, povolal syn a nástupce jeho na trůně Justin svatého opata z vyhnanství nazpět do Palestiny, kde on ještě po jedenáct let ku prospěchu Církve svaté a pro spásu duší lidských požehnaně působil.

Posléze, dosáhnuv vysokého věku, navštíven byl Theodosius bolestnou nemocí, která vetché tělo jeho velice trápila. Tiše a trpělivě snášel všechny bolesti, nikdy ani slovem si

nestěžuje a neustále se modle. Když přítel jeho poradil mu, aby se modlil za odvrácení nemoci své, odpověděl mu: „Nemluv takových věcí. Mnoho dobrého zažil jsem od Boha za dlouhého života svého, nechať tedy snáším také soužení, abych směl doufatí odměnu od Boha.“ Když pak pocítil, že smrt se mu blíží, svolal ještě jednou bratry a učedníky svoje, napomenul jich ku bázni Boží, a zesnul v Pánu, maje let života svého 105, roku 529. Tělo jeho pohřbeno jest v jeskyni u Bebléma, kteráž někdy za první poustevnu mu sloužila.

Sv. Theodosius vším právem zván byl obecně „mužem Božím“, kterýmžto jménem někdy přivítal jej sv. Šimon Sloupovník. Čestného názvu toho zasloužil si svou horlivostí za víru katolickou, svou čínorodou láskou ku bližním, svou pokorou, nábožností, trpělivostí a nezlomnou důvěrou v Boha.

Sv. Theodosius napomínal svých učňů, aby měli stále na paměti smrt, poněvadž myšlénka na smrt křesťana mocně odvrací od hříchu a nabádá ku ctnostem svatým. Blaze tomu, kdo smrti stále očekává a k ní jest připraven; k tomu ona nevchází jako zloděj, neboť u něho hoří lampa živé víry a lásky k Bohu, svědomí jeho jest čisté, a naděje v Boží milosrdenství posiluje ho, aby v dobrém až do konce setrval. „Buďte připraveni, nebo v kterou hodinu se nenadějete, přijde Syn člověka“ (Mat. 12, 40). Jak zaslepeně a nesvědomitě jednají ti rozmařilci, kteří úzkostlivě vzdalují se všeho, co by je mohlo upamatovati na smrt! Smrt, o níž ani slyšeti nechtějí, zastihne je jistě, oni však naschvál na ni zapomínají, aby nebyli vyrušováni ve svém hříšném životě i aby pohodlně mohli kráčet po široké cestě nekajcnosti, kteráž vede do záhuby věčné!

2. Ctihodná Marie Elekta.

V klášteře bosých Karmelitek u sv. Benedikta na Hradčanech v Praze chová se neporušené tělo ctihodné převoraš Marie Elekty, která ve zbožném lidu požívá vážnosti jakožto osoba domněním svatá. Řeholnice tato narodila se dne 28. ledna 1605 v městě Ternech ve státě papežském ve Vlaších z rodičů šlechtických. Otec Aleš Tramazoli a matka Eutropia rozená Giamborlami dali jí na křtu sv. jméno Kateřina. Dcera jejich hned v nejútlejším mládí jevila povolání ku zbožnému, přísnému životu, rozjímala ráda o Bohu, šla již v sedmém roce poprvé ku sv. zpovědi, a byla dne 2. června 1626 přijata

v rodišti svém do kláštera přísné řehole bosých Karmelitek, kde dostala jméno Marie Elekta. Po roce složila slavné sliby řeholní. Vynikajíc pokorou a nábožností byla již ve svém třicátém třetím roce povolána za převorši do kláštera ve Vídni, ač dle pravidel řádu neměla ještě let k úřadu tomu dostačujících, kterýžto nedostatek prominul jí papež Urban VIII. Klášter Vídeňský spravovala vzorně po pět let, a potom dosazena byla za převorši do Štýrského Hradce, kde třinácte let žila

Císař Ferdinand III. učinil Bohu slib, že bude-li zbaven nebezpečenství, jež hrozilo mu od protestantských Švédů, založí v Praze bosým Karmelitkám kostel a klášter sv. Josefa. Chtěje slibu tomu dostáti, koupil r. 1655. na Malé straně dům se zahradou a dal jej upravit v klášter. Dne 1. září 1656 přijelo do Prahy z Vídne a Štýrského Hradce pět Karmelitek, mezi nimi i Marie Elekta, kteréž se tu usadily. Nazítří přišel k nim generál řádu Alexander, tehdaž v Praze meškající, a prohlásil Marii Elektu za vikářku nového kláštera. Císař zavítav za příčinou korunovace manželky své i syna Leopolda do Prahy, navštívil tyto řeholnice a rozkázal vystavěti jim novou klášterní budovu, kterou potom syn jeho císař Leopold I. r. 1672. dokončil. Roku 1660. stala se v klášteře tomto Marie Elekta první převorši.

Dle vzoru veliké světice Teresie stkvěla se Marie Elekta všemi ctnostmi, k nimž přísná řehole její návod dává. Konala úzkostlivě všecky povinnosti svoje jakožto řeholnice i představená sester, bděla pečlivě nad panenskou čistotou svojí, pojímajíc tělo své v úzdu, litovala i nejmenších hříchů hořce, posvěcovala se každodenně Tělem Páně a měla něžnou úctu a lásku k Marii Panně. Příkladná byla též její pokora. Sama strojívala sestrám nemocným lepší pokrm, a kdykoli jakožto představená mohla některou sestru z něčeho pokárati, hleděla ji raději dobrotou a laskavostí polepšiti. Když jednou u arcibiskupa křivě obžalována byla, že prý jednu sestru svou krutě zbila, děkovala z toho Bohu. Jindy napsal někdo o ní potupný list, jenž po Praze koloval, a když sestra řeholnice hájila před vzácnou, do kláštera přišlou paní dobrého jména jejího, uložila jí trpělivá a pokorná převoršiše mlčení.

Neobyčejnou trpělivost a odevzdancost do vůle Boží osvědčila Marie Elekta za těžké nemoci, kteráž ji po osm let trápila. Trpěla vodnatelností a posléze i bolestnou chorobou plicní. Majíc za příklad sv. Teresii snášela všecky bolesti tiše

a velebila Boha, že může kříž Páně nésti. Týden před smrtí svolala sestry a každou zvlášť napomínala k dobrému. Den před skonáním předpověděla řeholnici Eufrasii, že příští noci zemře a ona že stane se potom převořiší. I kladla jí na srdce, aby bděla nad řeholní kázní v klášteře a o sestry jako matka pečovala. O půl noci přijala sv. svátosti, potom trvala v tichém zbožném rozjímání, a pozdvihši zraky k nebi usnula v Pánu po druhé hodině po půl noci ve čtvrtek dne 11. ledna 1663, majíc let života svého 58. Zrána sběhli se lidé ku klášteru a vyznávali jednomyslně, že zemřela tu světice. Sestry uložily tělo její do dubové truhly a pochovaly do sklípku v klášterní kapli v zahradě. Za příčinou povodně vyzdvihly r. 1666. rakev a položily ji jinam, při čemž tělo ctihodné převořiše shledáno bylo neporušeno a jen oděv na něm byl setlelý. Dne 17. března 1668. bylo tělo od zřízených k tomu lékařův úředně ohledáno a opět neporušeným shledáno, o čemž nazítří sám kardinál arcibiskup hrabě Arnošt Harrach se přesvědčil, jenž přišed v průvodu osmi kněží do kláštera, uctivě políbil ruku ctihodné převořiše a potom o této události papeži Alexandru VIII. i císaři a králi Leopoldovi I. zprávu podal. Po vystavění nového kláštera a kostela přenesly jeptišky tělo to do zvláštní kaplice, kde bylo možno za mřížkou na ně, anož sedí, hleděti.

Roku 1782. dne 29. ledna byl klášter Karmelitek u sv. Josefa zrušen, sestrám dovoleno však, aby odstěhovaly se do zrušeného kláštera panen Cisterciánek v Pohledu u Německého Brodu a tam do smrti žítí směly. Karmelitky odešly tam dne 23. října 1782 odvázejíce neporušené tělo převořiše Marie Elekty. Na cestě nocovaly s tělem t'm v kostelích. Klášter u sv. Josefa v Praze dostaly Anglické panny, jimž on podnes náleží. Ve veliké zahradě klášterní stojí posud kaple sv. Eliáše, pod níž byl prvotně hrob Marie Elekty a kde i ostatní řeholnice pohřbívány byly, pokud nový chrám sv. Josefa r. 1692. dokončen nebyl. Po smrti císaře Josefa II. dovolil císař a král Leopold II. Karmelitkám, aby vrátily se do Prahy, a jelikož klášter jejich u sv. Josefa byl v držení Anglických panen, daroval jim zrušený klášter někdejších řeholníků Barnabitův u sv. Benedikta na Hradčanech. Karmelitky ujaly se kláštera toho dne 4. června 1782, přinesše do něho z Pohledu neporušené tělo ctihodné Marie Elekty, jež posud spatřuje se v kobce v chrámu na epištolní straně hlavního oltáře, oblečeno jsouc řeholním rouchem, majíc na hlavě korunu, a sedíc na stolici.

Dne 11. ledna světí se ještě památka sv. papeže a mučedníka Hygina († 144), sv. Honoraty panny Tičinské v Itálii, sv. Anastasie a bratří, sv. Egvina biskupa v Anglii, sv. Petra Urseola, dožete (knížete) Benátského († 997) a j.

Dne 12. ledna.

I. Sv. Menrád, poustevník.

V městysi Einsiedeln v katolickém kantonu Švycském ve Švýcařích stojí velkolepý poutnický chrám a klášter řehole sv. Benedikta, jenž od věků jest zářivým majákem katolické víry i nábožnosti a ohniskem věd i umění v této, bludařstvím protestantským zmítané zemi, a schránkou milostného obrazu Matky Boží, k němuž každým rokem přes 150.000 poutníků ze Švýcarska i zemí sousedních přichází. Proslavený poutnický chrám jest zbudován na místě, kde ve století devátém žil a zemřel svatý poustevník Menrád, jehož památka zde ve veliké poctivosti se chová.

Menrád (Menhart, Meinrad) narodil se r. 797. v Sulgenu ve Švábach z otce Bertholda hraběte Hohenzollernského. Když mu bylo pět let, ujal se ho strýc Hatto, biskup Basilejský a spolu opat kláštera Reichenavského na ostrově Bodamského jezera, a vychovával ho v bázni Boží i všech potřebných vědomostech. Dokončiv učení svoje, vstoupil Menrád r. 822. do řehole, dosáhl důstojnosti kněžské a byl potom poslán do kláštera v Bollingenu u Curyšského jezera, kde mladší řeholníky vyučoval a záhy lásku i úctu všech bratří si získal. Dívaje se z okna své klášterní jizby vídal na protější straně jezera vrchol hory Etzel, a srdce jeho zatoužilo po úplné samotě, kde by v poustevně mohl výhradně modlitbě a zbožnému rozjímání se věnovati. Když nepřestával o to prositi, dovolili mu řeholní představení r. 828. aby na poušť odebrati se směl. Jistá nábožná vdova z Altendorfu dala mu na temeni hory Etzel zříditi poustevnu s kapličkou a posýlala mu též nejpotřebnější potravu.

Nebylo však svatému poustevníkovi popřáno, dlouho v ústraní a skrytosti žíti. Jako vůně kvetoucí lípy roznesla se pověšť o jeho svatosti a moudrosti po širém okolí a lidé hrnuli se k němu na poušť. Aby unikl tomuto návalu, jenž sladkou samotou jeho rušil, opustil Menrád svou poustku a odešel hloub do pustiny, do tak zvaného „tmavého lesa“ na místo nesnadno

přístupný, kde uprostřed mezi dvěma vysokými vrchy v tmavém hvozdu proudil ze země pramen křišťálové vody. Hildegarda, abatyše panenského kláštera v Curychu, dala mu na této poušti vystavěti dřevěnou chýšku a vedle ní kapli, do níž darovala sošku Panny Marie, před kterouž zbožný poustevník se modlíval. Dva krotcí havrani byli společníky jeho v této poustevně, do níž přicházeli občasně jen bratři řeholníci z kláštera Reichenavského. Později však našli poutníci i hlubokými okolními lesy cestu ku milému jim poustevníkovi, a chodili opět k němu, žádajíce poučení, útěchy, pomoci v různých potřebách, a návodu k bohumilému životu. Menrádovi byly zpočátku tyto návštěvy nevhod, potom však nezpěchoval se příchozím udíleti spasitelné rady a naváděti jich ku svatému životu.

Menrád živ jsa o samotě, měl bojovati na počátku proti různým pokušením od zlého ducha, jež posvátný klid jeho rušila. Proti těmto pokušením hledal pomoci a útěchy před obrazem Matky Boží, a zvítězil posléze nad nimi, tak že nadále mohl v klidu a nejsa již více ničím vyrušován, zanáseti se nejmilejším zaměstnáním svým, modlitbou a zbožným rozjímáním.

Plných 25 let poustevničil takto Menrád. Tu svedl ďábel dva zbojníky, aby světce toho přepadli. Domnívajíce se, že v poustevně své má veliké poklady nahromaděny, přihnali se k němu. Menrád dosloužil právě v kapli své mši sv., když lotři ti na dvěře jeho zabušili. Laskavě uvítal jich, uvedl je do své chýšky, nabídl jim k občerstvení chleba a vína, oni však zhurta žádali od něho peněz, a když jim řekl, že pokladů žádných v chudičké poustevně své nemá, vrhli se na něj, svalili ho na zem a zardousili. Stalo se to dne 21. ledna 861. Vrahové ovšem v poustce pokladů nenašli, a hrůzou jati dali se na útěk. Krotcí havrani sv. Menráda letěliza nimi žalostně krákorajíce. Jistý tesař v nedaleké osadě slyšel hrozný jejich krákot, spatřil utíkající vrahy a pospíšil ku poustevně, kde našel mrtvolu svatého poustevníka. I sledoval vrahy a dohonil jich v Curychu, kdež oba ti lotrové byli jati a popraveni. Opat z Reichenavy přišel potom s několika mnichy ku poustevně Menrádově, pochoval srdce jeho na vrcholu hory Etzel a tělo zanesl do kláštera svého na ostrově Bodamského jezera. Unešen příkladem sv. Menráda, uchýlil se po čtyřiceti letech Štrasburský kanovník Benno do Tmavého lesa, zbudoval znova poustevnu jeho a přistavěl k ní větší stavení,

v němž by více bratří přebývati mohlo. Roku 934. připojil se k němu Eberhard, děkan stoličného chrámu ve Štrasburce a položil na tomto místě základní kámen k velikému klášteru Benediktinův. A nad kapličkou se sochou Matky Boží, kterouž sv. Menrádovi někdy abatyše Hildegarda darovala, zbudován velkolepý poutní chrám, do něhož r. 1039. přeneseno z Reichenavského kláštera tělo sv. Menráda. Hlava jeho vystavena jest na oltáři v milostné kapli Matky Boží. Tak posud po tisíci letech světec Menrád požívá zbožné úcty katolického lidu na témže místě, kde někdy Bohu a Matce Boží o samotě sloužil.

Sv. Menrád hledal v pokušeních a nástrahách zlého ducha pomoci a posily u Matky Boží, a našel ji. I nás pokouší často odvěký nepřítel duší lidských, aby nás odvrátil od Boha. Dle příkladu sv. Menráda utíkejme se pod ochranu Marie Panny, abychom na její přimluvu buď všelikých pokušení ďábelských zbaveni byli, buď aspoň uměli všelíká pokušení vítězně přemáhati. Papež Innocenc III. napsal o Matce Boží tato krásná slova: „Maria jest vycházející jitřenka, krásná jako luna, vyvolená jako slunce, hrozná jako vojenský šik dobře spořádaný. Luna svítí v noci, slunce za dne, jitřenka na úsvitě. Nocí rozumím hřích, úsvitem pokání, dnem milost Boží. Kdo vězí v noci hříchu, hled' na lunu, vzývej Marii, aby srdce jeho ku pravé lítosti povzbuzeno bylo. Kdo jsi na úsvitě pokání, patř na jitřenku, pros Marii, aby skrze Syna svého srdce tvoje pohnula ku kajícím skutkům. A poněvadž život náš na zemi ustavičným jest bojem, nechať všickni, kdož hnětení jsou světem, tělem a ďáblem, zraky své obracují na vojenský šik dobře spořádaný, nechať vzývají Marii, aby skrze Syna svého v boji tom jich posilovala. Nikdo posud nebyl oslyšen, kdo takto k Marii Panně se utíkal.“

2. Sv. Arkadius, mučedník.

Za krutých pronásledování víry svaté utíkali mnozí věřící na poušť, dílem aby unikli katanům, dílem aby k nastávající mučednické smrti postem a modlitbami o samotě se připravili. Tak učinil i Arkadius, vzácný měšťan v Cesareji Mauritánské v Africe, když za císaře Diokleciana hrozilo křesťanům pronásledování. Dle nařízení císařského měli všickni občané býti sepsáni a potom svoláváni, aby v jisté dny obětovali modlám. Arkadius, jsa horlivý křesťan, poručil dům a majetek svůj v Cesareji v opatrování strýci svému, pohanu,

řka, že za důležitou příčinou odebere se na nějaký čas na venkov. Potom odešel tajně na vzdálenou poušť, kde rozjímáním a postem posiloval se k nastávajícímu boji za víru svou. Jediný věrný sluha věděl o jeho úkrytu a přinášel mu občas zprávy z města.

Když soupis všech obyvatelů v Cesareji byl ukončen, rozkázal císařský náměstek, aby občané byli voláni a vybízeni, by modlám obětovali. Když volán byl Arkadius, nebylo ho tuto. Náměstek dal jeho dům prohlédnouti vojskem, které nenalezši pána, zatklo jeho strýce. Když ten dle pravdy vyznal, že neví, kde Arkadius se zdržuje, byl vsazen do žaláře a k domu opuštěnému poslána vojenská stráž. Uslyšev Arkadius od sluhy svého, co v Cesarei se stalo, opustil svůj úkryt na poušti, a vrátiv se do města, předstoupil dobrovolně před císařského náměstka řka mu: „Jestliže strýc můj v žaláři držán jest k vůli mně, žádám, aby propuštěn byl, poněvadž jest nevinný. Přicházím sám dobrovolně a jsem hotov, vydati počet ze všeho, nač tázán budu.“ Náměstek na oko vlídně odpověděl: „Rád prominu ti útěk tvůj, odhodláš-li se obětovati bohům římským.“ Arkadius bez rozpaků ihned řekl: „Toho neučiním! Jsemť křesťan! Což myslíš, že věrných služebníků Božích postrašíš, vyhrožuje jim smrtí? Nám živu býti jest Kristus a umříti zisk! (iiFlp1, 21.). Vymýšlej si jakákoli mučidla, nás od pravého Boha přece neodvrátíš!“

Rozhněvaný náměstek dal přinést mučidla a pohrozil Arkadiovi, že neuposlechneli, trápen bude způsobem na světě posud neslýchaným. Statečný křesťan odpověděl k této hrozbě klidně: „Lichým bohům nikdy obětovati nebudu a jsem odhodlán i nejhroznější smrt pro Ježíše Krista podstoupiti!“ Tu vzkřikl náměstek: „Uvrzte toho zatvrzelce na zem, svlečte ho, svažte mu ruce i nohy a odřezujte mu úd za údem od těla, aby viděl údy svoje rozmetané a tolikráte pocítil smrtelnou úzkost, kolik má údů.“ Arkadius vyslechnuv hrozný tento ortel, pozdvihl oči k nebi a modlil se: „Bože můj, Tobě samému se klaním, Tobě ku cti a slávě volím rád umříti. Posiluj mou křehkost, abych každým údem těla svého mohl dáti Tobě oběť příjemnou!“ Jedva se domodlil, začali katané kruté dílo svoje. Nejprv jali se sv. mučedníkovi ustříhovati prsty na rukou i nohou. Když náměstek pozoroval, že spěchají, rozkázal, aby hrozný mučení to konali v přestávkách, aby Arkadius tím více trpěl. Tiše a trpělivě podával statečný mučedník katanům ruce a nohy ku trápení a všecek jsa zbrocen

krví, velebil Hospodina řka: „Bože věčný! Tys mně tyto údy dal a proto je obětuji Tobě, neboť Ty mně je zase vrátíš, až všechna těla z hrobů povstanou!“ Tato slova veliké, živé víry mocně dojala zástup diváků, ba i katany, tak že oni slzíce žasli nad touto nevídanou zmužilostí a trpělivostí. Když konečně všechny prsty na rukou i nohou sv. Arkadia odstříhány byly, rozkázal náměstek sekerou usekati hnáty od trupu jeho.

Tak leželo zkomolené a zohavené tělo svatého mučedníka v krvi na zemi. On pak ještě živ jsa zvolal hlasem velikým: „Jak šťastni jste vy, údové těla mého, že stali jste se hodnými, sloužiti Bohu svému! Nikdy jste mně nebyli tak milí, pokud ještě s tělem mým jste byli spojeni, jako nyní, když odloučen jsem od vás na čas, až zase jednou budeme slavně spojeni a půjdeme před Krále a Soudce svého Ježíše Krista.“ Potom napomínal přítomné diváky řka jim: „Vy všickni, kdož přítomni jste krvavému tomuto divadlu, poznejtež, že veškeré muky tělesné ničím nejsou tomu, jemuž kyne nevadnoucí koruna na věčnosti. Věřte umírajícímu křesťanu, že vaši bohové nejsou žádnými bohy a přestaňte se jim klaněti, ježto vám pomoci nemohou. Poznejte Boha pravého, jenž mne posiluje, pro něhož umřítí jest živu býti, pro něhož trpěti slast přináší. Jeho láska nikdy nevychladne, jeho sláva nikdy nepřestane a k němu i já dostanu se nyní za malé utrpení svoje, abych věčně byl u něho a nikdy více od něho se neodloučil.“ Posléze vzdechnuv „Otče, v ruce Tvé poručím ducha svého,“ skončil v Pánu dne 12. ledna roku 312. Nad hrdinskou smrtí tohoto velikého mučedníka Kristova žasli i pohané a křesťané byli jí povzbuzeni ku statečnému vyznávání víry své. Sebravše údy sv. Arkadia pochovali je věřící uctivě a velebili Hospodina, že mu propůjčil sílu ku vytrpení veškerých hrozných muk za Ježíše Krista.

Ve sv. mučednících dal nám Bůh krásné vzory, jak máme si vážiti své katolické víry, nedadouce se nikdy a nikým od ní odvrátiti a v ní zviklati. Nám nehrozí sice takové pronásledování, jakéž překonati bylo těm velikánům staré Církve, kteří se zázračnou statečností za víru svou trpěli a umírali, přece však i za naší doby třeba jest upřímnému katolíku veliké statečnosti, neohroženosti a vytrvalosti, aby ve víře své nebyl zviklán a od ní odvrácen. Za našich dnů domáhají se všickni nepřatelé Ježíše Krista téhož cíle, jakého dojíti chtěli za dávných věků mučitelé prvních křesťanů, totiž zničiti Církev

katolicou a zahubiti víru v Krista Pána. Na místo starověkých mučidel chodí nevěrci, rouhači a lidé spustlí na věřící křesťany se zbraněmi jinými. Uvádějí naše svaté náboženství v posměch, nazývají je tmářstvím, činí jalové vtipy na věřící katolíky a staví je slovy ať mluvenými, ať ve špatných novinách a knihách tištěnými, na pranýř, aby jim víru v Krista znechutili a vyrvali. A katolík, věda, co za víru tuto vytrpěli sv. mučedníci, měl by býti takovým slabochem, aby od lidí tak lehkého zrna, od lidí, jichž hlavy i srdce jsou prázdné, dal se ve svém sv. náboženství zmásti a zviklati? Buďmež hodnými následovníky sv. mučedníkův a nedejme se od Krista Pána odvrátiti ani jizlivými úšklebky a potupou lidí ztracených a zvrhlých!

Dne 12. ledna světi se ještě památka sv. Proba, biskupa Veronského, sv. Arnošta, opata, mučedníka († 1096), světice Cesarie, panny, abatyše, a.j.

Dne 13. ledna.

1. Sv. Veronika Milánská.

Jako skrovná fialka v zákoutí se rozvíjí a vůni líbeznou vydává, tak Veronika ve vesničce opodál města Milána v chudobě a pokoře vyrůstala a prospívala. Rodiče její, chudičcí lidé stavu řemeslnického, byli bohatí nábožností a čistými mravy. Otec z míry nenáviděl podvodu a klamu, a kdykoli nějakou věc prodával, vyjevil upřímně kupci vady její a nikdy jí nepřeceňoval. Veronika pro chudobu rodičů nemohla ani do školy choditi, za to však naučila se bázni Boží, nábožnosti, poctivosti a pracovitosti již v nejútlejším mládí. Nejsladší zábavu mívala v modlitbě, poslouchání slova Božího, a rozjímání o umučení Páně. Při tom ráda a ochotně až do únavy pracovala, byla poslušna a ku družkám svým povždy vlídna i přívětiva. Ačkoli nedostalo se jí vzdělání ve škole, získala si přece pilným posloucháním slova Božího, modlitbou a zbožným rozjímáním neobyčejné vědomosti o Bohu a věcech týkajících se spásy duše své. Prostá dívka ta, jež ani čísti, ani psátí neuměla, rozuměla ku podivu věcem Božským, měla mysl k nebesům obrácenu, vyhýbala se zábavám a marnostem světským a dlela nejraději o samotě.

Družky nejednou zastihly Veroniku, anaž oči slzami za-

roseny měla. A nebylo divu, že dívka ta potají slzela. V duši její vznikla a vyrůstala touha po životě řeholním, a touha ta zdála se býti nespílitelnou, poněvadž Veronika neměla školního vzdělání. Tu zjevila se jí jednou ve snách Matka Boží a potěšila ji, že postačí jí, zná-li tři slova, totiž čistotu srdce, trpělivost a pobožnost. Veronika důvěřovala od té doby v Boha, že touha její bude naplněna, a po celodenní práci učila se pracně v noci čísti a psáti, až po třech letech přijata byla do kláštera sv. Marty, řehole Augustiánek v Miláně.

Jakožto řeholnice trávila Veronika v klášteře život tichý a svatý. Představených svých byla vzorně poslušna, ctíc v rozkazech jejich vůli Boží; sestrám svým sloužila a ráda za ně nejtěžší práce konala; sama spokojovala se s nejchudší stravou, měla ustavičně na mysli Boha; pokud práce dovolávaly, dlela celé dny a i dlouho do nocí ve svatyni před nejsvětější Svátostí na modlitbách, a téměř bez ustání slzela z lítosti nad svými hříchy, ač od dětství vedla život čistý. Obzvláště prolévala bohaté slze kajicnosti, kdykoli o umučení Páně rozjímala. Dojemná byla též její trpělivost. Více než po dvě léta snášela bolestnou nemoc, za níž neustávala konati všechny práce a povinnosti stavu svého, a když jí bylo domlouváno, aby se šetřila, říkala: „Musím pracovati, dokud mám kdy a dokud mohu.“ Tak žila do dvaapadesátého roku věku svého, až r. 1497. v hodinu, kterouž předpověděla, panenskou duši svou odevzdala nebeskému choti svému Ježíši Kristu, kterýž věrnou služebnici svou mnohými divy potom oslavil, tak že papež Benedikt XIV. ji za svatou prohlásil.

Modlitba a práce byly nejmilejším zaměstnáním sv. Veroniky. Modlitba a práce, moudře a ustavičně střídané, jsou výbornými ochranami proti hříchu, ježto vyplňují všecken čas náš a nepopřávají ani chvíle ku věcem marným a svodlivým. Lidé hřešívají nejvíce proto, že se nemodlí a že lenoší. „Modli se a pracuj!“ budiž tedy pravidlem každému, vlastní spásy dbalému křesťanu.

2. Blahosl. Bohumír, Premonstrát.

Nedaleko města Hammu ve Vestfálsku stával někdy na vrchu hrad Kappenberk, v němž sídlili hrabata po něm zvaní Kappenberkové. Tu narodil se dne 31. ledna 1097 z otce hraběte Bohumíra a matky Blaženy blahoslavený Bohumír (Gottfried). Vychován byv d bohabojnkch, vznešených rodičů svých vzorně, stal se vojínem, postoupil záky za vysokého důstojníka, a vstoupil do stavu manželského s Jitkou, dcerou hraběte z Arnsberka. Oba manželé žili nábožně, prokazovali chudým a nemocným skutky křesťanského milosrdenství, a chovali se ku poddaným svým spravedlivě a laskavě, z čehož požívali obecné vážnosti a lásky. Bohumír jako vojenský hodnostář snažil se úzkostlivě, aby zabránil všem bezprávím a násilnostem podřízených vojinů proti lidu. Když ale viděl, že snahy jeho často na zmar vycházejí, začal se obávat, že bude mu jednou před Bohem přísný počet klásti z cizích hříchů, jichž dopouštěli se žoldnéři jeho, a znechutil si proto stav vojenský. I prosil Boha o dar rady, co by měl činiti, aby sobě i bližním prospíval.

Toho času zavítal do Vestfálska zakladatel řádu Premonstrátského sv. Norbert, jenž apoštolskou horlivostí svou mnoho lidí zvláště stavu šlechtického odvrátil od marností světských a k životu nábožnému pohnul. Bohumír poslouchaje nadšená kázání Norbertova o pokání a o dokonalosti křesťanské, zatoužil po tom, aby mohl zřici se všech věcí světských a věnovati celý život svůj výhradně Bohu. I vyjevil sv. Norbertovi svůj úmysl a prosil, aby do řádu jeho přijat byl. Sv. Norbert byl ochoten žádosti této vyhověti, avšak teprv až odstraněny budou všechny překážky. A těch bylo mnoho, a zdály se býti nepřekonatelné. Byloť nejprv třeba vyžádati si svolení příbuzných, aby hrad Kappenberk a statky jeho darovány byly řádu, byloť třeba i svolení od hraběnky Jitky, aby manžel její vstoupiti směl do řehole. Bohumír po vroucí modlitbě domlouval napřed bratru svému Ottovi a dosáhl toho, že bratr ke všemu svolil, ba sám se rozhodl, že stane se řeholníkem. Podobně i sestra Blažena slíbila, že podrobí se řeholí panen Premonstrátek. Posléze i hraběnka Jitka s radostí žádosti manžela svého vyhověla a rozhodla se, že i ona ostatek života svého ztráví v klášteře. Pln jsa radosti odevzdal Bohumír r. 1122. hrad svůj sv. Norbertovi, a ten učinil jej klášteřem řádu svého, do něhož oba bratři vstou-

pili. Avšak proti tomu vystoupil mocně hrabě Bedřich z Arensberku, otec Jitčin, tchán Bohumírov, jenž hleděl statků jeho uchrániti rodině své. Soptě hněvem tvrdil, že dcera jeho lstí a podvodem má býti vlákána do kláštera, a hrozil sv. Norbertovi potupnou smrtí. Když Bohumír k němu přišel a dokazovati se jal, že hraběnka Jitka dobrovolně a ráda do řehole vstoupiti chce, byl by málem od rozkaceného tchána byl vržen do žaláře. Avšak i tato poslední překážka byla Prozřetelností Boží záhy překonána. Hrabě Bedřich sedě jednou při hostině za stolem, začal hrozně spílati sv. Norbertovi, an náhle zachvácen byl smrtí.

Hraběnka Jitka přijavši roucho panen Premonstrátek, stala se abatýší v klášteře v Herfordu, kde nábožně žila, jsouc dobrodějkou svých poddaných a pravou matkou duchovních sester svých. Dcera její Blažena byla řeholnicí panenského kláštera, jež bratří její r. 1124. vystavěli pod Kappenberkem. Kromě toho založili Bohumír a Otto dva kláštery Premonstrátské na statech svých Varlaru a Ilmstadtu ve Vestfálsku.

Bohumír vzdav se bohatství svého i všech hodností světských, byl vzorem dokonalého řeholníka. Jsa pokorný, nechtěl slouti hrabětem, leč jen bratrem řeholníkem, podroboval se ochotně všem povinnostem klášterním a konal ochotně i nejsprostší práce. Tělo své krotil bděním a přísnými posty, měl největší potěšení v modlitbě, zbožném rozjímání a přijímání sv. svátostí, a kdy jen mohl, hýbal slovy dojemnými srdci svých bratří, povznášeje je k Bohu. Aby chudým, nemocným a poutníkům dostávalo se výživy, pomoci a přístřeší, vystavěl Bohumír vedle kláštera velký dům, v němž sám ubohým lidem sloužil.

Roku 1125. byli oba bratří Bohumír a Otto posláni sv. Norbertem do mateřského kláštera řádu v Premontré ve Francii, kde přijali čtvero nižších svěcení. Po roce povolal sv. Norbert jakožto arcibiskup Magdeburský obou bratří k sobě, chtěje tyto výtečné řeholníky míti u sebe za rádce a pomocníky v záležitostech řádu svého. Avšak Bohumír začal v Magdeburce brzo chřadnouti, tak že vzav odpuštění od sv. Norberta, uchýlil se do kláštera Ilmstadského, kde choroba jeho rychle se zhoršovala. Když bratr Otto i ostatní řeholníci z toho se rmoutili, řekl jim Bohumír: „Netruchletež, vždyť já s radostí čekám hodinu smrti a děkuji Bohu, že mne volá z práce k odpočinku, z bídy ku blaženosti!“ Přijav nábožně sv. svátosti, odprosil duchovních bratří za všechny poklesky

svoje a obrátiv se k Ottovi, řekl mu s úsměvem na tváři: „Bratře milý, slyším hlas řkoucí: Jděte mu naproti, vidím posly Boží — již jdou pro mne,“ a zesnul v Pánu dne 13. ledna 1127. Tělo jeho pohřbeno bylo v chrámu kláštera Ilmstadtského a později dána částka jeho do kláštera Kappenberka. Roku 1634. zničili protestanté hrob bl. Bohumíra a rozmetali ostatky jeho. Řízením Božím poslal r. 1802. poslední opat Ilmstadtský Kašpar Lauer zachráněnou hlavu bl. Bohumíra darem Premonstrátskému klášteru na Strahově v Praze, kde ona chová se v uctivosti v opatském chrámu Páně v kapli sv. Voršily na oltáři této světice. Řád „bílých kněží“ ctí bl. Bohumíra jakožto ozdobu svou a slaví již od r. 1614. každoročně svátek jeho.

Blah. Bohumír bál se, že bude jednou zodpovídati z hříchů svých podřízených. Kéž dle jeho příkladu rodičové, učitelé, mistři, páni, chlebodárci a vůbec všickni představení a páni staví a zamezují hříchy svých svěřenců a poddaných, aby nebyli jednou trestáni za zlé skutky jiných, jimž zabrániti mohli a měli!

Dne 13. ledna koná se ještě památka sv. Leontia, sv. Vivence, sv. Glafyry panny a j.

Dne 14. ledna.

I. Sv. Hilarius, biskup, učitel církevní.

Sotva Církev katolická vítězně přemohla staré ukrutné pohanstvo, přikvačila na ni z dopuštění Božího nová pronásledování od kacířů, kteří na kmeni jejím jako škodní červi hlodali a ji zničiti usilovali. Prolhaní a ošemetní zapírači Božské přirozenosti Krista Pána, Ariáni, svedli úlisnými a zdánlivě učenými vývody svými množství biskupů i kněží do bludů svých a získali lichotami svými i některé z císařů a poštvali jich ku pronásledování pravověrných katolíků. Mor arianský některou dobou tak velice se rozšířil, že zdálo se, že pravá katolická víra na světě již úplně vymřela. Avšak Duch svatý bděl nad Církví Kristovou a vzbudil jí apoštolské ob-

hájce, kteří ozbrojeni jsouce neodolatelnou učeností, neohroženou statečností a posvátnou horlivostí za pravdu Boží, poráželi bludy a dopomohli pravdě ku vítězství. Na východě potíral arianské kacířství veliký světec Athanasius, a na západě bojoval proti bludařství temu vítězně sv. Hilarius.

Hilarius narodil se ze vznešených pohanských rodičů v městě Piktavii v Gallii (Poitiers ve Francii). Nadán jsa výtečnými schopnostmi, probádal ve školách všecky spisovatele římské i řecké a poznal celou vědu pohanskou, která ho však neuspokojila. Přesvědčiv se, že pohanství je liché a bludné, snažil se vypátrati pravdu, dal se do čtení Písma sv. a poznal z něho pravého Boha a jehož On poslal, Ježíše Krista. Milostí Boží osvěcen, přilnul s celým srdcem ku pravdě křesťanské a dal sebe i manželku a dceru svou pokřtiti. Od té doby byl celý změněn, žil dle zákona Božího, varoval se marností světských, pomáhal bližním skutky křesťanského milosrdenství, a snažil se vůbec dojíti dokonalosti dle zásad Kristových. Proto požíval všeobecné úcty a lásky, tak že po smrti biskupa Piktavského r. 350. jednomyslně zvolen byl nástupcem jeho v rodišti svém. Přijav svěcení biskupské žil potom v úplné zdrženlivosti manželské.

Téhož roku, kdy Hilarius dosedl na biskupský stolec v Piktavii, nastoupil vládu císařství Římského syn císaře Konstantina Velikého Konstantius II., jenž byl zjevný příznivec Arianů. Panovník ten osoboval si vměšovati se do záležitostí církevních a byl v tomto počínání zhusta podporován od slabých biskupů, kteří ze světských ohledů obětovali nezávislost svou i církevní. Dostav se do vleku Arianů, sesazoval libovolně biskupy katolické, vyháněl je ze sídel jejich a staral se, aby na jejich místa dostali se biskupové kacířští. Proti tomuto neoprávněnému a násilnému jednání povstal Hilarius, an poslal r. 355. císaři pamětný list, v němž obšírně a důkladně vyložil bludy Arianů i zhoubné jich následky a důrazně žádal, aby pravověrní katolíci nebyli od bludařů utiskováni a vyháněni. Spolu jal se statečný biskup Piktavský potírat v Gallii bludařství a dovedl od něho odvrátiti všecky biskupy celé země. Touto horlivostí za víru katolickou vzbudil však proti sobě nenávisť a hněv Arianů. I svolali r. 359. církevní sněm do Bitter (Beziers), do něhož i Hilarius s jinými pravověrnými biskupy přinucen byl se dostaviti. Tu hájil neohrožený biskop Piktavský katolického učení, když pak nemohl od bludařů překonán býti důvody, byl od nich křivě obža-

lován u císaře, a ten vypověděl ho z Gallie do Frygie v Malé Asii. Poručiv stádce svoje nebeskému Pastýři do ochrany, odebral se Hilarius s Toulonským biskupem sv. Rhodanem do vyhnanství, odkud dopisoval biskupům ve své vlasti, aby ve víře katolické vytrvali, ti pak zůstali mu věrni a nedopustili, aby na osiřelé biskupství jeho někdo jiný dosazen byl. Ve vyhnanství hlásal Hilarius pravou víru, vyvracel bludy Ariánů, uvedl množství zbloudilců do lůna Církve katolické, a stal se nejsilnější oporou pravověrného učení na Východě, tak že obecně se říkalo, že Prozřetelnost Boží na něho dopustila vyhnanství proto, aby působením jeho Církve zachráněna byla. Na obranu katolického učení sepsal ve vyhnanství „Dvanáctero knih o nejsv. Trojici,“ v nichž pravou víru proti Ariánům nezvratně dokázal.

Čtyři léta strávil Hilarius ve Frygii. Roku 359. povolal císař Konstantius II. do Seleucie v Isaurii sněm, aby úchvaly obecného sněmu Nicejského o Božské přirozenosti Kristově možno-li zvráceny byly. Na sněm ten pozvali Ariáni i Hilaria chtějíce ho k sobě přilákati. Avšak zmýlili se. Hilarius ani lichocením ani hrozbami nedal se zastrašiti a dovozoval, že učení Ariánů je bludné a rouhavé. Když na sněmu tom někdo o Bohu neslušně promluvil, zvolal Hilarius rozhorleně: „Nešťastné uši, jež zaslechly jste slova tak hanebná! Je-li možno, aby o Bohu lidé mluvili tak rouhavě!“ Po ukončení sněmu cestoval do Cařihradu, kde předložil císaři druhý pamětný list, v němž pro katolíky dovolával se důrazně spravedlnosti, a žádal, aby směl proti Saturninovi, ariánskému biskupu Arelatskému, tehdáž v městě tom meškajícímu, katolickou víru veřejně hlásati a hájiti. Avšak Ariáni báli se učeného a ohnivého biskupa toho, jemuž čeliti nemohli, a poradili proto císaři, aby ho raději poslal zase nazpět do Gallie, poněvadž on prý jest původcem všech svárů a buřičem celého Východu. Tudíž nastoupil Hilarius zpáteční cestu do vlasti své. Ubíraje se Illyrii a Itálii k západu, byl všude od věrných katolíků s jásotem vítán a poctíván. Cestou přidal se k němu sv. Martin, později biskup Turonský, jenž provázel ho a nějaký čas v Piktavii u něho zůstal, aby od tak slavného katolického učence ve víře sv. dokonale se vzdělal.

Za čtyřletého vyhnanství sv. Hilaria zpustla diecése jeho velice, neboť mnozí katolíci byli svedeni do bludů, jiní stali se ve víře vrtkavými, a kázeň v duchovenstvu i lidu poklesla žalostně. I jal se svatý biskup s apoštolskou horli-

vostí vytrhávati koukol, ježž na vinici Páně nepřítel zasil, svolával církevní sněmy, učil, kázal, napomínal, a za nedlouho dožil se té radosti, že v Gallii opět pravá víra, vzorná kázeň a mír zavládly. Vymýtiv takto bludařství z vlasti své, rozšířil činnost svou i na sousední Itálii. Z té příčiny cestoval r. 364. do Milána, kde bludař Auxencius víru katolickou kazil. Dosáhnuv od císaře Valentiniana dovolení, aby veřejnou rozpravu odbývati mohl, dokázal v ní podvodné jednání licoměrného Auxencia, jenž dvojmyslným vyznáním víry chtěl katolíky klamati, popudil však tím proti sobě nepřátele, kteří osočili ho u císaře, že ruší mír v Církvi, tak že mu císař rozkázal, aby z Milána odešel. Vrátiv se do Piktavie, rozeslal Hilarius všem katolickým biskupům list, v němž bludy a podvody Auxenciovy vyložil, a neustál vůbec po celý život bojovati proti Ariánům, tak že právem nazýván byl Athanasiem Západu.

Poslední léta života svého věnoval Hilarius badání o Písmě sv. a sepsal zejména výklad na evangelium sv. Matouše a pojednání o Žalmech. Z ostatních bohosloveckých spisů jeho vyniká zvláště ještě jeho Kniha o synodách či pojednání o víře Východanů.

Bojovav po celý život svůj za čistotu víry proti bludařům, zemřel sv. Hilarius, plný zásluh o Církev katolickou, dne 13. ledna 368. Spisy slavného a učeného tohoto biskupa rovnají se spisům předních učitelů církevních a byly již několikráte tiskem vydány. Proto papež Pius IX. prohlásil r. 1852. sv. Hilaria učitelem Církve obecné. Velechrám sv.-Vítský v Praze chová částku ostatků tohoto světce již od časů Karla IV.

Celý život sv. Hilaria byl ustavičným neunaveným bojem proti bludařství a obranou pravé katolické víry, která milejší mu byla nad život a dražší nad vlast. I my máme bojovati proti nevěrcům a křivověrcům a hájiti své odvěké víry, která za naší doby odevšad jest pronásledována, právě jako dalo se za času sv. Hilaria. Buďme poslušní své Matky, Církve sv., kteráž jedině učí nás pravdě a vede nás do života věčného. Ona jediná jest branou, skrze niž do nebe se vchází, ona sama jest korábem Noemovým, jenž z potopy tohoto světa do přístavu spásy věčné nás veze. Kdo jí se věrně drží a učení jejího zachovává, ten s Bohem jest a Bůh s ním jest a zůstane na věky.

2. Sv. Felix Nolský, kněz a mučedník.

Za krutých pronásledování víry od pohanů podstoupili mnozí křesťané pro Ježíše Krista žalář a bolestné muky, aniž do smrti umučeni byli. Vyšedše ze žaláře uzdravili se z ran svých a s těly zmrzačenými žili potom dále ku cti Boží, až smrtí přirozenou zemřeli. Církev sv. nazývá i tyto statečné vyznavače Kristovy čestným jménem mučedníků Božích. Z nich životem svým i zázraky, jež Bůh na hrobě jeho konal, proslavil se obzvláště Felix (Šťastný), rodem z města Noly v Kampánii. Otec jeho Hermias pocházel ze Syrie a býval dříve vojínem. Felix jsa povahou tichý a nábožný přijal záhy nižší svěcení, zastával za nějaký čas úřad lektora (předčítače Písma sv.) v chrámě rodiště svého, a po smrti rodičů rozdal větší díl dědictví po nich, ponechav si z něho jen něco málo. Pro výborné ctnosti jeho zalibil si ho staříčkový biskup Nolský Maximus, posvětil jej na kněze a měl ho za přítele a pomocníka v úřadě svém.

Toho času umínil si císař Decius klesající stát Římský povznést. Prostředkem k tomu mělo býti pohanství, jež zvelebiti chtěl. Proto prohlásil pohanství za náboženství státní a nařídil, aby každý, kdožkoli nechce tomuto náboženství sloužiti, považován byl za nepřitele státu a za velezrádce. Křesťanství mělo takto z kořene vyvráceno býti. Roku 250. rozkázal Decius všem úřadům, aby zejména každého křesťana buď pro pohanství získali, buď zavraždili. Pohříchu bylo dosti slabých křesťanů, kteří z bázně před smrtí modlám obětovali. Jiní, jmenovitě biskupové, přejíce si, aby zachráněni byli stádům svým, a doufajíce, že pronásledování víry brzo přestane, prchali ze sídel svých a skrývali se na pouštích dle rady Páně: „Když vás budou pronásledovati v městě tomto, utecte do jiného.“ (Mat. 10, 23.) Také biskup Maximus uprchl z Noly na poušť, svěřiv správu své Církve knězi Felixovi.

Brzo potom přihnali se biřicové do obydlí Maximova, a nenalezše biskupa, chopili se jeho náměstka Felixe a odvedli ho na úřad. Tam byl Felix nejprv sváděn k odpadlictví, a když zůstal stálým ve víře, zmrskali ho pohané a odvedli do žaláře, kde ho na rukou spoutali a položili na podlahu posetou střepinami ze skla a nádobí hlíněného, a aby se ani hnouti nemohl, sevřeli nohy jeho do klády.

Zatím skrýval se stařeček Maximus na skalnaté poušti v nedalekém pohorí. Zmořen hladem, žízní a zimou chřádl

těžkou chorobou. Opuštěn jsa a nemaje odnikud pomoci ležel na holé zemi blízek jsa smrti. Tu jednou v noci, jako někdy sv. Petrovi apoštolu, zjevil se anděl Páně knězi Felixovi v žaláři, zbavil ho okovův a klády, vyvedl jej ze žaláře a přivedl na poušť, kde Maximus již se smrtí zápasil. Udiven a žasna líbal Felix tvář drahého kmeta a snažil se, jak moha, mu přispěti. Tu jal se vroucně prositi Boha o pomoc, a hle! pojednou spatřil na blízském keři hrozen, vzal jej a vytlačil jeho šťávu stařečkovi do úst na vypráhlý jazyk. Bůh pomohl, když bylo nejhůře. Kmet probral se ze smrtelných mrákot, otevřel oči, začal mluvit, a se slzami v očích objímal milého učně a ochránce svého. Felix odnesl jej potom na bezpečné místo, kde ho dal ošetřovati od nábožné stařeny.

Pronásledování Deciovo netrvalo dlouho, neboť císař ten záhy byl nucen bojovati s Gothy a starati se o potlačení vzpour, jež v mnohých krajinách Římanům podrobených vznikly, tak že nezbývalo času mysliti na křesťany.

Když potom Decius koncem roku 251. ve válce zahynul a po něm císař Gallus vlády se ujal, dostalo se mnoho uvězněných křesťanů ze žalářů na svobodu a i kněz Felix vrátil se z úkrytu svého do Noly, kde osadu křesťanskou věrně a horlivě spravoval. Avšak pohané, vidouce požehnané jeho působení, povstali za nedlouho proti němu a slídili po něm. Znamenaje tyto nástrahy, uprchl Felix z města. Utíkaje, setkal se s rotou biřiců, kteří ho polapiti měli, nebyl však od nich poznán a ukryl se ve zbořeništi opodál města. Později vypátrali vyzvědači skryši jeho a biřicové přihnali se k ní, tu však Prozřetelnost Boží zachránila ho zvláštním způsobem. Vchod do skryše zapředen byl zatím pavučinou, tak že biřicové ani nepomyslili, že by tu někdo vězel a s nepořízenou odešli. Potom skrýval se Felix po šest měsíců ve vyschlé studnici, kam nábožná jedna křesťanka potravu mu donášela.

Když nastaly pokojnější časy, vrátil se Felix zase do Noly, kde křesťané chtěli ho míti biskupem, ježto zatím biskup Maximus zemřel, on však nevyhověl z pokory této žádosti a odporučil za biskupa přítele svého, ježž schopnějším a hodnějším sebe pokládal. Od té doby působil Felix v Nole v pokoji. Následuje chudobu Krista Pána a jeho apoštolů, živil se ruční prací máje zahrádku a pole v nájmu, a uděloval z výdělku svého štědré almužny chudým. V čas pronásledování bylo mu zabráno dědictví po rodičích, jehož mohl se nyní domáhati, nečinil toho však a nepřijímal ani podpor, jež nabízeli mu

bohatí křesťané. Jsa ode všech křesťanů v Nole ctěn a milován, zemřel sv. Felix u vysokém věku v rodišti svém, kde posud ostatky jeho v poctivosti se chovají. Na přimluvu jeho dalo se na hrobě jeho mnoho zázraků, pročež hrob ten stal se místem proslulým, k němuž z daleka přicházeli poutníci. Až z Afriky přijížděli věřící a kněží do Noly, aby památku sv. Felixe uctili, zásluhy jeho o Církev si připomínali a na hrobu jeho potřebných milostí u Boha si vyprosili.

Sv. Felix octl se několikrát v nebezpečení života, po každé však, doufaje v Boha, byl šťastně vysvobozen. Doufejmež i my v Boha všemohoucího a nejvyššího dobrotivého, kdykoli hrozí nám protivenství a soužení, že rameny svými zastíní nás a že pod křídly jeho bezpečni budeme. Byť i po boku našem jich padlo tisíc a deset tisíc po pravici naší, k nám nic zlého se nepřiblíží, bude-li Hospodin obránce náš a útočiště naše. (Žalm 90.)

Dne 14. ledna světi se ještě památka sv. Malachiáše proroka, sv. Makryny, sv. Dácie biskupa Milánského, sv. Barbašmína, biskupa v Persii a spolumučedníků jeho a j.

Dne 15. ledna.

I. Sv. Pavel Thebský, první poustevník.

Nebylo na světě lidí skromnějších a šťastnějších nad starověké poustevníky. Dle rady Ježíše Krista pohrdli rozkošemi, bohatstvím a slávou tohoto světa a našli mír, spokojenost a nezkalené blaho v samotě, na poušti, v divoké přírodě, kde nejsouce rušeni a pokoušeni hlukem, vášněmi a zápasem všedního života, mohli klidně pohřžovati se ve zbožné rozjímání o věcech nebeských a naslouchati hlasu, jímž Bůh k nim mluvil. Málo měli vezdejších potřeb, a přece jsouce chudi byli bohatí. Neznali těch zhoubných vášní, jimiž lidé ukracují si věku a otravují duši svou, žili nad míru střídě a prostě, a dosahovali vysokého stáří. Kdož by neblahoslavlil těch světců, kteří v prostotě svojí byli velikými mudrci, ježto našli to, po čemž marně pachtí se nevěreční mudráci, totiž svatou spokojenost, mír a pravé štěstí již zde na zemi!

Patriarchou starověkých poustevníků byl sv. Pavel Thebský. Narodil se kolem r. 228. v Horním Egyptě v Thebách z rodičů křesťanských, kteříž dali ho učití vědám egyptským a řeckým a velké jmění mu odkázali. Osířev ve svém patnáctém roce, žil potom na statku u své sestry, jejíž muž byl pohan. Jsa bohat, mohl po způsobu jiných mladíků žiti rozkošnický, on však nevázal se na požitky vezdejší a měl potěšení svoje ve službách Božích, v modlitbě a v konání milosrdných skutků. Když za císaře Decia stahovala se r. 250. nad Církví sv. bouřlivá mračna, vyskytovali se všude lakotní udavači, kteří vyrazovali pohanským úřadům křesťany, aby mohli býti odměněni částkou zabaveného jmění jejich, když oni do žaláře neb na smrt odsouzeni budou. Také Pavlův svat, zarytý pohan a lakomec, chtěje zmocniti se jmění sestřence svého, hanebnou zradou udal jej soudu jakožto horlivého křesťana, nic nedbaje proseb a slzí manželky své. Pavel zvěděv o zrádném skutku tom uprchl r. 252 ještě v čas na poušť v Thebaidě, kde vyčkati chtěl konce pronásledování křesťanů. Bloudě dlouho lesem, dostal se ku vysoké skále, na jejímž úpatí našel jeskyni, jejíž vchod byl kamenem zatarasen. Odvaliv kámen vstoupil dovnitř, kráčel slují dál a dále, až přišel na místo prostranné, skalními stěnami odevšad obstouplé, kde rozkládal se obrovský strom palmový. Nedaleko prýštil ze skály pramen výborné vody. Dle zlomků kovadlin, kladiv, dlát a jiných věcí zde pohozených bylo patrno, že za dávných časů na tomto místě bývala skrýše snad penězokazů. Toto útulné zатиší, daleké ode všech příbytků lidských, uprostřed pralesův a rozervaných skal, zalíbilo se Pavlovi, a zdálo se mu, že Bůh sám jej sem uvedl a obydli mu zde vykázal. Zanevřev na svět rozhodl se, že tu zůstane, pokud Bohu líbiti se bude, neboť našel zde všecko, čehož ku skromnému živobytí potřeboval. Palma dávala mu pokrm datlemi, a listí, z něhož hotovil si oděv; nápoj poskytovala mu studánka, a přístřeší mu dávala jeskyně. Odumřev světu, uhostil se na tomto místě a byl tu šťasten. Modlival se denně v této samotě 300 modliteb maje tolikéž kaménků v klíně, z nichž po každé modlitbě jeden stranou odkládal. Hospodin Bůh sám byl mu ochráncem a živitelem jako někdy proroku Eliášovi na poušti u potoka Karithu. Kdykoli stráveno bylo ovoce z palmy, přinášel mu z rozkazu Božího krkavec v zobáku půl bochníčku chleba. Tak žil svatý poustevník ten plných devadesáte let modle se, rozjímaje o Božských věcech a připravuje se ku smrti.

Byl zapomenut světem, neboť po všechna ta léta nikdo ho neviděl a s ním nemluvil.

Když bylo Pavlovi 113 let, dostal nenadále návštěvu. Na jiné poušti v Thebaidě poustevničil tehdaž sv. Antonín, jenž dosáhnuv devadesátého roku věku svého, pojednou byl pokoušen ctižádostivou myšlénkou, že na světě není člověka dokonalejšího nad něho, jenž by ve službě Boží na poušti tak dlouhý čas byl ztrávil. Bůh, aby z tohoto klamu jej vyvedl, zjevil mu ve snách, že opodál žije poustevník nad něj dokonalejší. I vydal se devadesátiletý stařec na cestu, aby poustevníka toho vyhledal. Bloudiv po dva dny a dvě noci pustinami, spatřil třetího dne na úsvitě vlčici, která před ním utíkala a v jeskyni se skryla. Antonín šel za ní a vnikl do sluje, kde v pozadí spatřil skulinou světlo. Zatím Pavel zaslechnuv šramot a lidské kroky v jeskyni, zatarasil vchod ku skrýši své a zavřel jej závorou. Antonín jsa již přesvědčen, že našel, koho hledal, zaklepal a prosil, aby mu bylo otevřeno. „Nejsem hoden pohledu tvého, avšak neuzřím-li tebe, neodejdu. A nevyslyšíš-li mne, umru před prahem tvým,“ volal. Tu otevřel mu Pavel. Oba ctihodní starcové padli si do náručí a velebili Boha. Potom se posadili a rozmlouvali vespolek. Pavel přivítal hostě řka: „Ejhle, zde máš před sebou, koho jsi horlivě hledal. Vídíš člověka, jehož údové schřadli, jenž přikryt jest šedinami a brzo v prach se rozpadne.“ Potom vyptával se na věci, které na světě sběhly se za devadesát let, kterak nynější císař sluje, jsou-li ještě křesťané pronásledováni a ubývá-li pohanů. Za rozmluvy té přiletěl havran nesa v zobáku celý bochníček chleba, jejž před poustevníky položil. Navazuje řeč dále vece Pavel: „Viz, jak dobrotiv a laskav jest Hospodin! Po všechna léta dostával jsem denně půl chleba, dnes však k vůli tobě zdvojnásobil nám Bůh pokrm.“ Posadivše se potom ku studánce, lámali v bratrské lásce chléb a jedli. Po jídle děkovali Bohu a strávili celou příští noc na modlitbách, nábožných rozmluvách a chvalozpěvech. Nazítří zrána řekl Pavel hosti svému: „Bůh poslal mně tebe, bratře, abysi tělo mé pochoval, poněvadž hodina smrti se mi blíží. Ty ještě zůstaneš na živě k užítku svých učňů. Jdi tedy domů a přines plášť, jejž biskup Athanasius tobě daroval, a zabal do něho mrtvé tělo mé.“ Antonín podivil se tomu, že Pavel věděl o Athanasiově plášti darovaném, nechtěje pak odporovati zlíbal přítele a s pláčem ubíral se domů. Když se ho bratří poustevníci otázali, kde byl, od-

pověděl hluboce dojat: „Běda mně, ubohému hříšník! Viděl jsem Eliáše, viděl jsem Jana na poušti, viděl jsem Pavla v ráji!“ Potom spěchal s pláštěm k jeskyni Pavlově. Nežli tam dorazil, zemřel Pavel, a Antonín spatřil duši jeho ozářenou, provázenou zástupem andělů a svatých do nebe. I zaplakal a zvolal: „Proč opouštíš mne, otče drahý! Proto-li jsem tě poznal tak pozdě, abych tě tak záhy ztratil?“

Přišel do jeskyně, našel tělo Pavlovo, ano bez pohnutí klečelo majíc hlavu k nebi obrácenu a ruce vzhůru se-pjaty jako při modlitbě. Antonín pokleknuv vedle něho modlil se s pláčem, potom zaobalil do pláště tělo a vynesl je z jeskyně. Nemaje lopaty, aby v písku vykopal hrob, měl starost, co činiti má. Tu, jak dí zbožná pověst, přiběhli dva lvové truchlivě vyjíce, vyhrabali tlapami svými hlubokou jámu a utekli do lesa. Antonín položil mrtvolu drahého přítele do hrobu, zahrabal ji a zpíval nad hrobem nábožné písně. Nazítří rozloučil se s tímto posvátným místem, vzal palmový šat, jež Pavel nosíval, jako vzácné dědictví, a vrátil se do poustevny své. Chovaje památku sv. Pavla v úctě, nosil roucho jeho z listí palmového zhotovené dvakráte do roka, na Boží hody Velikonoční a Svatodušní.

Život sv. Pavla Thebského jakož i jiných starověkých poustevníků Egyptských popsal sv. Jeroným, kteréžto životopisy schválil a doporučil papež Gelasius I. Velechrám sv. Víta v Praze honosil se někdy hlavou tohoto světce, kterou však r. 1523. král Ludvík odvezl do Uher.

Sv. Pavel od mladosti své žil přísně, požíval pouze ovoce, málo chleba a vody, a dosáhl přece vysokého věku 113 let. Podobného stáří dožili se i jiní poustevníci. Zdaliž naproti tomu bylo kdy slýcháno, aby byl tak vysokého věku dosáhl někdo, kdož pohrdaje postem, tělo své jako bohatec v evangelium vybranými pokrmy a nápoji přecpával? Klamou se tedy a bloudí všickni ti pohodlní křesťané, jimž zdá se, že postem od Církve sv. přikázaným škodili by si na zdraví a ukrátili si života. Duch sv. již ve Starém Zákoně dí: „Kdo střídmy jest, přiloží sobě života.“ (Sir. 37, 34.)

Uprchnuv na poušť, aby se vyhnul pronásledování, zamýšlel tam sv. Pavel jen krátce zůstat. Když ale za krátko okusil, jak sladko jest, sloužiti Bohu samému výhradně a pohrdati světem, stala se mu samota milejší nade všecky požitky tohoto světa. Mnohým lidem zdá se, že Bohu věrně sloužiti, radovánek světských co možná se vystříhati, z hříchů se káti a vůbec žiti dle sv. evangelia, jest věcí nad míru obtíž-

nou, ne-li dokonce nemožnou. Nuže zkus to, křesťane, a začni jednou do opravdy. Zajisté brzo seznáš na sobě, jak pravdivá jsou slova Žalmisty Páně: „Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin: blahoslavený člověk, který doufá v něho“ (Žalm 33, 9).

2. Sv. Makarius Egyptský, příjmím Veliký, poustevník.

Starověcí poustevníci domáhající se dokonalosti křesťanské, utíkali světa a požitků jeho, zpytovali ustavičně srdce své, rozjímalí o pravdách nadsmyslných a vedli život přísný, od hluku světského odloučený. Mezi poustevníky v Egyptě proslul ve čtvrtém století svatým životem, učeností a divotvornou mocí sv. Makarius starší příjmím Egyptský či Veliký. Narodil se r. 300. v Horním Egyptě z rodičů prostých stavu pastýřského, u Egyptanů opovrženého. Jako pacholik pásal jalovice. Jednou přihodilo se, že chlapci, s nimiž na pastvě byl, šli krást fíky, a když utíkali, upadl jim jeden fík, jež Makarius zdvihl a snědl. Kdykoli si na to později vzpomněl, plakal hořce. Veliké ctnosti učňů svatých poustevníků Antonína a Pachomia, jakož i zvláštní milost Boží vzbudily v Makariovi touhu po životě poustevnickém. Maje tedy třicet let věku svého, odešel na poušť, kde živil se pletením košů, modlil se, zapíral sebe sama, a záhy veliké dokonalosti dosáhl. Již po desíti letech požíval u sousedních poustevníků takové vážnosti, že mu říkali mladý kmet, poněvadž rychleji ctnostmi prospěl, nežli věkem.

Proto žádáno bylo na něm, aby dal se posvětit na kněze. Pokorný Makarius odpíral této žádosti, jednou však, když v chýšce své seděl, přátelé jeho jali jej a přes všecko zdráhání dali ho posvětit na kněžství. Nechtěje zůstatí v osadě, kam ustanoven byl, uprchl do jiné osady, kde opět živil se pletením košů, jež jeden přítel jeho prodával. V krajině té bydlela smělá dívka, která obcovavši hříšně s jakýmsi mladíkem, když od rodičů tážána byla, kdo ji svedl, vydávala za svůdce svého poustevníka Makaria. Tu ihned rodičové její polapili nevinného Makaria, navěšeli mu hliněné nádoby na hrdlo, vodili ho ulicemi a tlukouce ho provolávali: „Tento mnich učinil dceři naší násilí!“ A když ho kyji bez mála utloukli, a také příteli jeho, jenž za ním kráčel studem se zardívaje, příkoří činili, pokřikující, že nikterak Makaria nepropustí, dokud jim na výživu dívky nedá ručitele, pokynul

Makarius příteli svému, aby tak učinil, a on učinil to a slíbil, že postará se o výživu dcery jejich. Makarius ukrutně ztrýzněný vrátil se do chýšky své, snesl všecky koše, kteréž měl na skladě, a dal je příteli, by je prodal a stržené peníze doručil otci drzé ženštiny. Trpě nevinně, říkal sám sobě: „Ejhle Makarie, když jsi dostal manželku, musíš pilněji pracovati, abys ji uživiti mohl.“ A od té doby pracoval dnem i nocí, aby ženštině té výživu opatroval. Řídilť se slovy sv. apoštola Pavla: „Nezastávejte se sami, ale dejte místo hněvu, nebo psáno jest: Mně pomsta, jáť odplatím, praví Pán.“ (Řím. 12, 19.) A Bůh dopustiv na něho tuto pohanu, neopustil ho. Když proľhané ženštině té nadešla hodina porodu, stížena byla po mnoho dní velikými bolestmi a nemohla poroditi, tak že v tom poznávala prst Boží a vyznala rodičům svým nevinu poustevníka Makaria a vyzradila spolu onoho mladíka, jenž ji byl svedl. Sotva se to rozhlásilo, proměnila se nenávisť lidu proti Makariovi v největší uctivost. Lid nemohl se vynadiviti mlčelivosti, pokoře a mírnosti jeho a běžel k němu, aby ho za odpuštění prosil. Aby ho lidé neobtěžovali, odešel Makarius na poušť Skétskou, kde až do smrti zůstal. Pověšť o jeho svatosti shromáždila i na tuto hroznou pustinu množství mužů a jinochů, jimž Makarius byl vůdcem a učitelem na dráze dokonalosti.

Makarius jako vzorný mnich byl milovníkem přísné chudoby. Jednou tázal se jistý poustevník: „Mám tři vzácné knihy, v nichž já i bratři moji s prospěchem čítáme. Co mám učiniti — mám je k užitku bratří i svému podržeti, či prodati a peníze chudým rozdati?“ Makarius odpověděl: „Dobře jsi jednal, že jsi v knize užitečné čítal, ale nade všecko je chudoba.“ Po té odešel poustevník, prodal knihy a rozdal peníze chudým. Kdysi za nepřítomnosti jeho vloudil se do chýšky jeho zloděj. Makarius vrátiv se spatřil zloděje, an chudičský nábytek jeho nakládá na svého velblouda. I bral sám z nábytku svého a kladl na velblouda.

Podivuhodny byly také posty jeho. Chleba a vody do sytosti nikdy neužil a spánku poprával si jen úkradem opíraje se o zeď. Kdykoli bratry navštívil a s nimi stoloval, umínil si, že kolik pohárů vína vypije, tolik dní potom ani vody neokusí. Když mu tedy bratři vína podávali, s radostí je brával, aby později žízni se mučil.

Modlitbu považoval Makarius za nejdůležitější dílo svoje, jimž lze všech milostí a ctností i odpočinku duše dojiti, ba i

zlé duchy překonati. Proto vzbudila moc jeho modliteb takovou důvěru, že lidé z daleka v potřebách svých k němu se utíkali. Smýšleje o sobě pokorně, dbal Makarius také vlastního pokroku a vyhledával příležitosti, aby ještě více se zdokonalil. Jednou, když na modlitbách trval, bylo mu zjeveno, že v blízkém městě bydlí dvě vdané ženy dokonalejší nad něj. Ihned Makarius vzal svou hůl a šel hledat žen oněch. Naleznuv je dověděl se, že ony vдавše se za dva bratry, a bydlíce již po patnácte let v jednom domě společně, nikdy zlého slova proti sobě neřekly aniž žádných hádek neměly, nýbrž v pokoji posud žily, manželů svých poslušny byly, při každé práci Boha na mysli měly a vespolek si slíbily, že až do smrti slova světského nepromluví.

Ku bližním vůbec a duchovním bratřím svým vynikal Makarius vlídností a tichostí. Naleznuv jednou poustevníka churavého otázal se ho, jakého pokrmu by si přál. A když žádal hnětenek a v chýšce jeho ničeho nebylo, odebral se světec až do vzdálené Alexandrie, aby nemocnému pokrmu toho přinesl. Vlídností svou ohrátil i jednoho pohanského kněze. Kdysi totiž ubíraje se na jednu horu, poručil učedníku svému, aby šel napřed. Ten pak spatřiv proti sobě kráčeti modlářského kněze, jenž nesl břevno na ramenech, vzkřikl na něj: „Kam běžíš, ďáble?“ Ale ten rozhněvav se, tloukl jej tolik, že ho bez mála mrtvého zůstavil. Opustiv ho, utíkal znovu a setkal se s Makariem, kterýž vlídně ho pozdraviv, získal ho víře křesťanské, ba přiměl ho, aby stal se mnichem, čemuž i pohané se tak divili, že mnozí z nich proto křesťany se stali. A proto říkal Makarius, že hrdá a zlá řeč i dobré lidi ku zlému zvrací, řeč pak pokorná a dobrá že obrací i lidi zlé k dobrému. Jednou se proneslo, že dva bratři ve Skétě se provinili. Když pak sv. Makarius Alexandrijský je vyobcoval, přišli někteří k otci Makariovi Egyptskému, aby mu to zvěštovali. I řekl jim: „Nikoli! bratři nejsou vyobcováni, ale Makarius.“ Ten uslyšev, že od jmenovce svého vyobcován jest, utekl k jezeru. Když jej našel Makarius Egyptský, oznámil mu, že bratři oni jsou nevinní, pokáral ho za překvapené jednání a uložil mu za pokání třináctidenní půst.

Vynikaje takto přísným životem a vzácnými ctnostmi, těšil se Makarius veliké vážnosti. U něho hledali vzdělání, rady a útěchy ti, kdož po životě mnišském toužili, i bratři poustevníci, on pak navzájem navštěvoval a mnichy zavítal i ku sv. Antonínovi. Zajímavé a jadrné bývaly rozpravy, jež

s mnichy míval, Nejčastěji mluvíval o všudypřítomnosti Boží, o modlitbě, o zdrželivosti, mlčelivosti, trpělivosti, pokoře a přestávání na mále. Pravidla, jež učedníkům svým dával, skládala se z krátkých jadrných průpovědí.

Bůh oslavil Makaria již za živa milodary prorocství, uzdravování nemocných, křísení mrtvých a vymítání zlých duchů. Životopiscové jeho zaznamenali troji zázračné vzkřísení, jež on modlitbou svou spůsobil, a podotýkají, že by to zvláštěního spisu vyžadovalo, kdyby vyličiti se měly všechny zázraky, jež on milostí Boží vykonal.

Za císaře Valenta, když na biskupský stolec v Alexandrii dosedl Arián Lucius, zastihlo egyptské mnichy pronásledování, poněvadž oni od víry katolické odpadnouti se zdráhali. Sv. Makarius s jinými poustevníky byl r. 376. vojskem jat a odvěčen na bahnitý ostrov v řece Nilu, kde žádných křesťanů nebylo. Sotva však Makarius na ostrov přibyl, přiběhla k němu dívka zlým duchem posedlá, a když světec zlého ducha z ní vypudil, rozbořil lid vlastníma rukama velectěný svůj pohan-
ský chrám, uvěřil v Krista, a jal se neprodleně stavěti chrám křesťanský. Když zpráva o tom donesla se do Alexandrie, rozkázal Lucius, aby vyhnání poustevníci opět posláni byli na poušť.

Makarius, vrátiv se na oblíbenou poušť svou, vykopal si tam podzemní chodbu zdělí půl honu, a kdykoli mu četné návštěvy byly obtížny, uchýloval se z chýšky své do této skryše, modle se chodbou 24 modliteb a tolikéž na cestě zpáteční. Nedlouho pak před smrtí jeho poslali poustevníci hory Nitrijské k němu do Skéty poslu prosíce, aby přišel k nim, jinak prý, kdyby nepřišel, zavítají všickni k němu, poněvadž žádali spatřiti ho, dříve ještě, nežli odejde k Pánu. Když tedy přišel k nim, prosili ho, aby promluvil ku shromážděným bratřím. On však pláče řekl: „Plačme, bratří, a vydejtež oči naše slzy dříve, nežli odejdeme tam, kde slzy těla naše spálí.“ I plakali všickni a vrhali se na tváře své řkouce: „Otče, oroduj za nás!“ Byla to poslední jeho návštěva, neboť za nedlouho, ztráviv 60 roků na poušti, zemřel sv. Makarius, maje 90 let života, roku 390.

Po sv. Makariu zachovalo se nám několik výborných spisů, podávajících návod ku bohumilému životu. Roku 1878. vydalo Dědictví sv. Prokopa v Praze český překlad padesáti homilií jeho od kněze Jana Vlčka, k němuž přičinil obšírný

úvod se životopisem tohoto světce a rozbořem spisů jeho prof. Dr. Frant. Bauer, nynější biskup Brněnský.

Sv. Makarius uměl z každé nahodilé věci a události důmyslné vývody činiti. Jda jednou s bratřími, zaslechl pacholíka, an takto mluvil k matce své: „Matko, jeden bohatec miluje mne a já ho nenávidím, člověk pak chudý nenávidí mne a já ho miluji.“ Slyše slova ta, divil se jim Makarius. I řekli bratří: „Čemu se, otče, obdivuješ při řeči té?“ On pak odpověděl: „Věru, Pán náš bohat jest a miluje nás, my pak nechceme poslouchati ho; ale nepřítel náš ďábel chud jest a nenávidí nás, a my přece milujeme nečistotu jeho.“ Jednou přišel k němu mladík, prose, co činiti má, aby mohl stát se dokonalým poustevníkem. Světec poslal ho na hřbitov, aby tam mrtvým zlořečil. Když pak otázal se ho, co mu mrtví odpověděli, řekl on, že nemluvili praničeho. Potom mu rozkázal, aby opět šel na hřbitov a tam mrtvé vychvaloval a oslavoval. A když mrtví ani ku chvále neodpověděli, vece sv. Makarius jinochovi: „Jdi tedy a uč se od mrtvých pohrdati hanou i chválou lidskou.“

Dne 15. ledna světí se ještě památka sv. Maura opata, zakladatele klášterů Benediktinských v Gallii, jehož učňové zvaní Maurini o vědy a umění prevelikých zásluh si dobyli; sv. Ity (fdy), abatyše Irské, starozákonních proroků Micheáše a Habakuka, sv. panen Maury a Brity, sv. Sekundiny, panny a mučednice a j.

Dne 16. ledna.

I. Sv. Honorát, biskup.

Již za nejútlejšího mládí projevuje mnohý člověk, že zvláštní milostí Boží určen jest ku vznešenému povolání a životu svatému. To se osvědčilo i na sv. Honorátu, jenž narodil se v Gallii ze vzácné rodiny Římské v druhé polovici čtvrtého století. Otec jeho, zakládaje si na starobylosti a slávě svého rodu, dal si mnoho záležitosti na vzdělání a výchově synově, doufaje, že on pověst a bohatství rodiny, z níž posel, někdy znamenitě rozmnoží. Honorát, nadaný od Boha velikými schopnostmi, prospíval záhy v učení, avšak pro bohatství, požitky a slávu tohoto světa smyslu neměl. Tehdáž bylo zvykem, přijímati křest sv. až v dospělejším věku, Honorát však vstoupil

již jako pacholík mezi katechumany a byl po důkladné přípravě pokřtěn. Pohrdnuv věcmi pozemskými bažil po dokonalosti křesťanské, stranil se společností a zábav, zapíral se, požíval jen nejprostších pokrmů, modlil se a přijímal sv. svátosti často, a šatil se prostě. Z toho bylo mu snáseti mnoho posměchu a protivenství, ba i vlastní rodičové, jsouce lidé tělesní a nechápající těch věcí, které jsou Ducha sv. (I. Kor. 2, 14.), kárali jej a snažili se přivésti ho k jinému smýšlení, avšak marně. Honorát nedbaje domluv rodičů bažil výhradně po tom, aby mohl horlivě Bohu sloužiti a jemu se zalíbiti. A Bůh posiloval mladého horlivce toho a vzbudil mu podporu ve vlastním bratru Venanciu, který dle příkladu jeho dal výhost marnostem světským a stal se nerozdílným tovaryšem jeho. Oba bratři, jak napsal sv. Hilarius, závodili potom mezi sebou, kdo z nich jest horlivější v nábožnosti a střídmější v požívání pokrmů; kdo v řeči jest přívětivější a v oděvu skromnější; kdo méně mluví a raději více se modlí; kdo nejméně spí a nejvíce rozjímáním se zanáší; kdo trpělivěji křivdy snáší a ochotněji milosrdné skutky koná; kdo štědreji, co sobě odepřel, cizinci dává; kdo laskavěji přichozího přijímá, ctě v něm Krista Pána; kdo nejméně osvětě a nejčastěji o Kristu Pánu rozmlouvá, a kdo při všelikém snažení po dokonalosti křesťanské sám sebe za nejmenšího pokládá.“

Když takto oba bratři moudrostí, bázní Boží a nábožností čím dále více prospívali, změnili konečně rodičové jejich svou nechuť a odpor proti nim a radovali se z nich, obzvláště když viděli, že daleko široko požívají nábožní synové jejich pro ctnosti své veliké úcty. A úcta ta šířila se v lidu tou měrou, že Honorát a Venancius obávali se, aby to neublížilo pokoře jejich a nevzbudilo v nich samolibost a pýchu. Proto rozhodli se, odejiti do daleké ciziny, kde v soukromí mohli by sloužiti Bohu, nejsouce nikomu známi a nikým vyrušovani. Rodičové a přátelé snažili se pláčem a prosbami odvrátiti jich od úmyslu toho, ale svatí bratři v předsevzetí svém vytrvali, rozdali co měli chudým, a vydali se do světa, vypravše si za vůdce ctihodného zkušeného starce, sv. Kaprasia. Když přišli do Marsilie (Marseille), chtěl je tamní biskup při chrámě svém podržeti, oni však zamýšleli dále se odebrati, a pluli po lodi Středozemním mořem do Řecka, kde Venancius zemřel. Potom odebral se Honorát do severní Italie, a když tam záhy pověst o něm se rozšířila, odeplul na ostrovy Lerinské v Středozemním moři vedle pobřeží vlasti své. Na jednom z ostrůvků

těch, tehdáž zcela pustém a jedovatými hady nebezpečném, ubytoval se Honorát, maje důvěru, že kdo pod ochranou a ve skryší Nejvyššího přebývá, po hadu a basilišku choditi a po lvu i draku šlapati bude bez úrazu (Žalm 90.), a že dle slov Kristových učedníci jeho ve jménu jeho hady bráti budou a neuškodí jim (Mar. 16, 18.). I jal se pustý ostrov ten vzdělávati a hady hubiti. Znenáhla přicházeli k němu bohomyslní mužové prosíce, aby pod jeho správou v dokonalosti křesťanské cvičeni byli. Honorát byl by nejraději žil jako poustevník o samotě, když však poznal, že Bůh přeje si, aby působil ku spáse bližních, dal se posvětit na kněžství a založil okolo r. 400. na ostrově svůj klášter, do něhož přijímal každého, kdož po vyšší dokonalosti toužil. Řeholním bratřím svým byl laskavým otcem a výborným vůdcem na cestě spasení a byl od nich velice milován. Klášter jeho stal se úrodným semeništem křesťanských věd a útočištěm chudých, trpících a pronásledovaných, jimž laskavý opat poskytoval útěchu, přístřeší a pomoc, a když sám nemohl přispěti, brával útočiště k modlitbě, kterou Bůh častěji zázračně vyslyšel. Nejednou divili se bratři, odkud opat nabývá prostředků ku výživě všech těch lidí, kteří každodenně do kláštera o pomoc přicházeli. Jednou daroval Honorát poslední peníz svůj jakémusi chudásovi a pravil: „Jsem jist, že již někdo jest na cestě, aby nás opět penězi zásobil.“ A skutečně téhož ještě dne přišlo na ostrov několik zámožných dobrodinců, kteří přinesli štědré dary žádající, aby Honorát je pro bratry a pro příchozí prosebníky přijal. I není divu, že svatého muže toho učedníci jeho velice ctili a příkladu jeho následovati se snažili, a že po smrti Arelatského biskupa r. 426. Honorát zvolen byl za nástupce jeho! Nerad loučil se s klášterem svým, a jen z poslušnosti podrobil se úřadu biskupskému, ježž potom po tři roky zastával.

Jako biskup byl Honorát věrný pastýř stáde svého, laskavý otec chudých a těšitel zarmoucených. Hlásal neunaveně slovo Boží, i když ochuravěl. Přemáhaje bolestnou nemoc kázal naposled na Zjevení Páně r. 429. Když přední měšťané Arelatští znamenajíce chorobu milovaného biskupa svého, přišli k němu prosit o požehnání a vyžádat si pokynu ohledně nástupce jeho, mluvil k nim takto: „Pozorujte, nejmilejší, jak chatrna jest tělesná schránka naše. Ani důstojnost, ani bohatství nechrání nás před smrtí, která zastihne každého, spravedlivého i hříšníka, pána i chudásova. Děkujme tedy Spasiteli svému, že nám osladil smrt nadějí na vzkříšení, které zaručil

nám svým z mrtvých vstáním. Buďme tak živi, aby nebylo nám třeba lekati se smrti, nýbrž abychom ji jako přechod k jinému a lepšímu životu očekávati mohli. Smrt není zlem, nevede-li do záhuby. Nedejte se tedy, drazí moji, spoutati láskou k tomuto světu, neshromažďujte pozemských pokladův a nedejte se leskem jejich zaslepiti. Jest hříšno, vynakládati na záhubu duše těch věcí, jež dány jsou nám ku posvěcení a spasení.“ Dokonav řeč svou, odporučil Honorát za nástupce svého v důstojnosti biskupské výborného odchovance svého Hilaria. Potom rozloučil se s přátely, vzkázal poslední pozdrav mnohým nepřítomným miláčkům a ctitelům svým, a usnul v Pánu r. 429. Nad hrobem jeho vystavěn byl krásný chrám, a později přeneseny kosti jeho na ostrov jím někdy obývaný, jenž podnes sluje ostrovem sv. Honoráta.

Výtečný žák a nástupce sv. Honoráta na biskupském stolci Arelatském, sv. Hilarius, konaje o něm chvalořeč, pravil: „Slychali jste sami jeho řeči, které z čistého srdce jeho vycházely, a viděli jste lásku jeho, kteráž byla tak veliká, že právem o ní řekl jeden muž svatý: Kdybych měl znázorniti lásku, vyobrazil bych tvář Honorátovu.“ Blahoslavený jest křesťan, o němž po smrti lze mluviti slovy tak krásnými. Památka jeho zůstává v požehnání v Církvi Boží, a příklad jeho vzbuzuje i v pozdní budoucnosti k následování.

2. Sv. Marcel I., papež.

Hrozná doba pronásledování křesťanův od pohanských císařů Římských byla na sklonku. Poslední z pohanských císařů, kteří chtěli mečem vyhubiti Církev sv., byl Maxencius, člověk prostopášný a ukrutný, nenáviděný i od pohanů. Za hrůzovlády jeho spravoval Církev katolickou sv. papež Marcel I. (308—310). Ačkoli již pohané po tři věky katovali křesťany, ačkoliv pak obzvláště za císaře Diokleciana pronásledování věřících trvalo nepřetržitě po deset let a bylo tak ukruté, že po smrti sv. papeže Marcellina († 304) stolec sv. Petra za čtyři léta zůstával neobsazen, nezahynula přece Církev sv., ale rostla čím dále mohutněji. Krev nesčíslných sv. mučedníků, kteří za Ježíše Krista život položili, stala se úrodným semenem nových křesťanův, a v samém středu modloslužby pohan-

ské, v císařském městě Římě, Církev sv. měla již na počátku čtvrtého století tolik vyznavačů, že papež Marcel rozdělil celé město na 25 osad, aby všude věřícím slovo Boží hlásáno a jim sv. svátostmi pravidelně přisluhováno býti mohlo. Na prosbu jeho odkázala zbožná paní římská Lucina jmění svoje Církvi. Uslyšev to Maxencius, pohrozil sv. Marcelu smrtí, nevzdá-li se úřadu papežského, a nebude-li modlám obětovati. Marcel ovšem nadutého rozkazu toho neuposlechl, a byl za to odsouzen, aby jako sprostý hlídač ve zvěřinci poklízal dravá zvířata, kteráž tam na státní útraty chována byla. Po devět měsíců konal Marcel tuto ponižující službu trvaje stále na modlitbách a postech. Nemoha stádce Kristovo osobně spravovati, posýlal osadám křesťanským listy. Zejména napsal biskupům obvodu Antiochijského list o přednosti Církve Římské, dovozuje, že ona jest hlavou celé Církve katolické, a že beze svolení papeže Římského žádný církevní sněm konati se nemá.

Posléze vyprostili křesťané Marcela, a zbožná Lucina přijala ho do svého domu, ježž on posvětil za chrám Páně, kde služby Boží se slavily. Sotva se to Maxencius dověděl, rozkázal převést dravá zvířata ze zvěřince do tohoto chrámu, a nařídil, aby sv. Marcel jich tam opatroval. Usouzen zemřel sv. Marcel r. 310. Blahosl. Lucina pochovala tělo jeho na hřbitově sv. Priscilly. Chrám sv. Marcela v Římě, stojící na místě někdejšího domu bl. Luciny, podnes hlásá jméno svatého papeže, jenž původně jej zasvětil.

Ukrutný vrah křesťanů císař Maxencius zahynul brzo potom bídně dne 28. října 312 v památné bitvě proti Konstantinovi, jenž ihned křesťanům dal svobodu náboženství. Pohanství zahynulo, Církev sv. pak zvítězila. Tak zvítězí Církev katolická i v boji, ježž proti ní za naší doby zdvihá nevěra, poněvadž s ní jest Božský Zakladatel její. Ježíš Kristus včera i dnes, onť na věky věkův. Nebe a země pomínou, a slova jeho nepominou.

Dne 16. ledna koná se ještě památka prvomučedníků z řádu sv. Františka, totiž sv. Berarda, Petra, Akursa, Adjuta a Oty, umučených v Maroku od Mohamedánů, dále sv. Priscilly, sv. Titiana a j.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Antonín Veliký,
arciotec mnichů.

Dne 17. ledna.

Sv. Antonín Veliký, arciolec mnichů.

V Církvi katolické vznikla podivuhodná zřízení ku cti a slávě Boží a ku spáse duší lidských, jež zřejmou pečeť Ducha sv. na sobě mají. Dle zaslíbení Páně učil zajisté Duch sv. věřící všeliké pravdě, učil je zejména tomu, co pro zachování pravé víry a pro rozvoj bohumilého života dle zásad sv. evangelia podnikati mají. A mezi nejpožehnanější zřízení samým Duchem sv. způsobená, náleží v Církvi sv. řeholnictví. Základy k němu položili poustevníci egyptští ve třetím století. Za příkladem sv. Pavla Thebského žili v chudobě a čistotě na pouštích po různu o samotě, nejsouce nikterak sdruženi. Hned však vrstevník prvního poustevníka sv. Pavla, sv. Antonín příjímím Veliký, spojil rozptýlené poustevníky egyptské ve společnost mnichův a dal jim první pravidla či řeholi, z čehož sluje zakladatelem či arciolem mnichů. Věhlasný ten světec náleží mezi nejznamenitější osobnosti v dějinách církevních.

Sv. Antonín, narozený r 251. v Egyptě, v dědině řečené Koma, pocházel z bohaté křesťanské rodiny. Rodičové vychovávali a vyučovali ho doma pečlivě, neposílajíce ho do školy, aby ve společnosti jiných žáků se nepokazil. Tak pilně bděli nad ním, že Antonín za svého chlapeckého věku kromě rodičův a mladší sestry své nikoho nepoznal. Když dospíval, chodil s rodiči pilně do chrámu Páně a konal práci rolnickou. Jsa nadán výbornými dary ducha, dodělal se neunavenou pilností vzácné na svůj čas vzdělanosti, a zamiloval si již v otcovském domě čistotu mravův a odloučenost od světa. Když ve svém dvacátém roce ztratil rodiče, zdědil po nich hospodářství o 300 úrodných jiter, spolu však bylo mu pečovati o osiřelou sestru. Jednoho dne ubíraje se do chrámu, přemýšlel cestou o tom, jak apoštolové všecko opustivše za Kristem Pánem šli, a jak mnozí z prvních křesťanů statky své prodávali a stržené peníze svatým apoštolům pro chudé přinášeli. Vstoupiv do chrámu zaslechl tam slova Kristova: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi, a následuj mne“. (Mat. 19, 21.) Tu již byl přesvědčen, že myšlénku, kterouž bavit se cestou do chrámu, vnukl mu Duch sv., a že ona slova ve svatyni pronesená jsou hlasem Božím, pročez ihned rozdělil jmění svoje

chudým, odděliv z něho částku na výchovu sestry své, sám pak žil od té doby v chudobě.

Po nějakém čase uslyšev v chrámu Páně: „Nepečujte o zítřejší den“ (Mat. 6, 34.), umínil si, že svět nadobro opustí. I odešel na poušť nedaleko rodiště svého, kde pilně pracoval, v Písmě sv. čítal a rozjímal, postil se a na modlitbách trval. Ač milostí Boží nad jiné hojně obdařen byl, vyhledával rád poučení a rady u sousedních poustevníkův a snažil se následovati, co dobrého od nich slyšel a na nich shledal. Pročež věrně následoval jednoho z nich ve vytrvalých modlitbách, jiného v tichosti a dobrotě srdce, jiného ve stálém bdění a svatém rozjímání, jiného v tubých postech, a jiného v trpělivosti. Jídal denně pouze jednou až po západu slunce chléb se solí, a někdy teprv po dvou dnech doprával si jednou chudíckého pokrmu tohoto s vodou, a spával málo na holé zemi. Za oděv měl kůži, a za příbytek jeskyňku skalní. Na poušti té bylo mu krutě bojovati proti rozmanitým pokušením, jimiž zlý duch snažil se zvrátiti v něm jeho touhu po křesťanské dokonalosti. Nejprv uváděl mu satan na mysl, že snad život jeho není Bohu milý a že on úmyslu svého neprovede. Potom ho pokoušel vábnými představami a myšlénkami o bohatství, slávě, pohodlí a rozkoších tohoto světa, a dorážel na něho smyslnými a nečistými myšlénkami, aby tělesnost jeho popudil. Antonín bojoval proti těmto úkladům vytrvalou modlitbou, bděním a posty, a odolal jim vítězně. Aby pak tato pokušení ďábelská s milostí Boží snáze přemáhati mohl, nalezl si daleko ode všech příbytků lidských rozpadlou starou pohanskou hrobku a ubytoval se v ní. Tu žil ještě přísněji v postu a svatém rozjímání. Jak vypravuje sv. Athanasius, doléhali zlí duchové na Antonína i v této samotě. Bůh chtěje, aby zásluhy jeho tím větší byly, dopustil, aby po způsobu nábožného trpitele starozákonního Joba zlými duchy sužován byl netoliko na duši, nýbrž i na těle. Avšak svatý poustevník přestál šťastně i tuto zkoušku. Zlí duchové nezvítězivé nad ním, zmizeli, a Spasitel zjevil se mu a oznámil mu, že, poněvadž nad tolikerými pokušeními zvítězil, jméno jeho rozhlášeno bude po všem světě. Z toho nabyt Antonín preveliké útechy a děkoval vřele Pánu za dar síly, kterouž uměl všecky útoky zlých duchů překonati.

Roku 285. vyhledal si Antonín opět jinou skrýši. Přeplaviv se na druhý břeh řeky Nilu vystoupil na horu, na jejímž

temeni nalezl rozvaliny staré tvrže, a zatarasiv se na tomto místě, poustevničil tu dvacet let. Za celou tu dlouhou dobu nespáťil žádného člověka. O jeho úkrytu věděl pouze jeden poustevník a ten každého půl léta jedenkrát přinášel mu chléb, jeťž přes hradbu mu házel, aniž oba mužové se viděli. Posléze vypáťrali však Antonína staří ctitelé jeho přece. Sešli se u tvrže, klepali na pažení poustevny a volali, aby Antonín přijal je za učedníky. Svatý poustevník k naléhavým prosbám jejich otevřel a vyšel ze skryše své. Jak radostně užásli! Spáťřiliť Antonína právě tak zdravého a svěžího, jakým byl před dvacety lety. Mluvil k nim tak laskavě, že zahořeli k němu vroucí láskou a snažně ho prosili, aby jich neopouštěl, ale byl jim vůdce na cestě k dokonalosti.

Antonín poznav v tom vůli Boží, vyhověl přání jejich. Sestoupil s nimi do roviny Thebaiské a usadil se tam. Kolem poustevny jeho zřídili si učňové jeho na dvou kopcích porůznu chýšky k obývání, a tak povstala první osada řeholní, či klášťerní družina, řečená Fainum, kterou jakožto představený spravoval Antonín. Znenáhla přicházeli z blízka i z daleka noví učňové a usazovali se v poustevnách opodál chýše sv. Antonína. Průběhem desíti let zalidnila se takto poušť Thebaiská velikým počtem poustevníků. Sv. Antonín rozdělil je v několik družin, navštěvoval je a svolával ku společným schůzím, a vlastním příkladem i moudrým slovem svým vzdělával je v duchovním životě. Učňům svým dával pravidla, jimiž naváděl je ku zapírání sebe, k lásce ku bližním, ku modlitbě a bedlivé práci. Sv. Athanasius zachoval nám tato první pravidla života mnišského, z nichž některá zde uvádíme:

„Nejvíce prospívá křesťanu, každého dne pomysliť sobě: Dnes teprv počínám Bohu sloužit i a tento den jest poslední den života mého.“

„Zlý duch utíká od křesťana, jenž stále bdí, postí se a na modlitbách trvá, jenž zachovává dobrovolnou chudobu, milosrdenství a pokoru, a chová upřínnou lásku ku Kristu Spasiteli.“

„Čistota a živá víra ve všudypřítomnost Boží jsou nejlepší zbrojí proti hříchů. Proti vlažnosti jest nejvydatnějším prostředkem myšlénka, že krátký jest život náš a nejistý konec jeho.“

„Dábel nenávidí všech křesťanů, nejvíce však panen a

mnichů. Pokušení jeho překonáme snadno, nebudeme-li důvěřovati sobě, nýbrž spolehne-li ve všem na Boha.“

„O budoucnosti nemáme příliš hloubati, nýbrž máme péči o ni ponechati Prozřetelnosti Božské.“

„Křesťan nemá přílišně pečovati o statky vezdejší, nýbrž dbáti raději toho, co do nebe vede; čistoty, spravedlnosti, péče o chudé, a pevné víry v Ježíše Krista.“

Tato a jiná pravidla dával Antonín svým učňům, a ti snažili se upřímně dle nich žiti. On sám předcházel svým příkladem všecky a byl jim dokonalým vzorem křesťanské dokonalosti. Bůh obdařil ho mimořádnými milostmi, zejména mocí nad zlými duchy, znalostí budoucích věcí a milodarem, nemocné uzdravovati. Při tom zůstal však Antonín pokorným. Když jako devadesátiletý kmet poznal sv. Pavla poustevníka, vyznalť pokorně, že sám není hoden, zváti se mnichem. Kde však běželo o čest a slávu Boží a obranu pravé víry, jevil Antonín velikou neohroženost a statečnost. Roku 311. začal císař Maximin pronásledovati křesťany. Sotva sv. Antonín o tom zvěděl, vydal se s několika učedníky svými na cestu do Alexandrie, aby utiskované křesťany těšil a ku stálosti ve víře povzbuzoval. I navštěvoval horlivě křesťany v žalářích a provázel mučedníky ku smrti. Nebylo mu však popřáno, dojíti koruny mučednické, po níž toužil, neboť hned příštího roku zemřel císař Maximin sebevraždou, a tím přestalo prozatím i pronásledování věřících, pročež Antonín odešel zase ku svým mnichům na poušť. Tu množily se poustevny ustavičně a život řeholní rozkvétal utěšeně, tak že celá Thebaiská poušť stala se velikou osadou mnišskou, v níž stále zněly modlitby a nábožné písně mnichů.

Jakkoli sv. Antonín výborně ku rozkvětu života mnišského působil, zatoužil přece po samotě, a odešel vyhledat si nové sídlo. Po třídenním putování přišel ku skalnaté hoře Kolzin (nyní hora sv. Antonína), u jejíž paty vyvíral ve stínu palem na palouku čistý pramen vody. Tu zřídil si tři chýše a žil v ústraní. Za nedlouho vypátrali však mniši úkryt milovaného otce svého a prosili ho, aby se k nim vrátil. On však toho neučinil, nýbrž nařídil jim, aby v jisté vzdálenosti od poustevny jeho vystavěli si příbytky. Tak povstala nová řeholní osada, která za krátký čas 5000 mnichů čítala. Antonín navštěvoval mnichy a učil je, sám pak žil o samotě, vzdělával půdu u své poustevny a zhotovoval rohožky, jichž výtěžek rozdával chudým. Nejmilejším zaměstnáním jeho bývala

modlitba. Vstával o půlnoci a kleče rozjímal a modlil se. Nežrádka, když vycházející slunce z modlitby jej vyrušilo, volal: „Proč mně zabraňuješ světlem svým v modlitbě; proč bráníš nazíratí na světlo nehasnouce!“

Sv. Antonín požíval veliké vážnosti nejen u mnichů egyptských, nýbrž i mezi pohanskými mudrci, kteří navštěvovali ho na poušti a s ním skrze tlumočníky rozmluvy mívali, jelikož on pouze mateřský jazyk svůj egyptský znal, nikoli však jazyk řecký. Odpovědi, jež dával mudrcům, bývaly duchaplny, a kdykoli některý pohan chtěl si z něho tropiti žerty jakožto z člověka, jemuž nedostává se vyššího vzdělání, uměl Antonín přiměřeným vtipem posměvážka odbyti, že více se neodvážil, jeho se dotýkati. Jednou přišli k němu dva pohanští mudrci, jimž on řekl: „Proč tak dalekou cestu konáte, abyste spatřili člověka prostičkého?“ Když mu odpověděli, že jest člověkem velmi rozumným, pravil k nim: „Máte-li mne za rozumného, nuže, buďte takými, jakým jsem já!“

Pověst o sv. Antonínu donesla se až k císaři Konstantinu Velikému, tak že on i synové jeho Konstancius a Konstans poslali mu listy, jimiž odporučeli se do modliteb jeho a prosili, aby jim odepsal a jich takto potěšil. Antonín ukázav listy ty mnichům pravil: „Nedivte se, že císař mně píše, vždyť on jest pouze člověk, ale tomu se divte, že Bůh sám nám lidem napsal zákon a skrze Syna svého k nám mluvil.“ Žprvu nechtěl císaři odpověděti, a teprv na domluvu mnichů to učinil. V odpovědi té pochválil císaře i syny jeho, že jsou křesťané, spolu však napomenul je, aby pro důstojnost svou nevynášeli se nad jiné lidi, majíce na paměti, že jsou podrobeni křehkostem, a že budou jednou Kristem Pánem souzeni. Spolu prosil, aby ku poddaným chovali se spravedlivě a laskavě a o chudé pečovali.

Toho času pronásledovali ošemetní Ariáni biskupa sv. Athanasia v Alexandrii. Sv. Antonín rmoutil se nad míru z tohoto soužení, jež od kacířů přivalilo se na Církev, a prosíval Boha, aby raději odvořil ho již z tohoto světa. Když však bludaři ti opovážili se roztrušovati pověsti, že prý Antonín s bludy jejich se srovnává, rozhorlil se nad tím a odebral se r. 355. na žádost pravověrných biskupů do Alexandrie, kde Athanasia se zastal a u přítomnosti velikého zástupu křesťanů, židů a pohanů katolickou pravdu hlásal a bludy Ariánů zavrhl. Vystoupení jeho mělo nevidaný výsledek. Kacíři byli zahanbeni a mnozí pohané přijali katolickou víru.

Mudrcové navštěvovali ho a rozmlouvali s ním. Po čase zastesklo se mu v lidnatém městě po oblíbené samotě. Když byl zdržován, řekl: „Mnich podobá se rybě, která umírá, opustí-li vodu, tak i on hyne, vzdálil-li se za své samoty.“

Vrátiv se na poušť, poznal brzo, že konec života se mu blíží. I obešel ještě jednou osady svých učňů, a potom svolal nejbližší mnichy a dal jim poslední napomenutí: „Bůh mne volá již. Toužím po nebi a napomínám vás, abyste pomětlivi byli všech slov, jež mluvíval jsem k vám. Následujte Krista a důvěřujte v něho. Varujte se jedovatého učení odpadlíků a bludařů.“ Potom jim přikázal, aby plášť jeho odevzdali sv. Athanasiu, ovčí kožich sv. Serapionovi biskupu, a žíněný oděv jeho aby sami na památku si podrželi. Posléze nařídil dvěma mnichům Makariovi a Amatharovi, aby tělo jeho pochovali na místě tajném, aby nikdo o něm nezvěděl. Poslední slova jeho byla: „Až přijde den vzkříšení, obdržím z rukou Kristových opět tělo svoje neporušitelné. Nuže dítky, mějte se dobře, Antonín ubírá se již od vás!“ Potom políbili ho učedníci jeho, on pak seprav ruce zemřel dne 17. ledna 356, maje let života svého 105, z nichž jako sv. Pavel Thebský skoro 90 prožil na poušti.

Sv. Athanasius, životopisec sv. Antonína, vypravuje, že věřící u veliké úctě chovali roucho jeho. Každý, kdo je dostal, považoval je za vzácný klenot, neboť kdykoli na ně popatřil, viděl Antonína, a když jej oblékal, bylo mu, jakoby napomínání velikého světce toho nosil.

Tělo sv. Antonína bylo r. 561. přeneseno do Alexandrie a později do Cařihradu, odkud počátkem XI. století dostalo se do Francie, kde r. 1491. uloženo jest ve farním chrámu St. Julien v městě Arelatě (Arles). Tam chová se podnes v poctivosti. Chrám sv. Víta v Praze honosí se již od časů Karla IV. ramenem tohoto světce. Bůh oslavil ostatky sv. Antonína mnohými zázraky. V jedenáctém století churavělo ve Francii mnoho lidu strašným zápletem kožním po celém těle rozšířeným. Tenkrát došli mnozí nemocní na hrobu sv. Antonína náhle zdraví, odkud podnes růže po celém těle rozlezá ohněm sv. Antonína sluje.

Sv. Antonín zápasil udatně se zlými duchy a přemohl všecka pokušení jejich. Byť i ďábel nedorážel na každého tak soustavně a prudce, jako útočil na sv. Antonína, přece bývá

křesťan více či méně od něho ku zlému pokoušen. A že pokušení tomu velmi mnozí podléhají, o tom svědčí za naší doby ohavná nevěra, odpadlictví od víry Kristovy, různá náboženská bludařství a sektářství, lhostejnost a vlačnost ku víře svaté, jedovatá nemravnost a děsné zločiny, neboť to všecko jest dílem zlého ducha. Čím horlivěji nevěra ďábla popírá a jemu se směje, tím více raduje se on, tím více obětí lapá v síť svoje. „Střízliví buďte a bděte, nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází hledaje, koho by sežral. Jemu odpírejte silni jsouce ve víře“ (1. Petr 5, 8.). Užívejme proti úkladům ďábelským zbraní již dávno osvědčených, totiž stálé modlitby a bdělé ostražitosti! „Blahoslavený muž, který snáší pokušení, nebo když bude zkušén, vezme korunu života“ (Jak. 1, 12.).

Dne 17. ledna koná se ještě památka sv. Sulpicia Pia, biskupa Bourgeského, sv. Milvidy panny, dcery krále Anglického, sv. Meania, opata v Irsku a j.

Dne 18. ledna

I. Nastolení sv. Petra.

Zvláštním řízením Prozřetelnosti Božské stalo se světové město Řím sídlem viditelné hlavy Církve sv., náměstka Ježíše Krista, papeže. Tam, kde někdy pohanstvo mělo nejpevnější tvrz svou a odkud modlářští císařové celému známému světu mečem vládli, založen byl z vůle Boží stolec nejvyššího kněze křesťanského, od něhož pravda Kristova šířila se po všem světě oboru. V tom městě, kde někdy bylo ohnisko starého, v modlářství a nepravostech hynoucího světa, utvrzeno jest středisko člověčenstva vykoupeného, odkud po devatenácte již století víra svatá a milost Boží prýští po celé zemi.

Prvním papežem Římským byl sv. apoštol Petr. Kristus Pán vyvolil si jej ze sboru dvanácti apoštolův a vzdělal na něm svou církev tak pevně, aby ani brány pekelné jí neodolaly. Jemu udělil prvenství v Církvi, jemu odevzdal klíče království nebeského a dal moc, aby co sváže a rozváže na zemi, svázáno a rozvázáno bylo i na nebi (Mat. 16, 18. 19.). Za Petra modlil se Spasitel na počátku svého utrpení, aby nezhynula víra jeho, i aby obrátiv se, potvrzoval bratří (Luk. 22, 32.). Jemu poručil Pán, aby pásł netoliko beránky, ale i

ovce jeho (Jan 21, 15—17); slovem, jej ustanovil za nejvyššího pastýře celého stáda svého. Sv. evangelisté uvádějí ve sboru dvanácti apoštolů Petra všude na prvním místě a výslovně zovou ho prvním z nich (Mat. 10, 2.). A sv. Petr hned po Nanebevstoupení Páně jakožto hlava Církve si počínal.

Řídilť volbu sv. apoštola Matěje (Sk. ap. 1, 15.), mluvil první z apoštolů po seslání Ducha sv. ku shromážděným v Jerusalemě zástupům (Skutk. 2, 14.) a vedl na apoštolském sněmu Jerusalemském rozhodné slovo (Skut. 15, 7.).

Byv andělem Páně vyveden ze žaláře, kde jej Herodes Agrippa věznil, odebral se sv. Petr r. 42. do města Říma, aby tam Krista Pána hlásal a osadu křesťanskou založil. Dle svědectví církevního dějepisce Eusebia a sv. Jeronýma cestoval sv. Petr do Říma také z toho úmyslu, aby tam proti svůdci lidu Šimonu čarodějníku bojoval. Někteří církevní spisovatelé domnívají se, že jednou z příčin cesty sv. Petra do Říma bylo vlídné pozvání vzácné Římské rodiny Korneliů, aby do císařského sídla zavítal. Má se totiž za to, že Římský setník Kornelius, ježž sv. Petr v Cesareji pokřtil (Skut. 10.), příbuzným svým v Římě o tom zprávu podal, a že oni mu dopsalí, aby přimluvou svou pohnul apoštola ku cestě do Říma, aby také oni poznati mohli víru křesťanskou. Jisto jest, že křesťanství v Římě záhy rozšířilo se v nejvzácnějších rodinách a i do císařského paláce se dostalo, a to hlavně působením věřících z rodu Korneliů.

V hlavním městě starého pohanského světa působil sv. Petr velmi požehnaně. Založilť tam kvetoucí křesťanskou osadu a sám jakožto biskup řídil ji po pětadvacet let, až do své smrti mučednické. Ovšem nepřebýval sv. Petr po celou tu dobu stále v Římě, nýbrž maje péči o veškerou Církev Kristovu, vycházel občasné ze sídla svého do rozličných krajín hlásat sv. evangelium. Zejména pobyv asi dva roky v Římě cestoval po smrti Herodesa Agrippy na Východ, přibyl do města Antiochie, kde již dříve byl Církev založil, a ustanovil tam za svého nástupce v biskupském úřadu Evodia, a okolo r. 52. byl v Jerusalemě na sněmu apoštolském. Později hlásal učení Kristovo Židům i pohanům v Malé Asii a v Korintě. Do Říma, na stolicí svou biskupskou, vrátil se sv. Petr na počátku panování císaře Nerona r. 54., a spravovav jakožto Římský biskup Církev katolickou po pětadvacet let, byl dne 28. června roku 67. na Vatikánském návrší v Římě pro Spasitele svého ukřižován.

Sv. Petr, od samého Ježíše Krista viditelnou hlavou Církve svaté ustanovený, Církev v Římě založil, spravoval a mučednickou krví svou utvrdil. Umíraje odkázal svůj úřad svým nástupcům, Římským papežům. Proto Římští biskupové byli a jsou náměstkové sv. Petra.

Jestliže každá diecése oslavuje výroční den svého založení i nastolení svého biskupa, jest ovšem pro celou Církev katolickou tím důležitější památka nastolení prvního papeže, sv. apoštola Petra v Římě. Památka založení Stolicie papežské v Římě slavila se od jakživa, a to v rozličných diecésích v různých dnech, až konečně papež Pavel IV. r. 1558. nařídil, aby slavnost ta konala se po celé Církvi dne 18. ledna.

Kristus Pán chtěl, aby všechny ovce drahou krví jeho vykoupené, shromážděny byly v jednom ovčinci, a ustanovil jim ve sv. Petrovi jednoho pastýře. Aby Církev svatá byla jedna a jednotná, dal jí Spasitel jednu viditelnou hlavu, a tou jest Římský papež jakožto nástupce sv. Petra. Proto po všechny časy byla a jest neklamnou známkou pravověrnosti sjednocenost se Stolicí papežskou. Bez papeže nelze si jednotu Církve a víry ani mysliti. Žalostný důkaz toho poskytují všechny sekty od papežství odštěpené, které podobají se stádu rozprášeným, nemajícím pastýře, a lodem bez kormidel, zmítaným v rozbouřeném moři. Všickni ti, kdož od jednoty církevní se odtrhli, ztratili pravou víru a sklesli do náboženských bludů, jež konečně do čiré nevěry vedou.

Zapřísáhlí nepřátelé zjevené víry křesťanské dobře vědouce, že nejpevnější tvrzení Církve katolické jest Stolicie papežská, po věky již usilují o záhuby její. Za naší paměti podařilo se jim oloupiti papeže o území jeho, tisíciletým právem posvěcené. Obravše sv. Otce o hmotné statky, jichž on ku řízení a rozšiřování světové Církve katolické potřebuje, rádi by ho připravili o svobodu a učinili svým bezvolným nástrojem, aby takto zničili papežství a tím zahubili i celou Církev Kristovu. Snahy tyto jsou však marné. Skála Petrova, na níž Syn Boží svou Církev zbudoval, stojí tak pevně a nerozborně, že ani brány pekelné jí nerozdrtí. Nezničili jí ani krvelační pohané, kteří napořád vraždili papeže; nezbořili jí rozkolníci a bludaři starých i nových dob, a ničeho nezmohou proti ní ani ti málomocní násilníci, kteří za naší doby sv. Otce v Římě oloupili a vznešenou osobu jeho stále tupí.

Děkujeme Hospodinu, že jsme sjednoceni se Stolicí apoštolskou, modleme se za pronásledovaného sv. Otce, jako mo-

dlili se věřící Jerusalemsťi za sv. Petra, když on v žaláři ukován byl, a seč jsme, přispívejme sv. Petřským haléřem pa-
peži, aby mohl vznešený úřad svůj požehnaně konati !

2. Sv. Priska, panna, mučednice.

Probírajíce životy starověkých mučedníků Kristových, obdivujeme se nejvíce tomu, že mezi nimi byli nejen statní mužové, nýbrž i osoby věku mladistvého, ba skoro dětského, mládenečkové a panny, jimž rozkoší bylo, že pro milovaného Spasitele svého smrt mučednickou podstoupiti mohli. Těmito věkem útlými mučedníky osvědčil Bůh pravdu víry naší co nejzřejměji, tak že i mnozí pohané, když ty mladé křesťany viděli tak statečně a klidně za víru trpěti a umírat, milostí Boží sami osvícení byli a Krista Pána vyznali.

Římský císař Klaudius II. zvítěziv nad Gothy, přičítal vítězství to pohanským bohům a rozkázal, aby v Římě jim na poděkování byla konána hlučná slavnost. Všem obyvatelům města nařízeno, aby ku slavnosti té přišli, jinak že co nej-
přísněji potrestáni budou. Křesťané však rozkazu toho neuposlechli a proto zakročeno proti nim krutými tresty. Mezi nimi byla i Priska, dívka teprv třináctiletá, dcera vzácné rodiny římské. Císař nařídil, aby přivedena byla do chrámu Apollinova a tam aby modloslužebnou oběť vykonala. Priska však odepřela. Stojíc před modlou zvolala neohroženě: „Jsem křesťanka! Jen Bůh, jemuž křesťané se klanějí, jest pravý Bůh; jen on jest hoden, abychom mu obětovali. Vaši bohové pohanští jsou ďáblové!“ Za toto statečné vyznání víry neostýchali se suroví katané utlou tu pannu tak zpolicťkovati, že tvář jí otekla a z úst i nosu krev se vyřinula. Takto ztrýzněnou vrhli ji do žaláře a potom vedli k soudu, kde ji zbičovali a opět do vězení dali, v němž zůstavili ji o hladu a žízni za tři dny. Potom natáhli ji na skřipec a mučili panenské tělo její železnými drápy. Svatá panna zůstala ve všech těchto mukách statečnou a trpělivou volajíc stále: „Jsem křesťanka a volím raději nejhroznější trápení podstoupiti, než Krista opustiti!“ Rozkacení katané dali potom svatou mučednici v divadle hladovému lvu za pokrm, avšak lev jí neublížil, nýbrž krotce položil se jí u nohou. Znova vrhli ji do žaláře, kde opět po tři dny bez pokrmu a nápoje ji ponechali, načež

rozkázali, aby za město vyvedena a mečem sřata byla. Stalo se to dne 18. ledna roku 270. Tělo této svaté mučednice pochovali křesřané uctivě u cesty Ostijské a zbudovali později nad hrobem jejím chrám, v němž podnes ostatky její se chovají.

Na sv. Prisce krásně se naplnila slova sv. Pavla: „Jist jsem zajisté, že ani smřř, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani blubokost, ani jiné stvoření, nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Pánu našem“ (Řím 8, 38. 39.). Čistá jako zlato a nevinná jako holubice obětovala mladičský život svůj pro víru v Ježíše Krista. Jak mnohý křesřan dává se pýchou, lakomstvím, nestřídmostí a nečistotou odloučiti od Krista Pána, tak že neslouží jemu, nýbrž výhradně světu, tělu a ďáblu. Buďtež nám svatí mučedníci vzorem, jak Spasitele svého milovati a z lásky k němu všelikého hřichu varovati se máme!

Dne 18. ledna koná se ještě památka sv. sester Liberáty a Faustiny, panen Kómských v Italii, svatých panen Archelaje, Tekly a Susannny, mučednic Nolských, sv. Ulfrida, biskupa ve Švédsku a j.

Dne 19. ledna.

I. Sv. Kanut, král Dánský, mučedník.

Divoci Normané, jazykem příbuzní Němcům, zůstávali dlouho v pohanství. Křesřanské náboženství bylo jim v Dánsku a na sousedních ostrovech hlásáno hned na počátku devátého století od sv. Willibrorda, arcibiskupa Frisů, potom od sv. Willehada, prvního biskupa Bremského, avšak bez užitku. Ani sv. Ansgarovi, prvnímu arcibiskupu Hamburskému, nedařilo se apořtolské dílo jeho v Dánsku, poněvadž králové této země většinou byli urputnými protivníky víry Kristovy. Několikráte začalo se sice křesřanství v této zemi působením horlivých věrozvěstův ujímati, bylo však opět a zase buď násilnickými králi, buď divokým lidem pohanským vyhubeno. Teprv král Kanut Veliký (1014—1035), nejmocnější panovník, který kdy na Severu vládl, stav se křesřanem, zavedl v Dánsku

trvale víru Kristovu a pečoval o její rozkvět. A ve spasitelném díle tomto pokračoval s velikým zdarem král Kanut II. Svatý (1080 – 1086), jenž v životě i smrti velice podobal se našemu sv. Václavu.

Sv. Kanut (Knut), syn krále Svena III., byl pečlivě ve víře a nábožnosti vychován, tak že již v útlém věku mnohými ctnostmi se stkvěl. Stav se r. 1080. králem, snažil se náboženství křesťanské v říši své zvelebiti a četné pohanské zvyky poddaných svých nadobro vykořeniti. Sám žil prostě, nejsa milovník nádhery, přísně se postíval, pod královským hávem nosil drsné kající roucho, a nejsladší rozkoš míval ve zbožných modlitbách a rozjímáních, jež konal v chrámu Páně před nejsvětější Svátostí a v komnatě své před obrazem ukřižovaného Spasitele. Veliká byla jeho láska k ubohým a trpícím lidem, jimž stavěl špitály a jež sám almužnou poděloval. Pečoval svědomitě o to, aby v zemi jeho nikdo nebyl potlačován i aby každému spravedlnost konána byla. Byl pravým otcem poddaných svých a proto staral se o blaho jejich časné i věčné. Proto snažil se, aby národ jeho upřímně přilnul ku Kristu Pánu. Na ten účel stavěl chrámy Páně a opatřoval je bohatým nadáním, starší pak svatyně obnovoval a ozdoboval. Vzácnou korunu svou královskou daroval chrámu v Rošildu řka: „Sluší se, aby klenot ten byl ozdobou místa posvátného a nikoli aby sloužil marnivosti a pýše světské.“

Sv. Kanut vstoupil ve svazek manželský s Adélou, dcerou hraběte Flanderského Roberta, kteráž v bohumilých záměrech jemu pilně pomáhala. Výborní manželé ti zplodili syna, jenž nábožností a ctností svatou jim se rovnal. Byl to sv. Karel řečený Zbožný.

K duchovenstvu choval se sv. Kanut s velkou uctivostí a naléhal na to, aby i poddaní jeho podobně si vedli. Nikdy nedopustil rádcům svým podniknouti něco, co by na úkor bylo Církvi a vážnosti duchovních. Chtěje náboženství zvelebiti a sluhy jeho vyznamenati, vyňal duchovenstvo z právomoci soudů světských a podřídil je v ohledu tom soudům biskupským. Osmi biskupům říše své udělil důstojnost říšských knížat a vykázal jim na sněmích první místo. Aby i sousední, posud v bludech pobanských vězící národové pravdu křesťanskou poznali, vypravoval k nim hlasatele víry svaté. Jsa knížetem míru a lásky nikdy boje nevyhledával, když však divocí pohanští sousedé na říši jeho útočili, hájil udatně a vítězně poddaných svých a po dosažení vítězství snažil se,

přemožené nepřátele láskou svou nakloniti ku křesťanství. Vítězstvím nad nepřátely získaným nezpyšněl, nýbrž vrátiv se z války vkročil do chrámu Páně, kde korunu, žezlo a královský háv svůj před obrazem Ukřižovaného složil a na kolenu slavně prohlásil, že sebe a celou říši svou podrobuje Ježíši Kristu, králi všech králů a pánu všech panovníkův, a že jiného přání nemá, než aby víra křesťanská v zemi jeho zvelebena a po všechny časy zachována byla.

Jako náš sv. Václav, tak i sv. Kanut za apoštolské snahy své vzbudil si ve vlastním národě mnoho nepřátel. Jako na sv. Václava nevražil bratr Boleslav, tak i proti sv. Kanutovi povstal vlastní bratr Olaf, jenž sám po koruně královské bažil. Sv. Kanut zamýšlel v říši své zavésti církevní desátek, aby o potřeby chrámů Páně a duchovenstva i v budoucích časech postaráno bylo. To vzbudilo odpor mnohých lakotných velmožů, kteří i jinak nebyli spokojeni s přísným křesťanským životem a zákonodárstvím svatého krále. Z této nespokojenosti těžil Olaf a vyčkával vhodné příležitosti, aby bratra s trůnu svrhnouti mohl. Příležitost ta naskytla se brzo. Anglové požádali Dánsko o válečnou pomoc proti nepřátelům. Sv. Kanut žádosti té vyhověl; rozkázal, aby válečné loďstvo ku výpravě se přichystalo, a svěřil vrchní velení nad ním bratru. Tu vzbouřil zrádný Olaf vojsko proti králi, vystoupil hrozivě proti němu a přednesl mu stížnosti nespokojenců. Král pozdě teprv poznal tuto zrádu, nemohl jí však zmařiti. Vojsko odešlo mu poslušnost a rozešlo se. Sv. Kanut mohl spiklence dle platných zákonů zemských potrestati smrtí neb vyhnanstvím, uložil jim však pouze peněžitou pokutu, a chtěl i tu odpustiti, zavázil-li se vinníci ku placení církevního desátku. Velmoži volili raději zaplatiti pokutu, když však úředníci začali ji přísně vymáhati, nastala obecná vzpoura v zemi.

Král předvídaje smrt svou, uprchl do města Odensee na ostrově Fühnském do chrámu sv. Albana. Tam nábožně se vyzpovídal a posílil duši svou ku poslednímu boji Tělem Páně. Zatím vypátrali vzbouřenci úkryt jeho a přihnali se k němu. Nemohouce zavřenou bránu chrámu násilím vypáčiti, vystoupili po žebřících k oknům, odkud jedni po svatém králi kamením házeli a jiní z lučišť šípy stříleli. Zatím vrhl se sv. Kanut před oltářem na kolena a modlil se hlasitě: „Pane a Bože! Rád obětuji tobě život svůj! Umírám ku cti a slávě tvé a pro ochranu tvé pravé Církve. Přijmiž milostivě tuto oběť mou a dej nepřátelům mým milost, aby tento zločin

svůj poznali a ho litovali! Odpusť jim, jakož i já odpouštím!“ An se ještě modlil, prodrali se spiklenci do chrámu a jeden z nich probodl svatého krále kopím. Tak dokončil sv. Kanut r. 1086. život svůj slavnou mučednickou smrtí před oltářem Toho, o jehož čest a slávu jako pravý apoštol horlil. Kromě něho zavraždili vzbouřenci ještě bratra jeho Benedikta a sedmnácte věrných jeho. Za tento brozný zločin byla země Dánská od Boha mnohými tresty navštívena. Hospodin oslavil sv. Kanuta četnými zázraky na hrobě jeho a lid jal se ho záhy jako světce a patrona svého vzývati, přecť i papež Paschal II. prohlásil jej ku prosbám bratra jeho krále Erika r. 1101. za svatého.

Svatý král Kanut měl k duchovenstvu katolické Církve příkladnou vážnost a snažil se, aby i jeho poddaní křesťanských kněží si vážili a je ctili. Ku této vděčné úctě nabádá věřících sv. Pavel, an dí: „Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvili slovo Boží.“ (Žid. 13, 7.) Věřící katolík ctí v knězi vznešený apoštolský úřad jeho a váží si ho jakožto učitele a hlasatele sv. evangelia a jako rozdavače milosti Boží ve sv. svátostech. „Tak o nás smýšlej člověk, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích“ (Kor. 4, 1), píše sv. Pavel o sobě a pomocnících i nástupcích svých v úřadě kněžském, a Kristus Pán dí k apoštolům i jich náměstkům: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16).

2. Sv. Marius a soudruhové jeho, mučedníci.

Ku hrobům knížat apoštolských sv. Petra a Pavla i jiných svatých mučedníků putovali do Říma nábožní křesťané i za časů krvavých pronásledování Církve sv. od pohanův, ačkoli věděli, že jim v městě tom hrozí nebezpečství. Za panování císaře Marka Antonia (161—180) připutoval do Říma za účelem tím vzácný a bohatý Peršan Marius s manželkou Martou a dvěma syny Audifácem a Abachem. V městě zuřilo kruté pronásledování věřících, nábožná rodina Mariova nelekala se toho však, navštěvovala hroby svatých mučedníkův, obsluhovala uvězněné křesťany, podporovala je jméním svým, a pochovávala uctivě těla umučených. Za tou příčinou byli všickni polapeni a vyzváni, aby modlám obětovali. Jelikož pak ani



X. ú. F Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Sebastian,
mučedník.

hrozbami nedali se odvrátiti od Krista Pána, byli co nejkrutěji mučeni. Nejprv byli od katanů kyji tlučeni, svázáni, žhavými kovovými deskami páleni, a železnými drápy rozsapováni. Potom vlečeni jsou za město na popravu. Svatá Marta napomínala manžela i synů důraznými slovy, aby pro Ježíše Krista statečně podstoupili smrt, a byla nejprv sama mečem štáta. Po ní touže smrtí zemřel Marius, a posléze umučeni oba bratři Audifác a Abach. Těla jejich hodili katané do ohně. Sv. Felicitas, nábožná paní Římská, dala poloohořelé kosti těchto svatých mučedníků sebrati a na statku svém uctivě pochovati.

Sv. Marta, podobná statečné matce sedmi bratří mučedníků starozákonních (II. Mach. 7), dodávala na popravišti synům svým i manželu mysl, aby nelekali se, ukrutnou smrt pro Ježíše Krista podstoupiti, poněvadž milovala je dle Boha a nikoli dle světa. Takovými matkami honosila se v dobách mučedníků Církev katolická. I nebylo divu, že Církev ta zázračně rostla, i když krvavě katována byla. Kde matky takovou živou víru v Krista Pána a takou plamennou lásku k němu mají, jako sv. Marta, tam odrůstají v rodinách i svatí synové. Běda národu, jehož matky ve víře jsou chladny, aneb dokonce jehož ženy víru svatou docela pozbyly, a v šířitelky nevěry se zvrhly! —

Z dalekých končin putovali věřící do Říma hned v prvních časech křesťanských. Voliliť raději na smrt se vydati, nežli zůstatí bez útěchy, kterou jim návštěva hrobů svatých apoštolů dávala. Ani ostrý meč neodstrašoval jich od Říma. Jak zpozdlé jsou tudíž námitky bludařů, že prý sv. Petr v Římě nikdy nebyl a tam nezemřel!

Dne 19. ledna slaví se ještě památka sv. Vulstana, biskupa v Anglii, sv. Eufrasie, mučednice v Nikomedii, sv. Germanika, mučedníka ve Smyrně, sv. Remigia, biskupa ve Francii, sv. Latuina, mučedníka v Normandii, sv. Abundancie, panny, a j.

Dne 20. ledna.

Sv. Fabian a sv. Sebastian, mučedníci.

Památka obou těchto světců koná se od nejstarších dob společně téhož dne 20. ledna, poněvadž oba v tento den, ač ne téhož roku, smrtí mučednickou zemřeli. Byltě sv. Fabian umčen r. 250., kdežto sv. Sebastian teprv po 38 letech po něm, r. 288, koruny mučednické dosáhl.

Po smrti sv. papeže Antera sešli se duchovní i věřící

r. 236. v Římě ku volbě nového náměstka sv. Petra. Do shromáždění vstoupil také Říman Fabian. Zatím, co dály se porady, kdo by na důstojnost papežskou povýšen býti měl, spatřili přítomní holubici, anaž snesla se a posadila na hlavu Fabianovu. To jim bylo pokynem shůry, koho zvoliti mají; byliť přesvědčeni, že sám Duch sv. ve způsobě holubice na Fabiana sestoupil. Tak vypravuje církevní dějepisec Eusebius.

Fabian řídil Církev katolickou jakožto viditelná hlava její moudře a horlivě po čtrnácte let. Aby o chudinství náležitě postaráno bylo, ustanovil v Římě sedm jáhnů, jimž svěřil péči o chudé, nemocné, vdovy a sirotky. Vedle nich zřídil sedm podjahnů, jimž uložil, sbíratí události ze životů svatých mučedníků. Dále nařídil, aby na Zelený čtvrtek svěceny byly sv. oleje, a pozůstalé z minulého roku oleje aby spalovány byly. Statečně hájil katolické víry proti bludařům v Africe a vysýlal zvláště do Gallie (Francie) horlivé věrozvěsty, jichž úsilím náboženství křesťanské v této zemi znamenitě rozkvetlo. Zejména zbudováno bylo v městech tamějších mnoho chrámů Páně.

Roku 249. stal se císařem Římským Decius, jeden z nejukrutnějších nepřátel víry křesťanské. Domnívaje se, že Bůh křesťanů je závistivý a žárlivý, poněvadž kromě sebe jiných bohů trpěti nechce, nenáviděl Církev Kristovy a chtěl ji z kořene vyhubiti. Na ten účel rozkázal nejprv všechny biskupy katolické ukrutně povraždit. V pronásledování tom byl sv. papež Fabian mezi prvními, jež pohané umučili. Protil krev svou za Krista Pána dne 20. ledna r. 250.

Tělo jeho pochovali křesťané uctivě za městem u cesty Appiovy na pohřebišti sv. Kalista.

Sv. Sebastian pocházel z vážené rodiny šlechtické. Otec jeho Trankvilin byl rodem z Narbonnu a matka pocházela z Milána. Maje od rodičů výborné vychování a vynikaje sličnou postavou i znamenitými dary duševními, byl ctěn a milován ode všech, kdož ho znali. Aby mohl v době pronásledování křesťanům prospívati, vstoupil do vojska, kde záhy tak vynikl, že císař Dioklecián učinil ho plukovníkem a vůdcem tělesné stráže své. V hodnosti té nábožný, spravedlivý, poctivý a ke všem vlídný Sebastian vedl si tak, že podřízení vojáci jako otce ho milovali a též vyšší představení si ho vážili. Zejména ukrutný císař Dioklecián byl mu velice nakloněn, nevěda ovšem, že jest křesťan. Sebastian jako důvěvník císařův a vysoký vojenský hodnostář měl všude volný přístup a užíval

této volnosti ve prospěch pronásledovaných věřících. Docházel pilně do jejich příbytkův a posiloval jich ve víře, navštěvoval křesťany v žalářích, donášel jim potravu, těšil je a povzbuzoval ku vytrvalosti. Právem tudíž mohl papež sv. Kajus nazývati Sebastiana čestným jménem obhájce Církve sv.

Toho času byli dva bratři Marek a Marcellán v domě císařského důstojníka Nikostráta pro víru uvězněni. Již byl nad nimi vynesena rozsudek smrti, avšak na snažnou prosbu rodičův a přátel jejich povolil vězňům prefekt města Říma Chromatus lhůtu třiceti dnů na rozmyšlenou, chtějí-li od Krista odpadnouti a takto smrti ujíti. Přátelé navštívili je v žaláři a domlouvali jim vřelými slovy, aby nevydávali sebe na ohavnou smrt a příbuzným svým nečinili zármutku. Tu přiběhla do žaláře i matka jejich, roztrhla roucha svoje a jala se úpěnlivě naříkati „Slitujte se, synáčkové milí, nad životem, kterýž vás nosil! Běda mně, matce nešťastné, že svévolně na smrt se vydáváte! Kdyby vás nepřátelé polapili, běžela bych za nimi a vrhla bych se na meče jejich, abych vás vysvobodila. Kdybyste do zajetí přišli, vedrala bych se k vám, abych s vámi a za vás zemřela. Neslýchanou věc podnikáte. Sami žádáte kata, aby vás usmrtil! Uvažte přec, jak hrozný zármutek na svou matku uvalujete! Svévolně chcete zahynouti a staré rodiče zde opuštěny zůstaviti!“

Zatím, co matka takto hořekovala, zavítal do žaláře starší otec Trankvilin. Byl sklíčen dnou v nohou, dal se tedy ku synům donést. Šedinami pokrytá hlava jeho byla posypána popelem a oči jeho slzely bolestí. Také on domlouval tklivými slovy synům svým: „Přicházím rozloučit se se syny, kteří dobrovolně smrti se obětovati chtějí. Nadál jsem se, že děti moje pochovají mne a oplakávají budou otce svého, a zatím já ubožák sám jim pohřeb strojiti mám. Synové moji, podpora vysokého stáří mého, naděje a ozdoba má, uvažte přece, z jakého rodu jste pošli, jak jste vychováni byli, jaké schopnosti máte a jakými vědomostmi se honosíte! Rozvažte přec, jaká to pošetilost, že sami smrt hledáte! Pojděte sem, vy jinochové, a plačte nad těmito druhy svými! Plačte nad nimi vy starcové i vy otcové, kteříž otcovské srdce máte! Kéžby osleply oči moje, abych neviděl syny své hynouti rukou katovou!“

Potom přišly i manželky obou bratří, držíce dítky svoje v náručí. I ony naplňovaly zoufalým pláčem žalář, ukazovaly mužům nemluvnátka svoje a volaly: „Co bude z nás a co bude z ubožátek těchto!“

Oba věžňové octli se takto v hrozném duševním zápase. Usedavý nářek a úpěnlivé domluvy i prosby příbuzných podlamovaly jižjiž křesťanskou statečnost jejich, takže již ochabovali a se viklati počali. Avšak Hospodin Bůh, jenž toto pokušení na ně dopustil, nedal jim v něm zahynouti, nýbrž způsobil jim s pokušením také vysvobození (I. Kor. 10, 13.) Ochráncem stal se jim sv. Sebastian. Uslyšev, v jakém nebezpečení oba křesťanští bratři vězí, spěchal k nim do žaláře a napomínal jich, aby nedbali nářku a domluv svých přátel, a vytrvali. Obrátiv se k rodičům a manželkám jejich pravil Sebastian: „Nepřemlouvejte těchto bojovníků Kristových, aby vážili si života časného více, nežli života věčného! Přejte jim raději té blaženosti, k níž odebrati se chtějí, a dle příkladu jejich hleďte také sami jí dosáhnouti! Křesťané nelekaří se mučednické smrti, vědouce dobře, že kratičkým utrpením tím získají si radost nekonečnou. Hle tito miláčkové vaši neloučí se s vámi navždy, chtějíť pouze předejítí vás, aby vám mohli připravit místo na nebi!“ Dlouho mluvil takto Sebastian, a nadšeným slovům jeho dodávala váhy nebeská jasnost, kteráž v žalářním přítmí tvář jeho ozařovala. Účinek řeči jeho byl ohromný. Sotva domluvil, vrhla se k nohám jeho manželka domácího pána Zoa, pohanka již od šesti let němá, dávajíc posušky na jevo, že uvěřila v Krista Pána, a prosíc o požechnání. Duchem svatým osvícený a posilněný Sebastian jal se opět mluvit ku přítomným: „Abyste měli jistotu, že jsem vám pravdu zvěstoval ve jménu Ježíše Krista, nechať Bůh, jakož otevřel Zachariášovi ústa, rozváže také jazyk ženě této!“ A tu počala Zoa zřetelně mluvit velebíc Boha a vyznávajíc víru v Krista Ježíše. Zázrakem tím byl i manžel její Nikostrát obrácen a oba uvěznění bratři utvrdili se ve víře. Nikostrát rozvázal jim pouta a propouštěl je na svobodu, oni však zdráhali se odejítí a prohlásili, že ochotně a zmužile za víru svou zemrou. Potom jali se napomínati všech přítomných, aby od mrtvých pohanských bohů se odvrátili a v Krista uvěřili. Tu ihned všickni, zejména rodičové, manželky i příbuzní jejich, žalárník Klaudius i dva synové jeho jednomyslně vyznávali víru svatou a žádali, aby pokřtěni byli. Přítomný kněz Polykarp prosbě jejich vyhověl. Zatím, co posvátný obřad konán byl, došli oba synové Klaudiovi a staříčký Trankvilin náhle zdraví. Všickni tito obrázcenci dosáhli potom koruny mučednické.

Po uplynutí třicetidenní lhůty, kteráž Markovi a Marcellianu na rozmyšlenou dána byla, povolal Chromatus otce jejich

Trankvilina k sobě a otázel se ho, jak synové jeho se rozhodli. Trankvilin odpověděl: „Synové moji i já a příbuzní naši jsme šťastni, poněvadž poznali jsme pravou víru, kromě níž není spasení.“ Potom vypravoval zevrubně, co v žaláři se přihodilo, kterak zásluhou Sebastianovou on sám, nemá Zoa i synové žalárníka Klaudia zázračně skrze víru v Krista uzdraveni byli, a napomínal posléze Chromata, aby i on pohaných bludů se vzdal a v Krista uvěřil. Churavý Chromatus dal si ihned Sebastiana povolati a ten slíbil mu, že uvěří-li z celého srdce v Ježíše Krista, zajisté nemoci své zbaven bude. Chromatus přislíbil to slavně, a na důkaz čistého úmyslu svého rozkázal všecky modly a modlářské věci v domě svém rozbiti, načež žádoucího zdraví došel a sebe i syna svého Tiburcia pokřtiti dal. Potom svolal všecky otroky svoje a domlouval jim, aby víru křesťanskou přijali. Což když oni učinili, byli pokřtěni, a pán propustil je všecky na svobodu.

Hned potom složil Chromatus úřad svůj v Římě a odstěhoval se na svůj statek na venkově, kde přijímal a hostil křesťany z města uprchlé. Za krutého pronásledování věřících poradil totiž svatý papež Kajus těm křesťanům, kteří neměli dosti zmužilosti a vytrvalosti, aby zatím odešli z Říma na venek a tam vyčkali, až Církvi sv. lepší časy nadejdou. Také Sebastianovi dal Kajus tuto radu; křesťanský bohatýr ten nechtěl však odejít a prohlásil, že vytrvá v městě, aby mohl věřícím prospívati. Touto obětavou láskou dojat, řekl Kajus k Sebastianovi: „Zůstaň tedy, synu milý, na tomto nebezpečném bojišti, a buď i dále ochráncem Církve Ježíše Krista!“

Obrácení tolika vzácných osob na víru křesťanskou v Římě, jež spůsobil sv. Sebastian, nemohlo ovšem na dlouho zůstatí tajemstvím, zvláště když obrácenci sami víru svou veřejně vyznávali a pohanům bludy jejich vytýkali. Z toho zanevřeli pohané na ně, slídili po nich a udávali je císařským úřadům. A tu nastalo přísné vyšetřování, stíhání a mučení nedávno na víru obrácených křesťanů. První obětí z nich stala se Zoa. Právě když na hrobě sv. Petra se modlila, jali ji biřicové, vlekli na soud, pověsili ji nohama na kůl a kouřem ohně pod ní rozdělaného udusili ji. Trankvilin kleče na hrobě sv. Pavla byl uchopen a ukamenován. Nikostrát a Klaudius byli mučení a do moře hozeni, Tiburc byl mečem sťat, bratři Marek a Marcellán byli kopím probodeni.

Posléze došlo i na Sebastiana. Jakýsi zrádný odpadlík vyrazil císaři, že náčelník tělesné stráže jeho jest křesťanem

a původem toho, že veliký počet vzácných osob v Římě na víru Kristovu se obrátil. Dioklecián, zprávou tou překvapený a rozhořčený, povolal k sobě Sebastiana. „Učinil jsem tě prvním v paláci svém“, zvolal k němu podrážděný císař. „Učinil jsem tě svým důvěrníkem a přítelem. Přilnul jsem k tobě celým srdcem svým, ty pak odsloužil jsi se mně nevděkem. Kul jsi zradu, jednal jsi proti bohům, proti říši i proti blahu mému!“ Klidně a důstojně odpověděl Sebastian: „Věř, pane můj, že nemáš sluhy věrnějšího mne, a poddaných lepších nad křesťany! Modlím se za blaho tvoje ustavičně ku pravému Bohu, od něhož císařskou moc svou máš, a prosím ho dnem i nocí za spásu celé říše, avšak nemodlím se k němým modlám, jež moci žádné nemají!“ Císař vytýkal mu dále, že ačkoli tolik milostí od něho dostal, odvážil se nejen sám křesťanskou víru vyznávat, nýbrž i jiných k ní přiváděti, a sliboval odpuštění, odpadne-li Sebastian od Krista. Když však hrdina ten ani sliby a lichocením, ani výhrůžkami zvrátiti se nedal, rozkázal císař, aby ve vojenském táboře šípy usmrcen byl. Ihned odvedli ho střelci, svlékli ze šatů, přivázali ku sloupu a jali se z lučišť na něho stříleti. Svatý mučedník hledě k nebesům šepotal modlitbu, zatím, co šíp za šípem do těla jeho se vrýval, až krvácející z mnohých ran, omdlel. Vojskáci domnívajíce se, že již mrtev jest, odešli.

V noci přišla s několika křesťany sv. Irena, vdova po sv. Haštalovi, aby mrtvé tělo sv. mučedníka pohřbila. Vidouc však, že Sebastian ještě dýše, odvázala jej, vyňala šípy z těla jeho a odvezla jej do svého domu, kde ho léčila a ošetřovala. Sebastian za nedlouho uzdravil se. Z toho měli křesťané nemalou radost a radili mu, aby útekem se zachránil. Křesťanský hrdina ten však, neznaje bázně lidské, vstoupil do císařského paláce, a když císař vyšel, kráčel mu zmužile v ústřety a pravil: „Proč pronásleduješ nevinných křesťanů? Proč dáváš se sváděti od zaslepených a podvodných modloslužebníkův a věříš pomluvám jejich? Křesťané ničím se neprovinili proti tobě! Jsou věrni tobě i říši a nepřestávají Boha věčného vzývat za tebe, za vojsko tvoje i za blaho vlasti!“

Dioklecián ustrnul. Viděť před sebou Sebastiana, jež za mrtvého pokládal. Nevěda, klam-li to či skutečnost, tázal se ho, je-li on Sebastian. „Jsem zajisté Sebastian,“ odvětil tento. „Právě, že Bůh zázračně mne vysvobodil ze smrti a uzdravil, poznej, císaři a pane, jak mocný jest tento Bůh, jemuž my křesťané se klaníme, a uznej, jak nespravedlivě jednáš, an

pronásleduješ sluhů jeho!“ Císař probrav se z překvapení svého, rozhorlil se, a rozkázal, aby Sebastian ihned na popraviště veden a umučen byl. Tu chopili se statečného toho bojovníka Kristova katové, odvlékli ho na popraviště a tam metlami, kyji a železnými sochory utloukli jej. Tak dokonal sv. Sebastian slavný život svůj slavnou smrtí dne 20. ledna r. 288. Tělo jeho hozeno bylo do městské stoky, aby ho křesťané nenalezli. Avšak sv. Lucina, zvěděvši zvláštním zjevením o tomto místě, dala svaté tělo vytáhnouti, pochovala je v katakombách, a po třicet dnů trvala potom na modlitbách u hrobu jeho. Po čase dal nad hrobem tím papež Damasus (366—384) zbudovati chrám Páně.

Roku 680. zuřila v Římě morová rána, která náhle přestala, když ve chrámě sv. Petra v okovech zřízen byl oltář ku cti sv. Sebastiana a ostatky tohoto světce na oltář ten se přenášely. Za tou příčinou začali věřící sv. Sebastiana ctíti jakožto mocného orodovníka u Boha proti morové nákaze. Úcta k němu šířila se rychle po všem světě katolickém a mnohým chrámům byly darovány částechky z ostatků jeho. Přímluvou jeho přestal r. 1575. za času sv. Karla Boromejského hrozný mor v Miláně, a rovněž r. 1599. v Lisaboně. Také naši předkové ctili sv. Sebastiana jakožto patrona proti moru, o čemž svědčí oltáře, obrazy a sochy jeho v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jež jsou památníky morové rány, která v 17. a 18. století ve vlasti naší častěji se vyskytovala. Chrám sv. Víta v Praze dostalo se ostatků sv. Fabiana a Sebastiana, a také mezi svátostmi Karlšteinskými bývaly někdy částechky ostatků jejich.

Sv. Sebastian žil na pohanském císařském dvoře mezi modlářskými a prostopásnými vojíny a dvořany, a přece zůstal ctnostným a zbožným křesťanem. Na stkvělý pancíř jeho pevné víry a neposkvvrněné čistoty dorážela všechna pokušení marně. Uprostřed samých modloslužebných, rozmařilých, mravně zkažených lidí zachoval si víru a mravnost, a jako pravý apoštol snažil se spolubližní svoje obracet ku Kristu Pánu a hasnoucí jiskru víry jejich znova v plamen rozežihati. Jak spanilým zjevem z dob mučedníků jest tento křesťanský bohatýr! Křesťane milý! Snad i ty žiješ mezi lidmi bezbožnými, nevěřícími a prostopásnými, jimiž za naší doby svět se hemží; snad i na tebe odevšad dorážejí pokušení, jež v nebezpečenství uvádějí tvou víru i tvou ctnost. Mějž se bedlivě na pozoru, aby ty zlé příklady, jež každodenně vídáš, a ty bohaprázdne řeči, jež

kolem tebe se ozývají, nezviklaly tebe! Když bohabojný Matathiáš vyzván byl, aby dle rozkazu krále Antiocha od zákona Božího odstoupil a modlám se klaněl, odpověděl statečně: „Byť všickni národové krále Antiocha uposlechli, já a synové moji a bratři moji poslušni budeme zákona otců našich; není nám užitečné, opustiti zákona a ustanovení Božích“ (I. Mak. 2, 19—21.). Tak smýšlí a jedná každý upřímný křesťan. Byť i mnozí kolem něho k nevěře a prostopášnosti svésti se dali, a byť i z vlastních přátel jeho jen malý počet ve víře svaté, nábožnosti a ctnosti vytrval, on zůstává své víře a jejím příkázáním po celý život věren. „Je-li věrných učedníků Kristových na světě jen málo, nuže žijme s nimi, abychom s malým hloučkem těchto vyvolených spaseni byli.“ (Sv. Jan Zlat.)

Dne 20. ledna světí se ještě památka sv. Maura, biskupa v Itálii, sv. Enthymia, opata v Palestině, a j.

Dne 21. ledna.

Sv. Anežka Římská, panna a mučednice.

Z velikého počtu křesťanských mučednic, jež za víru v Krista Pána krev svou prolily, velebí sv. Otcové nejvíce sv. Anežku. Tak píše o ní sv. Jeroným, že chvála života jejího ozývá se ve všech národech všemi jazyky, ježto ona nad útlým věkem svým i nad násilníky zvítězila a čistotu svou mučednictvím posvětila. Podobně vychvaluje ji sv. Ambrož. Památku této světice oslavuje Církev sv. každodenně tím, že při každé mši sv. po pozdvíhování vzývá kněz jméno její vedle jiných svatých a světic Božích.

Čím prostopášnější byly ve starém Římě rodiny pohan-ské, tím krásněji rozkvétaly v rodinách věřících ctnosti kře-stanské, jichž modloslužebníci ani dle jména neznaly. Z takové výborné rodiny Římské pocházela Anežka. Vynikala sličnou postavou, honosila se moudrostí nad mladičkový věk svůj neobyčejnou, měla ušlechtilé způsoby a těšila se velikému bo-hatství, avšak více než pozemské tyto statky zdobily ji od nejútlejších let bázeň Boží a upřímná nábožnost, kterýmžto ctnostem přiučila se od bohabojných rodičů svých. Věkem mladičká a duchem již dospělá Anežka pohrdla ve svém tři-náctém roce marnostmi tohoto světa a učinila slib ustavičné čistoty, zasnoubivši se nebeskému choti Ježíši Kristu.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Anežka Římská,
panna a mučednice.

Za nedlouho potom bylo jí přestáti těžkou zkoušku. Syn Římského prefekta (starosty) Symfronia zahořel k ní láskou. Přišel k ní, přinesl drahocenné šperky a vzácné roucho, a nabízel jí svoje dědictví po otci, stane-li se manželkou jeho. Anežka však ničeho nepřijala a odpověděla vážně: Odstup ode mne, mámť již ženicha jiného!“ Mladý Říman namítl, že nikdo nemůže se jemu rovnati ani rodem, ani krásou, ani bohatstvím. Svatá panna jala se potom nadšeně mluvit o Kristu Pánu řkouc: „Snoubenec můj jest krásnější nade všecky jinochy smrtelné. Kráse jeho diví se slunce a měsíc žasne nad ní. Matka jeho jest Panna, a Otec jeho ženy nepoznal. Ženich můj jest všemohoucí, neboť před ním třesou se knížata, andělové posluhují jemu, nebe jest mu trůnem a země podnožím. Dotkne-li se hor, vydávají ony dým, a pohrozí-li moři, utiší se vlny jeho. Dech jeho uzdravuje nemocné, a slovo jeho křísí mrtvé. Přítel můj sám jediný jest bohat, neboť jeho jsou poklady země a vzácnosti moře; jemu náleží všechno zlato v horách a všeliké drahé kamení od východu slunce až na západ. Ženich můj samojediný má lásku pravou a nikdo nemiluje nad něho srdečněji a upřímněji. Onť všechno dal za choť svou. Mně k vůli opustil blaženost nebeskou a obětoval bolestnou smrtí život svůj. Zlatým prstenem víry zasncubil si mne, oblékl mne skvostným rouchem své milosti, opásal mne páskou statečnosti a ozdobil hlavu mou nevadnoucím věncem panen-ské čistoty. Tyto dary uděлил mně, a slíbil dáti ještě větší poklady, zůstanu-li mu věrna. Kterak mohla bych opustiti choť takového, s nímž věčnou láskou a věrností spojena jsem!“

Odmítnutý mladík odešel smuten a ochuravěl hořem. Když otec jeho příčinu této nemoci seznal, poslal k Anežce důvěrníka, aby ji ku povolnosti pohnul. Svatá panna vzkázala, že od ženicha svého neodstoupí. Symfronius otázal se, kdo by ten ženich byl. Jeden z dvořanů řekl na to: „Anežka jest křesťanka a blouzní, že Kristus jest snoubenec její.“ To postačilo. Symfronius dal si ihned Anežku předvolati a znova žádal jí, aby se synem jeho se zasnoubila. Zprvu jí lichotil a činil znamenité sliby, když pak nepochodil, jal se hroziti, že ji dá mučiti, nebude-li ona modlám obětovati. Anežka nelekala se však ani těchto hrozeb a řekla: „Jakož nemohu syna tvého za choť míti, tak nemohu mrtvým modlám obětovati.“ Tu vzkřikl Symfronius, že kdyby nešetřil mladosti její, okamžitě by potrestal urážku, kterouž ona právě bohům učinila. Statečná dívka odpověděla: Nehleď na mladost mou,

neboť víra nepřebývá v letech, nýbrž v nesmrtelné duši. Hroziš mně hněvem vašich bohů, nuže, jsou-li ti bohové živi, ať přinutí mne, abych se jim klaněla!“

Symfronius uražen a podrážděn touto rozhodností, zvolal: „Buď odřekneš se Krista a svolíš ku sňatku, aneb, chceš-li zůstatí pannou, půjdeš mezi Vestálky a zasvětiš se bohyni Vestě. Neuposlechněš-li, budeš zavedena do domu hanby, abys tam zneuctěna byla!“

Na Anežku nastrojena takto léčka ďábelsky chytře zosnovaná. Mělať se rozhodnouti, co obětovati chce, buď svou víru, buď svou čest a nevinnost. Pohanský soudce hrozil ji zavést do sboru modloslužebných kněžek bohyně Vesty, které zůstávajíce doživotně v panenství, opatrovaly posvátný oheň této bohyně! Hrozil jí ohavným násilím v domě veřejné hanby! Věru, pekelné to osidlo. Avšak moudrá a statečná panna nelekla se ani tohoto osidla. Duchem svatým osvícena a vyzbrojena odpověděla: „Ani Vestě ani žádné jiné modle sloužiti nebudu. Jsem zasnoubena Kristu a nikdy se mu nezpronevřím. Nelekám se ohavné hrozby tvé, že budu zneuctěna, poněvadž ochráncem mým jest Kristus, a svatý anděl Páně mocným ramenem svým obrání mne od násilí. Bůh můj, Bůh čistoty, nedopustí, aby poskvrněna byla čistota moje!“

Symfronius hrozbu svou vyplnil. Nejprv kázal Anežku odvésti do chrámu bohyně Vesty, aby tam obětovala. Násilím vložili jí tam do ruky kadidlo, ona však pohodila jím, a vzývajíc před modlou trojjediného Hospodina Boha, poznamenala se křížem. Tu hned uchopili ji biřicové a vlekli do domu nevěstek. Svatá panna neztrácela mysl ani v hrozných okamžicích těchto. Když přivlečena byla do onoho domu, stál anděl Páně u ní a jasnost nebeská ohklíčila ji. Z toho pojala hrůza zhýralé mladíky v domě tom shromážděné, tak že dali se na útěk. Jenom jediný z nich, syn sudího Symfronia, zůstal, a byl tolik drzý, že odvážil se vztáhnouti ruku po svaté panně. Avšak v tu chvíli sklesl oslepen a polomrtev k zemi.

Sudí Symfronius zvěděv o tom, příběhl sklíčen a vytýkal Anežce, že svými kouzly poranila mu syna. Ta mu řekla: „Nikoli moc kouzelnická, nýbrž nečistá drzost poranila a oslepila jej!“ Tu zmírnil se pyšný tento pohan a prosil Anežku, aby se přimlouvala u Boha křesťanského, aby syn jeho zase živ a zdráv byl. Svatá dívka zapomenouc na příkoří sobě učiněné, pomodlila se za nepřítele svého, a ten ihned vstal, prohlédl, a odcházeje chválil Boha, jemuž křesťané se

klanějí. Zázrakem tím změnil se nadobro Symfronius, jal se Anežku odprošovati, a nabízel jí svobodu. Zatím však roznesla se bleskem zpráva o tomto divu po celém městě a lid sbíhal se ve valných zástupech. Tu přiběhli i modloslužební kněží a vzbouřili lid pokřikující, že třeba Anežku usmrtiti, poněvadž ona rozhněvala bohy, kterým nutno dáti zadostučinění. Symfronius vida, že by proti rozeštvanému lidu neobstál, požádal, aby Anežka souzena byla od jiného sudího. Tudíž vlečena svatá panna k soudci Aspasiovi, a ten vyslovil nad ní ortel smrti, aby mečem sřata byla. I vedena Anežka na popraviště, a když kat vida před sebou útlou dívku zachvěl se a váhal, dodala mu myslí řkouc: „Nač prodléváš? Nenechej přece nebeského ženicha čekati na mne!“ Potom zvolala: „Přijmiž, Pane, duši mou, za kterou jsi bolestnou smrt podstoupil!“ Zatím dopadla na ni smrtelná rána. Stalo se to roku 304.

Tělo svaté mučednice pochovali rodičové její ve své zahradě za městem a chodívali se tam modlit. Jedné noci, když opět na hrobě tom se modlili a hořce plakali, zjevil se jim sbor svatých panen mučednic, a mezi nimi byla slávou nebeskou ozářená Anežka mající beránka na ruce, kterážto řekla: „Neplačte nade mnou, rodičové milí, vždyť se mně dobře vede! Žiji v nevýslovné blaženosti, protože radujete se, že Spasitel dal mně korunu slávy věčné!“ Proto zobrazuje se sv. Anežka s beránkem. Nade hrobem této světice vzdělal císař Konstantin chrám Páně, v němž každoročně dne 21. ledna bývají za významných obřadů obětováni dva beránci, z jejichžto vlny tkají se tak zvaná „pallia“, bílé to pásy, označené černými křížky, které potom chovají se ve hrobě sv. Petra. Pásy ty posílá sv. Otec nově jmenovaným arcibiskupům, kteří tento odznak své důstojnosti o velkých svátcích při slavné mši sv. na hrdle nosí. Také na tom místě, kde sv. Anežka měla o panenskou čest svou násilně oloupena býti, a kde Bůh tak znamenitě ji zachránil, zbudoval papež Innocenc X. nádherný chrám na počest této svaté mučednice.

O sv. Anežce platí slova, jimiž Písmo sv. vychvaluje hrdinskou Juditu: „Ty jsi sláva Jerusalema, tys radost Israele, tys čest lidu našeho, protože zmužile jsi učinila, a posilněno jest srdce tvé, protože jsi milovala čistotu; protože i ruka Páně posilnila tebe, a pro tu věc budeš požehnána na věky.“

(Jud, 15, 10. 11). Jak statečně bránila útlá ta světice panenské čistoty své! Znalat převelikou cenu této ctnosti a byla hotova, raději zemřít, nežli ji ztratiti. A Bůh udělil jí sílu, aby nad lákadly i hrozbami zvítězila, a zázračně chránil ji, aby vyvázla z nebezpečného osidla, jež násilníci čistotě její nastražili. Kéžby všickni křesťanští jinochové i křesťanské panny dle příkladu sv. Anežky poznali, jakým neocenitelným a nenahraditelným statkem jest čistota srdce! Kéžby nad pokladem tím ustavičně bděli a udatně ho hájili a bránili, kdykoliv mu nebezpečenství hrozí! Ten poklad nosí křesťan v nádobě hlíněné, neboť „tělo žádá proti duchu“ (Gal. 5, 17.); právě proto však třeba jest velké opatrnosti a bdělosti, aby tělo nezvítězilo nad duchem. Nejlepšími prostředky ku zachránění čistoty jsou pokorná a stálá modlitba, varování se zahálky a zlého tovaryšstva, ostříhání smyslů, jimiž jako otevřenými dveřmi vchází hřích do duše, a časté přijímání svatých svátostí. „Ó jak krásné jest čisté pokolení v stkvělosti, nesmrtelná zajisté jest památka jeho, neboť i u Boha známé jest, i u lidí“ (Moudr. 4, 1.). „Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.) Sv. Bernard dí, že Syn Boží jen z čisté Panny narozen býti mohl, a sv. Efrem píše, že čistota plodí čistou lásku k Bohu a člověka rovným činí svatým andělům. Proto svatí panicové a svaté panny na nebeském Sionu stojí Beránku Božímu Ježíši Kristu nejbliž, zpívajíce mu píseň novou a následující ho, kamžkoli jde (Zjev. 14, 3. 4)

Dne 21. ledna slaví se ještě památka sv. Epifania, arcibiskupa v Pavii, sv. Patrokla, mučedníka Troyského ve Francii a j.

Dne 22. ledna.

1. Sv. Vincenc, jáhen, mučedník.

Do Španělska bylo símě sv. evangelia velmi záhy zaneseno. Sám apoštol pohanů sv. Pavel cestoval dle svědectví sv. Klementa Římského mezi první a druhou svojí vazbou do této země a působil v ní celý rok. Potom vysláno bylo od svatých apoštolů Petra a Pavla z Říma do Španěl sedm biskupův, a víra svatá šířila se tam přese všecko pronásledování velmi rychle. Jak pevně zakotvena byla v zemi této Církev Kristova hned na počátku čtvrtého století, poznáváme z toho, že roku 305. slaven byl v městě Elviře církevní sněm, jehož účastnilo se devatenácte biskupů katolických.

Z mučedníků, kteříž za panování ukrutného císaře Diokleciana (284—305) ve Španělech svou víru zpečetili krví, proslavil se zvlášť sv. Vincenc. Vzácní rodičové jeho, otec Euthicius a matka Enola, byli horliví křesťané a vychovávali synáčka svého velmi pečlivě, když pak odrůstal, svěřili jej učenému biskupu Saragoskému Valerianu, pod jehož správou nadaný a snaživý jinoch ve vědách duchovních i světských se vzdělával. Potom vysvěcen byl Vincenc za jáhna, a ježto biskup Valerian neměl daru řečnického, zastával místo něho úřad kazatelský a učitelský s velkou horlivostí.

Toho času stal se vladařem ve Španělech Publius Dacianus, jenž sídlil v městě Valencii. Vladař ten jal se dle rozkazu Dioklecianova křesťany přísně stíhati a mučiti. Zvlášť slídlil po křesťanských kněžích, a dal i biskupa Valeriana a jáhna jeho Vincence polapiti, řetězy spoutati, a ze Saragosity do Valencie ku soudu odvésti. Po namáhavé cestě byli oba zajatci uvrženi do žaláře, kde zůstali o hladu a žízni, aby tím, možno-li, stali se povolnějšími. Potom dal je vladař předvolati k soudu. Spatřiv je zdravé, svěží a veselé, obořil se na žalárníka, o němž se domníval, že vězňům proti zákazu pokrm donášel. Pohan ten nevěděl ovšem, že Hospodin věrné služebníky svoje zázračně sílí a jich opatruje.

Obrátiv se vladař k Valerianu, vytýkal mu, že proti záповědi císařově víry křesťanské se přidržuje, a vybídl ho, aby zákonů poslušen byl a modlám sloužil. Vincencovi uváděl na paměť vzácný rod jeho a sliboval, že prohlížeje ku mladému věku jeho, odpustí mu, zřekne-li se víry křesťanské. Oběma posléze pohrozil mukami a hroznou smrtí, neodpadnou-li od Krista.

Když na to biskup Valerian ničeho neodpovídal, řekl mu Vincenc: „Dovol, otče, abych k soudci promluvil!“ Biskup odvětil mu: „Svěřil jsem ti již dávno hlásání pravdy Kristovy, nyní pak nařizuji, abys za nás oba odpověď dal!“

Tu jal se svatý jáhen ku vladaři mluvit v tato slova: Vybídl jsi nás, abychom víru Kristovu zapřeli. Nuže slyš tedy, že mezi námi největší jest ohavností, odstoupí-li někdo od pravého Boha. Jsmeť křesťané, vyznavači náboženství ukřižovaného Krista, ctitelé a služebníci jediného věčného Boha. Jsme odhodláni, za svou víru dáti život, a nelekáme se tvých hrozeb. Ve jménu Boha pravého nabýváme síly a vytrvalosti, abychom odolali mukám i hroznému smrti. Jen tělo naše můžeš zabiti, nesmrtelný duch náš zachová si víru svatou. Ponech

si liché bohy svoje ze dřeva, z kovu a z kamene, a nevnucují nám mrtvých těch model, my zajisté nepřestaneme klaněti s pravému Bohu a Spasiteli Ježíši Kristu!“

Neohroženou mluvou touto byl vladař z míry popuzen a odsoudil biskupa Valeriana ku vyhnanství, Vincence pal rozkázal jakožto zatvrzelého nepřítele bohů co nejukrutněji mučiti. A byla to věru muka hrozná, jimž svatý jáhen po droben byl, muka tak strašlivá, že člověk beze zvláštní milost Boží nedovedl by je trpělivě a mlčky snášeti. Nejprv káza vladař sv. Vincence natáhnouti na skřípec. Katané rozpjal tělo jeho a utáhli mu ruce i nohy tak silně, že klouby jeho bolestně se vymkly. Tu otázal se surový soudce sv. mučedníka posměšně, jak se mu daří. „Stalo se mně, po čem dávno již jsem bažil,“ odpověděl klidně tento. „Pravý křesťan jest povždy hotov, pro Spasitele svého podstoupiti cokolivěk. Děle, tedy se mnou, co ti libo, a muč mne sebe více; čím větší budou muka, tím slavnější bude moje vítězství.“ Rozhněvaný vladař domníval se, že katané se svatým jáhnem příliš mírně nakládají, obořil se tedy na ně a donutil jich, aby ukrutnou úlohu svou až do umdlení konali, tak že posléze se unavili. Zatím usmíval se sv. Vincenc, jakoby žádných bolestí necítil, a řekl: „Vyznávám Ježíše Krista, Pána našeho, jenž jest Syn Boha Otce a s Otcem i Duchem svatým jeden Bůh. Tebe pak, Daciane, zapřísahám, abys nepřestal mne mučiti, dokud sám nepoznáš pravdy a nepřesvědčíš se, že mne ve víře křesťanské nezvikláš!“

Dacian vymýšlel nová a nová muka na svatého jáhna. Nařídil tělo jeho železnými drápy rozedrati až ku vnitřnostem, a potom položiti jej na rozpálený rošt a svrchu pálití jej žhavými kovovými deskami. Do rozžhaveného uhlí pod roštem nasypali katané soli, aby prskající zrnka její vnikala do krvácejících ran sv. mučedníka a palčivé bolesti jeho tím rozmnoženy byly. Tak ležel sv. Vincenc jako obětný beránek na rošti a modlil se tak dojemně, že i mučitelé jeho z toho ustrnuli. Potom odnesli jej do hnusného žaláře, sevřely nohy jeho do klády a obnaženého, krví zalitého položili na ostré střeptiny. Dacian nařídil žalárníkům pilně bdíti, zdaž sv. mučedník bolestmi přemožen, Krista se neodřekne. Zatím však zastkvěl se žalář nebeským světlem, nohy sv. mučedníka sprostěny vazby, střeptiny posypány vonným kvítím a andělé nebeští těšili svatého jáhna. Zázrakem tím obrátili se žalární strážcové na víru, a Dacian uslyšev o tom, náramně se roz-

vzteklil, a rozkázal sv. mučedníka ze žaláře vyvésti, na měkké lůžko položit a hojit, aby jej potom znova trýzniti mohl. Ukrutník ten nedočkál se však pekelné radosti té, neboť sv. Vincenc zatím vypustil duši, což stalo se r. 304. Křesťané vpuštění do žaláře od obrácených na víru strážných, líbali rány sv. mučedníka a smáčeli šátky svoje v krvi jeho. To zvědév Dacian, kázal tělo sv. Vincence pohoditi dravcům za kořist, aby křesťané nemohli mu prokazovati úcty. Avšak Bůh, jenž ve Starém Zákoně posýlal proroku Eliášovi na poušti krkavce s chlebem, dle svědectví sv. Augustina vyslal k ochraně těla sv. Vincence rovněž krkavce, jenž ostříhal ho, aby dravá zvíř se ho nedotkla. Dacian nařídil potom svaté tělo hoditi do moře, ale vlny vynesly je na břeh, odkud křesťané odnesli je a tajně na místě posvátném pohřbili.

2. Sv. Anastasius, mučedník.

Mocný král Perský Khosru (Chosroes) II. válce s Řeckým císařem Herakliem dobyl mnoho křesťanských zemí, spustošil r. 614. Jerusalém, odvedl patriarchu Zachariáše do zajetí, prodal 90.000 křesťanů Židům za otroky, a odcizil ku převeliké žalosti křesťanův a odnesl do země své i částky posvátného Kříže, na němž Božský Spasitel zemřel, a ježž císařovna sv. Helena byla našla. Převzácná tato památka dostala se však za nedlouho z Persie nazpět, když císař Heraklius r. 628. Jerusalém osvobodil a s Peršany mír uzavřel.

Když sv. Kříž do Persie přinesen byl, zajímali se mnozí tamnější pohané o tuto křesťanskou vzácnost, pátrali, proč křesťané tak velice si jí váží, a snažili se poznati život Krista Pána.

Mezi těmito zvědavci byl i mladý Peršan Magundat. Otec jeho, pohanský kněz, přál si, aby také on zasvětil život svůj jakožto modloslužebník slunci, jemuž v Persii vzdávala se božská pocta. Avšak milost Boží rozhodla jinak. Magundat vstoupiv do vojska dostal se do Jerusaléma. Tam po čase vystoupil z vojska a ubytoval se v domě zbožného křesťana, zlatníka, kde vyplnila se touha jeho, aby víru Kristovu dokonale poznal. Potom přijal křest sv., na němž dáno mu jméno Anastasius, a vstoupil do kláštera, kde po sedm let svatě žil. Nejraději čítal životy sv. mučedníkův a utvrdil se jimi v lásce

ku Kristu Pánu tou měrou, že přál si, aby také sám mohl za víru svatou proliti krev svou. Uslyšev, že v Cesareji křesťané od vládnoucích Peršanů pronásledováni jsou, odebral se do tohoto města. Za nedlouho byl poznán jakožto křesťan, polapen, řetězy spoután a do žaláře uvržen. Potom zavolán k soudu, kde se mu rozkázalo, aby Krista zapřel. Anastasius zradoval se, že naplní se vroucí žádost jeho, aby mohl za Spasitele svého trpěti, a neposlechl rozkazu soudcova. Proto byl ukrutně zbičován a polomrtev znova do hnusného vězení dán. Tam pozdravil ho Bůh zázračně, tak že pohanský soudce velice tomu se divil. Potom byl Anastasius v okovech poslán do Persie, kde však časem nabyl svobody, a mezi kraany svými víru Kristovu horlivě rozšiřoval. Posléz dal ho jkrál Khosru r. 628. znova polapiti, ukrutně zmučiti, a spolu s jinými sedmdesáti křesťany pro víru Kristovu mečem odpravit. Tělo sv. mučedníka přeneseno nejprv do kláštera v Jerusalémě, v němž on někdy jakožto mnich přebýval, a později do Říma, kde podnes ostatky jeho uloženy jsou ve chrámě řečeném „ad Aquas Salvias.“

Památka sv. mučedníků Vincence a Anastasia slaví se v Církvi katolické společně téhož dne 22. ledna. Jeden z nich byl Španěl, druhý Peršan; jeden oslavil Krista Pána svou mučednickou smrtí v nejzápadnější zemi evropské ve století čtvrtém, druhý došel koruny mučednické na dalekém Východě ve střední Asii, ve století sedmém. Avšak v obou planula jedna a táž živá katolická víra a láska ku Kristu Pánu i touha po koruně mučednické. Nebálí se těch, kteříž tělo zabíjejí, duše pak zabiti nemohou (Mat. 10, 28). Katané nakládali s nimi ukrutně, oni však vědouce, že nejsou rovná utrpení tohoto světa budoucí slávě, která jim kyne, trpělivě a radostně snášeli bolesti a podstoupili smrt pro Ježíše Krista. Mučednictví jejich trvalo jen krátce, a za to požívají v nebesích blaženosti nevýslovné a věčné. Uvažujme často, že i to utrpení, jež snášeti jest nám pro Boha, pro víru svatou, pro horlivost křesťanskou a pro spravedlnost, potrvá jen krátce, a že kyne nám za ně odměna bez konce! Jak bídný a ničemný zisk dává člověku hřích! Ty domnělé požitky a rozkoše, jež z hříchu kynou, jsou jen krátké, prchavé a klamné, a v zápětí jim hrozí trest bez konce, smrt věčná. Pohrdejme tedy tím, co krátce jen trvá, a milujme raději to, co nám dopomůže ku blaženosti nekonečné! „Nemilujte světa, ani těch věcí, kteréž na světě jsou. Svět pomijí i žádost jeho, ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.“ (I. Jan 2, 15. 17.)

Dne 22. ledna koná se ještě památka sv. Gaudence, biskupa v Italii, sv. Ireny, vdovy po sv. mučedníku Haštalovi v Římě, sv. Oroncia, biskupa ve Francii, a j.

Dne 23. ledna

1. Sv. Raymund Pennafortský.

Řád kazatelský, založený sv. Dominikem na obranu Církve katolické proti bludařům Valdenským a Albigenským i na obrácení zbloudilců těchto, zastkvěl se záhy velkým počtem horlivých missionářův a věhlasných učenců. K ozdobám této řehole náležel ve XIII. století také sv. Raymund. Narodil se r. 1175. v Barceloně, hlavním městě knížectví Katalonie ve Španělsku. Otec jeho byl spřízněn s rodinou králův Aragonských. Rodné jméno svoje měl Raymund po hradu Pennafortě v Katalonii, odkud předkové jeho pocházeli. První vzdělání dostal mladý šlechtic Raymund na školách v rodišti svém, kde brzo tak vyníkl, že již ve dvacátém roce svém byl povýšen za učitele filosofie. Úřad ten zastával potom po deset let. Tu vštěpoval žákům svým zásady pravé moudrosti křesťanské, jež člověka k Bohu vede, a byl jim příkladem živé víry, neličené nábožnosti, čistoty mravů a lásky ku bližnímu. Ačkoli požíval pro obsáhlou učenost svou všeobecné úcty a vážnosti, zůstal povždy mužem pokorným. Aby ve vědách se zdokonalil, odebral se r. 1205. na vysoké školy v papežském městě Bononii ve Vlaších, kde studoval církevní a světské právo. Dosáhnuv hodnosti doktorské, přednášel v Bononii jako veřejný učitel církevní právo, a byl nezištným obhájcem chudých lidí před soudem.

Biskup Barcelonský Berengar nerad pohřešoval v sídle svém učeného a snaživého Raymunda. Vraceje se z Říma navštívil ho tedy v Bononii a naléhal na něho mnohými prosbami, aby do vlasti se navrátil a hřivnou svou krajanům prospíval. Tudíž opustil Raymund r. 1219. Bononii a vrátil se do Barcelony, kde stal se při stoličném chrámu kanovníkem a později proboštem a generálním vikářem. Biskupu svému byl výborným rádcem, věřícímu lidu horlivým pastýřem, a duchovenstvu vzorem svatého života. Obzvláště ctil Matku Boží a po celý život rozšiřoval lásku a úctu k ní v duchovenstvu i v lidu. Živ jsa skrovně, rozdával příjmy svoje chudým, kteří proto jako otce ho milovali.

Toho času založil sv. Dominik slavný řád svůj, jenž Raymundovi tak se zalíbil, že r. 1222., maje 45 let života svého, do něho vstoupil a slavné sliby řeholní složil. Příkladu jeho následovali i jiní znamenití učenci a hodnostáři a přijali roucho sv. Dominika. Jakožto řeholník skládal učený Raymund na rozkaz generála řádu svého učené bohovědecké spisy a dle řeholních pravidel hlásal neunavně slovo Boží a konal úřad horlivého zpovědníka. Tehdáž žilo ve Španělech velmi mnoho mohamedánských Maurů a Židů, kteří v bludech svých houževnatě trvali a množství křesťanů v zajetí a otroctví chovali. Raymundovi zželelo se nevěřících těch, a proto snažil se jim s milostí Boží pomoci. Na ten účel konal časté missie mezi Mohamedány a Židy, aby je na víru obrátil a ku spasení jim dopomohl. Chtěje prospěti ubohým křesťanským vězňům a otrokům, radil se se sv. Petrem Nolaskem i s králem Aragonským Jakubem I., jichž zpovědníkem byl, co by v této naléhavé příčině bylo nejlepším prostředkem. Dle rady, kterouž Rodička Boží u zjevení jim dala, usnesli se všichni tři, založiti duchovní řád na vykupování křesťanských vězňů z poroby mohamedánské. Pravidla nové řehole této sepsal sv. Raymund a papež Řehoř IX. potvrdil je. Prvním generálem milosrdného řádu toho byl sv. Petr Nolasko, ježž sám sv. Raymund řeholním rouchem přioděl.

Pověst o věhlasném kazateli, zpovědníku a učenci Raymundovi přiměla papeže Řehoře IX., že jej r. 1230. povolal do Říma a učinil svým zpovědníkem a domácím kaplanem. Spolu mu nařídil, aby sebral různé papežské i sněmovní církevní výnosy ve zvláštní knihu. Raymund vykonal tuto úlohu během tří let a knihy jeho užívalo se potom dle rozkazu papežského ku přednáškám na vysokých školách v Bononii i v Paříži a při církevních soudech.

Úřad papežského zpovědníka zastával Raymund velmi svědomitě. Spozorovav jednou, že do papežského paláce mnoho chudých přišlo, jichž nikdo si nevšímal, tak že s prázdnou odešli, uložil papeži za pokání, aby chudých pečlivě se ujímal a jim pomoc poskytoval. Řehoř IX. poděkoval mu za to, a sám potom bedlivě přihlížel, aby o chudé bylo postaráno. Aby výtečnému zpovědníkovi svému se odměnil, nabídl mu r. 1235. arcibiskupství Taragonské ve Španělech, kteroužto důstojnost však Raymund z pokory odmítl, chtěje i na dále zůstati skromným řeholníkem.

Namáhavou prací seslabil si Raymund povážlivě zdraví,

tak že lékařové mu radili, aby Řím opustil, k čemuž papež, ač nerad, posléze svolil. Tudíž vrátil se Raymund do Barcelony, kde od rodáků slavně a radostně uvítán byl. Tam zotaviv se, působil na vinici Páně a ku rozkvětu řehole své. Byl šťasten, že v zátíší klášterním může pracovati na spáse vlastní duše své více, než mu to možno bylo, pokud veřejný a důležitý úřad na dvoře papežském zastával. Žil prostě dle řehole sv. Dominika, postíval se přísně a míval největší rozkoš v modlitbách a sv. rozjímáních. Nebylo mu však dlouho popřáno, aby v milém útulku svém v klášteře setrval. Řeholní bratři zvolili ho r. 1238. generálem řádu sv. Dominika, aby tak jasná svíce postavena byla na svícen a světlem svým oblažovati mohla celou rozkvétající řeholi. Pokorný Raymund prosil sice, aby bratři úřadu toho mu nesvěřovali, z poslušnosti však posléze přijal jej, a pečoval jakožto třetí generál Dominikánů o rozvoj a rozšíření milé řehole své. V duchu sv. Dominika sebral a vyložil pravidla řádu a utvrdil jej tím na všechny časy budoucí. Sám navštěvoval kláštery, pečoval o to, aby řeholní kázeň přísně se zachovávala, a byl všem bratřím zkušeným a laskavým otcem. Za příčinou sešlého zdraví složil potom r. 1240. důstojnost svou a žil na dále jako prostý bratr řeholní. Ostatek života svého věnoval hlavně missionářskému dílu na obrácení nevěřících Mohamedánů a Židů. Na ten účel založil v několika klášteřích svého řádu školy, na nichž učilo se jazykům arabskému a hebrejskému, aby odtud vycházeli schopní missionáři pro Maury a Židy. Bůh pak žehnal tomuto dílu, tak že r. 1256. mohl Raymund svému generálu radostnou zprávu dáti, že 10.000 Mohamedánů křest sv. přijalo.

Tak po celý život horlil sv. Raymund pro čest a slávu Boží, pro rozšíření Církve sv., a pro věčnou spásu svých bližních. Bůh pak oslavil ho již za živa mnohými divy, mezi nimiž uvádí se zvláště tento: Král Aragonský Jakub požádal zpovědníka svého Raymunda, aby doprovodil ho na ostrov Majorku, kamo plouti chtěl, potají však vzal k sobě na loď ženštinu, se kterou žil ve hříšném poměru, ačkoli zpovědník jeho vážně a důrazně pro tento poměr ho pokáral a on přislíbil, že osobu tu propustí a jí nadále se vystříhati bude. Jakmile Raymund na ostrově přistál, a zvěděl, že král slib svůj zrušil, řekl mu z přímá: „Buď Vaše královská Milost tu osobu ihned propustí, aneb vrátím se bez meškání do Barcelony!“ Král rozhněval se nad touto rozhodnou řečí a rozkázal,

aby nikdo se neopovažoval, zpovědníka jeho na loď přijímati a do Španěl převážeti. Světec, nevěda o zákazu tom, odebral se do přístavu, kde byla zakotvena loď, kteráž právě chystala se odeplouti, nebyl tam však přijat. Tu poodešel ku skalnímu okřídli daleko do moře vyčnívajícímu, pomodlil se, a pln důvěry v Boha rozestřel plášť svůj na moře, vstoupil na něj, odrazil od země a připlul takto za šest hodin do Španěl.

Dočekav se vzácného věku bezmála plných sto let, připravoval se sv. Raymund posty a modlitbami ku smrti, přijal nábožně sv. svátosti, a zesnul v Pánu dne 6. ledna 1275. Na hrobu jeho událo se mnoho zázraků, pročež prohlásil ho papež Klement VIII. r. 1601. za svatého; papež Klement X. pak nařídil, aby svátek jeho konal se každoročně dne 23. ledna.

Sv. Raymund neostýchal se jakožto zpovědník samého papeže i krále svého pokárati a ku pokání nabádati. K tomu jest každý zpovědník ve svědomí zavázán. Ovšem pak má kajcník pravdu, byť i trpkou, od zpovědníka ochotně vyslechnouti, upřímné jeho napomenutí pokorně přijati a dle něho se zachovati. Kněz ve zpovědnici koná zajisté úřad samého Ježíše Krista; slyšit zpověď a rozhřešujet kajcníka na místě Božím, a jest duchovním lékařem, jehož úlohou jest, nesmrtelnou duši kajcníkovu z nemoci hříchů vyhojiti. Právě ten zpovědník, jenž s kajcníkem přísně nakládá, slovy důraznými velikost hříchů jeho mu líčí, ku vzbuzení dokonalé lítosti a opravdovému pokání ho napomíná, miluje duši jeho upřímně a prospívá jí. Tak i zkušený a svědomitý lékař neštítí se, nebezpečnou ránu ostrým nožem hojiti a proti zlé chorobě trpký lék předpisovati. „Lepší jsou rány od toho, kterýž miluje, nežli lstivé líbání od toho, kterýž nenávidí.“ (Přisl. 27, 6.)

2. Sv. Emerenciana, panna, mučednice.

Ze sedmera svátostí každému člověku nejpotřebnější jest křest svatý. Bez této svátosti nikdo nebude spasen, poněvadž nekřtěný člověk trvá ve stavu hřichu, není údem Církve Kristovy, a tudíž nemá posvěcující milosti Boží. Jest pak o to postaráno, aby každý člověk mohl dojíti všech milostí se křtem sv. spojených. Křest totiž jest trojí, křest vody, křest žádosti a křest krve. Komu není možno, aby vodou pokřtěn byl, může dojíti odpuštění hříchů, milosti Boží a života věčného dvojí cestou. Žádá-li si upřímně křtu sv.,

maje při tom dokonalou lásku k Bohu a dokonalou lítost nad hříchy, nabývá křtu žádosti. A kdo nejsa pokřtěn, za Ježíše Krista mučednickou smrt podstupuje, nabývá křtu krve. Touto dvojí cestou dosáhlo v dobách pronásledování Církve sv. od pohanů mnoho lidí věčného spasení. Jedni z nich připravující se ke křtu sv. a toužíce vroucně po něm, zemřeli dříve, než touha jejich naplněna byla, a druzí byli pro víru svou v Krista umučeni, ač nebyli ještě vodou pokřtěni. Církev sv. jedny i druhé považuje za své údy, ba některé z nich prohlásila i za svaté, mezi nimiž jest i sv. panna Emerenciana, soukojenka a družka sv. Anežky. Uvěřivši v Krista Pána, připravovala se ve sboru katechumenů na křest svatý a chodila na hrob sv. Anežky se modlit. Jednoho dne, když na hrobě tom ještě s jinými křesťany klečela, přiběhla tlupa surových pohanů, kteří jali se po věřících těchto házetí kamení, tak že tito se rozutekli. Jenom Emerenciana samojediná setrvala na místě, vytýkala útočníkům zlobu jejich a byla od nich ukamenována. Takto došla svou krví pro Krista vylitou křtu svatého a koruny slávy věčné. Tělo její pohřbeno vedle sv. Anežky.

Dne 23. ledna koná se také v Čechách památka Zasnoubení Panny Marie, v Toledě sv. Ildefonsa biskupa, sv. Markéty Ravenské, panny a j.

Dne 24. ledna.

Sv. Timotheus, biskup a mučedník.

Horlivý šířitel sv. evangelia a nerozdílný tovaryš sv. Pavla na apoštolských cestách jeho Timotheus (Timotej) pocházel z města Lystry v Lykaonii z otce pohana a z matky Israelitky Evniky. Matka i bába vychovaly jej nábožně a obeznámily ho záhy s Písmem sv. Starého Zákona, o čemž svědčí sv. Pavel v listu svém k němu: „Rozpomínej se na tu víru, kteráž jest v tobě bez pokrytství, kteráž nejprve v bábě tvé Loidě přebývala a v matce tvé Evnice“ (II. Tim. 1, 5.). „Zůstávej v tom, čemu jsi se naučil a co ti svěřeno jest, věda, od kohos se naučil. A že od dětinství Písma svatá dobře znáš, kteráž mohou tebe naučiti ku spasení.“ (II. Tim. 3, 14. 15.) Působením sv. Pavla

obrátili se Timotheus i matka a bába jeho na víru křesťanskou. Roku 52. zavítal sv. Pavel opět do Lystry maje při sobě jediného tovaryše Silu. Tu sešel se s Timotheem, a poněvadž bratří v Lystře a v Ikonium dávali mu dobré svědectví, oblíbil si ho apoštol a vyvolil jej za průvodce a spolupracovníka svého. (Skut. 16, 1-3.) Až dotud Timotheus, syn otce pohana, nebyl obřezán. Ježto pak sv. Pavel na svých apoštolských cestách všude nejprv ku krajanům Židům se obracel, uznal za prospěšno, dáti Timothea dle obřadu starozákonního obřezati, aby mu žádná překážka v šíření sv. evangelia nevadila, tak aby mohl všude do židovských sbornic volně vcházeti. (Skut. 16, 3) Od té doby Pavel a Timotheus byli nerozdílnými soudruhy; Timotheus zajisté miloval Pavla jako otce a vyvoleného služebníka Kristova, Pavel pak navzájem ctil jej jako nejmilejšího syna svého. (II. Tim. 1, 2.) Nyní provázal Timotheus Pavla na apoštolských cestách jeho. Nejprv skrze Galacii a Frygii do Macedonie, kde zdrželi se v městech Filipách, Soluni a Beréji. V Beréji byl Pavel od Židů stíhán, pročež zanechav tam Timothea a Silu odešel do Athen a potom do Korintu (Skut. 17, 13. 15; 18, 1.). Zatím poslal Pavel Timothea do Soluně, aby tam potvrdil křesťany u víře a přesvědčil se o stavu církve Soluňské (I. Thes. 3, 2.). Vyřídiv toto posláni odebral se Timotheus za Pavlem, jehož zastihl v Korintě a nikoli v Athenách, jak umluveno bylo (Skut. 17, 15; I. Thes. 3, 1.). Z Korintu poslal sv. Pavel křesťanům Soluňským dva listy, v nichž i jmenem Timotheovým jim pokoj vzkazuje (I. Thes. 1, 1; II. Thes. 1, 1). Pobyv v Korintu dvě a půl léta, odcestoval sv. Pavel do Jerusálema a odtud do Efesu, kde působil déle než dva roky a tři měsíce (Skut. 19, 1. 10). Kde zatím Timotheus se zdržoval, není známo, potom však sešel se s Pavlem zase v Efesu, odkud jej apoštol poslal do Korintu, aby tamním věřícím „připomenul cesty jeho v Kristu Ježíši, jak on v každé církvi učí“ (I. Kor. 4, 17.) Když Timotheus již na cestě do Korintu byl, uznal sv. Pavel příhodným, napsati a odeslati Korintským první list svůj, domnívaje se, že Timotheus cestou se zdrží, tak že list ten ho předstihne. V tomto listě odporoučí sv. Pavel Korintským tovaryše svého Timothea co nejvřeleji prose, aby, až k nim přijde, měli péči o něj, tak aby beze strachu byl u nich, neboť dílo Páně dělá, jako i sám Pavel, protože aby jím nikdo nepohrdal, ale vyprovodili ho všickni v pokoji“ (I. Kor. 16, 10. 11.) Když sv. Pavel vzbouřeným lidem z Efesu vypuzen byl a do Mace-

donie přišel, shledal se tam opět s Timotheem, o němž zmínku činí v druhém listu svém ku Korintským, ježž potom napsal. (II. Kor. 1, 1.) Za nedlouho odebrali se Pavel a Timotheus do Korintu a setrvali tam za tři měsíce. Potom odcestovali přes Macedonii a Malou Asii do Jerusalema (Skut. 20, 4). O dalších cestách sv. Timothea nedostává se v Písmě sv. zpráv, jisto však, že trval později v Římě, když sv. Pavel tam poprvé ve vazbě byl, o čemž svědčí listy jeho ku Kolossenským, Filippenským a Filemonovi, v nichž apoštol o tomto soudruhu svém se zmiňuje. Z listu ku Filippenským dovídáme se, že sv. Pavel měl úmysl, poslati k nim z Říma co nejdříve Timothea, „abych i já dobré mysli byl, zvěděv, kterak vy se máte,“ vece apoštol (Filip. 2, 19.) Také poznáváme z listu sv. Pavla k Židům, že nejmilejší syn a tovaryš jeho Timotheus v Římě nějaký čas vězněn byl, z vazby však vyvázl (Žid. 13, 23.).

Po dvouleté vazbě v Římě byl sv. Pavel na svobodu propuštěn. Vraceje se na Východ zanechal Timothea v městě Efesu, kdež jej k úřadu biskupskému slavně posvětil (I. Tim. 4, 14). Milému tomuto spolupracovníku svému na vinici Páně napsal potom sv. Pavel do Efesu dva listy. První z nich odeslal mu z Macedonie, nepochybně z Filip. Když pak apoštol ten podruhé byl v Římě ve vězení a seznal, že smrt se mu blíží, napsal Timotheovi list druhý, plný otcovské oddanosti a něžné lásky, v němž předvídaje čas rozdělení svého, žádá si ho ještě jednou viděti, vzpomíná na slzy jeho a zve ho do Říma, aby radostí naplněn byl (II. Tim. 1, 4.).

Až potud známe osudy sv. Timothea z Písma sv. Z ústního podání dovídáme se, že tento první biskup města Efesu r. 97. dle příkladu velikého mistra svého sv. Pavla život svůj ukončil slavnou mučednickou smrtí. Když v Efesu konána byla tohoto roku hlučná pohanská slavnost, chtěl ji sv. Timotheus zameziti, vytýkaje modloslužebníkům pošetilost jejich a hlásaje jim s posvátnou horlivostí Krista Pána, začez byl od nich ukamenován. Tělo jeho pochovali křesťané na pahorku blíže města Efesu, a r. 356. byly ostatky jeho přeneseny do Cařihradu, kdež je dle svědectví sv. Jana Zlatoústého Bůh divy oslavil.

Apoštol sv. Pavel vydává v listech svých sv. Timotheovi nejkrásnější chválu jakožto muži Božímu, pobožnému, věrnému spoludruhu svému a neunavnému šířiteli pravdy Kristovy.

Přilnuv k apoštolu pohanů zůstal mu Timotheus věren i v soužení a v okovech. Ač těla byl útlého a namáhavými cestami zdraví si porušil, šetřil přísně postu a dobrovolně zdržoval se vína, tak že sv. Pavel sám ho posléze napomenul, aby se mírnil. „Nepij již více vody, ale užívej skrovně vína pro svůj žaludek a své časté nemoci“ (I. Tim. 5, 23.). Kdo takto sám sebe přemáhá a i dovolených požitků tělu svému z lásky k Bohu odpírá, koná tím oběť záslužnou, kteráž bez odměny nezůstane. Svatí a světice Boží dle slov sv. Řehoře zdržovali se dovolených požitků, zábav a radovánek proto, aby tím snáze a jistěji uvarovali se požitků nedovolených. „Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko prospívá,“ dí sv. Pavel (I. Kor. 6, 12.).

Dne 24. ledna slaví se ještě památka sv. Artemia biskupa ve Francii, sv. Feliciana biskupa ve Folignu ve Vlaších, sv. Eusebie (Xeny) panny, a j.

Dne 25. ledna.

I. Obrácení sv. Pavla apoštola.

Hluboká slova, jimiž sv. Pavel velebí nevystihlé cesty Prozřetelnosti Božské, volaje s posvátným zanícením: „Ó hlubokosti, bohatství, moudrosti i vědomosti Boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho, a nevystižitelné cesty jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem?“ (Řím. 11, 33. 34.), naplnila se podivuhodným způsobem na něm samém. Kdož mnedle z lidí by byl tušil, že Šavel, horlivý farisej, nepřítel jména Ježíšova a zuřivý pronásledovník učedníků Páně, zázračnou milostí Boží náhle se obrátí v Pavla, nejslavnějšího ze všech apoštolův a hlasatelů sv. evangelia!

Šavel, rodem ze znamenitého města Tarsu v Cilicii v Malé Asii, zdědil po zámožném otci svém důležité právo Římského občana. Vyučiv se doma čalouníkem, byl jako jinoch poslán do Jerusalema, kde stal se žákem slovutného a moudrého Gamaliela, pod jehož správou vospěl v důkladného znalce Starého Zákona a v horlivce za všechny výklady, jež škola farisejská k němu přičiňovala. Proto vzplanul nenávistí proti náboženství Kristovu. Když sv. jáhen Štěpán kamenován byl, účastnil se krutého díla toho i Šavel. Byltě netoliko z blízka přítomen, nýbrž opatroval i šaty těch, kteří svatého mučedníka kamenovali, aby hroznou práci svou tím volněji

konati mohli. Avšak umírající Štěpán, modle se za nepřátele svoje, vyprosil mu dle slov sv. Augustina milost brzkého obrácení.

Po smrti sv. Štěpána rozzuřila se nenávisť poštvaného lidu proti všem křesťanům v Jerusalémě. Jedním z úhlavních nepřátel jejich byl Šavel, jenž získav si povolení úřední vcházel do domů, kde učedníci Páně přebývali, slídlil po nich, jímá mal je a vsazoval do žalářův, a když byli k smrti odsouzeni, donášel ortel a staral se o jeho vykonání (Skut. 8, 1—3.; 26, 10—12; I. Kor. 15, 9.). Sotě proti věřícím po školách, trestal je a donucoval jich, aby se Kristu rouhali a víru jeho zapřeli (Skut. 26, 11.). Pro toto pronásledování rozutíkali se věřící z Jerusaléma a rozprchli se po všech krajinách judských a zemích sousedních, což stalo se r. 35. To však zuřivému Šavlovi nestačilo. Mysle, že Církev sv. v Jerusalémě již nadobro zničil, vymohl si od knížete kněžského plnomocenství na školy v Damašku v Syrii, aby mohl i tam po křesťanech slídit a je svázané do Jerusaléma ku potrestání přivést (Sk. 9, 1. 2.).

Avšak člověk míní a Pán Bůh mění. Šavel pronásledoval Církev Kristovu nikoli z pouhé ukrutnosti, nýbrž ze zaslepenosti a nevědomosti; když pak proti ní nejlitěji zuřil, sklonila se milost Boží k němu a osvítila i obrátila ho. Když byl na cestě a již se přibližoval k Damašku, náhle obklíčilo jej světlo s nebe. I padl na zem a uslyšel hlas: „Šavle, Šavle, proč se mi protiviš?“ Chvěje se, uzřel oslaveného Krísta Pána před sebou (I. Kor. 15, 8.) a řekl: „Kdo jsi, Pane?“ A Pán odvětil mu: „Já jsem Ježíš, jemuž ty se protiviš. Tvrdot bude tobě proti ostnu se zpěčovati.“

Kristus Pán Šavla, nepřítel svého, porazil hlasem své lásky, aby jej učinil svým přítelem. Šavel sklesl na zem, aby se přesvědčil, že proti pravdě Boží marně bojuje. Záře, kteráž ho obklíčila, značila jasné světlo víry, jímž duše jeho se osvítila a jímž on potom sám osvěcoval národy. Farisejská pýcha jeho změnila se tím pojednou v pokoru a plamenná nenávisť jeho ku Církvi svaté náhle jest udušena. Ježíš Kristus oslavený stál před ním a řekl mu, že on v křesťanech pronásledoval jeho samého! Třesa a žasna řekl Šavel: „Pane, co chceš, abych učinil?“ A Pán velel mu, aby vstana šel do města, kde mu pověděno bude, co činiti má. Průvodčí jeho stáli ohromeni slyšíce zajisté hlas, ale nikoho nevidouce. Vstal pak Šavel a otevřev oči, nic neviděl. Oslepnulť, a slepota

jeho potrvala několik dnův, aby naučil se tím snáze otvírati duševní zrak svůj věcem nebeským. I pojali ho tedy tovaryšové jeho a vedli do Damašku, kde přebýval po tři dny nevida, a nejedl ani nepil. Postem a rozjímáním kál se za bývalou zuřivost svou a připravoval se skroušeně k tomu, co Bůh s ním zamýšlel. Za těch dnů sám Spasitel byl jeho učitelem, osvěcuje a posiluje ho milostí svou.

Šavel blížil se k Damašku jako hrozný lev chtěje trhati ovce Kristovy, a zatím do města toho vešel jako tichý beránek. Chtěl vléci křesťany z Damašku v okovech do Jerusalema a zatím oslepnuv sám vlečen byl do Damašku!

V Damašku byl jeden učedník Kristův jménem Ananiáš; i řekl k němu Pán u vidění: „Ananiáši, vstaň a jdi do ulice kteráž slove Přímá, a hledej v domě Judově Šavla Tarsenského, nebo aj, modlí se.“ Jména toho zhrozil se Ananiáš věda, jaké protivenství Šavel věřícím v Jerusalemě způsobil a proč do Damašku se odebral. Kristus Pán však upokojil ho řka: „Jdi, neboť nádobou vyvolenou jest mi on, aby nesl jméno mé před pohany, i krále, i syny israelské. Já zajisté ukáži mu, jak mnoho on musí pro jméno mé trpěti.“ Té chvíle měl také osleplý Šavel vidění; i viděl Ananiáše, an vchází a skládá na něj ruce, aby zase prohlédl.

Nádobou vyvolenou nazval Pán Šavla, jelikož určil ho ku věcem velikým. Učený, ohnivý Šavel dle vůle Boží měl sv. evangelium hlásati netoliko Židům, ale hlavně i pohanům, a nejen lidu prostému, nýbrž i lidem učeným a mocným knížatům, a působením svým jménu Kristovu podmaniti takoruka celý svět. Pronásledovav dříve jméno Ježíšovo, měl potom za jméno to trpěti a ku slávě jeho pracovati více, než ostatní apoštolové.

Ananiáš poučen a upokojen od Pána šel k Šavlovi a vloživ na něj ruce, řekl: „Šavle, bratře, Pán Ježíš, jenž se tobě ukázal na cestě, poslal mne, abys prohlédl a naplněn byl Duchem svatým.“ A hned spadly s očí jeho jako lupiny a přijal zrak, i vstav pokřtěn jest. Duše jeho osvěcena jest pravdou Boží a přijala ji, a proto odňata od něho i slepota tělesná.

Postiv se za tři dny vzal nyní Šavel pokrm a posilnil se. I zůstal s učedníky, kteříž byli v Damašku, po několik dnů, a hned kázal ve školách Ježíše Krista Syna Božího. Jaká to zázračná změna! Čemu dříve odporoval, to nyní za pravdu hlásal, neboť pravdu tu sám Bůh mu zjevil. I nebylo

divu, že obyvatelé města Damašku slyšíce jej, žásli a pravili: „Zdaliž to není ten, kterýž hubil v Jerusalemě ty, jenž vzývali jméno Kristovo, a semo proto přišel, aby je svázal a odvedl ke knížatům kněžským?“ Šavel pak mnohem více přemáhal řečí svou Žirly v Damašku, tak že s hanbou mlčeti musili. (Skut. 9, 1—22.)

Tak přesvědčivě a mocně doličoval na víru obrácený Pavel, žeť Ježíš Kristus jest Mesiáš v Zákoně Starém zaslíbený, že krajané jeho nemohli mu odpírati. A přece neobrátili se všickni, nýbrž rozpálivše se proti němu nenávistí radili se, kterak by ho zabili. Takto naplnila se záhy na novém tomto apoštolu slova, jež Spasitel o něm řekl k Ananiáši, totiž že pro jméno jeho bude veliká protivenství snášeti.

Šavel uslyšev hlas Kristův, řekl pokorně: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Milost Boží hledala ho, on pak neodpíral jí a změnil se v člověka nového. I k tobě, křesťane, mluví Kristus Pán hlasem milosrdenství svého a nabízí ti svou milost, abys z hříchů svých povstal, upřímné pokání činil a duši svou zachránil. Pozoruj jen bedlivě, co děje se kolem tebe na světě, naslouchej pilně hlasu svědomí svého, a poznáš, že Ježíš Kristus také tebe hledá, tebe získati chce a k tobě mluví: Synu milý, proč se mně protivuješ, proč přikázání moje přestupuješ, proč duši svou hříchy poskvřňuješ! Mluví k tobě takto obzvláště, kdykoli navštěvuje tě nemocí či zármutkem, neb jiným protivenstvím k zemi tě poráží. Nuže poslechni se Šavlem kajícím hlasu jeho a mluv s Davidem: Hotovo jest srdce mé, hotovo jest, činiti svatou vůli tvou, Pane; vyplním všecko, co kážeš mi, jenom nechať milost tvá mne provází a ruka tvoje obměkčí tvrdé srdce moje! Kristus Pán stojí u dveří tvých a tluč. Jestliže uslyšíš hlasu jeho a otevřeš mu dvěře, vejdeť k tobě, a bude s tebou večeřeti, a ty s ním. (Zjev. 3, 20.)

2. Sv. Juventin a sv. Maxim, mučedníci.

Císařem Konstantinem Velikým udělena r. 313. křesťanům svoboda náboženská, čímž skončil se strašný krvavý boj starého pohanstva proti Církvi svaté. Avšak za nedlouho učinilo hynoucí pohanstvo ještě jeden, a to již poslední pokus, víru Kristovu vyhladiti. Marného tohoto boje proti zjevené pravdě

Boží odvážil se Římský císař Julian Odpadlík. Vychován byv ve víře křesťanské odpadl ve svém dvacátém roce od ní a stal se zjevným pohanem, když pak r. 361. učiněn jest samovládcem v Římské říši, snažil se umírající pohanstvo opět obživiti a náboženství křesťanské potlačiti. Na ten účel oloupil Církev o statky někdy císařem Konstantinem Velikým darované, zbavil křesťany všech občanských práv, zapověděl jim návštěvu vyšších škol, psal rouhavé spisy proti Kristu Pánu, a jak moha snižoval Církev a podporoval bludaře i Židy. Na potupu prorocství Páně o věčné zkáze chrámu Jerusalemského rozkázal chrám tento znova stavěti, a nepolepšil se, ani když Bůh dílo to opět a zase zemětřesením a plameny ze země vyšlehlými zmařil. Sám horlivě obětoval modlám a sváděl křesťany k zjevnému odpadlictví. Mezi jiným nařídil, aby všechny potraviny v krámech na trhu prodávané pohanským způsobem porušovány, totiž od modlářských kněží obětnou vodou kropeny byly, aby takto křesťané chtějíce nechtíce měli účastenství v pohanských obětech. Dva znamenití setníci tělesné stráže císařské. Juventin a Maxim stěžovali si o jedné hostině do tohoto bezprávní křesťanům činěného, uvádějíce slova tří mládenců v zajetí Babylonském: „Vydal jsi nás v ruce nepřátel našich nepravých a nejhorších, i přestupníků, a králi nespravedlivému a nejhoršímu nade všecku zemi.“ (Dan. 3, 32.) Jeden ze spoluhodovníků vyzradil to císaři Julianovi, kterýž oba křesťany ihned dal zavolat a jich se otázel, co o něm mluvili. Setníci neohroženě odpověděli: „Jsme křesťané, v náboženství Kristově vychováni, a nemůžeme leč spravedlivě si stěžovati, že všechny pokrmy a nápoje pohanskými oběťmi se poskvřňují.“ To uslyšev císař rozhněval se a rozkázal, oba ty svaté muže mučiti a usmrtni, což stalo se dne 25. ledna 363.

Pyšný odpadlík Julian, jenž Kristu Pánu se rouhal a Církev jeho snížiti a zničiti chtěl, za nedlouho bídně zahynul. Panovav jen dvacet měsíců a dosáhnuv pouze 32. roku věku svého, byl dne 27. června 363 ve válce s Peršany kopím raněn a zemřel v zoufalství. Smrtí jeho sřítla se poslední opora pohanstva a Církev Kristova zvítězila nad ním úplně.

Dne 25. ledna koná se ještě památka sv. Ananiáše v Damašku, v Klermontě ve Francii sv. Projekta biskupa, v Thebaidě v Egyptě sv. Apollosa opata, a j.

Dne 26. ledna.

I. Sv. Polykarp, biskup a mučedník.

V bohatém a nádherném městě Smyrně v Jonii na pobřeží Malé Asie hlásali víru Kristovu nejprv svatí apoštolové Pavel a Jan. Církev Smyrnenská proslula záhy působením a mučednictvím biskupa svého sv. Polykarpa.

Polykarp obcovał již za jinošství svého s apoštolii a jinými prvokřesťany, od nichž víře Kristově vyučen a v ní utvrzen byl. Obzvláště pak dostalo se mu toho štěstí, že tovaryšil přátelsky se sv. Janem evangelistou, k němuž srdečnou láskou lnul a od něhož posvěcen a ustaroven byl za biskupa ve Smyrně dříve ještě, nežli Zjevení sv. Jana napsáno bylo, totiž před rokem 95. po narození Páně. Jak svatě, s jakou horlivostí a s jakým požehnáním Polykarp téměř plných sedmdesáte let úřad tento zastával, o tom dávají nám zprávy učedník jeho sv. Ireneus, sv. Ignác mučedník, a sama církev Smyrnenská, jejíž chloubou a ozdobou světec tento byl. Sv. Ireneus píše o něm: „Mohu i místo udati, na kterémž Polykarp sedě učival. Mohu udati jeho přicházení a odcházení, celý života jeho způsob, tvárnost těla, řeči, jež k lidu míval, a cokoli připomínal o svém obcování s Janem i s jinými, jenž Pána viděli, o řečech jejich i o všech Pána se týkajících výpovědech jejich. I o zázracích a učení jeho, jakož to přijal od těch, kteří Slovo spatřovali, ve všem srovnáváje se s Písmem sv.“

Po smrti sv. Jana apoštola přilnuli křesťané celé přední Asie k Polykarpovi a ctili v něm knížete svého. Roku 107. sv. Ignác mučedník, biskup Antiochijský, jež císař Trajan odsoudil za kořist dravým zvířatům, v okovech jsa veden do Říma, přistál ve Smyrně. Polykarp uvítal ho s celou církví, jak slušelo na muže, jenž měl pro Krista krev svou vycediti, zplíbal okovy jeho a delší čas s ním zacházel. A tu dává sv. Ignác Polykarpově zbožnosti krásné svědectví, an píše o něm: „Poznav zbožný smysl tvůj založený jako na skále, přetékám vděčností, že odůstojněn jsem byl spatřiti svatou tvář tvou.“ Odcházeje poručil sv. Ignác Polykarpovi osiřelou církev v Antiochii, aby o ni péči měl. Polykarp svědomitě vyplnil tuto prosbu a zejména pečoval o to, aby listy sv. mučedníka Ignáce doručeny byly těm, jimž napsány byly.

Okolo r. 160. ctihodný stařec Polykarp putoval do Říma,
Církev vítězná.

kde tehďáž byl papežem Anicet, aby některé sporné otázky se urovnaly. Na Východě slaveny bývaly totiž velikonoční svátky jindy nežli na Západě, kterážto nesrovnalost měla se ukliditi. Ačkoli pak účelu toho Polykarp nedosáhl, rozešli se oba, papež i on, v míru a s políbením pokoje, zůstavše na tom, aby posavadního obyčeje všude šetřeno bylo. Tehďáž vyskytovaly se mezi křesťany a zejména i v Římě různé bludy. Jak velice Polykarp všech těchto bludařství, odporujících neomylné pravdě Kristově, se hrozil, o tom svědčí sv. Ireneus, an píše o něm: Zaslechnul-li učení kacířské, zacpával si uši volaje: „Bože dobrý, k jakým časům jsi mne dochoval!“ a hned utíkal s místa, na kterémž seděl neb stál. Jednoho dne potkal se v Římě s nebezpečným bludařem Marcionem, kterýž ho oslovil takto: „Znáš-li mne?“ Polykarp odpověděl mu: „Znám prvorozence satanova.“ Takto, jak dí sv. Ireneus, apoštolové i jich učedníci byli pečliví, aby ani ve slovích se nespolečovali se žádným z těch, jenž pravdu podvracují, dle napomenutí sv. Pavla: „Člověka kacíře po jednom i druhém napomenutí varuj se věda, že převrácený jest.“ (Tit. 3, 20.) Důstojná vážnost staříckého Polykarpa, jenž tenkrát jediný mohl o sobě říci, že učení Kristovo obdržel z úst samých apoštolů, působila na kacíře Valentiniány a Marcionity v Římě tak neodolatelně, že veliký jich zástup do Církve katolické kajicně se navrátil.

Po sedmdesáte let spravoval Polykarp církev Smyrnenskou a získal si takovou úctu a lásku, že křesťané, kdekoli ho spatřili, když třeba bylo, o závod mu obuv vyzouvali a ho líbali, a sami pohané o něm jako o muži podivném soudili. Jak mnozí bohoslovci za to mají, vztahují se k němu slova, jež Kristus Pán ku sv. Janovi apoštolu ve Zjevení svém řekl: „Andělu církve Smyrenské piš: Toto praví první a poslední, kterýž byl mrtev a jest živ: Vím o soužení tvém, a o chudobě tvé, ale jsi bohatý; a rouhají se tobě ti, kteříž se praví býti Židé, a nejsou, ale jsou sběr satanova. Nebojž se nic toho, co trpěti máš. Aj, uvržet ďábel některé z vás do žaláře, abyste byli pokoušeni, a budete míti soužení za deset dní. Budiž věrný až do smrti, a dám tobě korunu života.“ (Zjev. 2. 8—10.)

Požehnaný život svůj dokonal Polykarp slavnou smrtí. Za císaře Marka Aurelia povstalo štváním pohanské luzy v Malé Asii pronásledování křesťanů, jež r. 166. i ve Smyrně se rozbouřilo. Prokonsul (náměstek císařský) povolil křiku zu-

řivého lidu, jal mnohé křesťany a trápil je hroznými mukami, nežli je usmrtil. O pronásledování tomto a zvláště o mučednické smrti sv. Polykarpa máme hodnověrnou zprávu v listu, jež církev Smyrnenská nedlouho po umučení jeho napsala a poslala církvím přespólním.

Křesťané podstupovali s veselou myslí nejukrutnější muka, tak že i mnozí z pohanů nad nimi útrpnost měli a hořekovali. Trpělivostí a rekovností křesťanů pro Krista mučených rozzuřil se ještě více pohanský lid a vzkřikl: „Pryč s bezbožníky! Polykarpa hledejte!“ Polykarp uslyšev, že lid o jeho bezživotí ukládá, nebyl ustrašen, nýbrž chtěl v městě setrvati; ale na přímlovu věřících vstoupil na stateček neda-leko od Smyrny vzdálený a tam bydlel s několika křesťany, dnem i nocí modle se za rozptýlené po světě církve. Tři dny před tím, než jat byl, měl na modlitbách vidění, že poduška jeho hoří. Tedy obrátiv se, pravil prorocky: „Mám za živa upálen býti!“

Když slidičové ho již lapiti chtěli, ušel na jiný stateček. Biřicové jali tedy dva otroky, z nichž jeden mučen jsa, jej vyzradil. S otrokem tímto vytáhli stíhatelé a jezdcové v čas večere v pátek majíce zbraně jako na lupiče. Pozdě na večer dostihli Polykarpa v chaloupce, an v horním patře již odpocíval. Svátý kmet mohl sice za tmy na jiný dvorec uprchnouti, nechtěl však a řekl: „Staň se vůle Páně.“ I sestoupil k oděncům a rozmlouval s nimi, tak že se divili vysokému stáří i vytrvalosti jeho a zastyděli se, že na takového stařečka s takým úsilím vyšli. I rozkázal jim předložiti pokrmu a nápoje, kolik by chtěli a poprosil jich, aby mu dali hodinu klidně se modliti. Když mu to dovolili, stoje modlil se pln jsa milosti Boží, tak že stíhatelé a oděnci užasnuli a mnozí z nich toho želeli, že na takového zbožného kmeta vyšli. Když pak dokonal modlitbu svou, ve kteréž na všecky vzpomněl, s nimižto se byl kdy sešel, na malé i velké, slovutné i neslovutné, také na celou církev katolickou, posadili ho na osla a vedli ho do Smyrny, což stalo se na Bílou sobotu.

Městský smírčí soudce Herodes a jeho otec Niketes jeli mu naproti, vzali ho k sobě na svůj vůz a přemlouvali ho řkouce: „Což to zlého říkati císaři „Pane“, nasypati kadidla a konati, co s tím spojeno, a takto zachovati sebe?“ Z počátku jim Polykarp neodpovídal, když však na svém trvali, pravil k nim: „Neučiním, co mi radíte!“ A když se jim nepovedlo jej přemluviti, obořili se na něho tvrdými slovy a

shodili ho nakvap s vozu, že sobě holeň vymknul. On pak jakoby ničeho nebyl utrpěl, radostně kráčel k závodisti, kdež takový povyk povstal, že nemohl nikdo slyšán býti.

An Polykarp do divadla vcházel, ozval se mu hlas s nebe: „Posilni a vzmuž se, Polykarpe!“ jehož mnozí přítomní křesťané zaslechli. Prokonsul, před nějž postaven byl, otázal se ho: „Ty-li jsi Polykarp?“ A když přisvědčil, domlouval mu onen, Krista zapříti, napomínaje ho: „Ušetři stáří svého, přísahej Štěstěnou císařovou, usmysli sobě, rouhej se Kristu a propustím tebe!“ Polykarp odpověděl: „Šest a osmdesáte let sloužím Kristu a nijak mně neublížil. Jak mně možno rouhati se králi svému, kterýž mne vykoupil?“

Opět doléhal na něho prokonsul: „Přisáhni Štěstěnou císařovou!“ Polykarp ale pravil: „Křesťan jsem. Chceš-li zevrubněji poznati nauku křesťanskou, ustanov den a poslyš!“ Prokonsul řekl: „Mluv k lidu, ať k odkladu tomu svolí.“ Polykarp odvětil: „S tebou mluvití za hodné kladu, neboť naučení jsme vrchnostem od Boha zřízeným slušnou úctou prokazovati, kteráž svědomí našeho neuráží. Těchto však neuznávám hodnými, abych před nimi z víry odpovídal.“ Nyní pohrozil mu prokonsul: „Mám dravá zvířata a těm dám tebe předhoditi, neusmyslíš-li sobě.“ Polykarp odpověděl: „Dej jim přijíti!“ Opět pohrozil prokonsul: „Ohněm dám tebe strávití, neusmyslíš-li sobě.“ Polykarp řekl: „Hrozíš ohněm hodinku hořícím a za krátko hasnoucím; neznáš zajisté ohně budoucího soudu a věčného trestu zlým uchovaného. Avšak nač prodléváš? Dej přijíti, cokoli ti libo!“

Tyto i jiné mnohé věci mluvě, naplňoval se důvěrou a radostí a milost Boží rozplývala se po tváři jeho. Tak málo dal se zmásti a polekati hrozbami, že prokonsul nad stálostí jeho žasna poslal hlasatele na prostřed závodistě a dal třikráte provolati: „Polykarp vyznal se býti křesťanem.“ Tu vzkřikli všichni pohané a Židé ve Smyrně bydlící s náramnou vzteklostí: „Tento jest učitel Asie, otec křesťanů, bohů našich ničitel, jenž učí bohům neobětovati a jim se neklaněti!“ I požádali modloslužebného kněze, aby na Polykarpa lva pustil. Když ale uslyšeli, že to již není více dovoleno, poněvadž štvance s dravci již ukončeny byly, zvolali jednomyslně, aby Polykarp za živa upálen byl.

Tu snášel na rychlo všecken lid z lázní a z dílen polena a otýpky, obzvláště pak Židé, jak obyčejně, přechoťně se k tomu propůjčovali. Když hranice dohotovena byla, svléknul

se Polykarp a dali mu smolnou košili napuštěnou pryskyřicí. Když pak ho také pevně přibiti chtěli, pravil: „Nechte mne tak. Ten, jenž mi dá oheň snést, dá mi také bez utažení vašimi hřeby nepohnutě na hranici státi.“ Tedy ho nepřibili, nýbrž svázali jej. On pak ruce na zad držel, a byv svázán jako beránek, vzhlédl jako bohumilá oběť k nebesům a mluvil: „Pape Bože všemohoucí, Otče milého a požehnaného Syna svého Ježíše Krista, skrze něhož jsme poznání tebe dosáhli; Bože andělův a mocností a veškerenstva a celého pokolení spravedlivých, jenž žijí před obličejem tvým: velebím tebe, že's mně ráčil v tento den a v tuto hodinu v počtu mučedníků tvých podíl dáti v kalichu Krista tvého ku vzkřísení k životu věčnému duše i těla, k nimžto kéž dnes přivtělen jsem před tebou v líbeznu oběť. Proto chválím tebe za všechno, velebím a oslavuji tebe i s věčným nebeským Ježíšem Kristem, Synem tvým milým, s nimžto tobě a Duchu sv. čest' buď nyní a na věky. Amen.“

Sotva svatý mučedník dokončil modlitbu svou, zanítily bířicové oheň. Když pak valný plamen vyšlehnul, oheň vzdul se jako v klenbu a jako plachta plavecká větrem nadýmaná obklíčil docela tělo mučedníkově; on pak stoje uprostřed, nebyl podoběn hořícímu tělu, nýbrž chlebu propekávanému anebo zlatu a stříbru v peci rozžhavenému, a přítomní diváci pocítili vůni jako kadidla a jiného koření.

Vidouce bezbožníci, že tělo jeho ohněm stráveno býti nemohlo, veleli katovi přistoupiti, aby tělo jeho dýkou probodl. Což když učinil, vylila se krev v takovém množství, že i oheň udusila a celý zástup žasnul, že takový jest rozdíl mezi nevěrci a vyvolenci.

Když pak křesťané tělo sv. mučedníka odnésti chtěli, setník římský na žádost a doléhání židů kázal mrtvolu doprostřed ohně položit a spáliti. Avšak křesťané sebrali přece pozůstalé kosti vzácnější nad drahé kameny a výbornější nad zlato, a uložili je na slušném místě, aby tam s radostí a plešáním se shromažďovali a výroční památku mučednické smrti tohoto slovutného biskupa svého oslavovali.

Tak vylíčila utrpení a smrt sv. Polykarpa církev Smyrneuská v listu daném církvi ve Filadelfii, s prosbou, aby list ten zaslán byl dále i jiným osadám svaté katolické Církve.

Sv. Polykarp napsal více listů dílem k celým církvím, dílem k jednotlivým křesťanům, z nichž dochoval se nám však jenom jediný list jeho k Filippenským, jež tento světec jim

zaslal zároveň s listy sv. Ignáce mučedníka. V listu tom napomíná sv. Polykarp k životu křesťanskému a udává povinnosti jednotlivých stavů. Kněžím dí, aby spravedlivě soudili a příliš přísní nebyli, vědouce, že všickni hříchům podrobeni jsme. Potom mluví o skutečnosti smrti Ježíšovy a o jeho z mrtvých vstání a vzbuzuje ku následování příkladu trpělivosti spatřovaného na blahoslavených mužích. Posléze napomíná Filippenské, aby za vše knížata i vrahy své se modlili, tak aby ovoce víry jejich ve všem patrné bylo a oni v něm dokonali byli *).

„Šest a osmdesáte let sloužím Kristu a nijak mi neublížil. Jak bych mohl rouhati se králi svému, kterýž mne vykoupil!“ Tak mluvil sv. Polykarp ku pohanskému soudci. Jaká to slova krásná, hodná, aby zlatem zaznamenána byla! Kéž bychom dle příkladu sv. Polykarpa i my podobně mluvili, kdykoli ku hříchu lákáni jsme! Bůh prokazuje nám nescíslných dobrodiní na duši i na těle, jak tedy možno, abychom nevděkem a neposlušností odvděčovali se jemu!

Co učinil Kristus Pán těm nevěrným a lehkomyšlným křesťanům, kteří za naší doby ho opouštějí, svaté jméno jeho tupí a jemu se rouhají! V čem ublížil jim vtělený Syn Boží, že rouhavě svlékají ho z Božství jeho, zovouce ho v nevěře své pouhým člověkem! Co učinil Spasitel těm zlostníkům a zuřivcům, kteří dílo jeho, Církev katolickou nejraději by vyhubili! „Lide můj, což jsem učinil, aneb v čem jsem byl těžek tobě? Odpověz mi!“ (Mich. 6, 3.)

Křesťané Smyrnenští sebrali kosti sv. Polykarpa, uložili je uctivě a shromažďovali se na tomto místě ku slavení památky tohoto velikého mučedníka Kristova. Ejhle, kterak již v době apoštolské věřící ctili Svaté a Světice Boží a v uctivosti chovali ostatky umučených těl jejich! Bludaři v šestnáctém století, zavrhně úctu, kterou Církev katolická odjakživa vzdává Svatým Božím i jich ostatkům, z nevědomosti a nadutosti své zavrhnli tudíž učení prvních křesťanů, kteříž je slyšeli od samých sv. apoštolů. Jen v Církvi katolické chová a hlásá se neporušené a ryzé učení Kristovo, jak je sv. apoštolové a jich učňové rozšiřovali po všech světa končinách.

*) Spisy sv. Otcův apoštolských. Přeložil a úvody opatřil Dr. Fr. Sušil. Nákladem Dědictví sv. Prokopa. V Praze 1874. O sv. Polykarpu str. 101—118. Utrpení a smrt některých sv. mučedníků prvních tří století. Od Šim. Bern. Vrány. Nákladem Dědictví Sv. Janského. V Praze 1840. Str. 41—53.

2. Sv. Pavla, vdova.

V jaké úctě staří křesťané chovali památná místa v Palestině posvěcená životem vtěleného Syna Božího Ježíše Krista, o tom svědčí sv. Pavla, učednice sv. Jeronýma. Pocházela ze vzácné a bohaté rodiny Římské, provdala se za slovutného Římana Torotia, jemuž čtyři dcery a jednoho syna porodila, a když ovdověla, dala výhost tomuto světu a věnovala se výhradně péči o spásu vlastní i bližních svých. Tehdáž přebýval v Římě sv. Jeroným, jehož naučení zbožná Pavla horlivě poslouchala a šetřila. Veškeren čas obětovala modlitbě, svatému čtení, výchově dítek v bázni Boží a podporování i ošetřování chudých a nemocných. Když r. 332. sv. Epifanius s jinými východními biskupy do Říma zavítal, poskytla jim Pavla v domě svém pohostinství. Duchovní rozmluvy, jež s těmito biskupy i se sv. Jeronýmem mívala, vzbudily v ní horoucí touhu, aby navštívila posvátná místa v Palestině a v zemi té ostatek života svého ztrávila. Opatřivši ostatní dítky svoje, vydala se s dcerou Eustochiumou na cestu do Svaté země, navštívila sv. Epifania na ostrově Cypru a sv. Pavlina v Antiochii, vykonala pobožnost v Jerusalémě, a usadila se v Betlémě majíc něžnou úctu k tomuto přesvatému rodišti Spasitelovu. Když poprvé vstoupila do jeskyně, kde Kristus Pán se narodil, poklekla, a zanícena svatou radostí zvolala, prolévajíc hojné slzy: „Budiž pozdraven, Betléme, domu chleba, jenž s nebe sestoupil! Budiž pozdravena Efrato přebohatá a úrodná nivo, která vydala jsi sladké ovoce, Pána a Spasitele našeho!“ Odtud vykonala cestu ku poustevníkům do Egypta, jichž svatý život tak si oblíbila, že potom v Betlémě založila čtyři kláštery, jeden pro mnichy a tři pro jeptišky. Co jí ze jmění přineseného z Říma ještě zbylo, rozdala potom chudým a žila sama s dcerou svou v nouzi a největší pokoře. Naučivši se jazykům hebrejskému a řeckému vyučovala a řídila s pomocí sv. Jeronýma jeptišky svých klášterů, jsouc jim vzorem bohabojného života. Sv. Jeroným vypravuje o ní, že nikdy nepožívala masa, ani vína, ryb, medu, vajec ani mléka, že spávala pouze několik hodin na holé zemi trávic ostatek noci na modlitbách, že oplakávala nejmenších poklésků svých jako kdyby se byla dopustila velikých hříchův, a vůbec tak se chovala, že nikdo neznaje jí ani netušil, z jakého rodu pochází.

Tak žila sv. Pavla po dvacet let v Betlémě. Posléze

roznemohla se na smrt. Když dcera Eustochiuma vroucně se modlila, aby Bůh svaté matce její život prodloužil, vyslovila tato žádost, aby se světem rozdělena a s Kristem již spojena byla. I přijala nábožně sv. svátosti a neustávala potom se modlití. Když umírala, stáli u ní sv. Jeroným a jiní biskupové, jimž na otázku, jak se jí vede, odpověděla: „Jsem klidna a spokojena a necítím žádných bolestí.“ Potom požehnala se křížem svatým a skonala, majíc 56 roků života svého, l. P. 404. Tělo její nesli biskupové palestínští prozpěvující radostně žalmy, do chrámu vystavěného na místě, kde Kristus Pán se narodil. Sv. Jeroným končí životopis této světice slovy těmito: „S Bohem, Pavlo! Přispěj modlitbou svojí tomu, jenž tebe vzývá a přímlyvy tvé ve vysokém stáří svém potřeben jest. Víra tvá a skutky tvoje spojily tě s Kristem. Již jsi u něho, a tím snáze docházíš všeho, zač ho prosíš!“

Sv. Pavla oplakávala hořce i nejmenších chyb svých a trestala je na sobě postem i jinými kajícími skutky. Pomníš-li, křesťane milý, že máš zajisté větší chyby a nedostatky nežli tato světice, ba že stížen jsi snad velikými hříchy, uznáš, že jest povinností tvou, abys tyto hříchy na sobě tuhým pokáním trestal. Či domníváš se, že spravedlnosti Božské za hříchy svoje dosti jsi již učinil, vykonav zповěď, a to snad ještě dosti chladně? Sv. Augustin dí: „Hřích dlužno trestati. Nechceš-li, aby jej trestal Bůh, potresci jej na sobě sám a předejdi takto rozhněvaného Boha.“

Dne 26. ledna světí se ještě památka blah. Haseky, poustevnice, sv. Simeona opata, sv. Theofrída, biskupa ve Francii, sv. Theogena biskupa a soudruhů v Africe, a j.

Dne 27. ledna.

Sv. Jan Zlatoústý, patriarcha Cařihradský.

Ku předním velikánům Církve katolické, kteří jako hvězdy apoštolské horlivosti, učenosti a svatosti života na věčné věky stkvíti se budou, náleží sv. Jan Zlatoústý. Věhlasný světec ten narodil se r. 347. ve hlavním městě Antiochii v Syrii, kteráž co do lidnatosti a bohatství jsouc třetím městem světové říše Římské, nazývána byla královnou Východu. Rodičové Janovi byli urození a vzácní křesťané; otec Sekundus,

vyšší důstojník vojenský, zemřel nedlouho po narození jeho, matka pak Anthusa ovdověvši ve svém dvacátém roce, neprovdala se více, pamětliva jsouc rady sv. Pavla (I. Kor. 7, 8.) a věnovala nadále všecku péči svou zdárné výchově synáčka svého jakožto nejdražšího klenotu po zemřelém manželu. Mladý Jan osvědčoval záhy znamenité schopnosti Matka postarala se mu o nejlepší učitele, pod jichž správou ve všelikém umění prospíval. Učitelem v mudrctví měl Andragathia, v řečnictví pak proslaveného pohanského řečníka Libania. Andragathius uvedl mladého učně svého ve filosofii Platonovu, Libanius pak vycvičil ho v takového řečníka, že sám se mu divil a o něm se vyslovil, že by mohl býti nejlepším jeho nástupcem, kdyby nebyl — křesťanem. Školu Libaniovu začal Jan navštěvovati ve 20. roce věku svého a setrval v ní po tři roky. Celou dobu mládí svého prožil čistě a bezúhonně, ač obklopen byl lákavými příležitostmi a pokušeními ku životu rozkošnickému a prostopášnému.

Vystoupiv ze školy řečnické, zamýšlel Jan věnovati se úřadu právníckému, aby jako veřejný obhájce před soudy došel oslavy i slušného zaměstnání. Na ten účel jal se navštěvovati veřejná tržiště, kde konaly se soudy a odbývána divadla. Avšak duchu jeho, vychovanému od výborné matky v zásadách křesťanských, za nedlouho znechutily se úskoky a lsti soudnic i báje a rozpustilosti divadel. Důvěrný přítel jeho Basil přemluvil ho, aby pilně čítal a rozjímal v Písmech svatých, světské roucho zaměnil za oděv mnišský a snažil se dojíti křesťanské dokonalosti. Pod správou výborného Diodora, představeného kláštera, pracoval potom Jan v mravném zdokonalování sebe sama, přemáhal svoje přirozené vady, jmenovitě prchlivost a hněv, stal se tichým, mírným a trpělivým. Doutnající v něm láska k Bohu rozhárala takto živým plamenem.

Po způsobu tehdáž oblíbeném odkládal Jan křtem svatým, až dospěl. Tenkrát byl v Antiochii patriarchou sv. Miletius. Ten seznav Jana jakožto jinocha vysoce nadaného, mravného a zbožného, zamiloval si ho, vyučoval jej po tři léta posvátným vědám a r. 369. pokřtil ho a posvětil za lektora (předčítače Písma sv.) ve hlavním chrámu. Od té doby Jan nikdy neselhal, nepřisahal, nikoho nepomluvil, aniž ve šprýmech si liboval.

Za nedlouho smluvil se Jan s Basilem, že oba odejdou do samoty a oddají se životu poustevnickému. Avšak matka

Anthusa slzami a prosbami svými odvrátila syna od provedení úmyslu toho. Jan z lásky k matce zůstal tedy doma a snažil se nadále žítí v hluku velkoměstském po způsobu poustevníků, krotil tělesné žádosti svoje, držel jazyk na uzdě, postíval se často a přísně, modlil se a rozjímal mnoho a vzdaloval se společnosti světských lidí. Kromě Basila přidružili se k němu ještě tři společníci, s nimiž ve škole Libaniově dříve společně se učil. Tato svatá družina měla za duchovní vůdce ctihodné řeholníky Diodora a Karteria.

Tu se přihodilo, že patriarcha sv. Miletius ze sídla svého v Antiochii vypuzen byl, a současně i jiná sousední biskupství se uprázdnila. Jan zaslechnuv pověst, že on i Basil za biskupy zvoleni budou, ulekl se velice, neboť nepovažoval se této důstojnosti hodným. Nesvěřiv se nikomu, uprchl proto tajně z Antiochie a skryl se, Basil pak, jenž v městě zůstal, byl potom uchopen a donucen, přijati svěcení biskupské. Aby omluvil útěk svůj, napsal Jan v dobrovolném vyhnanství svém spis „O kněžství,“ výtečný obsahem i tvarem, v němž jedná o posvátnosti, povinnostech a obtížích stavu kněžského.

Když Basil na biskupství posvěcen byl, odebral se Jan do jednoho kláštera opodál Antiochie, kde po čtyři léta vedl tuhý, sebezapíravý život. Nemaje dosti toho, odešel potom na poušť a trávil tam v jeskyni dva roky v postu, modlitbách, bdění, pění žalmů a spisování. Tu v samotě rozvinul se vzácný jeho duševní život, jemuž podnes se divíme; tu nabyl oné neobyčejné znalosti povah lidských i té ráznosti a odhodlanosti v hájení pravd katolických, jimiž později tak znamenitě vynikal.

Tuhými posty ochuravěl Jan a byl donucen r. 380. vrátiti se do Antiochie, kde záhy okřál. Zatím povolán byl sv. Miletius z vyhnanství do sídla svého a posvětil Jana přes všecko zdráhání se jeho na jáhenství. Když po šesti letech Miletius zemřel, stal se nástupcem jeho Flavius, jenž udělil Janu svěcení kněžské a ustanovil jej kazatelem hlavního chrámu v Antiochii. K úřadu tomu obdařil Bůh Jana výtečnými schopnostmi, on pak sám připravil se k němu co nejdůkladněji. Hlas jeho zazníval mocně ve velechrámu Antiochijském rozrýváje srdce všech posluchačů. Bylť pak takový kazatel Antiochii velepotřebný. Lidnaté město to slynilo obchodem i průmyslem a oplývalo bohatstvím, obyvatelstvo jeho hovělo však rozmařilostem a rozkoším a nakloněno bylo vzpourám i všeobecné nevázanostem. Jádro občanstva bylo sice křesťanské,

nescházelo v něm však četných sektářův a žilo tam i mnoho pohanů a Židů. Vedle největšího přepychu a bujně prostopášnosti bylo tam dosti bídy a zoufalství. V tom městě měl ohnivý, učený a svatý kazatel Jan vděčnou půdu pro apoštolskou práci svoji. I kázal, pokud zdraví mu dovolovalo, každodenně, s výsledkem požehnaným. Vítězná jeho výmluvnost osvědčila se zvláště roku 387.

Císař Theodosius zamýšlel oslaviti desátý rok nastoupení své vlády spolu s pátým rokem spolupanování syna svého Arkadia, poněvadž však pokladny jeho byly prázdný, uložil proto lidu novou, krutou daň. Z toho nastalo v lidu nebezpečné jitření. Občané Antiochijští vzbouřili se, hnali útokem na byt císařského náměstka hrozíce mu smrtí, pohanili a zvrátili sochy císaře Theodosia i manželky jeho Flakcilly stojící na náměstí, a vláčeli je městem spílajíce celé rodině císařské. Posléze zapálili radnici a snad by bylo celé město popelem lehlo, kdyby vojsko nebylo oheň udusilo a vzbouřence rozehnal. Po spáchaném skutku tom vystřízlivěli však měšťané Antiochijští záhy a chvěli se strachem, tak že mnozí z nich z města utekli. Nikdo neodvažoval se na ulici vycházeti, a všecka tržiště i divadla byla prázdná, neboť proslýchalo se, že císař Theodosius, povahou prudký, město přísně potrestá, slávu i práva hlavního města mu vezme, ba z kořen je vyvrátí. Za té hrozné doby ujal se města staříčkový biskup Flavius. Odebral se do Cařihradu a prosbami svými usmířil rozhněvaného císaře. Zatím, po celou dobu postní, co Flavius na cestě byl, hrnul se ustrašený lid Antiochijský každodenně do hlavního chrámu, kde Jan konal úchvatná kázání, jimiž posluchačům svým hříšný život jejich vytýkal, zaslouženým trestem jim hrozil, ku pokání nabádal, těšil a důvěru vzbuzoval. Tyto duchovní řeči Janovy uznávají se za nejvýtečnější plody výmluvnosti jeho. Jest to jedenadvacet kázání jeho „O sochách“, pro něž dáno mu jméno Chrysostom, t. j. Zlatoústý.

Toho času zemřel arcibiskup Cařihradský Nektarius. Pověst o věhlasném kazateli Janu v Antiochii donesla se až k císaři Arkadiovi v Cařihradě, jenž na radu komorníka svého Eutropia ustanovil jej za vrchního pastýře v sídelním městě svém. I rozkázal dvořeninu svému Asteriovi, aby Jana Zlatoústého pod jakoukoli záminkou do Cařihradu přivedl, neboť byla obava, aby Jan neuprchl, jakož učinil, když na kněžství posvěcen býti měl, i aby občané Antiochijští se nevzbouřili, majíce svého oblíbeného kazatele ztratiti. Tudiž vylákán byl Jan Zlatoústý

lstí do Cařihradu, nemaje tušení, co ho tam očekává. Obyvatelstvo sídelního města přivítalo jej radostně a slavně, a na rozkaz císařův posvětil ho proti vůli jeho na biskupství Alexandrijský patriarcha Theofil. Stalo se to roku 397.

Jan Zlatoústý nastoupil důležitý úřad svůj v Cařihradě za poměrů nad míru těžkých. Císařský dvůr byl naskrze zkažen, neboť slabým císařem Theodosiem ovládala úplně hrdá a zlomyslná manželka jeho Eudoxia s komorníkem kleštěncem Eutropiem, duchovenstvo upadlo za předešlého patriarchy Nektaria v nekázeň, a lid namnoze byl rozháraný a zne-mravněný. Tyto smutné poměry seznal nový patriarcha bystrým zrakem svým záhy a začal ihned důkladně je napravovati.

Nejprv spořádal svůj vlastní dům. Rozprodal drahocenný nábytek po svém předchůdci a rozdal stržené peníze chudým. Spokojuje se s nejpotřebnějším, obracel přebytek důchodů svých na skutky křesťanské lásky. Podporoval nemocnice, chudobince a domy pro poutníky, zakládal nové domy milosrdenství, sám živil, šatil a ošetřoval chudé i nemocné a napomínal zámožné ku dobročinnosti. Jakož činíval již v Anti-ochii, modlíval se i v Cařihradě dlouho do noci, mrtvil tělo svoje a sloužíval mši sv. tak nábožně, že lid jako světce ho ctil. Duše jeho podobala se spanilé zahradě, v níž rozkvétalo množství bylin krásných ctností, kterých ani světské žádosti, ani marné vnady tohoto světa, ani lichocení a obdiv lidí, ani bouře protivenství zničení nedovedly.

Druhá péče Jana Zlatoústého nesla se k tomu, aby si opatřil horlivé a vzorné duchovenstvo. I horlil slovem i příkladem proti nepořádkům, jež za vlády předešlého arcibiskupa v kněžstvu zavládly, povzbuzoval ku pilnému a důstojnému konání služeb Božích, sesazoval neposlušné s úřadu, a neustál, dokud duchovenstvo nezřídil.

Potom obrátil svůj zřetel k ostatním stavům, aby je napravil. Tu káral ve svých kázaních marnotratnost, nádhery milovnost, nestřídmost a tělesnost občanů Cařihradských, vytýkal jim, že chudé utiskují, a plamennými slovy hroze jim trestem Božím, napomínal ku pokání. Obzvláště přísně horlil proti pohlaví ženskému, že nepočetným oděvem a přílišnou strojivostí svou z hloupé pýchy a mrzké marnivosti pohoršení dává. Bedlivě všímal si též vdov, které tehdaž byly zvláštním stavem a řádem v Církvi, aby v čistotě, pokoře a nábožnosti živý byly.

Jsa bdělý pastýř ovci svých, snažil se Jan Zlatoústý,

veliké stádo svoje živiti zdravou pastvou pravé víry a chrániti ho od dravých vlků. Byliť tehdaž v Cařihradě různí bludaři, zejména Ariáni a Novaciáni mající svoje kostely a biskupy, kteříž pravověrné katolíky k sobě lákali. Horlivý patriarcha porážel vítězně bludy jejich a mařil všecky pikle těchto sektářů, namířené proti Církvi katolické.

Jednou hlásaje slovo Boží znamenal, že sešlo se jen málo posluchačů do chrámu. Nic se nad tím nemrze řekl, že i tomuto malému stádečku bude kázati, za příkladem Krista Pána, jemuž dosti bylo, když jediná žena Samaritánka u studně Jakubovy učení jeho poslouchala.

V prvním roce jeho působení v Cařihradě stalo se, že na Velký pátek, když v hlavním chrámě konala se památka smrti Páně, mezitím slavily se v závodisti rozpustilé hry, a na Bílou sobotu potom v divadle bylo hlučné představení. Z toho rozhorlil se svatý patriarcha a vytýkal na Boží Hod ve svém kázání hřímajícím hlasem měšťanstvu tuto neslušnost, hroze kletbou, jestliže se to bude opakovati.

Jak již tenkráté výteční biskupové katoličtí rozuměli rovnoprávnosti národní, o tom svědčí tato událost: Sv. Jan Zlatoústý vstoupil jednou do chrámu sv. Pavla v Cařihradě a spatřil tam zástup lidu gothského, jenž v městě i okolí valně bydlel. Gothové po většině byli Ariáni, ale i katolíků bylo hojně mezi nimi. Uzřev ten nevzdělaný, ale zdravý a poctivý lid, velel Jan gothskému knězi, u přítomnosti jeho čísti částku Písma sv. jazykem gothským a potom v témže jazyku konati k lidu kázání. Hned potom řečnil patriarcha sám, klada obyvatelstvu Cařihradskému tyto cizince za vzor horlivosti pro slovo Boží. Netoliko pak Gothům, nýbrž i jiným národům posýlal sv. Jan kněze, aby mateřským jazykem jejich víru svatou jim hlásali.

Neznaje bázně lidské mluvil sv. Jan Zlatoústý dle příkladu sv. Jana Křtitele i velmožům neohroženě pravdu do očí a vybízel ku pokání. Veda život přísný, vzdaloval se moudře všelikých zábav při rozmařilém dvoře císařském.

Tak působil Zlatoústý v Cařihradě, jsa ctěn a milován všeobecně. Sám císař Arkadius, manželka jeho Eudoxia i všickni dvořané a vojenští hodnostáři naslouchali dychtivě úchvatným řečem svatého patriarchy.

Avšak tento klid trval pouze jeden rok. Za nedlouho nastala Janovi mocná protivenství, a sice původem zlomyslné Eudoxie i komorníka jejího Eutropia. Císařovna odňala bez-

právně jakémusi Theognostovi statky jeho, a Eutropius zrušil až dosud platné útočištné právo křesťanských chrámův, ačkoli sám jednou, jsa pronásledován od vůdce Gothů Gaináše, ve chrámě útočiště hledal a našel. Tu nemohl patriarcha mlčeti, a ohražoval se v kázání proti bezpráví, činěnému Církvi od Eutropia, i proti nespravedlnosti, již dopustila se císařovna proti Theognostovi. Statečný řečník nešetře ohledů lidských, v posvátném zápalu srovnával skutek tento s loupeží spáchanou ve Starém Zákoně od královny Jezabely. Proto zahoreli Eudoxia i komorník její proti sv. Janu nenávisť. Příležitost, aby se mu pomstili, brzo se naskytla. Tehdáž zavládly v řecké církvi různé neplechý v duchovenstvu. Aby je vyléčil, nastoupil sv. Jan visitační cestu do Malé Asie, kde několik nehodných biskupů sesadil. Nežli ze sídla svého odešel, ustanovil prozatímním náměstkem svým v Cařihradě Gabalského biskupa Severiana. Avšak ctižádostivý muž ten zatoužil sám po důstojnosti patriarchy Cařihradského a za nepřítomnosti Janovy hleděl získati si přízeň lidu i marnivé císařovny Eudoxie. Císařovna přidala se skutečně k němu a zosnovala proti Zlatoústému spiknutí. V čelo jeho postavil se Alexandrijský patriarcha Theofil, jenž někdy sv. Jana, ač nerad, na biskupa posvětil; žádalť si jiného dostati na stolec Cařihradský, a nenáviděl proto Zlatoústého. K nepřátelům sv. patriarchy přidalo se též několik nehodných kněží a jáhnův od něho pokáraných i několik marnivých žen uražených přísností jeho. Avšak toto spiknutí se nezdařilo. Lid dověděl se o něm, a když Jan Zlatoústý ztrávil sto dnů na cestách do Cařihradu se vracel, byl nadšeně a radostně uvítán, a Severian musil před rozhněvaným lidem z města uprchnouti. Na oko odprosil Severian Zlatoústého a smířil se s ním, v pravdě však spojil se s Theofilem Alexandrijským proti němu, aby za vhodné příležitosti se mu vymstil.

Theofil pronásledoval tehdáž tak zvané „dlouhé bratry“, mnichy egyptské, pod lichou zámínkou, že prý oni drží se bludů Origenových. I vyloučil je z církve, zapálil chýšky jejich a vyhnal je z diecése své. Utiskovaní mniši odebrali se do Cařihradu ku sv. Janu Zlatoústému, jenž přesvědčiv se o jejich pravověrnosti a nevinnosti, přátelsky je přijal, o jich časné opatření pečoval a jim dovolil, aby prozatím, nežli záležitost jejich projednána bude, bohoslužby svoje v jedné svatynce konati mohli. Když však Theofil o tom zvěděl, rozhněval se na Zlatoústého náramně, a to tím více, že oprávněné žaloby

egyptských mnichů proti němu samému i u císaře sluchu došly, tak že dostalo se mu obsýlky do Cařihradu, aby tu k soudu stál. Theofil věda dobře, že v císařovně podporu má, vydal se tedy na cestu dychtě po pomstě. Když do Cařihradu připlul, pozval ho Zlatoústý k sobě a nabídl mu pohostinství, on však pozvání to zamítl a kul v městě proti Janovi pikle. Získav pomocí císařovny Eudoxie slabého a vrtkavého císaře, svolal stejně smýšlející přívržence svoje, ponejvíce biskupy egyptské, do města Chalcedonu. Tam sešlo se r. 403. v předměstí řečeném „U dubu“ šestatřicet nepřátel Jana Zlatoústého, biskupů, kněží i jáhnů ve sněmík, jenž odvážil se svatého patriarchu souditi a předvolati. Zatím však i sv. Jan shromáždil čtyřicet svých věrných biskupův u sebe, a když přišli poslové rozkazující jemu, aby dostavil se do sboru „U dubu“ odpovídat k žalobám proti němu vzneseným, odepřel. Theofil s přívrženci svými odsoudil tudíž Zlatoústého z rozličných planých důvodů, zejména i proto, že opovážil se, velebností císařovny Eudoxie uraziti, a vyslovil ortel, že Jan navždy s důstojnosti patriarchy Cařihradského jest sesazen. Nespravedlivý a drzý tento ortel vyvolal v městě náramný poplach. Lid bouřil se a spěchal do hlavního chrámu, kde po celou noc na modlitbách setrval. Aby lid utišil, odebral se Zlatoústý třetího dne do chrámu, těšil shromážděné, doličoval nevinnost svou a napomínal ku pokoji, trpělivosti a poslušnosti. Tu kázal památná slova: „Vlny již zdvihají se, ale já se nebojím, že utonu, neboť stojím na skále. Ať pění se moře, skálou netřese. Ať dmou se vlny, lodičku Kristovu nepohltí! Či myslí někdo, že se něčeho obávám? Čeho mnedle? Smrti? Mně živu býti Kristus jest a umříti zisk. Vyhnanství? Celá země náleží Pánu, i vše, co na ní jest. Odejmutí statků? Ničeho jsme na svět nepřinesli a nic nevezmeme s sebou se světa. Hrozbami světa pohrdám a lákadlům jeho směji se. Bohatství sobě nežádám, chudoby se neštítím a smrti se nestrachuji. Celý život můj jest věnován spáse vaší. Proto, Nejmilejší, prosím vás, abyste tyto protivné věci trpělivě snášeli!“

Když císař vydal rozkaz, aby Jan do vyhnanství zavezen byl, tu svatý vypovězenec tajně, bez vědomí lidu, posadil se na loď, která ho dovezla na pusté pobřeží v Bythinii ne-daleko města Nikomedie.

Theofil raduje se z vítězství svého, opatřil si nyní vojenskou moc, aby přívržence sv. Jana Zlatoústého stíhal. Na rozkaz jeho vedralo se vojsko do hlavního chrámu, vyhánělo ná-

silím lid a potřísnilo krví jeho svatyni. Tím však vzbouřil se lid proti Theofilovi i samozvanci Severianovi, rotil se v chrámech i po ulicích, a valil se k císařskému paláci žádaje, aby svatý patriarcha mu vrácen byl. Téže noci po vyhnání svatého Jana navštíven jest Cařihrad zemětřesením, jímž i několik komnat v paláci císařském popraskalo. To považoval lid za trest Boží a sama hrdá císařovna ulekla se toho, tak že napsala Zlatoústému pokorný list omlouvajíc se, litujíc kroku svého, a prosíc ho, aby se vrátil. Tak sv. Jan již třetího dne po svém vyhnanství povolán jest nazpět do Cařihradu. Lid vítal jej s nesmírným jásotem, Theofil pak s přivrženci svými uprchl v noci z města, kdežto ostatní účastníci sboru „U dubu,“ kteříž v Cařihradě a okolí přebývali, jednání sněmíku toho zavrhl.

Znova začal sv. Jan Zlatoústý apoštolský úřad svůj v hlavním městě konati. Avšak pouze dva měsíce mohl nyní užívatí svobody a klidu. Před hlavním chrámem v Cařihradě byla na počest císařovny Eudoxie postavena stříbrná socha její stojící na mramorovém sloupě. Toho dne, kdy socha ta slavnostně odhalena byla, konány u ní, právě před průčelím chrámu, polopohanské radovánky, tance, divadla i jiné výtržné kratochvíle. Sv. Jan horlil v jedné řeči své proti těmto nekřesťanským radovánkám, a pobouřil tím marnivou Eudoxiu proti sobě poznovu. Znamenajíce to nepřátelé jeho, pojali naději, že ho přece jednou zničí. Tu sešli se tyto protivníci jeho r. 404. v Cařihradě ve sbor, složili jej opět s důstojností jeho a vymohli na císaři Arkadiovi, že mu zakázal, na Boží Hod velkonoční služby Boží ve hlavním chrámu konati. Zlatoústý odpověděl tentokráte, že ustoupí pouze násilí. Na Bílou sobotu dne 16. dubna 404 večer, když celoroční služby Boží po řeckém obřadu počati měly, shromáždil se věřící lid ve všech chrámech hlavního města se svými kněžími i jáhny a katechumeny, jichž bylo na tři tisíce. Katechumenům těm měla se téže noci udíleti svátost sv. křtu. Když již všechny svatyně lidem přeplněny byly, vrazilo vojsko nejprv do hlavního chrámu a vyhnalo odtamtud násilně sv. Jana Zlatoústého i všechny duchovní a věřící. Odtud pak táhli nepřátelé sv. Jana do jiných chrámů, kde podobně řádili, při čemž mnoho kněží i věřících poraněno bylo.

Ustrašený lid shromáždil se potom v prostranných lázních Konstantinových, aby tam Velikonoce světil. Avšak zastup ozbrojenců vtrhl i semo, zporážel jáhny a okrvavěl staré kněze

kterí právě svátost sv. křtu udíleli, tak že křestná voda krví lidskou zbarvena byla.

Na Boží Hod nutili nepřátelé Zlatoústého násilím lid do chrámů, a císař přišel do hlavního chrámu a vida jej lidem naplněný, myslil, že lid od Jana již odstoupil.

V této tísní své hledal sv. Jan Zlatoústý pomoc u papeže Innocence I., jemuž písemně utrpení svoje vyličil. I smluvil se papež se západořímským císařem Honoriem, bratrem řeckého císaře Arkadia, aby k uklizení sporů v řecké církvi svolán byl obecný církevní sněm do města Soluně. Avšak císařovna Eudoxia donutila slabého Arkadia, že k tomu nesvolil. Zatím setrval Zlatoústý ještě po dva měsíce v Cařihradě. Když v době té návodem svých nepřátel po dvakráte zákeřnický napaden byl, osvědčili mu Cařihradští měšťané svou lásku tím, že potom před obydlím jeho po střídě na stráži stávali.

Posléze byl sv. Jan z Cařihradu na rozkaz císařův vypověděn. I rozloučil se dojemně s biskupy a duchovními, kteříž mu věrni zůstali, a aby zamezil jitření v lidu, ušel dne 20. června 404 tajně z paláce svého na loď, která ho dopravila na pobřeží Bythinie. Nejprv odveden jest do Nicaeje, kde libým vzduchem brzo okřál a se zotavil tak, že mohl odtud rozesýlati listy přátelům svým. Po čase došel rozkaz vydaný návodem císařovny Eudoxie, aby svatý patriarcha odveden byl daleko, až do Kokusu, bídného to městyse pusté krajiny v Kappadocii. Rovná čára z Nicaeje do Kokusu obnáší přes 85 zeměpisných mil, a tuto obtížnou cestu musil sv. Jan nastoupiti. Nastoupil ji ve vojenském průvodu jakožto vyhnanec na počátku měsíce července zotaven a zdráv, avšak jsa nucen cestovati pěšky ve dne i v noci, za dne vedrem a v noci bděním a zimou zmořil se tak, že ho trápila zimnice. Tak prošel Frygii, Galatii a Kappadocii, kde pro nemoc musil zdržeti se v městě Cesareji. Když tamní nepřátelé jeho vzbouřili lid proti němu, dal se donésti do letohrádku zbožné paní Seleucie za městem, kde potom okřál. Odtud přišel, vykonav celou cestu za 70 dní, do Kokusu na východním svahu horstva Antitauru. V tomto vyhnanství svém měl sv. Jan aspoň tu útěchu, že tu byl obecně ctěn a milován. Biskup tohoto městečka chtěl mu svůj úřad odevzdati, maje se za nehodna, u přítomnosti tak svatého velepastýře duchovní správu vésti, avšak sv. Jan nabídnutí toho nepřijal. Pohostinství došel svatý vyhnanec v domě zbožného

katolíka Dioskura, a v příštím jaře uzdravil se tu z choroby své úplně.

Po tři léta trávil Zlatoústý ve vyhnanství v Kokuse, a nejsa nikým znepokojován, rozvíjel zde všestrannou činnost. Důkazem toho jsou přemnohé listy, které odtud na všechny strany posílal. Zejména psával často do Cařihradu, máje stále na paměti stádce svoje. V listech těch chválil věrné svoje za jejich stálost, těšil je, děkoval jim za lásku jejich a napomínal k trpělivosti. Takto byl s katolíky v Cařihradě v ustavičném spojení. Ve vyhnanství svém pečoval také o věřící v Persii a o Gothy, aby se jim dostalo věrných a horlivých biskupů katolických. Lid v Kokuse i širém okolí ctil ho jako světce, a z dalekých krajin, z Armenie, Syrska a Cilicie přicházeli k němu katolíci, aby ho viděli a slyšeli. Z Antiochie, rodiště jeho, vykonalo jednou veškeré obyvatelstvo dalekou pouť do Kokusu, aby rodáka svého poctilo.

Roku 404. zemřela následkem předčasného porodu císařovna Eudoxia, zarytá nepřítelka sv. Jana Zlatoústého, a tu naléhali papež Innocenc a císař Honorius opět na císaře Arkadia, aby svolal církevní sněm do Soluně, by takto Zlatoústý do Cařihradu vrátiti se mohl. Avšak i tentokráte byl tento šlechetný záměr zmařen.

Na jaře r. 406., když loupeživí Isaurové vpády svými slabě ohraženému městečku Kokusu hrozili, prchali obyvatelé odtud do hor a i sv. Jan byl nucen odstěhovati se do Arabisu, vzdáleného pět anglických mil na východ, kde jako v pevném hradě nepohodlně sice, ale bezpečně přebývati mohl.

Nepřátelé sv. Jana Zlatoústého nespokojili se ani tím, že ho z Cařihradu vypudili. Uslyševše, že v Kappadocii neunaveně a požehnaně působí a veliké lásky lidu požívá, vynutili na císaři Arkadiovi nový rozkaz, aby svatý vypovězenec odveden byl do nejzazšího zákoutí říše Římské, do Pithyusu na východním pobřeží Černého moře. Tam tedy světec ten nastoupiti musil pouť svoji poslední. Cesta vedla na sever přes mohutné hory a pusté krajiny pontské, rovnou čarou 75 zeměpisných mil. Za velikého letního vedra provázeli sv. Jana jako zločince dva vojáci, ženouce ho bez ustání a odpočinku ve dne v noci. Tak dovlekli ho až do městečka Komany v Pontu, ale nezastavili tam, nýbrž hnali umdleného a churavého starce asi míli cesty dále ku chrámečku sv. Basiliška, jenž byl někdy v Kománě biskupem a v Nikomedii smrt mučednickou podstoupil. Tu na hrobě tohoto světce odpočinul sv. Jan Zlato-

ústý. V té noci zjevil se mu sv. Basilišek a potěšil ho slovy: „Doufej, bratře Jene, zítra budeme pospolu.“ Zjevením tímto posilněn prosil sv. Jan zjitra vojáky, aby tu potrvali do poledne, oni však nesvolili, nýbrž vlekli nemocného kmeta kus cesty dále, a teprv když shledali, že nemohou s ním již více ku předu, vrátili se do onoho chrámečku na nocleh. Tu převlékl se sv. Jan Zlatoústý v nejlepší roucho svoje a všecko ostatní, co u sebe měl, rozdal lidem, kteří se tu zatím byli sešli. I žádal, aby mohl přijati nejsvětější Svátost, a když mu ji kněz přinesl a podal, říkal hlasitě obvyklou chvalořeč svoji: „Sláva Bohu za všecko“, poznamenal se naposled sv. křížem, a na vrátil duši svou Božskému Mistru svému, jemuž tak věrně sloužil, jehož stádo horlivě pásł, a pro jehož učení jako mučedník tolik protivenství vytrpěl. Sv. Jan Zlatoústý dožil se 60. roku věku svého a zemřel dne 14. září 407. Ku pohřbu jeho, jenž konal se v kostelíčku sv. Basiliška u Komány, sešlo se nesčíslné množství duchovenstva a věřícího lidu ze Syrska, Cilicie, Pontu i Armenie. Slabý císař Arkadius byl potom již za půl léta povolán na pravdu Boží.

Svatost Jana Zlatoústého proslula již za života jeho a uznána hned po smrti jeho v celém pravověrném křesťanstvu na Východě i Západě. Papež Innocenc I., přítel jeho, jenž marně snažil se, pomoci mu za živa, velel r. 414., aby jméno jeho do seznamu Svatých katolické Církve zaneseno bylo a pohrozil, že se žádným v církevním obcování nezůstane, kdož by ho jako světce nectil. Roku 438. dal syn císaře Arkadia a císařovny Eudoxie, císař Theodosius II. tělo sv. Jana Zlatoústého v největší slávě z Komány do Cařihradu převésti. Když ostatky jeho dne 27. ledna 438 do chrámu svatých apoštolů v Cařihradě při nesmírném sběhu lidu dovezeny byly, zulíbal císař tu posvátnou skříni, která tak drahý poklad v sobě chovala a žalostně vzdychaje prosil svatého oslavence, aby ráčil orodovati za rodiče jeho, by jim Bůh milostivě odpustil, čímž oni zlími rádci svedeni jsouce, proti němu se provinili. Nyní odpočívají ostatky sv. Jana Zlatoústého ve velechrám sv. Petra v Římě.

Církev katolická ctí sv. Jana Zlatoústého jakožto jednoho nejslavnějších spisovatelův a řečníků duchovních. Spisy tohoto církevního Otce jsou velice obšírné a obsahem i lahodným slohem mistrné. Skládají se z výkladů skoro všech knih Starého i Nového Zákona ve způsobě homilií, z řečí či kázání, z různých pojednání, a ze 243 listů.

Vzácnou památkou po svatém Otci tomto jsou obřady modlitby při mši sv., které sv. Jan Zlatoústý na základě starších obřadů mešních sv. Basila Velkého do řecké církve zavedl. Podnes užívají všickni s Římem sjednocení Řekové i východní Slované, a rovněž také řečtí a slovanští rozkolníci co do podstaty liturgie sv. Jana Zlatoústého (Slované v jazyku staroslověnském *).

Ze spisů sv. Jana Zlatoústého, řeckého to Otce, seznáváme, že za jeho doby, před 1500 lety, na řeckém Východě věřeny byly obecně všechny články víry, které podnes Církev katolická ku věření předkládá. Zejména hlásal a věřil tento sv. Otec ty články katolické víry, jež později Řekové zavrhlí a pro něž od Říma rozkolem se odstěpili, ve kterémžto žalostném rozkolu posud zatvrzele trvají. První z těchto věroučných článků katolických jest učení, že Duch sv., třetí osoba v nejsv. Trojici, z Otce i Syna vychází. Rozkolníci Řekové zavrhuji toto učení pod lichou záminkou, že prý stará Církev věřila, že Duch sv. pouze z Otce vychází. Naproti tomu dí sv. Jan Zlatoústý ve výkladu na evangelium sv. Jana: „Všecko, co Otec má, náloží i Synu, kromě Otcovství. Poněvadž vycházení Ducha sv. Otcovstvím není, jisto tedy, že Syn je má právě tak, jako Otec.“

Druhý stežejný článek katolické víry, jež odstěpení Řekové zamítají, jest učení, že Římský papež jakožto nástupce sv. Petra apoštola, který v Římě sídlil a zemřel, jest viditelnou hlavou Církve svaté na zemi a náměstkem Ježíše Krista. I tento článek víry držel a hlásal Zlatoústý. Ve výkladě na epištolu k Efeským píše tento sv. Otec, že činiti v Církvi roztržky a odstěpenství, jest hříchem tak velikým, že nelze jej ani mučednickou krví zhladiti. V 66. řeči své na evangelium sv. Matouše vyznává, že v Římě jsou hroby svatých apoštolů Petra a Pavla, k nimž i králové v uctivosti přicházejí, aby je o přimluvu vzývali. Ve Výkladě epištoly k Římanům velebí město Řím, kteréž jasněji nad slunce svítí na obloze celému světu dvěma pochodněmi svými, Petrem a Pavlem. O Římském papeži dí, že on jest sloupцем všech biskupů na světě. Že pak Jan Zlatoústý papeže za hlavu Církve svaté uznával, zřejmo jest z celého života jeho, an ku papeži Innocenci I. se utíkal, by svolán byl všeobecný sněm církevní na vyléčení těžké choroby, kterou tehdaž řecký Východ stížen byl.

Tak celým životem i spisy svými kárá sv. Jan Zlatoústý

*) Život sv. Jana Zlatoústého a Výbor ze spisů jeho od J. N. Desoldy. Nákladem Dědictví sv. Prokopa, v Praze 1885. Sv. Jana Chrysostoma věk

nevěrné krajany svoje, rozkolnické Řeky, z hrozného hříchu, jehož se dopustili a posud dopouštějí, zavrhuje jednotu Církve, a zdráhajíce se uznávati náměstka sv. Petra apoštola za jediného a nejvyššího pastýře jediného pravého ovčince Kristova na zemi.

Rovněž tak jsou spisové tohoto věhlasného církevního Otce svědectvím, jak velice od víry starých křesťanův odbočili a do jakých hrozných kacířství upadli novověcí bludaři, zejména tak zvaní reformátoři němečtí Luther, Kalvin, kromě nich pak Čeští bratři a jiní odštěpenci od Církve katolické. Učíť sv. Jan Zlatoústý výmluvnými slovy všem těm katolickým prайдám, jež protestantští sektáři opovážlivě zavrhlí, zejména: Že jest sedm svátostí. Že Kristus Pán ve Svátosti oltářní pod způsobama chleba i vína jest podstatně přítomen. Že mše sv. jest obětí Nového Zákona. Že soukromá, ušní zpověď, jest naprosto potřebna, a že kněz ve svátosti pokání má moc, hříchy odpouštěti, kterážto moc jest větší, nežli moc královská. Proti nohsledům helvetského bludaře Kalvina, kteří zavrhuji starobylou úctu, vzdávanou od Církve svatému kříži, dí Jan Zlatoústý: „V komnatách, na stěnách i oknech svých chováme s velikou poctivostí kříž. Křížem žehnáme čela i srdce svoje, neboť jest to zrak našeho vykoupení, a ponížení Spasitele našeho.“

Tak podnes, po uplynutí patnácti set let od té doby, co žil sv. Jan Zlatoústý, jest tento sv. Otec spisy svými obrancem naší katolické víry proti rozkolníkům i všem sektářům *).

Dne 27. ledna koná se ještě památka sv. Vitaliana papeže, sv. Devoty, panny a mučednice, sv. Juliana, biskupa ve Francii, a j.

Dne 28. ledna.

I. Sv. Cyrill, patriarcha Alexandrijský.

Roku 428. jal se Cařihradský patriarcha Nestorius bludně učiti, že prý v Kristu Pánu jsou dvě osoby, Božská a lidská, a ježto Maria Panna mohla poroditi jen člověka, nikoli pak Boha, nemá prý se nazývati Bohorodičkou, leč toliko rodičkou Kristovou.

Nestorius pochybil, že neuznával učení Církve katolické,

*) Nauka sv. Jana Zlatoústého o těch artikulích, na něž nynější kacířstva dorážejí. Od Petra Skargy T. J. v jeho Životech Svatých I. 77.

dle něhož v Kristu Pánu jest sice dvojí přirozenost, Božská a lidská, avšak že obojí tato přirozenost jest v něm tajemně spojena, tak že Spasitel, jsa pravý Bůh i pravý člověk, přece jest pouze osoba jedna, a to Božská. A ježto Maria Panna porodila tuto osobu Božskou, slove právem Matkou Boží.

Bludy Nestoriovy potíral vítězně sv. Cyrill Alexandrijský. Byl synovec patriarchy Theofila, pronásledovatele Jana Zlatoústého. Za mládí svého trval delší čas mezi egyptskými poustevníky. Později byl strýcem Theofilem stržen do sporů jeho s Janem Zlatoústým aúčastnil se r. 403. pověstného sněmku „U dubu.“ Když však Cyrill r. 412. po smrti Theofilově zvolen byl za nástupce jeho v důstojnosti patriarchy Alexandrijského, přesvědčil se záhy, že Zlatoústému bylo křivděno, litoval toho, že proti velikému světci tomu dal se strýcem svěsti, a uposlechnuv rozkazu papežova, vložil jméno sv. Jana Zlatoústého do seznamu svatých, jichž jména při mši sv. vzývána byla.

Když mezi egyptskými mnichy a poustevníky širily se bludy Nestoriovy, napsal jim Cyrill poučný list, v němž pravověrné učení o vtěleném Synu Božím a přesvaté Matce jeho Marii obšírně vyložil. „Matka, ač z ní jen tělo se rodí a nikoli duše, kteráž od Boha stvořena jest, nazývá se přece matkou nikoli těla, nýbrž celého člověka. Tak i Maria Panna, ačkoli Kristus Pán pocházel od ní toliko dle lidské přirozenosti své, porodila přece nikoli člověka, nýbrž vtěleného Syna Božího. Božství spojilo se v osobě Páně s člověčenstvím hned v mateřském lůně Marie Panny, a proto jest ona Matkou Boží.“ List tento dostal se i do Cařihradu a pobouřil hrdého Nestoria tou měrou, že on poslal proti Cyrillovi do Říma papeži Celestinovi žalobu. Když pak papež na žalobu tuto dostal od Cyrilla odpověď, svolal r. 430. v Římě sněm, a tu byl Nestorius prohlášen za bludaře. Cyrill slavil potom na rozkaz papežův v Alexandrii volnou schůzi duchovenstva, v níž objasnil důkladně katolickou pravdu proti Nestoriově a vytkl bludy jeho ve dvanácti věroučných článcích (anathematech). Když i potom Nestorius a jeho přívrženci bludů svých zatvrzele se drželi a je odvolati se zdráhali, sešel se r. 431. památný obecný církevní sněm v městě Efesu, jemuž dříve, nežli se dostavili vyslanci papeže Celestina, předsedal Cyrill. Na tomto sněmu byl Nestorius sesazen a z Církve vyobcován, a slavně prohlášen článkem víry katolické: „Kristus Pán jest pravý Bůh i pravý člověk; obojí přirozenost, Božská i lidská, jest v něm spojena

v jedné osobě Božské, a Maria Panna nazývá se tedy právem Rodičkou Boží.“ Věřící lid čekal toužebně po celý den před chrámem Matky Boží, v němž sněm rokoval, žádostiv slyšeti výrok shromážděných biskupů. A když večer otevřela se brána chrámu a Cyrill ohlásil, že učení Nestoriovo bylo zavrženo, a Maria Panna i nadále Rodičkou Boží zvána a ctěna býti má, zvolal lid jako jedněma ústoma: „Budiž velebena slavná a povždy vítězná Matko Boží, Maria Panno!“ házel biskupům na cestu kvítí, provázel je s planoucími svícemi do příbytků jejich, osvětlil v noci celé město a pátil na ulicích kadidlo.

Privrženci odsouzeného bludaře Nestoria získali sice na čas pro sebe císaře Theodosia II., tak že potom na rozkaz jeho Cyrill i jiní pravověrní biskupové byli sesazeni a do tuhé vazby dáni, avšak za nedlouho zvítězila pravda nad bludem úplně. Tu byl Cyrill propuštěn z vězení a vrátil se dne 30. října 431 do Alexandrie, kde ho lid s plesáním uvítal a nový pravověrný patriarcha Cařihradský brzo přátelským listem potěšil.

Cyrill bránil horlivě katolické víry až do blažené smrti své, kterouž r. 444. v Pánu zemřel. Církev ctí ho jako znamenitého učence a plodného spisovatele, jehož spisy získaly mu nehynoucí slávu. Zejména máme po tomto sv. Otci tyto památky: Duchovní řeči, 87 listův, výklady na mnohé knihy Písma sv., desatero knih proti Julianu Odpadlíku, patero knih proti Nestoriovi, dvě rozmluvy o Vtělení Páně, jež věnoval císaři Theodosiovi II., a spis proti Ariánům.

Sv. Cyrill účastnil se nepřátelských kroků proti sv. Janu Zlatoústému, jakmile však chybu svou poznal, litoval jí a snažil se za ni dostiučiniti. I sv. Petr apoštol zhřešil těžce zapřev Pána, když ale Spasitel milostí svou ho osvětlil a napomenul, plakal hořce a litoval poklésku svého po celý život. Hřešiti jest lidské, a jen ve hříchu setrvati, jest ďábelské. „Sedmkrát padne spravedlivý a zase povstane, ale bezbožní padnou ve zlé,“ t. j. nepovstanou z něho a zahynou v něm, dí Písmo sv. (Přisl. 24, 16.) Proto nemáme bližním vytýkati někdejších hříchů jejich, za které vykonali již upřímné pokání a které odložili. Jestliže sám Bůh svou milostí očistil duši jejich z hříchů těchto a nevzpomíná jim jich více, nemáme zajisté ani my práva, jich vzpomínati a je vytýkati. „Nepohrdej člověkem odvracujícím se od hříchu. Pomni, že všichni lidé v trestání jsme.“ (Sir. 8, 6.)

2. Sv. Efrem, arcibiskup Kyjevský.

Slovanští Rusové byli na víru křesťanskou obráceni působením věrozvěstů z Cařihradu, zejména též sv. Cyrilla, apoštola slovanského. Jako Řekové, byli rovněž oni všickni prvotně katolíci s Římem spojení, ač užívali zvláštního, Církví schváleného obřadu řecko-slovanského. Nejstarším střediskem národního i církevního života na Rusi byl Kyjev. Za panování velikého knížete Jaroslava povstal r. 1051. u Kyjeva Pečerský (jeskyňový) klášter, jenž potom slynul jako semeniště věrozvěstů a sídlo věd i uměn křesťanských. Zvelebitelvm tohoto kláštera byl veliký kníže Izjaslav Demetrius (1054—1078), horlivý katolík, kterýž o rozšíření a rozkvět víry Kristovy na Rusi neunavně pečoval. Jak vroucně tehdáž Rusové se Stolicí apoštolskou v Římě spojení byli, poznati jest z toho, že Izjaslav poslal syna svého Jaropolka ku papeži Řehoři VII. s prosbou za ochranu proti nepřátelům, začož mu sliboval, že svou říši od něho v léno přijme. Papež odpověděl mu listem, jímž říši jeho přijal za léno sv. Petra a spolu mu ji jakožto léno papežské vrátil. Když v té době hrdý patriarcha Cařihradský Cerularius od Říma se odtrhl a Řeky do církevního rozkolu strhl, nechtěli ruští biskupové s tímto zrádcem vejíti v církevní obcování, a zvolili si beze všeho jeho spolupůsobení za arcibiskupa Kyjevského ruského kněze Hilariona (1051—1068). Druhým nástupcem jeho v této důstojnosti byl sv. Efrem.

Efrem se dostal v mládí na dvůr velikého knížete Jaroslava. Záhy však znechutil si dvořanínskou službu a vstoupil do kláštera Pečerského u Kyjeva, hde společně přebýval v jeskyňce s mnichem sv. Antonijem. Po čase odebral se do Cařihradu, aby život tamních mnichů seznal. Tam přepsal v jednom klášteře řeholní pravidla, a přinesl je na Rus, kde potom tato řehole do všech klášterů zavedena byla.

Roku 1079 stal se Efrem biskupem v Perejaslavi a obnovil tamní stoličný chrám sv. Michala. Roku 1092. byl povýšen za metropolitu Kyjevského, ve kterémžto úřadě působil požehnaně až do smrti, obcuje stále důvěrně se Stolicí apoštolskou. Roku 1089. poslal k němu papež Urban II. poselství s rozkazem, aby na Rusi zavedena byla výroční slavnost přenesení ostatků sv. Mikuláše z Myry do Bar v Neapolsku, kteroužto Římskou slavnost tehdáž rozkolníci Řekové zamítli.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. František Saleský,
biskup a učitel církevní.

Efrem zavedl skutečně na Rusi tento svátek, jenž posud tam se slaví.

Efrem zemřel svatou smrtí r. 1097. Tělo jeho chová se v úctě v jeskyni sv. Antonije v klášteře Kyjevském, kde světec ten za živa i po smrti byl od Boha zázraky oslaven.

Bohužel ujalo se símě řeckého rozkolu církevního později i na Rusi, ježto Rusové vůbec záviseli na Řecích. Na obecném církevním sněmu ve Ferrare a ve Florencii v letech 1438. a 1439. byl sice neblahý rozkol zažehnán, a obnovena zase jednota církevní, avšak za nedlouho byla tato jednota ošemetným jednáním rozkolníků na Východě opět zničena. Horlivý obhájce jednoty církevní, arcibiskup Isidor v Kyjevě, jenž účastnil se sněmu ve Florencii, byl uvězněn a uprchl stěží před zuřivostí rozkolníků. Ruská církev stala se v rozkolu otrokyní a holým ústavem státním, ve kterémžto smutném podruží posud živoří. Všecky šlechetné pokusy papežův, aby rozkolníci Rusové opět spojili se s Církví katolickou, přišly na zmar, ba v našem století byli všickni katolíci řeckoslovanského obřadu na Rusi (Unité) násilně a surově odtrženi od jednoty se Stolicí apoštolskou a vehnáni do rozkolu. Na Rusi osvědčila se stará zkušenost, již Církev katolická průběhem devatenácti set let svého života nabyla, totiž že odstěpenci a rozkolníci bývají horšími utiskovateli jejími, než pohané. V novější době přestěhovalo se množství našich krajanů, katolických Čechův, na Rus, a ti všickni donucují se tam, aby odpadli od sv. Václavské víry své, a podrobili se řeckoruskému rozkolu. Modleme se horlivě, aby Bůh otevřel oči řiditelům osudů velikého národa ruského, aby poznali, že praotcové jeho byli katolíci, a že jen v jednotě s Církví katolickou a se Stolicí apoštolskou kyne tomuto národu spása věčná!

Dne 28. ledna koná se také památka sv. Pavlina, arcibiskupa Voglejského, sv. Valeriana, biskupa ve Španělsku, sv. Gentily vdovy, a j.

Dne 29. ledna.

Sv. František Saleský, biskup a učitel církevní.

Krásný a utěšený obraz rozvíjí dnes Církev sv. před očima našima, líčíc nám život světce milého, zářící lahodnou
Církev vítězna.

(h)

prostomyslností a dobrotou srdce. Kdož čta život sv. Františka Saleského, nebyl by jím dojat a povzbuzen!

František narodil se dne 21. srpna 1567 na zámku řečeném Sales ve vojvodství Savojském. Rodičové jeho, otec František hrabě Saleský a matka Františka roz. Sionská, požívali pro vzácný rod svůj v zemi obecné vážnosti. Hrabě František sám řídil výchovu nadějného synáčka svého a pěstoval vzácné jeho schopnosti, v čemž zbožná manželka svorně mu pomáhala. Modlilať se s mladým Františkem, chodila s ním na služby Boží, a vodila ho do příbytků chudých a nemocných lidí, aby on sám jim rozdával almužnu, kterou štedrá dobrodějka ta jim donášela. Tak naučil se František již v dětském věku býti milosrdným a míti potěšení z dobročinnosti. Za dětských let byl František tělesně útlý a churavěl často, později však vyrostl v jinocha zdravého a silného, jenž v sličném těle choval ušlechtilou duši, nadanou bystrou myslí a láskou ku bližním. Byl poslušný, upřímný, pokorný, bohabojný, pravdomluvný, a raději se podrobil jakémukoli pokání, než aby byl zalhal. Když mu bylo osm let, odebral se do koleje v městě Annecy, kde bohaté vlohy jeho utěšeně se rozvíjely. Roku 1578, poslal ho otec ve společnosti učeného kněze Jana na vysoké školy do Paříže. Když loučil se s domovem, opakovala mu starostlivá matka všecka svoje předešlá napomenutí a propustila ho řkouc: „Synáčku, raději bych tě viděla mrtvého, než abych měla slyšeti, že jsi upadl do smrtelného hříchu!“

V Paříži studoval mladý hrabě u Jesuitů řečnictví, filosofii a bohosloví, maje mezi učiteli svými též slavného učence kněze Maldonata. Po způsobu mladých šlechticů cvičil se též v šermu, jízdě a tanci, kteréžto věci ho však nebavily. Studoval pilně, a vedle toho byl pilen modlitby a čtení v Písmě sv. i knihách duchovních. Nad jiné oblíbil si čísti knížku o duchovním boji od kněze Skupuliho, kterou stále při sobě nosil.

Ve velkoměstském životě stranil se hlučných společností a vyhledával tovaryšstva zbožných mužů, s nimiž důvěrně rozmlouval. Zvláště zamiloval si kněze Angela rodem hraběte z Jojeuse, který do chudé řehole sv. Františka Serafinského vstoupil. S tímto vzorným mužem rozmlouval rád, a dle příkladu jeho přemáhal se a mrtvil tělo své žíněným pásem, jež na holém těle nosil. Aby ho Bůh v ctnosti svaté utvrdil, podrobil jej r. 1583. těžké zkoušce. František, jenž dotud v nábožnosti své tak šťasten byl, cítil pojednou, že duše jeho vy-

práhla a zastřena jest těžkomyslností, a že srdce jeho zmitáno jest malomyslností a pochybovačstvím, tak že ztrácel zálibu v práci i ve službách Božích, v modlitbě i rozjímání. Vše, co ho jindy těšovalo, omrzelo se mu, a konečně doléhala na něho ponurá myšlénka, že snad jest od Boha zavržen. Tím soužil se tak, že nemoha spáti znenáhla chřadl, až upadl do těžké nemoci. Ve smutném stavu tom dovlekl se jednoho dne do chrámu sv. Štěpána a tam otevřel Bohu srdce svoje. I modlil se vroucně a zasvětil se před obrazem Matky Boží slibem ustavičné čistoty řka: „Obětuji tobě, Bože, srdce svoje i všecku lásku jeho; přijmiž je milostivě z rukou neposkvrněné Panny Marie! Kdyby skutečně stihl mne hrozný osud, že nesměl bych tebe jednou v nebi věčně milovati, nuže, chci tě milovati aspoň nyní, za krátký čas života pozemského.“ Po této modlitbě vrátil se do jeho duše svatý mír a zavládla v něm zase blaživá útěcha. František okřál i tělem, a od té doby podobal se život jeho čistému ručeji, řinoucím klidně roklami i lučinami do řeky.

Dokončiv studie v Paříži, odebral se František dle vůle otcovy na proslavené vysoké učení v Padově v Itálii, aby tam studoval práva. Město to slynulo tehdaž po celé Evropě školami svými a hostilo převeliký počet mladíků ze všech zemí, po stránce mravní nepožívalo ale pověsti dobré, neboť studující mládež tohoto sídla věd hověla všem prostopášnostem. František přišel však do Padovy v ctnosti již tak utvrzený, že i mezi rozmařilými soudruhy na školách zachoval si čistotu srdce a zbožnou mysl. Aby těchto pokladů tím jistěji si uchoval, pracoval bedlivě a věnoval zbývající čas modlitbě i rozjímání. Soudruhové hleděli závistivě na tohoto šlechtického samotáře a snažili se různým způsobem klásti mu osidla a svésti ho. Avšak František s milostí Boží vyvázl pokaždé z položených tenat a překonal všecka svůdnictví i pokušení. Jednou vylákali ho zhýralí spolužáci jeho pod vylhanou záminkou do jistého domu ku zvrhlé ženštině, aby ho svedla. František upadnuv v toto osidlo bránil se, a nemoha ubrániti se po dobrém, popadl konečně douřnající oharek a zahnal svůdnici násilím od sebe.

Neunavenou prací seslabil se František znova tak, že nebezpečně ochuravěl. Tu řekl jednou svým přátelům: „Až umru, dejte tělo mé lékařům ku pytvání, abych aspoň takto něčím prospěl.“ Bůh ale usoudil jinak. František měl lidstvu prospěti nikoli tělem, nýbrž svým duchem; nikoli smrtí, nýbrž životem. I ozdravěl kromě nadání, dokončil studie v Padově,

stal se doktorem v právech, a vrátil se přes Řím a Lorettu na otcovský hrad svůj.

S chlubou a radostí pohlíželi rodičové na Františka, jenž vynikaje sličnou postavou, vzácnou učeností, uhlazenými způsoby, čistotou srdce i dobrotivostí, obecně ctěn a milován byl. I zvolili mu sličnou a bohatou nevěstu ze šlechtického rodu, aby s ní ve stav manželský vstoupil. Avšak mladý hrabě v této příčině byl již dávno rozhodnut, že zachová ustavičnou čistotu. Kromě toho umínil si, že stane se knězem. Ostýchaje se rodičům svým svěřiti se, aby jich nezarmoutil, vyžádal si prozatím svolení, aby mohl na nějaký čas vstoupiti do státní služby v městě Chambéry.

Tehdáž řádilo v Savojsku proti Církvi katolické protestantské bludařství. Měšťané Ženevští odpadli většinou od víry svých otců, přidali se ku švýcarskému buřiči a sektáři Zwinglimu, vyhnali r. 1533. svého biskupa a povolali do Ženevy zuřivce Kalvína, kterýž v odpadlictví a kacířských bludech je utvrdil. Biskup Ženevský přebýval tudíž od r. 1538. v městě Annecy. František vida hrozné spousty, jež sektářství v ubohé vlasti jeho natropilo, rmoutil se velice a neváhal již provésti svůj úmysl, že svedenému lidu savojskému stane se učitelem, vůdcem a pastýřem. I svěřil se nejprv důvěrně strýci, kanovníku Ludvíkovi Saleskému, a když strýc úmysl jeho schválil, předstoupil před otce a prosil vroucně, aby dle slibu a dle přání srdce svého mohl zachovati po celý život čistotu a státi se knězem. Hluboce dojat a slze, odvětil mu otec: „Jest to první zármutek, jež činíš mně, synu milý, chce-li tomu však Bůh, nuže čiň, co mu libo, buď šťasten a oblažuj i jiné.“ Potom byl František dne 8. prosince 1593 od biskupa Klaudia Graniera posvěcen na kněžství a stal se proboštem biskupského chrámu v Annecy.

Kněžský úřad svůj konal František neunaveně a radostně. Pracoval horlivě na vinici Páně, hlásal slovo Boží, byl obětavým a laskavým zpovědníkem, těшитelem a rádcem chybuji-
cích, navštěvoval nemocné, a procházeje vesnice i samoty osady své, poskytoval všude duševní i tělesnou pomoc, čímž získal si úctu a lásku lidu. Bludařství Kalvínovo rozšířilo se tenkrát z hlavního města Ženevy i do vzdálenějších krajů savojských, kde poštvaní odpadlíci uchvacovali církevní statky, znesvěcovali chrámy, rozbíjeli oltáře, tupili posvátné obřady a poráželi kříže. Vévoda Savojský Karel Emanuel požádal tudíž biskupa, aby do svedených a pobouřených krajů těch poslal horlivé a

osvícené kněze ku poučování a napravování zbloudilců. Tu přihlásil se k tomuto obtížnému a nebezpečnému missionářskému dílu nejprv mladý probošt František Saleský. Když mu byla nabídnuta vojenská stráž, aby mezi protestanty byl životem jist, odmítl ji, řka, že raději vzdal by se úkolu svého, než by dopustil, aby Kalvínci roztrušovali, že obrácení lidu násilím vynuceno bylo. Dle příkladu apoštolů nechtěl míti proti zbloudilcům jiné zbraně, leč toliko slovo Boží.

František odebral se na missie se strýcem svým, kanovníkem Ludvíkem, nejprv do krajiny Chablaiské, která bludařstvím celá prolezlá byla. Putoval pěšky beze všech zavazadel maje při sobě pouze nejmilejšího služebníka svého, člověka hluchoněmého. Apoštolské dílo své počal s pomocí několika kapucínů. Zpočátku nechtěli ho kalvinští obyvatelé měst a vesnic ani viděti. Utíkali před ním a zavírali mu dvěře svých domů, nedávali mu ani za peníze přístřeší a pokrmu, činili mu rozličné úklady, spílali mu a nenáviděli ho. Avšak horlivý missionář neztrácel tím mysl a trpělivost. Zůstal klidným a laskavým, a čím větší překážky v cestu se mu stavěly, tím větší byla jeho důvěra v Boha. Přemáhaje svou trpělivostí a vytrvalostí všeliký odpor lidu putoval z místa na místo, kázal všude prostě a srdečně, všímal si hlavně dítek, uděloval almužnu chudým, útěchu zarmouceným a pomoc utiskovaným. Znenáhla překonával takto předsudky svedeného lidu a získal jej svou dobrotou posléze úplně, tak že potom odevšad hrnuli se k němu měšťáci i vesničané, aby slyšeli nadšené výklady jeho, jimiž dojímal srdce jejich. Takto zvítězil František nad bludařstvím a obrátil průběhem čtyř let v krajině Chablaiské 72 000 odpadlých od pravé víry zbloudilců, mezi nimi zvláště i mnoho vzácných mužův, a uvedl je opět do lůna Církve katolické. Zřídil několik nových far, ustanovil v krajině té s vůlí biskupa svého horlivé a hodné duchovní pastýře, a dokončiv takto missionářské dílo svoje s plným zdarem vrátil se do města Annecy. Tu pak proslavil se záhy na kazatelně, tak že nábožní posluchači naplňovali chrám Páně, kdykoli kázal. Srdečná slova jeho dotkla se i četných bludařů v městě, tak že kajicně odřekli se kacířství. Jednoho dne dostal František krátce před kázáním zprávu, že otec jeho zemřel. S hlubokým zármutkem v srdci, ale s klidnou tváří vystoupil na kazatelnu a řečnil o těla z mrtvých vzkříšení a o blaživé křesťanské naději na shledání se na věčnosti tak přesvědčivě a tklivě, že z posluchačů nikdo nezůstal nepohnutým

a všickni slzeli. Ku konci kázání prosil shromážděné věřící, aby mu dopřáli několik dnů klidu, by mohl jako člověk smrt otce svého oplakávati a jako křesťan za něho se modliti, jakož i Spasitel nad Lazarem plakal a se modlil.

Staříčský biskup Granier vida požehnané působení Františkovo, přál si, aby výtečný tento kněz stal se jeho pomocníkem (koadjutorem) ve správě diecése a někdy i nástupcem na stolci biskupském. Na ten účel poslán František do Říma, kde od papeže laskavě byl přijat i vyznamenán a jmenován titulárním biskupem Nikopolským a koadjutorem biskupa Ženevského. Právě tehdaž připadla dle učiněné smlouvy malá pohraničná část diecése Ženevské ku Francii. Za tou příčinou cestoval František r. 1602. do Paříže. Byv tam slavně přijat, pozdržel se déle v lidnatém městě tom a konal postní kázání s velikým požehnáním. Vraceje se potom z Paříže, dostal cestou zprávu, že biskup jeho zemřel. Tu ihned odebral se ku svému zpo-
vědníku na otcovský hrad svůj, připravoval se nábožně ku biskupskému svěcení, sestavil si pravidla budoucího života, a byl dne 8. prosince 1602 ve farním chrámu městyse Thorensu na biskupství posvěcen.

Ve vznešené důstojnosti biskupské byl František vzorem milé prostoty, pokory a skromnosti. Nenosil nikdy hedvábných šatů, neměl stkvostného povelu ani drahocenného nábytku, a požíval jen laciné a prosté stravy. Za úředníky a sluhy volil si pouze osvědčené, ctnostné muže, a choval se k nim laskavě a přívětivě. Každodenně svolával všechny domácí svoje ráno i večer ku společné modlitbě, a jednou za měsíc podával jim Tělo Páně. Kdykoli některý služebník v něčem pochybil, buď že povinnost svou zanedbal neb práci nedbale vykonal, pomlčel o tom biskup František, leda že nějakým mírným slovem mimochodem o tom se zmínil. Jednou pracoval s vévodovým úředníkem v komnatě své až do noci. Zatím odešli sluhové, tak že biskup byl nucen, úředníka po tmavých chodbách a schodech sám vésti a bránu domu jemu otevřít. Když potom služebník přiběhl se světlem, řekl mu biskup laskavě: „Příteli, oba byli bychom si dnes získali trojníkovou svíčkou českou.“ — V chování svém varoval se biskup František všech zvláštností a šetřil všech obvyklostí. Prostě a nenuceně, laskavě a přívětivě vedl si ve dvoranách šlechticů, ve společnosti učencův a vzácných paní i při slavnostních hostinách v domech velmožů, a s touž prostotou i laskavostí trval v chatrčích chudiny nikde nehonose se svou nábožností. Neštít se žádné spole-

čenských vrstev, přijímal každého, kdožkoliv k němu přicházel, zdvořile a dobrotivě, vzdával každému příslušnou čest, a uměl každému něco milého říci. Byl sdílný a srdečný i k lidem chybujícím a zlým. Oči jeho nezkalily se nikdy zlostí, na tváři jeho nebylo nikdy ani mráčku hněvu a z úst jeho nevyšlo nikdy slovo tvrdé. Učinilť svatý biskup s tváří svou smlouvu, aby se nikdy nekabonila, a uložil jazyku svému mlčení, nechť si jakákoli nevole o srdce jeho se pokoušela. Tento duševní klid zachoval i proti odpůrcům svým.

Neobyčejná tato dobrotivost a mírnost svatého biskupa nebyla vlastností jeho přirozenou, nýbrž, což více váží, ctností, kterouž on v sobě pracně vypěstoval. Byltě sv. František povahou živý, vznětlivý a ku přehlivosti náchylný, a jen s milostí Boží přemohl vlastním přičiněním povahu svou.

Ze všech ctností křesťanských zamiloval si sv. František především prostomyslnost a upřímnost. Vykládaje slova Páně „Buďte opatrní jako hadové a sprostní jako holubice“ (Mat. 10, 16.) napsal, že miluje opatrnost jenom z potřeby, že však sprostnost naplňuje ho rozkoší, tak že by milerád dal sto hadů za jednu holubici. Přál si, aby s chybujícími vždy jen mírně a vlídně se nakládalo, napsav slova: „Pravda budiž povždy vlídná. Prudká přísnost budí jen zlo. Každý trest jest stravou nezáživnou. Je-li trestu potřeba, měla by jej bratrská láska mírniti, aby pozbyl trpkosti své a nepodobal se ovoci, jež působí jen hryzení. Láska nehledá zisku svého, leč jen cti a slávy Boží. Lepší jest, moudře pomlčeti, nežli mluvíti pravdu bez lásky.“ Když se mu vytýkalo, že s hříšníky příliš mírně zachází, odpověděl: „Kdyby nad mírnost bylo něco lepšího, bylby nás tomu zajisté Kristus Pán naučil. Zatím poroučí nám toliko dvě věci, abychom byli tiší a srdcem pokorní.“ Horlivost nazval ctností nebezpečnou, poněvadž mnoho může pokaziti, nespravuje-li se opatrností.

Při vši dobrotě své vzbudil si sv. František apoštolským působením svým dosti nepřátel, avšak i k nim choval se vždycky laskavě a snášel trpělivě jakékoli protivenství od nich. Jednou nemohl jistého měšťana, jenž v cizoložství žil, napravit, leč tím, že rozkázal, aby souložnice jeho z města vyvedena byla. Tu rozhněval se onen měšťan a vymstil se svatému biskupovi padělanými listy, jež měly jej v hrubé podezření uvrhnouti. Světec mlčel k tomu spoléhaje na Boha a čisté svědomí svoje. Po dvou letech roznemohl se opovážlivý pomluvač ten a odvolal na smrtelném loži utrhaní svoje.

Jednoho dne potkal sv. František úhlavního odpůrce svého, podal mu ruku a řekl: „Vím, že jste mým protivníkem, ale to neškodí, neboť já protivníkem vaším nejsem, a kdybyste mně vyrval jedno oko, díval bych se na vás přátelsky okem druhým.“

V této křesťanské prostomyslnosti, mírnosti a dobrotivosti zakládala se vznešenost sv. Františka, již přátelé i nepřátelé se obdivovali.

Dojemná byla i jeho dobročinnost a milosrdná láska k chudým. Považovalť svatý biskup svoje důchody za statek chudých a nepropouštěl žádného prosebníka bez pomoci. Proto nejednou byly pokladny jeho prázdné, tak že úředníci stěžovali si, že v biskupském domě nastane i nouze. Když jednou domácí správce řekl, že biskup všecky svoje příjmy chudým rozdává, odpověděl mu sv. František s úsměvem v tváři: „Milý příteli, v této věci jsem nenapravitelný.“ Princezna Kristina, sestra krále Francouzského, dala mu kdysi na důkaz své úcty zlatý prsten ozdobený vzácným diamantem prosíc, aby ji k vůli jej podržel a nosil. Sv. biskup prsten přijal a odpověděl: „Zajisté jej podržím, ale jen potud, pokud ho nebudou potřebovati chudí.“ Skutečně prodal sv. František za nedlouho skvost ten a rozdal stržené peníze chudým. Princezna věnovala mu potom prsten ještě vzácnější.

Roku 1610. ochuravěla matka sv. Františka. Předvídajíc brzkou smrt svou, přijela do Annecy, aby u milovaného syna v odloučenosti od světa mohla náležitě na odchod svůj z tohoto světa se připravit. Vrátivši se na hrad svůj, byla potom brzo raněna mrtvicí. Sv. František spěchal k ní a dosloužil jí s něžnou láskou ku smrti. Když mu přátelé vyslovovali soustrast, řekl jim: „Nemohu dosti poděkovati Bohu, že mně tak nábožnou matku dal a tak dlouho mně ji ponechal. Bůh si ji nyní vzal, poněvadž ona náležela více jemu, nežli mně.“

Od té doby, co město Ženeva s okolím od protestantů Církvi katolické odcizeno bylo, obmezovala se diecése Ženevská hlavně na odlehlé horské úvaly savojské. Sv. František neštítal se však žádných obtíží, aby neschůdnou diecési svou pilně procházel. Navštěvoval svoje ovečky v divokých úžlabinách i na nepřístupných planinách, slézal příkrými stezkami rozervané rozsedliny, propasti i sněhem pokryté hory, aby i k nejodlehlejším pohorským salaším se dostal a osamělým horalům milost Boží a lásku velikého srdce svého přinášel. Udílel horlivě sv. svátosti, světil kaple a kříže, kázal a učil

lázky a navštěvoval nemocné, podporoval chudé, a kamkoli ůřicházel, napomínal, těšil, uklízel rozbroje a šířil pokoj i lásku vatou. Proto věřící všude s plesáním ho vítali, s pláčem se ním loučili. Svatý biskup zřídil na apoštolských cestách vých znova několik zrušených klášterův i zaniklých chrámů, způsobil, že odcizené Církvi statky v kraji Chablaiském vráeny byly. Aby o vzdělání mládeže v duchu katolickém potaráno bylo, založil akademii pro bohosloví, filosofii, právnictví umění, pečoval o zlepšení vyučování na středních i farních kolách a svěřil gymnasia sborům duchovním. Společně se v. Františkou Chantalskou založil novou panenskou řeholi „Navštívení Panny Marie“ či řeholnic, po něm Salesiankami nazvaných, jichž úkolem jest péče o chudé a nemocné. V dieési své zavedl novou obřadní knihu a nařídil, aby duchovenstvo ku společným úradám o záležitostech duchovní správy astěji se scházelo.

Pověst o apoštolském muži tom rozšířila se daleko za hrance diecése jeho, tak že horliví katolíci zejména ve Francii rosívali ho, aby přišel k nim a slovo Boží jim hlásal. Svatý iskup prosbám těm jak moha rád vyhovoval a častěji v souedních diecésích francouzských kázával. Roku 1619. cestoval záležitostech Savojského vévody do Paříže a konal tu opět ostní kázání, k nimž byl nesmírný nával lidstva. Kázáními ěmi obrátil sv. František mnoho hříšníkův a uvedl četné blulaře opět do lůna Církve katolické.

Vrátiv se do Annecy, počal sv. František za nedlouho hřadnouti. Nedbaje toho cestoval r. 1622, na prosbu svého nížete znova do Francie. Na zpáteční cestě zastavil se v městě Lyoně, kde na štědrý den a o Božím Hodě vánočním ještě lovo Boží kázal. Nazítří však ulehl, a brzo ukazovaly se na ěm známky mrtvice. I rozloučil se sv. biskup se svými slubníky, prosil je za odpuštění, že jim tolik práce způsobil, říjal nábožně sv. svátosti, a s vroucí modlitbou na rtech esnul v Pánu dne 28. prosince 1622, maje 56 roků věku vého, a spravovav úřad biskupský za dvacet let. Tělo jeho ylo slavně přeneseno do biskupského sídla v Annecy a pořbeno dne 29. ledna 1623 v klášteře od něho založeném. Veliké ctnosti jeho i divy, kteréž na přimluvu jeho Bůh učinil, říměly papeže Alexandra VII., že prohlásil ho r. 1665. za vatého. Poněvadž světec ten mezi služebníky svými měl ednoho hluchoněmého, k němuž obzvláštní láskou lnul, ctí vzývají ho podnes hluchoněmí jako patrona svého.

Šaty, náčiní i nábytek sv. Františka dle poslední vůle jeho rozebrali si věřící jakožto drahé památky po milovaném otcovském arcipastýři svém. Vzácnější nad tyto pomíjitelné věci památkou po sv. Františku Saleském jsou duchovní spisy jeho, pro něž dostalo se mu názvu učitele církevního. Z nich nejznámější jest překrásná kniha jeho „Filothea“ (Bohumila) čili návod ku bohomyslnému životu. V knize té čítali mnozí svatí a světice Boží čerpajíce z ní poučení na cestu křesťanské dokonalosti. Sám papež Alexander VII. vyznal, že jestliže v životě jeho od dvaceti let nachází se cosi dobrého, všechno to musí přičísti po Bohu hlavně této knize, kterou mnohokrát již přečetl a ještě na stokrát přečte. Dle výroku téhož papeže vyniká Filothea tím, že neuvádí člověka k životu přísnému ani samotářskému a neobyčejnému, ale k obecnému, vznešenému a mírnému, učíc způsobu života, kterého každý snadno nabyti může a podle kterého přece jistotně dokonalosti a svatosti života dosáhne.

Tou měrou milý hlas sv. Františka Saleského, jakož někdy ozýval se v horách savojských vybízejí hříšníky i zbloudilce ku pokání, a všechny ku svaté lásce k Bohu a bližnímu, podnes mluví z Bohumily i jiných spisů jeho, dojmaje lahodou svou každé vnímavé srdce křesťanské*)

Sv. František Saleský byl svou živou a vznětlivou povahou nakloněn ku přehlivosti a hněvu, a jen vytrvalým přemáháním těchto vášní stal se vzorem tichosti, mírnosti a laskavosti. Kdo takto přirozené náklonnosti svoje překonal, jest statečnější nad vítěze, jenž opevněného města dobyl. Dle napomenutí sv. Pavla (Řím. 12, 21.) máme přemáhati zlé dobrým. Abychom pak dle příkladu sv. Františka Saleského potlačili v sobě náklonnost ku hněvu i ku zlosti a zvykali tichosti a mírnosti, třeba jest nejprv, abychom vymýtili ze srdce svého nezřízenou lásku k sobě samým a učili se býti pokornými.

*) Filothea byla poprvé do češtiny přeložena od kněze Tovaryšstva Ježíšova Jiřího Konstace a vyšla r. 1657. v Litomyšli pod názvem „Františka Saleského Filothea, knížka zlatá.“ Překlad ten vyšel znova v l. 1701. a opět 1780. Roku 1843. vydal Žák ve Znojmě překlad knihy té nářečím moravským. Téhož roku vydalo Dědictví sv. Janské v Praze nový důkladný překlad Bohumily od Jana Krbce, který znova vyšel r. 1851. R. 1865. vyšel v Olomouci nový překlad Bohumily od Frant. S. Poimona. Posléze přeložil Bohumilu J. N. Desolda, jehož překlad v Praze u Stýbla již po dvakrát vydán byl. Tudíž byla Filothea již po pětikrát do češtiny přeložena a vyšla v českém rouše již v osmeru vydání.

Dále učíme předsevzetí, že kdykoli někým popuzení a rozhněvání budeme, nikdy ničeho nepromluvíme ani neučíme, jakkoli by se to zdálo býti oprávněným, nýbrž že sečkáme, až hněv náš se utiší. Žádná doba není ku mluvení a jednání méně příhodná, nežli když jsme rozhněvání. Tichý a mírný člověk podobá se vlhké a měkké půdě, v níž výstřely nepřátelského hněvu beze škody se dusí, ježto, padnou-li na půdu kamenitou, hrozné spousty působí. „Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.“ (Mat. 5, 5.) „Odpověď mírná skrocuje hněv, řeč pak tvrdá vzbuzuje prchlivost.“ (Přisl. 15, 1.)

Dne 29. ledna koná se ještě památka sv. Severa Sulpicia, církevního spisovatele, sv. Akvilina mučedníka, sv. Sabina mučedníka a j.

Dne 30. ledna.

1. Sv. Martina, panna, mučednice.

Římský císař Alexander přijímám Severus (Přísný) (222—235) byl panovník spravedlivý a sám křesťanů nepronásledoval. Jako však za jiných, osobně křesťanům nakloněných císařů, pohanský lid a úředníci vášnivě křesťany trýznili a vraždili, tak dalo se i za něho. Věřící byli krvavě pronásledováni zvláště v dobách, kdy císař v cizině válčil, zejména když odebral se v čele vojska svého na Rýn, kde potom i s matkou svou zahynul. V této době byl umučen i papež Urban I. r. 231., a před ním podstoupila v Římě mučednickou smrt sv. Martina.

Martina pocházela ze slovatné a bohaté rodiny Římské. Otec její byl členem Římského senátu. Ztrativši v útlém věku oba rodiče, mladička, duchem však vyspělá Martina byla horlivou křesťankou a dávala věřícím spanilý příklad nábožnosti i lásky ku bližním. Oplývající pozemskými statky, jež po rodičích zdédila, pečovala o chudé, o nemocné a opuštěné křesťany. Měla víru živou, kterou milosrdnými skutky osvědčovala. Měla víru stálou, jsouc hotova, raději všecko, i život svůj obětovati, než by od víry v Krista Pána odpadla. Proto když přivedena byla k soudu a vyzvána, aby lichým bůžkům obětovala, prohlásila rozhodně a statečně, že tohoto zločinu proti své víře nikdy a nikterak se nedopustí. A co slíbila, v tom stála nezvratně, i když ukrutně mučena byla. Katané

syťivše se tím, trýznili potom útlé tělo její železnými drápy, skřipci a rozpálenými kleštěmi.

V mukách těchto sílil Bůh Martinu tak, že ona jakoby žádných bolestí necítila, hlasitě se modlila a plesala. Za modliteb jejích událo se v Římě mnoho věcí podivných, jimiž město ustrašeno bylo. Věřící byli těmito divy ve víře své posilněni, a množství pohanův uvěřilo v Krista Pána.

Když pohanský soudce seznal, že Martina sebe krutějšími mukami od své víry odloučiti se nedá, odsoudil ji posléze ku smrti mečem. Martina byla tudíž sťata, a tělo její pohřbili křesťané s ostatky několika jiných mučedníkův u žalářů Marmertinských pod Kapitolskou horou, kdež později vystavěn byl ku počtě této svaté mučednice chrám Páně. Za papeže Urbana VIII. v sedmnáctém století byl tento prastarý chrám obnoven, a nalezené ostatky sv. Martiny i ostatních mučedníků byly v této svatyni znova slavně uloženy.

Sv. Martina měla víru živou, a proto konala horlivě skutky, jež víra svatá nám předpisuje. Nadpřirozená ctnost víry je darem Božím a světlem s nebe. Jako pak světlo, nemá-li uhasnouti, potřebuje oleje, jímž jest živeno a udržováno, tak i víra, aby v duši naší nehasla, musí býti neustále živena a podporována dobrými skutky. Kdo věří, co Bůh zjevil, a čemu učí Církev, podle víry té však nežije, má víru mrtvou, a ta ho spasiti nemůže. „Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti? Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra bez skutků mrtvá.“ (Jak. 2, 14. 26.)

2. Sv. Jan Almužník, patriarcha Alexandrijský.

Na počátku sedmého století slyňul v Alexandrii dojemnou dobročinností a láskou k chudým tamní patriarcha Jan řečený Almužník. Narodil se v městě Amatě na jižním pobřeží ostrova Cypru, kde otec jeho byl vladařem. Již za útlého věku jevil útrpnost k lidem nuzným a nešťastným a pomáhal jim, seč mohl. Nejraději by byl vstoupil do stavu duchovního, podrobil se však vůli rodičův a oženil se. Když mu po letech rodičové i manželka zemřeli, rozdal znamenité dědictví svoje chudým a žil potom prostě a přísně jako poustevník.

Pověst o znamenitých ctnostech jeho roznesla se tou měrou, že r. 608. zvolen byl za patriarchu Alexandrijského v Egyptě. Jan přijal tuto hodnost teprv na úsilovné doléhání císařovo. Nastoupiv svůj nový úřad, shledal v lidnaté Alexandrii pouze sedm nevelkých katolických svatyní, proto jal se ihned pečovati o stavbu nových chrámů v tomto městě i v celé diecési své, a způsobil, že Alexandrie za nedlouho potom měla sedmdesát prostranných a důstojných kostelův. Aby pravá víra rozkvétala a bludy vykořeněny byly, staral se o pečlivé hlásání slova Božího a konání pravidelných služeb Božích na všech místech rozsáhlé diecése svojí. Tehdáž zavládl v Alexandrii nešvár, že mnozí lehkomyšní katolíci při službách Božích hlasitě se bavili a při mši sv. po evangelium z chrámu vycházeli a venku čas si krátili. Zpozorovav tento nepořádek, vyšel patriarcha Jan jednou od oltáře a posadil se před chrámem, a když lid tomu se divil, řekl vážně: „Kde ovce jsou, tam má i pastýř býti.“ I zarděli se lehkomyšníci ti a polepšili se.

Největší zalíbení míval Jan ve skutečích milosrdné lásky ku bližním. Důchody jeho v Alexandrii byly znamenité, a ježto on sám chudě žil, mohl dle přání srdce svého štědře podporovati nuzné lidi. Nastoupiv úřad svůj v Alexandrii, rozkázal služebníkům svým, aby mu sepsali všechny pány jeho v městě, když pak služebníci se ho otázali, kdo ti páni jsou, řekl jim: „Pány mými jsou chudí a ubozí lidé, jimž sloužiti povinen jsem. Jsouť nejen pány, nýbrž i pomocníky našimi, ježto pomáhají nám, dojíti království nebeského.“ I shledáno v městě 7500 chudých, a Jan udílel jim potom každoročně almužnu. Z příjmů svých nepodržel pro sebe ničeho. Dobročinnost jeho neměla mezí, a když úředníci a sluhové nejednou prosili ho, aby s důchody svými šetrněji nakládal, jinak že uvede se do dluhů, chlácholil je říkaje: „Však Bůh postará se nějak o nás.“

Jednoho dne daroval mu zámožný měšťan drahocennou ložní pokrývku. Jan nemohl však pod ní usnouti soužen jsa myšlénkou: Kolik ubožáků nemají, čím by se oděli a ty máš tak zbytečnou věc, která by se mohla jim na prospěch prodati! Proto rozkázal hned nazítří pokrývku prodati a rozdal stržené peníze chudým. Když o tom onen měšťan zaslechl, koupil tu pokrývku a vrátil ji patriarchovi. Ten však prodal ji podruhé, a když ji dárce opět koupil a přinesl, řekl mu Jan: „Uvidíme, kdo z nás obou dříve se unaví, ty či já.“

Jistý žebrák přišel k němu třikrát po sobě, pokaždé v jiném oděvu, aby nebyl poznán. Ač ho patriarcha poznal a od správce domu svého na něj pozorným učiněn byl, kázal mu pokaždé dáti almužnu větší, řka: „Jen mu dejte almužnu, vždyť možno, že snad je to sám Spasitel, jenž mne takto zkouší.“ Jeden kupec dosáhl u něho po dvakrátě pomoci, a když stihlo ho potřetí neštěstí, vzal znova útočiště k milosrdnému patriarchovi a dostal od něho zase podporu. Jednou děkoval Janovi nešťastník za poskytnutou pomoc. Patriarcha objal ho a řekl mu: „Bratře, vždyť jsem ještě neprolil za tebe krev svou, jak mně to Spasitel velí!“

Aby o chudinu dobře postaráno bylo, založil a nadal Jan několik nemocnic, chudobincův a útulen pro cizince, navštěvoval sám tyto ústavy a přisluhoval sv. svátostmi nemocným. Každou středu a pátek sedával v nádvoří hlavního chrámu, kde každý měl k němu přístup a mohl prosby svoje jemu přednáseti.

Jednou, když žádný prosebník nepřišel, dal se dobrotivý patriarcha do pláče a řekl: „Dnes nemohl jsem Bohu pohříchu žádnou oběť za svoje viny dáti a nezískal jsem si žádných zásluh u něho!“

Tou dobou vládli v Palestině pohanští Peršané utlačující věrné křesťany. Jan posýlal věřícím v Jerusalémě hojné podpory a přijímal pohostinu křesťany uprchlé před násilníky do Alexandrie. Právem tudíž byl Jan nazýván almužníkem a otcem lidí utiskovaných a ubohých.

Jednoho času nastala v Alexandrii z neúrody drahota.

Pokladny patriarchovy byly prázdné, a nad to byl Jan 100) hřiven dlužen. Tu přistoupil k němu jistý boháč, jenž neměl dobré pověsti, a nabízel mu množství peněz a obilí, bude-li vysvěcen za jáhna. Avšak patriarcha odolal tomuto pokušení a řekl: „Oběť tvá je veliká, ale úmysl tvůj není čistý. Bůh bude nás živiti i bez tvé oběti. Jako druhdy rozmnožil patero chlebů na poušti, rozmnoží zajisté i těch deset měr obilí, které mně ještě zbyly.“ Sotva muž ten zahanben odešel, přišla radostná zpráva, že dva koráby vyslané pro obilí do přístavu s obilím se vrátily.

Kdysi ubíral se Jan do hlavního chrámu. Cestou uvrhla se před ním na zemi vdova prosící o spravedlnost proti svému zeti, jenž ji utiskoval. Někteří z přítomných měli té ženě za zlé, že obtěžuje patriarchu na ulici a radili jí, aby počkala.

On však řekl jim: „Nechtež ji, ať neodkládá, sice mohl by také Bůh odkládati vyslyšením modliteb mých!“

Jednou byl jistý mnich obžalován z daného pohoršení. Patriarcha ho potrestal, za nedlouho přesvědčil se však, že ten mnich jest nevinen, a že tudíž byl křivě obžalován. Z toho zarmoutil se patriarcha nad míru a měl od té doby každého pomluvače v opovržení. Sám pak snášel trpělivě křivdy sobě učiněné. Kdysi potupil ho drzý žebrák. Sluhové chtěli opovážlivce toho se chopiti, Jan jim to však zakázal a řekl: „Po šedesáte let urážím již hříchy svými Pána, a neměl bych sám snéstí urážku jedinou?“

Zvláštním způsobem snažil se Jan smírovati nepřátele. Bratrovec jeho byv od jistého hostinského v Alexandrii uražen, chtěl se mu pomstíti. Patriarcha zavolal ho k sobě a řekl mu: „Ponech pomstu mně. Učinímť něco, čemuž podiví se celé město.“ Bratrovec odešel spokojen. Tu vzkázal Jan onomu hostinskému, že odpouští mu plat, jejž on byl dlužen chrámu, a že zaplatí jej sám za něho. Jistý měšťan nechtěl se smířiti s nepřítelem svým. I pozval ho Jan k sobě a požádal, aby s ním šel na mši sv. do chrámu. Když po pozdvihování došlo ku modlitbě Páně, umkl patriarcha po slovech „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům,“ obrátil se a řekl: „Rozpomeň se, bratře, co slova ta znamenají!“ Tím byl měšťan ten dojat takou měrou, že slíbil s nepřítelem se smířiti.

Jsa takto dokonalým příkladem křesťanské lásky ku bližním, myslil Jan po celý život ustavičně na smrt a připravoval se k ní. Sotva do Alexandrie zavítal, dal si zřídití v hlavním chrámě hrobku tak, aby prozatím zůstala nedokončenou. Kdykoli pak o velkých svátcích v biskupském hávu k oltáři krácel, měl jáhen nařízeno, volati k němu: „Hrobka tvá není posud hotova. Rozkaž ji dokončiti, neboť nevíš, kdy přijde poslední bodina tvoje!“

Zamýšleje navštívití císaře, vstoupil Jan s vladařem Alexandrijským na koráb, jenž odjížděl do Cařihradu. Když loď přistála u ostrova Rhodu, měl tam Jan vidění. Zjevilť se mu ctihodný kmet řka mu: „Jene, král králův volá tě již!“ I porozuměl slovům těm světec a nejel více do Cařihradu, nýbrž do rodiště svého na ostrově Cypru. Tam přijal svaté svátosti a učinil svou závěť v tato slova: „Děkuji tobě, Pane, že jsi mne hodným nalezl, abych mohl všecko, co jsi mně

dal, vrátiti Tobě. Nezbyvá mně než několik haléřův, a i ty odkazuji chudým bratřím svým. Tobě pak, Bože, poroučím duši svou.“ Potom skonal v Pánu dne 11. listopadu 616, maje 64 let života svého. Tělo jeho bylo převezeno do Cařihradu, odkud poslal je později turecký sultán Uherskému králi Matyášovi Huňadovci, jenž je zavezl do Budína. Roku 1632 byly přeneseny ostatky tohoto světce do Prešpurka, kde podnes v hlavní chrámě sv. Martina odpočívají.

Sv. Jeroným píše: „Nikdy jsem ještě neslyšel, že by zlou smrtí byl zemřel křesťan, jenž pilně konal skutky milosrdenství, neboť takový křesťan má v nebi mnoho orodovníkův, a není možno, aby Bůh modlitby tolika přímluvcův oslyšel.“ Takových orodovníkův v nebi opatřil si sv. Jan Almužník dobrými skutky svými veliké množství, a proto mohl klidně a blaženě umírat. Jak šťasten jest křesťan, jemuž po smrti přichází v ústřety zástup blahoslavených přátel, aby ho doprovodili do stánků radosti věčné! Žádáme-li si tohoto štěstí, pomáhejme dle možnosti trpícím bližním. Tím získáme si za dary pozemské statky nehynoucí. Co si však naproti tomu počne, a čím medle potěší se na smrtelném loži lakomec a hamižný bohatec, jenž veliké důchody svoje obracel výhradně na marnou nádheru v oděvu a příbytku, na labužnictví, ničemné radovánky a zábavy i tisícové malicherné a zbytečné tretky, kdežto ku pláči hladových, opuštěných, nemocných a utiskovaných bližních měl srdce jako kámen tvrdé? „Nad lakomce nic není nešlechetnějšího.“ (Sir. 10, 9.) „Jaká jest náděje pokrytce, jestliže lakomě vydře, a nevysvobodí Bůh duše jeho? Zdaliž křik jeho vyslyší Bůh, když přijde na něho úzkost?“ (Job. 27, 8, 9.) „Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest.“ (Luk. 6, 36.)

Dne 30. ledna koná se také památka sv. Bathildy královny, sv. Aldegundy, panny, sv. Felixe IV., papeže, sv. Serény, panny a mučednice Kor dovské ve Španělich, a j.

Dne 31. ledna.

Sv. Petr Nolaskus, zakladatel řádu.

Milosrdná láska k lidem ubohým byla vždycky znakem vyvolenců Božích. Hrdinou této účinné lásky ku bližním byl i sv. Petr řečený Nolaskus. Narodil se ze zámožné rodiny

v krajině Languedocské v jižní Francii r. 1189. Vzácný otec vzdělával sám rozum jeho a zbožná matka vštípila do srdce jeho bázeň Boží. Později učil se Petr v klášterní škole rodiště svého. V patnáctém roku věku svého ztratil milovaného otce, po němž zdědil znamenité statky. Mladý dědic nespravoval se však špatnými příklady jiných zámožných mladíků, kteří plýtvajíce lehkomyšlně časem, zdravím i jméním, shánějí se po samých zábavách a pustých rozkoších, nýbrž lnul ku své výborné matce a působil jí radost poslušností, nábožností a čistotou mravů. Když dospěl, neměli matka a ostatní příbuzní vroucnějšího přání, než aby s bohabojnou pannou se oženil, starý, slavný rod svůj udržel, a sám jsa šťasten, i rodinu svou šťastnu učinil. Avšak Petr měl na zřeteli vznešenější úkol. Rozjímáním o nestálosti všech věcí pozemských přesvědčil se, že na celém světě není, cožby mohlo pravým dobrem se zvát, a ustanovil se proto na tom, že zřekne se dobrovolně všech požitků tělesných a že statků svých vynaloží ku cti a slávě Boží i ku blahu svých bližních.

Doufaje, že Bůh nějakým způsobem mu ukáže, jak by nejlépe zbožný úmysl svůj provést mohl, odebral se Petr prozatím ku hraběti Šimonu Montfortskému, jenž právě tehdy proti zuřivé sektě Albigenců válčil. Za této války dostal se Jakub, nedospělý syn spojence těchto kacířů, krále Pedra II., jakožto rukojmí v moc hraběte Šimona; když pak král Pedro II. v bitvě u Muretu zahynul, propustil Šimon na žádost Aragonských a Katalonských velmožů šestiletého Jakuba a poslal ho do Barcelony. Průvodcem mladičkého Jakuba byl Petr Nolaskus, jež ustanovil hrabě Šimon za vychovatele jeho. Tak přišel Petr do Španěl, kde potom až do smrti zůstal a působil.

Svěřence svého vychovával Petr učením i vlastním příkladem v bázni Boží a dočkal se na něm té radosti, že později měl v něm mocnou podporu všech bohumilých podniků svých. Jakožto vychovatel králevičův měl dosti volného času i příležitosti, aby dle touhy srdce svého mohl konati milosrdné skutky a pílen býti modlitby i zbožného rozjímání. Tím pak získal si na dvoře královském obecnou vážnost.

Toho času vládli ještě mohamedánští Maurové v nejkrásnějších krajinách španělských, v královstvích Valencii, Murcii, Algarbii, Andalusii a Granadě, utiskující křesťanské poddané svoje. Horší byl však osud křesťanských zajatců, jež

Maurové v otroctví drželi. Ubožáci ti byli nuceni, s okovy na nohách a v nuzných halenách konati nejtěžší práce. Za pokrm dostávali suchý chléb s troškou rýže, a za obydlí měli vlhké sklepy a kouty beze světla i vzduchu. Nad hlavami jejich svištěly ustavičně biče, a na šíje jejich dopadaly kyje nemilosrdných Maurů; když pak nelidským nakládáním tímto zmoření byli a ochuravěli, bylo jim bez pomoci a útěchy bídně umřítí. Petr vídal tyto křesťanské trpitele, a dojat k lítosti a soucitu, nejednou hořce zaplakal. Posléze rozhodl se, že všechny statky své věnuje na vykupování křesťanských zajatců z rukou nevěřících Mohamedánů. Tu odebral se ihned do Valencie, kde zajatce navštěvoval, ve víře a důvěře v Boha posiloval, velký počet jich z otroctví vykoupil, po čemž odvedl je do Barcelony, kde podařilo se mu získati několik šlechtěných mužův a žen, kteří bohumilé dílo jeho podporovali.

Již od r. 1192. byla v Katalonii družina kněží a rytířů, kteří nemocné ve špitálech ošetřovali, vězně navštěvovali, almužen na vykupování otroků sbírali, a pobřeží Středozejského moře proti africkým Saracenům střežili. Petr Nolaskus seznámil se s některými údy této družiny a navrhl jim, aby ku snažšímu dosažení lidumilých účelů těchto založen byl zvláštní církevní řád. Z počátku stavěly se tomuto úmyslu na odpor veliké překážky. Mezi královskými dvorany byli někteří, jimž Petr, rodem z Francie, nebyl po chuti. Žárlili na něho, že požíval královy přízně, podezírali ho jako ctižádostivce a nazývali obětavou lásku jeho pokrytstvím. Jiní zase namítali, že chudých a nešťastných lidí mají nazbyt doma a že není slušno, zkracovati je a nositi peníze do ciziny nevěřícím nepřátelům. Ke všemu tomu zmitán byl Petr malomyslností a pochybnostmi, zdaž zamýšlené dílo se mu podaří, a zdaž by nebylo lépe, aby odebral se na pohoří Montserratské a tam někde v poustevně Bohu sloužil, ponechav provedení svého úmyslu muži statečnějšímu a hodnějšímu.

V těchto pochybnostech a rozpacích obrátil se Petr zbožnou modlitbou k Bohu. V noci před svátkem sv. Petra v okovech trval dlouho na kolenou vroucně prose, aby Hospodin osvětlil ho a poradil mu, co by podniknouti měl, aby ubozí křesťanští vězňové okovů svých zbaveni byli, jako ze žaláře a z moci Herodesovy vysvobozen byl apoštol. Potom měl téže noci podivné vidění. Zjevil se mu Matka Boží a povzbudila jej, aby v bohumilém úmyslu svém nezvratně stál

a jej provedl. Potěšen takto, svěřil se zpovědníku svému, sv. Raymundu Pennafortskému, jemuž dostalo se podobného vidění, pročež oba potom požádali společně krále Jakuba, aby zamýšlené dílo jejich podporoval. Král slíbil jim svou podporu tím ochotněji, an touže dobou sám podobné vidění měl, vymohl ihned potřebného svolení od Barcelonského biskupa Berengara, a postoupil k účelům zamýšleného řádu jedno křídlo svého paláce s dvorní kaplí.

Pravidla nové řehole sepsal dle přání Petra Nolaska sv. Raymund. Na den sv. Vavřince r. 1223. složil Petr v biskupském chrámě Barcelonském u přítomnosti sv. Raymunda, krále Jakuba a celého dvoru jeho, při slavných službách Božích v ruce biskupa Berengara tré slibů řeholních, k nimž dle nové řehole své připojil ještě slib čtvrtý, totiž že na vykupování křesťanských zajatcův a vězňů své statky, a kdyby třeba bylo, i svobodu svou a život svůj obětovati bude. Po Petrovi skládalo řeholní sliby třinácte šlechticů, šest kněží a sedm rytířů. Sv. Raymund oblékl potom všem řeholní roucho bílé barvy se škapulířem, jež na prsou označeno bylo královským znakem Arragonským, totiž třemi zlatými koly v červeném poli se stříbrným křížem nahoře. Tento nový „Řád Matky Boží na vykupování zajatců“ skládal se z rytířů, kněží a služebných bratří. Prvním jeho velikým komturem či generálem stal se Petr Nolaskus, zakladatel jeho. Papež Řehoř IX. potvrdil jej r. 1235. s rozkazem, aby členové jeho zachovávali řeholi sv. Augustina. Řehole tato šířila se velmi rychle a mnoho šlechticů zejména z Francie, ze Španěl, z Anglie, z Německa a z Uher vstoupilo do ní. Král Jakub byl příznivcem řádu. Z vděčnosti za vybojování Valencie a za vítězství dobyté nad Mohamedány r. 1232., vystavěl řádu nádherný klášter v Barceloně a zbudoval později ještě několik klášterů řehole té.

Zpočátku obmezovali členové řádu sv. Petra Nolaska svou činnost na země ryze katolické. Po čase usnesli se však, že budou do zemí nevěřícími opanovaných posílati po dvou bratřích „vykupovatelích.“ Petr Nolaskus podrobil se sám po dvakráte tomuto nebezpečnému úřadu. Poprvé vnikl do Valencie, a podruhé odebral se do Granady a odtud přes moře do Alžíru, kde všude vládli Saraceni. Na těchto cestách jako anděl strážce přinášel ubohým křesťanským vězňům pomoc a útěchu. Vykoupil ze zajetí čtyři sta zajatců, jiným pak

zmírnil smutný osud jejich, a kde nemohl pomoci, vnikal s vlastním nebezpečenstvím do žalářův, aby uvězněným ubožákům aspoň útěchu poskytl, víru svatou jim hlásal, a ku vytrvalosti a trpělivosti je povzbudil. Neznaje lidské bázně, vytýkal neohrožený Petr často Mohamedánům necitelnost a ukrutnost jejich, a radoval se, že pro Krista Pána a křesťanské bratry svoje mohl netoliko hlad, únavu, vedro a všelikou jinou nepohodu, ale i okovy snášeti. Sami Mohamedáni obdivovali se této neúmorné horlivosti, nevyčerpatelné trpělivosti a obětavé lásce. I nebylo divu, že Petr v národech katolických veliké vážnosti požíval. Mužové nejdůstojnější rádi vyhledávali ho, rokovali s ním, dožadovali se rady jeho a prosili ho o přímluvu. Zejména i Ludvík Svatý, král Francouzský, dopisoval si s ním důvěrně, podporoval řád jeho, a pozval ho r. 1243. k sobě, když pak nové křižácké tažení proti Saracenům podnikal, měl ho Petr Nolaskus provázeti na Východ. Avšak Petr oslabil si zatím nadlidským namáháním zdraví svoje tou měrou, že vrátiv se z cesty do Alžíru, povážlivě ochuravěl, tak že netoliko se sv. Ludvíkem do války jíti nemohl, nýbrž i nucen byl, r. 1249. úřad nejvyššího představeného řádu svého složiti. Od té doby žil jako prostý řeholní bratr v klášteře Barcelonském, neostýchaje se konati i nejnižší služby domácí. Lásky ku bližním provázela ho ve věku jinošském i mužném a byla mu milou družkou i v starobě a churavosti. Byloť mu radostí, že mohl u klášterní brány rozdávatí almužnu a lámati prosebníkům spolu chléb duchovní, jenž ku životu věčnému nasycuje. Vzrůstající slabost těla byla mu poselkyní blížící se smrti. I přijal nábožně svaté svátosti, napomenul soudruhů svých ku věrnému zachovávání řehole, a velebě slovy Žalmisty Páně Hospodina, jenž lidu svému poslal vykoupení, zesnul v Pánu na slavnost Narození Páně r. 1256. maje věku svého 66 let. Papež Urban VIII. prohlásil r. 1628. Petra Nolasku za svatého.

Jak podivuhodná zřízení způsobila v Církvi katolické svatá, ze živé víry v Ježíše Krista pochodící láska ku bližním! Jak vynalézavá jest tato milosrdná láska, která pohnula sv. Petra Nolasku i řeholní soudruhy jeho k tomu, aby nejen almužny na vykupování křesťanských vězňů sbírali a vězně ty ze zajetí vysvobozovali, ale dokonce sami okovy na sebe brali a do zajetí se dávali záměnou za vysvobozené bratry svoje! Kdožby touto hrdinskou láskou nebyl hluboce dojat a

povzbuzen! Za naší doby možno nám sv. Petra Nolaska v milosrdné lásce jeho následovati hlavně podporováním katolických missií mezi pohany a bludaři. Co tu nesmrtelných duší sténá ještě v okovech modlářské nevědomosti a ve stínu věčné smrti! Co jest tu posud na světě národů, kteří Krista Ježíše neznají! Proto Církev katolická vysílá ustavičně svoje apoštolské missionáře k těmto ubožákům, aby i jim vzešlo světlo víry svaté, bez níž nelze dojiti spasení; aby i oni zbaveni byli otroctví nevěry a hříchů a vstoupili do ovčince Kristova. Přispívejme tudíž, seč jsme, Církvi svaté, aby mohla toto apoštolské dílo požehnaně konati.

Dne 31. ledna světí se také památka sv. Marcelly vdovy, sv. Ludoviky řeholnice, sv. Cyra, sv. Jana a soudruhů, mučedníků egyptských, sv. Synkletiky panny, sv. Geminiana biskupa, a j.

Měsíc únor.

Dne 1. února.

Sv. Ignác, mučedník.

Z učňův a bezprostředních nástupců sv. apoštolů proslavil se na Východě vedle sv. Polykarpa vrstevník jeho sv. Ignác. Rodem pocházel ze Syrie a byl učedníkem sv. Jana evangelisty i knížat apoštolských Petra a Pavla, kteříž tak velice si ho zamilovali, že ho po smrti Evodia, biskupa v Antiochii, sami na tamnější biskupský stolec dosadili. Církev Antiochijská byla založena a nějaký čas řízena sv. Petrem, po němž následoval v biskupské hodnosti Evodius; byl tedy sv. Ignác třetím biskupem v tomto velikém a slavném městě.

Od mladosti miloval sv. Ignác něžnou láskou Krista Pána. Nejsvětější jméno Ježíš nosil stále v čistém srdci svém; to jméno slavné bylo mu zřídlem všech ctností, jimiž se stkvěl; z toho jména mocného čerpal sílu v boji proti nepřátelům Církve sv. Mimo Krista nic mu nebylo příjemno a vznešeno; kromě Krista všechno mu byla marné a pošetilé. Touto horoucí láskou ku Spasiteli rovnal se Ignác výbornému mistru svému Janu Miláčku Páně. V důvěrném kruhu přátel, ve veřejných shromážděních, v obcování se světem, v radostech i žalostech svých nepřemýšlel a nemluvil leč jen o Kristu, jenž byl jeho útěchou, jeho láskou, jeho životem. Proto nazván Ignác příjímím Theoforus (Bohonosný), t. j. člověkem, jenž Boha v sobě nosí.

Plných čtyřicet let pásł Ignác jako dobrý pastýř stádo sobě svěřené a posvěcoval je svou modlitbou, svým příkladem i horlivým hlásáním slova Božího. V té době zuřilo pronásledování křesťanů za císaře Domiciána. Tu řídil Ignác jako zkušený a neohrožený kormidelník lodičku církve Antiochijské. Sám silný ve víře, posiloval věřících, modlil se a postil se

za ně, nepřestával jich ku stálosti napomínati, a měl útěchu že církev jeho ve víře se neviklala, ani když hrozné bouře na ni dorážely. Když potom za panování císaře Nervy pro následování Církve sv. na nějaký čas ustálo, radoval se Ignác sice z pokoje, jemuž věřící se těšili, avšak sám nad sebou v pokoře truchlil, že, jak se domníval, pro nedostatek lásky nebyl ještě od Boha hodným nalezen, aby jako pravý učedník Kristův za víru svou trpěti a zemřítí mohl. Když potom ještě několik let jako jasná svíce víry a lásky v Antiochii svítil, naplnila se posléze vroucí touha jeho po koruně mučednické.

Císař Trajan opojený vítězstvími, jichž dobyl nad Dáky a Skyty, domníval se, že zbývá mu již pouze podmaniti si bohabojný sbor křesťanů, aby neobmezeným světa pánem zváti se mohl. I vyhrožoval křesťanům krutými tresty, nebudou-li modlám Římským obětovati. Na své výpravě proti Armenům a Parthům zavítal císař r. 107. do Antiochie v Syrii. Tehdáž sv. Ignác, jsa starostliv o svou církev, dal se samovolně dovésti k císaři, u něhož obžalován byl, že mnoho lidí ku Kristu obrátil. Trajan plný nevole proti křesťanům, promluvil k němu v tato slova: „Kdo jsi ty, duchu zlý, že tak neunaveně rozkazy moje přestupuješ, a také jiné lidi svádíš, aby ku své záhubě nás neposlouchali?“ Ignác odpověděl statečně: „Nikdo nemůže nazývati Theofora zlým duchem, neboť zlí duchové straní se služebníků Božích. Pakli mne ale proto zlým proti ďáblům nazýváš, že jsem jim obtížný, vyznávámť, že v tomto smyslu jsem zlý, neboť mařím úskoky jejich.“ Trajan otázal se: „Kdo jest Theforem?“ Ignác vece: „Ten, kdo Krista v srdci svém nosí.“ Tu řekl císař: „Což myslíš, že my nenosíme v srdci bohů svých, jež svými pomocníky proti nepřátelům máme?“ Sv. biskup odpověděl: „Bludně nazýváš, císaři, zlé duchy pohanů bohy. Neboť jest jeden toliko Bůh, jenž učinil nebe i zemi i moře se vším, což v nich jest. A jeden jest Kristus, jednorozený Syn Boží. Kéžbych došel království jeho!“ Trajan otázal se dále: „Myslíš toho, jenž pod Pontským Pilátem ukřižován byl?“ Ignác vyznával svou víru statečně dále v tato slova: „O tom mluvím, který hříchy moje i původce jejich ukřižoval, a všecku zlobu ďáblů podrobil pod nohy těch, kdož v srdcích ho nosí.“ Císař otázal se posléze: „Nosíš tedy Ukřižovaného v sobě?“ načez sv. biskup řekl: „Ovšem že ho nosím, neboť psáno jest: Přebývati budu v nich a choditi mezi nimi.“ (III. Mojž. 26, 12.; II. Kor. 6, 16.)

Po tomto výsledku pronesl Trajan rozsudek: „Poroučím, aby Ignác, jenž praví, že Ukřižovaného v sobě nosí, spoutaný veden byl od vojáků do Říma a tam za pokrm byl dán dravé zvěři pro obveselení lidu.“ Uslyšev sv. mučedník ortel tento, zvolal radostně: „Děkuji tobě, Pane, že jsi mne hodným učinil dokonalé lásky k tobě, a tím poctil, abych s apoštolem tvým Pavlem železné okovy nosil.“ To pověděv, radostně přijal pouta, pomodlil se za svou církev, a doporučil ji s pláčem Pánu. Zatím uchopili se ho vojáci, aby ho odvedli do Říma.

Ochotně a s touhou po smrti mučednické dal se sv. Ignác dovésti do přístavního města Seleucie, kde vstoupil na loď, v níž podél maloasijského pobřeží plavil se do Smyrny. Na této cestě provázeli ho dva jáhnové a deset žoldnéřů ostříhalo ho. Po způsobu Římském byl svatý vězeň k jednomu žoldnéři řetězem připoután. Takový voják musil za uvězněného svým životem státi, nechával ho však často u přátel přebývati, choditi a psáti, kteroužto ochotu dávali si vojíni Římští draze platiti. Tak mohl sv. Ignác na své dlouhé cestě do Říma, kamkoli zavítal, dosti volně se pohybovati. Vystoupiv ve Smyrně na břeh, chvátal vesele k tamnímu biskupu a příteli svému Polykarpovi, který také byl učedníkem sv. Jana ev. Polykarp uvítal ho s celou církví svou uctivě a poskytl mu pohostinství v domě svém. U něho zůstal sv. Ignác delší čas, činil ho účastným svých duchovních darů a plesal nad svými okovy a napomínal ho, aby s ním spolu se modlil a mu pomáhal, vyprositi k nastávajícímu mučednictví od Boha milost a sílu. Z daleka široka přišli k němu do Smyrny poslové maloasijských církví, biskupové, kněží a jáhnové, aby ho uvítali, pozdravili a nějakého duchovního daru od něho dosáhli. Sv. Ignác chtěje se těmito církvím za lásku jejich odsloužiti, poslal jim po jejich duchovních pastýřích děkovací listy, v nichž udělil jim spolu spasitelná naučení, napomenul jich k jednotě a stálosti ve víře, doporučil se do jejich modliteb, a oznámil jim, že rád pro Ježíše Krista umře. Tak napsal Efeským: „Doufám, že dosáhnu modlitbami vašimi, potýkati se v Římě s divokými zvířaty, aby se mně skrze mučednictví dostalo býti učedníkem toho, jenž vydal se za nás Bohu v dar a oběť. Modlete se za církev v Syrii, odkud mne ve vazbách do Říma vedou.“ Křesťanům Tralleským psal: „Prosím vás pro okovy, které pro Ježíše Krista nosím, modle se, abych Boha účastným se stal, zůstaňte ve svornosti a

modlete se za mne, jenž lásky vaší potřebuji, abych stal se hodným dědictví, jehož tak blízek jsem.“ Církvi Magnesijské napsal: „Pamatujte na mne v modlitbách svých, abych Boha došel, i na církev syrskou, neboť potřeba mně vaší společné modlitby a lásky, aby církev syrská mohla od vaší církve rosou milosti Boží zvlážena býti.“

Čím déle s odjezdem ze Smyrny se odkládalo, tím více rostla ve sv. Ignáci touha po koruně mučednické, tím více však přicházely mu na mysl překážky, které mu u splnění této touhy v cestu přijíti mohly. Nejvíce se obával, aby křesťané v Římě nějakým způsobem nezbavili ho mučednické smrti. Proto napsal jim list, v němž dí: „Bojím se lásky vaší, aby mně k úrazu nebyla. Nikdy nebudu míti takové příležitosti, dostihnouti Boha, aniž vy lepšího skutku budete moci účastni býti, jako když nebudete Boha prositi, aby mne nastávající smrti zbavil. Rád umru pro Boha, vy-li mně to nepřekazíte. Prosím vás tedy, neprokazujte se mně nevčasnou přízní. Dopusťte mi pokrmem šelem býti, jimiž dáno mně bude, k Bohu se dostat. Jsem žito Boží a musím býti rozemlet zuby dravých zvířat, abych čistým chlebem Božím shledán byl. Lichoťte raději šelmám, aby staly se mi hrobem a ničeho nezůstavily z těla mého, abych až zemru, nikomu obtížen nebyl. Tenkrát pravým učedníkem církve budu, když svět ani těla mého nespatri. Nevelím vám jako Petr a Pavel; oni byli apoštolové, já pak jsem odsouzenec; oni byli svobodni, já pak jsem dosud nevolníkem; budu-li však trpěti, stanu se svobodníkem Kristovým a ve svobodě vstanu. A nyní v okovech učím se, nežádati věcí pozemských a pomíjitelých.“

Listem tímto nadál se sv. Ignác, že dají se pohnouti křesťané v Římě, aby nezasazovali se o jeho propuštění. Konečně po několika měsících nadešla chvíle odjezdu ze Smyrny. I vzali vojáci sv. Ignáce na loď a pluli do města Troady, kde několik dnů zůstali. Tu navštívili svatého vězně mnozí věřící z okolních krajin, mezi nimi i biskup z Filadelfie. S radostí dověděl se v Troadě sv. Ignác, že pronásledování oveček jeho v Syrii přestalo, a poslal odtud několik listů plných ducha křesťanského, jeden do Filadelfie, druhý křesťanům do Smyrny, a třetí příteli svému sv. Polykarpovi. Takovou péči měl o spasení svých bratří, že nemoha je učiti, těšiti a napomínati ústně, činil to písemně. Z Troady plula loď do Neapole, pobřežního města v thrácké Macedonii, odkud sv. Ignác v průvodu vojáků cestoval pěšky napříč Macedonie přes město Fi-

ippi až do Epidamnu (nynějšího Durače) na pobřeží mace-
lonské Illyrie. Tu vstoupili opět na loď a plavili se siným
mořem, obepluli jižní cíp Italie a jeli dále mořem tyrrhen-
ským k Římu. Sv. Ignác přál si vystoupiti na břeh v městě
Puteoli (u Neapole) a putovati dále pěšky, aby touže cestou
na smrt kráčel, jako někdy sv. Pavel, ale prudký vítr zamezil,
že loď nemohla ku břehu se přiblížiti, pročež požehnáv bra-
třím v městě tom přebývajícím, plavil se dále. Že pak po
celý den a celou noc potom byl vítr příznivý, přijela loď
kromě nadání brzo k ústí řeky Tibery do přístavního města
Porta u Ostie. Společníci a přátelé sv. biskupa, kteří jej pro-
vázeli, rmoutili se, že tak rychle blíží se již chvíle, kdy se
budou s ním loučiti, on však těšil se, že za nedlouho dostane
se ku Spasiteli svému. Poněvadž veřejné hry v Římě, při
nichž sv. Ignác umučen býti měl, již na sklonu byly, byli
vojáci netrpělivi a spěchali se svatým odsouzencem, on pak
rád podrobil se naléhavému spěchu jejich.

Zatím roznesla se daleko široko zpráva o příchodu sv.
mučedníka. Proto když světec veden byl po silnici k Římu,
šlo mu v ústřety množství křesťanů, kteří radovali se, že do-
stalo se jim milosti, aby věhlasného biskupa toho spatřili,
zároveň však rmoutili se, vidouce ho kráčet na smrt. Někteří
z nich obmýšleli, že seč jsou, vynasnaží se, nakloniti Římský
lid, aby nežádal usmrcení tohoto spravedlivého; on však po-
znáv úmysl jejich, prosil je snažně, aby toho nečinili a z lásky
k němu nezáviděli mu, že ku Pánu pospíchá. Potom se všemi
přítomnými křesťany na kolena padna modlil se Synu Božímu
za Církev, aby pronásledování přestalo a bratři u vzájemné
lásky setrvali.

Bylo právě v nejslavnější den Římských slavností řeče-
ných Saturnalií, totiž dne 20. prosince r. 107., kdy sv. Ignác
přiveden byl do Říma. Toho dne ohromný zástup lidí sešel
se ku veřejným hrám do amfiteatru (divadla), kde právě
zápasy se končily, an sv. Ignác dovnitř vstrčen byl, aby stal
se kořistí šelem. Tu puštění na něho ihned dva lvové, kteří
vskočivše na něj, rozsápali tělo jeho tak, že zůstalo z něho
pouze několik hnátů. Tak naplnila se žádost jeho, aby ze-
mřev, nikomu nebyl obtížen, jenž by sbíráním ostatků jeho
se trdil. Přece však sebrali věřící zbytky kostí jeho, zavi-
nuli je do roucha a poslali do Antiochie, kde tyto posvátné
ostatky po velikém tom mučedníku Kristově jako převzácný

poklad ve schránce uctivě uloženy byly a zbožné úctě věřících se těšily.

Prátele sv. Ignáce, kteříž na cestě do Říma ho provázeli a mučednické smrti jeho přítomni byli, bděli potom celou noc v slzách a modlili se vroucně, aby Bůh je potěšil. A když posléze pozdrímli, spatřili někteří z nich sv. mučedníka, an stojí před nimi a objímá je, jiní pak viděli ho modliti se, a jiným zase jevil se, an upocen z těžké práce přicházející stál před Pánem, ozářen nevýslovnou slávou. Z toho potěšili se a velebili Boha, dárce všeho dobrého, a blahoslavili v Pánu zesnulého mučedníka Kristova *).

Sv. Ignác žádal si z veliké lásky ku Kristu Pánu umřítí aby s ním spojen byl (Filip 1, 23). Dle příkladu jeho máme i my Krista Ježíše nade všechno milovati. „Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklet,“ dí sv. Pavel (I. Kor. 1, 22). Nuže zkoumejme se, zdaliž do opravdy takovou lásku ku Kristu Pánu máme, abychom právem mohli učedníky jeho slouti! „Kde jest poklad tvůj, tuť i srdce tvé jest,“ dí Spasitel (Mat. 6, 21). Kdo poklad svůj má ve světě a žádostech těla, kdo příkázání Krista Ježíše neplní, ten ho nemiluje. Kdo, koná skutky těla, jež jsou smilství, nečistota, nestydatost, chlipnost, modloslužba, nepřátelství, svárové, různice, nenávisti, hněvové, vády, různice, závisti, vraždy, opilství, obžerství a těm podobné věci (Galat. 5, 19. 20) ten Krista Ježíše nenávidí, tenť jeho nepřítelem jest a království Božího nedojde. Kdožkoli chce přítelem tohoto světa býti, nepřítelem Božím učiněn bývá (Jak. 4, 4.). Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti, tudíž nemožno nám sloužiti Kristu i hříšnému světu. Nezbývá nám tedy, leč rozhodnouti se buď pro Krista Ježíše, buď pro svět. Poněvadž pak svět náš zahyne i se žádostmi svými, jest svrchovaným bláznovstvím, milovati jej a sloužiti jemu. Milujme tudíž Krista Pána, jenž na vždy zůstane a sloužme jemu činnou láskou, abychom měli naději, že dostane se nám jednou odplaty nehynoucí na nebesích!

Dne 1. února koná se ještě památka sv. Brigity* panny v Irsku, sv. Severa (Šebíře), biskupa v Ravenně, sv. Pavla biskupa ve Francii, sv. Pionia muč. a soudruhů ve Smyrně, a j.

*) Spisy sv. Otcův apoštolských. Vydal Dr. Frant. Sušil. V Praze 1874. Utrpení a smrt některých sv. mučedníků prvních tří století, od Šim. Ber. Vránv. V Praze 1840.

Dne 2. února.

I. Očišťování Panny Marie (Hromnice).

V Zákoně Starém nařídil Hospodin skrze Mojžíše, aby aždá israelská matka porodivši pacholíka, po čtyřicet dnů byla považována za nečistou a svatyně se vzdalovala. Čtyřiatého dne po porodu měla přijíti s nemluvnátkem svým do chrámu Božího, aby se očistila a dítě svoje Hospodinu obětovala. Jakožto očištnou oběť měla věnovati chrámu ročního eránka a hrdličku či holoubátko, byla-li však chudá, mohla místo eránka obětovati druhou hrdličku či holoubátko. Potom byla d kněze pokropena krví a prohlášena za čistou. Nařízení toto ydal Bůh na ten účel, aby lidé ustavičně pamětlivi byli, že e hříchu se zrodili a že tudíž mají potřebí Vykupitele, jenž y je z hříchu očistil a s Bohem smířil. Maria Panna, na níž elpěla ani nejmenší poskvrna hříchu ani dědičného ani osobního, zákonem tímto vázána nebyla. Ta Panna nejčistší, kteráž Božské nemluvnátko z Ducha sv. počala, neměla potřebí, jako jiné matky israelské, předepsaným obřadem se očišťovati, přece šak podrobila se mu z pokorné poslušnosti a na uvarování e všeho pohoršení před lidmi, kteříž o tajemstvíplném početí lyny Božího a o vyvolení přesvaté panenské Rodičky jeho íceho nevěděli.

Dle téhož starozákonního předpisu měl každý prvorozený yn rodin israelských Hospodinu obětován a ku službě kněžské osvěcen býti na vděčnou památku toho, že prvorozeni isralští v Egyptě zázračně byli od smrti uchráněni v té noci, dy anděl Páně všecky prvorozence egyptské usmrtil. Později šak vyvolil si Hospodin k úřadu kněžskému výhradně Levity, otíž syny kmene Lévi; na památku staršího ustanovení pak něli prvorozeni ostatních kmenův israelských do chrámu do eseni a tam ze služby kněžské darem pěti penízků (siklů) yplaceni býti. Ježíš Kristus, vtělený Syn Boží a nejsvětější telekněz Nového Zákona, nepodléhal tomuto obřadnému zákonu, jakožto syn z kmene Judova dle těla podrobil se mu šak, ježto nepřišel zákona rušit, ale naplnit.

Když tedy naplnili se dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova, nesli Maria a Josef Božské nemluvnátko do erusaléma, aby je postavili před Pánem i aby dali chrámu běh předepsanou. Matka Boží obětovala dvě holoubátek a vložila nemluvnátko svoje do rukou kněží, svatý pěstoun Josef

pak vyplatil je ze služby chrámové obyčejnou cenou pěti penízků.

Tomuto posvátnému úkonu bylo přítomno množství lidí, avšak pouze dva z nich, Simeon a Anna, z milosti Boží poznali v útlém nemluvňátku tom Vykupitele světa. Simeon, člověk spravedlivý a bohabojný, jenž očekával potěšení israelského, dostal zjevení od Ducha svatého, že neužije smrti, leč by prve uzřel Krista Páně. Vedením Ducha Božího přišel ctihodný kmet ten do chrámu právě, když Josef a Maria chystali se vykonati nařízené obřady. Milost Boží osvítila ho, aby v množství pacholíků toho dne v chrámě obětovaných ihned poznal, který z nich jest potěšením israelským. I vzal Božské dítě na lokty svoje a chválil Hospodina řka: „Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podle slova svého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k zjevení pohanům, a k slávě lidu svého israelského.“ Prorockým duchem nazíraje do budoucnosti viděl Simeon, jak Spasitelem v Israeli a v celém lidstvu způsoben bude veliký boj, a předpovídal: „Ať postaven jest tento ku pádu, a ku povstání mnohým v Israeli, a za znamení, jemuž bude odpíráno.“ Simeon předvídal, že Kristus Pán bude ku zaviněnému pádu, ku záhubě a zkáze věčné všem těm, kdož v něho neuvěří a jemu odporovati budou, že však bude ku povstání, ku věčné spáse těm, kdož v něho uvěří, k němu přilnou a jeho učedníky se stanou. Spasitel sám bude znamením a praporem, proti němuž zatvrzelí nevěrci a hříšníci budou zuřivě brojiti a bouřiti. Jaké to smutné a hrozné proctví! Ačkoli Syn Boží proto na svět přišel, aby všecky lidi poučil, posvětil, vykoupil a spasil, budou přece velmi mnozí zavrženi; zásluhy Páně nebudou jim ničeho platny a nejsvětější krev Beránka Božího přijde na nich nazmar! Jaké to smutné předpovědění pro Matku Boží! Aby dokonale si byla vědoma, jaká utrpení i jí nastávají, doložil Simeon: „A tvou vlastní duši pronikne meč, aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení.“ Mečem bolesti proniknuta bude duše její, kdykoli milovaný Syn její bude trpěti; až bude on od nevděčných, zaslepených a zatvrzelých lidí tupen, haněn, posmíván, svázán, bičován, trním korunován, na smrt vlečen a ukřižován, tu cítiti bude s ním všecky tyto strasti a bolesti i svatá Matka jeho, tak že soužení její bude veliké jako moře. Při těchto bolestech jejích budou zjevena smýšlení mnohých lidí; jedni z nich obrátí se a budou spaseni, jiní pak zůstanou zatvrze-

lými a nekajícími nevěrci, a budou proto zavrženi. — Kromě starce Simeona poznala tehdy Krista Pána i nábožná starěnka Anna, dcera Fanuelova z pokolení Aser; ta se byla sestarala ve dnech mnohých, a živa byla s mužem svým sedm let od panenství svého. A ta vdova byla až do let osmdesáti a čtyř; kterážto nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí. A ta v touž hodinu přišedši, chválila Pána, a mluvila o něm všechněm, kteříž očekávali vykoupení israelského. (Luk. 2, 22—38.)

Z vnuknutí Ducha svatého nazval Simeon Krista Pána světlem ku zjevení pohanům a ku slávě lidu svého israelského. Tak pravil sám o sobě Spasitel: „Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života“ (Jan 8, 12). Proto světí dnešního dne Církev voskové svíce, s nimiž koná se slavný průvod chrámem, jenž připomíná cestu Matky Boží do chrámu, spolu pak jest nám pobídkou, abychom v životě svém kráčeli za Kristem, ježž ony hořící svíce znamenají. Nábožní křesťané uznávající Boha všemohoucím Pánem a Vládcem všech živlův, utíkají se k němu v důvěrných modlitbách za nebepečných bouřek a hromobití, přičemž dle starobylého, chvalitebného zvyku rozsvěcují ony svíce, jež proto hromničkami slují. Svíce ty dávají se též do rukou umírajících křesťanův, a ve mnohých krajinách vlasti naší je zvykem, obnáseti je kolem umírajícího, aby měl v posledních okamžicích pozemského života svého na mysli Ježíše Krista a došel v něm světla života věčného.

Dle příkladu Rodičky Boží koná křesťanská matka, porodivši dítě, první svou cestu po přestálé nemoci k Tomu, jenž v hodině nebezpečí a bolesti zachoval jí život a obdařil ji dítětem. S pokorou a vděčností v duši přináší nemluvnátko svoje do chrámu Páně, aby je obětovala Bohu. Klečíc před oltářem, nestrachuje se o budoucnost milého dítěte svého, neboť věří, že Hospodin svou láskou bdíti bude nad ním. Čehož mnedle báli bychom se pod ochranou Nejvyššího? Proto modlí se zbožná katolická matka, držíc nemluvnátko svoje před oltářem Páně: „Tobě, Otče všemohoucí, obětuji a posvěcuji toto milé dítě, jež jsi mně dal; bdi nad ním strážným okem svým; veď je mocnou rukou svou po cestách dobrých, aby nikdy nezbloudilo; osvěcuji je světlem svaté víry; rozehřej je ohněm své lásky, a dej mu srdce zbožné, čisté a mírné, aby bylo šťastno a blaženo. Tobě, Otče dobrý, odevzdávám svoje dítě. Buď mu ochráncem v životě, buď mu těшитelem

v soužení a zachraň ho od každého hříchu, abych jednou shledal se s ním u Tebe na věčnosti!“

Dnešního dne slavíme dvojí svátek, Očišťování Panny Marie a Obětování Pána Ježíše v chrámě, tedy svátek nej-
světější Matky i nejsvětějšího Syna jejího. Matka Boží s Ježíškem
v náruči — jaký to nebeský, krásný a tklivý obraz! Nejvýtečnější
umělci křesťanští štětcem i dlátem snažili se nám jej vylicíti. Jak
dojemně mluví ku každému vnímavému srdci křesťanskému:
Milujte Ježíše Krista, jenž jsa Syn Boží, z lásky k vám stal
se dítětem! Milujte drahou matku jeho, neposkvrněnou Pannu
Marii, kteráž dala jej vám a jest i vaší matkou na nebesích!

2. Sv. Kornelius, mučedník

Za panování císaře Tiberia ležel v Cesareji palestinské,
úředním sídle císařského náměstka pro Judsko, pluk řečený
italský, jemuž přidělen byl setník Kornelius, rodem pohan,
kterýž poznav pravého Boha, odvrátil se od mollařských pověr
a přilnul ku bohoslužbě židovské. Byl nábožný a bohabojný
se vším domem svým čině mnohé almužny lidu a modle se
Bohu vždycky. Proto dostalo se mu od Boha zvláštní milosti,
aby uvěřil v Krista Ježíše a stal se údem Církve svaté.

Jednoho dne, an právě se modlil, spatřil u vidění anděla,
jenž mu řekl: „Korneli, modlitby tvé a almužny tvé vstoupily
na paměť před tváří Boží. A nyní pošli některé muže do Joppe,
a povolej Šimona Petra, jenž tobě poví, cobys měl činiti.“
Kornelius poslechnuv, ihned povolal dvou služebníků svých
a bohabojného vojáka ze svého mužstva, jimžto vypraviv
všecko, poslal je do Joppe. Nazítří, když oni byli na cestě a
ku městu se přibližovali, vstoupil Petr na vrchní ponebí domu,
v němž přebýval, aby se modlil. Tu měl vidění, an uzřel veliké
prostěradlo spouštějící se za čtyři rohy s nebe na zem, v němž
byla všeliká zvířata, čistá i nečistá, jichž Židé nesměli poží-
vati. I slyšel hlas: „Petře, vstaň, bij a jez.“ Tu řekl apoštol:
„Odstup to, Pane, neb jsem nikdy nic nečistého nejedl.“ A
hlas podruhé řekl mu: „Co Bůh očistil, ty neprav býti ne-
čistým,“ což opakovalo se po třikráte. Nečistá zvířata zname-
nala pohany, s nimiž pravověrní Židé nechtěli obcovati.
Viděním tímto byl Petr poučen, že i pohané jsou povoláni
do Církve Kristovy, poněvadž i za ně Spasitel zemřel, a že

v Církvi sv. není již více rozdílu mezi rozenými Židy a pohaný, že tedy pohané chtějíce do Církve vstoupiti, nepotřebují napřed podrobiti se starozákonní obřízce, jakož někteří za to měli. Zatím našli mužové od Kornelia vyslaní Petra, jemuž prosbu svého pána vyřídili. I šel Petr druhého dne s nimi do Cesareje. Kornelius pak svolav všechny příbuzné a přátele svoje, vyšel proti němu a přivítal ho s velkou uctivostí. Apoštol jal se nyní všechny shromážděné vyučovati, vykládaje jim, že Bůh není přijímač osob a že všechny lidi ku spasení povolal v Kristu Ježíši, ježž vzkřísil z mrtvých, kterýž ustanoven jest soudcem živých i mrtvých, a jemuž všickni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů dojdou skrze jméno jeho všickni, kdož věří v něho. A když Petr ještě mluvil, připadl Duch sv. na všechny, kteříž poslouchali slova jeho, tak že pokřtění Židé vidouce to užásli se, že i na pohany milost Ducha sv. vylita jest. I rozkázal Petr Kornelia a příbuzné i přátele jeho pokřtiti ve jménu Pána Ježíše Krista. (Skut. ap. 10, 1—48.).

Jakož svědčí sv. Jeroným, proměněn byl později dům Korneliův v Cesareji v křesťanskou svatyni. Kornelius sám podstoupil pro víru v Krista Pána smrt mučednickou.

Kornelius narodil se z rodičů pohanských, pro svou upřímnou touhu po pravdě a po spasení dostal pak od Boha milost povolání do Církve sv. Nám dostalo se této milosti beze všeho přičinění našeho hned na úsvitě života našeho. Milostí Boží zrodili jsme se z rodičů křesťanských a milostí Boží byli jsme přijati v nejútlejším dětství do lůna samospasitelné Církve Kristovy. Vážme si této nezasloužené milosti a užívejme ochotně těch darů, jimiž Bůh ve své Církvi nás ku spasení našemu zahrnuje. Poslouvejme rádi slovo Boží, obcujme nábožně mši sv., navštěvujme radostně Krista Pána ve chrámu Jeho a přijímejme často a hodně sv. svátosti, abychom byli nejen povolányi, ale stali se i vyvolányi!

Dne 2. února koná se ještě památka sv. Vavřince arcibiskupa v Anglii, sv. Aproniana mučedníka v Římě, sv. Hadelogy abatyše, dcery Karla Martella, a j.

Dne 3. února.

I. Sv. Blažej, biskup a mučedník.

Roku 313. vydali císařové Konstantin a Licinius dvojí prohlášení, jímž udělili křesťanům v říši Římské úplnou svobodu náboženskou. Tím skončilo se pronásledování Církve sv., které obzvláště v posledních desíti letech rozkazem ukrutného císaře Diokleciana hrozně řádilo. Konstantin, jenž vládl na Západě, dle prohlášení toho přál křesťanům, ač ještě nějaký čas pohanem zůstal, a tudíž rozkvétala Církev sv. v jeho zemích velmi utěšeně. Avšak na Východě, kde panoval Licinius, netěšila se Církev plné svobodě. Ošemetný a prostopášný Licinius kul totiž ustavičně proti Konstantinovi zrádné pikle, a když několikrát od něho poražen byl, mstil se za porážky své křesťanům. Vyháněl jich z úřadů, věznil je, bořil chrámy jejich a obmezoval různým způsobem svobodu biskupů. Z této jeho nepřítelství proti křesťanům vzali si mnozí vladařové v rozličných krajinách příčinu ku stíhání věřících, aby se pánu svému takto zalíbili.

V té době žil sv. Blažej, biskup v Sebastě (Megalopoli) v Pontu, na rozhraní Malé Armenie a Kappadocie. Ve věčnosti jeho stkvěla se obzvláště milá pokora a milosrdná láska ku bližním. Aby mohl trpícím lidem co nejvíce prospěti, zanášel se Blažej nejprv studiemi lékařskými, avšak krajané jeho chtěli ho mítí raději lékařem a pastýřem svých duší a zvolili ho proto biskupem. Tehdáž byl v Sebastě císařským náměstkem Agrikolaus, člověk pyšný, sobecký a ukrutný. Ten vida, že císař Licinius prohlášení o svobodě křesťanů nešetří, jal se také věřících potlačovati. Obzvláště stíhal ukrutně biskupy a křesťanské vojíny, kteří modlám obětovati nechtěli. Za tohoto pronásledování uprchl sv. Blažej do hor, kde v jeskyni postem a modlitbami sloužil Bohu.

Tam, v divoké lesní samotě shromáždil tento svatý pastýř stáda Kristova kolem sebe jiné stádo. Prosté mysli a něžnému srdci jeho byla účinná láska nevyhnutelnou potřebou. Nemoha dobře činiti lidem, činil dobře zvířatům. Čistým zrakem svým ukrotil plachou lesní zvěř, lichotil jí, opatroval jí potravu a chránil jí od nepohody. Tak zvykla mu nerozumná zvěř a tulila se k němu jakožto svému dobrodinci a ochránci, a svatý biskup měl takovým způsobem i na poušti nevinnou zábavu a příjemné zaměstnání.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Blažej,
biskup a mučedník.

Jednoho dne zahlaholil les, v němž Blažej poustevničil, veselými zvuky polnic a voláním lovců. Vyplašená zvěř hledala před pronásledovateli svými útočiště v jeskyni sv. poustevníka a vyžradila takto úkryt jeho. Lovci poznali uprchlého biskupa ze Sebasty a udali ho vladaři, ten pak rozkázal jej polapiti a do města k soudu přivést. Sv. Blažej modlil se právě v jeskyni své, když biřicové přišli ho zatknout. Ochotně dal se svázati a do města odvésti, kde byl do žaláře vsazen.

Nazítří povolal jej Agrikolaus k sobě a domlouval mu lichotivými slovy, aby nezdráhal se obětovati modlám. Vychvaluje jeho dobročinnou lásku k lidem i něžnou mysl ku nerozumným zvířatům, vyslovil naději, že muž tak moudrý neodepře úcty své tvůrčím a ochranným bohům. Agrikolaus domníval se totiž, že Blažej uprchl na poušť proto, že ve víře křesťanské se viklal a trestu se bál. Avšak tato domněnka byla planá, neboť svatý biskup prohlásil rozhodně, že mrtvým modlám obětovati nebude a raději smrt podstoupí, než by víru svou zradil. Touto statečnou výpovědí popudil se vladař tak, že rozkázal Blažeje ihned ku sloupu přivázati a železnými hřebeny tělo jeho mučiti. Světec snášel tyto bolesti klidně a řekl nespravedlivému soudci svému: „Ukrutníče! Ty mne chceš přemoci mukami, avšak Pán můj, Kristus Ježíš jest se mnou a sílí mne. Setrvám-li do konce, vejdu do přežádoucích radostí, které slíbil věrným služebníkům svým.“ Vladař nařídil potom odvázati jej od sloupu a vsaditi do vězení.

Za odcházejícím mučedníkem šlo pět bohabojných žen sbírajících uctivě krev s těla jeho na zem kanoucí. Soudní sluhové vidouce to jali je a přivedli ku vladaři s obžalobou, že jsou křesťanky. Vladař kázal jim, aby obětovaly modlám, a když ony odepřely, nařídil, aby byly nejprv ukrutně zmučeny a potom mečem sťaty. Jedna z těchto žen měla dva synáčky, kteří radovali se, když matka jejich trpělivě muka snášela a prosili ji, aby nezůstavovala jich na zemi, nýbrž odvedla si je do života věčného. I tito pacholíci byli jati a do žaláře ku sv. Blažejovi dáni. Zatím byly hrdinské ty ženy mečem odpraveny.

Tříkráte byl sv. Blažej na soud povolán a mučen, a konečně s oněmi dvěma pacholiky ku smrti mečem odsouzen. Radostně a odhodlaně kráčeli všickni tři na popraviště; Blažej jako dobrý pastýř vedl tyto beránky, aby s nimi obětován byl v oběť příjemnou Kristu Pánu. Potom sťati byli všickni mečem. Stalo se to asi r. 316. Těla jejich pohřbila nábožná

křesťanka jménem Elisa na tom místě, kde oni krev svou vycedili. Za válek křížáckých byly ostatky sv. Blažeje přeneseny do Evropy a úcta k němu šířila se po všech zemích křesťanských, což stalo se následkem mnohých divů, jež Bůh na přímluvu a k oslavě tohoto sv. mučedníka způsobil. Množství chrámův a oltářů bylo mu na počest vystavěno a slovanská republika Dubrovnická zvolila si ho svým patronem. Sv. Blažej počítá se ku čtrnácti svatým pomocníkům, jež věřící katolíci vzývají v rozličných potřebách; sv. Blažeje vzývají obzvláště v bolestech hrdla z této příčiny: Když světec ten veden byl od biřiců z lesní samoty na soud do Sebasty, hrnuli se k němu lidé, jimž on cestou slovo Boží hlásal. Jeden pacholík, jediný syn křesťanské bohabojné vdovy, polkl rybí kost, kteráž mu v hrdle uvázla a žádným způsobem vytažena býti nemohla, tak že hoch ten již se dusil a smrti blízek byl. Zarmoucená matka uslyševši, že sv. Blažej mimo příbytek její se ubírá, pojala umírajícího synáčka svého a položila ho před sv. biskupa, prosíc s úpěnlivým pláčem, aby on svou přímluvou u Boha hocha uzdravil. Za tuto zbožnou důvěru byla vdova ta odměněna. Sv. Blažej pomodlil se, položil ruce své na pacholíka, požehnal jej a uzdravil ho. Proto uděluje se u nás na den sv. Blažeje věřícím požehnání dvěma rozžatými křížem přeloženými svícemi, které kněz drží u hrdla přiklajícího křesťana říkáje tuto modlitbu: „Na přímluvu sv. Blažeje, biskupa a mučedníka, uchovejž tě Bůh ode vší choroby hrdla i ode všeho zlého.“ Dle svědectví řeckého lékaře Aëtia, jenž žil v šestém století, utíkali se křesťané již tehdaž v nemocech hrdla se zbožnou důvěrou ku přímluvě sv. Blažeje.

„Setrvám-li do konce, vejdu do přežádoucích radostí, které slíbil Kristus věrným služebníkům svým.“ Tak těšil se sv. Blažej v mukách a touto útěchou odrážel úklady proti své víře. Vědělť, že do království Božího lze dojít pouze tomu, kdož sama sebe zapírá, svůj kříž nese a Krista Pána utrpením následuje. Spasitel pravil, že království nebeské trpí násilím, a ti, kteříž násilí činí, uchvacují je. (Mat. 11, 12.) Cesta k nebesům jest příkrá a brána do života věčného vedoucí těsná. Nevejde tedy do nebe, kdo tam přijít si žádá pohodlně, beze všech obětí a obtíží, kdo nechce přemáhati hříšné náklonnosti svoje a kdo zpěčuje se, pro Krista Pána na tomto světě trpěti. Co jest tu křesťanů, kteří rádi by do království nebeského přišli, ale štítí se každého boje, každého nepohodlí, každého

násilí, jímž by království to uchvátily! Žádají si radovati se s Kristem, nechťejí však trpěti s ním. Ochotně šli by za Pánem na horu Tábor, aby s Petrem byli svědky jeho oslavení, zdráhají se však jíti na Golgotu, aby za Pánem kříž nesli. Milují Krista Ježíše, pokud to nestojí žádných obětí, a opouštějí ho, jakmile k vůli němu zapíratí se mají. Chtějí býti upřímnými syny Církve svaté, mají-li však osvědčiti činem, že jsou katolíci, bojí se výsměchu a jiných příkoří od nevěrcův, rouhačův a křivověrců, a staví svíce své víry pod kbelec, aby jí svět neviděl. Odstup od nás taková chabost. zbabělost a nerozhodnost! Když věřící v Cesareji prosili sv. Pavla s pláčem, aby nechodil do Jerusalema, kde Židé na něho se chystali, že ho spoutají a v ruce pohanů vydají, odpověděl jim: „Však já hotov jsem v Jerusalemě netoliko svázán býti, ale i umříti pro jméno Pána Ježíše.“ (Skut. 21, 13.) Podobně neleká a neštítí se rozhodný katolík žádných protivenství ani obětí pro svého Spasitele a víru v něho. Přemáhá sebe i svět násilím a uchvacuje takto dle výroku Páně království nebeské.

2. Sv. Ansgar, apoštol Severu.

Čím národům slovanským byli svatí bratři Cyrill a Metoděj, tím stal se národům obývajícím země severní Evropy sv. Ansgar. Narodiv se r. 801. v Pikardii v severní Francii, byl dán po smrti své matky jako pětiletý pacholík od otce na vychování do slavného benediktinského kláštera Korvejského, kde potom stal se mnichem a učitelem. Když císař Ludvík Nábožný založil ve Vestfálsku klášter Novokorvejský, byl do něho Ansgar s jinými řeholníky přeložen. K žádosti císařově přijal potom na sebe přetěžký úřad věrozvěsta dánského. Tu odebral se r. 827. nejprv do Šlesviku, kde za velikých protivenství od tamních pohanů hlásal víru Kristovu a vychovával jinochy z otroctví vykoupené za budoucí šířitele sv. evangelia v zemi té. Na prosbu císaře Ludvíka odebral se potom do Švédska. Cestou byl s průvodčími svými od mořských lupičů přepaden a o všecko oloupen, a teprv po překonání nesčetných překážek dostal se do města Biskry na jezeře melarském. Tam hlásal horlivě pohanům víru Kristovu a obrátil jich mnoho, mezi nimiž byl i královský důvěrník, Herigar, jenž svým nákladem potom vystavěl první křesťanský chrám švédský v městě tom. Působiv takto půldruha roku ve Švédsku, ustanoven byl sv. Ansgar r. 831. za prvního

arcibiskupa v Hamburku a spolu jmenování papežským legátem pro Dánsko, Švédsko a jiné severní země. S apoštolskou láskou pracoval sv. Ansgar na vykázaném sobě poli, zbudoval v Hamburku stoličný ohrám a školy, posýlal dánské i slovanské jinochy na vychování do Turholtu, a staral se neunavně, aby křesťanství na Severu pevné půdy nabylo. Práce jeho potkávaly se často s velikými překážkami, on však nemalomyslněl, ani když všechny jeho pokusy o zavedení víry svaté do mnohých krajin neměly žádoucího výsledku. Roku 845. byl Hamburk od Jutsko-Fünského krále Erika přepaden a spálen, přičemž sv. Ansgar sotva uchránil sv. ostatkův a stěží životem vyvázl. Když r. 848. arcibiskupství Hamburské a biskupství Bremské v jednu diecési sloučeny byly, zvolil si sv. Ansgar sídlo v Bremách. Maje takto pečovati o rozsáhlou vinici svou, nezapomínal horlivý světec ubohého Švédska, kde posud světlo Kristovo v těžkém zápase s temností pohanskou bylo, ani sousedního Dánska, v němž víra svatá pro stálé rozbroje rovněž dlouho nevítězila. Do Dánska posýlal četné missionáře a stavěl tam svým nákladem chrámy Páně, do Švédska pak odebral se znova r. 861. a zůstal tam dvě léta. V diecésích Hamburské a Bremské odstraňoval pilně poslední zbytky pohanské modloslužby. Všestranná činnost jeho obracela se i k sousedním slovanským Bodrcům sídlícím na pravém pobřeží řeky Labe, kteříž posud byli zarytými pohany.

Za vzor života svého vzal si sv. Ansgar sv. Martina biskupa Tourského. Žilť jako pravý mnich, postě a modle se mnoho, nosil stále na těle žíněný pás, udílel almužny jmenovitě vdovám a sirotkům, zjednal četným otrokům svobodu, a horlil proti hanebnému obchodu s lidmi, který tehdy na Severu kvetl. Apoštolovav po 34 roky, zesnul v Pánu maje let života svého 64, v Bremách dne 3. února 865. Sv. Ansgar právem sluje apoštolem Severu. Při úmorných starostech svých o rozkvět Církve sv. byl i spisovatelem, zejména zůstavil životopis prvního biskupa Bremského sv. Willehada. Život sv. Ansgara sepsal nejmilejší žák a nástupce jeho v úřadě pastýřském sv. Rembert, jenž následuje výtečného mistra a předchůdce svého, neunaveně pečoval o upevnění víry křesťanské na Severu, a zejména polabským Slovanům věrozvěsty posýlal, aby je Církvi Kristově získal († 888).

Jakou práci dal si sv. Ansgar, aby národy nehostinného evropského Severu ku Kristu obrátil! Co tu bylo třeba vytrvalosti, sebezapírání a hrdinské statečnosti, aby ty končiny staly se úrodným polem, na němž sítě sv. evangelia se ujalo! Teprv průběhem následujících několika věků podařilo se neúpornému úsilí katolických věrozvěstů, že suroví národové tamnější podrobili se úplně sladkému jhu Kristovu a vstoupili v lůno Církve jeho. Pohřichu přišel potom ve století šestnáctém nepřítel, jenž mezi sítě dobré, zaseté na Severu od katolických věrozvěstů a zvlažené potem i krví jejich, naseł jedovatého koukolu. Národové severní Evropy byli před 300 lety o svou starou katolickou víru ošizeni a oloupeni, tak že vinice sv. Ansgara jest nyní zanesena kamením a zarostla bejlím protestantského bludařství. Také naši Cyrillomethodějské vinici Páně hrozilo jednou podobné neštěstí, avšak Prozřetelnost Božská dochovala nám tu vinici čistou a neporušenou. Děkujeme Pánu za tuto milost! Budme si toho stále vědomi, jakým nezměrným štěstím pro nás jest dědictví sv. katolické víry, jež přešlo k nám od starých předků našich! Vážme si tohoto zděděného pokladu a odkažme jej neporušený v dědictví svým potomkům!

Dne 3. února koná se ještě památka sv. Floskula biskupa, sv. Kandida mučedníka, sv. Vavřínce Osvětitel, biskupa Spoletského, sv. Lupicina biskupa v Lyoně a j.

Dne 4. února.

I. Sv. Ondřej Korsini, biskup.

Utěšená slova Páně, že jest v nebi větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, nežli nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují, naplnila se i na sv. Ondřeji Korsini, slavném biskupu Fiesolském. Světec ten narodil se ze slovatné šlechtické rodiny Korsinů ve Florencii dne 30. listopadu 1302. Nábožní rodičové jeho, otec Mikuláš a matka Peregrina, považovali synáčka svého za dar, jež od Boha modlitbami si výprosili, a zasvětili ho proto záhy Matce Boží. Sličný, nadaný Ondřej byl jedinou radostí jejich na světě, tudíž bděli nad ním jako nad vzácným pokladem svým, pěstovali vlohy jeho moudrým učením a vzdělávali srdce jeho vlastním příkladem. Když však Ondřej v jinocha dospěl, zkalila se radost, kterou posud rodičové z něho měli. Ondřej,

mladík živé povahy, dostal se do společnosti zlých tovaryšův, a ti ho svedli na bezcesti. Stal se k rodičům vzdorovitým a jich neposlušným, nedbal jejich napomínání a proseb, uvrhl se do víru života rozkošnického a nemravného, a klesal ve společnosti náruživých hráčů, hýřilův a zkažených ženštin čím dále žalostněji. Marně snažili se nešťastní rodičové svedeného syna napravit. V tomto soužení svém hledala zbožná Peregrina útočiště a pomoci u Boha, v jehož rukou srdce lidská jsou, a u Matky Boží Marie Panny. Jednoho dne modlila se plačíc před obrazem jejím takto: „Svatá Matko Vykupitele našeho Ježíše Krista! Ty víš, v jakém nebezpečení vězí duše mého dítěte drahou krví Synáčka tvého vykoupená. Dobře víš, že hrozí věčná zkáza synu mému, kterého jsem tobě již v nejútlejším věku jeho obětovala. Smiluj se nad ním, mocná a dobrotivá Panno, a oroduj za něho, aby zachráněn byl!“ Po modlitbě té, když ještě Peregrina usedavě plakala, vstoupil do komnaty její Ondřej, jenž právě byl na odchodu do společnosti svých nevázaných tovaryšů. Spatřiv matku slzeti, zarazil se na chvíli a otázel se jí, proč pláče. Tu vzchopila se usouzená matka a zvolala k němu přísně: „Odstup, vlku dravý, jež pod srdcem jsem nosila, a kterýž nyní srdce to trhá!“ Ondřej odešel, avšak slova matčina zněla mu stále v uších a bodala ho do duše, tak že nemohl pokoje dojíti. Proto vrátil se a požádal matky, aby mu vyložila, co slova její znamenala. Plačíc řekla mu matka: „Když ještě nošila jsem tě pod srdcem, zdálo se mně jednou, že jsem porodila vlka, jenž běžel do karmelitánského kostela a tam v beránka se obrátil. První část toho snu vyplnila se mně již; vlka mám, avšak ten dravý vlk nechce se mně v beránka obrátiti.“ Slova ta zachvěla lehkomyšlným synem. Bolest matčina zlomila jeho vzdorovitost; zastyděl se, zakryl tvář svou, padl před matkou na kolena, dal se do pláče, prosil za odpuštění a sliboval, že se polepší, že se v beránka obrátí. Potom ztrávil celou noc v rozjímání a rozhodl se, že stane se novým člověkem. Předsevzetí toto nebylo na plano. Ondřej odebral se hned na zítří do karmelitánského kláštera žádaje, aby za novice přijat byl. Prosbě jeho bylo vyhověno.

Ondřej byl teprv jinoch šestnáctiletý, když r. 1318. oblékl na sebe hrubé roucho přísné řehole karmelitánské. Rodičové plesali nad tímto náhlým obrácením svedeného syna a děkovali vroucně Bohu za to. Mladý řeholník obrátil se do opravdy. Konal pokorně a poslušně nejtěžší a nejsprostší práce v klá-

šteře, podroboval se příkladně všem předpisům řeholní kázně, krotil žádost očí i žádost těla a přemáhal v sobě pýchu života. Ovšem nepodařilo se mu, nad světem a žádostmi jeho zvítěziti rázem a ihned. Musilť podstoupiti napřed tuhý boj a projíti ohněm prudkých pokušení, nežli starého člověka úplně svlékl a oblékl se v člověka nového. Bylť soužen vábnými představami o rozkoších a slávě světa, jehož nadobro odřici se chtěl, a byl pokoušen i bývalými soudruhy svými, kteří snažili se jej vylákati z kláštera. Jednou navštívil ho urozený příbuzný, jenž mladého novice zapřísáhal, aby zahodil hrubý oděv mnišský a vrátil se do světa z těsné jizby ponurého kláštera. Avšak Ondřej přestál vítězně všechny tyto zkušky a trpělivostí i modlitbou zvítězil nade všemi pokušeními. Utvrdiv se ve svém novém životě dokonale, složil r. 1319. řeholní sliby, studoval bohosloví a byl r. 1328. na kněžství posvěcen. Příbuzní chtěli mu vystrojiti hlučnou slavnost primiční s okázalým průvodem do chrámu, hudbou a stkvělou hostinou, pokorný řeholník zamítl však tuto okázalost a sloužil svou první mši sv. tiše. Ustanoven byv potom kazatelem ve svém rodišti, jímал výmluvnými svými kázáními srdce svých posluchačů tak, že mnozí z nich byvše dříve zatvrzelými hříšníky, upřímné pokání činili. Jeden z příbuzných jeho, Jan Korsini soužen byl těžkomyslností a proměnil svůj dům v hostinec, do něhož lákal karbaníky, opilce a smilníky, aby mrzkými jejich rozkošemi těžké mysli své ulevoval. Z toho rmoutil se velice kněz Ondřej, jenž sám na sobě byl zkusil, jakého boje jest třeba, aby člověk hříšné náruživosti svoje přemohl. I domlouval tedy strýci Janovi a sliboval mu ve jménu Páně uzdravení, jestli odřekne se prostopášníků, po týden se postiti a denně sedmkrát modlitbu Páně a Pozdravení andělské se modliti bude. Jan Korsini uposlechl této rady a nabyl zdraví těla i duše.

Po čase byl Ondřej od představených svých poslán na vysoké školy do Paříže, kde ve vědách se zdokonalil a doktorem bohosloví se stal, načež vrátiv se do Florencie, zvolen byl převorem kláštera svého. Zatím rozšířila se pověst o jeho učenosti, výmluvnosti a horlivosti, a daleké okolí Florencké nazývalo jej apoštolem krajiny té. Pokorný Ondřej byl by nejraději sloužil Bohu v zátíší klášterním, světu neznám a světem nehledán, avšak Bůh usoudil jinak. Roku 1360. zvolila jej kapitola hlavního chrámu v blízkém městě Fiesole jednomyslně biskupem. Převor Ondřej uslvšev to, skrvl se

v kartusiánském klášteře ve Florencii, aby povýšení tomu se vyhnul, avšak malé dítě vyzradilo pobyt jeho. Nechtěje vůli Boží odporovati, přijal potom nabízenou důstojnost a byl na biskupa Fiesolského posvěcen.

V novém úřadě svém žil Ondřej i nadále jako prostý řeholník v tuhé kázni, nosil spodní žiněné roucho, spával na tvrdém lůžku, krotil tělo své posty, bděním a bičováním a byl pilen modlitby i rozjímání. Biskupský úřad svůj zastával s apoštolskou horlivostí, pečuje o spásu svých věřících. Zejména pátral po zatvrzelých hříšnících a neustával napomínáním a prosbami naléhati na ně, až se mu podařilo je obrátiti. Sám k sobě jsa přísný, choval se ku bližním všech stavů laskavě a shovívavě. O chudé staral se jako otec, a myl jim dle příkladu Páně každý čtvrtek nohy.

Na štědrý večer r. 1372. biskup Ondřej, an ku mši sv. se připravoval, byl poučen zjevením, že dny pozemského jeho života jsou sečteny. Po mši sv. zachvátila ho potom prudká zimnice, tak že ulehl. Celé město truchlilo nad nemocí výtečného velepastýře svého, on však radoval se, že brzo již povolán bude ku Spasiteli svému. I zemřel blaženě v Pánu dne 6. ledna 1373. Tělo jeho přeneseno bylo do Florencie a pohřbeno v tamním chrámu karmelitánském, kde slavný tento sluha Boží tak dlouho byl žil. Lid začal ho ihned ctíti jako světce, a zázraky, jimiž Bůh jej oslavil, pohnuly papeže Urbana VIII., že ho r. 1620 za svatého prohlásil.

Sv. Ondřej upadl v mládí svém do velkých hříchů, za nedlouho však obrátil se, činil upřímné pokání a oplakával svých někdejších poblouzení až do smrti. Mnohý křesťan chodí každoročně ku sv. zpovědi a obnovuje předsevzetí, že se polepší, a přece vrací se stále ku svým starým hříchům, nevaruje se blízkých příležitostí ku zlému, nenapravuje daných pohoršení, nekrotí svých náruživostí a neostříhá smyslů svých. Scházíť mu pevná, rozhodná vůle, a proto neprospívá mu ničeho milost Boží, které v hojné míře se mu dostává. Takový člověk vězí u velikém nebezpečení, že naplní se na něm slovo Páně: „Nebudete-li pokání činiti, zahynete“ (Luk. 13, 5). Kéžby všickni takoví nedbalci porozuměli napomenutí sv. Pavla: „Jako jste vydávali údy své v službu nečistotě a nepravosti, tak nyní vydávejte údy své v službu spravedlnosti ku posvěcení. Nebo odplata za hřích jest smrt, ale milost Boží jest život věčný.“ (Řím. 6, 19. 23).

2. Sv. Veronika.

Mezi svatými ženami, které v Ježíše Krista uvěřily, jeho následovaly a jemu sloužily, byla i Veronika (Berenice), zámožná paní, kteráž v Jerusalemě svůj dům měla. Když Spasitel bolestou křížovou cestou na smrt krácel, provázela ho také ona s jinými nábožnými učednicemi jeho na Kalvarii. Božský trpitel umdlával a klesal pod těžkým břemenem kříže a tvář jeho zalévala se potem a krví. Jak ráda byla by soucitná Veronika Pánu polehčila a bolesti jeho zmírnila! Jak ochotně byla by sama trpěla a na smrt šla za něho! Nemohouc však jiným způsobem trpícímu Spasiteli uleviti, přistoupila k němu a podala mu svoje potní roucho, aby sobě krví a potem zbrocenou tvář svou utřel. A Kristus Pán přijal tento něžný projev upřímné lásky a soucitnosti, přitiskl podané roucho na svou tvář a vrátil je Veronice. Jak velice byla nábožná žena ta za svou lásku odměněna! Mělať na tom rouchu trvalou památku na Božského Mistra svého, totiž obraz svaté tváře jeho.

Dle starobylého podání dokonala Veronika život svůj v Římě, odkávši posvátné potní roucho s obrazem tváře Páně papeži sv. Klementovi. Roucho to chová se podnes v chrámě sv. Petra v Římě a dle vzoru jeho byla již v nejstarších křesťanských dobách i jiná vyobrazení svaté hlavy trním korunovaného Spasitele zhotovena, kterými mnohé chrámy Páně se honosí.

Trpící Spasitel vzbudil v srdci sv. Veroniky cit hluboké soustrasti a sdílnosti. Kdykoli na obraz Ukřižovaného patříme; kdykoli hledíme na jeho svatou, trním věnčenou a zbodanou hlavu i tvář krví skropenou, vzpomínejme, že Kristus Pán potupnou a bolestnou smrt kříže podstoupil za nás, za naše hříchy. Vzbudme tudíž i my v srdci svém cit posvátné sdílnosti a soustrasti k němu a neobnovujme rány jeho svými hříchy, aby přesvatá krev jeho nepřišla na nás na zmar! Ku této sdílnosti vybízí nás Božský trpitel sám slovy proroka Jeremiáše: „Ó vy všickni, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li bolest, jako bolest má.“ (Pláč Jer. 1, 12.)

Dne 4. února slaví se ještě památka sv. Gilberta, zakladatele řádu v Anglii, sv. Remberta, arcibiskupa Hambursko-Bremského, sv. Hrabana Maura, arcibiskupa Mohučského, blah. Johanny z Valois, zakladatelky paulenské řehole Zvěstování Panny Marie, a j.

Dne 5. února.

Sv. Agatha, panna a mučednice.

Milostná panna, krásná jako anděl Páně, ozdobená věncem z krvavých růží a bělostnou lilií, kyne nám dnes s nebe. Žila v první polovici třetího století na ostrově Sicílii. Řecké jméno její Agatha t. j. dobrá, dobrosrdečná, značilo případně celou povahu její. Bylať Agatha (Háta) dívka spanilé postavy, vynikajících schopností duševních a nad míru milého, dobrého srdce. Vzácní a bohatí rodičové dali si na výchově dcerušky své mnoho záležitosti. Sami jsouce zbožnými křesťany, naučili Agathu milovati Krista Pána a vstoupili do duše její obzvláště tu pravdu, že krása tělesná jest klamná a marna a že jen bázeň Boží jest trvalou ozdobou křesťanské panny. Agatha vyspěla v sličnou krasavici. Byla skromná, tichá, přívětivá, byla nábožná a nevinná. Ačkoli pak stranila se hlučného světa, žijíc v tiché domácnosti rodičů svých, mluvilo se přece v širém okolí o její kráse, o jejím bohatství a o velkých ctnostech spanilé duše její. I nebylo divu, že brzo hlásili se nápadníci, kteří si přáli tuto zámožnou, sličnou, vzdělanou a ctnostnou pannu za manželku pojati. Avšak Agatha neměla smyslu pro pozemskou lásku, ježto srdce svoje zadala Spasiteli, jemuž sloužití chtěla všemi silami svými.

Toho času přišel do města Katanie na ostrově Sicílii náměstek císaře Decia Kvintian, aby dle císařského rozkazu křesťany ukrutně stíhal, mučil a na smrt odsuzoval. Byl z nízkého rodu a měl jen nepatrné jmění, sotva tedy uslyšel o vzácné, spanilé a bohaté Agatě, umínil si, že stůj co stůj získá ji pro sebe, aby takto se obohatil a s předními šlechtickými rody v zemi ve svazek příbuzenský vstoupil. Že Agatha horlivou křesťankou byla, přišlo vladaři vhod, ježto mohl ji snáze do své úřední moci dostat, aby ji buď lichocením, buď hrozbami ku sňatku manželskému pohnul.

Agatha zvěděvši o úmyslu vladařově, předvíдалa těžký boj, jež podniknouti musí. Tušila bolestné muky a mučednickou smrt a proto posilnila se důvěrnou modlitbou k nastávající zkoušce. Modlila se: „Všemohoucí Bože, jenž silný jsi ve slabých, vlož sílu orlí do srdce holubice a dej zmužilost srdci mému beránčímu. Se vším, co mám, obětuji se tobě a odevzdávám pod ochranou tvou duši svou i tělo svoje. Ty, vševedoucí Pane, znáš mou dobrou vůli, že jsem hotova, za víru



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Agatha,
panna a mučednice.

a ctnost svou ráda umřítí, znáš ale i mou slabost a nedostatečnost. Pomáhej mně tedy, abych v posvátném boji za čest a slávu tvou se neviklala a neklesala!“

Šlechetná panna myslila tu pouze na tělesné muky a ukrutnou smrt, zatím však měla zprvu podniknouti boj mnohem bolestnější a nebezpečnější. Kvintian dav ji k sobě předvolati, lichotil jí nejprv a vybízel, aby od Krista odpadla a dle rozkazu císařského modlám sloužila. Pohled na spanilou dívku tu rozplamenil v něm tělesnou žádost a zaslepil ho dokonale. Ctižádost, lakota a mrzká chlipnost ovládly pohanem tím úplně. Agatha však svůdce toho zkrátka a důrazně odbyla. Odbytý vladař nechtěl prozatím jednati proti křesťanské panně násilně a vymyslel si lest, aby ji záměrům svým naklonil. Rozkázal, aby cudná Agathä zavedena byla do pověstného domu nestydaté ženy Afrósie, které přislíbil hojnou odměnu, podaří-li se jí, odvrátiti pannu tu od víry křesťanské ku modloslužbě. Tam v tom brlohu necudnosti měl ve svaté panně udušen býti i všeliký stud a vzplanouti oheň smyslnosti. Kvintian doufal, že Agatha takovým způsobem ztratí nejen svou víru, ale i svou panenskou čistotu a nebude potom více odpírati žádosti jeho. Po třicet dnů byla Agatha držána v tomto domě, jsouc nucena, ustavičně naslouchati nestydatým slovům zhýralých hejskův a zvrhlých ženštin i patřiti na hanebné skutky jejich. Jaká to byla trpká zkouška pro svatou tu pannu, která chvěla a rděla se nad každým neslušným slovem a zmírala strachem nad každým necudným skutkem! Avšak Bůh posiloval ji, tak že srdce její zůstalo neposkvrněným jako sníh na horách. Ani lichocením a prosbami, ani hrozbami a špatnými příklady nedala se odvrátiti od víry svaté a čistoty srdce. Rekovnou statečností odrážela všechny útoky drzých svůdcův a zachovala věrnost Ježíši Kristu. Dnem i nocí s pláčem prosila Boha, aby ukrátil tuto bolestnou zkoušku a raději jí dopřál koruny mučednické. Kdykoli svůdnice Afrosie jí domlouvala a ke hříchu sváděla, odpovídala svatá panna: „Víra a čistota moje stojí na pevné skále a skalou tou jest Spasitel můj Kristus. Slova vaše jsou pouhým větrem, lichoty vaše jsou jen lijákem a výhrůžky vaše jsou povodní, jež marně na tu skálu dorážejí.“ Když svůdnice Afrosie posléze se přesvědčila, že všechno její namáhání jest marné, řekla vladaři: „Zbav mne uložené povinnosti, abych tu křesťanku svedla, neboť snáze bych obměkčila kámen a ohnula železo, nežli překonala zatvrzelost její.“

Po třiceti dnech zavolal zklamáný vladař Agathu na soud. Láska jeho zvrhla se nyní ve vzteklou nenávisť. Po obvyklých soudních otázkách po jejím jménu a původu, řekl: „Jsi-li svobodnice, šlechtična a osoba bohatá, proč nestydíš se žíti jako sprostá otrokyně?“ Agatha odpověděla: „Jsem služebnice Kristova; jemu sloužiti jest největší svobodou a nejvzácnějším šlechtictvím.“ Vladař vzkřikl: „Což my nejsme svobodni ctíce bohy nesmrtelné?“ Svatá panna vece na to: „Vy jste otroci pověry, která mrtvým modlám ze dřeva a z kamene prokazuje úctu, jež náleží pouze jedinému pravému a živému Bohu.“ Rozhněvaný soudce řekl ihned: „Vol sobě, co sama chceš; buď obětuj bohům, aneb připrav se na nejhorší mučení.“ Agatha odvětila: „Divní to bohové! Chceš snad, aby ženou tvou byla nějaká Venuše, a ty sám chceš podobným býti cizoložnému Jovišovi?“ Podrážděný soudce rozkázal nyní sluhům, aby statečnou Agathu zpoličkovali. Když se to stalo, pravila svatá panna: „Pokládáš tedy otázku mou za urážku? Jaké to máte tedy bohy, jimž stydíte se býti podobnými?“ Obávaje se zahanbení před lidem, dal ji vladař potom odvésti do žaláře, aby tam smýšlení svoje změnila.

Nazítří povolal ji Kvintian znova k soudu a otázel se jí, na čem se ustanovila ku spáse svojí. Agatha odpověděla: „Spása má jest Kristus, od něhož neustoupím.“ Vladař mluvil dále: „Zapři Krista a obětuj bohům, aneb dám tě mučiti, tak že na kolena padneš a v hrozných bolestech o smilování prositi budeš.“ Svatá panna vece: „Železo a okovy připoutají mne ještě pevněji ku Kristu, oheň roznítí mou lásku k němu ještě více, a blízká smrt vzbudí touhu mou po něm; Bůh, můj pomocník a ochránce, bude mým těшитelem!“

Kvintian rozkázal potom svatou pannu roztáhnouti na skřípec, zbičovati, železnými hřebeny sápati a pochodněmi páliť. Za těchto ukrutných bolestí zůstala Agatha trpělivou mluvíc: „Jsem šťastna, jakobych slyšela radostnou zprávu, patřila na toho, po němž toužím, a našla veliký poklad. Vždyť i pšenice nemůže přijíti do sýpky, pokud klas není na humně rozšlapán a zrno od plev očistěno. Tak i duše má nemůže s korunou slávy do nebe vjíti, pokud tělo mé mukami ztrýzněno nebude.“ Tato podivuhodná trpělivost podráždila vladaře až k šílenosti, tak že vzkřikl: „Opovržená ta otrokyně opovazuje se mně vzdorovati? Nuže, uřežte jí tedy nadra, však ona beztoho nebude jich nikdy ku kojení potřebovati!“ Zarděvši se zvolala svatá panna: „Nelidský ukrutníče, nestydíš

se, řezati prsy moje? Což nepožíval jsi v dětství svém prsu mateřského? Či kojila tě ohyzdná hyena? Však Bůh všemohoucí vzkřísí a oslaví i zobavené tělo moje!“ Katané vykonali ihned na sv. Agathě ukrutný rozkaz a uvrhli ji potom do žaláře, kde jí nikdo nesměl rány ovázati ani léčiti ani pokrmu poskytnouti. Avšak v noci otevřely se žalární dvěře a cti-hodný kmet vstoupil jimi ku svaté mučednici maje v ruce nádobu s balsámem. Pozdraviv ji přívětivě řekl: „Dcero milá, přicházím rány tvé zhojit; Spasitel posílá mne k tobě.“ Děkujíc odpověděla Agatha, že nepotřebuje lidského léku, jelikož má lékaře Krista, jenž může ji jediným slovem vyléčiti.“ Tu řekl stařec: „Nuže, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista velím, abysi zdráva byla,“ načež zmizel. Svatá panna byla dokonale vyhojena a zvěděla, žeť kmet onen byl apoštol Petr. Padši na kolena vzdávala Bohu za to upřímné díky. Strážníci zděsili se tak, že utekli. Spoluvězňové radili svaté mučednici, aby zatím uprchla, ona však nechtíc připravit se o korunu mučednickou, zůstala v žaláři.

Po čtyřech dnech dal vladař Agathu k sobě povolati, a spatřiv ji dokonale zdravu, přičítal to kouzlům, a sváděl ji znova k modloslužbě. Ona však kárala jeho zatvrzelost i ukrutnost a vyznala, že nikdy neodstoupí od Krista Pána, od něhož uzdravena byla. I rozkázal soudce, položiti na podlahu ostré střepiny a žhavé uhlí a obnaženou svatou pannu na těch střepinách i na tom uhlí váleť. Střepiny rozdíraly panenské tělo její a žhavé uhly vpalovaly do něho bolestné smahy. Bůh pak těšil a sílil ji i v těchto mukách. Náhle otřásla se země, tak že blízká zeď se zřítíla a dva z předních důvěrníků vladařových zasula. Z toho vzbouřil se pohanský lid, tak že vladař rozkázal polomrtvou Agathu zase do vězení odnésti. Síla její byla zatím strašnými mukami vyčerpána. Nemohouc již více pokleknouti, pozdvihla svatá mučednice naposled ruce svoje a modlila se: „Hospodine Bože můj, děkuji tobě za všechno! Miloval jsi mne a posiloval jsi mne v mukách, přijmiž mne nyní milostivě k sobě!“ Takto modlíc se usnula v Pánu dne 5. února roku 251. v městě Katanii. Nábožné ženy pohřbily s uctivostí tělo její.

Pohan Kvintian zamýšlel potom uchvátiti veliké bohatství po umučené světici a chtěl proto i příbuzné její ze světa sprovoditi, an se k tomu však chystal, jedu koňmo přes řeku utonul.

Sláva sv. Agathy rozšířila se záhy po celé Církvi a
Církev vítězná.

zvláště v okolí sopky Etny na Sicilii, kde věřící utíkali se k její přimluvě, kdykoli sopka ta bouřiti začala. Vypravuje se, že hned za rok po smrti sv. Agathy, když Etna hrozně soptila, křesťané vzývali sv. mučednici tu a že orodováním jejím Katanie od zkázy zachráněna byla. Později závodilo hlavní město Sicilie, Palermo, s Katanií o čestný název rodiště sv. Agathy, zatím náleží však světice ta oběma těmto městům, kde nábožně ctěna jest, ba náleží celé Církvi katolické, která hrdinskými ctnostmi jejími právem se honosí a jméno její v počet těch světcův a světic Božích vložila, jež při každé mši sv. po pozdvihování kněz vzývá.

Že věřící na ostrově Sicilii pod ochranu sv. Agathy marně se neutíkali, o tom svědčí tato dějepisem zjištěná událost. Roku 1634. rozevřel se na Etně nový kráter (otvor) chrlicí spousty žhavé lávy, kamení a sirnatého dýmu. Celé široké okolí zachváčeno bylo hrozným zemětřesením, žhavé kameny litaly vzduchem, mnoho vesnic bylo zasuto a lidé schli strachem. V největším nebezpečení octla se Katanie ležící právě pod Etnou. Tu vzali obyvatelé tohoto města závoj sv. Agathy chovaný ve hlavním chrámě nad hrobkou její a ubírali se s ním v kajícím průvodě ku sopce, kde klečíce na horké půdě, s pláčem volali ku světici té o pomoc. A světice pomohla; na přimluvu její ustálo zemětřesení, zhasly plameny a ztišila se sopka. Také v jiných katolických zemích utíkají se věřící ku této svaté mučednici v nebezpečení ohně.

Hrdinská statečnost, podivuhodná trpělivost a nezlomná vytrvalost, kterou sv. Agatha i v nejhroznějších tělesných mukách osvědčila, nebyla zjevem přirozeným. Tolik trpěti a tak vytrvati, pouhou silou lidskou nedovede žádný člověk, byť i statečným mužem byl, neřku-li slabá útlá dívka; to může způsobiti jen zázračná milost Boží. Touto milostí Boží stávaly se křesťanské útlověké panny nepřemožitelnými rekyněmi, světu ku podivu i k úžasu, a Církvi svaté k útěše, chloubě a užitku. I pohané divili se neslýchané statečnosti a trpělivosti těchto křesťanských mučednic, a mnozí z nich přesvědčili se z toho, že ta víra, za niž i slabé dívky radostně podstupují muka i smrt, zajisté z Boha jest. Tak šířila se Církev Kristova nejen hlásáním sv. evangelia, nýbrž hlavně i zázraky, jež Bůh ve sv. mučednicích působil.

Dne 5. února koná se ještě památka sv. biskupů Brixenských, Albuina a Ingenuina, sv. sester Adély a Bertrady, abatyšů v Porýnsku, a j.

Dne 6. února.

Sv. Dorothea, panna a mučednice.

Vonná kvítka, něžné dítky milé vesny, krásnými jsou znaky ctností, jimiž svaté panny zdobily se na oslavu nebeského chotě svého Krista Ježíše. Krásněji rozvíjejí se v zahradě Boží na nebesích květy, kterými Spasitel skráně těchto věrných služebnic svých věncí. Po těchto nevadnoucích květech toužila svatá panna Dorothea. Daleko od nás, v odlehlé Kappadocii, v hlavním městě Cesareji, rozkvétala v druhé polovici třetího století vydávajíc vůni svatosti. Řecké jméno její Dorothea, t. j. Bohem daná (Bohdanka) nebylo jí od rodičů nadarmo uděleno; bylať jim od Boha dána k radosti a chloubě. A vzácní rodičové vážili si toho daru Božího, a v duchu svaté víry Kristovy vychovávali dcerušku svou s něžnou pečlivostí. Dorothea vyspěla ve sličnou pannu stkvějící se neobyčejným darem moudrosti i čistotou srdce, skromností a bohabojností. Zdobila panenskou duši svou věncem z bělostných lilí a růží, a milovaný Spasitel povolal ji ku slávě mučednictví, aby ten spanilý věnec její doplněn byl ozdobou růží krvavých.

Do Cesareje přibyl nový císařský náměstek Sapricius, aby rozkazy ukrutného císaře Diokleciana proti křesťanům se vší přísností v Kappadocii prováděl. Dorothea žila v tiché domácnosti rodičů svých vystříhajíc se všeho styku s hlučným světem, když však křesťanům hrozilo nebezpečí, vycházela z domu mezi ně, aby jich ve víře svaté posilovala, jim zmužilosti dodávala a skutky milosrdenství konala. Zvědév o tom vladař, kázal horlivou tu křesťanku zatknouti a na soud přivést. Když ji vyzval, aby dle rozkazu císařova modlám obětovala, řekla ona: „Hospodin, Bůh nejvyšší, přikázal mně, abych jemu samému sloužila. Uvaž sám, sluší-li více poslouchati panovníka pozemského, či nebeského; člověka více, než Boha. I císařové jsou lidé smrtelní, jakými byli i bohové vaši, jichž obrazům se klaníte.“ Vladař pohrozil jí mukami, neuposlechneli, svatá panna však odpověděla: „Nebojím se časných muk, jež krátko jen trvají, neboť Spasitel náš dí: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabítí nemohou, než bojte se raději toho, který může i duši i tělo zatratiti do ohně pekelného.“ (Mat. 10, 28.) Soudce namítl: „Bohů se musíš báti, aby se nerozhněvali a duši i tělo tvoje nezahubili.“ Do-

rothea vece na to: „Nikdy nebudu se klaněti duchům zlým kteří jako my přebývali v těle smrtelném, na zemi hanebně žili a jako nerozumná zvířata zemřeli, nepoznavše toho, jenž stvořil nebe i zemi a všechno, cožkoli v nich jest.“

Sapricius se přesvědčil, že Dorotheu nepřemluví, proto rozkázal ji položit na skřípec, aby jí strachu nahnal, statečně ta panna však nebledla a nechvěla se, nýbrž řekla váhající katanům: „Čiňte, co vám uloženo, abych tím dříve se dostal ku svému Pánu do ráje.“ Ještě jednou pokusil se vladař domlouvati jí, aby odstoupila od své víry, život svůj si zachovala, za muže se vdala a v radostech žila, leč ona odvětila: „Jsem křesťanka, proto nebudu zlým duchům obětovati; za muže se nevdam, neboť jsem nevěstou Kristovou.“

Tehdáž žily v Cesareji dvě sestry Chresta a Kallista které nedávno, aby mukám a smrti ušly, svou křesťanskou víru zapřely a modlám obětovaly. Sapricius vzpomněl si nyní na ně a rozkázal Dorotheu jim odevzdati a slíbil jim hojnou odměnu, dovedou-li křesťanskou tu pannu od víry odvrátiti. Čeho nezmohl přísný muž, to zmoci měly lichotné jazyky ženské. Obě sestry domlouvaly skutečně Dorotě, avšak namáhání jejich bylo marné. Svatá panna plačíc objímala je, připomínala jim lásku Ježíše Krista, kterýž za hříchy naše smrt křížem podstoupil, a prosila je, aby důvěřovaly milosrdenství Božímu a upřímné pokání činily. „Větším jest hříchem, zoufati nad milosrdenstvím Božím, než ničemným modlám obětovati obraťte se tedy celým srdcem k nebeskému lékaři, abyste zase milosti Boží došly,“ — tak mluvila k nim Dorothea. Tu padly sestry na kolena s pláčem prosíce svatou pannu o přimluvu, aby pokání jejich Bohu příjemno bylo. Dorothea rozplakala se s nimi radostí a modlila se takto: „Bože, jenž jsi řekl: Nechci smrti bezbožného, ale chci, aby se obrátil bezbožný od cesty své a žil (Ezech. 33, 11); Pane Ježíši Kriste, který jsi nás ujistil, že andělové v nebi větší radost mají nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteříž pokání nepotřebují, uděl milosrdenství svého těm, které duch zlý od tebe odvrátil! Navrať tyto zbloudilé ovečky do stáda svého, aby jejich příkladem i jiní odpadlíci se vzpamatovali a k tobě se vrátili!“

Uslyšev tyto věci, rozpálil se vladař hněvem, tak že šat na sobě trhal a rozkázal, aby obě kající sestry k sobě svázány a do kotle smolou naplněného posazeny a upáleny byly. Rozkaz tento vykonán byl u přítomnosti sv. Doroty. Obě

sestry modlily se v plamenech: „Pane Ježíši Kriste, shlédni milostivě na lítost naši a uděl nám odpuštění,“ zatím co Dorothea jim statečnosti dodávala. Sestry vítězně dobojovaly a napravily takto mučednickou smrtí poklesek svůj.

Nyní došlo na Dorotheu. Sapricius dal ji na skřipci roz-táhnouti, bičovati a pochodněmi páliť, ona pak radovala se v těchto bolestech a řekla: „Nikdy ještě nebyla jsem tak veselá jako dnes, kdy vyrvala jsem z moci nepřitele duše sester svých a získala je opět Kristu. Veliká hostina strojí se dnes v nebi; andělové plesají, proroci, apoštolové a mučedníci radují se. Pospěšte tedy, abych brzo již stala se účastnou těchto radostí s těmi, s nimiž hořké slzy jsem prolévala.“ Pro tuto řeč kázal ji vladař pěstmi do tváře tlouci a posléze odsoudil ji ku smrti mečem. Sotva zaslechla svatá panna tento ortel, zaplesala a zvolala: „Díky vzdávám tobě, Pane Ježíši Kriste, choti duše mé, že mne do ráje voláš a již k sobě zveš!“

Dorothea kráčela na smrt jako na svatbu. Veliký zástup věřících doprovázel ji; jedni plakali, druzí šli tiše a sklíčeně. Byl bouřlivý zimní den; ledový víchř burácel krajem a sněhové vánice halily zemi i oblohu šedou smutnou rouškou. Tu řekla sv. mučednice: „Vizte, jak pusta a nevlídna jest tato země! Jak šťastna jsem, že jdu do krásnějšího kraje, kde blankyt nebeský nikdy mrakem se nezahaluje, kde ustavičně jarní větrky vanou, nivy se zelenají a v zahradě chotě mého lilie se stkvějí, vonné růže kvetou a sladké plody zrají! Jak plesám, že smím již do toho ráje vstoupiti!“ Náhodou zaslechl ta slova mladý úředník Theofil, jenž rád křesťany kousavým vtipem pronásledoval a z muk jejich potěšení míval. Přistoupiv ku světici řekl jí posměšně: „Nevěsto Kristova, pošli mně ze zahrady ženicha svého kytici těch krásných růží a košíček sladkého ovoce, které tam trhati budeš!“ Svatá panna pohleděla vážně na posměváčka a řekla: „Stane se, čeho si žádáš; dostaneš růže i ovoce, jen buď toho daru hoden!“ Na popravisti poklekla svatá mučednice a modlila se. A tu přistoupilo k ní sličné pacholátko majíc v ruce košíček a v něm tři růže a tři jablka, a řkouc: „Sestro milá, ženich tvůj posílá ti to.“ Ona pak řekla mu: „Dones, bratříčku, růže i jablka tajemníku Theofilovi, a vyřiď, že mu posílám, co jsem slíbila.“ To pověděvši, podala šíji svou katu a byla mečem státa.

Ve společnosti veselých soudruhů vyprávěl Theofil žertovně, že čeká každou chvíli z ráje krásných květin a ovoce,

jež spanilá děva odtamtud mu poslati slíbila. Tu vstoupil k němu hošík s košíčkem, v němž byly svěží růže s jablky řka: „Ty květy a plody posílá ti Dorothea ze zahrady ženicha svého.“ Překvapený Theofil nemohl se vynadiviti krásou růží a jablek a zvažněl. Podivná tato událost změnila ho rázem. Srdce jeho roztálo a duch jeho otevřel se nebeskému světlu. Theofil zatoužil po ráji nebeském a uvěřil v Krista. Když přátelé žasnouce nad obratem tímto, řekli mu, že buď blázní, buď žertuje, řekl jim: „Ani neblázním ani nežertuji, an věřím, že Kristus jest pravý Bůh. Celá Kappadocie jest v tomto měsíci sněhem a ledem pokryta; odkud jsou tedy tyto růže a tato jablka? Posmíval jsem se Dorotě žádaje, aby mně ze zahrady ženicha svého květův a plodů poslala, a hle, pacholíček, jenž po soudu mém ještě ani mluvití neumí, přišel ke mně a sladkými slovy vyřídil mně, že žádost moje jest naplněna, a odevzdal mně růže a jablka. Kdož jiný to byl, než anděl Páně! Blahoslaveni jsou, kdož věří v Krista a pro jméno jeho trpí. Onť pravý Bůh jest, a opravdově moudrý jest pouze ten, jenž věří v něho.“

Sapricius zvěděv, co se přihodilo s Theofilem, povolal jej k sobě a vytýkal mu, jak prý pošetile jedná, an věří v Krista, o němž i sami křesťané praví, že od Židů potupně ukřižován byl. Theofil odvětil mu: „Právě proto, že byl Kristus ukřižován, myslil jsem bludně, že není Bohem a rouhal jsem se jemu. Nyní však poznal jsem blud svůj a lituji ho.“ Dlouho ještě rozmlouval s ním vladař, aby ho od Krista odvrátil, avšak Theofil stál ve své víře pevný a neodstoupil od ní, ani když mu bylo pohroženo mukami. Pozbyv trpělivosti, kázal ho tedy vladař na skřípec natáhnouti, železnými háky trhati a pochodněmi pálit. V mukách těch opakoval Theofil častěji modlitbu: „Kriste, Synu Boží, vyznávám tebe! Uveď mne do sboru svých vyvolených!“ Potom odsoudil jej vladař ku smrti mečem. Tak zemřel na přímluvu sv. Doroty v tento obrácenec slavnou smrtí mučednickou. Byl povolán na vmeči Páně teprv o hodině jedenácté a obdržel mzdu s těmi, kteří po celý den pracovali.

Svatá mučednice Dorothea dle vylíčené tuto události bývá zobrazována majíc v ruce košíček s růžemi a jablky.

Kdo chybujícího bratra napravit chce, nechať jedná s ním tak, jako chovala se sv. Dorothea k oběma sestrám,

kteřé měly uloženo, aby ji k odpadlictví od víry svedly. Nekárala jich a nedotýkala se poklesku jejich příkrými výčitkami; z úst jejich mluvila jen láska, a ta našla přístupu do srdcí obou zbloudilých sester, tak že ony ku Kristu Pánu se vrátily a za něho milerády život daly. Tak jedná i matka s nemocným dítětem; hladí a laská je, majíc mnohem větší péči o ně, nežli kdyby ono zdrávo bylo. Vředů dotýkati se smíme jen pozvolna a jemnou rukou, jinak bychom je mnohem více zjitřily. Přísná slova, bezohledné výčitky a pohružky nikoho nenapraví; jen upřímná láska jest klíčem, jenž otvírá nám zabeďněné dvěře srdce hříšníkova; komu pak se podařilo získati si důvěru svého chybujiícího bližního, ten snadno potom obrátí a polepší jej. Tak napomíná nás sv. Pavel, abychom my silnější snášeli mdloby slabých a bližnímu svému zalibovali se k dobrému a ku vzdělání. (Řím. 15, 12.)

Prosme sv. Dorotheu aby i nám ze zahrady nebeského ženicha svého poslala aspoň jednu růži, aby i srdce naše vzplánuło posvátnou touhou po Spasiteli a nebeská naděje sílila nás na strastiplné pouti naší v tomto slzavém údolí!

Dne 6. února slaví se ještě památka sv. Guarina biskupa v Palestrině, sv. Silvana biskupa v Emese a soudruhů mučedníků, sv. manželů královských Iny a Ethelburgy v Anglii, sv. Amanda (Miloše) biskupa Maastrichtského v Belgii, atd.

Dne 7. února.

Sv. Romuald, opat.

Z mohutného kmene, zasazeného v štěpnici Kristově arcioťcem mnichů na Západě sv. Benediktem, vyrostlo průběhem věků množství odnožů, z nichž proslul i řád poustevníků Kamaldolských založený sv. Romualdem. Světec tento, potomek vzácného rodu vévod Ravenských, narodil se r. 907. v Raveně, hlavním městě soujmenného vévodství ve státě papežském. Dle tehdejšího způsobu obvyklého v mnohých panských rodinách, dostal Romuald vychování zcela převrácené. Ve společnosti štolbů, zbrojnošův a lovců vyrostl v jinocha nevázaného a nevědomého, honil se výhradně po zábavách a pustých radovánkách a žil prostopášně. Jedinou radost působily mu odvážné jízdy, honby a hry, nestoudné ženštiny a hlučné pitky; slovem, Romuald byl rozmařilým světákem. Zatím však neopouštěla ho milost Boží nadobro, tlukouc často

na srdce jeho. Romuald nemohl ani ve víru rozkoší ubrániti se mocným představám a pocitům, že posavadní život jeho jest bláznivý, aniž dovedl potlačiti v sobě touhu, aby tomuto převrácenému životu učinil konec a nastoupil jinou, a to lepší dráhu. Za hlučného hýření uchvacovala ho nejednou trapná nevolnost, tak že prchal ze společnosti nevázaných soudruhů svých. Často, an omamoval se pohárem hříšných rozkoší, zamýšlel se a přemítal, jak šťastni jsou ti, kdož mají srdce čisté, a jak nespokojeným rozervancem jest on. Nejednou, když na honbách zatoulal se v hlubokém lese do odlehlého údolí, kde nebylo slyšeti než šum stromů, zpěv ptactva a šplounání horské bystřiny, stanul, a dumal o klidu a blahu, jehož požívají zbožní poustevníci, kteří dali výhost světu a v ústraní Bohu slouží. Za takových okamžiků pociťoval mladý rozmařilec Romuald vanutí Ducha Božího a činil dobrá předsevzetí, avšak za nedlouho vrhal se znova do víru pustých rozkošností. Tak potácel se ubožák dlouho mezi Bohem a světem, až posléze vyrvala ho z propasti hříchů neobyčejná a hrozná událost.

Otec Romualdův Sergius, muž to náruživý a prchlivý, pohádal se pro kus pozemku se svým příbuzným a vyzval ho na souboj, jehož svědkem musil býti Romuald. V souboji tom zabil Sergius soka svého. Činem tím byl Romuald do hlubin duše své dojat. Od té doby nedalo mu svědomí pokoje vytýkajíc mu, že jest spoluvinníkem hrozné vraždy té. Aby došel klidu, odebral se do blízkého benediktinského kláštera sv. Apolináře, kde podle tehdejší církevní kázně podrobil se čtyřicetidennímu pokání, jež ukládáno bývalo kajicníkům za zločin zabití. Tak se dostal Romuald z nebezpečného okruhu hříšných příležitostí a pokušení, jimiž doposud stále kuzlému byl sváděn, do klášterního zátíší, kde brzo celý se změnil. Řeholní bratr, jenž ho obsluhoval, domlouval mu a napomínal jej, aby zřekl se nadobro světa a vstoupil do řehole, kde nalezne klidu a pravého štěstí. Romuald váhal zpočátku. Když však několik dnů horlivě se modlil a Boha o radu prosil, zjevil se mu ve snách sv. Apolinář a napomenul ho, aby dal světu navždy výhost. Tu již rozhodl se Romuald a požádal, aby do kláštera za mnicha přijat byl. Opat zdráhal se zpočátku prosbě té vyhověti, obávaje se pomsty prchlivého otce jeho Sergia, a teprv když arcibiskup Honestus zakročil a odpor Sergiův zlomil, byl Romuald r. 927. do řehole přijat.

Romuald obrátil se v klášteře do opravdy a trvale. An dříve jen v tělesných rozkoších a pustých zábavách si liboval,

šetřil nyní vzorně řeholní kázně, nalézaje v modlitbě, zbožném rozjímání a sebezapírání radost a útěchu. Byv dříve prostopášníkem hrubého zrna, stal se v klášteře vzorem přísného kajicníka, jenž oplakáváje předešlých poklesků svých horlivě snažil se, aby i všickni řeholní spolubratři jeho podobně jako on, přísně žili. V této horlivosti své přicházel někdy až do zámezí, káraje liknavější mnichy, že nezachovávají původní přísné řehole sv. Benedikta. Tím však vzbudil si mnoho nepřátel. Vlažní a lhostejní mniši zahořeli proti němu nenávistí, vytýkali mu, že bezmeznou přísností svou ruší pokoj a svornosť v klášteře, a spikli se proti němu. Znamenaje to, vyžádal si Romuald od svého opata odpuštění, odešel z kláštera, a odebral se do krajiny nedaleko města Benátek ku slovutnému poustevníku Marinovi, aby od něho učil se přísnému, nábožnému životu. Marinus přijal jej ochotně za žáka svého a zaučoval ho zejména pokoře a trpělivosti. Poustevník ten vedl si při tom nad míru přísně a podivínsky, Romuald však poslouchal ho a podroboval se mu trpělivě ve všem. Kdykoli při společném zpívání a odříkávání žalmů Romuald v něčem se zmýlil, dostával od mistra svého prutem notnou ránu za ucho, když pak ranami těmi na levé ucho nahluchl, poprosil skroušeně učitele svého, aby ho budoucně šlehal za pravé ucho.

Toho času nastaly v Benátkách občanské bouře a převraty, v nichž dóže (vévoda) Petr Urseoli složil úřad svůj, a chtěje za hříchy své činiti pokání, odebral se potom k Marinovi a Romualdovi na poušť. Pro trvalé nepokoje v zemi odebral se Marinus r. 978. s těmito soudruhy svými na dalekou cestu k západu a došel s nimi až na pomezí španělské. Tam vstoupil kající Urseoli do kláštera v Euxaně, Romuald pak zřídil si opodál poustevnu, v níž se usadil. Za nedlouho roznesla se daleko široko pověst o tomto poustevníku a lidé sbíhali se k němu prosíce ho, aby jim byl vůdcem na cestě k dokonalosti křesťanské. Tak získal Romuald v krátké době množství učňů, jimž ukládal stálou modlitbu, rozjímání, přísné posty a bdění, jsa jim sám vzorem přísného zapíravého života poustevnického. Kromě toho ujímal se Romuald prostého lidu a hájil ho proti útiskům pánů, čímž získal si lásku a úctu v celé zemi.

Po třech letech zvěděl Romuald, že starý otec jeho Sergius, jenž po osudném souboji ze strachu před krevní pomstou do kláštera sv. Severa u Raveny se utekl, zatím život v klá-

šteře si omrzel a do světa navrátiti se zamýšlí. Aby tomu zabránil, spěchal Romuald neprodleně do Raveny. Shledav se s otcem, prosil ho snažně, aby neodcházal z kláštera a zbytek života svého v kajenosti trávil. Dlouho nechtěl se otec k tomu odhodlati, až posléze naléhavým prosbám synovým povolil.

Romuald zůstal potom již stále v Italii, zdržuje se na rozličných pouštích, kamž přicházeli k němu mniši a poustevníci bažící po vyšší dokonalosti, on pak ochotně a neunaveně zaučoval je životu poustevnickému.

O velkonocích r. 996. zavítal císař Otto III. do Raveny, kde nařídil, aby mniši kláštera Klassenského opodál města ležícího, nového opata si zvolili. Mniši zvolili jednomyslně Romualda. Ten však zdráhal se důstojnost tu přijati a podrobil se, až když císař navštívil jej a důrazně mu na srdce vložil, aby úřadu toho nezamítal. Tu teprv opustil Romuald milou poustevnu svou a ujal se vlády v klášteře. Avšak nepobyl tam dlouho, neboť záhy vzbudil přísností svou odpor mnichův, an jim ukládal, aby zachovávali všechna pravidla řehole sv. Benedikta zevrubně a svědomitě. Když mniši proto ho nenáviděli a rozkazům jeho vzdorovali, složil Romuald po čase opatskou hodnost, nechtěje býti zodpovědným za nekázeň v klášteře, a odebral se do Říma, odkud potom vykonal pouť i do mateřského kláštera Benediktinů na Monte Kasině. Častými válkami a rozbroji i převráceností lidskou byla tehdaž řeholní kázeň ve vlaských klášteřích žalostně pokleslá a rozpoutána. Přesvědčiv se o tom vlastní zkušeností, ustanovil se Romuald na tom, že s pomocí Boží těmito nepořádkům v milé řeholi své učiní konec a stůj co stůj do klášterů zavede kázeň a řád dle původního pravidla sv. Benedikta. Na ten účel procestoval všemi směry celou Italii, jsa všude od biskupův i velmožů radostně vítán a v úmyslu svém podporován. Kamkoli zavítal, všude bojoval plamennými slovy proti svatokupectví, jež toho času v Italii velice rozšířeno bylo, i proti světáckému duchu a nekázni v klášteřích, a domlouval kanovníkům i jiným světským kněžím, aby vedli společný život a pilni byli modlitby i zbožného rozjímání. Tyto šlechetné snahy jeho byly na mnohých místech zneužívány a podezírány a nejednou dostalo se mu za ně výsměchu a potupy; z mnohých klášterů, kde světácký duch zavládl, byl nadšený horlitého tento násilně vypuzen, ba několikrát ukládáno i o jeho život, on však nedal se žádnými překážkami a obtížemi od úmyslu svého zastrašiti. Klidně a trpělivě snášel nepřátelství zaslepených

rotivníků svých, spláceje jim slovy laskavými i skutky milosrdnými. Takto podařilo se mu trpělivostí a láskou mnohého nepřitele odzbrojiti a polepšiti. Tak působil Romuald po celý dlouhý život svůj ku cti a slávě Boží a k nápravě kleslých mravů svých bližních.

Ještě jako stoletý kmet obcházel s mladickým zápalem Itálii, hlásaje mocnými slovy pokání a shromažďuje kolem sebe zástupy učňů, kteří jeho vedením pro království nebeské ochotně podrobovali se tuhé kázni řeholní. Založil a obnovil řeveliký počet řeholních domův i pousteven a vychoval nečetné množství horlivých a svatých mnichů a poustevníků.

Počátkem r. 1012. přibyl Romuald do Toskánska a usadil se s několika soudruhy v odlehlé dědině biskupství Fiesolského, kde zřídil rozsáhlou osadu poustevnickou. Potom dle obyčeje svého odešel na jiné místo do hor, aby i tam poustevny založil. Jistý občan města Arezza, jménem Maldoli, měl krásný pozemek uprostřed hlubokých bukových lesů v blízkém poloří. Tomu zdálo se jednou ve snách, že vidí na pozemku dom vysoký, až do nebes sáhající žebřík, po němž bílé odění mníši vystupovali a sestupovali. Maje tento sen za pokyn od Boha, nabídl Maldoli pozemek svůj Romualdovi ku založení poustevnické osady. Romuald přijal milerád tento dar a zřídil na pozemku tom svatyňku ku počtě Božského Spasitele a vedle ní patero chýšek pro sebe a pro čtyři soudruhy své. Jová tato poustevnická osada nazvána jest vlasky Campo-Maldoli (zkráceně Camaldoli), t. j. pozemek Maldolův, a jménem svým nazván byl potom i řád poustevníků, jenž z malé této ružiny povstal. Záhy proslula Kamaldolská osada Romualdova tak, že z blízka i z daleka přicházeli četní poustevníci, kteří zřizovali si tam chýšky. Romuald dal těmto učedníkům bílé řeholní roucho a předepsal jim pravidla na základě staré řehole sv. Benedikta. Dle těchto pravidel žili členové řádu poustevníků Kamaldolských velmi přísně, zachovávající plné mlčení a přísný půst o chlebě, zeleninách a vodě a hodíce bosí, s hlavou oholenou a dlouhými vousy. Každý z nich měl svou chýšku se zahrádkou a kapličkou, všecky pak poustevny ohrazeny byly zdí, za níž rozkládala se stavení hospodářská k osadě příslušná. Uprostřed chýšek stál chrám Páně, v němž poustevníci scházeli se ku mši sv. a k církevním modinkám; jinak přebývali ve svých chýškách trávice život modlitbách, svatém rozjímání a ruční práci. Romuald byl svým bratřím dokonalým vzorem života poustevnického. Čítal

každodenně životy svatých a snažil se následovati jich v konání rozličných kajicích skutků. Často stěžoval si, že posud nedostihl mnohého světce v zapírání sebe sama. Lůžkem jeho byl slamník na holé zemi, pod řeholním rouchem nosil stále tři hrubé pásy a trestal ustavičně tělo své pro hříchy, jichž v mladosti se dopustil. Jsa k sobě z míry přísný, choval se ku bratřím svým laskavě a přátelsky a odpouštěl milerád nepřátelům. Jednou nařkl ho kdosi z těžkého zločinu, on však k tomu mlčel. Když lidé tomu se divili, řekl jim: „Lepší jest, trpěti nevinně a mlčeti, nežli trpěti zaslouženě a mluvit.“ Všecka svoje pronásledování a utrpení obětoval Bohu za pokání, maje ustavičně na paměti mládí svoje. Říkával, že cítí z prvních dvaceti let života svého ustavičnou hořkost a bolest, kdežto z ostatních sto let, která mu Hospodin dal a jež ztrávil v kajicnosti, má nevýslovnou radost a útěchu.

Utvrdiv řeholi svou v Kamaldoli, odebral se potom Romuald na horu Sitrii v Umbrii mezi městy Urbinem a Fulignem, kde novou poustevnickou osadu založil a po sedm let žil, vycházeje odtud ob čas na rozličná místa v Itálii. Tak navštívil i císaře Jindřicha II., jenž za příčinou své korunovace do Vlach zavítal.

Koncem r. 1026. pocítil Romuald, že brzo již povolán bude z tohoto života na věčnost. Tu pravil jednomu z bratří: „Dvacet let připravuji se již ku smrti, a čím více chystám se k ní, tím více zdá se mně, že nejsem hoden, abych před Boha předstoupil.“ I odebral se do kláštera Val di Castro a zřídil si opodál něho v lesním úvalu poustevnu, chtěje tam v ústraní zemřít. Rozloučiv se s bratřími zavřel se a očekával poslední hodinku. Pro velikou slabost a chorobu byl však přece nucen, přijati službu poustevníků, kteří svatého kmeta rádi obsluhovali. Na večer dne 19. června 1027 požádal, aby oba bratři, kteří ho ošetřovali, zatím odešli a zítra zase přišli. Bratři vystoupili z poustevny, tušíce však, že stařeček brzo již zemře, neodešli a zůstali venku. Pojednou zaslechli Romualda sladkými slovy hlasitě modliti se. Světec po chvíli umkl. Když bratři do poustevny vkročili, shledali, že mistr jejich život svůj již v Pánu dokonál. Tak zemřel Romuald, maje 120 let života svého. Na hrobě jeho událo se množství zázraků a lid ctil ho záhy jako velikého světce. Ještě po 439 letech bylo r. 1466. tělo jeho shledáno neporušeným.

Řád Kamaldolský, založený sv. Romualdem, rozšířil se časem z Itálie po celé Církvi katolické a měl i četné kláštery

panerské. Předchůdce sv. Otce Pia IX., papež Řehoř XVI. (1831—1846) byl z řehole té. V zemích rakouských měl někdy řád sv. Romualda kláštery ve Vídni a v Krakově. Zakladatel jeho zobrazuje se v bílém rouchu, an ukazuje na žebřík k nebi sáhající.

Plných sto let kál se sv. Romuald z hříchů mladosti své. Kdy pak, křesťane milý, počneš ty upřímné pokání činiti z hříchů svých? Začni raději hned, an nevíš, kolik ještě času popřeje ti k tomu shovívavý Hospodin!

Z let ztrávených v rozmařilosti zbyla Romualdovi jen hořkost, kdežto celé století, v němž Bohu věrně sloužil, zůstavilo v duši jeho sladkou útěchu a radost. Také ty, bratře milý, kdybysi podle zlých příkladů nevěrců a světáků v pustých rozkoších žil, neměl bysi z toho jednou leč hořkost, výčitky svědomí a zoufalou bolest. Budeš-li však Hospodinu věrně sloužiti a jako věřící, ctnostný a zbožný katolík žiti, pocítíš z toho již zde na zemi, obzvláště na smrtelném lůžku, nevylicitelnou útěchu a radost.

Dvacet let připravoval se sv. Romuald ku smrti, a přece se jí bál. Co je tu za naší doby lehkomyšlných lidí, kteří stále hřeší, ku smrti se nepřipravují a na ni nikdy nemyslí! A přece jest jisto, že kdo bez křesťanské přípravy ve hříchu zemře, na věky zavržen bude!

Sv. Romuald čítaje životy svatých rmoutil se, že posud se mu nepodařilo, hrdinských ctností jejich dostihnouti. Buďtež i nám svatí a světice Boží jasnými vzory, jichž skutků následovati máme, abychom směli doufati, že do společnosti jejich na nebesích jednou přijati budeme!

Dne 7. února koná se ještě památka sv. Richarda krále Vessexského, sv. Juliany, vdovy v Bononii, blah. Rainera z řádu cistercienského, a úmrtní památka papeže Pia IX. († 1878.)

Dne 8. února.

I. Sv. Jan z Mathy, zakladatel řádu.

V severní Africe, zaplavené mohamedánskými surovci, vzniklo v středověku několik států zvaných berberských (loupežných), odkud dávaly se nepřetržitě útoky na pobřeží jižní Evropy. Mohamedánští loupežníci přepadávali odtud koráby

křesťanů na širém moři, zajímali je a zavlékali zajaté křesťany do otroctví. Podobně útočili na pobřeží španělské, francouzské a vlaské, zapalovali tam dědiny, olupovali ubohé obyvatelstvo a odváděli je v poutech do svých zemí. Smutný byl osud těchto křesťanských vězňů, kteří dostali se v ruce mohamedánských divochů. Jedni z nich byli přikováni ku galejím (korábům) jejich, kde o hladu a žízní za vedra i mrazu dnem i nocí musili až do úpadu veslovati, jiní pak byli nuceni, loupežníkům těm konati nejtěžší práce na polích, snášejíce při tom jen potupu a bití. Odloučení od svých rodin a vzdálení své vlasti, hynuli tito ubožáci v neznámých dalekých končinách mezi sveřepými pohany, nemajíce v soužení svém ani útěchy sv. náboženství. Loupežní Mohamedáni nazývali je křesťanskými „ďaury“, t. j. psy, a nakládali s nimi hůře než se psy. Osud jejich byl sice v křesťanské Evropě znám, při nejlepší vůli nemohli však tehdejší křesťanští panovníci jim pomoci. Na úlevu jejich konaly se na mnohých místech sbírky, a nejeden biskup daroval na ten účel nejen jmění svoje, nýbrž i část jmění chrámového, to však daleko nestačilo. Trvalou a vydatnou pomocí přispěl těmto nešťastníkům teprv sv. Jan z Mathy, an založil zvláštní církevní řád na vykupování jejich z otroctví mohamedánského.

Milosrdný světec ten narodil se r. 1160. v městečku Fauconu v Provenci ze šlechtických rodičů, kteří vychovali jej dle vůle Boží nábožně. Jan vynikal již záhy tichou povahou, náklonností k modlitbě a něžnou láskou ku bližním. Poslán byv na studie do města Aixu, učil se pilně, a vedle toho konal, seč byl, skutky milosrdné. Peníze, jež otec mu posýlal, rozdával chudým, a ošetřoval rád nemocných. Potom odebral se na vysoké školy do Paříže, kde pro své schopnosti, pro svou pilnost, neposkvrněnou mravnost a dobrotu srdce byl ctěn a milován ode všech, kdož ho znali. Dosáhnuv hodnosti doktorské, byl na kněžství posvěcen. Ku své první mši sv. připravoval se mladý kněz Jan s vroucí nábožností, a když ji u posvátném zanícení sloužil, měl podivné vidění. Spatřil anděla bělostnou řízou oděného, na jehož prsou byl kříž o jednom břevnu modrém a druhém červeném, a u něhož stáli po obou stranách dva spoutaní otroci. Janovi byl tento zjev pokynem od Boha, aby život svůj věnoval vysvobozování křesťanských vězňů ze zajetí mohamedánského. Prozatím pomlčel však mladý kněz o vidění tom, chtěje se přesvědčiti, nebyl-li to snad pouhý smyslový přelud a klam, či byl-li to

skutečný pokyn s hůry. Dle příkladu sv. Pavla, jenž po svém obrácení tři léta v úkrytu žil, odebral se Jan do samoty ve hlubokém lese v biskupství Meauxském, kde řízením Božím sešel se s poustevníkem Felixem z Valois, starcem sedmdesátiletým, který již dlouho na tomto místě v zátíší Bohu sloužil. I připojil se k němu a žil s ním společně ve svaté bratrské lásce. Po tři léta obcovali oba poustevníci vespolek v jedné chýšce, majíce jeden oltář, jeden stůl, jedno lůžko a jedno srdce. Jednou seděli za krásného letního večera, pohříženi jsouce v rozmluvu o Bohu, u bystřiny, která na blízku poustevny jejich šuměla. Pojednou vystoupil proti nim z lesní houštiny krásný jelen, a tu se jim oběma zdálo, že vidí mezi parohy jeho kříž s jedním břevnem modrým a druhým červeným. Udiven vyprávěl nyní Jan soudruhu svému, jaké vidění měl o svých kněžských prvotinách, a doložil, že nyní jest přesvědčen, že vidění to bylo pokynem od Boha. Vykládaje zjev ten pravil, že Bůh napomenul ho tím, aby pod záštitou kříže Páně podjal se velikého úkolu, vykupovati křesťanské vězně a zajatce. Staříčkový Felix zradoval se nad tímto úmyslem přítele svého, povzbudil jej, aby v něm věrně stál, a prosil, aby sám směl býti jeho spolupracovníkem v hohumilém podniku tomto. V posvátném nadšení učinili oba poustevníci ihned slib, že po celý život svůj, jehož jim Bůh ještě ušetří, budou pečovati o křesťany v zajetí pohanů. Nedaleko poustevny jejich přebýval zbožný rytíř, jenž zázračným řízením Božím vyvážnuv ze zajetí mohamedánského do své vlasti se navrátil, a z vděčnosti umínil si, vysvobozovati jménem svým křesťanské otroky z moci Mohamedánů. Smluvivše se s ním, zůstali oba poustevníci na tom, že k účelu tomu založí zvláštní řeholi.

Počátkem r. 1198. cestovali Jan a Felix do Říma, kde nově zvolenému papeži Innocenci III. úmysl svůj vyložili. Papež přijal návrh ten s velikou radostí, doufaje, že zamýšlený církevní řád bude moci výborně působiti i v nastávajícím křížáckém tažení proti Saracenům, a nařídil, by nová řeholní družina slula řádem Trinitářů (Trojičníků) či řádem nejsvětější Trojice na vykupování křesťanských zajatců. Dle zjevení, jehož dostalo se Janovi při první mši sv. jeho, ustanovil Innocenc III., aby Trinitáři nosili bílé řeholní roucho s modročerveným křížem na prsou a na plášti, a ustanovil ihned Jana z Mathy prvním vrchním představeným řádu. Pravidla nové

řehole měli sestaviti oba zakladatelé její společně s Pařížským biskupem a opatem od sv. Viktora.

Díky činíce Bohu z díla šťastně začatého, vrátili se Jan a Felix do Francie se čtyřmi soudruhy, kteří v Římě k nim se přidali. Král Filip August povolil zavedení nového řádu ve Francii a slíbil mu svou pomoc, a šlechtic Gauthier de Chatillon postoupil na založení prvního kláštera pozemek právě na tom místě, kde oba poustevníci jelena s křížem byli spatřili. Dle pozemku toho slul potom tento mateřský klášter řádu Trinitářů Cerfroi (t. j. „u svobodného jelena“). Prvním jeho představeným stal se Felix z Valois.

Pravidla nové této družiny byla založena na základě řehole sv. Augustina s předpisem, aby výnos z majetku řádu rozdělován byl na tři díly, z nichž dvou mělo se užívatí na výživu bratří a na skutky křesťanské lásky k chudým nemocným, jedna pak třetina měla věnována býti na výkup křesťanských zajatců z moci pohanů. Bratří mohli vykupovati též zajaté Saraceny, aby za ně potom vyměňovali vězně křesťanské. Papež Innocenc III. potvrdil tuto řeholi r. 1198. a dopsal sám emirovi v Marokku, dávaje mu zprávu o novém řádu a prose, aby Trinitářům byl dovolen přístup do Marokka, poněvadž oni prospívají křesťanům i mohamedánům, vyměňující je ze zajetí.

Klášter Cerfroi záhy nestačil návalu těch, kdož do nového řádu se hlásili, pročez zakládány s pomocí dobrodinců nové řeholní domy. Jan z Mathy sebrav značný obnos peněz, chtěl ihned sám do Afriky se odebrati, tentokráte zadržel ho však papež, an ho k jiným službám potřeboval. Tudiž vybrali se na cestu jiní dva bratří a vrátili se roku 1200. z Marokka s 186 osvobozenými křesťany. Když zavítali do Paříže, nastal tam nebývalý jásot. Zástupové lidu hrnuli se jim v ústrety, aby spatřili vykoupené křesťany, odevšad ozývalo se radostné volání na uvítanou, a zvony všech chrámů v městě rozezvučely se na poděkování Bohu, že tolik ubohých vězňů zásluhou Trinitářů do vlasti se vrací.

Na díle sv. Jana z Mathy spočívalo požehnání Boží. Světec vybízel krále a knížata, aby ho podporovali, a sebrav ve Francii a Italii dostatek peněz, odplul s povolením papežovým do Tunisu, kde sám 110 vězňů vykoupil, ostatní pak křesťany v zajetí sténající těšil a napomínal, aby věrně stáli u víře, soužení svoje trpělivě snášeli, a raději zemřeli, nežli aby Kristu Pánu se zpronevěřili. Roku 1210 přeplavil se po-

druhé do Tunisu a vykoupil zase 120 křesťanů. Při tom snášel od zuřivých Mohamedánů nesčíslných protivenství a octl se několikrát i v nebezpečnosti života.

Jednoho dne našli ho křesťané v městě Tunisu polo-mrtvého a zkrvaveného na ulici ležeti. Když ho odnesli na bezpečné místo, řekl jim klidně: „Rád bych zemřel smrtí mučednickou, aneb aspoň obětoval život svůj za ubohé naše vězně.“ Když s vykoupenými křesťany potom na loď vstoupil, aby s nimi do vlasti se vrátil, přihnali se za ním mohamedánští zuřivci, rozbili na lodi jeho kormidlo, roztrhali plachty a odrazili loď od břehu, aby ona takto na širém moři zahynula. Jan však neztrácel mysl. Shromáždil vykoupené souvěrce svoje na palubě, vybízel je k důvěře v Hospodina, jenž vlnám i větrům mořským vládne, a pomodlil se s nimi. Potom rozestřeli všickni pláště svoje místo plachet a Jan drže v ruce kříž řídil loď tak, že s pomocí Boží přistál šťastně v přístavu města Ostie u Říma.

Zatím, co sv. Jan z Mathy hlavně v Itálii, v Španělech a Africe působil, byl soudruh jeho sv. Felix z Valois činným ve Francii, odkud řád rychle do jiných zemí se šířil. Nejslavnější klášter Trinitářů povstal v Paříži na místě, kde někdy stával kostel sv. Mathurina, pročež i řeholníci ti v Paříži obecně Mathuriny sluli. Bratři pečovali též o duchovní potřeby svých vykoupenců vyučující je sv. náboženství a přisluhující jim sv. svátostmi, doprovázeli křesťanské bojovníky na křížáckých výpravách proti Saracenům, ujímali se starcův a nemocných, na kterýžto účel zřizovali zvláštní „domy milosrdenství.“ Sv. Jan z Mathy vedle mnohonásobných prací a starostí svých kázal ještě horlivě slovo Boží a potíral bludy Albigenců. Král Filip August zvolil si ho za svého dvorního bohoslovce, duchovního radu a kaplana, kteráž důstojnost potom zůstala všem následujícím vrchním představeným řádu Trinitářů.

Poslední dvě léta života svého ztrávil sv. Jan z Mathy v Římě, kde, ač churav, sloužil vězňům, chudým a nemocným, prokazuje jim skutky duchovního i tělesného milosrdenství. Znamenaje, že Bůh již brzo povolá ho k sobě, shromáždil kolem sebe řeholní bratry své a napomenul jich, aby v díle jeho ku cti a slávě Boží a ku blahu svých křesťanských spolubratří horlivě pokračovali. Požehnaný život svůj dokončil dne 17. prosince 1213, maje 61 let věku. Řád jeho rozkvétal i po smrti jeho a vydával utěšené ovoce křesťanské lásky.

V 15. století měli Trinitáři pouze ve Francii, Španělsku a Itálii okolo 600 domů, a v jediném Irsku jich bylo 25. Brzo utvořilo se i ženské odvětví tohoto řádu, a ještě v 18. století čítala řehole Trinitářů 300 klášterův. Až do r. 1735. vykoupili Trinitáři 30.720 křesťanských vězňů ze zajetí mohamedánského.

Také do naší Prahy dostala se řehole sv. Jana z Mathy, a to přičiněním českého kronikáře Jana Beckovského, křižovníka s červenou hvězdou, a podporou arcibiskupa Jana Josefa hraběte Breunera.

Trinitáři usadili se nejprv r. 1705. u kostela Panny Marie ve Slupi, a potom vystavěli si s pomocí dobrodinců klášter a chrám nejsvětější Trojice na Spálené ulici, jenž byl r. 1713. posvěcen. V Praze působili řeholníci ti až do r. 1783., kdy klášter jejich zrušen byl. Na průčelí jmenovaného, nyní farního chrámu stojí podnes sochy sv. Jana z Mathy a sv. Felixe z Valois, jimž zasvěcen jest i jeden oltář v této svatyni. Také na mostě Karlově v Praze stojí znamenité sousoší ku cti sv. Jana z Mathy a sv. Felixe z Valois (i sv. Ivana) zhotovené r. 1714. Ferdinandem Brokovem.

Od té doby, co Francie sobě podmanila Alžír a v severní Africe pevně se usadila, přestali loupežní Mohamedáni obtěžovati pobřeží evropských a lodí na širém moři, tak že za našeho času není již více žádných křesťanských zajatců v Africe. Řád Trinitářů, vykonav záslužnou úlohu svou, zanikl za změněných poměrů nové doby, avšak ten zdroj svaté, obětavé lásky ku bližním, z něhož slavná druhdy řehole sv. Jana z Mathy se vyřinula, v Církvi katolické posud nevyschl. Křesťanských otroků v Africe není více, avšak mezi Mohamedány tamními panuje až posud hanebné otrokářství. Svéřepí otrokáři přepadávají tam ubohé černochoy, zažihají jejich vesničky a odvlékají je na otrokářské trhy. Cestou vraždí ti ukrutníci nešťastné ty lidi aneb nechávají je bídně hynouti, tak že sotva třetina polapených bývá na trh přiváděna. Každoročně bývá takto v Africe asi 400 000 černochoů umořeno aneb do otroctví prodáno. Který křesťan nezaplakal by, slyše o hrozném osudu těchto ubožáků, jež připravují jim zhovadilí vyznavači ohavné pověry arabského zuřivce Mohameda! Toto otrokářství bylo až posud hlavní překážkou kýženého rozšíření víry Kristovy v nešťastné zemi té. A jako Hospodin povolal před věky sv. Jana z Mathy, sv. Felixe z Valois i jiné světce na vysvobození otroků křesťanských ze zajetí Mohamedánů, tak za našich dnů, zajisté vnuknutím Božím, povstal horlivý arcibiskup Alžírský kardinál Lavigerie, aby vší silou pracoval na potlačení otrokářství v mohamedánských zemích afrických a

takto Církvi sv. klestil cestu i k těm národům a kmenům, kteří posud sedí tam ve stínu náboženské nevědomosti, hmotné bídy a věčné smrti. Celý vzdělaný svět vzdává za to arcibiskupu Alžírskému hlučnou chválu. Kardinál Lavigerie založil na ten účel novou společnost katolických mužů, kteří jakožto dělníci a ozbrojení obránci budou dle pravidel svých soustavně pracovati ku potlačení otroctví v Africe a ku všestrannému vzdělání tamního lidu, aby jej takto znenáhla naklonili ku křesťanství. Jest to nadějná „Družina ozbrojených bratří Afriky,“ kteříž opatření zbraní, budou uprostřed divokých kmenův afrických vzdělávati půdu a zakládati střediska křesťanské vzdělanosti, odkud všemi způsoby budou ulehčovati bídu domorodého obyvatelstva a zejména chrániti ho od násilí otrokářů. Tím způsobem budou afričtí domorodci s Boží pomocí časem získáni víře křesťanské, až shledají, kterak vyznavači této víry se jich ujímají a jim pomáhají. Tak působí podnes v Církvi katolické způsobem přiměřeným naší době i potřebám jejím ten duch svaté lásky ku bližním, jenž někdy sv. Jana z Mathy ku založení řádu Trinitářů vedl, a všickni, kdož dílo slavného arcibiskupa Alžírského podporují, následují tím sv. Jana z Mathy. Následovníky jeho jsou také všickni ti katolíci, kteříž hmotně podporují „Jednotu křesťanských dětí na zachránění pohanských dětí v Číně a v jiných zemích pohanských.“ Pohanští Číňané pohazují totiž dle libosti novorozeňátka svá, aby ona zahynula, a katoličtí misiónáři sbírají ubožátka ona, udělují jim v ústavech svých křest sv. a vychovávají je v budoucí šířitele víry Kristovy v pohanské zemi té. Kéžby požehnaná „Jednota svatého dětství,“ která již ohromný počet dětí v pohanských zemích od časné i věčné smrti zachránila, i u nás s dostatek byla známa a podporována!

2. Blahosl. Mlada Přemyslovna, abatyše.

Kníže Boleslav I. zavraždív r. 935. bratra svého knížete sv. Václava, kál se upřímně z tohoto zločinu a stal se potom vzorným panovníkem, o čemž nejlepším svědectvím byly výborně vychované děti jeho. Nejstarší syn a nástupce jeho na trůně, kníže Boleslav II. právem nazván byl Pobožným; druhorozený syn Strachkvas, o jehož křtinách sv. Václav byl zavražděn, stal se knězem řádu sv. Benedikta v klášteře sv. Jíramy v Řezně přijav řeholní jméno Křišťan, a měl nastoupiti po sv. Vojtěchu na biskupský stolec v Praze, což však předčasnou smrtí jeho zamezeno bylo; starší dcera téhož Boleslava I. Dúbravka provdala se r. 965. za Polského knížete Mě-

čislava I. a přivedla manžela i velkou část národa polského do lůna Církve katolické, a mladší dcera téhož panovníka Mlada proslavila se v Praze ctnostmi svými tak, že lid náš ji za blahoslavenou, ba za svatou měl a má.

Dle starých zpráv byla Mlada pannou v Písmě sv. cvičenou, přívětivou, dobročinnou a pokornou. Okolo r. 966. putovala ku papeži Janu XIII. do Říma s prosbou otce svého Boleslava I., aby při chrámě sv. Víta a sv. Václava v Praze pro říši Českou zřízeno bylo samostatné biskupství. Vedle tohoto poselství přednesla sv. Otcí i přání svoje, že chce dáti výhost světu a sloužiti Bohu v řeholi, na kterýžto účel prosila, aby směla založiti při chrámu sv. Jiří v Praze klášter panen řehole sv. Benedikta, do něhož by vstoupila. Papež slíbil, že obě tyto prosby milerád naplní. Mlada podrobila se potom v jednom panenském klášteře Římském kázni řehole benediktinské a složila slavné sliby čistoty, chudoby a poslušnosti dle pravidla sv. Benedikta. Sv. Otec sám dal jí řeholní jméno Marie, požehnal ji na důstojnost první abatyše nového kláštera v Praze, a doručil jí listinu, kterouž povolil založiti v Praze biskupství a spolu panenský klášter. Zatím zemřel Boleslav I. († 15. července 967), tak že Mlada vrátivši se z Říma, listinu papežskou odevzdala nástupci jeho, bratru svému Boleslavu II., s jehož pomocí potom při chrámě sv. Jiří založila první panenský klášter český, právě téhož roku 973, kdy i biskupství Pražské dle potvrzení papeže Benedikta VI. a císaře Oty I. v život vstoupilo.

Kněžna abatyše Mlada Marie trávila zbytek života svého v milém klášteře svém, u hrobu sv. Ludmily, u pohřebišť prvních křesťanských Přemyslovců Bořivoje I. a Vratislava I., sloužíc věrně Bohu a pečujíc o spásu svou i řeholních sester svých. Tam zesnula v Pánu dne 8. února 994. a byla od řeholnic sv. Jirských i lidu českého jakožto osoba domněním svatá ctěna. Až podnes zachovaly se tělesné ostatky její, kteréž uloženy jsou v někdejší klášterní kapitolní kapli sv. Anny na severní straně chrámu sv. Jiří, a sice na evangelijní straně oltáře ve výklenku ve zdi. Tu spatřuje se mramorový vkusný pomník zřízený r. 1675. abatyší Annou Mechtilidou Schenweissovou, v němž za mřížkou uložena jest dubová, žlutým damaškem potažená rakev z r. 1733. se stěnami ze skla. Ostatky ctihodné Mlady zahaleny jsou černým řeholním oděvem, hlavu kryje umělá maska a na ní spočívá knížecí koruna. Vedle leží abatyšská berla. Nápis na zdi: „Sv. Milada, dcera Boleslava

Ukrutného, uložená zde r. 1675," svědčí, že řeholnice někdejšího kláštera zdejšího, jenž r. 1782. zrušen byl, zakladatelku svou za svatou měly a ctily.

Dne 8. února koná se ještě památka sv. Honoráta, biskupa Milánského, sv. Erharda, opata v Řezně, sv. Korintie panny, mučednice v Alexandrii, sv. Juvenka, biskupa v Pavii a j.

Dne 9. února.

I. Sv. Apollonia, panna a mučednicé.

Hrozná protivenství a krvavá pronásledování prvních křesťanů nevycházela všeka z rozkazů Římských císařů, nýbrž hlavně také ze zuřivé nenávisti pohanské luzy proti vyznavačům víry Kristovy. Římané byli jinak ve věcech týkajících se náboženství mírní a snášeliví, trpíce u podmaněných národů jakoukoli vírou a modloslužbu, ba přijali do svého Pantheonu, t. j. chrámu zasvěceného všem pohanským bohům (všebožiště) modly každého národa, jež panství svému podrobili. Jen proti křesťanům vedli si jinak. Nenáviděli jich a pronásledovali je zuřivě, poněvadž vyznavači Kristovi hlásali, že oni samotní mají pravé, Bohem samým zjevené náboženství, kromě něhož nelze dojíti spasení věčného. Pyšní pohané byli uraženi a rozhořčeni, že křesťané domnělé bohy jejich jakožto ďábly zavrhují a přesvědčeni jsou, že samotní pravého a jediného Boha, všemohoucího Stvořitele světa, znají a ctí. Křesťané platili pohanům proto za odpadlíky a zrádce, ba za neznabohy, kteří bohů se zřekli, proti státnímu zřízení brojí a ve svých tajných nočních sborech prý hrozné zločiny páší. Odtud pocházela všeka nenávisť a rozhořčenost pohanského lidu proti křesťanům. V žádné pak zemi, žezlu Římských císařů podrobené, nejevila se tato nenávisť proti vyznavačům sv. evangelia tak urputně, jako v Egyptě, kde pohanství mělo nejpevnější kořeny a kde každá novota a každé uchýlení se od zděděných starodávných zvyků a zřízení národních bylo zločinem smrti hodným.

V hlavním městě egyptském Alexandrii popudil koncem roku 248. jistý pohanský hadač tamní luzu proti křesťanům.

Podrážděný lid vrhl se na křesťanské spoluobčany své a sužoval je rozličným způsobem domnívaje se, že tím prokazuje službu domnělým bohům svým. Zuřivci uchvátili nejprv cti-hodného kmeta Metrasa, nutili ho, aby Kristu Pánu se rouhal a když neuposlechl, tloukli ho kyji a holemi, bodali železnými ostny do tváře, a vyvlekše jej za město, posléze ukamenovali ho. Po něm polapili křesťanskou ženu Kvintu a vlekli ji do modloslužebného chrámu, aby tam bůžkům obětovala, když pak ona s ošklivostí rozhodně se tomu vzpírala, svázali jí nohy, smýkali ji městem, stloukli a konečně ukamenovali ji. Hned potom vedrali se do křesťanských domů kde drancovali, nač přišli, a odkud veškeren nábytek vyházovali na ulice a snášeli na veřejné prostranství, kde jej zapálili. Celá Alexandrie podobala se po těchto výtržnostech městu dobytému od sveřepých nepřátel, jež ozývalo se divokým pokřikem plenitelů a hořekováním obyvatelů. Křesťané jak mohli prchali a skrývali se před zuřivou luzou, z těch pak, kteří lupičům do rukou upadli, pouze jediný ze strachu zapřel víru svatou, kdežto ostatní radostně snášeli pro Ježíše Krista potupu a rány, a někteří podstoupili i mučednickou smrt.

Mezi nimi byla také Apollonia (Apoléna), panna ze vzácného rodu již v pokročilejším věku, která život svůj trávila v tiché odloučenosti od světa, sloužíc na modlitbách Bohu a prokazujíc bližním skutky křesťanského milosrdenství. Vzbouření pohané vrazili do tiché komůrky její, uchvátili ji a vlekli na veřejné prostranství ku zapálené hranici. Tam tloukli ji nemilosrdně do tváře, až jí všecky zuby zvyráželi, a rozkázali jí, aby mluvila hrozné a ohavné rouhání proti Kristu, jinak že jako čarodějnice upálena bude. Apollonia vyžádala si maličko času, jakoby se rozmysliti chtěla. Tím získala několik okamžiků, aby naposled ještě vroucně se pomodlila a duši svou Bohu odevzdala. Zatím však, co pohané tupě na ni zevlovali, domnívajíce se, že ona se rozpakuje, co činiti má, vymkla se jim svatá panna a rychlým krokem vrhla se do plamenů pro ni přichystaných. S úžasem patřila pohanská luza na světici, která zvolila raději ukrutnou smrt, nežli aby od své víry odstoupila. Kromě ní podstoupil ještě téhož dne v Alexandrii mučednickou smrt sv. Serapion, jemuž pohané kosti zpřelámali a jejž potom s hořeního patra domu na ulici shodili.

Sv. Augustin dí, že Apollonia zvláštním zjevením Božím povzbuzena byla, aby sama vrhla se do plamenů, jež katané pro ni uchystali. Učinila totéž, co tisícové jiných mučedníků Božích před ní i po ní vykonali, kteří sami na hranici pro ně připravenou vstoupili, hrdlo své obnažili a katům nabídli, aby státi byli. Sv. Apollonia majíc voliti mezi odpadnutím od Krista Pána a smrtí v plamenech, zvolila si smrt; nedopustila se tedy nikterak sebevraždy, anaž do ohně skočila jen o chvíli dříve, než by ji pohané byli sami násilně do něho hodili. Tak spojila se tím dříve se svým Spasitelem, jemuž po celý život sloužila. Odstup tedy od nás myšlénka, že svěřice Apollonia sebevraždou skončila! Jestliť sebevražda jedním z nejhroznějších smrtelných hříchů, jehož uchovej Bůh každého křesťana! Kdo vědomě a svévolně život si bere, dopouští se trojího strašného zločinu proti Bohu, proti sobě i proti svým bližním. Proti Bohu jedná, jenž samojediný jest svrchovaným pánem života našeho a jediný má právo, ukrátkati jej. Proti sobě hřeší, an ničí si život pozemský, jenž mezi vezdejšími statky jest každému nejdražším, a umíraje v nekajicnosti, duši svou hrozným hříchem poskvrněnou vrhá do věčné záhuby. Posléze prohřešuje se i proti společnosti lidské, an zločinně trhá svazky, které poutají ho k Církvi, vlasti, národu, rodině a přátelům, jimž hrozná pohoršení dává, a hanbu, zármutek, často i hmotnou škodu působí. Marné jest omlouvati sebevraždu, že mnohý samovrah v hmotné bídě, v nevyléčitelné nemoci, po velikém zklamání a zmařených plánech na život si sáhá, aby ušel rozličným starostem, trampotám a soužením vezdejším, jež slabá povaha jeho prý nedovede snášeti. Všakť ví každý věřící křesťan, že takový zaslepenec, jenž domnívá se, že rázem zbaví se samovraždou útrap pozemských, samochtě a jako střemhlav do útrap mnohem horších, totiž do zavržení věčného, se kácí. Kdo má pevnou a živou víru v Boha, dovede jakékoli soužení vezdejší klidně a statečně snášeti, a nezoufá si, nechť sebe hůře se mu vede. Jisto jest, že čím více na světě víra křesťanská hyne a s ní i mravnost klesá, tím více vzrůstá i počet zoufalých sebevrahů. Kde není víry v Boha vševědoucího, nejvyššího, dobrotivého, ani v nesmrtelnost duše, ani v budoucí soud na onom světě, tam ovšem lidé v neštěstí nemají, čeho by se uchýtili, čím by se potěšili a posilnili.

Poněvadž samovrah proti zákonům Božím i církevním dobrovolně v těžkém hříchu na onen svět odchází, ač ví, že hřích ten nikdy již žádným pokáním nebude moci smazati, vylučuje jej Církev katolická z lůna svého a prohlašuje ho nehodným církevního pohřbu, zádušních modliteb a mše sv. O sebevrahu, jenž při úplném vědomí a svévolně život si zmařil, platí slova Žalmisty Páně, žeť „nejhorší jest smrt hříšníků.“ (Ž. 33, 22.)

2. Sv. Modest, apoštol Korutanska.

Slovinci obývali někdy celé rozsáhlé území od Jaderského moře až k Dunaji a na západě hluboko do Tyrol a Bavorska. Středem jejich bylo Korutansko, země druhdy ryze slovanská. Knížata Korutanští měli mnoho soužení s divokými kočovníky Avary, kteří do země jejich časté loupežné výpravy podnikali. Moc divochů těch zlomil Sámó, jenž všecky západní Slovany v jednu mocnou říši spojil (627—662). Avšak po smrti Sámově rozpadla se říše tato v množství menších knížectví, a loupeživí Avaři znepokojovali znova země ty. Nemoha jim odolati, zavolal si Korutanský kníže Borut r. 748. na pomoc Franky z Bavor, kteří sice Avary zahnali, avšak ubohé Slovince potom sami si podmanili a na ně těžké jho své vložili. Odtud počalo soustavné vyhlazování a odnárodňování domorodého slovanského obyvatelstva v alpských zemích, zejména v Korutanech. Na utvrzení vlády své v Korutansku odvedli Frankové do Bavor jakožto rukojmí do zástavy syna Borutova Karata i synovce jeho Chotimíra, kteří dle přání téhož knížete ve víře křesťanské cvičení a vychování byli. Po smrti Borutově r. 750. dosadili Frankové na jeho místo za knížete Karata, a když on po třech letech zemřel, ustanovil král Pipin knížetem v Korutanech Chotimíra. Tento kníže byl horlivý a zbožný křesťan, jenž upřímně se snažil, aby lid jeho do Církve katolické uveden byl. Navštěvuje každoročně Solnohrad, kde v klášteře sv. Petra svou pobožnost konal, seznámil se tam důvěrně s arcibiskupem Virgiliem a požádal ho, aby osobně lid jeho navštívil a ve víře křesťanské utvrdil. Arcibiskup poslal místo sebe r. 754. do Korutan biskupa Modesta, čtyři kněze, jednoho jáhna a několik duchovních nižších řádů, aby v zemi té k rozkvětu víry svaté působili. Tu stavěny ihned v Korutanech křesťanské chrámy, jež biskup Modest posvětil. Nejpamátnejším z nich jest chrám Matky Boží na Gosposvetovském poli (t. j. na rovině Matky Boží; Gospa sveta, slov. = Paní svatá, t. j. Rodička Boží) opodál Celovce, kde někdy za času Římanů stálo hlavní město Norika Virunum, a kde bylo středisko korutanských Slovinců. Tu bývali od nepamětných časů knížata Korutanští dle staroslovanského mravu na kamenný stolec nastolováni, jakož dalo se někdy i u nás na Vyšehradě a potom na hradě Pražském. Obřady ty konaly se již za časů pohan-



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Scholastika,
abatyše.

ských, a když národ křesťanským se stal, byly k nim přidány některé obřady křesťanské, zejména odebral se nový kníže po svém nastolení do chrámu Panny Marie ku slavné mši sv. Také český král Přemysl Otakar II. byl tu jakožto pán Korutan a Krajiny nastolen, a poslední kníže, jenž tomuto starodávnému obřadu na Gosposvetovském poli r. 1597. se podrobil, byl arcikníže Ferdinand, potomní císař a král Český toho jména druhý.

Biskup Modest posvětil ještě jiné křesťanské svatyně v zemích slovinských, a zemřev v Korutanech, byl v chrámu Matky Boží na Gosposvetovském poli pochován. Světec ten ctí se vedle sv. Virgilia jakožto apoštol Korutanska.

Pohříchu lakotní a výbojní Frankové potlačovali, vykořisťovali, zotročovali a odnárodňovali ubohé Slovince a marnili tím zdárný rozkvět víry svaté v zemích slovinských, takže národ ten proti nim potom se vzbouřil a i všechny kněze křesťanské ze země své vyhnal. Proto teprv po dlouhé době, až namnoze domácí slovanské obyvatelstvo vyhlazeno bylo, ujalo se křesťanství v zemích těchto.

Dne 9 února koná se ještě památka sv. Romána, mnicha Antiochijského, sv. Rainalda, biskupa, sv. Ansberta biskupa v Rouenu, sv. Kanusia biskupa a j.

Dne 10. února.

Sv. Scholastika, abatyše.

Zbožné pohlaví ženské súčasťovalo se po všechny věky nadšeně a horlivě všeho, co v Církvi katolické z vnuknutí Ducha sv. podnikali bohomyslní mužové. Tak vedlé sv. Benedikta, arcioťce mnichů na Západě, proslula rodná sestra jeho sv. Scholastika jakožto duchovní matka všech řeholnic, které dle zákona svatého bratra jejího život svůj Bohu zasvěřily a v štěpnici Kristově jako spanilá kvítka vůni nejkrásnějších ctností vydávaly.

Dětství a mládí svoje ztrávila Scholastika (Školastika) s bratrem Benediktem v tichém domě otce Eupropa v starožitném městysi Nursii nedaleko Spoleta. Jsouc dědičkou ve-

likého jmění po rodičích a vynikajíc sličností, pohrdla záhy dle příkladu bratrova světem, a vše, co měla, obětovala Bohu. Nespokojivši se tím, rozhodla se potom, že zachovávatí bude dle řehole sv. Benedikta tři evangelické rady, žijíc v ustavičné čistotě, dobrovolné chudobě a poslušnosti. Na ten účel opustila rodiště svoje a usadila se na úpatí kláštera Montekasinského, kde s pomocí bratrovou zřídila u městyse Plumbarioly (Piambarole) první panenský klášter Benediktinek, ježž sama řídila. Tam v duchu pokoje a lásky vedla řeholní sestry svoje k dokonalosti křesťanské a utvořila dle moudrých předpisů řehole bratra svého utěšený ráj, kde nevinnost, nábožnost, pokora a láska k Bohu i lidem rozkvétaly a hojné ovoce vydávaly. Časem přidalo se k ní tolik panen a vdov, že prvotný klášter již více nestačil, tak že v okolí jeho nové řeholní domy povstaly.

Jako vznešení Římané svěřovali sv. Benediktovi syny svoje ku výchově, tak odevzdávaly Římské matky své dcery sv. Scholastice, aby je k Bohu vedla. Scholastika byla sestrám i svěřenkám svým mateřskou učitelkou a pěstounkou. Sama šetřila úzkostlivě všech předpisů řeholních trávíc život svůj na modlitbách, v svatém rozjímání, v postech, bdění a ruční práci. Sv. Benedikt byl jí netoliko laskavým bratrem, ale i pečlivým duchovním otcem a vůdcem na cestě dokonalosti řeholní. Od něho dostávala rady a pokyny, jak by sama svatě žila a řeholní sestry svoje spravovala. Na ten účel scházivali se obyčejně jednou do roka bratr a sestra ve dvorci, jenž klášteru Montekasinskému náležel a na úpatí hory asi uprostřed cesty mezi oběma kláštery ležel. Tu rozmlouval světec se světící o věcech týkajících se Boha a spásy duší lidských. Scholastika otvírala bratru srdce svoje, Benedikt pak dával jí poučení, pokyny a napomenutí, čerpaje z bohatého pokladu svých vědomostí a zkušeností. Za takové schůze povznášela se vždycky holubičí duše sv. Scholastiky nade všechny starosti pozemské ku blaženým výšinám nebeským. Vrátivši se potom do svého kláštera, udílela sestrám z bohatých duchovních pokladů, jichž u bratra nabyla, co pro duše jejich prospěšným shledala.

O poslední schůzce sv. Benedikta a sv. Scholastiky zůstavil sv. papež Řehoř Veliký tuto dojemnou zprávu: Jednoho dne přišla světice, ač věkem již sesláblá, opět ku dvorci, kde bratr laskavě a radostně ji přijal. Oba pohřížili se v nábožnou rozmluvu vypravující si navzájem svoje radosti i žalosti, boje

i vítězství, zkoušky i útechy. Nevysychatelným tokem proudily z úst jejich svaté myšlenky, vzdechy a city. Potom modlitbou a posvátným zpěvem oslavovali Boha, až mimo nadání nadešel večer. Když společně povečeřeli, anož slunce posledními paprsky svými s nimi se loučilo, řekla Scholastika: „Kéžbych s tímto světem tak se rozloučila, jako loučí se s ním tento krásný den! Hle, večer života mého blíží se mně již, a za nedlouho nebudu již míti žádných bolestí. Potom nerozlučně budeme žítí ve světle a pokoji věčném!“ Za nastalé noční tmy chystal se Benedikt k odchodu do kláštera svého, sestra však řekla mu: „Prosím tě, bratře, neopouštěj mne této noci a zůstaň se mnou, abychom až do svitání rozmlouvali o radostech života nebeského!“ Benedikt, jenž přísně zachovával řeholi svou, zdráhal se však žádosti té vyhověti a odvětil: „Co to mluvíš, sestro? Mimo klášter nemohu zůstat!“

Noc byla hvězdnata a na obloze nebylo ani mráčku. Scholastika uslyševši zápornou odpověď bratrovu obrátila se k Bohu. Položila křížem ruce na stůl, sklonila hlavu na ně a modlila se vroucně. A hle! sotva dokončila modlitbu a hlavu opět pozdvihla, vystoupily na oblohu mraky, zaburácel hrom, nastalo blýskání a strhl se prudký liják, jímž celé údolí zatopeno bylo, tak že Benedikt ani bratří jeho s ním přítomní nemohli z domu ani vykročiti.

Světce, jemuž posud nic podobného se nebylo přihodilo, zarmoucen naříkal si, že pro bouři a lijavec nemůže odejít a donucen jest, ztráviti noc jinde, nežli ve svém klášteře, což za velikou nehodu a nepořádek považoval. I řekl s výčitkou: „Co jsi to učinila, sestro? Odpustiž ti to všemohoucí Bůh!“ Klidně odpověděla Scholastika: „Ejhle, prosila jsem tě a nevyšlyšel jsi mne, proto obrátila jsem se prosebně k Bohu, a on mne vyslyšel.“ Plna radosti doložila rozmarně: „Nuže, odejdi, můžeš-li, vrať se do kláštera svého, a ponech mne tu samu!“

A tak zůstal Benedikt u sestry své až do jitra. Necítíce žádné unavenosti, rozmlouvali vespolek po celou noc o tom, čím srdce jejich naplněna byla, modlili se a pěli žalmy. Zrána rozloučili se a odešli potěšeni do svých klášterů. Scholastice byla tato poslední nábožná rozmluva s bratrem důstojnou přípravou ku smrti. Doba pozemského života jejího naklonila se k večeru. Nebeský ženich zvolal k ní: „Zima již pominula, prška přestala a přešla. Hlas hrdličky slyšán jest. Vstaň, přítelkyně má!“ (Pís. Šal. 2, 12. 13.). Světice třetího dne po oné bouřlivé noci klidně a blaženě usnula v Pánu dne 10. února

543, majíc 60 let věku svého. Benedikt právě stál ve své klášterní komůrce vyhlédaje oknem do kraje. Pohleděv k nebi spatřil duši sestry své ve způsobě holubice vzlétati ku říši nadhvězdne. Na perutích modliteb a svatých rozjímání zalétala Scholastika každodenně z toho pozemského údolí k Bohu, a když svatá duše její zbavena byla pout tělesných, povznesla se jako čistá holubice vzhůru do výšin nebeských. Nyní dosáhla, po čem toužila, a spatřila, v co věřila a doufala. Benedikt zradoval se ze slávy, které sestra jeho došla, a propěvuje žalmy, vzdával za to díky Bohu a ohlásil blaženou smrt sestřinu bratřím, kteří s ním radosti i žalosti sdíleli. I dal tělo sv. Scholastiky slavně přenést do kláštera Montekasinského a uložit do hrobu, kterýž byl pro sebe uchystal. A již dne 21. března téhož roku odešel za světici Scholastikou i bratr její světec Benedikt, a tak v jednom hrobě pochována byla těla těch, jichž duše za vezdejšího života stále sjednoceny byly.

Sv. Scholastika zobrazuje se jakožto abatyše v černém řeholním rouše s berlou, majíc nad hlavou holubici. Panenské kláštery řádu sv. Benedikta pod ochranou svaté zakladatelky své Scholastiky prospívaly a množily se po všech zemích křesťanských. Později, ve středověku, bylo v některých upuštěno od prvotné přísné řeholní kázně, a kláštery ty změnily se v ústavy šlechticů, kde dospělé dívky vychovávány byly. V jiných panenských klášteřích této řehole zachovala se však po všechny časy původní kázeň sv. Scholastiky. Jeptišky těchto klášterů stály pod správou abatysi a skládaly slavné tři řeholní sliby. Zachovávaly přísný půst, vstávaly v noci ku společným církevním hodinkám, jež v kůru zpívaly a se modlily, a žily v ustavičné odloučenosti od světa. Ve vlasti naší povstaly kláštery této řehole u sv. Jiří v Praze (r. 973.), v Teplicích u sv. Jana Křtitele, kde jeptišky r. 1164. uvedla manželka krále Vladislava I. Judita, u sv. Ducha na Starém městě Pražském (r. 1346.), a v Pustiměři na Moravě (r. 1340.). Všecky tyto řeholní domy již dávno zanikly. Posud však zachovaly se v Rakousku kláštery Benediktinek v Haliči, totiž v Staniatkách, Přemyslu, Lvově a v Sierpi, a staroslavný klášter na Nonnbergu v Solnohradě, odkud r. 1890. několik jeptišek přišlo do nově založeného kláštera sv. Gabriela na Smíchově u Prahy.

Sv. Scholastika milovala samotu, a pokud možno bylo, vyhýbala se styku s lidmi; kdykoli pak z důležitých příčin s někým rozmlouvala, mluvila jen o věcech vážných, hlavně o Bohu a o prostředcích k němu vedoucích. Kéžby všickni horliví křesťané dle příkladu jejího libovali si v tiché domácnosti své, vyhýbajíce se zbytečným návštěvám a schůzkám, kde bývá tolik příležitostí ku hříchu! Kolik drahého času maří mnohý člověk těmito neužitečnými schůzemi, jak zanedbává tím své rodiny, a kolik zbytečných, marných, ba hříšných a pohoršlivých slov namluví se tam! O kolik hříchů měli by lidé méně, kdyby rádi zůstávali doma vystříhajíce se neužitečných schůzek a návštěv! „Mnoho mluvení nebývá bez hříchu, kdož pak zdržuje rty své, opatrný jest.“ (Přisl. 10, 19.). Víra svatá nezapovídá nám ovšem život společenský, ale toliko prikazuje, abychom v obcování s lidmi opatrní byli, zbytečného mluvení se varovali, a když mluvíme, na jazyk pozor měli a jím ne-hřešili.

Láska jest výmluvná. Jako oheň nedá se zatajiti, tak nelze ani lásku k Bohu ukryti. Oheň jeví se teplem, láska pak slovy. Kde lidé v srdcích svých upřímnou lásku k Bohu mají, tam i ve svých všedních schůzích a stycích rádi vespolek rozmlouvají o Bohu a Božských věcech, neboť čím srdce naplněno jest, tím ústa přetékají. Nábožní předkové naši pozdravovali se na setkání jménem Božím, a vyslovujíce obvyklé všední zdvořilosti chválili Boha. „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus,“ „Pozdrav Pán Bůh“, „Pomáhej Pán Bůh“, „Boh-pomozi,“ „Uchovej Bůh,“ „Nedej Bože“, a jiná podobná staročeská rčení dosvědčují, kterak věřící naši katoličtí otcové uměli i ve všedním obcování svém velebiti Boha. Či nejsou tyto ze živé víry se prýštící zdravice a rčení neskonale krásnější, nežli všecka ta planá a namnoze směšná novodobá hesla, jež do pospolitého života našeho z ciziny zavlečena byla? Pohrdněme tedy bezcennými tretkami těmi a v duchu svých poctivých předkův i v každodenním občanském životě svém chvalme Boha a osvědčujme takto víru svou!

Dne 10. února koná se ještě památka blah. Viléma poustevníka, sv. Silvána biskupa, sv. Erdulfa biskupa a mučedníka a j.

Dne 11. února.

I. Sedméro blahosl. zakladatelův řádu Služebníků Panny Marie.

Na slavnost Nanebevzetí Matky Boží dne 15. srpna 1233 sešlo se v jednom chrámu Páně ve Florencii ve Vlaších ku slavné bohoslužbě sedm vzácných zámožných nábožných měšťanů. Za roznícené modlitby a svatého rozjímání pocítili z vnuknutí vyššího mocnou touhu, aby dali výhost světu a život svůj zasvětili službě a účtě Marie Panny. Byli to měšťané Florenčtí Bonfilius Monaldi, Bonajunkta Manetti, Manetus dell' Antella, Amideo Amidei, Uguccio Uguccioni, Sosteneo de Sosteneis, a Alexius Falkonieri. I oznámili si v důvěrném hovoru navzájem toto povzbuzení, utvrdili se v přesvědčení, že pokyn ten dala jim Matka Boží, a slíbili, že dle něho všickni se zachovají. Potom odebrali se ku biskupu Ardingovi, a když on nábožný úmysl jejich schválil, rozdali svoje statky chudým, oblekli se v šedé kající roucho, a odešli dne 8. září téhož roku na poušť opodál města, kde usadili se v jedné chatrči. Tam trvali ve svaté lásce postíce a modlíce se, rozjímajíce o umučení Páně a bolestech Marie Panny, a vzdělávajíce se vespolek spasitelnými rozmluvami. Za nedlouho roznesla se pověst o životě jejich po širém okolí a lid hrnul se k nim, aby je viděl a jim se obdivoval. Aby unikli marné chvále lidské, odešli potom tito pokorní mužové dne 31. května 1234 na téměř vysoké a pusté hory Senario, vzdálené tři hodiny cesty od Florencie, a umínili si, na tomto místě v tiché odloučenosti od světa dle přání srdcí svých skrytě a neunaveně jako poustevníci Matce Boží sloužiti.

Zpočátku žili tito poustevníci ve volném dobrovolném sdružení, potom však k návodu svého biskupa usnesli se, že založí zvláštní církevní řád, přijali řeholi sv. Augustina, oblekli se v černé mnišské roucho se škapulířem, a přestávše noviciát, byli všickni posvěceni na kněžství, až na jediného Alexia, který z pokory zůstal neknězem. Papež Alexander IV. potvrdil tuto novou řeholi „Služebníků Panny Marie“ či „Servitů“, jejímž prvním vrchním představeným stal se Bonfilius Monaldi. Za nedlouho usadili se Servité i ve Florencii, kde slavný jejich chrám Zvěstování Panny Marie stal se střediskem, odkud potom tento řád po všech zemích katolických se rozšiřoval.

Alexius Falkonieri, jenž ze sedmi zakladatelů tohoto řádu samojediný nevolil býti knězem, leč jen klášterním bratrem, sbíral almužny, konal nejhrubší ruční práce, a zemřel blaženě r. 1310. dosáhnuv 110 let věku svého. Již při smrti jeho měl řád Servitů 10.000 členů. Řehole ta došla v katolickém lidu takové obliby, že utvořilo se potom i ženské odvětví její. Kromě toho měla řehola ta nesčíslné množství bratří a sester třetího řádu (terciářů a terciárek), do jichž bratrstva i králové a královny a mužové i ženy všech stavů rádi vstupovali, aby Matku Boží důstojně ctili a v řádě, jenž jménem jejím se honosil, svatě žili a umírali.

Servité dle pravidel svých rozjímalí hlavně o tajemstvích umučení Ježíše Krista a bolestech přesváté matky Jeho Marie. V klášteřích jejich ozývaly se dnem i nocí modlitby a posvátné zpěvy na počest Rodičky Boží. Řeholníci ti chápali dobře dojemné napomenutí, jež bolestiplná Matka Boží slovy prorokovými dává všem zbožným křesťanům: „O vy všickni, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li bolest, jako bolest má!“ Umučení Páně a bolesti Panny Marie jsou nevyvážným zdrojem hlubokých myšlének a posvátných pocitů, jimiž věřící katolík se vzdělává, k dobrému povzbuzuje a srdce svoje k nebi povznáší. Odtud řád Služebníků Panny Marie došel tak vzácné obliby po celém světě katolickém.

Na památku toho, že řád Servitů povstal na pusté hoře Senario u Florencie, ubírali se rádi stárnoucí členové jeho, když za mužných let v klášteřích svých pobýli, na tamní poušť, aby jako poustevníci ku šťastné smrti se tam připravovali. Největší ozdobou tohoto řádu byl sv. Filip Benitius, jenž r. 1253. do něho vstoupil, jej na terciáře rozšířil, r. 1267. generálním představeným jeho zvolen byl, a k rozšíření i zvelebení jeho znamenitě přispěl. Servité proslavili se i pěstováním věd a kazatelstvím.

Všickni zakladatelé tohoto řádu zemřeli v Pánu smrtí blaženou a pro hrdinské ctnosti svoje i mnohé zázraky, jimiž Bůh je oslavil, byli za blahoslavence prohlášeni.

V Čechách měli Servité někdy kláštery na Novém městě Pražském u Panny Marie na Slupi, kamo je uvedl Karel IV. (1360 – 1420 a znova 1669 – 1783), na Starém městě Pražském u sv. Michala (1627 – 1786), v Konojedech, a v Rabštýně. Klášter Servitů v Králíkách odevzdán byl r. 1883. Redemptoristům. Nyní jest v Čechách pouze jediný klášter této řeh-

hole v Nových Hradech. Kromě něho v zemích rakouských zachovaly se ještě kláštery Servitů ve Vídni, v Inšpruku a v Pešti.

V dobách živé víry považovali vždycky nejušlechtilejší mužové za nejkrásnější úkol života svého, ctíti Rodičku Boží a sloužiti jí. Tato posvátná úcta ku Marii Panně byla a jest povýtečným znakem pravověrných křesťanů. Dějiny svědčí, že všechny sekty, které od Církve katolické odpadly, ihned odvrátily se od Matky Boží, zavrhnuvše úctu k ní. Všickni bludaři útočili na Rodičku Boží, časem pak ztratili i víru v Božského Syna jejího, upadli do planého náboženského rozumářství a posléze do holé nevěry a neznabožství, což jest ovšem zcela vysvětlitelno. Matka Boží má ve světodějném díle našeho vykoupení tak vynikající místo a tak vznešený význam, že kdo jí pohrdá, do opravdy nemůže ani víru v Božského Syna jejího si uchovati. Svati otcové a bohovědci katoličtí učí, že Maria Panna, jakož měla účast ve vykoupení našem, ježto nám počala a porodila Spasitele, tak že také nikdo nenabývá spasení, leč skrze ni. Úcta k Matce Boží jest jedním z oněch znamení, dle nichž s mravní jistotou lze souditi, bude-li kdo spasen. Buďme tudíž všickni „Servity,“ t. j. nábožnými služebníky Panny Marie, aby naplnila se na nás slova Písma sv., jimiž vznešená Světice ta mluví k nám: „Kdoby mne našel, najde život, a obdrží spasení od Hospodina.“ (Přisl. 8, 35.)

2. Sv. Eufrosina, panna.

Svati a světice Boží domáhající se vyšší dokonalosti křesťanské, volili k tomu někdy prostředky podivné, nám přímo nepochopitelné. Tak učinila i sv. panna Eufrosina. Byla dcerou vzácných rodičů v Alexandrii v Egyptě, od nichž dostala vzorné křesťanské vychování.

Když jí bylo dvanácte let, umřela matka její. Otec Pafnucius lpěl na jediné dceři své a vážil si jí jako zřítelnice oka svého. Útlá Eufrosina vyrostla pod jeho dozorem v tiché domácnosti ve sličnou, nábožnou pannu. Dojemný příklad mnohých vdov, panen a mužů, kteří tehdaž pro království nebeské opouštěli svět a v klášteřích i na pouštích hledali útočiště, aby výhradně Bohu sloužiti mohli, vzbudil v ní neodolatelnou touhu, aby také ona dala výhost tomuto světu, zřekla se jeho bohatství, rozkoší a slávy, a v zátíší klášter-

ním nábožně a kajicně život svůj trávil. Zatím však ucházelo se mnoho mláďencův o ruku její a otec Pafnucius vyvolil z nich jednoho Eufrosině za ženicha. Ona však nemajíc pro tento svět smyslu, zvolila si snoubencem Ježíše Krista, a rozhodla se, že stůj co stůj se nevdá, nýbrž v panenské čistotě nebeskému choti svému po celý život sloužiti bude. Z toho nastal jí těžký a bolestný zápas, neboť otec nechtěl žádosti její, aby směla do panenského kláštera vstoupiti, nikterak vyhověti. Marně prosila s pláčem a zapřisáhala Eufrosina otce, aby jí ku sňatku nenutil. Pafnucius stál nezvratně na svém, a jal se již činiti přípravy ku slavnému sňatku jediné dcery své.

V této tísní vzala Eufrosina útočiště k Bohu. Modlila se vroucně po celé noci a přemýšlela, co učiniti má, aby dávnou touhu svou naplnila. Chtěla nejprv uprchnouti do některého panenského kláštera. Tu jí přišlo však na mysl, že otec by ji brzo vypátral, odvedl a konečně přece ku sňatku donutil. Posléze se rozhodla. Opatřila si potají oděv císařských panošů, ostříhala si vlasy, a zapírajíc své pohlaví, svůj vzácný rod i jméno své, odebrala se do blízkého mužského kláštera, prosíc, aby tam za mnicha přijata byla. Prosila tak tklivě a udávala důvody, proč ze světa prchá, tak pokorně a přesvědčivě, že opat neváhal, nového tohoto domnělého bratra „Smaragda“ do kláštera přijati. Staříčkový jeden mnich vyučoval ji řeholním pravidlům, ona pak v mužském zakuklení, nejspokojnějším poznána, přebývala potom v chýšce, kde každou uloženou práci svědomitě konala, přísně se postila, horlivě se modlila, mrtvila a rozjímal, tak že stala se vzorem všech mnichů. Tak po třicet osm let v řeholní kázni sloužila Bohu.

Když Eufrosina tajně z otcovského domu ušla, nastal tam veliký poplach. Místo svatebního veselí zavládl v domě tom zármutek. Otec Pafnucius plakal a naříkal si, že ztratil jedinou radost a útěchu svou. Pozdě teprv litoval své zatvrzelosti a neústupnosti, že jediné dítě své, jež vroucně miloval, nutil ku sňatku a takto z domu vypudil. Marně rozeslal služebníky svoje, aby po Eufrosině pátrali po městě, po lodích v přístavu, po cestách, skryších a pouštích; marně hledal jí ve všech panenských klášterích. I oblekl se zarmoucený otec v roucho kajicné a odebral se do kláštera, kde Eufrosina nepoznána žila, aby tam útěchy a posily došel. Opat obrátil mysl jeho k Bohu, potěšil ho slovem Božím a poradil mu, aby horlivě se modlil a dobré skutky konal. Pafnucius při-

cházel potom častěji do kláštera a rozmlouval s mnichy o věcech duchovních. Opuštěnému otci působilo vždycky sladkou útěchu obcovati s těmito muži, an viděl, kterak oni v dobrovolné chudobě, čistotě, poslušnosti a pokoře jsou šťastni a spokojeni. Také Eufrosina vidala otce svého a slýchala jeho nárek, nedala se mu však poznati až po letech, když tušila, že ji Bůh k sobě již brzo povolá. Opat poradil jednou Pafnuciovi, aby svěřil bolest svou také nábožnému mnichu Smaragdovi, jenž do kláštera přišel z císařského paláce a nade všechny bratry moudrostí vyniká. I poslal ho k domnělému bratru tomu. Eufrosina změnila se zatím po mnohých letech tuhými posty, bděním a pláčem tak, že jí otec v zakuklení mnišském nepoznal. Překonavši prudký vnitřní boj ovládala hlas svůj i city svoje a domlouvala zarmoucenému otci útěchyplnými slovy slibujíc mu, že dceru svou jistě uzří šťastnou, dříve než umře.

Potěšen odešel Pafnucius, jako by byl dceru svou již našel. Eufrosina žila potom ještě několik let šťastně v zátíší klášterním, jsouc vzdálena všech pokušení tohoto světa a požívajíc v srdci svém blahého míru a svaté spokojenosti. Po osmatřiceti letech roznemohla se konečně Eufrosina nebezpečně, dala si zavolati starého otce, položila hlavu svou na jeho hrud' a prolévajíc hojné slzy, řekla: „Pán Bůh vyslyšel modlitbu tvou. Dceru svou spatříš a poznáš, dříve než umřeš. Pohleď, otče drahý, na mne a poznej dítě své. Srdce tvé poznalo mne již dávno, oči tvé byly však držány a zastřeny. Bůh sám uvedl mne sem a jeho svatá vůle chtěla, abych sloužila mu na tomto místě, nikým nepoznána, protož odpusť, otče milý, že jsem ti způsobila tento krátký zármutek, abychom za to oba ku radosti věčné spojení byli na nebi! Uděl mně svoje požehnání, tobě pak dej Bůh pokoj a blaho!“ Po těchto slovech zemřela Eufrosina klidně v Pánu, což stalo se asi v polovici pátého století.

Pafnuc uslyšev nenadálou řeč tu, překvapením a bolestí omdlel. Zpráva o neobyčejné události té naplnila všechny mnichy v klášteře i obyvatele města Alexandrie úžasem. Všickni jali se velebiti svatou pannu, která tak podivným způsobem žila a zemřela. Potom byla tělesná schránka sv. Eufrosiny s největší slávou pohřbena. Staříčků Pafnuc dal úplně výhost světu a odstěhoval se do klášterní chýšky, kde dcera jeho tak dlouho nepoznána Bohu sloužila. Tam na modlitbách a

svatém rozjímání očekával smrt svou, která ho posléze s dcerou navždy spojila.

Sv. Eufrosina ukázala obdivuhodným životem svým, kterak dle slov Kristových království nebeské trpí násilí a kterak ti, kdož násilí užívají, se ho domáhají. Spasitel dí: „Každý, kdož opustí dům neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, aneb pole pro jméno mé, stokráté více vezme, a životem věčným vládnouti bude.“ (Mat. 19, 29.)

Dne 11. února koná se ještě památka sv. Adolfa biskupa, sv. Jonáše mnicha, sv. Lazara biskupa, sv. Saturnina a soudruhů mučedníků, sv. Theodory císařovny, blah. Jana de Britto mučedníka, a j.

Dne 12. února.

I. Sv. Eulalie, panna a mučednice.

Za ukrutného pronásledování Církve Kristovy v době panování Římského císaře Diokleciana (284 - 305) a spoluvladaře jeho Maximiana Herkulea podstoupilo i ve španělském městě Barceloně mnoho věřících mučednickou smrt, mezi nimiž proslavila se sv. Eulalie.

Svatá panna tato, dcera vznešených křesťanských rodičů, sloužila od dětství horlivě Bohu. Rodičové milovali ji a radovali se vidouce, jak v moudrosti, bázni Boží a upřímné nábožnosti prospívá. Aby milovanou dcerušku tím snáze vystříhali všeho pohoršení a zlých příležitostí, opustili s ní později Barcelonu a odstěhovali se na statek nedaleko města ležící, kde Eulalie v domácím zátíší rostla, jsouc jediným potěšením jejich na světě.

Zatím přišel do Barcelony vladař Dacian, jenž dle císařských rozkazů pátral v městě po křesťanech, aby je stíhal. Hrůzou a strachem trnulo celé město, když vladař rozkázal nejukrutnějšími mukami věřící trestati. Sotva zvéděla o tom Eulalie, zahořela neodolatelnou touhou, aby pro víru v Ježíše Krista život svůj položila. Milovalať Božského Spasitele tak horoucí láskou, že považovala za největší štěstí a vyznamenání, zemřít za něho. Aby úmysl její nebyl nikým zmařen,

nezjevila ani nejdůvěrnějším družkám ani rodičům svým, co vykonati zamýšlí, přichystala se potají, a teprv v noci, když všickni domácí ve spánek pohříženi byli, zdvihla se, odešla z domu a odebrala se do města. Z rána postavila se před vladaře Daciana, vyznala před ním statečně svou víru v Krista Pána, a kárala ho přísnými výčitkami, že pohrdá jediným a pravým Bohem, Stvořitelem a Řiditelem celého světa, a mrtvým modlám se klaní. Nad věk svůj a pohlaví své neobyčejncu zmužilostí vytýkala mu, jakým zbabělým ukrutníkem jest, an nevinné lidi mučiti a vražditi dává proto, že oni nechťejí báhorkám pohanským věriti, a řekla mu posléze zpříma, že bohové pohanští nejsou leč ďáblové, s nimiž on i všickni zarytí modloslužebníci věčně zatraceni budou. Hněvem roznicený vladař rozkázal ihned katům, aby statečnou pannu zbičovali, doufaje, že ji takto od Krista odvrátí. Po chvíli domlouval jí, aby odvolala slova svá, pronesená prý z nevědomosti a ukvapení, a sliboval, že ji propustí, jestliže ona víry své se zřekne a modlám obětovati bude. Eulalie odpověděla mu však: „Nemohu odvolati slov svých, jelikož bych tím lhala a Bůh lež zapovídá a tresce. Krista, Spasitele svého nezapřím, a nebojím se ran pro něho. Necítím žádných bolestí, poněvadž Kristus mne posiluje a těší!“

Slovy těmi rozsápal se Dacian ještě více, a nařídil svatou pannu natáhnouti na skřípec a rozdíratí železnými hřebeny. Visíc na mučidle modlila se světice s veselou myslí, jakoby žádných bolestí ani necítila: „Pane Ježíši Kriste, vyslyš volání mé a posiluj mne, abych vytrvale snášela muky pro svaté jméno tvoje a přijata byla mezi vyvolence tvé do života věčného!“ A když katané Eulalii planoucími pochodněmi pálení začali, zapěla svatá mučednice slova žalmu: „Smiluj se nade mnou, Bože, nebo mne pošlapal člověk, celý den boj veda sužoval mne. Vytrhl jsi ze smrti duši mou a nohy mé od poklesnutí, abych se líbila před Bohem v světle živých.“ (Žalm 55.) Pokračujíc modlila se: „Pane Ježíši Kriste, vyslyš modlitbu mou a učiň milosrdenství své nade mnou; přijmi mne již do světla věčného!“ Za modlitby té zhasly náhle katanům pochodně, jimiž svatou mučednici pálili. Vidouce její statečnost a zázračnou trpělivost a slyšíce dojemnou modlitbu její, zděsili se tito suroví lidé tak, že třesouce se, padli na tváře své. Zatím vypustila sv. Eulalie duši svou.

Vladař Dacian nenasytiv ještě ukrutnosti své, rozkázal, aby tělo umučené světice na skřipci ponecháno bylo, až by

je draví ptáci strávili. Zatím podařilo se třetího dne některým nábožným mužům kromě vědomí strážte tělo sejmouti a uctivě pohřbíti, z čehož byla veliká radost křesťanům. Ostatky sv. Eulalie byly dne 23. října 878 slavně přeneseny do biskupského chrámu v Barceloně, při čemž událo se mnoho divů. Námořníci španělští ctí a vzývají tuto svatou mučednici Kristovu jakožto mocnou patronku svou.

Jak horoucně milovala sv. Eulalia Krista Pána! Opustila dům i bohatství a rodiče svoje a dobrovolně přiznala se před pohanským soudcem, že jest křesťanka, ač věděla, že ji za to čeká hrozná smrt mučednická. Jediným slovem mohla zbaviti se muk a smrti, avšak Kristus byl jí všecko, svět pak jí byl povrhelem, a proto neodstoupila od víry a lásky své ku Božskému Spasiteli. „Nesmím lháti,“ tak odpověděla, když soudce jí radil, aby slova svá odvolala. Jaký to krásný příklad pro nás všechny! Kolikráte již v modlitbě ujišťovali jsme, že Krista Ježíše z celého srdce, nade všecko milujeme, a zatím byla to jen planá slova, poněvadž nemilovali jsme Pána skutky, vracejíce se povždy ku starým hříšným navyklostem svým! Apoštol Páně napomíná nás, abychom nemilovali slovy, ale skutky.

Sv. Eulalie nechtěla lháti, ač by jediným lživým slovem byla se zbavila muk a smrti. Kolikráte lhou křesťané pro malicherný zisk, aneb aby ušli nějaké nehodě a získali chválu lidskou! „Ohavností jsou Hospodinu rtové lživí.“ (Přisl. 12, 22.) „Pročež složivše lež, mluvte pravdu jeden každý s bližním svým, nebo jsme vespolek údové.“ (Efes. 4, 25.).

2. Sv. Benedikt Anianský, opat.

V řeholi sv. Benedikta vyskytovali se občasné horliví mužové, kteří usilovali pokleslou kázeň mnichů napravit a kláštery ku zachovávání přísných pravidel řádu nakloniti. Mezi těmito horlivci slyšel svatým životem v 8. a 9. století Benedikt Anianský. Pocházel z hraběcí rodiny Languedocké. Dospěv v jinocha, přijal na dvoře krále Pipina Krátkého (741—768) úřad číšníka. Zbožnému mladíku tomu znechutil se záhy hlučný život dvorní, tak že zatoužil po samotě, aby mohl klidně sloužiti Kristu Pánu. Dlouho nemohl toto vroucí přání svoje ve skutek uvést, až posléze rozhodl se, když Bohem samým k tomu vybidnut byl. Roku 774. totiž provázeje Karla Velkého do boje proti Longobardům, spadl do řeky Tessina,

kde málem by byl utonul. Vyvážnův z nebezpečnosti života byl přesvědčen, že touto příhodou byl mu shůry dán pokyn, aby zřekl se úplně světa a zasvětil život svůj službě Boží. Po skončené výpravě válečné opustil tudíž dvůr a vstoupil do kláštera sv. Sequana v Langresu v Burgundsku, kde v nejtěžší kázni žil, postě se přísně, konaje ochotně nejopovrženější práce, a jsa všem bratřím vzorem nábožného a pokorného mnicha. Maje býti po smrti tamního opata za nástupce jeho volen, uprchl do své vlasti Aquitanie a založil tam na statku po rodičích zděděném u potoka Aniane klášter řečený Anianský, kde usadil se s několika mnichy, kteří podobně jako on přáli si zachovávatí řeholi sv. Benedikta dle původních přísných pravidel svatého zakladatele svého. S těmito bratřími žil Benedikt v největší chudobě a dočkal se záhy té radosti, že hlásili se do kláštera jeho i jiní nábožní jinochové a muži, aby dle příkladu jeho v ústavičné modlitbě, svatém rozjímání, v postech, chudobě a pokoře Bohu horlivě sloužili. Klášter jeho došel veliké obliby a mnozí velmožové obmyslili jej četnými statky. Opat Benedikt přijímal sice ochotně dary klášteru věnované, užíval jich však hlavně na prospěch chudých a nešťastných lidí, propouštěl na statech klášterních nevolníky na svobodu a činil dobře i těm, kdož klášteru škodili. Jednou ukradl zloděj klášterní koně, byl pak od lidu polapen, zbit a k opatu přiveden, aby dle práva potrestán byl. Svatý opat rozkázal však rány jeho vyhojiti, nakládal s ním laskavě, obdaroval ho penězi a propustil jej. Jindy jda s jedním bratrem potkal člověka, an jede na koni klášteru odcizeném. Mnich poznav koně dal se do křiku, ale opat pokynův mu, aby mlčel, řekl: „Často podobá se kůň koni.“ Po chvíli však, když zloděj již notný kus cesty ujel, doložil Benedikt, že sám koně poznal, avšak onoho člověka veřejně zahanbiti nechtěl. Takto zachoval se světec dle slov sv. Pavla: „Žádnému zlého za zlé neodplacujte. Lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízní-li, dej mu pít; nebo to čině, uhlí řeřavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým.“ (Řím. 12, 17. 20. 21.) Roku 793. nastal v Burgundsku z neúrody hlad. Tu hrnuly se davy venkovského lidu ke klášteru Anianskému, hledající pomoci. Opat Benedikt ujímal se těchto ubožákův a sytil je, sám jsa živ s bratřími svými skrovně a chudě. Zbožnost, moudrost a dobrotivost jeho rozhlásila se daleko široko a donesla se i ku synu Karla Velikého králi Ludvíku Nábožnému, jenž výborného opata

toho si zamiloval a snahy jeho, nesoucí se ku nápravě řeholní kázně v klášteřích benediktinských, úsilovně podporoval. Stav se po smrti otce svého Karla samovládcem, povolal Ludvík Nábožný opata Anianského Benedikta k sobě do Frank, aby společně s ním pracoval k obnově a rozkvětu řeholního života v celé říši. Nejprv dal mu klášter sv. Maura v Elsasích, kamž Benedikt s několika horlivými mnichy Anianskými se přestěhoval. Potom, chtěje ho míti na blízku svého sídla v Cáchách, vystavěl mu opodál tohoto města klášter Korneliusmünster. Dále svěřil mu dozor na všechny kláštery své říše a kázal mu pečovati s několika opaty a mnichy o jejich nápravu. Takto vypracován byl zvláštní řád o 80 kapitolách, kterým starobylá řehole sv. Benedikta obšírně se vyložila a dle něhož ve všech klášteřích jednotejná kázeň zachovávat se měla. Tento řád byl na církevním sněmu v Cáchách r. 817. schválen a císařem potvrzen. Benedikt zavedl jej potom dle rozkazu císařova jakožto vrchní dozorce do všech klášterů celé říše a stal se takto druhým otcem řádu benediktinského.

Sv. Benedikt Anianský horle po nápravě řeholní kázně v klášteřích, bděl jako dobrý pastýř i nad nejdražším pokladem křesťanského lidu, neporušenou vírou katolickou. Tehdáž povstali v západních zemích bludaři řečení Adoptiani, kteří učili, že prý Kristus Pán dle svého člověčenství není pravý a přirozený Syn Boží, nýbrž toliko Bohem Otcem za vlastního přijatý či adoptivní Syn. Proti bludnému učení tomu sešel se r. 794 znamenitý církevní sněm Frankfurtský, jenž jasně a zřetelně vytkl katolické učení, že Kristus Pán jako Bůh-člověk je pravý a přirozený Syn Boží. Na sněmu tom hlásal toto pravověrné učení i sv. Benedikt Anianský, jenž vrátiv se potom do vlasti své, utvrzoval v něm mnichy řádu svého.

Poslední léta života svého stížen byl sv. Benedikt bolestnou chorobou, kterou trpělivě a do vůle Boží odevzdán snášel. Připraviv se nábožně ku smrti, rozloučil se s bratřími, a vysloviv slova modlitby: „Učiň Pane se služebníkem svým vedle smilování svého,“ usnul v Pánu dne 12. února 821.

V životě sv. Benedikta Anianského dojíhá nás obzvláště laskavost a pokora, kterou jevil k lidem chybným. Vida, že jiní lidé těžké hříchy páší, nezavrhoval jich a neměl se za lepšího, než oni byli, nýbrž raději byl pamětliv své

vlastní křehkosti, aby snad sám neklesl. Kdykoli hříšného člověka vidíme, myslíme si, že nám člověk ten dává výstrahu, abychom snad ještě hlouběji neklesli, nežli on. Kdo stojí, hleď, aby nepadl! Nejsme-li takovými, jako mnozí jiní hříšní lidé, není to zásluhou naší, nýbrž zásluhou milosti Boží. Cizí křehkost má nám připomínati vlastní slabost naši a vésti nás ku bohumilé pokoře, abychom se nepřeceňovali a skromně o sobě smýšleli. Nespoléhejme na minulý život svůj, jež z milosti Boží ztrávili jsme snad bez hříchů smrtelných, neboť kromě nadání můžeme dnes či zítra do největších hříchů strženi býti. Nemějme se za lepší jiných lidí a ponechme soud o nich Bohu, který nejlépe každého zná a dle zásluhy oceňuje. Tomáš Kempenský dí: „Nechlub se dobrými skutky, neboť jinak soudí Bůh, než lidé; jemu nelíbí se mnohdy, co lidem zalíbení působí. Máš-li na sobě něco dobrého, věř o jiných věci ještě lepší, abysi pokorným zůstal.“

Dne 12. února koná se ještě památka sv. Modesta mučedníka, sv. Gaudence biskupa, sv. Štěpána biskupa, sv. Ludana vyznavače a j.

Dne 13. února.

1. Šestadvacet svatých mučedníků Japonských.

Církev katolická poslušna jsouc rozkazu Páně, aby evangelium kázáno bylo po všem světě všemu stvoření, rozšířila s posvátnou horlivostí znenáhla missie svoje po celé zeměkouli. Obzvláště pak od té doby, co neblahým protestantstvím odcizení jí byli mnozí národové evropští, rozvíjela Církev missionářskou činnost svou mezi pohany v zemích zámořských. Nejslavnějším věrozvěstem pohanů ve století šestnáctém byl sv. František Xaverský z Tovaryšstva Ježíšova, jenž s podivuhodným výsledkem šířil světlo víry Kristovy zvláště v Japonsku. Tato říše rozkládá se v nejzazší Asii naproti Číně na mnohých ostrovech a čítá nyní skoro čtyřicet milionův obyvatelů. Japonci jsou pracovití, vědychtiví, přívětiví a v obcování uhlazení, tonouce však v pověrách pohanských, mají mravy velice porušené. Manželská nevěrnost, smilstvo a samovražda neplatí jim za hříchy, a i jiné nepravosti, od nichž ctnostný křesťan s hrůzou a ošklivostí se odvrací, trpí se tam zákonem, ba někdy bývají neřesti ty docela i odporoučeny a nařizovány. Tak hyne tento veliký a nadaný národ v bludech

a neřestech pohanských. Jak velikými dobrodinci jeho jsou tudíž ti apoštolští mužové, kteří z lásky k nesmrtelným duším lidským snaží se v Japonsku rozšířití svatou víru Kristovu, jež osvěcuje rozum, posvěcuje mravy a vede k životu věčnému! Co všechno podnikl pro spásu Japonců sv. František Xaverský, když r. 1549. s několika soudruhy k nim zavítal! Za nedlouhý čas počítalo se zásluhou jeho v národě tom na tisíce křesťanů, a také po odchodu jeho šířila se víra svatá v Japonsku velmi utěšeně. Již r. 1585. bylo tam přes 200.000 křesťanů, kteří měli 250 chrámů Páně, množství škol a seminářů, v nichž domorodci vychováváni byli v budoucí hlasatele evangelia Kristova. I tři knížata japonští přijali s poddanými svými křest sv., tak že byla naděje, že za nedlouho celá tato říše stane se křesťanskou. Krásná tato naděje byla však náhle zmařena. Japonský císař Taiko Sama pojal podezření proti křesťanským missionářům, jakoby oni chtěli vydati říši jeho v moc výbojných Portugalců. Tuto domněnku vzbudili v císaři pohanští kněží, boncové; a křesťanské japonské panny, které nechtěly hověti chtičům jeho, naplnily jej hlubokou nenávistí a hněvem proti víře Kristově. Hněv ten dovršil jistý ošemetný Španěl pomluvami proti Jesuitům, kteří o rozkvět Církve katolické v Japonsku nejvíce zásluh si získali. Tu vydal císař rozkaz, aby všickni Jesuité z říše jeho vypuzeni byli. Vypovězenci opustili s bolestí vinici Páně, na níž tak požehnaně byli pracovali, a křesťané zakoušeli od císaře, pohanských knížat i bonců rozličná příkoří a týrání.

Časem utišil se hněv císaře Taika Samy proti křesťanům, tak že zdálo se, že Církvi v Japonsku nadejdou lepší časy. Avšak z nenadání stal se r. 1596. hrozný obrát. Jistý lehkotvážný španělský kapitán odpověděl císaři na otázku, proč jeho král téměř nad polovicí světa vládne, že prý španělští missionáři kamkoli přicházejí, rovnají cestu španělským vojákům, kteří potom za nimi se ubírají a za pomoci nových křesťanů země ty podmaňují. Lehkomyšlnou řečí tou probudilo se v císaři znova staré jeho podezření proti křesťanům. Právě toho času měla se jistá sporná věc mezi královským náměstkem ostrovů Filipinských a císařem Japonským vyjednati. Na ten účel vyslal náměstek ostrovů Filipinských několik Františkánů k císaři. Předním z těchto vyslanců byl kněz Petr Baptista, muž slynoucí velkou učeností i svatostí života. Když vyslanci ti poselství své vykonali, zůstali v Japonsku a hlásali lidu evangelium, stavěli chrámy, školy a

kláštery, prokazovali nemocným i jiným ubohým lidem skutky křesťanské lásky, a získali takto veliké množství pohanů Kristu Pánu. V této požehnané práci neustáli ani když císař jim rozkázal, aby z říše jeho odešli. Závistivě hleděli zuřiví bonzové na veliké pokroky víry křesťanské v lidu. I namluvíli císaři, že říše jeho dostane se do rukou cizinců a zahyne, nebude-li v ní vyhlazeno náboženství Kristovo. Ustrašený císař rozkázal neprodleně, aby všichni missionáři křesťanští byli polapeni a na kříž přibiti. Rozkaz ten byl ihned vykonán, a tudíž jati Petr Baptista a pět společníků jeho z řádu sv. Františka, potom tři členové Tovaryšstva Ježíšova Pavel Miki, Jan Goto a Jakub Kisai; dále patnácte rozených Japonců, bratří třetího řádu sv. Františka, z nichž někteří vyučovali mládež i lid katechismu a jiní služby kostelní vykonávali, a posléze zatčeni ještě dva křesťané nekněží, tak že všech jatých bylo šestadvacet.

Když byli tito stateční bojovníci Kristovi po delší čas trpělivě snášeli vazbu v žaláři, vyvedli je pohané na náměstí sídelního města Miaka, uřezali každému část levého ucha, svázali jim ruce na zádech, a naloživše je na káru, vozili je v tuhé zimě napřed ulicemi hlavního města a potom i po jiných městech japonských, aby potupa jejich rozhlásila se po širých krajinách celé říše a lidu nahnán byl strach. Před vozem šel biřic rozhlašuje, že mužové ti na smrt kříže odsouzeni byli, poněvadž proti zákazu císařovu kázali víru křesťanskou. Za bolestné jízdy té přiběhli k jednomu z odsouzených, mladičkému bratru třetího řádu sv. Františka Antonínu, rodem Japonci, polekaní rodičové jeho, a snažili se lichocením, prosbami a usedavým pláčem odvrátiti ho od Krista, aby ho takto hrozná smrti zbavili. Avšak Antonín odpověděl jim odhodlaně: „Pohrdám všemi pozemskými marnými statky a volím přidržeti se Krista Pána, jenž slíbil mně statky nehnoucí na nebi.“ To pověděv vydal jim roucho své, jímž zahalen byl.

Posléze byli všichni přivezeni do města Nagasaki a opodál něho na pahorku jako na Kalvarii ukřižováni. Svatí mučedníci nepřestali ani v krutých bolestech víru Kristovu hlásati. Nejvíce proslavil se z nich kněz Tovaryšstva Ježíšova Pavel Miki, který jsa přibit na kříži, odtamtud jako se slavnostní kazatelny víru křesťanskou shromážděným zástupům hlásal a za šťastna se prohlašoval, že mu popráno bylo, jako Kristu Pánu, trpěti na kříži, a že mohl dokonati život svůj

v tom věku, jako Spasitel. Potom byli všickni dvojím kopím od boků k ramenům probodeni a odeslali vítězně duše své do království nebeského dne 5. února 1597.

Bůh oslavil tyto mučedníky mnohými divy, pro kteréž papež Urban VIII. je přijal do počtu blahoslavencův. O svátých svatodušních 1. P 1862. prohlásil je Pius IX. za svaté mučedníky u přítomnosti mnohých kardinálův a biskupů, mezi nimiž byl i v Pánu již odpočívající kardinál arcibiskup Pražský Bedřich kníže Schwarzenberg. Potom byla ve všech chrámech řeholí sv. Františka zejména také u nás konána hlučná slavnost na počest těchto mučedníků Božích.

Částka sv. ostatků těla jednoho z nich, sv. Kája Franciska, byla později přinesena do Prahy a chová se posud v uctivosti ve chrámu sv. Mikuláše na Malé straně na oltáři umírajícího sv. Josefa. V témže chrámu Páně stojí ve hlavní lodi na pilířích sochy sv. Pavla Miki, sv. Jana Gota a sv. Kája Franciska, jichž památka oslavena jest tu i jinými sochami jejich na postranních oltářích. Také socha sv. Jakuba Kisaje, Japonce z Tovaryšstva Ježíšova, spatřuje se tu na jednom oltáři.

Náboženství křesťanské šířilo se v Japonsku i po smrti ukřižovaných těchto mučedníků. Horliví missionáři katoličtí, zejména Jesuité, nemohouce hlásati víru svatou zjevně, činili to potají, skrývajíce se po domech věrných křesťanů a v lesích. Takto pokřtili za nedlouho více než 100.000 Japonců. Pohříchu popuzovali kalvinští Holanďané z mrzké obchodnické závisti proti katolickým Španělům a Portugalcům panovníky japonské proti katolickým missionářům, zejména proti Jesuitům, z čehož nastalo nové ukrutné pronásledování křesťanů v Japonsku, jež trvalo padesáte let. Pronásledování to bylo daleko hroznější, nežli bylo někdy vraždění křesťanů za císařů Římských. Pouze z Tovaryšstva Ježíšova podstoupilo tehdáž v Japonsku 150 členů smrt mučednickou. Kromě nich zemřeli v té říši tisícové knížat, šlechticů, mužů, žen, jinochů, panen a dítek za víru Kristovu. Někteří byli ukřižováni a kopím probodeni, jiní pilou rozřezáni, mnozí znenáhla ohněm upáleni. Jiní byli v jamách pověšeni a jáma nahoře zakryta, takže zadušením zemřeli. Mnozí byli do zamrzlého rybníka ponořeni, až ducha vypustili. Jiným bylo tělo násilně vodou naplněno a potom tak ukrutně stlačeno, že voda s krví smísená z něho vytryskovala. Jiní byli vařící vodou znenáhla opařováni. Blahoslavený Antonín Ixida se šesti společníky byl po celý měsíc šestkrát denně vřelou vodou postříkován, až maso jeho po samé kosti bylo uvařeno. Potom byli mučedníci vrženi do vězení, kde se trápili, až jsouce více kostlivcům než živým lidem podobni, upáleni byli.

Aby pak žádný křesťan a zejména žádný katolický kněz na půdu japonskou více nevstoupil, byl každý příchozí nucen, šlapati nohama po kříži, což platilo za zapření víry křesťanské. Kalvínci šlapali bez váhání po kříži a směli tudíž do Japonska vcházeti a tam obchod provozovati, ba mnozí pomáhali Japoncům stíhati Jesuity a vraždití je. Kněz Tovaryšstva Ježíšova Jiljí Abreu, jenž odvážil se do Japonska cestovati, byl od Kalvínů jat, na ostrov Javu dovezen, do žaláře uvržen, po dvě léta týrán, a posléze r. 1622. umučen. Tak bylo konečně za císaře Toxoguna Samy (1631—1658.) křesťanství v Japonsku násilně vyhlazeno.

Teprv v nejnovější době vzchází z půdy japonské, zúrodněné krví tolika mučedníků Kristových, opět nadějně osení víry svaté. Japonsko, jež po staletí uzavíralo se cizině a trestem smrti stíhalo každého křesťanského missionáře, jenž odvážil se vystoupiti na břehy jeho, bylo r. 1858. donuceno, aspoň do několika pobřežních měst svých pouštěti cizince a jim dovoliti, aby v nich se mohli usazovati. Tím byla otevřena i katolickým missionářům opět brána do této říše, tak že již r. 1862. povstal zase v městě Jokahamě první katolický chrám Páně. Za naší doby požívá Církev katolická v Japonsku aspoň úředně svobody. V celé říši působí nyní jeden arcibiskup a tři biskupové. Sídlem arcibiskupa jest město Tokio, a jemu jsou podřízena tři biskupství v městech Hokodate, Osaka a Nagasaki. Všeck katolíků čítá se tam již přes 30.000. Tak vinice sv. Františka Xaverského opět nadějně se zelená. Podporujme každý, seč jsme, missie Církve katolické, aby i v Japonsku víra Kristova opět utěšeně prospívala, jakož rozkvétala ve století šestnáctém!

2. Sv. Kateřina de Ricci, panna.

Dle zaslíbení Kristova (Mar 16, 17. 18.) vyskytovaly se v Církvi katolické za všech věkův občasně svaté osoby obdařené Bohem zvláštní milostí, která učinila je schopnými, že konaly patrné zázraky a prorokovaly budoucnost. Dar divův a proroctví trvá ustavičně v Církvi katolické, což jest stálým svědectvím a dokladem, že ona samojediná jest pravým ovčincem Kristovým. Mezi osobami, od Boha neobyčejnými milostinami vyznamenanými, byla v století šestnáctém i sv. Kateřina de Ricci. Pocházela ze vzácného rodu pánů de Ricci ve Florencii, kde r. 1522. se narodila. Na křtu sv. bylo jí dáno jméno Alexandrina. Když jí záhy matka zemřela, odevzdal otec dcerušku na výchovu do kláštera panen řehole sv. Dominika v Monti-

celli, kde příbuzná její řeholnice Ludvíka ji pěstovala. Mladíčka Alexandrina jevila neobyčejnou náklonnost k modlitbě a životu rozjímavému. I za hodin ustanovených k odpočinku a zábavě klekávala před Ukřižovaným a rozjímala o přehořkém umučení Páně. Dospěvši v pannu, byla otcem z kláštera odvedena a měla se dle přání jeho provdati. Alexandrina zalíbila si však tichý nábožný život v klášteře tou měrou, že uprosila otce, aby od zamýšleného sňatku ustoupil a jí dovolil vstoupiti do řehole. Dostavši dovolení toto, byla čtrnáctiletá panna přijata do kláštera Dominikánek v Pratě v Toskánsku, kde dáno jí řeholní jméno Kateřina. Mladá řeholnice konala ochotně i nejtěžší domácí práce, trvala na modlitbách a svatém rozjímání, zdržovala se masitých pokrmů požívajíc pouze chleba, zelenin a vody, spávala denně sotva tři hodiny a trestala tělo své bičováním, hrubým oděvem a železným řetězem, jímž se opásala. Sama jsouc bez hříchu, kárala na sobě hříchy jiných lidí a žila kajicně z lásky ku trpícímu Spasiteli. Denně modlila se obzvláště za obrácení hříšníkův a odvrácení zasloužených trestů od nich. Pro tyto stkvělé ctnosti byla Kateřina, ač teprv pětadvacetiletá, od sester svých zvolena za převořiši kláštera. Úřad tento spravovala potom až do smrti. Jsouc sestrami milována a vysoce ctěna, vládla jim více svatým příkladem svým, nežli slovy, a vedla je ku řeholní dokonalosti. Vzorem dokonalosti zvolila si ukřižovaného Spasitele. K němu planula posvátnou láskou a osvědčovala něžnou nábožnou úctu. Patříc na obraz Ukřižovaného vždycky slzela, vzdychala a pronášela sladká slova střelných modliteb. Denně pohřížovala se v hluboká tajemství života, utrpení a smrti Ježíše Krista. Stálým tímto rozjímáním zahořela vroucím přáním a neodolatelnou toužebností, aby z lásky ku Spasiteli mohla mnoho trpěti, podobně jako on za nás trpěl, a sice aby dáno jí bylo cítiti na svém těle aspoň částečně ty bolesti, jež on za hříchy naše trpěl. Toto zbožné přání vyplnil Bůh způsobem podivuhodným.

Počínajíc od dvaadvacátého roku života svého, kdykoli Kateřina na večer každého čtvrtka začala rozjímati o umučení Páně, přicházela do vytržení mysli a setrvala v tomto stavu až do večera příštího pátku. V době té pociťovala na svém těle všecky bolesti, jež Kristus Pán trpěl za nás, snášel. Tu cítila vždycky palčivou bolest zejména v rukou, nohou, v boku a na hlavě. Jako sv. František Serafinský, byla i sv. Kateřina omilostěna pěti ranami Kristovými na těle svém. Kromě toho

udělil jí Bůh daru proroctví, tak že předpovídala věci budoucí a objevovala věci skryté, a omilostnil ji mocí činiti divy, tak že ona mnoho nemocných zázračně uzdravila. Kateřina tajila se, pokud možno bylo, těmito kromobyčejnými milostinami, jsouc stále pokornou a skromnou řeholnicí. Dověděvši se, že jedna sestra pilně zaznamenává všechny ctnosti i neobyčejné skutky její, nařídila jí vydati rukopis ten a spálila jej. Avšak pověst o její svatosti a milostinách, jimiž Bůh ji vyznamenal, roznesla se přece ze zátíší klášterního do širého světa. Tisícové lidí ze všech stavů, zejména množství kardinálů, biskupů a šlechticů přicházeli, aby řeholnici tu spatřili, rady její se dožádali, ji za přimluvu u Boha poprosili a v potřebách svých pomoci došli. Kateřina by byla nejraději v úkrytu a nikomu neznámá Bohu sloužila, a modlila se tudíž, aby Bůh odepřel jí posavadních milostin aneb aspoň způsobil, aby o nich svět nevěděl. Tím osvědčila svou skromnost a pokoru. Stalo se také jednou, že nedůvěřiví někteří lidé její svatost i milostiny v pochybnost brali, ji za osobu pokryteckou vydávali a tupili. Kateřina nic z toho se nehoršila, ale děkovala Bohu, že ji takto zkouší, aby ji v pokoře utvrdil. Ovšem opravdiví znalci, přesvědčivše se o životě této omilostěné světice, vážili si jí velice a vydali o ní nejkrásnější svědectví. Mezi nimi byl i sv. Filip Nerejský, jenž z Říma pilně s ní si dopisoval.

Posléze nadešla sv. Kateřině hodina smrti. Přijavši nábožně sv. svátosti vyslovila přání, aby mohla s Kristem Pánem na kříži zemřít. I zulíbala naposled kříž, rozpjala ruce a vypustila duši dne 2. února 1589. Divy, jimiž tak podivuhodně oslavil ji Bůh již za živa a potom i po smrti, byly příčinou, že ji papež Benedikt XIV. r. 1746. prohlásil za svatou. Po slavné světici té zůstaly některé listy její, které nedávno v Pratě tiskem vyšly.

Není-li nám i dáno, abychom dle příkladu sv. Kateřiny mohli pro Ježíše Krista tak mnoho trpěti, jako ona trpěla, snášejme klidně a trpělivě aspoň všechno to soužení, jež Bůh na nás posílá. Abychom pak v trpělivosti se vycvičili a utvrdili, pohlížejme často a rádi na svatý kříž vzpomínajíce, co všechno pro spasení naše podstoupil Kristus Pán. Nebudme podobni těm lehkovážníkům, kteří po celý život kříže svatého nikdy si nevšímají, nikdy ho nelíbají aniž do ruky berou, ba ani ve svém příbytku na stěně ho nemají, až teprv, když

smrt k nim se blíží, v poslední hodině života svého, kříž do ruky berou, jej celují a na trpícího Spasitele myslí. Dle příkladu zbožných předků mějme ve svých domech jakožto nejkrásnější ozdobu kříž Kristův. Vstávající i lehající zbožně pohlížejme k němu, líbejme jej a ustavičně pamatujme na umučení Páně. Kde svatý kříž v nábožné uctivosti se chová, odtamtud prchá ďábel, tam víra svatá vládne, tam přebývá ctnost, pravý pokoj a nezkalené blaho, tam panuje Boží požehnání.

3. Sv. Štěpán Nemanja, král Srbský.

Srbové, jako vůbec Jihoslované, bývali všickni vesměs katolíci. V době, kdy Jihoslované se Stolicí apoštolskou v Římě spojeni byli, honosili se mnohými světci z rodu svého, kteréž i nynější rozkolníci potomci jejich ctí a vzývají. To platí zejména o Srbech, jichž panovníkům Stolicě apoštolská udělila v XI. století důstojnost královskou. Mezi nejslavnější krále Srbské náležel sv. Štěpán Nemanja. Narodil se r. 1114. v Rybnici v Zetě a byl pokřtěn obřadem kacířských Bogomilů, kteří tehdaž v zemích srbských lid měli. Jakmile však otec jeho neplatnost křtu bogomilského seznal, dal Štěpána platně pokřtiti obřadem řeckokatolickým. Stav se králem Srbským, sídlil Štěpán v Rase, kde nyní stojí Nový Pazar, vymanil vlast svou z poručení řeckého, sjednotil rozptýlené země srbské v jeden mohutný celek, rozšířil znamenitě svou říši a nazval se panovníkem „z Boží milosti.“ Když císař Bedřich Rudovous ku křižácké výpravě na východ proti Saracenům se strojí, vyslal k němu poselství na říšský sněm v Chebu r. 1188. odbývaný a nabízel mu volný průchod i pohostinství v říši své. Slibu tomu dostal věrně a setkav se s císařem v Niši nabídl mu i pomoc válečnou, kdyby Řekové výpravě té se protivovali.

Jakožto panovník stkvěl se Štěpán Nemanja upřímnou nábožností a pracoval neunavně o zvelebení víry křesťanské v národě svém. Patronem svým ve věcech státních měl sv. Michaela archanděla, jehož obraz dal vymalovati na praporech srbských vojevůdčů a jehož svátek každoročně okázale slavil. Založil a nadal mnoho klášterů, chrámův a škol, a proslavil se hojnými skutky křesťanské lásky k lidem chudým, nemocným a pronásledovaným. S manželkou svou Annou

odchoval tré synův, Štěpána, Vukana a Rastka, z nichž nejmladší Rastek záhy stal se mnichem přijav řeholní jméno Sáva.

Panovav nad říší svou slavně a šťastně po 37 let, složil sv. Štěpán Nemanja ve prospěch nejstaršího syna svého Štěpána korunu královskou a vstoupil za příkladem a na radu syna Rastka Sávy do kláštera Studenického, ježž sám byl založil. Tam oblekl se 25. března 1195 v roucho mnišské, přijal řeholní jméno Simeon a žil potom dvě léta jako poustevník v jeskyni Ispanici vedlé kláštera. Také manželka jeho Anna stala se řeholnicí a dostala jméno Anastasie. Po dvou letech ztrávených na modlitbách na poušti, odebral se Simeon Nemanja za svým milovaným synem Sávou do Macedonie na svatou horu Athos do kláštera Vatopedi, odkud po roce přestěhoval se i se synem do blízkého kláštera Chilendarského, ježž ze ssutin znova vystavěl, bohatě nadal a chrámem Panny Marie ozdobil. Maje výborného syna Sávu učitelem a vůdcem na cestě dokonalosti, stal se Simeon Nemanja vzorem horlivého, nábožného a pokorného mnicha, tak že všickni řeholní bratři se mu obdivovali. Od císaře Aleše Komnenského dosáhl výsadu, aby klášter Chilendarský byl navždy majetkem Srbských králův a nikomu leč jen císaři nepodléhal.

Svatý život svůj dokonal Štěpán Simeon Nemanja v klášteře Chilendarském v náručí syna Sávy dne 13. února 1200 maje věku svého 86 let. Po celý život svůj kráčel ve šlépějích Církve Římské, jsa upřímným katolíkem, což o něm dosvědčil i syn jeho a nástupce, král Štěpán, v listu ku papeži Innocenci III. Svatý syn jeho Sáva stav se potom arcibiskupem Srbským, převezl tělo jeho do Srbska, do oblíbené samoty u kláštera Studenického. Tam byly ostatky tohoto světce dne 21. února 1208 s velikou slávou uloženy. Srbové konají památku jeho dne 13. února, kdy duši Pánu odevzdal.

Od té doby, co ošemetní Řekové nadutým rozkolem od Církve katolické se odštěpili, usilovali za sebou odtrhnouti od Stolicе apoštolské i všechny Jihoslovany na polouostrově Balkánském. Odtud i v Srbsku zápasily živel západní katolický, a živel východní rozkolnický. Jako sv. Štěpán Nemanja, tak i ostatní nejznamenitější panovníci Srbští lnuli jakožto katolíci k Římu. Pohříchu dostal později v Srbsku směr řeckorozkolnický vrch, a Srbové upadli do léček pyšných rozkolníků, v nichž se škodou svou posud vězí. Dá však Bůh, že tento nadaný a nadějný národ na přímluvu svatých rodáků svých

opět vrátí se do jediného pravého ovčince Kristova, Církve katolické, v níž tolik výtečných jeho synů za dávných časů svatě žilo a zemřelo. Na ten účel volají i členové modlitebného bratrstva svatých Cyrilla a Methoděje k Bohu, aby ráčil na přimluvu těchto prvoučitelů našich praotců všechny národy slovanské spojití v pravé Církvi Kristově, kteráž jest jedna, svatá, katolická i apoštolská.

Dne 13. února koná se ještě památka sv. Řehoře II. papeže, sv. Juliany vdovy, blah. Jordána, Dominikána, sv. Gilberta, biskupa ve Francii, a j.

Dne 14. února.

I. Sv. Valentin, kněz a mučedník.

Římský císař Klaudius II. (268—270) byl panovník osobně dobrosrdečný a osvědčoval za krátké doby své vlády neobyčejnou lidumilnost a mírnost, avšak i za něho zakoušeli křesťané od krvežíznivých a lakotných náměstkův a jiných úředníků státních krutých pronásledování. Tou dobou slynul v Římě svatostí života i velikými dary ducha svého kněz Valentin. Horlil pro čest a slávu Boží i pro spásu svých bližních a požíval pro svou dobročinnost i mezi pohany úcty a vážnosti. Z nenadání byl polapen a po dvoudenní vazbě na soud ku císaři přiveden. Císař promluvil k němu laskavými slovy: „Slyšel jsem tě chváliti jakožto muže ctihodného a moudrého, proč tedy pohrdáš naším přátelstvím a libuješ si v pošetilé a bohaprázdné pověře nepřátel říše křesťanů?“ Valentin odpověděl: „Kdybysi, císaři, znal naši víru, věděl bysi, žeť my křesťané nejsme nepřátely říše. Co mne se týče, věz, že k tobě i k lidu tvému chovám v srdci nejčistší lásku a říšských zákonů věrně poslušen jsem. Modlím se denně za tebe i za celou říši a odporoučím ji do ochrany svrchovaného Pána nebes i země.“ Jeden z přítomných rádců císařských obávaje se, aby těmito moudrými slovy nebyl císař dojat, přerušil řeč jeho řka: „Mluvíš zajisté o Bohu křesťanů, nuže, co soudíš o našich bozích, o dobrotivém a velikém Joviši, o moudrém a rozsáfném Merkurovi?“ Valentin vece na to statečně: „Soudím, že tito domnělí bohové buď nikdy ani ne-
žili, aneb že trávili svůj život v oplzlostech a prostopášnostech,

jakož vypravují dějepisci a básníci.“ Zlostně zvolal císařský rádce po těchto slovech: „Rouhal se bohům a zasluhuje smrt!“ Avšak císař nedbaje tohoto výbuchu hněvu, pravil mírně k Valentinovi: „Je li Kristus pravým Bohem, proč mne o tom nepřesvědčíš?“ Valentin odvětil: „Popřejž, pane, sluchu mým slovům a dojdeš spasení. Říše tvá bude prospívati, nepřátelé tvoji budou na hlavu poraženi, neboť zvítězíš nad nimi, a budeš panovati zde na zemi i na věčnosti. Třeba však, abys pokání činil, v Ježíše Krista uvěřil a křest přijal.“ To uslyšev Klaudius obrátil se ku svým rádcům a řekl: „Slyšte, Římané, jak rozumně ten muž mluví!“ Tu zvolal náměstek Kalpurnius: „Nedej se, císaři, lichým učením muže tohoto zmámiti. Či máme snad dle pošetilé rady jeho prohlásiti náboženství svých otců za lež a bláznovství a pohrdnouti nesmrtelnými bohy, které posud jsme uctívali?“ Tato řeč dotkla se nemile císaře. Byl by rád Valentina ještě dále poslouchal, avšak boje se nespokojenosti přítomného lidu, přerušil soudní řízení a odevzdal křesťanského kněze Kalpurniovi k dalšímu výslechu nařídív mu, aby ho důkladně vyšetřil a obranu jeho uvážil; shledá-li v něm něco zlého, aby s ním vedle zákonů naložil, jinak aby s ním rozumně a slušně zacházel.

Náměstek Kalpurnius vida, že císař Valentinovi nakloněn jest, nechtěl déle jím se zanáseti a odevzdal ho tedy podřízenému úředníku, sudímu Asteriovi do prozatímné vazby. Římané měli v nádvořích a na krbech svých domů sošky svých rodinných a domácích bůžků, jež přichozí hosté a cizinci vzývali za ochranu a požehnání. Když Valentin vstoupil do domu sudího Asteria, poklekl tudíž, jako činívali pohané, avšak nevzýval lichých bůžků, nýbrž modlil se: „Bože, původce všech věcí viditelných i neviditelných, jenž jsi světlo pravé osvěcující každého člověka, vyveď obyvatele tohoto domu ze tmy a propůjč jim světla svého, aby poznali Tebe a milovali Tě!“ Vida pak, že Asterius modlitbě té se diví, doložil: „Vpravdě! Ježíš Kristus počatý z Ducha sv, a narozený z Marie Panny jest skutečné, pravé a jediné světlo, jež osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.“ Asterius vykládaje si tato slova o světle hmotném, řekl: „Uvěřím tedy v tvého Krista, dokážeš-li, že on každého osvěcuje. Mám pastorkyni, dívku milovanou, která již dvě léta jest slepá. Otevře-li jí Kristus oči, učiním, čeho si přeješ.“ Když byla nevidomá dívka přiveдена, pozdvihl Valentin rukou k nebi a modlil se vroucně: „Bože všemohoucí, Otče Pána našeho Ježíše Krista, Otče mi-

losrdenství, jenž jsi nám poslal Syna svého, aby nás ze tmy ku pravému světlu přivedl, já nehodný hříšník volám k Tobě, jenž chceš, aby všickni Tebe poznali, a spaseni byli; k Tobě volám, Pane Ježíši Kriste, jenž jsi od narození slepému oči otevřel, a mrtvého Lazara vzkřísil; k Tobě volám, jenž jsi pravé světlo. a všelikou moc převyšuješ, staň se Tvá vůle na této služebnici Tvé, abys ji milostivě osvítiti ráčil světlem moudrosti své!“ Potom položil ruce své dívce na oči a řekl: „Pane Ježíši Kriste, pravý Bože a pravé světlo, osvět tuto služebnici svou!“ A když domluvil, prohlédla ihned slepá dívka.

S úžasem padl Asterius na kolena a prolévaje hojné slze, prosil: „Otevři také moje oči, abych poznal tvého Boha a ve víře tvé žil i zemřel!“ I rozbil všechny svoje domácí modly a postil se s rodinou i čeledí svou za tři dny, a když Valentin všechny víře křesťanské náležitě vyučil, byli všickni od něho pokřtěni.

Potom zavolán biskup, jenž všem těmto obrázcům, jichž bylo přes čtyřicet, udělil sv. biřmování.

Zpráva o zázračném uzdravení slepé dívky a obrácení sudího Asteria i celého domu jeho roznesla se rychle po celém městě. Křesťané radovali se z toho, chválíce Boha „jenž dal lidem takovou moc,“ pohané pak vzbouřili se a hnali útokem na dům Asteriův, kde ctihodný kněz Valentin přebýval. Vyrázivše násilím dvěře, vedrali se dovnitř, potupili Valentina, ztloukli ho kyji, odvěkli jej za město, a tam vedlé silnice Flaminiovy staly ho mečem léta Páně 269.

Nábožná křesťanská paní pochovala potom uctivě tělo sv. mučedníka Valentina, a nad hrobem jeho vyždvižen byl později za papeže Julia krásný chrám Páně.

Císař Klaudius nebyl nepřitelem křesťanů, z bázně lidské dopouštěl však, aby od pohanů pronásledováni byli. Sv. Valentina pochválil jakožto muže moudrého, a přece rozkázal vsaditi ho do žaláře. Jaká to slabost, když člověk z liché bázně před lidmi zanedbává svých povinností! Jakými zbabělci jsou ti křesťané, kteří staví světlo své víry pod kbelec, aby svět se jim neposmíval! Co souditi máme o katolíku, který máje svou víru vyznávati skutky, opatrně se ohledá a přemítá, co by tomu řekli lidé, kdyby každou neděli a každý svátek mši sv. nábožně přítomen byl, aspoň jednou do roka ku sv. zpovědi a sv. přijímání chodil, ustanovené posty zachovával, za víru svou se nestyděl, jí proti nevěrcům a lhostejníkům

hájl, a vůbec všude rozhodným synem Církve katolické se osvědčoval? Proč mnedle a nač báli bychom se ubohých lidí? Bojme se raději Boha, a nedbejme, co lidé zaslepení a svedení o nás mluví. Kdo lidem zalíbíti se chce, přestává líbiti se Bohu. Lidé jsou do času, a jen Pán Bůh zůstane na věky. „Nebojte se pohanění lidského a rouhání jejich nestrachujte se. Já sám potěším vás; kdož jsi ty, abysi se bál člověka smrtelného a syna člověka, kterýž uschne jako seno?“ (Is. 51, 7. 12.). „Trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste. Strachu pak jejich nebojte se, aniž se kormuťte, ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.“ (I. Petr. 3, 14. 15.)

2. Sv. Valentin, biskup a mučedník.

Náboženství křesťanské rozšiřovalo se v prvních stolecích mezi pohany hlavně zázraky, jež všemohoucí Bůh na jeho potvrzení konal. Jako apoštolové Páně z moci Boží konali divy, tak i jiní svatí mužové prvních věků křesťanských byli omilostěni darem zázraků. Svatý Valentin, biskup v městě Interamně (nyní Terni) v Itálii uzdravil zázračně od nezhojitelných nemocí několik Atheňanů, kteří do Vlach za účelem vyššího vzdělání přišli, a obrátil je tím na víru křesťanskou. Mezi nimi byl i syn řečníka Kratonu Cerimón, jenž měl všechny údy bolestnou dnou zmrzačeny, tak že nemohl žádným vládnouti. Hřbet jeho byl zkřiven v oblouk, hlava skláněla se až na kolena, a ruce i nohy jeho byly skrouceny. Svatý biskup položil tohoto mrzáka na svůj žíněný šat, jímž se odíval, kdykoli se modlil, bděl u něho celou noc na modlitbách a odevzdal jej pozdraveného otcí Kratonovi. Po tomto zázraku uvěřil Kraton i manželka a veškeren dům jeho v Krista a všickni byli pokřtěni.

Uzdravený Cerimon zamiloval si proto biskupa Valentina tak, že nechtěl ho opustiti, nýbrž ustanovil se na tom, že po celý život jemu sloužiti bude. Také soudruhové jeho Prokul, Efeb i Apolonius, kteří dříve výhradně vědám světským pili svou věnovali, přilnuli ku sv. Valentinu a byli od něho v náboženství Kristově důkladně vyučeni a utvrzeni tou měrou, že potom svým příkladem a horlivým domlouváním obrátili na víru mnoho spolužáků svých, zejména Abundia, syna Římského prefekta Placida.

Obrácení tolika lidí nemohlo ovšem zůstatí zatajeno. Dověděv se o tom prefekt Placid, pohnal biskupa Valentina

na soud do Říma a otázel se ho, jakou mocí uzdravil syna Kratonova. Svatý biskup odpověděl jako někdy apoštol Petr: „Žádnou jinou mocí, leč vzýváním Ježíše Krista, Syna Božího, vrátil jsem mu zdraví.“ Tu prohlásil prefekt sv. Valentina za čarodějníka a rozkázal ho mučiti. Svatý biskup byl nejprv zbičován a potom do žaláře uvržen, kde opuštěn měl hladem zemřít. Když však prefekt po několika dnech uslyšel, že Valentin žije a hladu ni bolesti žádných necítí, nařídil ho o půlnoci mečem odpravit. Tělo svatého mučedníka odnesli vděční učňové jeho Prokul, Efeb i Apolonius do Interamny, kde je uctivě pohřbili. Když potom každodenně u hrobu jeho se scházeli a Boha modlitbami chválili, byli v noci polapeni. Pohanský soudce Leontius snažil se laskavými sliby a hrozbami odvrátiti jich od Krista, když pak oni ve víře svaté pevně stáli, odsoudil je všechny na smrt. Blahoslavený Abundius pochoval těla těchto svatých mučedníků na blízku hrobu sv. Valentina.

Sv. biskup Valentin uzdravil zázračně modlitbou svou zmrzačeného Cerimona. Bůh vyslýchá někdy modlitbu naši, jindy jí však neslyší. Nedává-li nám Bůh, zač ho prosíme, nesmíme pak ztráceti důvěru v něho, nýbrž musíme i nadál vytrvale se modlit. Jisto jest, že nejvyšší moudrý a prozřetelný Hospodin, když v modlitbě vytrváme, konečně přece buď nám udělí, zač ho žádáme, aneb není-li to ku spasení našemu užitečno, dá nám něco jiného, což jest nám prospěšnější a potřebnější. Sv. Augustin dí: „Vytrvejme v modlitbě, nechať Bůh jí slyší aneb neslyší, a děkujme mu netoliko za to, co nám dal, nýbrž i za to, čeho nám odepřel. Co nám skutečně prospívá, to ví a zná pouze vševědoucí Bůh, a proto jest to pro nás velikým dobrodiním, že nám nedává, co ku spasení našemu nevede.“

3. Sv. Bruno, apoštol Prusův.

Prusové (Prušané) byli divoký, bojovný kmen litevský usedlý na prostranství mezi baltickým mořem a polskou Mazovií mezi řekami Vislou a Němtem. První pokus, uvést je do lůna Církve Kristovy, učinil náš sv. Vojtěch, který však došel u nich r. 997. mučednické smrti. Po něm pokusil se o to sv. Bruno, jenž podobně za apoštolskou horlivost svou od lidu toho umučen byl.

Sv. Bruno pocházel z poboční větve císařského rodu saského. Narodiv se kolem r. 950. byl vychován v biskupské škole Magdeburské, kde měl spolužákem potomního Meziborského biskupa a dějepisce Dětmara, a jak se zdá, i našeho sv. Vojtěcha, potom stal se kanovníkem v Magdeburce, odkud povolán byl za dvorního kaplana ku císaři Ottovi III. R. 996. provázel císaře do Říma, vstoupil tam do kláštera sv. Bonifáce, právě když v něm i sv. Vojtěch trval, a seznámiv se potom v Raveně se sv. Romualdem, přilnul k němu a podrobil se přísným pravidlům poustevnické jeho družiny Kamaldolské. Chtěje následovati sv. Vojtěcha rozhodl se, že bude víru Kristovu hlásati národům pohanským. Na ten účel odebral se s požehnáním papeže Silvestra II. a sv. Romualda do Němec, kde byl na biskupa posvěcen a od císaře Jindřicha II. ku své apoštolské práci potřebným plnomocenstvím opatřen. Odtud cestoval Uherskem ku velikému knížeti Vladimíru do Kyjeva, chtěje na víru obrátiti pohanské Pečence, národ původu tureckého. Prodlev na dvoře Vladimírově nějaký čas odešel ku Pečencům, jimž Krista Pána s požehnaným výsledkem hlásal, a přišel r. 1008. ku polskému králi Boleslavu Chrabrému, u něhož přiučil se jazykům slovanským, aby mohl evangelium zvěstovati slovanským Polabanům. Zatím rozhodl se, že půjde dříve ku litevským Prušanům, aby ve šlépějích sv. Vojtěcha konal v národě tom dílo apoštolské. Na počátku r. 1009. vstoupil s 18 soudruhy svými na půdu pruskou a kázal víru křesťanskou zprvu se značným zdarem, tak že mnoho pohanů, mezi nimi i krále Nethimera, obrátil a pokřtil. Když však přišel až na pomezí pruskoruské, protivilo se divoké tamní obyvatelstvo činnosti jeho a zavraždilo dne 14. února svatého biskupa toho i všech 18 soudruhů jeho. Boleslav Chrabrý vykoupil potom od pohanů těla těchto svatých mučedníkův a převezl je do Polska

I později vzdorovali Prušané houževnatě víře křesťanské obávající se, že kdyby víru tu buďsi od Poláků, buďsi od Němců přijali, zároveň od těchto nebezpečných výbojných sousedů svých by podmaněni byli. Ubohý národ ten zamítal zatvrzele evangelium Kristovo, i kdy již téměř celá Evropa byla křesťanskou, a tím vykopal si hrob.

Náboženství křesťanské bylo v Prusku teprv pozdě, hlavně působením řádu německých rytířů zavedeno, bohužel stalo se to však násilně. Jako slovanští Polabané, tak i národ litevskopruský byl proti tvrdošíjný odpor svůj proti víře Kristově

jmenovaným řádem vyhlazen a poněmčen. K jakým nevýslovným díkům zavázání jsme my Čechové Bohu, že poslal našim otcům svaté bratry Cyrilla a Methoděje, kteří nepřišli k nim jakožto poslové výbojných sousedů, nýbrž jako apoštolové míru a svaté lásky, a proto také u nás laskavě a ochotně přijati byli. Na smutném osudu zahynulých litevských Prušanů poznáváme, co by národ náš bylo stihlo, kdyby nebyl z rukou svatých bratří Soluňských přijal křesťanství. Jen víra Kristova zachránila předky naše od jisté zkázy, a jen v této víře svaté kyne národu našemu nadějná budoucnost.

Dne 14. února koná se ještě památka blah. Kristiny řeholnice, sv. Paulina biskupa ve Francii, sv. Marona opata v Syrii a j.

Dne 15. února.

I. Svati bratří Faustin a Jovita, mučedníci.

V lombardském městě Brescii požívají veliké úcty svatí bratří Faustin a Jovita, kteří svými ctnostmi, neobyčejnými mukami a smrtí pro Ježíše Krista radostně podstoupenou získali si nesmrtelnou památku v Církvi katolické.

Oba tito bratří narodili se koncem prvního století v Brescii z vážené rodiny a dostali od rodičů pečlivé vychování. Od nejútlejšího mládí planuli nadšenou láskou ku Kristu Pánu a stkvěli se čistotou mravů. Šlechetným a nábožným jinochům těm dostalo se záhy příležitosti, aby mohli svou víru osvědčiti skutky. Císař Hadrian vydal nové rozkazy, aby křesťané co neukrutněji stíháni a mučeni byli. Do Brescie zavítal na ten účel císařský náměstek Italik, který rozkazy pána svého přísně a nelidsky prováděl. Tu vzplanuli pohané proti křesťanům divou nenávistí, jali se drancovati jejich příbytky, a odvažovali se proti nim nejhrubších násilí. Ustrašení těmito útoky rozutíkali se křesťané z města a skrývali se v odlehlých skrýších trvajíce v nedostatku a nstavičném strachu o život, ti pak z nich, kteří v městě zůstali, neodvažovali se ani z domů svých vycházeti. Za těchto hrozných dnův obcházeli Faustin a Jovita domy a skrýše věřících těšíce, napomínajíce, povzbuzující a podporující je. Slovy nadšenými zadrželi nejednoho z nich, aby ze slabosti lidské neodpadl od Krista; slovy laskavými dodávali útěchy a posily malomyslným, a získali i mnoho

pohanů víře svaté. Biskup toho města, jenž od přátel svých odveden byl na bezpečné místo, slýchal s potěšením o posvátné horlivosti obou těchto bratří a povolav je tajně k sobě, vzdával jim pohnutým srdcem díky a posvětil Faustina na kněze, mladšího pak Jovitu na jáhna.

Dostavše svěcení, pracovali oba bratří pro věčnou spásu i časné blaho svých bližních neunaveně, nedbajíce nebezpečností, jež jim ustavičně hrozilo. Požehnaná činnost jejich nezůstala ovšem věcí pohanům neznámou. Jednoho dne byli oba polapeni a do vězení dáni. Když po několika dnech císař Hadrian do Brescie zavítal, byli svatí bratří jakožto tupitelé bohů, přestupníci zákonů a rozšiřovatelé křesťanské víry k němu na soud pohnáni. Císař hleděl je nejprv lahodnými slovy k odpadlictví pohnouti.

Líčil jim domnělou vznešenost pohanských bohů, uváděl jim na paměť, že předkové jejich vážili si pohanského náboženství, jímž oni pohrdli, a kladl na srdce, aby poslouchali říšských zákonův a modlám obětovali. Když pak všecko toto domlouvání nemělo úspěchu, rozkázal rozhněvaný císař, aby oba bratří od dravé zvěře v divadle roztrháni byli. Ustanoveného dne byli tudíž oba odsouzenci uvedeni do závodiště, kde pro zábavu lidu chovány byly šelmy. Dva velikánští lvové se zježenými hřívami, s očima oheň sršícíma a s tlamami otevřenými vyřítili se hrozně řvouce do závodiště, tak že divákům zrak i sluch přecházel. Sotva však lité šelmy spatřily svaté bratry oděné bílými rízami a oslněné nebeskou září, zkrotly náhle a položily se na zem. Marně dráždili je soudní sluhové a marně vyštvali potom do závodiště ještě několik levhardů a medvědů. Neviditelná síla zkrotla všechny tyto dravce, tak že svatým bratrům od nich ublíženo nebylo. Šelmy zkrotly, pohanský soudce rozzuřil se však nad šelmy a vymýšlel na svaté bratry nová a nová muka. Dal zapáliti hranici dříví a svaté mučedníky do plamenů vrhnouti. Avšak oni zůstali jako někdy tři mládenci v Babyloně bez pohromy. Divy těmi bylo množství pohanův úžasem naplněno a na víru obráceno. Když oběma svatým bratrům ani jiné hrozné muky neublížily, rozkázal pohanský soudce, aby uvrženi byli do žaláře a tam umořeni hladem. Zatím dostávalo se jim ve vězení přes zamčenou bránu a přes všecku stráž občerstvujícího pokrmu a nápoje. Posléze byli oba svatí mučedníci mečem sťati, což stalo se asi r. 121. po Narození Páně. Ostatky jejich chovají se v nábožné

uctivosti ve starobylém, jejich památce zasvěceném chrámu v Brescii, kteréžto město ctí je jakožto hlavní patrony svoje.

„Uvažujme o slavném vítězství, jehož dosáhli mučedníci Kristovi! Patřme zrakem víry na nepřemořitelnou víru a neuhasitelnou lásku těchto bojovníků nebeských! Nejhrůznější muka nedovedla srdce jejich oblomiti a nejbolestnější smrt nemohla udusiti plamen jejich lásky ku Kristu. Čím pak mnedle vymluvíme se v den posledního soudu my, kterým nehrozí žádné pronásledování a kteří přece láskou Boží pohrdáme, spaseení svého nedbáme a v ospalosti žijeme? Mučedníci nepřestávali milovati Krista Pána ani v trápení a ve smrti, my pak nechceme ho milovati ani v pokoji, blahobytu, zdraví, štěstí a nadbytku pozemském. Mučedníci budou jednou před soudnou stolicí Boží ukazovati jizvy svých ran, které na oslavených tělech jejich stkví se budou nad slunce jasněji. Čím pak honositi se tam budeme my ubožáci? Dejž Bůh, abychom tam mohli ukázati svou lásku k Bohu, svou živou nepřemoženou víru, svoje čisté srdce, svoje modlitby, posty, pokání, almužny i jiné skutky svaté lásky ku bližním! Blahoslavený křesťan, ježž k soudu provázeti budou skutky takové. Ten státi bude před soudnou stolicí Kristovou s pochvalou nemensí, nežli svatí mučedníci a bude přijat do společnosti jejich.“ (Sv. Eřrem).

2. Sv. Eřrem Syrský, učitel církvevní.

Slova Páně, že kdo se poníží, bude povýšen, naplnila se krásně na sv. Eřremu již zde na zemi. Prostičský ten syn rolnických rodičů, jemůž v mládí nedostalo se žádného vyššího vzdělání, stkví se mezi nejpřednějšími učiteli církvevními. Skromný poustevník tento, který neměl se za hodna důstojnosti kněžské, dosáhl slavného jména v celé Církvi katolické. Svatí Otcové východní velebí jeho učenost, horlivost ve víře a svatost, zovouce ho sloupem Církve a učitelem oboru zemského, tlumočnÍkem Božím, harfou Ducha sv. a největším mužem své doby, jehož životem a moudrostí celá země osvícena byla.

Eřrem (Efraim) narodil se na počátku čtvrtého století ve velikém, starobylém městě Nisibis v Mesopotamii. Chudí rodičové jeho majíce nepatrné hospodářství mohli mu dáti jen nedostatečné vzdělání, přece však naučili ho čísti v Písmě sv., vedli ho po cestách křesťanských ctností a vštípili mu do srdce hlubokou úctu ku slovu Božímu. Avšak bujná povaha sváděla

mladého Efrema později k rozpustilostem a nezbednostem. Sám dí ve svých spisech o sobě, že za svých mladých let byl rváčem a pomluvačem, že byl závistivým, k chudým lidem zatvrzelým a ku přátelům nevlídným, ba že i ve víře se viklal, an pochyboval o Prozřetelnosti Boží a rouhavé myšlenky v sobě vzbuzoval, že snad děje se na světě všechno pouhou slepou náhodou. Jednou spatřil na pastvě krávu jistého chudého člověka. Z rozpustilosti pustil se za ní házeje po ní kamením a honil ji lesem, až schvácena upadla a dravou zvěří roztrhána byla.

Z tohoto nevázaného života byl Efrem vyrván podivnou příhodou, která spolu zapudila jeho pochybnosti o Prozřetelnosti Božské a poučila ho, že Bůh všechno vidí a všechno moudře spravuje. Jednou potkal se za večera v lese s pastýřem, u něhož potom přenocoval. V noci vnikla dravá zvěř do ovčince tohoto pastýře a rozehnala ovce po lese. Majetník toho stáda dal ihned zatknouti Efrema, že prý on objednal zloděje, kteří do ovčince se vedrali a ovce uloupili. Marně dokazoval Efrem svou nevinnost; nevěřiliť mu, svázali ho a dali jej do vězení. Tu zmocnila se ubohého mladíka veliká úzkost. V žaláři byli s ním spolu zavřeni dva jiní vězňové. Rozmlouvaje s nimi dověděl se, že také oni byli bezprávně obviněni ze zločinů, jichž se nedopustili. Avšak z další rozmluvy seznal Efrem, že mužové ti mají na svědomí jiné hříchy. Tu se přesvědčil, že Bůh žádný hřích nenechává bez trestu, a připomenuv si, že sám jednou dopustil se zločinu, an chudého člověka připravil o krávu, poznal, že nebyl pouhou náhodou do žaláře vsazen, nýbrž že Bůh trestá ho takto za dřívější poklesek jeho. I litoval hořce hříchů svých a ustanovil se, že dá výhost světu a sloužiti bude výhradně Bohu. Pobyt sedmdesáte dnů ve vězení byl posléze, když nevinnost jeho na jevo přišla, na svobodu propuštěn. Žalář ten byl mu výbornou školou. Tam změnil se v člověka nového, odložil mladickou lehkomyšlnost svou, utvrdil se ve víře v Prozřetelnost Boží a obrátil se celým srdcem k Bohu.

Efrem předsevzetí svoje učiněné ve vězení provedl. Neprodleně odebral se na poušť mezi městy Nisibis a Edessou, kde u staříckého nábožného postevníka učil se dokonale křesťanské. Tam vyprostil se z pout smyslnosti a utvrdil se v moudrosti, která k Bohu vede. Žil přísně a kajicně trávil život svůj na modlitbách, v postech, bdění a ruční práci. Vedle toho čítal pilně v Písmě sv. a rozjímal o vznešených pravdách víry Kristovy. Bděl nad srdcem svým, krotil náklonnosti jeho,

jmenovitě hněv, zlost a prchlivost, a s milostí Boží povznesl se na vysoký stupeň mravní dokonalosti. Postiv se několik dnů dostal jednou skrovný pokrm k obědu. Avšak bratr poustevník nesa mu ten oběd upadl a rozbil hliněnou nádobu s obědem. Efrem nic z toho se nehoršil, nýbrž řekl laskavě: „Když pokrmu nechce se k nám, půjdeme sami k němu.“ Potom lehl si ku střepinám na zem a pojedl, co na nich z oběda zbylo.

Zdokonaliv se takto v životě poustevnickém, navštěvoval Efrem nábožné mnichy v okolních krajinách a seznámil se i s biskupem Nisibským sv. Jakubem, jehož r. 325. provázel na církevní sněm Nicejský. Později opustil poustevnu svou na horách a odebral se do města Edessy, aby uctil ostatky sv. apoštola Tomáše. V tomto městě, které tehdaž honosilo se množstvím krásných chrámů Páně, zalíbilo se Efremovi tak, že zde potom trvale přebýval, vycházeje odtud vždy na nějaký čas do poustevny, kterou opodál města si zřídil. Duchovenstvo i věřící v Edesse poznali záhy neobyčejné schopnosti i stkvělé etnosti sv. Efrema a naléhali na něho, aby přijal svatá svěcení, on však odpíral tomu z pokory a dal se později pouze na jáhna posvětit. Jakožto jáhen věnoval se Efrem hlavně úřadu kazatelskému. Vynikaje velikými dary ducha vycvičil se stálým čtením Písma sv., zbožným rozjímáním a neunavenou pilností ve slovutného duchovního řečníka, jemuž daleko široko rovně nebylo. Řeč jeho prýštila se z nadšeného srdce neodolatelnou přesvědčivostí a uchvacovala všechny posluchače. Efrem hájil ve svých kázáních v Edesse učení Církve katolické proti tehdejším bludařům, kteří popírali božství Ducha sv., zmrtvých vstání těl, poslední soud i svátost sv. pokání, a uměl obzvláště úchvatně řečniti o smrti, soudu, očistci, nebi a pekle. Za těchto kázání rozplakalo se nejednou shromážděné lidstvo. Ačkoli pak Efrem přísně a rozhodně potíral bludy kacírů, choval se ku bludařům mírně a laskavě, prokazuje jim, jak moha, skutky křesťanské lásky.

Kromě kázání skládal Efrem jazykem syrským překrásné církevní písně, do nichž vkládal hlavní články katolické víry, aby takto velebností pravověrných písní zapudil zpěvy šířené bludaři. Maje péči i o vzdělance spisoval též učené knihy na obranu víry katolické.

Po r. 372. putoval Efrem do města Cesareje v Kappadocii, aby slavného biskupa tamního sv. Basila navštívil a s ním o věcech duchovních rozmlouval. O návštěvě té vypravuje

sv. Efrem ve své chvalořeči o sv. Basilu. Jindy podnikl cestu do Egypta k tamním poustevníkům, k nimž konal znamenité promluvy, které se nám jako vzácná památka dochovaly.

Sv. Efrem miloval nejvíce život poustevnický, pročez vycházel častěji z Edessy do své chýšky opodál města, kde povždy nějaký čas trval. Tam zbožným rozjímáním osvěžoval ducha svého a čerpal z modlitby o samotě nové síly ku boji proti nepřátelům víry. Modlitba volala ho na poušť, láska pak vedla ho zase do města. Když jednou v Edesse nastal hladomor, právě an Efrem na poušti dlel, vrátil se světec do města, aby chudému lidu prospíval. Tu jal se na kazatelně hřímati proti boháčům, že zamykají špižírny a pokladnice svoje, a hrozil jim pomstou Boží, nepolepší-li se, chudým pak lidem kladl na srdce, aby si nezoufali, nýbrž v Boha důvěřovali. Takto podařilo se mu za krátko pohnouti mnoho boháčů, že oni k chudým lidem osvědčovali milosrdenství. Efrem sám zřídil v loubích a síních obecných budov množství lůžek pro nemocné, mezi nimiž dnem i nocí trval, slouže jim. Ač byl kmet vysokého věku, dovedl s Boží pomocí celých dvanácte měsíců vytrvati v této namáhavé službě, až posléze nové žně poskytly lidu zase dostatek potravy, tak že hlad i mor v městě přestaly. Provázen díky a modlitbou lidu vrátil se potom Efrem zase na svou poušť, aby ku smrti se připravil. Tam posiloval se v nemoci své denně nejsvětější Svátostí oltářní těše se, že brzo již Spasitele tváří v tvář spatří. Třesoucí se rukou napsal poslední svou vůli, ve které dí, že statků pozemských žádných nezanechává, a jen naposled ještě všechny věřící žehná a prosí, aby byl prostě a bez okázalosti jako chudý poustevník pohřben. Věřící hrnuli se valnými davy z města, aby svatého muže toho ještě jednou spatřili a požehnání jeho přijali. Potom zesnul sv. Efrem klidně v Pánu. Den i rok smrti jeho kladou někteří na 9. červen 379, jiní pak na den 1. února 380.

Církev katolická ctí sv. Efrema jakožto předního učitele a Otce církevního. Znamenité jeho duchovní písně, kázání, modlitby, výklady Písma sv. a ostatní učené spisy, složené jazykem syrským a řeckým, dochovaly se většinou až na naše doby a jsou výbornou zbrojírnu na obhájení neporušeného učení katolického proti bludařům.

Spisy sv. Efrema jsou vzácným svědectvím, že ve čtvrtém století na dalekém Východě věreno a držáno bylo totéž učení víry, které Církev katolická nám ku věření předkládá. Probíráme-li spisy tohoto světce, složené na obranu pravověrného učení proti tehdejším bludníkům, zdá se nám, jakoby sv. Efrem již před patnácti stoletími byl znal kacířstva netoliko své doby, ale i příštích věků až na naše časy. Tak, abychom jen něco uvedli, píše sv. Efrem o nejsvětější Svátosti oltářní, jakoby skládal obranu katolické víry proti arcibludaři Zwinglimu i jiným tak zvaným reformátorům v století šestnáctém. Vyznává, že „patříce na Svátost oltářní okem víry, vidíme v ní Beránka Božího, jenž za nás byl zabit a nám dal své neposkvrněné Tělo, abychom ho ustavičně požívali a skrze ně odpuštění hříchů došli.“ „Požívej tedy, bratře nejmilejší, neposkvrněné Tělo Pána svého, jsa pevnou věrou přesvědčen, že samého Beránka Božího přijímáš. Tajemství Kristova jsou ohněm nesmrtelným. Nehloubej v nich opovážlivě, abysi jimi se nespálil. Arcioteč Abraham podal andělům nebeským pokrmu a oni pojedli. Byl to zajisté veliký div, že netělesní duchové ti požívali na zemi pokrmu tělesného. Ale všecko naše podivení, všecku mluvu i všeliký smysl náš převyšuje, co nám jednorozený Syn Boží, Ježíš Kristus, Spasitel náš, učinil, dav nám, kteří tělem oblečení jsme, za pokrm a nápoj Tělo své i Krev svou.“ Podobně hlásá sv. Efrem katolické učení, že svatí v nebi s Kristem kralují a že je vzývati máme. Sličně a vznešeně mluví o Matce Boží Marii volaje k ní: „Neposkvrněná, neporušená, přesvatá Panno, neodmítej mne hříšníka a rač svou mateřskou štědrostí za mne u Syna svého, Pána a Boha mého, orodovati, aby mně otevřel útroby milosrdenství svého a nevzpomínaje hříchů mých, ku pokání mne přivedl.“ Rovněž chválí sv. Efrem úctu vzdávanou sv. ostatkům a dí, že zásluhy a přímluvy svatých jsou nám prospěšny. O Církvi píše, že jest jedna, a že založena jest na apoštolu Petrovi. O kříži napsal, že se ho bojí ďáblové, a že věřící znamenají jím své čelo, ústa a srdce a mají jej ve svých obydlích, poněvadž jest kříž Páně vítězstvím nad smrtí, nadějí křesťanů, světlem světa, klíčem brány rajske a zhoubou kacířstva

Již z toho jest zřejmo, jak opovážlivě lhali všickni tak zvaní novověcí reformátoři, vydávajíce svoje bludy za učení staré Církve. Spisy sv. Efrema, složené ve čtvrtém století, viní všechny tyto odstěpence od Církve katolické ze lži.

Dne 15. února koná se ještě památka sv. Sigfrida (Žibřida) biskupa ve Švédsku, sv. Agapy panny a mučednice a j.

Dne 16. února.

I. Sv. Juliana, panna a mučednice.

Kristus Pán povolal apoštoly svoje od sítí rybářských za lovce lidí, aby shromažďovali všechny národy z hořkého moře tohoto světa a převáděli je do sladkých vod blaženosti věčné. Sám pak, jakož činil za života svého pozemského, milostí svou táhne k sobě ustavičně jako udicí syny a dcery lidské. Jedny z nich vylovuje z brozivého víru soužení a bojů vezdejších, jiné pak z proudu pozemských starostí a prací; některé loví z bahnité vody bídy a trampot, jiné pak vylovuje z jašného proudu vezdejšího blaha; některé přitahuje k sobě znenáhla a teprv po několika pokusech, jiné však táhne k sobě pojednou a rychle. Tak získal ten nebeský rybář do sítě své snadno a brzo i svatou pannu Julianu.

Juliana narodila se koncem třetího století v Nikomedii, hlavním městě Bythinie v Malé Asii. Bohatí a vzácní rodičové její byli pohané. Juliana obdařená vynikajícími schopnostmi, byla chloubou a radostí jejich, ježto nade všechny družky svoje záhy vyšínula se neobyčejnými vědomostmi. Poznala učení mudrců, četala básníky a uměla záhy všechny pověsti i báje o pohanských bozích a bohyních. Rodičové davše si na její výchově mnoho záležitosti, nemálo se honosili vzdělaností její. Avšak Julianě nepostačila všechna tato pohanská moudrost, kteráž jí od rodičů vštípena byla. Bystrým rozumem svým poznala záhy, že celé pohanské bájesloví je zmateným výmyslem lidským. Panenská mysl její odvrátila se od pohanských bohů a bohyň, o nichž četala, že poskvrňovali se nejhanebnějšími hříchy. Zavrhlá tudíž bludy modlářské, uvěřila v Krista, přijala křest svatý a stala se horlivou křesťankou. Po čem marně toužila v pohanství, to našla ve víře Kristově, totiž pravdu, útěchu, pokoj, blaho a naději ve věčný život. Četala bedlivě v Písmě sv., modlila se horlivě, poslouchala slovo Boží, přijímala nábožně sv. svátosti, jsouc šťastna a spokojena, že Pán ukázal jí pravou cestu.

Juliana vypsěla ve sličnou, kvetoucí pannu, již nejvzácnější mužové města se kořili. Především zahořel k ní láskou bohatý a urozený Eleusius. Ten požádal slavnostně o ruku její, a otec svolil milerád ku sňatku. Avšak Juliana nechtěla otci býti po vůli. Řekla mu skromně, že nebaží po lásce po-

zemské a že bude šťastna, když bude moci v panenství život svůj trávit, poněvadž zasnoubila se již nebeskému choti Kristu Pánu. Otec považoval tuto řeč za výron mladické blouznivosti a pokusil se dceru oblomiti laskavostí, prosbami a slzami. Nazval ji nejmilejším dítkem svým i jedinou radostí, útěchou a nadějí života svého. Privil, že z lásky k ní přemohl v sobě bolest, kterou mu způsobila, když zřekla se nesmrtelných bohů a stala se křesťankou, ale že by nesnesl bolest druhou, kdyby urozeným, váženým, bohatým a šlechtetným ženichem Eleusiem pohrdla a takto svévolně budoucnost svou si zmařila.

Juliana byla domluvou otcovou hluboce dojata. Věřilať, že Bůh ji povolal k životu panenskému, spolu však věděla, že Bůh káže otce a matku ctíti i jich poslouchati. Cítila bolestně odpor mezi hlasem svého srdce a hlasem, který ji napomínal, aby otce poslechla. Dlouho zápasila v duševním boji tomto, až konečně modlitbou našla světlo, radu a sílu. I předstoupila k otci a řekla mu, že jest hotova, žádost jeho splniti, avšak s tou výhradou, stane-li se Eleusius křesťanem. Privilať: „Kterak, otče milý, mohla bych ruku svou spojití s rukou, která lichým bohům obětuje; jak skloniti bych mohla hlavu svou na srdce, v němž není lásky ku pravému Bohu; jak sloučiti se s někým, který není spojen se mnou ve věcech týkajících se ducha i srdce mého! Život náš byl by ustavičným soubojem; před světem zdálo by se, že jsme jedno, a zatím byli bychom před Bohem rozdvojeni. Jen v Kristu je manželství milostiplným posvátným svazkem dvou srdcí lidských.“ Uslyšev otec tato slova zvažněl. Snad v hlubinách srdce svého tušil jejich pravdivost, avšak úplně neporozuměl jim. Eleusius rozhněván a uražen zamítl návrh křesťanské panny řka, že jest návrh ten urážlivý a ponižující. Prozatím slíbil mu otec, že Julianu po dobrém přemluví. I líčil jí znova výmluvnými sliby, jaké šlechtetné a ryzí srdce Eleusius má, a mluvil dlouho o jeho upřímné lásce a věrnosti. Avšak ani tentokráte nedala se Juliana ku sňatku s pohanem pohnouti. Když otec opět tvrdil, že Eleusius má k ní lásku jako zlato čistou, odpověděla, že ta láska jest jen pozemská, a že podá mu svou ruku jen tenkrát, očistí-li a posvěti-li si on tuto světskou lásku vírou v Krista Ježíše. Tu rozhněval se otec a změnil řeč svou i jednání svoje. Čeho nedosáhl po dobrém, to chtěl vymoci přísností. I hrozil a spílal Julianě a sužoval ji v domácím vězení hladem, avšak statečná panna ani tentokráte nepovolila.

Uražený, odmítnutý Eleusius změnil svou lásku v zuřivou nenávisť, pohnal Julianu k soudu, kde ji obžaloval, že jest křesťanka. To stačilo. Tehdáž vládl na Východě ukrutný Maximin Daza, jenž křesťany zuřivě pronásledoval. Juliana byla pro víru v Krista Pána zbičována, pochodněmi pálena, potom v žaláři hladem mořena, a posléze mečem sřata. Útlá, osmnáctiletá světice odeslala duši svou k nebesům, aby dvojí korunou panenství a mučednictví ozdobena byla.

Křesťanská paní Sofronia chtěla tělo sv. Juliany převésti z Nikomedie do Říma, byla však mořskou bouří přinucena, přistáti na pobřeží Kampanie v dolní Italii, a tak stalo se, že ostatky té světice uloženy byly v Puteolu (Pozzuoli). Roku 1207. bylo tělo sv. Juliany přeneseno slavně do Neapole.

Sv. Juliana odmítla bohatého a urozeného ženicha, jenž nechtěl s ní srovnati se ve víře křesťanské. Kdyby každá katolická nevěsta hledala na svém budoucím manželovi rozhodnou víru a upřímnou nábožnost a odmítla takového ženicha, jenž víru svatou ztratil aneb jí pohrdá, nebylo by za našeho věku tolik manželstev a rodin nešťastných. Lepší jest manžel chudobný, ale věřící a nábožný, nežli boháč nevěrec. Zkušenost dokazuje, že taková manželstva, kde muž náboženstvím pohrdá, nikdy nebývají šťastna. Rovněž zavržení hodna jsou manželství smíšená, kde jeden ze snoubenců jest katolík a druhý nekatolík, poněvadž v takovém svazku katolické straně hrozí nebezpečnost, že ve víře stane se lhostejnou aneb ji dokonce ztratí, ať pomlčíme o dítkách v takovém manželství zplozených. Kéžby tedy všickni katoličtí snoubenci dříve než učiní krok pro celý budoucí život svůj rozhodný, následovali příkladu moudré a statečné sv. panny Juliany!

2. Sv. Onesim, biskup a mučedník.

V městě Kolose ve Velké Frygii v Malé Asii žil vážený, zámožný měšťan Filemon s manželkou Apií. Oba tyto manžele obrátil na víru křesťanskou apoštol sv. Pavel. V domě Filemonově scházeli se potom věřící tohoto města ku službám Božím vzdělávající se zbožnou horlivostí a obětavou láskou křesťanského hospodáře. Proto sv. Pavel nazval Filemona milým pomocníkem svým (Filem 1, 1.). U národů pohanských, zvláště pak u Římanů, panovalo tehdáž otroctví. Otroci náleželi svým pánům jako domácí zvířata a jakákoli věc, nemající před

zákonem žádného práva ani ochrany, tak že mohl pán s otrokem po libosti nakládati, jej sužovati, ba i usmrtiti. Stav otroků býval žalostný, neboť jen málokterý pán nakládal s otroky svými po lidsku. Náboženství Kristovo prohlásilo rovnost všech lidí před Bohem učíc, že každý člověk, pán i otrok, má duši nesmrtelnou, drahou krví Ježíše Krista vykoupenou a k životu věčnému povolanou. Ze vznešené nauky té vyplývala povinnost, aby páni na víru obrácení považovali otroky své za bližní, spoluvykoupence a bratry svoje v Kristu Pánu, a k nim laskavě, vlídně a milosrdně se chovali. Blahodárným působením víry křesťanské byl takto stav otroků zmírňován, až během času otroctví ve všech národěch křesťanských zaniklo.

I Filemon měl otroky, jakožto horlivý křesťan byl jim však pánem dobrotivým. Jeden z otroků těchto, pohan Onesim, nevážil si však dobroty pána svého, stal se mu nevěrným, okradl jej a utekl mu z Kolos do Říma. Řízením Božím setkal se tam s apoštolem Pavlem, který ho z domu Filemonova znal. Apoštol vytýkal mu nepravost krádeže i útěku jeho a domlouval mu tak důtklivě, že uprchlec poklesků svých upřímně litoval, v Krista uvěřil a křest sv. přijal. Od té doby byl Onesim horlivý křesťan. Miloval vroucně sv. Pavla, byl mu při hlásání sv. evangelia velice užitečný, a prokazoval mu i ve vězení veliké služby. Sv. Pavel byl by ho proto rád u sebe podržel, neučinil toho však beze svolení Filemona, jemuž Onesim náležel. I vypravil ho k němu do Kolos s listem, v němž Filemona dojemnými slovy prosí, aby na víru obrácenému Onesimovi odpustil a jej jako nejmilejšího bratra přijal. Apoštol dokládá, že pakli Onesim pánu svému v něčem ublížil neb něco jemu dlužen jest, on sám mu to nahradí. Filemon přání sv. Pavla netoliko vyplnil, nýbrž učinil ještě více, nežli oč žádán byl. Přijalť Onesima jako bratra v Kristu, propustil ho z otroctví učiniv ho svobodným, a poslal ho zase do Říma, aby tam uvězněnému Pavlovi sloužil.

Od té doby věnoval se Onesim službě evangelia Kristova. Pavel vysvětil jej za biskupa v Bereji v Macedonii. Později byl Onesim po sv. Timotheovi biskupem v Efesu, o čemž svědčí list sv. Ignáce mučedníka, poslaný Efeským, v němž světec tento žádá věřící tohoto města, aby biskupa svého Onesima podle Ježíše Krista milovali a všickni jemu podobní byli. Z Efesu byl posléze

Onesim odveden v okovech do Říma, kde pro víru Kristovu byl ukamenován.

Dokud Onesim ve tmách pohanských vězel, byl člověk nespolehlivý a nevěrný, jakmile však světlem Kristovým osvěcen byl, změnil se náhle v člověka nového a stal se jasnou svící víry a lásky v Církvi svaté. Takový zázračný obrat působila víra Kristova v jednotlivcích i v celých národech. Jaké nevystihlé dobrodiní prokázalo náboženství křesťanské lidstvu tím, že jeho vznešenou naukou hanebné otroctví nikoli násilně, nýbrž znenáhla a klidně zrušeno bylo! Za naší doby podrývá se v lidu víra Kristova a místo ní rozšiřuje se něco, což horším jest, nežli staré pohanství, totiž holá nevěra. A co z toho pochází? Nové otroctví. Čím více rozšiřuje se novodobé pohanství, tím žalostnější jsou naše poměry společenské, ježto lidé vládnucí velikým bohatstvím a mocí, nemají-li víry v Krista, neznají ani lásky ku bližním a nakládají s těmi, kdož na nich závislí jsou, krutě a nelidsky. Běda národu, jenž povrhne nejvzácnějším pokladem svým a darem nebeským, zjevenou vírou Kristovou!

Dne 16. února svěť se ještě památka sv. papeže Řehoře X., sv. Honesta muč., sv. Faustina bisk., a j.

Dne 17. února.

Sv. Flavian, patriarcha Cařihradský.

Z bludného učení Nestoriova o dvou osobách v Kristu Pánu, proti němuž vítězně bojoval sv. Cyrill Alexandrijský, povstal za nedlouho blud nový. Eutyches, arcipat v jednom Cařihradském klášteře, jal se totiž učiti, že prý lidská přirozenost v osobě Krista Pána byla jeho Božskou přirozeností jako krůpěj vody mořem pohlcena a zničena tak, že Spasitel prý měl a má vlastně než jednu a to Božskou přirozenost. Toto učení jest křivé, neboť kdyby Kristus Pán nebyl měl přirozenost lidskou, totiž pravé lidské tělo a skutečnou lidskou duši, nebyl by mohl za nás trpěti a nás smrtí svou vykoupiti, poněvadž pouhý Bůh ovšem trpěti a umřítí nemůže. Eutyches a jeho přívrženci sluli pro toto bludařství Monofysité, t. j.

vyznavači jediné přirozenosti v osobě Spasitelově. Proti kacířství tomu bojoval neohroženě sv. Flavian.

Flavian byl r. 447. povýšen na prestol patriarchy v císařském sídelním městě Cařihradě. Církev řecká byla tehdaž žalostně zmitána hádkami bohoslovců, malichernými piklemi císařských dvořenínův, a náruživým bojem stranníků. Za těchto rozkvašených poměrů osvědčoval Flavian neobyčejnou statečnost a ráznost, aby obhájil pravověrného učení proti pyšným sektářům a potlačil četné nepořádky, ježto se v církvi řecké zahnízdily. Byl muž pevné a živé víry, neposkvrněných mravů a posvátné horlivosti pro čest a slávu Boží i časné a věčné blaho věřícího lidu. Za dřívějších časů bývalo zvykem, že patriarchové posílali císařům na důkaz zbožné úcty darem tak zvané eulogie, totiž posvěcené chleby, později však zavedli lakotní dvořané císařští obyčej, že na místo chlebů byly od patriarchů dodávány ku dvoru chleby z ryzího zlata. Flavian stav se patriarchou, poslal však císaři Theodorovi II. dle starokřesťanského zvyku prosté posvěcené chleby. Kleštěnec Chrysafius, přední dvořanín a mocný důvěrník slabomyslného císaře, vzkázal patriarchovi nejprv zdvořile a potom přísně a rozhodně, aby poslal chleby zlaté. Avšak Flavian odpověděl statečně: „Zlata a stříbra nemám a poklady chrámové nejsou mým majetkem; těch smím vynaložiti jen ke cti a slávě Boží a na výživu chudých.“ Od té doby nenáviděl pyšný Chrysafius Flaviana a vyčkával vhodné příležitosti, aby se mu pomstil. Příležitost taková nadešla záhy. Bludařství Eutychovo nalezlo obliby a šířilo se rychle v duchovenstvu i lidu. S bolestí patřil na to Flavian a vystupoval proti novému bludu nejprv mírně, když pak to neprospělo, svolal r. 448. do Cařihradu církevní sněm a obvinil Eutychesa z bludu. Tu bylo učení tohoto muže důkladně prozkoumáno a zavrženo, a Eutyches pak, jenž odvolati nechtěl, byl odsouzen a vyobcován. Z toho však nastaly horlivému patriarchovi převeliké útrapy. Zatvrzelý Eutyches měl dva mocné příznivce a spojence, kleštěnce Chrysafia a pánovitého biskupa Alexandrijského Dioskura, kteří slibili si, že Flaviana zničí. I namluvili poloblblému císaři, že Flavian rozdmýchal nový církevní spor, k jehož uklizení třeba jest svolati obecný sněm. Císař poslechl jich, nařídil r. 449, aby sešel se církevní sněm v městě Efesu, a ustanovil vášnivého Dioskura předsedou jeho. Tento sněm jest jednou z nejmutnějších událostí v bouřlivých dějinách řecké církve a svědčí, do jak zahanbujícího otroctví dostala se církev tato za vlády neschopných císařů Cařihradských. Obecně na-

zývá se pověstný sněm ten pro hroznou výtržnost, ježto na něm se sběhly, synodou loupežnickou.

Dioskur a přívrženci jeho vedli si v Efesu násilně a výtržně. Flavianovi, přednímu arcibiskupovi řecké církve, byl přístup do sněmu zabráněn, za to připuštění ochotně všickni přívrženci Eutychovi. Jelikož papež Lev V. nemohl osobně do Efesu přijíti, vypravil místo sebe tři vyslance svoje, dav jim listy ku Flavianovi, císaři a sněmu. V listu poslaném patriarchovi napsal papež proti bludu Eutychově „Jednorozený Syn Boha Otce, počatý z Ducha sv., narodil se z Marie Panny, takže jeden a týž jest Syn Boží a spolu také i syn člověka. Ku shlazení viny naší spojil se Bůh s člověkem, aby jediný náš prostředník mezi Bohem a lidmi, Ježíš, mohl za nás trpěti.“ Avšak tento list nesměl se na sněmu ani předčítati, a když mělo učení o dvojí přirozenosti Kristově zkoumáno a stanoveno býti, strhli bludaři povyk a hrozili pravověrným biskupům smrtí. Dioskur a nohsledové jeho odsoudili Flaviana jakožto původce nových sporů, složili ho s úřadu a nedopuštivše mu, aby se hájil vyobcovali ho a prohlásili jej za psance. Když papežští vyslanci proti tomu povstali a pravověrní biskupové s pláčem a na kolenou prosili, aby Církev do hrozných zmatků vrhána nebyla, vedrali se na pokyn Dioskurův do sněmovny ozbrojení žoldnéři s meči, kyji, okovy a biči a začali tam strašně řádit. S hrůzou rozprchli se katoličtí biskupové hledající pod stoly a sedadly úkrytu před zběsilými vojíny. Sám Dioskur a nohsledové jeho vrbli se na Flaviana tlukouce ho pěstmi v tvář, povalili ho na zem a kopali do něho, až posléze dali ho zkrvaveného a polomrtvého odvésti do vězení. Neslýchaným tímto násilím zastrašení podepsali potom přítomní biskupové všecko, co ničemný Dioskur jim předložil. Pravověrný patriarcha Flavian vypověděn do vyhnanství v Lydii, avšak již třetího dne, 11. srpna 449, vypustil utýraný světec ten na cestě v rukou ozbrojených průvodců svých duší.

Flavian vytrval až do smrti statečně v boji za pravověrné učení katolické proti bludařům i mstivým dvořanům císařským. Vítězství ošemetných bludníků Eutychesa a Dioskura, jehož dobyli proti němu na loupežnické synodě v Efesu, nemělo pak dlouhého trvání. Slabomyslný císař Theodosius II. zemřel již v následujícím roce, spadnuv nešťastně s koně, a smrtí jeho vzala za své i moc kleštěnce Chysafia, hlavního příznivce bludařů. Již r. 451. sešel se potom čtvrtý obecný

církevní sněm v Chalcedoně, kde kacířství Monofysitů zkoumáno a zavrženo bylo. Když přečten byl list papeže Lva V. o dvojí přirozenosti Kristově, zvolali shromáždění otcové jedno-
myslně: „Toť víra otců; to jest víra apoštolů; tak věříme všickni; skrze Lva mluvil Petr.“ Potom byl Eutyches s přívrženci svými z Církve vyobcován, a stanoven slavně článek víry, že v Ježíši Kristu, vtěleném Synu Božím, jest dvojí přirozenost, Božská a lidská nesmíšena, neproměněna, nedělena a nerozloučena v jediné Božské osobě. Spolu vzdali shromáždění biskupové zaslouženou chválu statečnému obhájci tohoto pravověrného učení, patriarchovi Flavianovi, a prohlásili ho za mučedníka pravé víry křesťanské. Tělo sv. Flaviana bylo potom slavně převezeno do Cařihradu a v chrámě sv. apoštolů uctivě pohřbeno.

Jest smutno čísti, jak často v prvních stoletích vyskytovaly se na Východě náboženské bludy, jimiž křesťanský lid ustavičně rozdvajován a pobuřován byl. Hlavním pramenem všech těchto kacířstev byla bezmezná pýcha Řekům vrozená. Náboženství Kristovo obsahuje kromě pravd přirozených, rozumu lidskému postižitelných, i pravdy nadpřirozené, nad rozum lidský vyvýšené. Jsou to vznešená tajemství, jichž rozum náš nikdy úplně nevystihne. Tajemství ta můžeme poznati jen věrou, která povznáší nás do světa vyššího. Nadpřirozené ty pravdy září nám jako paprsky vycházející ze světla nevystihlé jasnosti vševědoucího Hospodina. Uvažujice tato tajemství nemůžeme leč v hluboké pokoře volati se sv. Pavlem: „Ó hlubokosti bohatství, moudrosti i vědomosti Boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem? Aneb kdo prve dal jemu a bude mu zase odplaceno? Nebo z něho a v něm jsou všecky věci; jemu sláva na věky.“ (Řím. 11, 33—36.) Eutyches i všickni ostatní kacíři doby jeho nechtěli se pokorně skloniti před nevystižitelnými tajemstvími víry křesťanské. Místo aby dětinnou věrou nadpřirozené pravdy náboženství Kristova ochotně přijali, chtěli je slabým rozumem svým obsáhnouti, a nemajice pokory, upadli takto do bludův. Tak až posud jest pýcha zdrojem všech náboženských bludů i všeliké nevěry. „Počátek všelikého hříchu jest pýcha.“ (Sir. 10, 15.) „Pýše nikdy neodpouštěj, aby panovala v tvé mysli, aneb v tvém slovu, nebť v ní počátek vzalo všeliké zahynutí.“ (Tob. 4, 14.) Proto Božský Spasitel chválil Otce v nebesích, jenž tajemství svá skryl mocným a moudrým a zjevil je maličkým a chudým.

Dne 17. února světi se ještě památka sv. mučedníků Theodula a Juliana, sv. Silvana biskupa, sv. Lomana biskupa, sv. Mariamny panny, a j.

Dne 18. února.

I. Sv. Simeon Jerusalemský, biskup a mučedník.

Mezi prvními učedníky Krista Pána bylo také několik jeho pokrevných příbuzných, jež evangelisté nazývají „bratřími Páně.“ (Mat. 12, 47; Mar. 3, 31; Luk. 8, 19; Jan 2, 12.). Avšak ani tito mužové nemohli se dlouho vyzouti z obecných předsudků lidu židovského o vlastním účelu, jež Spasitel na světě vykonati měl.

I oni blouznili o pozemském království Mesiášově, a když Kristus Ježíš hlásal, že království jeho není z tohoto světa, nemohouce ho pochopiti, horšili se a nevěřili z počátku v něho. Jménem „bratří Páně“ uvádějí se čtyři učedníci Kristovi Jakub, Josef, Juda a Simeon. (Marek 6, 3.) Otcem Jakuba a Josefa byl Kleofáš (Alfeus); matkou pak jejich byla Maria („Kleofášova“), rodná sestra nejblahoslavenější Marie Panny, Rodičky Kristovy. (Matouš 27, 56. Marek 15, 40.) Tito „bratří Páně“ byli tudíž vlastně bratranci Krista Pána. Rodičové jejich uvádějí se v evangeliích mezi těmi, kdož záhy následovali Pána. Jakub (Mladší) a Juda (Tadeáš) byli od Spasitele přijati do sboru dvanácti apoštolů. O Josefovi nemáme žádných dalších zpráv, čtvrtý pak z těchto čtyř mužů, Simeon, proslul jakožto druhý biskup Jerusalemský a mučedník za víru Kristovu.

Apoštol Jakub Mladší byl hned po Nanebevstoupení Páně prvním biskupem Jerusalemským. Když pak židé r. 63. ho zavraždili, povstal Simeon a vytýkal jim neohroženě tento bezbožný zločin i neblahou zaslepenost jejich, že v Krista Ježíše uvěřiti nechtěli. Apoštolové a učedníci Páně sešli se potom do Jerusaléma, aby zvolili křesťanské obci v tomto městě nového biskupa. Byla to doba nad míru vážná a nebezpečná. V celém národě židovském rozmáhalo se tehdejší kvašení; v celém Judsku rostly nepokoje a různice. Již vyskytovali se falešní proroci a falešní mesiášové, o nichž předpověděl Kristus Pán; již počalo se naplňovati proroctví Páně o záhubě lidu židovského a zkáze města Jerusaléma. Křesťan-

nům hrozily tudíž bouře mnohem nebezpečnější nad ty, které oni přečkali. Tuť bylo třeba, aby biskupem Jerusalemským zvolen byl muž nad jiné moudrý, horlivý a statečný, jenž by za všeobecných zmatků uměl křesťanskou obec tu náležitě spravovati a jí od záhuby zachrániti. I zvolen jednomyslně Simeon (Šimon).

Biskup Simeon rozšiřoval neunavně v Judsku evangelium Kristovo a požíval proto u křesťanů veliké úcty. Avšak i lepší ze Židů vážili si ho jakožto muže spravedlivého a rozšafného, ačkoli neustával hlásati jim Mesiáše Ježíše Krista a kárati je z nevěry a zatvrzelosti.

Zatím přikvačili na Jerusalém dnové zkázy, jež Spasitel s pláčem byl předpověděl. Římský vojevůdce Vespasian zlomiv odpor vzbouřených Židů, dobyl brannou rukou Judska i Galileje, a byv zatím zvolen za císaře, poslal r. 70. syna svého Tita v čele ohromného vojska na odbojný Jerusalém. Tuť pamětlivi byli věřící Jerusalemsští výstražných slov Páně: „Když uzříte ohavnost na místě svatém, tehdaž ti, kteří jsou v Judsku, nechť utekou na hory, neboť bude tehdaž souzení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa“ (Mat. 24, 15. 16. 21.), a vystěhovali se s biskupem svým Simeonem z Jerusaléma do městyse Pelly za Jordánem. Tam v bezpečí a pokoji přečkali strašlivý soud Boží, jímž r. 71. krev Ježíše Krista přišla na zatvrzelé syny rouhavých obyvatelů města Jerusaléma, kteří nepoznávše času navštívení svého, zavrhlí Mesiáše svého a odsoudili ho na smrt kříže. Přes 1,100.000 židů zahynulo mečem i ohněm za obležení a dobytí nešťastného města, a touže dobou bylo 200.000 židů po venkově utraceno. Nádherný chrám Hospodinův na hoře Moria zkažen ohněm, město Davidovo pobořeno a zdi jeho zbourány, celá Palestina obrácena v poušť, Židé pak, kteříž ušli smrti, byli dílem prodáni za otroky, dílem rozutíkali se do všech končin světa

Když pominuli dnové hrůzy, vrátili se křesťanští uprchlíci z Pelly a usadili se ve zříceninách města Jerusaléma. Tam znova rozkvetla péčí biskupa Simeona církev křesťanská majíc pokoj od nevěrných Židů. Zatím však císařové Římští Titus a Domician rozkázali vyhledati a vyhladiti všecky potomky Davidovy, aby takto jedním rázem zmařeny byly naděje Židů v říši Mesiášovu. Když ale dva vnukové apoštola Judy Tadeáše do Říma přivedeni byli, daroval jim císař Domician život i svobodu, vida chudobu jejich i ruce od práce plné mozolů. Císař Trajan (98—117) nepronásledoval sice kře-

stánů žádným zjevným rozkazem, ale nebránil lidu ani úřadům, aby dle starších nařízení jich netýrali. Ti pak činili to tím směleji, an zatím vyšel nejasný císařský rozkaz, jímž tajné spolky se zakazovaly; a k nim počítali pohané také křesťany. Zatím spravoval biskup Simeon téměř pětáctýřicet roků požehnaně a slavně církev Jerusalemskou. Když císař Trajan obnovil rozkaz, aby potomci Davidovi vyhledáni byli, uchopili se této příležitosti nevěrní Židé a udali u císařského náměstka Attika v Jerusalémě Simeona jakožto křesťana a potomka krále Davida. Ctihodný, stodvacetiletý Simeon byl tudíž pohnán k soudu, kde neohroženě vyznal svou víru v Ukřižovaného. Náměstek Attikus vida stařečka toho, měl zpočátku s ním útrpnost a snažil se lahodnými slovy přemluvit ho k odpadnutí od Krista. Když však Simeon ve víře stálým zůstal, rozkázal jej náměstek skřipcem a jinými mučidly po několik dní trýzniti. Bůh pak, jenž útlým jinochům i pannám křesťanským dodával trpělivosti a zázračné síly, aby pro víru svou i nejběžnější bolesti snášeli, posiloval i velebného kmeta toho v mukách, tak že všickni zmužilosti a trpělivosti jeho se divili. Když pak židé při smutném divadle tom reptati začali, odsoudil posléze náměstek Simeona, aby byl na kříž přibit. A tak dokonal světec ten r. 107. pouť života svého na kříži touže smrtí, kterouž Božský mistr jeho pro vykoupení naše podstoupil.

Sv. Simeon podstoupil z lásky ku Kristu Pánu smrt kříže. I my máme tělo své ukřižovati, neboť sv. Pavel dí, že „kteří jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a s žádostmi“ (Galat. 5, 24.). Toto ukřižování těla záleží dle slov sv. Anselma v tom, abychom tělo své krotili skutky kajícími, zvláště pak postem; dle sv. Augustina pak máme potlačovati svoje zlé náklonnosti a odpírati jim. Podle výkladu jiných sv. Otců napomíná nás řečenými slovy sv. Pavel, abychom smysly svoje mrtvili a jich nikdy ku hříchu neužívali. Chceš-li tedy, křesťane milý, dle napomenutí sv. Pavla tělo své ukřižovati, abysi právem mohl se honositi, že jsi učedník Kristův, zachovávej aspoň Církví ustanovené posty, třeba by to tělu tvému obtížno bylo. Dále měj na uzdě svoje oči, uši, ruce, jazyk i jiné údy těla svého. Odvracuj zrak svého od věcí nenáležitých a neslušných; zacpej si uši před nečistými, rouhavými a utrhačnými řeči, abysi jich raději ani neslyšel; nemluv nikdy jazykem svým slov, jimiž Bůh se uráží; neposkvrňuj tělo svého nečistými skutky, a nechoď na místa, kde kyne nebezpečství a příležitost ku zlému. Slovem,

neužívej údů svých ku hříchům, k nimž porušená a slabá tvoje přirozenost tebe láká. Odpírej dále hněvu, pýše, zlosti, ctižádosti, lenosti a jiným převráceným naruživostem a popudům. Takovou měrou může každý křesťan ukřižovati tělo své se žádostmi jeho a státi se věrným učedníkem Ježíše Krista, jakými byli všickni ti stateční mučedníci, kteří z lásky k němu na kříži zemřeli.

2. Blahosl. Godšalk, opat.

O rozšíření a rozkvět bílé řehole sv. Norberta ve vlasti naši získal si velikou zásluhu první opat Želivský Godšalk, jenž v řádu premonstrátském ctí se jakožto muž domněním svatý. Pocházel ze vzácné rodiny v Kolíně nad Rýnem, kde r. 1116. se narodil. Vyučiv se na školách rodiště svého i v Paříži, chtěl zprvu věnovati se povolání lékařskému. Když mu bylo však dvacet let, roznemohl se nebezpečně, a tu přemýšleje o vrtkavém štěstí a marnosti tohoto světa, změnil úmysl svůj, a pozdraviv se, vstoupil do premonstrátského kláštera Steinfeldského v biskupství Kolínském, kde r. 1144. na kněžství posvěcen byl.

Řehole sv. Norberta těšila se tehdáž v Čechách veliké oblibě. Roku 1139. založil kníže Soběslav I. s manželkou svou Adélou klášter Želivský, do něhož uvedeni nejprv Benediktini z kláštera Sázavského. Avšak záhy rozhodl se Pražský biskup Daniel na radu Olomouckého biskupa Jindřicha Zdika, aby klášter tento dán byl řeholi premonstrátské. Na ten účel povolán ze Steinfeldu mladý Godšalk s několika bratřími do Cech. Godšalk zavítal nejprv do Prahy na Strahov, kde na žádost opata Geza dne 21. ledna 1149 měl ku bratřím kázání o sv. Anežce. Brzo potom uveden jest s řeholníky svými do kláštera Želivského. Z počátku žili tito řeholníci v Želivě nuzně, odkázáni jsouce na almužny věřících, až biskup Zdik bídě jejich ulevil. Opat Godšalk staral se otcovsky o klášter a proslul záhy svou horlivostí i svatostí v celé zemi. Příkladný život jeho i bratří podrízených přispěl mnoho ku rozšíření řehole sv. Norberta u nás.

Již r. 1150. povstal přičiněním opata Godšalka panenský klášter premonstrátský v Louňovicích, odkud potom r. 1183. dosazeny premonstrátské řeholnice do nového kláštera Kounického u Ivančic na Moravě. Asi r. 1165. osadil Godšalk dva

nové premonstrátské kláštery v Rakousích založené panem Oldřichem z Berneku, totiž mužský v Jeruši a panenský v Berneku. Šířením řehole své přispíval takto Godšalk výdatně ku zvelebení náboženského života ve vlasti naší i v sousedstvu. Roku 1181. navštívil Godšalk generální kapitolu řádu svého v Prémontré ve Francii, kde mohl utěšenou zprávu podati, jak duchovní synové a dcery sv. Norberta v Čechách ku cti a slávě Boží i ku spáse vlastní a svých bližních požehnaně působí.

Opat Godšalk byl mužem modlitby a přísného života. Čítal bedlivě Pisma sv. a spisy sv. Bernarda, postil se přísně, oblékal se prostým řeholním hávem jako nejmladší bratr a šetřil bedlivě slibu dobrovolné chudoby. Tělo své krotil a pojímal v uzdu bděním i jinými kajícími skutky, a jsa takto k sobě přísným, choval se ku bratřím shovívavě a laskavě. Hlásal výmluvně slovo Boží v Želivě, Louňovicích i v Praze, kdykoli k tomu příležitost se naskytla. Tak kázal na Strahově r. 1182. na Zelený čtvrtek, o volbě nového biskupa Pražského Přemyslovce Jindřicha Břetislava, a hned potom opět na Boží Hod velikonoční, když Solnohradský arcibiskup Vojtěch Přemyslovec znova světil obnovený chrám Strahovský.

Ustavičnými posty, bděním a klečením na modlitbách v chrámu Páně otekly Godšalkovi nohy. I umínil si navštívit ještě jednou kláštery podřízené, aby s bratry a sestrami se rozžehnal. Nejprv jel r. 1183. do Louňovic, potom do Kounic, Jeruše a Berneku, maje na této cestě společníkem nejmilejšího řeholního bratra svého Jarlocha. Vracaje se, ulehl v Louňovicích a připravoval se nábožně ku smrti. Cítě, že poslední hodina se mu blíží, dal se položit s lůžka na žíněnku popelem posypanou na podlaze a usnul v Pánu dne 18. února 1184. Tělo jeho neseno z Louňovic do kláštera Želivského, kde u přítomnosti biskupa Jindřicha Břetislava, čtyř opatův a českého pána Děpolta v chrámu Panny Marie dne 23. února slavně pohřbeno bylo.

Premonstrát Jarloch (Gerlak), český kronikář, jenž r. 1187. stal se prvním opatem kláštera Milevského, kde r. 1228. v pověsti muže svatého zemřel, napsal o ctihodném Godšalkovi tato slova: „Jako rozlitý olej rozhlášeno jest jméno jeho po Čechách, Moravě i Rakousích, ano po celé řeholi naší, ač sám považoval se za nejposlednějšího ze všech. Moravská knížata Kunrát i Ota slýchali rádi slovo Boží z jeho úst, a všickni

knížata, biskupové i páni, co jich bylo toho času v Čechách, byli mu zvláštní úctou nakloněni.“

Dne 18. února koná se ještě památka sv. Mansveta biskupa, sv. Konstancie panny, sv. mučedníků Leona a Paregoria, a j.

Dne 19. února.

Sv. Konrád, poustevník.

V životech svatých dočítáme se, jak nejeden z nich náhlým neštěstím, neočekávanou nehodou a krutou ranou probuzen byl z posavadní lhostejnosti své a obrácen od věcí tohoto marného světa k Bohu. Kdož by nepoznával v tom ruky nejvýš prozřetelného Hospodina, jenž „hledí na cesty lidské a zpytuje všecky kroky jejich.“ (Job 34, 21) „Člověk metá losy do klínu, ale losové ti bývají zřízení od Hospodina“ (Přisl. 16, 33.). To se naplnilo i na svatém poustevníku Konrádovi. Byl synem urozených rodičů ve vlaském městě Piacenzi, po nichž veliké bohatství zdědil. Dospěv, oženil se šťastně s bohabojnou pannou Eufrosinou, byl spoluobčany svými ctěn a milován, měl jasnou mysl i veselou povahu a vládnul pozemskými statky, tak že náležel k těm lidem, o nichž se říká, že v samém blahu a štěstí tonou. Konrád žil jako tisícové vrstevníků jeho; snažil se totiž jmění svoje rozmnožovati, v hodnostech a důstojenstvích postupovati, a radostí tohoto světa co možná nejvíce užívat. Jinak byl muž pravdy a práva milovný, ku bližním dobrotivý a milosrdný, k soudruhům laskavý a ochotný. Příkázání církevní zachovával sice, byl však požitky tohoto světa nad míru zaujat, tak že neměl ani času ani chuti, vážně a do opravdy pomýšleti na to, čehož jedině nám jest potřebí, totiž na věčnou spásu duše své. Liboval si v hlučných zábavách, stkvělých hostinách, žertech a hrách, nade všecko pak miloval honbu. Jednou odebral se záhy z rána do lesa na čekanou, tentokráte nepřálo mu však myslivecké štěstí. Plachá lesní zvěř většic nebezpečí, skryla se do doupat v neprostupné houštině. Rozmrzen marným čekáním zapálil netrpělivý lovec křoví a trní na pokraji houštiny, aby zvěř vyplašil. Pojednou zavanul prudký vítr a rozdmýchal oheň, tak že plamen zasáhl blízké kmeny, a celý les za nedlouho požárem vzplanul. S ustrnutím

hleděl Konrád na hrozné plameny, jimž nemohl mezi položití, a odešel nepozorován domů. Zatím vyhrnuli se lidé z města a pátrali po žháři. Tu vystoupil z lesa chudobný člověk s otýpkou kletí na zádech. Bledá, polekaná tvář i zmatená řeč jeho stačila, že nevinný chudás ten byl jakožto domnělý žhář polapen a do vězení vsazen. Ubožák byl podroben útrpnému vyšetřování a učinil na skřipci nepravdivé vyznání, že založil v lese oheň, následkem čehož byl odsouzen na smrt.

Zatím skrýval se Konrád v domě svém, jsa trápen výčitkami svědomí. Dnem i nocí rozvažoval, co činiti má. Zdálo se mu býti velikou hanbou, kdyby se přiznal k činu svému. Co by si pomyslili lidé o něm, o bohatém a váženém šlechtici, proč že nepřiznal se hned, a proč dopustil, aby nevinný chudás vězněn byl? Či neobrátl se proti němu nevole a pomsta lidu? Tak zápasil po několik dnův, až posléze hlas nezkaženého svědomí zvítězil v něm nade všemi námitkami a pokušeními. Konrád odebral se k soudu, vyznal se z nepředloženého skutku svého, vysvobodil nevinně obžalovaného člověka ze žaláře i od smrti, a nabídl úplnou náhradu za škodu požárem způsobenou. Zaplativ odškodné, pozbyl sice celé polovice jmění svého, nabyl však zase pokoje svědomí.

Konrád stal se na statcíchездеjších chudším, za to ale poznal rázem nestálost a marnost všech věcí tohoto světa. Ještě mu zbývalo dosti ku slušnému živobytí, mohl tudíž i nadále užívatí statkův a radosti pozemských. Avšak zhoubný požár v lese ztrávil i všechny posavadní jeho náruživosti i vášně. Duch Boží ovanul ho a rozžehl v srdci jeho světlo nové. Konrád poznal, že učiní nejlépe, když dá výhost světu, odumře mu docela, a na dále starati se bude výhradně o spasení duše své. Aby nebyl ničím více poután ku světu, rozhodl se, že vyloupne oko, jež posud na marné věci hledělo, že utne ruku, která sáhala po pošetilostech, žeť utne i nohu, která posud chodila za zábavami prchavými.

Nábožná manželka jeho Eufrosina souhlasila ochotně s ním, aby oba v pokoji se rozešli a život svůj Bohu zasvětili. I vstoupila do kláštera Klarisek, Konrád pak zbaviv se všeho, co poutalo ho ku světu, odešel do Říma, stal se bratrem třetího řádu sv. Františka a odebral se potom na ostrov Sicílii, kde vzdálen od vlasti a nejša nikomu z lidí znám, chtěl v kajicnosti trávití život svůj. Prozatím ubytoval se v městě Notě (Netum) u zbožného starce slynoucího svatým životem, aby od něho naučil se dokonalosti křesťanské. Aby však vyhnul

se všemu styku s lidmi a o samotě v dokonalosti snáze prospíval, odešel za nedlouho z města na blízký lesnatý pahrbek, zřídil si tam chýšku a usadil se trvale na této poušti.

Konrád myslel, že v odloučenosti ode všeho světa dojde rychle a pojednou pokoje a blaha. V tom se však zklamal. Byloť mu nejprv překonati četná pokušení a přečkati mnoho bojů duševních, nežli zvykl samotě. V duši jeho rodily se svůdné představy a vzpomínky z minulosti; chmurné pochybnosti zastiňovaly ducha jeho; srdce jeho dlouho nedocházelo klidu a blaživé útěchy, tělo pak zvyklé lahodnému a pohodlnému životu, vzpíralo se chudičké stravě, kterou poskytoval mu les sporým ovocem a kořínky svými, vzpíralo se i tvrdému lůžku na holé zemi v poustevně. Dábel i tělo pokoušeli jeho srdce takto za delší čas. Avšak Konrád přemáhal všeliká tato pokušení ustavičnou modlitbou a tuhým postem, až zvítězil. Setrval na dráze započaté a neodchýlil se od úzké stezky vedoucí do života věčného. A Pán, jenž volá obtížené a trpící k sobě, aby je občerstvil, udělil posléze zbožnému poustevníkovi mír a spokojenost. Čím prudší byl boj, v němž zápasil proti pokušení, tím slavnější bylo vítězství, jehož vytrvalostí a statečností došel. Plných čtyřicet let vytrval potom Konrád na své poušti, požívaje v širém okolí úcty a vážnosti věřícího lidu, jenž k němu jako k otci se tulil, do modliteb jeho se odporoučel a o pomoc ho prosil. Bůh pak vyznamenal svatého poustevníka toho uděliv mu moc budoucí věci předpovídati, i dar, uzdravovati zázračně nemocné. Proto vážil si ho i biskup v blízkém městě Syrakusách, a učinil jej svým přítelem.

Dočkav se jedenašedesátého roku věku svého, pocítil Konrád, že dnů života jeho pozemského jest na mále. I odebral se naposled do města ku svému zpovědníku a přijav nábožně z rukou jeho sv. svátosti, požádal jej, aby ho po třech dnech na poušti navštívil. Když pak kněz ustanoveného dne do poustevny vstoupil, našel Konráda, an kleče umírá. Po chvíli rozžehnal se nábožný poustevník dne 19. února 1351 s tímto světem. Tělo jeho pohřbeno v Notě, kde Bůh světce toho po smrti divy oslavil. Až podnes chovají se ostatky jeho ve stříbrné rakvi v chrámu sv. Mikuláše řečeného města u veliké úctě věřícího lidu.

Sv. Konrád neváhal poctivě nahraditi škodu, kterouž způsobil svou neprozřetelností, a kál se potom z tohoto poklesku i lehkomyšlnosti své po celý život. Kdo chce do opravdy pokání činiti, musí nevyhnutelně, pokud možno jest, nahraditi bližním všecky škody, jež učinil jim na statku, na cti a dobrém jménu. Bez upřímné vůle, napravití tyto škody, nedosáhne žádný hříšník od Boha odpuštění. Jestliže do království nebeského jen stěží dostane se boháč, jenž jmění svého spravedlivou cestou nabyt, kterak mohli by tam přijíti lupičové, zloději, podvodníci, lichváři a jiní utiskovatelé svých bližních! Sv. Augustin dí: „Kdybysi tolik slzí prolil, co jich všickni kající vylili, přece nebudou ti nepravosti tvoje odpuštěny, neučiníš-li spravedlnosti zadost.“

Dne 19 února světí se ještě památka sv. Barbáta, biskupa v Beneventě, sv. Gabina mučedníka, sv. Odrana mučedníka, a j.

Dne 20. února

Sv. Nikefor, mučedník.

Smířlivá láska ku bližnímu jest podstatnou známkou pravého učedníka Kristova. Kdo prázden jsa této lásky nechce odpouštět bližním viny jejich; kdo v srdci svém přechovává nesmířitelný hněv ku bratrům, ten nemá ani pravé lásky ku Kristu Pánu, jenž na kříži za nepřátele svoje se modlil a jim odpustil; ten se podobá mědi zvučící a zvonci znějícímu; tomu ani mučednická smrt k životu věčnému by neprospěla. Miláček Páně dí: „Řekl-li by kdo, že miluje Boha a nenáviděl by bratra svého, lhář jest“ (I. Jan. 4, 20.) Tato slova smutně se naplnila na knězi Sapríciovi v hlavním městě syrském Antiochii za panování císaře Valeriana (253--259). Sapricius měl důvěrného přítele, nábožného křesťana Nikefora, k němuž dlouho tak vroucně lnul, že oba byli jako bratři, majíce jedno srdce a jednu mysl. Pojednou však vtrousil ďábel mezi ně símě nesvornosti. Nerozdílní soudruhové ti pohádali se jednou a zneprátelili se tak prudce, že jeden druhému se vyhýbal, až z toho mezi křesťany bylo veřejné pohoršení.

Po nějakém čase ulekl se Nikefor toho nekřesťanského hněvu, jímž roztrhána byla páska, která ho dříve k Sapríci-

ovi poutala. I litoval upřímně své chyby, že zneprátelil si milého soudruha, a umínil si, že bývalé přátelství s ním zase obnoví. Na ten účel poslal k němu několik přátel svých, aby ho jménem jeho odprosili a usmířili. Avšak kromě očekávání nedal se Sapricius obměkčiti, tak že poslové s nepořízenou odešli, ba on zůstal ve svém hněvu zatvrzelý, i když Nikefor podruhé a potřetí k němu poslal a jemu smír nabídl. Z toho zarmoutil se Nikefor převelice, šel sám k Sapriciovi, poklekl před ním a řekl pohnutým hlasem: „Odpusť mně pro Boha, otče!“ Avšak v srdci Sapriciově zapustil hněv kořeny tak hluboce, že Nikefor ani tentokráte hněvu svého ukrotiti nedovedl.

Zatím nastalo v Antiochii na rozkaz císaře Valeriana ukrutné pronásledování křesťanů. Mezi jinými byl polapen a k soudu pohnán i Sapricius. Otázán, je-li skutečně křesťanem, vyznal před císařským náměstkem svou víru v Ježíše Krista, Syna Božího, a doložil, že bohům obětovati nebude, poněvadž oni ničím nejsou, nemohouce lidem ani prospěti ani škoditi. Když potom byl mučen, zůstal ve víře stálým a neoblomným a řekl náměstkovi: „Máš moc jen nad mým tělem, nikoli pak nad duší mou; tať náleží Kristu Ježíši, Stvořiteli svému.“ Náměstek vida, že Sapricius od víry své odstoupiti nechce, vyřkl nad ním ortel smrti, aby mečem stát byl. Tu chopili ho ihned katané a vedli na popraviště.

Zatím dověděl se Nikefor, co bývalého přítele jeho stihlo. I spěchal za ním, protlačil se zástupem k němu, padl k nohám jeho a zvolal: „Vyznavači Kristův, odpusť mi, jestli jsem se provinil proti tobě!“ Ale Sapricius neodpověděl, nevšíml si přítele a šel dále na popraviště. Toho zhrozil se Nikefor, nadběhl mu a znova se pokusil, obměkčiti na smrt odsouzeného druha řka mu: „Ejhle, nyní bude ti dána koruna od Krista Ježíše, jehož slavně jsi vyznal, vzpamatuj se tedy přece a neodcházej s hněvem v srdci proti mně!“ Avšak Sapricius odvrátil se od něho a neodpověděl mu, tak že i drábové se tomu podivili a Nikeforovi se posmívali řkouce: „Takového pošetilce nikdy ještě jsme neviděli, jakým jsi ty. Aj on jde, aby byl stát, a ještě ho prosíš za odpuštění!“ Tu jim odvětil Nikefor: „Vy nerozumíte tomu, čeho žádám od vyznavače Kristova, Bůh však to ví.“ Smutně kráčel potom Nikefor za nesmířitelným odsouzcencem. Víra svatá poučila ho, že druh jeho ani smrtí mučednickou za Krista podstoupenou, nedojde spasení, nevyhostí-li ze srdce svého nesmíři-

telný hněv svůj; proto plakal z lítosti a upřímné soustrasti. — Na popravišti učinil Nikefor poslední pokus, aby soudruha svého obměkčil. I líčil mu, jaké cti a vyznamenání se mu dostalo, že může pro Ježíše Krista podstoupiti mučednickou smrt, a napomínal ho, aby zarytostí svou nezbavoval se lehkomyšlně koruny slávy věčné, kteráž jest mu uchystána. Posléze poklekl a prosil s pláčem: „Odpusť mně, otče, vždyť přece jest psáno: Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno!“ Ale i tentokráte zůstal Saprícus neúprosným. Maje umříti za Krista Ježíše, toho shovívavého, dobrotivého a milosrdného Spasitele, jenž podstoupil smrt kříže i za své nepřátele, zdrábal se Saprícus prominouti spoludruhu svému, jenž úpěnlivě za odpuštění prosil. Jaká to zaslepenost, jaká zarytost, jaký to hřích! A pro tento veliký hřích odvrátila se milost Boží posléze od Saprícia. Nesmřitelný ten zatvrzelec nezasluhoval, aby mohl slavnou mučednickou smrtí pozemský život svůj skončiti. Proto opustil ho Bůh, odňal mu svou milost a vydal ho do záhuby. Saprícus zbavený nadpřirozené síly, kterou mu posud udílela milost Boží, pojednou se změnil. Když katané mu rozkázali, aby poklekl, že mu hlavu srazí, otázel se jich, proč má umříti. Řkou mu: „Poněvadž nechceš obětovati bohům a pohrdáš rozkazy císařovými pro člověka, ježž křesťané Kristem zovou.“ Tu vzkřikl ku podivení všech přítomných Saprícus: „Zadržte! Jsem hotov, císaře poslechnouti a bohům obětovati!“ Slovy těmi byl nejvíce překvapen Nikefor.

I vrhl se znova na kolena, sepjál ruce a prosil: „Příteli, bratře, otče drahý, vzpamatuj se přec a nehřeš! Nezapírej Pána našeho Ježíše Krista! Nevzdávej se koruny mučednické!“ Ale všecko bylo marné. Saprícus od Boha opuštěný se nevzpamatoval, zůstal zatvrzelým v hněvu i v odpadlictví svém, a zachrániv si takto života časného, ztratil život věčný.

Tu vzplanul Nikefor horoucí žádostí, aby pokud možná, dal Bohu náhradu za hřích nešťastného odpadlíka a napravil i pohoršení způsobené jím lidu. Obrátiv se tedy ku katům, řekl: „Jsem křesťan! Věřím v Ježíše Krista, Syna Božího, jehož tento právě zapřel! Nuže tedy, usmrťte mne místo něho!“ I běžel jeden z drábů ku náměstkovi zvěstovat mu, že odsouzený Saprícus odřekl se na popravišti Krista a ochoten jest bohům obětovati, ale že vyskytl se jiný křesťan, který volí raději zemříti, nežli bohům obětovati. U-

slyšev vladař tuto podivnou zprávu, rozkázal, aby Sapricius propuštěn byl na svobodu, Nikefor pak aby sřat byl. A tak zemřel sv. Nikefor pod sekerou katovou smrtí mučednickou pro Ježíše Krista, a došel koruny, které bývalý přítel jeho tak lehkomyšlně se zbavil.

Sapricius byl hotov, obětovati svůj život za Krista Pána, avřak oběť jeho nelíbila se Bohu a nebyla přijata, poněvadř ten muž neřetřil slov Páně: „Obětujeř-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeneř, ře bratr tvůj má něco proti tobě, necheřř tu daru svého před oltářem, a jdi prve, smiř se s bratrem svým, a potom přijď a obětuj dar svůj.“ (Mat. 5, 23.) Sapricius trpěl pro Krista Pána muka, a zahynul přece, jelikoř nechtěl odřici se hněvu proti bliřnímu. Neclub se tedy, křesřane, tím, ře snad konáš mnoho dobrých skutků, trvář li vřak zatím v někerém těžkém hřichu, neodkládaje ho. Vřecky dobré skutky tvoje přijdou na zmar a nedopomohou ti ku spasení, jestliře neodloříš toho jediného hřichu, v němř posud si libujeř, neboť jediný tento těžký hřich postačí ku tvému zavrření. Bohuřel jsou mezi námi mnozi, kteříř horlivými syny Cirkve svatě býti chtějí, zatím vřak zapomínají, ře hněv, pomsta, záviř a nesmiřitelná nenáviř proti bliřním rovněř tak, jako nevěra a jiné smrtelné hřichy, z královřtví nebeského vylučují. Spasitel dí, ře každý, kdoř se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu (Mat. 5, 22.), a sv. Pavel napomíná nás, aby slunce nezapadalo na hněvivost naši (Ef. 4, 26). Chraňme se tudíž hněvu a odpouřtějme ochotně každému, čímkoli nám ubliřil, aby Hospodin i nám odpustil viny naše.

Dne 20. února koná se jeřtě památka sv. Eleuthera biskupa, sv. Lva Divotvorce, biskupa, sv. Eucheria, biskupa a j.

Dne 21. února.

I. Sv. Eleonora, královna.

Velikým požehnáním pro křesřanský národ jest vzorná, ctnostná, nábořná panovnická rodina. V takovém národě světlo pravé víry a teplo lásky k Bohu i lidem jako z ohniska vychází z kniřecího paláce, osvěcujíc a zahřívajíc celou zemi; tam král i královna pečují otcovsky netoliko o vezdejší blaho svých poddaných, ale coř mnohem více váží, starají se hlavně

těž o jejich nesmrtelné duše, vedouce je svým příkladem i slovem k dokonalosti křesťanské a životu věčnému. Dějiny dosvědčují, že takových šlechtických, vzorně nábožných panovníckých rodin v žádném století nescházelo, a že hrdinské ctnosti křesťanské mívaly své stánky netoliko v chudičských poustevnách a jizbách přísných řeholníků, nýbrž i v nádherných síních paláců knížecích. Ve svaté památce chová každý katolický národ svoje nábožné krále a královny, kteří mu byli krásnými vzory dokonalosti křesťanské. Hlavu svou zdobili korunou ze zlata, krásnější však korunou dobrých skutků zářila duše jejich; před světem stkvěli se v zlatohlavu, potají však nosili na těle hrubou žíněnku, postili se a bděli na modlitbách i posvátných rozjímáních.

Poklady svoje považovali za půjčku od Boha, kterouž spláceli chudým, a vykonávajíce vladařskou moc svou pamatovali ustavičně na to, že budou jednou z vladařství svého počet vydávati před Tím, jenž udělí jim více než jiným, také bude více od nich požadovati. Mezi těmito urozenými světci a světicemi Božími stkví se Eleonora, královna Anglická. O životě jejím pozemském dochovalo se nám jen nemnoho zpráv, než i ty stačí, abychom památku její ve zbožné úctě chovali.

Počátkem třináctého století byla Anglie dějištěm dlouhé války občanské, za níž r. 1216. povýšen na královský trůn devítiletý syn krále Jana řečeného Bezzemka, Jindřich III. Dospěv, vstoupil do stavu manželského s Eleonorou, dcerou Berengara V., hraběte Provenského. Jindřich III. zakoušel za doby panování svého mnoho soužení od nepokojné, odbojné anglické šlechty, za to však žil s Eleonorou v manželství šťastném. Bohabojná, ctnostná a dobrotivá královna byla mu strážným andělem při všech jeho podnicích a těšitelkou ve všelikých strastech. Když pak tento král dne 20. listopadu 1272 ve Vestminsteru zemřel, rozhodla se ovdovělá Eleonora, že navždy dá výhost světu, jenž pro ni neměl žádné ceny více, a dle dávné touhy srdce svého sloužiti bude v tiché samotě Bohu i lidem. I odložila královské roucho a vstoupila r. 1273. do panenského kláštera Ambresburského. Tam po celých devatenácte let žila jako pokorná řeholnice, jsouc vzorem bohabojnosti, štědrosti a dobroty ku všem, kdož ji znali. Jen Bůh vševědoucí zná všecky dobré skutky, které vykonala Eleonora na trůnu královském i v chudém oděvu řeholním.

Svatost její osvědčil Hospodin po smrti její zázraky,

jež způsobil na přímluvu její. Proto rozšířila se úcta ku této světici netoliko po celé Anglii, nýbrž i po jiných zemích křesťanských, čehož důkazem jest, že podnes katoličtí rodičové jméno této svaté královny zhusta dávají na křtu sv. dceruškám svým.

Sv. Eleonora pohrdla leskem důstojnosti královské i poklady a lahodami tohoto světa a odebrala se do zátiší klášterního, aby v chudobě a pokoře mohla sloužiti výhradně Bohu. Královskou korunu ze zlata zaměnila si za trnovou korunu kajících skutků, aby takto následovala Božského Spasitele. Vědělať, že pro křesťana není na světě práce vznešenější nad službu Boží.

Ty hodiny, které věnujeme Bohu, zapisuje anděl Páně písmeny zlatými do knihy života. Kdo horlivě Bohu slouží, bude od něho hojně požehnán a odměněn. Čeho však může od Boha nadíti se křesťan, jemuž líto jest každé chvíle, kterou by měl věnovati modlitbě a službám Božím, a jenž dokonce i neděle a svátky utrhuje službě Boží a nastavuje ku službě světské? Zdaž mnedle stojí ten náš svět se všemi svými pomíjejícími poklady a pošetilými požitky za to, aby křesťan po celý svůj pozemský život jenom jemu sloužil? „Nedej sobě překážeti, abys se modlil vždycky, a neostýchej se, až do smrti spravedlnosti nabývati, nebo mzda Boží zůstává na věky.“ (Sir. 18, 22) „Pobožnost jest ke všemu užitečná majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.“ (I. Tim. 4, 8.).

2. Sv. Irena, panna.

Nejstaršími bohoslužebnými místy křesťanskými byly katakomby, podzemní chodby a kaple v Římě i jiných městech, kde věřící za dob pronásledování od pohanů tajně scházeli se ku službám Božím a zemřelé svoje pochovávali. Církev Kristova, jsouc krvavě pronásledována, skrývala se v těchto posvátných kobách po tři sta let, až posléze zvítězivši nad světem pohanským, vyšla odtamtud a vystoupila na veřejnost veliká, krví nesčíslných mučedníků posvěcená, hrdinskými ctnostmi svých synův a dcer oslavená. Avšak i později, kdy Církev požívajíc svobody, stavěla nádherné chrámy ku cti a slávě Boží, navštěvovali věřící rádi starobylé podzemní svatyně svých nábožných předkův, aby tam uctívali památku slavných mučedníků Kristových, na jejichž hrobech v katakom-

bách zřízeny byly oltáře. Tak i sv. Irena, Římská panna, chodívala s nábožnou matkou svou často do katakomb a trávila tam nejednou celé noci na modlitbách a svatém rozjímání o velikých ctnostech prvních křesťanů.

Rodičové sv. Ireny pocházeli ze Španěl, odkud do Říma se přestěhovali. Kromě Ireny měli ještě syna Damasa, jenž stal se knězem, a stoje věrně při papeži Liberiovi (352—366), sdílel s ním nějaký čas vyhnanství, jímž ariánští bludaři jej stihli. Irena lnula ku výtečnému bratru svému velikou úctou a láskou, přebývala s ním po smrti rodičů, a učinila mu slib, že setrvá až do smrti ve stavu panenství. Z toho zaradoval se Damas, schválil slib nábožné sestry, a sepsal k jejímu vzdělání a povzbuzení knihu „o panenství“, v níž potom Irena denně četla. Majíc bratra výborným učitelem a rádcem na cestě dokonalosti křesťanské, prospívala Irena v pokoře, nábožnosti, čistotě a lásce k lidem ubohým a nešťastným. Již v nejútlejším věku činila si bez vědomí rodičů újmu v jídle, aby každodenně mohla několika žebrákům pokrm dávat.

Roku 366. byl Damas zvolen papežem. Avšak někteří odpůrcové v Římě povstali proti němu a zvolili jáhna Ursina protipapežem, z čehož nastaly povážlivé rozbroje. Za těchto bouřlivých dnů chodívala Irena pilně do katakomb, kde postem a modlitbami přimlouvala se za milého bratra i Církev svatou, aby jí Hospodin vrátil jednotu, svornost a pokoj. A Bůh vyslyšel modlitby její, neboť za krátký čas vypudil císař Valentinian I. samozvance Ursina z Říma. Damas řídil potom moudře lodičku Kristovu, potíraje s apoštolskou horlivostí bludy Ariánův i Macedonianův, a staraje se o utvrzení a rozšíření pravověrného učení v lidu věřícím. Tak dočkala se sv. Irena blahého míru v Církvi, a byla svědkyní všeho, co bratr její, jenž náleží mezi nejslavnější papeže prvních věků křesťanských, ku cti a slávě Boží a pro spasení stáda Kristova sobě svěřeného podnikal a provedl. Bohabojný život svůj skončila sv. Irena v Římě dne 21. února 379. Papež Damas byl potom ještě pět let živ († 384) a uctil památku svaté sestry své krásným nápisem na hrobě jejím, v němžto doporučil se jejím přímluvám u Boha.

Staří křesťané scházejíce se k službám Božím v katakombách na hrobech svých předků, byli takto v ustavičném spojení s nimi. Tam v těch velebných prostorách měli stále na paměti vlastní smrt a byli tím povzbuzováni, aby ctnostným a nábožným životem k ní se připravovali. Za naší doby zřizují se hřbitovy co možná daleko od měst a dědin; lidé zapomínají nebožtíkův a neradi myslí na smrt, ba mnozí vyhýbají se úzkostlivě všemu, co by jim mohlo připamatovati, že jednou zemrou. Proto nepřipravují se životem křesťanským ku smrti žijíce tak, jakoby na světě věčně zůstati měli. V litaních modlíme se, aby nás Pán vysvobodil od náhlé a nenadálé smrti, bychom nezemřeli nepřipraveni, bez sv. svátostí. Zatím však slýcháme často, žeť prý náhlá a nenadálá smrt jest největším štěstím pro člověka, jenž takto zbaven bývá všech tělesných bolestí i všeliké té hrůzy duševní, která smrt předchází. Jaká to řeč nekřesťanská a pošetilá! Tak věru mluvití může pouze nevěrec aneb lehkomyslník. Kdož mnedle, maje víru v Boha, odvážil by se předstoupiti před soudnou stolicí jeho náhle, bez přípravy, bez lítosti, snad ve smrtelných hříších! „Smrt hříšníků jest nejhorší.“ (Žalm 33, 22.). „Když umře člověk bezbožný, žádné naděje nebude mu více.“ (Přisl. 11, 7.) „Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají.“ (Zjev. 14, 13.)

Dne 21. února koná se ještě památka sv. Hilara papeže, sv. Tyraniona a soudruhů mučedníků, v Kolíně na Rýně sv. Adély abatyše a sv. Adély císařovny, sv. Zachariáše, patriarchy v Jerusalemě, a j.

Dne 22. února.

Sv. Lazar, mnich a malíř.

Každému člověku jest přirozeno, že myšlenky, žádosti, city a touhy svoje projevuje slovy a skutky vnějšími. Nenít nám lidem ani možno, a bychom uzavírali a tajili v sobě, co duši naši mocně dojíhá a povznáší. Tou měrou povstalo a rozvinulo se umění křesťanské. Věřící snažili se znázorniti vznešené pravdy a hluboká tajemství učení Kristova krásnými výtvary uměleckými, aby takto nadsmyslné pravdy náboženské očima nazírali, smysly pojímali, jim tím lépe porozuměli a do srdce si je vštípili. Tak jest umění křesťanské jednak spanilým výrazem a krásnou mluvou živé víry a nábožnosti, jednak mocným prostředkem, jímž lidé ku věcem nebeským se povznášejí.

V Zákoně Starém bylo Židům přísně zakázáno, činiti sobě obrazy a sochy představující Hospodina, poněvadž ovšem není možno, neviditelného Boha nějakým podobenstvím dostatečně znázorniti, hlavně však z té příčiny, že Židé jakožto lid nevzdělaný, surový a pohany odevšad obklíčený, byli náchylni ku modloslužbě. Tento zákaz, jsa pouze obřadný a dočasný, neměl platnosti pro Nový Zákon, avšak křesťané ze židovstva posílí přenesli svou nechuť k obrazům i do Církve. Jinak byli křesťané z pohanstva ve víře ještě slabí a ku ctění model náchylni, pročež nemohla Církev katolická na počátku schvalovati úctu ku posvátným obrazům. Později, za dob krvavých pronásledování, nezbývalo ani času, pomýšleti na hotovení posvátných obrazů. Církev neměla tu ještě prostranných chrámů Páně a skrývala se v podzemních katakombách. Úlohou její bylo tehdaž především hlásati pravdu Kristovu Židům i pohanům a přemáhati krvavé útoky od pohanů trpělivostí a mučednictvím. Přece však jala se Církev již záhy připomínati věřícím nebeské pravdy různými obrazy. Tak již v nejstarší době byly katakomby zdobeny křížem, holubicí jakožto znakem Ducha sv., obrazem lodičky značící Církev, a jinými znaky. Ve druhém století byly již malovány obrazy dobrého pastýře s ovci na ramenou, značící Krista Pána, a tak znenáhla vyvíjelo se křesťanské umění výtvarné, tak že potom stěny svatýň byly zdobeny nejen obrazy Božského Spasitele, nýbrž i přesvaté Matky jeho, andělů, mučedníkův a jiných svatých i světic Božích. Když pak za císaře Konstantina Velikého Církev svobody došla, budovali věřící nádherné chrámy Páně a zdobili je všeobecně posvátnými obrazy. Čím utěšeněji vzrůstala Církev, tím krásněji rozvíjelo se i umění křesťanské, znázorňující obrazy a sochami pravdy náboženské.

V osmém století nastala pojednou v řecké církvi proti posvátným obrazům litá bouře, která za šesti císařů déle jednoho století zuřila a mnoho zlého natropila. Tyto obrazobrecké bouře byly částečně zaviněny některými zlořády, jichž dopouštěli se nevědomí křesťané na Východě, ctíce posvátné obrazy způsobem nenáležitým. Výstřední někteří Řekové i Asiaté přepínali úctu posvátných obrazů tak, že to skoro až v modloslužbu zabíhalo, z čehož vytýkali Židé i Mohamedáni křesťanům, že jsou modláři. Výtka ta mohla se týkati ovšem pouze některých zcela nevzdělaných a pověřčivých křesťanů, avšak císař Lev III. Isaurický (717–741), surový voják, domníval se, že Židé a Mohamedáni nechtějí obrátiti se na víru

Kristovu jen z nechuti proti obrazům, jimž Církev dovoluje úctu vzdávati. Neporadiv se s biskupy, vydal r. 726. zákaz, aby obrazy se nectily, poněvadž prý jest to způsob modloslužby. I zapověděl obrazy líbat, věnci a kvítím zdobiti, před nimi poklekat, a nařídil, aby v celé říši obrazy z chrámů odneseny byly. Když potom nastalo z toho v lidu jitření, a papež Řehoř II. vytýkal císaři, že nikoli jemu, nýbrž biskupům náleží rozhodovati o věcech náboženských, rozhněval se císař, rozkázal všecky posvátné obrazy zničiti, a jal se krutě pronásledovati všecky, kdož rozkazů jeho neposlouchali. Také nástupcové jeho na trůně byli zběsilí obrazoborci. Proti řádění jejich vynesl druhý obecný sněm Nicejský r. 787. učení Církve katolické o posvátných obrazech, že obrazy a sochy Pána Ježíše, Panny Marie a svatých mají chovány a vystavovány býti, a že se jim má vzdávati zbožná úcta, ale ovšem že nesluší se klaněti se jim tak, jakož Pánu Bohu samojednému se klaníme. Avšak i po tomto sněmu trvalo obrazoborectví na Východě dále, zejména pak byl císař Theofil (829—842) zuřivým pronásledovatelem všech ctitelů posvátných obrazů, jenž nenávisť svou obrátil hlavně proti mnichům, kteří v klášteřích obrazy malovali. Mezi řeholníky tehdaž mučenými byl i slavný malíř Lazar. Rodem pocházel z turecké rodiny pod Kaukasem. Přišel v útlém mládí do Cařihradu, oblíbil si tichý a přísný život mnišský, vstoupil do kláštera, a byl na kněze posvěcen. Od té doby, co zuřilo na Východě obrazoborectví, byly zvláště kláštery útočišti křesťanského umění. Tam zbožní mniši učili se malovati posvátné obrazy, trvali věrně v pravověrném učení proti obrazoborcům, a opatrovali stále věřící lid náhradou za odňaté a zničené obrazy výtečnými výtvary svými. Také Lazar naučil se v klášteře malovati a vyspěl v dokonalého mistra, jehož obrazy k útěše, vzdělání a povzbuzení lidu přispívaly. Násilnický císař uslyšev o tom, dal si Lazara zavolati a snažil se nejprv lichocením a potom hrozbami donutiti jej k tomu, aby ustal od „bezbožného“ prý a „modlářského“ zaměstnání svého. Když pak nábožný malíř domluv a hrozeb těchto nedbal, byl ukrutně mučen, tak že se zdálo, že již umírá. S pomocí Boží přetrpěl však Lazar muka tato, a pozdraviv se, maloval dále; umění svoje miloval nyní ještě více, když za ně trpěti musil. Po čase byl podruhé polapen, zbičován a na rukou žhavým železem pálen, až polomrtev na zem sklesl. Císařovna Theodora vymohla zbožnému umělci propuštění ze žaláře, aby mohl zemříti mezi přáteli svými

v klášteře. Avšak svatý trpitel neumřel. Ruce jeho byly ob-
vázány a hojily se rychle, tak že zůstaly na nich jen nepatrné
smahy po utrpených mukách. Lazar pozdravil se dokonale
podruhé a vymaloval z vděčnosti k Bohu veliký posvátný
obraz, dílo mistrovské, jemuž dostalo se všeobecné pochvaly
a obdivu.

Po smrti surového obrazoborce císaře Theofila vládla
ovdovělá manželka jeho Theodora, kteráž ujala se úcty k po-
svátným obrazům, a nábožnému Lazarovi snažila se dáti ná-
hradu za utrpení jeho ve službě církevního umění. Lazar
požíval nyní obecné vážnosti v městě a dočkal se ještě té
radosti, že mohl uměním svým ozdobiti i síně císařského pa-
láce, kde dříve mučen byl. Císařovna pověřila ho po dvakráte
důležitým poselstvím ku papeži do Říma. Na své druhé cestě
do Říma, nesa listy a dary poslané od císařovny sv. Otcí,
roznemohl se svatý malíř, a usnuv okolo r. 860 blaženou smrtí,
odebral se do Církve vítězné, kde Boha a svaté i světice jeho
spatřil nikoli více v obrazech, nýbrž tváří v tvář. Roku 842.
prohlásili biskupové v Cařihradě shromáždění poznovu učení
Církve katolické o ctění posvátných obrazů, vyobcovali všecky
obrazoborce, a ustanovili, aby každoročně slavena byla pa-
mátka toho, že surové obrazoborectví konečně potlačeno bylo.

Jako každý blud a jakákoli lež namířená proti Církvi
katolické, postupem věků v nových tvarech opět se pozdvi-
huje a neplechý svoje provádí, tak i řecké obrazoborectví
nalezlo znova po stoletích vášnivé přívržence, kteří proti křes-
ťanskému umění právě tak zuřili, jako předchůdcové jejich
v Cařihradě v osmém a devátém věku. Ve vlasti naši dobyli
si smutné pověsti v tom ohledu divocí Táboři a jiní bludníci
ze sekty jejich vzešli, kteří zběsile zažíhali nádherné svatyně
a kláštery, rozbíjeli posvátné obrazy, sochy a nádoby boho-
služebné, trhali církevní roucha, a vůbec ničili všeliké vý-
tvory křesťanského umění. Toto surové hubení staročeských
uměleckých památek náboženských jest nejhnusnější skvrnou
v dějinách národa našeho. Vlast naše proslula ve XIV. století
pěstováním křesťanského umění tou měrou, že kromě Italie
nikde v Evropě nebylo tolik a tak velkolepých chrámův a
klášterů a tolik krásných posvátných obrazů, soch a jiných
výtvorů křesťanských umění. Jak málo zbylo nám z té doby
památek! I tomu nepatrnému počtu staročeských náboženských
uměleckých výtvorů obdivujeme se a stavíme je světu na
odiv a na důkaz veliké vzdělanosti a vytříbené krásy
starých Čechů. Jak bychom byli bohatí a jakou slávu měli

bychom před celým světem, kdyby nám zuřiví obrazoborci, pohříchu z české krve, nebyli tolik a tak vzácných uměleckých památek zničili! Také Čeští bratři a Kalvínci zavrhovali úctu ku posvátným obrazům a hubili je jakožto díla prý modlářská. Hanebnou památku zanechal si v našich dějinách obzvláště zlopověstný kazatel kalvinského lžikrále Bedřicha Falckého Abraham Skultét, jenž odvážil se velechrám sv. Vítký v Praze r. 1619. pohansky poskvřiti, an rouhavě rozbil v něm kříže, obrazy, oltáře a ostatky svatých, aby takto přední svatyni českou upravil v modlitebnici kalvinskou. Toť ovoce odpadlictví od Církve katolické. Nejlepším měřítkem vzdělanosti a ušlechtilosti každého národa jest způsob, jakým chová se k umění. Nuže a tu svědčí dějiny, že národ náš, pokud lnul vřele ku Církvi katolické, pěstoval nadšeně i krásná umění, jakmile však od Církve té se odloučil, že ztratil i smysl pro umění, hubil památky jeho a upadl v surovost. Děkujmež Bohu, že jsme údové Církve katolické, která vede nás nejen ku životu věčnému, nýbrž učením svým zušlechťuje a posvěcuje také veškeren náš život pozemský, a posvátným uměním svým povznáší duši naši z prachu tohoto světa ku výšinám nebeským!

Dne 22. února koná se ještě památka sídlení sv. Petra apoštola jakožto prvního biskupa v Antiochii, sv. Papia biskupa, učně sv. Jana evang., sv. Aristona, učedníka Páně, sv. Paschasia biskupa a j.

Dne 23. února.

Sv. Petr Damiani, biskup a učitel církevní

Chudičká, mnohými již dětmi obdařená rodina v městě Ravenně dostala r. 1006. opět synáčka, jemuž na křtu sv. dáno jméno Petr. Matka zápasíc ustavičně s bídou, zanevřela proti nejmladšímu tomuto dítěti, nedbala ho, odpírala mu mateřského prsu, a posléze zapomenula se tak velice, že ubohé nemluvňátko odložila. Hošík by byl hladem a zimou zahynul, kdyby se ho nebyla ujala žena ze sousedství, která jej nakrmila, ohřála a matce donesla, již přísně domluvila, aby s ním lépe nakládala. Petr zakoušel takto již v nejútlejším dětství hlad a všechny ostatní strasti, jež chudoba plodí. Když záhy otec i matka mu zemřeli, vzal ho starší bratr jako nezbytné břímě do svého domu a dával mu trpký chléb z milosti. Mladý Petr nenajídal se nikdy do syta, přikrýval jen nuzně cáry nahotu svou, snášel

od necitelného bratra každodenně hrubá slova, přezdívky a nadávky, a tak vyrůstal bez učení a výchovy až do svého desátého roku. Místo do školy, musil choditi s vepří na pastvu, kde si aspoň mohl trochu oddechnouti a s květinami i kaménky si pohrát, a kde kořínky a ovocem hlad poněkud krotil. Jednou našel na pastvě peníz. Tak velikého pokladu posud nikdy před tím neměl v rukou. I přemýšlel chvíli, jak naloží s ním. Nejprv chtěl si zaň koupiti pokrmu, aby se najedl, či oděvu, aby se oblékl; po chvíli však vzpomněl si na zemřelého otce, a tu zapomněl ihned na hlad i nahotu svou a donesl peníz knězi, aby sloužena byla za nebožtíka otce mše svatá. Dobrý skutek ten byl mu brzo odměněn. Za nedlouho vrátil se do Ravenny druhý, starší bratr jeho Damian, který spatřiv bleďé tváře, zapadlé oči a rozedraný šat mladého Petra, slitoval se nad ním, vzal ho k sobě, pečoval o něj otcovsky, vyučoval ho počátečným vědomostem, a seznav jeho dobré srdce i znamenité vlohy, poslal jej potom na vyšší školy do Faenzy a do Parmy. Z vděčnosti za tuto otcovskou lásku staršího bratra svého přijal Petr jméno jeho, nazývá se po celý život Damiani (t. j. Damianův syn). Bohaté schopnosti jeho rozvíjely se na školách tou měrou, že býval povždy mezi prvními žáky. Dokonav studie stal se Petr po tehdejším zvyku učitelem svobodných umění v Parmě, a získal si brzo přednáškami svými netoliko hlučnou slávu, nýbrž i znamenité důchody.

Od mladosti žil Petr přísně a nábožně, když však stal se učitelem, byl úřadem svým tak zaneprázdněn, že v někdejší horlivosti a nábožnosti své ochaboval. Tu zadumal se jednoho dne, rozjímal o slávě a hodnostech tohoto světa, a mluvil sám k sobě: „Zdaliž všecka sláva a úcta, kterou prokazují mně žáci moji, učiní mne do opravdy šťastným? Proč raději nepomyslím vážně na spasení duše své? Kdož ví, jak dlouho budu ještě živ; bude tedy prospěšnější, když vykonám záhy, co konati jsem chtěl až později, abych zabezpečil si život věčný.“ Od té doby podroboval Petr tělo svoje tuhé kázni, nose pod oděvem žíněný pás, postě se přísně a spává málo; modlil se a rozjímal pilně, navštěvoval horlivě posvátná místa, a pomáhal všemožně chudým a nemocným. Čím dále přesvědčoval se více, že pravá cena křesťana nezáleží v bohatství a v rozkoších, ba ani v učenosti, nýbrž v touze a snaze po věcech nepomíjejících a nebeských.

Jednou sešel se Petr s dvěma poustevníky z Fonte-Avellany. Rozmluva s nimi utvrdila ho v úmyslu, aby dal na-

dobro výhost světu a pokoje i blaha vyhledával v zátíší života řeholního. Aby se důkladně vyzkoumal, dovede-li úmysl ten provést, uzavřel se na čtyřicet dnů do své jizby, kde stále se modlil a tělo své nejtěžší kázní podroboval. Potom odebral se do poustevnického kláštera sv. Kříže v Avellaně na jižním úpatí Apenin v Umbrii, jež učen sv. Romualda, blah. Ludolf nedávno založil. V poustevnické družině této zachovávala se řeholní kázeň velmi přísně; mniši přebývali po dvou v oddělených jizbách, věnovali větší část dne modlitbě a svatému čtení, žili o chlebě a vodě a podrobovali se tuhým skutkům kajícím. Petr šetřil zevrubně těchto předpisů řeholních, ba konal ještě více, nežli nařízeno bylo, tak že bratři se mu obdivovali a ho velice ctili. Když pověst o jeho učenosti a neobyčejných ctnostech časem daleko široko se roznesla, poslali ho řeholní představení za učitele a kazatele do kláštera Pomposy a odtud po dvou letech do jiného kláštera, aby mladé mnichy posvátným vědám vyučoval a lidu slovo Boží hlásal. Vrátiv se r. 1043. do Avellany, byl Petr od tamního churavého opata ustanoven za nástupce jeho, když pak opat za nedlouho zemřel, ujal se Petr řízení klášterní družiny. V tehdejší namnoze velmi zkažené a rozervané době považoval Petr řeholnictví za nejlepší prostředek ku vyléčení hříchů a převráceností svých vrstevníků. Proto pracoval neunavně o zvelebení klášterův a napravení kázně mnichů, zakládal nové kláštery a poustevny, a obnovoval řeholní domy zanedbané a zaniklé.

Vedlé toho učený a horlivý opat Petr měl zřetel ku celé Církvi katolické. Tehdáž zavládly ve všech stavech, zejména i v duchovenstvu, veliké nepořádky a neplechty, které zdály se býti nezhojitelnými, poněvadž vycházely ze samého Říma. Tou dobou propadl totiž i Řím vládě lakotné a rozmařilé šlechty, která s církevními hodnostmi prováděla ohavné svatokupectví, ba samou Stolicí apoštolskou ovládnouti se snažila. Knížata a šlechtici považovali biskupství, kanovníctví, opatství a jiné církevní úřady za věci obchodu, které milcům svým libovcně rozdávali a prodávali, čímž ovšem stávalo se, že k hodnostem církevním povyšování bývali lidé naprosto neschopní a nehodní. Proti těmto svatokupeckým neřestem bojoval Petr Damiani s apoštolskou neohrožeností a podivuhodnou rázností. Káral bezohledně a beze vší bázně lidské nepořádky a přehmaty i osob v Církvi a v občanském životě nejvýše postavených, nešetře nikoho; dopisoval v té příčině papežům,

biskupům, knížatům, opatům, kanovníkům, kněžím a mnichům, uváděje jim důrazně na mysl povinnosti jejich a hroze pomstou Boží, nebudou-li jich bedlivě šetřiti. Kromě toho skládal učený Petr věroučné a mravoučné rozpravy, řeči, životopisy a církevní hymny ku zvelebení života náboženského. Jakožto přísný a rázný mravokárce byl Petr Damiani od svatokupcův a rozmařilců nenáviděn, za to však vážili si ho všickni šlechtníci, kterým náprava mravů v Církvi i v občanském životě na srdci ležela. Císař Jindřich III. požádal Petra, aby odebral se do Říma a papeži Klementu II. osobně vyličil zdivočilost mravů ve všech stavech zejména v Umbrii a spolu jemu navrhl, jak by rázem tomu dalo se odpomoci. Petr dopsal v této příčině papeži, ten pak byl dopisem tím tou měrou dojat, že podnikl cestu do Umbrie, aby osobně přičinil se o nápravu nepořádků tam zavládlých. Na této cestě ochuravěl však papež a zemřel. Stolica apoštolská poznala dobře, že Petr Damiani svou učeností, neohroženou rázností a čistotou mravů nad jiné povolán jest k nápravě zkažených mravů tehdejší doby. Proto jmenoval jej r. 1058. papež Štěpán X. kardinálem biskupem Ostijským, aby toto jasné světlo víry a horlivosti apoštolské postaveno bylo na vysoký svícen a po celé Církvi zář svou rozlévalo. Pokorný Petr Damiani zdráhal se zprvu tuto důstojnost přijati, a jen proti vůli své a nerad rozloučil se s milým klášterem svým. Postaven byv z vůle papežovy v čelo sboru kardinálů, působil v něm potom za patnácte let ku prospěchu Církve katolické. Nastoupiv nový úřad svůj napsal nejprv spolu-bratřím kardinálům důtklivý list, v němž líčil, že důstojnost biskupův a jiných hodnostářů církevních nezáleží v nádherném oděvu, v přepychu a lesku světském, nýbrž v konání ctností svatých a následování Krista Pána i jeho apoštolů. Sám pak jiné naváděje ku životu bohumilému, žil svatě a příkladně, kázal rád a horlivě v odlehlých, osamělých kostelích o poutěch, ukracoval si spáнку, aby získal času k modlitbě a jiným povinnostem duchovním, a konal skutky křesťanské lásky, an vynakládal příjmů svých hlavně na podporu sirotků, nemocných, chudých a nešťastných.

Jak prospěšna byla Církvi katolické ráznost a neohroženost sv. Petra Damiani, ukázalo se zvláště po smrti papeže Štěpána X. r. 1058. Svatokupecká šlechta Římská, majíc v čele hraběte Gerarda z Galerie, odvážíla se, přivlastňovati si právo volby nového papeže, a skutečně pozdvihla biskupa z Velletri Jana za domnělého papeže, jenž nazval se Benediktem IX.

Kardinál Petr Damiani ohradil se proti této neplatné volbě a šel s jinými kardinály raději do vyhnanství, než aby byl to-
muto znásilňování Církve se podrobil. Věrným spolupracovníkem
jeho v tomto hájení práva církevního proti svatokupeckým
šlechticům Římským byl jednatel a kancléř papežský Hilde-
brand, potomní slavný papež Řehoř VII. Rázným jednáním
svým domohli se oba ti výteční mužové toho, že volba Jana
z Velletri prohlášena byla za neplatnou a za papeže zvolen
byl Mikuláš II. (1059—1061), muž čistých mravů, jenž potom
vydatně proti svatokupectví i jiným neřestem bojoval. Nový
papež povýšil ihned Hildebranda za arcijáhna Církve Římské
a poslal kardinála Petra Damiani ještě sjedním biskupem do
Milána. Tam rozmohly se hlavně vinou arcibiskupa Guida v du-
chovenstvu všeliké nepořádky, zvlášť svatokupectví a neřádné
manželství. Šlechta a luza stála při nepořádných duchovních
a v městě nastalo z toho jitření, jež vedlo až k pouličním
krvavým srážkám. Petr Damiani přišel se soudruhem svým do
Milána jakožto papežský vyslanec, aby vinníky potrestal, a po-
rušenou kázeň v duchovenstvu napravil. Byl sice zdvořile
uvítán, když však začal rázně jednati, povstalo v městě vzbou-
ření. Lid poštván byv od svatokupců volal, že církev Milán-
ská, církev to sv. Ambrože, povždy byla svobodnou a není
služkou církve Římské, a že nesluší se, aby souzena byla Ří-
mem a vyslanci jeho. I zvoněno všude na poplach a davy
lidu hrnuly se hrozivě ku příbytku vyslanců papežských. V
tomto nebezpečí zachoval Petr Damiani klidnou mysl.
Bez bázně odebral se do hlavního chrámu, vystoupil na ka-
zatelnu a konal ku shromážděným vzbouřencům slovy apo-
štolskými řeč tak znamenitou, že bouře pojednou se utišila.
Potom pohnul Petr arcibiskupa i všechny duchovní jeho, že
složili veřejně slavnou přísahu, kterouž přislíbili, varovati se
svatokupectví i jiných hříchův a upřímně se polepšiti.

Po smrti papeže Mikuláše zvolen řádně nástupcem jeho
na Stolicí apoštolské Alexander II. (1061—1075). Tenkrát od-
vážila se dvorní císařská strana proti němu vnucovati Církvi
jakožto protipapeže biskupa z Parmy pod jménem Honoria II.
Tu zasadil se Petr Damiani podruhé o uklizení neblahého
rozkladu v Církvi. Psal na všechny strany a podnikal s nebez-
pečím vlastního života cesty, aby knížata a národy získal
zákonitému papeži Alexandru II., a neustál, až cíle svého
dosáhl, když r. 1064. Honorius II. sesazen byl.

Zatím toužil Petr Damiani, aby mohl všechny síly svoje

věnovati nejmilejšímu zaměstnání svému, totiž životu mnišskému. Jak sám napsal, chtěl setřít se sebe prach tohoto světa, dojíti klidu v klášteře, a pracovati tam znova o rozkvět řeholnictví. Na ten účel prosil několikráte o propuštění z úřadu svého v Římě. Papež nemohl však výtečného toho kardinála postrádati a zdráhal se proto žádosti jeho vyhověti. Posléze dovolil, by jen na čas odebrati se směl do Avellany. Tu jal se Petr opět žíti po způsobě přísných poustevníkův oddávaje se postu, bdění, rozjímání a bičování. K neustálým prosbám jeho dal mu konečně papež Alexander II. dovolení, aby v klášteře svém setrval, přidal však žádost, aby za daných příležitostí Stolicí apoštolské osvědčenou radou svou nápomocen byl. Skutečně potřeboval papež pomoci jeho hned za několik měsíců. I povolal ho do Říma na synodu a poslal ho potom jakožto vyslance svého do Francie k uklizení sporů církevních, ježto tam zavládly. Petr Damiani vyhověl tomuto poslání a navštívil na této cestě své i slavný klášter Kluniacký. Vrátiv se do Itálie, odebral se do kláštera Montekasinského, kde pohnul mnichy ku přísnějšímu životu, jmenovitě k tomu, aby v pátek k uctění smrti Páně o chlebě a vodě se postili a tělo své bičovali, a v sobotu Matku Boží uctívali. Roku 1069. dostal Petr Damiani od papeže obtížné poslání do Němec, aby jménem Stolicí apoštolské zamezil úmysl krále Jindřicha IV., jenž zákonitou manželku svou Bertu zapudiv, chtěl dáti od ní veřejně se rozloučiti a znova se neplatně oženiti. Petr Damiani měl ku králi na církevním sněmu Frankfurtském přísnou řeč, ukazuje mu hříšnost a pohoršení rozvodu a hroze, že koruny císařské nedosáhne, pakli od úmyslu svého neustoupí. Král byl tím tak zastrašen, že vzdal se úmyslu svého.

Tak působil sv. Petr Damiani požehnaně v nejdůležitějších záležitostech církevních až do smrti. Poslední cestu vykonal z uložení papežova do Ravenny, aby toto město, stížené klatbou za spojenství s odbojným císařem, opět s Církví smířil. Vykonav toto poslání zemřel výtečný světec ten na zpáteční cestě své do Říma dne 23. února 1072. Tělo jeho pohřbeno bylo v cistercienském klášteře ve Faenze, kde on někdy na školách se učil. Město toto zvolilo si ho za svého patrona, zakusivši častěji mocné přímluvy jeho u Boha.

Sv. Petr Damiani učeností, mravní přísností, apoštolskou horlivostí a neohroženou statečností svou v hájení práv Církve katolické a v boji proti různým neřestem slynul již za živa

tak, že nazýván byl druhým Jeronýnem. Papež Lev XII. prohlásil věhlasného světce toho učitelem církevním.

Ona žena, kteráž ujala se sv. Petra Damiani v nejútlejším věku jeho, když jako nemluvňátko vlastní matkou byl zanedbán a pohozen, vykonala netoliko krásný skutek milosrdné lásky, nýbrž získala si i trvalou vděčnost Církve svaté, zachránivši jí jednoho z nejslavnějších synův a obhájců jejích. Podobné chvály zasluhuje i bratr tohoto světce Damian, kterýž ho vychoval a na studie dal. Staří pohanští Spartáni pohazovali dle libovůle slabá a zmrzačená nemluvňátka svoje za lup dravcům v horách, a nelidští Číňané zbavují se podnes tímto surovým způsobem dítek svých, které jsou jim nepohodlny. Naproti tomu vede nás Církev Kristova k tomu, abychom nepohrdali ani slabými a chudičkými dítkami, nýbrž opatrovali je a vážili si jich, poněvadž i ony mají nesmrtelné, krvi Ježíše Krista draze vykoupené a milostí Ducha sv. na křtu sv. posvěcené duše. Spasitel dí, že kdoby přijal jedno takové dítko, jeho samého přijímá, kdoby však pohoršil jednoho z maličkých, kteří v něho věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho, a pohřben byl do hlubokosti mořské. (Mat. 18, 6.) Teprv Ježíš Kristus, stav se z lásky k nám sám slabým, chudým dítkem, a pečuje něžnou láskou svou o dítky, naučil lidi, jak mají býti milosrdni k nemluvňátkům. Velkou zásluhu mají tudíž před Bohem ti křesťanští šlechetní lidumilové, kteříž ujímají se obětavě nejmenších dítek, jimž rodičové jejich buď pro žalostnou chudobu svou nemohou dostatečné opatření poskytnouti, buď že z lehkomyšlnosti jich úplně zanedbávají. Milosrdné skutky komukolivěk prokazované jsou chvályhodny a před Bohem záslužny, ovšem pak zasluhují největší chvály a jsou nejvíce záslužny, když prokazují se ubohým, slabým, chudým a opuštěným dítkám. Takové skutky píše zajisté anděl Páně do knihy života, a Kristus Pán odmění je nejhojněji na věčnosti.

Dne 23. února koná se ještě památka sv. Serena, mučedníka ve Srěmu, sv. Marty panny a mučednice, sv. Romány panny, sv. Milburgy panny, a j.

Dne 24. února.

Sv. Matěj, apoštol Páně.

Podivuhodny jsou cesty Prozřetelnosti Božské. Kdykoli jeden z rozumných tvorů klesá a hyne, volá a pozdvihuje ona na místě něho jiného; kdykoli Církvi děje se škoda, nahrazuje ji novým, stkvělým ziskem. Když pyšní andělé svrženi byli s nebeských výšin do propastí pekelných, stvořil Hospodin lidi, aby dle slov sv. Bernarda vyplnil jimi místa zavržených andělů. „Mocné svrhl s trůnu a povýšil ponížené.“ Na místě zavržených Židů vyvolil Bůh a povolal do své Církve pohany, a místo zrádného Jidáše vyvolil si věrného apoštola Matěje.

Po nanebevstoupení Páně navrátili se apoštolové a učedníci, jakož jim rozkázáno bylo, do Jerusaléma, a vstoupili do večeřadla, aby trvali jednomyslně na modlitbách s nábožnými ženami a Pannou Marií, očekávající zaslíbeného Ducha sv. Kristus Pán vyvolil si dvanácte apoštolů, maje zřetel ku dvanácti kmenům národa israelského. Posvátná tato dvanáctka stala se však neblahým koncem Jidáše Iškariotského necelou. Bylo tudíž třeba ji doplniti, a sice ještě dříve, nežli Duch sv. seslán byl, aby věřící tím jistěji mohli se ku sboru apoštolů Páně přimknouti. Proto Petr jakožto hlava mladičké obce věřících povstav uprostřed shromáždění stodvaceti apoštolův, učedníků a jiných osob, vyzval je, aby na místě zrádného Jidáše zvolili jiného apoštola. Mluvilť takto: „Muži bratří, musí se naplniti Písmo, kteréž předpověděl Duch sv. skrze ústa Davidova o Jidášovi, jenž byl vůdce těch, kteříž jali Ježíše: jenž byl připočten k nám, a došel podílu posluhování tohoto. A ten zajisté obdržel pole ze mzdy nepravosti, a oběsiv se, rozpukl se na dvě, i vykydla se všecka střeva jeho. A známo jest to učiněno všechněm přebývajícím v Jerusalémě, tak že jest nazváno pole to, jazykem jejich, Hakeldama, to jest, pole krve. Nebo psáno jest v knihách Žalmů: Budiž příbytek jejich pustý, a nebudť, kdoby přebýval v něm; a: Biskupství jeho vezmi jiný. Pročež z těch mužů, kteříž s námi jsou shromáždění po všecken čas, v němž vcházel i vycházel mezi námi Pán Ježíš, počav od křtu Janova, až do dne, v kterémž vzat jest od nás, jeden z těch musí býti s námi svědkem vzkříšení jeho.“ (Skut. ap. 1, 16—22.). Petr s ostatními apoštoly nechtěli v této důležité záležitosti sami o své ujmě rozhodnouti a přednesli ji tudíž celé ohej bratří,



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Matěj,
apoštol Páně.

aby oni společně potřebné opatření učinili. I postavili všickni ze sboru svého jakožto nejhodnější dva, Josefa, jenž slul Barsabáš, kterýž měl příjmi Spravedlivý, a Matěje. Avšak vyvolení jednoho z této dvojice k úřadu apoštolskému nemohlo záviseti na pouhém rozhodnutí lidském; k tomu bylo třeba, aby Pán sám jej určil a povolal. Pravilť zajisté Kristus Pán k apoštolům svým: „Ne vy jste mne vyvolili, ale já vyvolil jsem vás.“ (Jan 15, 16.). Apoštolové byli zakladateli a úhelnými kameny, na nichž spolu Církev založena byla (Efes. 2, 20.). Jako později sv. Pavel od samého Krista Pána zvláštním zjevením k úřadu apoštolskému povolán byl, tak modlili se apoštolové, aby Pán sám určil, koho ze dvou oněch vyvolenců měli by na místě zrádného Jidáše povolati do sboru svého. I modlili se: „Ty, Pane, kterýž znáš srdce všech, ukaž, kterého z těchto dvou jsi vyvolil, aby přijal místo posluhování tohoto, a apoštolství, z něhož jest vypadl Jidáš, aby odšel na místo své.“ I volili losem či hřebím a los padl na Matěje, i přičten jest k jedenácti apoštolům (Skut. ap. 1, 23—26). Takto doplněno bylo číslo dvanácti apoštolů volbou sv. Matěje na místě odpadlíka Jidáše. Apoštolové mohli potom dle nařízení Páně očekávati nábožně příchod Ducha sv.

Sv. Matěj či Matyáš (po česku Bohdan) byl jedním z dvaasedmdesáti učedníků Kristových. Po seslání Ducha sv. hlásal evangelium nejprv v Judsku a v Kappadocii, a později v Africe, a sice v Nubii a Abyssinii. Nejvíce kladl posluchačům svým na srdce, aby bojovali proti tělu, nešetříce ho a nepropůjčující mu ničeho v rozkoš, duši pak aby věrou a poznáním osvěcovali a utvrzovali. Procházeje širé krajiny obrátil množství lidí na víru v Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného.

Kdy, na kterém místě a jakou smrtí sv. Matěj zemřel, o tom nemáme svědectví úplně bezpečných. Jedna starobylá zpráva tvrdí, že zemřel mučednickou smrtí v Ethiopii; dle jiné, rozšířenější, ač pozdější zprávy, vrátil se tento apoštol do své vlasti, kde pro víru v Krista Pána okolo r. 61. od Židů nejprv kamenován a potom sekerou stat byl. Dle téže zprávy odnesla potom sv. Helena ostatky jeho do Říma, kde v chrámě Panny Marie Větší podnes část jejich se chová, kdežto druhá část jich uložena jest v městě Trevíru v chrámě památce apoštola toho posvěceném. V roce obyčejném koná se výroční slavnost sv. Matěje dne 24., v roce přestupném pak dne 25. února.

Sv. Matěj povýšen byl k důstojnosti apoštolské nikoli pro svoje zásluhy, nýbrž výhradně milostí Boží. Los padl na něho řízením Prozřetelnosti Božské. Nechať tedy nechlubí se žádný křesťan svou věrou, ani ctnostný člověk svou ctností, ani hodnostář svou důstojností, učenec svou moudrostí, aniž boháč statky svými, neboť všechny tyto věci dány jim byly pouze z milosti Boží; los padl na ně. Na sv. Matěje padl los krásný, aby měl moc svazovati a rozvazovati na místě Božím zde na zemi. Také na nás z milosrdenství Božího padl los šťastný, že jsme se narodili z rodičů křesťanských, že jsme v pravé Církvi Kristově byli vychováni, a povoláni za dědice království Božího na nebesích. V ten den, kdy jsme se narodili, přišlo na svět kromě nás ještě na tisíce jiných lidí, z nichž velmi mnozí vychováni byli v temnostech pohanských, a tudíž ničeho nevědí o Bohu a otcovské lásce jeho, ani o Kristu Pánu a vznešeném jeho učení, a žádné naděje na život věčný nemají. Na sv. Matěje padl los apoštola Kristova, spolu však vložena tím na něho povinnost, aby sv. evangelium neunaveně a statečně kázal, za ně trpěl a třebaš i mučednickou smrt podstoupil. I nám uložena byla na křtu sv. povinnost, abychom víru Kristovu jazykem vyznávali i dle ní svatě žili, a takto k rozkvětu království Božího na zemi přispívali. Tudíž každý z nás, nechať žije v jakémkoli stavu a povolání, má býti v jistém smyslu apoštolem Kristovým. Otcové a matky mají dítky svoje učiti víře svaté, mají jim ustavičně vypravovati o Kristu Pánu, o jeho nebeské lásce k nám lidem i o jeho vznešeném učení, a nabádati jich ku následování přesvatého života jeho. Představení a hodnostáři jsou povinni, vlastním příkladem i slovem vésti svoje poddané a svěřence ku ctnostem křesťanským, kteréž jsou sladkým ovocem na stromu živé víry v Ježíše Krista. Kdekoli lehkomyšlníci a rouhači tupí a hanobí věci posvátné, tam má rozhodný katolík jako apoštol Kristův proti nim rázně vystoupiti, víry své hájiti a jim trestem Božím pohroziti. „Vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý, abyste zvěštovali ctnosti toho, kterýž z temnosti vás povolal v předivné světlo své.“ (I. Petr. 2, 9.) „Již nejste hosté a příchozí, ale jste spolu-měšťané svatých a domácí Boží, vzděláni na základ apoštolův a proroků, kdež jest nejhlubší úhel ní kámen Ježíš Kristus.“ (Efes. 2, 19. 20.)

Dne 24. února slaví se ještě památka sv. Montána a soudruhů mučedníkův afrických, sv. Felixe III. papeže, sv. Edilberta, krále v Anglii, sv. Modesta, arcibiskupa v Trevíru, a j.

Dne 25. února.

Sv. Valburga, panna.

Věrozvěst německých kmenů sv. Bonifác, rodem Vinfrid z Anglie, snažil se získati co možná nejvíce horlivých spolupracovníků na vinici Páně v Německu, kterou požehnaně vzdělával. Na ten účel obracel se do Anglie a Irska, odkud skutečně za ním množství řeholníkův a řeholnic do Němec se odebralo. Mezi těmito spolupracovníky sv. Bonifáce v apoštolském díle rozšiřování Církve katolické v Německu slynni dva bratři Vilibald a Vunibald s rodnou sestrou svou Valburgou. Pocházeli ze staré šlechtické rodiny anglosaské a byli se sv. Bonifácem pokrevně spřízněni, ježto matka jejich byla blízkou příbuznou, jak se zdá, sestrou jeho. Následující strýce svého odebrali se oba bratři do Italie, kde v klášteře Montekasinském vstoupili do řádu sv. Benedikta, a byvše potom na kněžství posvěceni šli do Němec, aby sv. Bonifáci pomáhali šířiti evangelium mezi pohany. Také sestra jejich Valburga odhodlala se později ku cestě do Německa, kde ku rozkvětu náboženského života znamenitě přispívala.

Valburga dostavši od výborných rodičů svých v Anglii pečlivé vychování, prospívala již v nejútlejším mládí nábožností, pokorou a láskou k Bohu. Již v otcovském domě žila jako řeholnice, milujíc samotu a hledajíc nejčišší radost svou v modlitbě, nábožném rozjímání a ruční práci. Dle příkladu obou bratří vstoupila potom do kláštera, aby dle řehole sv. Benedikta o spáse duše své neunavně pracovala. Nebylo jí však usouzeno, trávit život v klášterním zátíší ve vlasti, neboť Bůh povolal ji, aby ctnostmi svými svítila jako jasná svíce v Německu, kde právě prchaly tmy a stíny pohanstva před vycházejícím sluncem víry a osvěty křesťanské. Sv. Bonifác zakládaje v Němcích biskupství a mužské kláštery řádu sv. Benedikta, přesvědčil se, že třeba jest také ku vzdělání a výchově ženské mládeže zřizovati kláštery panenské. Na ten účel obrátil se na bratry Vilibalda a Vunibalda, aby pohnuli výbornou sestru svou i jiné nábožné řeholnice anglické, aby přišly do Němec. Valburga majíc z požehnaného působení svých bratří na vinici Páně v Německu upřímnou radost, toužila již dávno po tom, aby mohla podobně jako oni ku šíření a utvrzování víry Kristovy mezi pohany dle sil svých přispívati, avšak útlá panenská mvsl její lekala se rozličných

nebezpečností, ježto by ji na daleké cestě do Němec potkati mohla. Tu hledala světla, síly a útěchy u Boha, jenž jest pomocník a obránce všech doufajících v něho, a odvážila se posléze, že obtížnou a nebezpečnou cestu do Němec nastoupí. Osvícena a posilněna modlitbou opustila vlast svou, k níž po smrti milých rodičů již nepoutalo jí nic více, a vstoupila ve společnost několika urozených panen a vdov řeholnic na koráb, aby po moři na pobřeží německé se dostala. Na širém moři byl koráb překvapen hroznou bouří, tak že nejeden z cestujících již málomyslně, avšak Valburga neztrácela mysl a volala na palubě o pomoc ku Spasiteli, jenž moři i větrům poručil, a bouře se utišila. Po dlouhé a namáhavé cestě zavítala Valburga r. 748. do Mohuče, kde sv. Bonifác i bratr Vilibald ji i družky její radostně uvítal. Druhý bratr Vunibald uvedl ji potom se společníci jejími do Durynska, kde povstal panenský klášter v Bischofsheimu, jehož první abatyší stala se sv. Lioba. Valburga stála jí v řízení panenské družiny věrně po boku, jsouc všem duchovním sestrám svým vzorem přísné a laskavé řeholnice.

Bratr sv. Valburgy Vilibald byl již r. 741. posvěcen na biskupství a dosedl r. 745. na biskupskou stoliči v Eichstaedu. Po několika letech vyhledal opodál Eichstaedu v horách lesnatou krajinku, zakoupil ji a vystavěl v ní nejprv svatyňku s malým klášteřem, do něhož uvedl několik řeholnic, jimž dal Valburgu za představenou. Za nedlouho potom zřídil tam dva veliké kláštery, jeden pro mnichy a druhý pro jeptišky, nazvav místo to Heidenheimem. Mužský klášter spravoval Vilibald sám, sestra pak Valburga stala se první abatyší v nově založeném onom klášteře panenském. Bratr i sestra řídili obě tyto řeholní družiny moudře a požehnaně po několik roků, když pak r. 761. Vilibald zemřel, převzala Valburga správu obou klášterů sama. Zpočátku pochybovala, zdaliž síly její postačí k úkolu tak velikému, avšak Bůh ji sílil, tak že za moudré správy její klášterní osada znamenitě rozkvétala a k utvrzení náboženského života v celé krajině tamnější velice přispívala.

Valburga žila ve svém klášteře jako v nebi. Při modlitbě i práci, v radostech i bolestech a starostech měla ustavičně Boha před očima. Milovala samotu, šetřila přísné mlčenlivosti a spravovala oba kláštery více pokorou, dobrotivostí a láskou, nežli přísnými rozkazy. Pověst o svatých ctnostech výborné abatyše roznesla se záhy krajem, tak že veliké množství lidí

ze všech stavů přicházelo k ní o radu a pomoc ve svých potřebách, a mnozí zámožní příznivci oběma klášterům znamenité statky na výživu darovali. Valburga přijímala ochotně a vděčně, co z lásky jí nabízeno bylo, podržela však pro klášter jen to, čeho nezbytně třeba bylo, ostatek pak rozdávala chudým, nemocným a ubohým lidem. A čím štědřeji podporovala chudinu, čím ochotněji přispívala ku stavbě chrámů Páně a ku výchově i opatření dítek osiřelých, tím více dostávala pro svůj klášter darův od zbožných dobrodinců. Modlitby lidu, jemuž svatá abatyše prokazovala milosrdné skutky, vystupující k nebesům, vracely se k ní s hojným požehnáním Božím.

Více než po dvacet let žila a působila takto sv. Valburga v Heidenheimu, až plna zásluh dne 25. února 778 (dle jiných r. 779.) povolána byla do vlasti nebeské. V polovici devátého století bylo tělo její slavně přeneseno do chrámu sv. Kříže v Eichstaedu, jenž od té doby sluje kostelem sv. Valburgy. Hospodin oslavil hrob její divy, jimiž mnozí nemocní náhle uzdraveni byli. Tělo této světice bylo za živa vzácnou schránkou bohobojné duše, kteráž byla živým zřídlem milosti Boží. Zřídlo to nevyschlo ani po smrti její; dle starých zpráv prýštil se řízením Božím z kostí sv. Valburgy, uložených v kamenné rakvi, čistý olej, jehož užíváním nábožní lidé z nemocí svých zázračně uzdravováni byli.

Sv. Valburga spravovala podřízence a svěřence svoje více vlastním příkladem, nežli mnohými řečmi a přísnými rozkazy. Slova pohnou, příklady však táhnou, říkávali starí. Umění křesťanského vychování spočívá a vrcholí v tom, aby vychovatelé svěřencům svým sami dávali dobrý příklad. Který otec a která matka si přeje, aby děti jejich ve víře, v nábožnosti a ctnostech svatých prospívaly a hříchů i nepravostí se varovaly, ti především sami musí mítí živou víru, vynikati upřímnou nábožností a pilni býti ctností křesťanských. Takoví rodičové modlívali se každodenně vroucně s dětmi svými, navštěvují s nimi pilně služby Boží, přijímají hodně svaté svátosti, šetří bedlivě všech příkázání cirkveních, mluví s dětmi často o Bohu a věcech Božích, netrpí žádného nevěrce a rouhače v domě, a učí děti svoje skutkem pokoře, tichosti, trpělivosti, střídmosti a štědrosti. Takto ve všech věcech sebe samy vydávající za příklad dobrých skutků (Tit. 2, 7.) mohou doufati, že práce jejich nepřijde na zmar, nýbrž dojde hojného ovoce na zdárných, bohobojných a ctnostných dětech. Kéžby všickni křesťanští rodičové,

učitelé a pěstouni dle toho se zachovali, aby mohli jednou před Boha směle předstoupiti, až při soudu žádati bude od nich duše svěřenců jejich!

Dne 25. února slaví se ještě památka sv. Tarasia, patriarchy Cařihradského, sv. Cesaria lékaře, sv. Viktorina a spolumučedníků v Egyptě, a j.

Dne 26. února.

I. Sv. Markéta Kortonská, kajicnice.

Dobrá, starostlivá křesťanská matka jest největším pokladem každého člověka netoliko v dětství, nýbrž i v pokročilejším věku jeho. Jako anděl strážný pozoruje bedlivým okem všechny kroky dorůstajícího syna i dcery své a drží je pečlivou rukou svou, aby snad na zcestí nezabloudili a neklesli. Nevyčerpatelná láska její umí vymýšleti vždycky nejlepší prostředky, aby děti její zachráněny byly od mravní záhuby. Který syn a která dcera, majíce srdce na pravém místě, mohli by vzdorovati prosbám, slzám, výstrahám a napomínáním dobré, starostlivé matky své! Jak jsou politování hodni však ti, jimž milující matka zemřela dříve, nežli je dochovala a v dobrém utvrdila! Takovou politování hodnou osobou byla i Markéta, která narodivši se r. 1248. v Alvianu v Toskansku, ztratila již v osmém roce věku svého matku. Místo ní dostala macechu, která dorůstající dívky hrubě si nevšímala. Markéta dospívala ve sličnou krasavici a jsouc povahou ohnivá, potřebovala bedlivé opatrovnice, aby nezbloudila. Pohříchu byla zůstavena sobě samé a zvykla záhy marnivosti, lenosti a svéhlavosti, začala choditi do společnosti mladých hejsků, a když jí bylo šestnácte let, utekla tajně z otcovského domu, aby mohla volně oddati se životu prostopášnému. Ubohá Markéta stala se rozmařilou otrokyní nemravnosti, jíž na všeobecné pohoršení sloužila devět let.

Markéta byla by dojista v hlubinách nepravosti bídně zahynula, kdyby jí nebyla milost Boží zvláštním způsobem ještě včas zachránila. Jednou zaslechla na procházce štěkot psa. Když s jinými lidmi za štěkotem tím šla, přišla k jámě, kde pod hromadou dříví ležela mrtvola člověka od červů již napolo rozežraná. Dalším pátráním přišlo na jevo, že člověk

ten byl od lupičů přepaden, proboden, obrán a do jámy vhozen. Markéta poznala s hrůzou, že je to mrtvola jednoho z prostopášníků, s nímž hřešivala, a leknutím div že neomdlela. Rázem dolehlo na ni ohromné břímě nepravostí, v nichž posud žila. Vidouc zohavené tělo svého milce, pomyslíla si: „Kde jest nyní duše tvoje?“ Srdce její zachvělo se prudkou bolestí a lítostí. Ruka Páně dotkla se jí, vyburcovala ji ze smrtelného spánku hříchův a zachránila ji. Dobrý Pastýř hledal a našel tuto ztracenou ovci. Markéta odcházela hořce oplakávajíc hříchů svých. V duši její oživila nezlomná důvěra v milosrdenství Boží, že nebude zavržena, když nastoupí cestu upřímného pokání. Majíc tuto naději učinila ihned předsevzetí, že od té chvíle trávití bude celý život svůj v nejprísnější kajicnosti. I ostříhala si krásné vlasy svoje, zahodila všechny šperky a nádherné šaty, oblékla se v hrubé roucho, přivázala si na hrdlo provaz, a vrátivši se do rodiště svého, vstoupila tam do chrámu Páně, kde poklekla, a s pláčem vyznávajíc veřejně svoje hříchy, prosila přítomné lidi, aby jí pro Boha odpustili pohoršení, které jim dávala, a za ni se modlili. Potom šla k otci, poklekla před ním a volala úpěnlivě, aby jí odpuštěno bylo, ježto do opravdy se polepší. Nešťastný otec spatřiv po letech zbloudilou dceru a vida její velikou skroušenost, byl ochoten, přijati ji do domu, avšak nevrlá macecha tomu zabránila, a pohanivši Markétu vyhnala ji. S pláčem vrhla se nešťastnice v zahradě otcovského domu na zem, sepjala ruce a modlila se pohnutě: „Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli duše mé! Ty nechceš, abych zahynula, vždyť také za mne jsi trpěl a hořkou smrt podstoupil! Spasiteli milosrdný, jenž jsi Magdalenu na milost přijal a kajícímu lotru na kříži odpustil, neopouštěj mne v tomto bídném stavu mém a smiluj se nade mnou!“ A Bůh vyslyšel upřímnou modlitbu její a dal jí netoliko chtění, nýbrž i dokonání. Markéta vypuzená z otcovského domu, odebrala se do města Kortony, vykonala tam životní zpověď a oplakávala jako kajenice po tři léta v nejprísnější kázni hříchy svoje. Podavši takto zřejmé důkazy svého polepšení, byla potom přijata za řeholnici do třetího řádu kajících sester sv. Františka. Odtud žila nepřetržitě po třiaadvacet let až do smrti své v klášteře Kortonském. Přebývajíc v chudičké jizbě požívala jen suchého chleba a vody, spávala na holé zemi majíc za podhlavničku kámen, a trestala každodenně tělo svoje bičováním. Rozjímajíc o utrpení a smrti Páně, prolévala hořké slzy nad nešťastným mládím

svým. Kdykoli zlý duch pokoušel ji luznými představami z uplynulého hříšného života jejího, obnovovala v duši vzpomínku na onu zohavenou mrtvolu, jejíž obraz ji od nepravostí odvrátil, a rozjímal, jak hrozno jest, odvolánu býti na věčnost před soudnou stolicí Boží bez přípravy a upřímného pokání. Kdykoli zdálo se jí, že poněkud ochabuje v konání kajících skutků, říkala sama k sobě: „Tělo mé sloužilo tak dlouho hříchu, ať tedy snáší za to nyní půst, bdění a bičování.“ Ve všelikých souženích a pokušeních, v zármutku i starostech hledala pomoci, posily a útěchy před obrazem Ukřižovaného, a každodenně děkovala vroucně Bohu, že ji milostí svou vysvobodil z jámy hříchů a uvedl na cestu kajivosti. Takto ustavičným bojem, přemáháním těla svého, modlitbou a svatým rozjímáním odumřela dokonale světu a dosáhla vysokého stupně svatosti, tak že nábožní lidé až z daleka přicházeli k ní o radu a pomoc v duchovních potřebách svých. Bůh pak odměnil její upřímnou snahu a touhu po dokonalosti již zde svatou útěchou a blahým klidem, jež pocítovala vždycky po důvěrné modlitbě.

Posléze roztoužila se svatá kajicnice po tom, aby mohla z tohoto marného světa odejiti k Bohu na věčnost. Jsouc plna naděje, že dlouhým, nad míru přísným pokáním již učinila za hříchy mládí svého Božské spravedlnosti úplně zadost, prosila Spasitele svého, aby ji k sobě vzal. I počala tělesně chřádnouti, nepožila po sedmnácte dnů žádného pokrmu, přijala naposled nábožně sv. svátosti, a majíc věku svého let padesáte, zesnula blaženou smrtí r. 1297. Tělo její bylo pohřbeno v chrámě Menších bratří sv. Františka v Kortoně, kde posud úcty požívá. Pro divy, jimiž Bůh ji oslavil, prohlásil ji papež Benedikt XIII. r. 1728. za svatou.

Ze života sv. Markéty poznáváme, že Bůh pomocné milosti své neodpírá ani největším hříšníkům. Blaze tomu, jenž touto milostí nepohrdá, hlas její ochotně slyší a jí se poddává. Markéta byla milostí Boží osvícena a obrácena, když spatřila ošklivou mrtvolu známého hříšníka. Nám však staví Církev sv. na oči nikoli mrtvolu hříšného člověka, ale staví nám na oči obraz přesvatého těla ukřižovaného Spasitele, který z nesmírné lásky k nám podstoupil bolestnou a potupnou smrt. Kdykoli patříme na kříž, nabízí nám Kristus Pán odpuštění hříchů, milost a spásu věčnou. Ten dobrotivý Spasitel nezapudí nikoho, kdo s pravou lítostí k němu se vrací, a nezažene od sebe žádného kajícího, jako nelitostná macecha kající Markétu zapudila. Slyšme tedy hlas jeho a nezatvrzujme srdcí

svých k jeho napomínání. Čiňme upřímné pokání z hříchů svých, pokud ještě není pozdě, aby nám byl jednou Bůh soudcem milosrdným a dal nám život věčný. „Přiblížte se k Bohu, a přiblíží se k vám. Umyjte ruce, hříšníci, a očistěte srdce, kteříž jste dvojité mysli. Bědujte, a kvělte a plačte: smích váš obrať se v žalost a radost vaše v zármutek.“ (Jak. 4, 8—10.).

2. Sv. Alexander, patriarcha Alexandrijský.

Alexandrie, hlavní město v Egyptě, bylo po mnohá století středem obchodu i všeho duševního života na Východě. Obzvláště od konce druhého století bylo toto bohaté a lidnaté město kolébkou křesťanské bohovědy, pohříchu však stalo se i kolébkou kacířství arianského, jímž Církev dlouho rozrývána byla.

Roku 313. dosedl na biskupský stolec sv. Marka v Alexandrii nově zvolený patriarcha Alexander, muž plný apoštolské moudrosti a horlivosti pro čest a slávu Boží, rozkvět Církve katolické a spásu duší lidských. Měl povahu mírnou a něžnou lásku ku všem věřícím, stkvěl se čistotou mravů i upřímnou nábožností, a pokládal za nejsvětější povinnost svou, aby jako biskup zachoval lidu svému čisté a neporušené učení církevní proti všem kacířstvím a lichým domněnkám lidským. Světec ten proslavil se zejména svatým bojem proti náčelníku všech tehdejších kacířů, zlopověstnému Ariovi.

Arius, kněz v Alexandrii, byl duchovním správcem v jedné farnosti tohoto města a spolu vykládal na tamní proslulé křesťanské škole Písmo sv. Pro svou vlídnost, mravní bezúhonnost a obratnost požíval obecné vážnosti, avšak jsa povahou ctižádostivý, pyšný a lstivý, zapletl se do bludů, které podrývaly základy celého náboženství křesťanského a na Církev katolickou uvalily nevýslovně mnoho bouří, protivenství a zmatků. Arius chtěl druhdy sám státi se patriarchou v Alexandrii, když pak toto přání jeho zmařeno bylo, zanevřel ještěitný a ctižádostivý muž ten proti soupeři svému Alexandrovi nenávisť. Když Alexander v jedné schůzi duchovenstva vykládal učení o nejsvětější Trojici Boží, povstal Arius a chtěje se moudrostí svou pochlubit, odporoval mu a vykládal svoje rozumy, žeť prý Kristus Pán jest vlastně tvorem Božím, byv od Otce před věky z ničeho učiněn; že byl stvořen sice

přede všemi jinými tvory, že však prý není věčný, a Synem Božím že prý sluje proto, poněvadž dostalo se mu od Boha zvláštních milostí a on neobyčejnou svatostí vynikal. Arius uměl toto mudrování svoje nejasnými, lahodnými a obratnými slovy tak přednáseti, že mnozí z posluchačů ani nevěděli, že v úlisných slovech těch zahalen jest blud nad jiné nebezpečný. Biskup Alexander však poznal ihned, že v učení Ariově skrývá se pod rouškou domnělé moudrosti jedovaté rouhačství. Proto snažil se všemožně Aria o bludu jeho přesvědčiti, líčil mu laskavými domluvami, jaké pohoršení a jaké strašlivé následky blud ten pro veškerou církev by míti mohl, a prosil, ba zapřísahal ho, aby zanechal pyšné a bohaprázdné mudrování svoje o nejvznešenějším tajemství víry křesťanské, a raději prostým srdcem věřil, co Jan Miláček píše o vtěleném Synu Božím „Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi; i viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto Jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy“ (Jan 1, 1. 14.). Avšak Duch sv., duch lásky, jenž učí nás znáti a milovati Syna Božího, nevanul v pyšném srdci Ariově. Muž ten zatvrdil se v bludu a snažil se získati sobě v duchovenstvu i v lidu co možno nejvíce přívrženců. Znamenaje toto nebezpečnoství svolal Alexander r. 321. do sídelního města svého církevní sněm, jehož účastnilo se sto biskupů z Egypta a Libye. Na sněmě tom bylo učení Ariovo důkladně prozkoumáno, bludným shledáno a zavrženo, Arius pak sám byl z Církve vyvržen. Tomu na vzdory šířil Arius bludařství svoje dále, a když byl z Alexandrie vypuzen, odebral se do Palestiny a potom do Bithynie do města Nikomedie, kde získal tamního biskupa Eusebia, jenž potom byl nejhorlivějším zastancem jeho. Arius sám rozesýlal na všechny strany listy, jimiž líčil patriarchu Alexandra jako nepřítele svého a původce roztržky v Církvi, sebe pak vychvaloval jako domnělého trpitele za čisté evangelium Kristovo; kromě toho skládal pro lid písně, aby takto bludařství svoje tím snáze rozšířil. Úlisným jednáním svým svedl neblahý ten muž mnoho dobromyslných biskupů, kněží i věřících, zvláště žen a panen, čímž v Egyptě, v Syrii a v Malé Asii povstalo nebezpečné jitření v lidu, tak že křesťané na setkání na ulicích a trzích o viru se hádali, až se jim pohané v divadlech z toho posmívali. S bolestí pozoroval patriarcha Alexander, kterak blud v sídle jeho vzniklý čím dále hrozivěji se šíří a věřící lid otravuje. Svedený lid dostav se do vleku

potměšilého Aria prohlašoval svatého patriarchu Alexandrijského za původce všech svárů a roztržek v Církvi, jenž prý ctiuhodného, nevinného křesťanského mudrce Aria vyhnal, klatbou nespravedlivě stížil, obecný mír porušil a posvátné tajemství víry pohanům na posměch vydal. Takové odměny došel Alexander za svou apoštolskou snahu, aby lidu zachránil nejdražší poklad, neporušenou víru proti bludaři Ariovi. Z toho naplněn byl svatý patriarcha ovšem velikou bolestí, tak že často hořce plakal, avšak spolu důvěřoval v Boha a těšil se nadějí, že zjevná pravda Boží konečně přece nad bludem slavně zvítězí.

Císař Konstantin stav se r. 323. samovládcem světové říše římské, jevil upřímnou snahu, Církev křesťanskou zvelebiti a utvrditi, pročez s nelibostí pozoroval vnitřní rozbroje, kteréž ji rozdvjovaly. Nejsa bohoslovcem, nerozuměl ovšem, oč vlastně při těchto sporech běží, a domníval se, že jsou to pouze osobní hádky a náhledy o podřízených otázkách.

Aby tedy zjednal Církvi mír a jednotu, dopsal Alexandrovi i Ariovi, aby se srovnali i smířili. Potom rozkázal znamenitému biskupovi Hosiovi z Kordovy ve Španělich, aby odebral se do Alexandrie, vyjednávat o smíření. Avšak Hosius jedva do Alexandrie přišel, shledal ihned, že smíření mezi patriarchou Alexandrem a Ariem je nemožno, poněvadž Arius jest zjevný kacíř. Vrátiv se tedy k císaři, vyložil mu blud Ariův i škodlivé následky jeho, a tím byl císař pohnut, že k ukončení všech sporů v Církvi svolal r. 325. první všeobecný církevní sněm do města Niceje v Bithynii. Tu sešlo se přes 300 biskupů, kromě velikého množství kněží a jáhnů ze všech zemí východní Církve, z nichž mnozí měli ještě od posledního pronásledování na těle známky své křesťanské statečnosti, totiž jizvy a zmrzačené údy, tak že tento věhlasný sbor mohl právem nazván býti sněmem mučedníků. Ze západní Církve byli tam zástupcové papeže Silvestra biskup Hosius a dva Římští kněží, i jiní biskupové. Statečný obhájce pravověrného učení patriarcha Alexander z Alexandrie s jáhnem svým Athanasiem povstal proti Ariovi, vytýkaje bludy jeho, když pak tento kacíř učení svoje vyložil, byl usvědčen z bludařství, a shromáždění biskupové za předsednictví zástupce papežova biskupa Hosia vyslovili slavně učení Církve katolické o Božské přirozenosti Ježíše Krista, v tato slova: „Věříme v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného, zplozeného z Otce, to jest z podstaty Otcovy,

Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, neučiněného, spolupodstatného Otci, skrze něhož vše učiněno jest na nebi a na zemi; který pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil a se vtělil, člověkem učiněn jest, trpěl a vstal třetího dne, vstoupil na nebesa a přijde soudit živých i mrtvých.“ Spolu vyloučení všickni popírači Božské přirozenosti Krista Pána z Církve, zejména pak byli Arius jakožto zatvrzelý kacíř a dva jeho přívrženci, kteří nechtěli se ho zřící, do Illyrie vypovědění.

Tak obhájena konečně pravda proti kacířské lži. Výborný obránce pravověrného učení Alexander vrátil se do sídla svého upokojen, prohlásil věřícím výnosy sněmu Nicejského, a snažil se rozjitřené mysli lidu utišiti. Zatím však byly dny jeho již sečteny. Ještě na smrtelném lůžku pečoval sv. patriarcha o svoje stádo, aby ho zachránil od dravých vlkův arianských, a proto umíraje doporučil za svého nástupce v biskupském úřadě výtečného, ohnivého jáhna svého Athanasia, aby on v šlépějích jeho kráčeje, bojoval statečně proti bludařům dále za víru v Ježíše Krista, jednorozeného a pravého Syna Božího. Pět měsíců po ukončení sněmu Nicejského zemřel r. 326. svatou smrtí patriarcha Alexander, bojovav jakožto biskup plných třinácte let za pravověrné učení Církve katolické.

Miláček Páně sv. Jan napsal: Kdožbykoli vyznával, že Ježíš jest Syn Boží, Bůh v něm zůstává a on v Bohu“ (I. Jan. 4, 15.). „Přichází-li kdo k vám a nepřináší-li toho učení, nepřijímejte ho do domu, aniž ho pozdravujte“ (II. Jan. 10.). „Kdo jest lhář, nežli ten, kdož zapírá, že Ježíš není Kristus? Tenť jest antikrist, jenž zapírá Otce i Syna.“ (I. Jan. 2, 22.)

Náčelníkem všech antikristů byl Arius, jenž první opovážil se popíratí Božskou přirozenost Spasitele našeho, a tím podkopávati nejhlubší základy veškerého náboženství křesťanského. Rouhavý blud jeho natropil v národech křesťanských nevýslovně mnoho dlouhých rozbrojů a zmatků, až konečně zanikl. Avšak v nejnovější době povstalo poznovu několik učňů tohoto arcikacíře, kteříž bludy jeho opět ohřáli a tento jed v novém obalu lidu křesťanskému vnucovali. Tito popírači Božské přirozenosti Ježíše Krista mluví dle vzoru arcilháře Aria o Spasiteli našem slovy na poslech pěknými a uhlazenými, nazývajíce ho „mudrcem a nejvýbornějším učitelem Nazaretským,“ a velebíce ho jakožto „nejšlechetnějšího lidumila a mravokárce, jenž za pravdu a přesvědčení svoje rád zemřel.“ Strhneme-li však těmito mluvčům škrabošku, poznáme v nich

jizlivé nepřátele Ježíše Krista, jimž neběží o nic jiného, nežli prohlásiti jej za pouhého smrtelného člověka a vyrvati lidu křesťanskému víru, za niž milionové mučedníků krev prolili, totiž že Kristus Pán jest vtělený Syn Boží. Tato víra je základním a stěžejným sloupem všeho křesťanství; s ní stojí a padá i všechna naše naděje a útěcha i celá Církev katolická. Člověk buď věří, že Spasitel je pravý Bůh, druhá osoba v nejvyšší Trojici, která se vtělila, aby nás na kříži vykoupila, a věří-li tento článek víry, jest křesťanem; aneb popírá tohoto učení a vydává Krista Pána za pouhého, byť i sebe dokonalejšího člověka, a činí-li to, je holým nevěrcem a antikristem, třeba by o Pánu Ježíši ještě sladčeji mluvil, nežli francouzský rouhač Renan ve svém jedovatém románu o životu Páně. Bohu budiž žalováno, že i náš sv.-Václavský jazyk český zprzněn jest překladem tohoto rouhavého spisu i jinými nevěreckými knihami a články, z nichž věřící otcové naši, kdyby z hrobu procitli, hrůzou a studem by se zachvěli. Stůjmež proto bedlivě na stráži, aby pekelné dílo rouhavých travičů našeho svatého náboženství všude staveno a kaženo bylo. Kristus Pán samojediný jest cesta, pravda a život, a žádný nepřichází k Otci, než skrze něho (Jan 14, 6.). A není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom mohli spasení býti. (Skut. ap. 4, 12.). Proto s apoštolem Petrem vyznávejme proti všem nynějším antikristům, že Ježíš jest Kristus, Syn Boha živého, a v této útěchyplné víře dokonejme život svůj, abychom jednou v nebesích spatřili slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Dne 26. února koná se ještě památka sv. Nestora, biskupa a mučedníka, sv. Fortunata, sv. Felixe a jiných mučedníků, sv. Faustina biskupa, a j.

Dne 27. února.

Sv. Leander, biskup.

Bludařství arianské zachvátilo časem mnoho národů, mezi nimi i germánské Visigothy (západní Gothy), kteříž koncem pátého století opanovali celé Španělsko a jižní Gallii. Králové jejich pronásledovali zuřivě katolické biskupy i kněze a olupovali Církev o statky i práva její. Dříve však nežli sto let minulo, zahynulo arianství i v tomto národě. Největší zásluhy o tento obrat dobyt si věhlasný arcibiskup Sevillský sv. Leander.

Leander narodil se asi r. 516. v přístavním španělském

městě Karthageně. Již v útlém mládí vstoupil do benediktinského kláštera v Seville, aby vzdálen hluku a nebezpečnosti tohoto světa, mohl klidně sloužiti Bohu a v životě duchovním se vzdělávati. Dlouholetými modlitbami, studii a tuhou řeholní kázní vyspěl ve výtečného křesťanského učence a světce, jehož jméno rozhlášeno jest daleko široko, tak že kolem r. 576. zvolen byl za biskupa v Hispale (nynější Seville).

Leander, povoláný ze zátíší klášterního na stolec biskupský, obrátil se k Bohu, aby vložil do srdce i úst jeho slovo své i aby mu dal moudrost a sílu v boji proti nepřítelům pravé víry. Maje silnou důvěru v Hospodina, ustanovil si za hlavní úkol biskupského působení svého, všemožně hájiti katolického lidu svého proti kacířům a pracovati o návrat zbloudilců do lůna pravé Církve Kristovy. S bolestí viděl svatý biskup, že kacířství v zemi čím dále více se rozšiřuje, ježto mnozí katolíci buď z nevědomosti a lhostejnosti, buď pro časný zisk odpaďovali od své víry a přidávali se k arianským Visigothům. Leander jal se tudíž s apoštolskou horlivostí kázati a vykládati pravověrné učení katolické a domlouvati svěřencům svým, aby ve víře pevně stáli a od ní ani časným ziskem, ani jakýmkoli protivenstvím odvrátiti se nedali. Vedle toho měl pilný zřetel k arianským Gothům, zvláště pak ku knížatům a jiným velmožům, aby je o katolické pravdě přesvědčil a od bludů odvrátil. Na této práci jeho spočívalo patrné požehnání Boží. Roku 578. odpřisáhl královský dědičný princ Hermenegild, jenž v Seville přebýval, bludy arianské, vyznal slavně viru v Ježíše Krista Syna Božího, a byl od Leandra sv. křížem pomazán a Janem nazván. K tomuto radostnému obrácení přispěla hlavně též mladistvá manželka princova, zbožná katolička Ingunda, rodem princezna francká. Sotva však uslyšel o tom král Leovigild, zarytý Arián, rozpálil se proti synu i proti všem katolíkům nenávisť a hněvem, jal se krutě pronásledovati katolické duchovenstvo, uvrhl několik biskupů do vězení, pobral Církvi všecky statky, a vyhnal biskupa Leandra ze své říše. Leander vzal útočiště ku Řeckému císaři do Cařihradu, aby od něho vyžádal pomoci utlačovaným katolíkům španělským. Pomoci té svatý biskup sice nedošel, za to seznámil se však v Cařihradě s tamním papežským vyslancem, potomním slavným papežem Řehořem Velikým, s nímž vešel v upřímný svazek přátelský, jenž oba ty výtečné muže až do smrti spojoval. Oba povzbuzovali se vzájemně k neunavnému pracování na prospěch víry katolické a ku skládání učených a obranných spisů proti blu-

dařům; Leander napsal knihu proti arianství a pečoval o její rozšíření ve Španělich, Řehoř pak jal se skládati výborný spis o knize Jobově, jež potom příteli svému věnoval.

Zatím nastalo ve Španělich v pronásledovaném lidu katolickém veliké jitření proti ukrutnému arianskému králi Leovigildovi. Katolíci skupili se kolem králeviče Hermenegilda a chystali se brannou rukou hájiti svého náboženství proti Ariánům. Tak vznikla válka mezi otcem a synem, mezi Ariány a katolíky. Válka skončila vítězstvím královým; Hermenegild byl zajat, a když nechtěl od víry katolické odpadnouti, byl na rozkaz vlastního otce svého dne 13. dubna 586. mečem stat. Leovigild se domníval, že tím zjednal své říši pokoje a jednoty, avšak zmýlil se. Jitření v lidu trvalo i dále, a kromě toho hnětla krále hroznými výčitkami svědomí vražda spáchaná na synu. Tyto ustavičné výčitky znepokojovaly hrdého panovníka a vedly ho k lítosti a k poznání pravdy katolické, tak že za nedlouho celý se změnil. I litoval všeho, co proti Církvi katolické byl učinil, vrátil jí odcizené statky, propustil uvězněné biskupy i kněze, a povolal biskupa Leandra z vyhnanství na svůj dvůr do Toleda, kde na smrtelném loži doporučil mu druhorozeného syna svého Rekkareda prose, aby svatý biskup vychoval ho ve víře katolické a byl mu tím, čím někdy byl umučenému pro víru Hermenegildovi. Maje tak výborného pěstouna, stal se Rekkared horlivým katolíkem, a dosednuv na trůn, snažil se všechny poddané svoje odvrátiti od bludu a přivésti do lůna Církve katolické. V desátém měsíci panování svého svolal všechny katolické i arianské biskupy říše svojí do Toleda, a nařídil jim, aby ve společné schůzi vyložili si navzájem důvody svého učení. Vyslechnuv je, povstal král a prohlásil, že otec jeho zemřel ve společenství Církve katolické a že také on s celým dvorem přihlašuje se k této Církvi, kteráž jediná má pravdu Kristovu, a mimo níž není žádného spasení. Hned potom složil král slavné vyznání víry a přijal od biskupa Leandra pomazání sv. křížmem. Dále domlouval král arianským biskupům, aby také oni pravdu poznali a bludů se zřekli, což většina z nich ihned učinila.

Příkladu králova a biskupů následovali velmoži, a tak stalo se, že za nedlouho všickni Visigothové španělstí vrátili se do lůna Církve katolické. Sv. Leander plesaje nad tímto radostným obratem, o nějž sám získal si nejvíce zásluh, konal na oslavu jeho nadšenou duchovní řeč a potom slavný průvod na poděkování Bohu za potlačení bludův a vítězství katolické ve Španělich.

Roku 590. dostal Leander radostnou zprávu, že milý přítel jeho, druhdy vyslanec v Cařihradě, povýšen byl na stolec papežský. I poslal mu srdečné blahopřání a zvěstoval pohnutě, že Španělsko jest šťastně vráceno Církvi katolické. Papež Řehoř Veliký zaplesal v Pánu nad touto zprávou, a věda dobře, že po Bohu přísluší hlavní zásluha o obrácení Visigothů příteli Leandrovi, poslal mu odznak arcibiskupské důstojnosti (pallium) a věnoval mu dokončený svůj spis o knize Jobově. Oba svatí mužové dopisovali si potom pilně až do smrti. Když Řehoř, jenž stížen byl pakostnicí, zvěděl, že také Leander tímto neduhem trpí, napsal mu tato slova: „Slyšel jsem, že neduh tvůj často tě velice trápí, právě jako mne. Co si však máme v těchto bolestech počítí jiného, nežli že budeme stále pamatovati na svoje hříchy a Bohu všemohoucímu děkovati za to, že chce nás očistiti tělesnými bolestmi z hříchů, jichž tělem jsme se dopustili!“ Slovy těmi těšil se Leander, kdykoli soužen byl neduhem svým. Kdykoli pak bolesti jeho ulevily, pracoval tím horlivěji, aby poslední stopy kacířství ve Španělich vyhladil a víru svatou v lidu utvrdil. Na ten účel svolal několik církevních sněmů, na nichž jednáno o zvelebení služeb Božích a nápravu církevní kázně, která neblahým vlivem Ariánů v zemi velice poklesla. Svatý biskup neustál do posledního okamžiku života svého pečovati zejména o obrácení Visigothů, které jako otec miloval a jimž každodenně, pokud zdrav byl, slovo Boží hlásal. V dlouhé nemoci své jevil sv. Leander příkladnou trpělivost, až posléze jsa kmet osmdesátiletý dne 27. února 596 klidně v Pánu zesnul. Tělo jeho dal po čase král Filip II. přenést do nádherného stoličného chrámu v Seville, kde věřící španělský lid podnes chová je v nábožné uctivosti.

Sv. Leander žil ctnostně a pracoval s apoštolskou horlivostí pro spásu svých bližních, a přece bylo mu zakoušeti na světě mnohých soužení. Trpěl protivenství od kacířův, a později trpěl bolestným neduhem tělesným. Tak děje se až posud mnohým křesťanům, kteří zbožně a ctnostně žijí, a přece mnoho protivenství snášeti musí. Nejednomu zdá se to býti divným a nevysvětlitelným, an vedle toho vidí, jak mnohemu bezbožnému člověku vede se na světě dobře, jak je štěstím a blahobytem přímo zasypán a nikdy žádného soužení nezakouší. Kolikráte již proto reptali lidé proti Bohu a ztráceli víru v jeho Prozřetelnost! Jaká to však opovážlivost a bezbožnost!

Či má snad Hospodin Bůh nám, ubohým, hříšným, smrtelným tvorům, počet vydávati ze skutků svých? Sv. Jan Zlatouústý mluvě o rozmařilém bohatci a chudém Lazarovi, dí: „Žádný člověk není úplně čist aspoň od všedních hříchův, a žádný hříšník není tak naprosto zlý, aby aspoň něco dobrého na sobě neměl a nečinil. Bůh jest nejvyšš spravedlivý, a nenechává tudíž nic zlého bez trestu, a nic dobrého bez odměny. Právě však proto tresce Bůh zbožné lidi za chyby jejich již na tomto světě, aby jim po smrti ihned mohl dáti odměnu věčnou; bezbožným pak uděluje odměnu již na této zemi statky časnými, aby jim takto odplatil již zde to málo dobrého, jež učinili, poněvadž jim nemůže za to dáti odměny v nebesích. Proto řekl Abraham k bohatci: Rozpomeň se, synu, že jsi přijal dobré věci v životě svém, a Lazar zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš“. (Luk. 16, 25.) To jest: Těch málo dobrých skutků, ježto jsi vykonal, bylo ti odplaceno časnými statky již na zemi, Lazar však za svoje poklesky trpěl již na zemi a učinil takto za ně dosti. Nyní pak dostal Lazar odměnu za svou spravedlnost, ty pak došel jsi zasloužené pokuty za svoje hříchy. Důvěřujme tudíž v moudrou Prozřetelnost Božskou jsouce přesvědčeni, že všecko, co ona činí, dobře činí, třeba bychom tomu vždycky nerozuměli.

Dne 27. února koná se ještě památka sv. Baldomera, podjáhna v Lyoně, sv. Honoriny, mučednice a j.

Dne 28. února.

Sv. Roman, opat.

O zavedení a zvelebení poustevnictví a mnišství v někdejším Burgundsku, totiž v nynější jihovýchodní Francii a v západním Švýcarsku, získal si největší zásluhu sv. Roman. Narodil se asi r. 390. v nynějším francouzském kraji Yonne ve Franche-Comté z bohabojných chudých rodičů, kteří nemohouce mu dáti vyššího vzdělání, tím pečlivěji vkládali do srdce jeho seménka živé víry, upřímné nábožnosti a lásky ku Kristu Pánu. Když dospěl, chtěli ho rodičové oženiti, on však zamítl návrh jejich, nechtěje poutati se ku starostem a péčím tohoto světa, i rozhodl se, že po celý život sloužiti bude na poušti Bohu. Když mu tedy otec zemřel, odebral se do Lyona, kde v jednom klášteře učil pravidlům duchovního života. Tam zkoumal bedlivě zvyklosti a řády klášterní, aby mohl z nich

vybrati si, co zdálo se mu býti nejprospěšnějším k dosažení křesťanské dokonalosti, a v třicátém pátém roce věku svého odešel do pohoří Jurského, aby si tam vyhledal osamělé místo, kde by poustevničil. Na pomezí mezi nynějším Švýcarskem a Francií našel Roman sotva znatelnou horskou stezku vyšlapanou od lovců, po níž vnikl do rozkošného úvalu odevšad skalními stěnami ohraničeného, kde na slunném místě bylo několik planých ovocných stromů a prýštila se čistá bystřina, nad jejímž zřídlem rozkládal se obrovský smrk. Pod zeleným loubím větví tohoto stromu spletl si Roman z proutí chýšku a usadil se v ní. Na této poušti našel posvátného klidu a blaha. Zde čítal denně ve dvou duchovních knihách, složených od slavného opata Kasiana, totiž v „Naučení pro poustevníky“ a v „Životech starých otců na poušti“, jež přinesl si z kláštera Lyonského; zde pilně modlil se a rozjímal, zpíval a říkal žalmy, postil se a bděl, a vedlé toho vzdělával půdu kolem poustevny své.

Roman měl staršího bratra Lupicina, jenž ovdověv a nemaje žádných dětí, zatoužil po podobném životě, v jakémž Roman spokojeně a blaženě Bohu sloužil. I vydal se na cestu, vyhledal bratra, a zůstal u něho na poušti. Od té doby modlili se a pracovali oba bratři ve svaté svornosti a lásce, domáhající se křesťanské dokonalosti. Avšak pokušitel, jenž i pouští kráčí, jal se rušiti blažený mír a podkopával posvátné úmysly jejich, a snažil se vylákati je opět ze samoty na hlučné rejdiště tohoto světa. Z těchto pokušení zachmuřila se klidná mysl obou poustevníků; srdce jejich chladla a rozum ztrácel osvícení s hůry, tak že cítili se pojednou opuštěnými a vypráhlými. Kdykoli chtěli se zbožně modlití, nedovedli toho, a když do modlitby se nutili, bylo jim, jakoby v poustevně nad hlavami jejich kamení na způsob krupobití padalo, jakoby z okolních slují neobyčejně odporné zvuky se ozývaly a příšerné zjevy proti nim vystupovaly. Z toho zmalomyslněli oba, ztráceli důvěru v milost Boží i ve vlastní sílu, a zachváceni strachem, opustili tuto poušť, aby jinde vyhledali si místo klidnější. Cestou vstoupili za večera v jedné vesnici do domku zbožné vdovy prosíce o přístřeší a nocleh. Když však prostomyslně vyprávěli, proč z poustevny své odešli, kárala je proto vdova divíc se, že mužové tak nábožní jsou takovou měrou zbabělí, že nedovedli přemoci pokušení zlého ducha a uprchli, kdežto zajisté kdyby byli vytrvali, Bůh by jich nebyl opustil. I zastyděli se oba bratři, vzmužili se, nastoupili

ihned zpáteční cestu na poušť, kde potom brzo nabyli opět klidu a blaha.

Po čase překvapili oba poustevníky návštěvou svou dva mladí řeholníci z kláštera Nyonského na Ženevském jezeře. Přišli, aby za několik dnů zdrželi se u nich a seznali život jejich, zatím pak zalíbilo se jim u nich tak, že prosili, aby směli tam zůstatí trvale. A od té doby vzrůstal počet příchozích a hostů, z nichž jedni přicházeli ze zvědavosti, jiní, aby útěchy a poučení nabyli, a jiní, aby na přímluvu obou svatých poustevníkův uzdravení z nemocí a neduhů svých došli. Mnozí z těchto poutníků zůstali u Romana a Lupicina a stali se rovněž poustevníky. Roman řídil tuto poustevnickou osadu a vystavěl potom pro tyto učně svoje rozsáhlou klášterní budovu. Tenť byl počátek slavného potom opatství Kondatského, jež později přezváno bylo klášteřem sv. Klaudia (St. Claude), ježto sv. Klaudius, biskup Besançonský, vzdav se biskupství svého, do kláštera toho vstoupil, v něm svatě zemřel a pohřben jest. Za nedlouho nestačil však tento prostranný klášter návalu poustevníkův, hlásících se, aby pod správou výborného opata Romana mohli prospívati v životě duchovním, pročez jali se oba bratři zakládati jiné řeholní domy, zejména pak vyzdvihli na druhé straně Jurského pohoří veliký klášter v Lauconne, kde stal se prvním opatem Lupicin, an Roman zůstal v čele kláštera Kondatského. Oba bratři spravovali potom kláštery svoje stejnou horlivostí, ač každý z nich dle osobní povahy své jinak si při tom vedl. Roman byl laskavý, dobrotivý, shovívavý a mírný, kdežto Lupicin byl z míry přísný a nepřístupný. Roman neukládal učňům svým jha těžšího, nežli zvykli byli snášeti, a zacházel s přestupníky shovívavě a dobrotivě, tak že toho až zneužíváno bylo, naproti tomu však naléhal Lupicin na přísné a zevrubné šetření řeholní kázně, ukládal svým mnichům zejména tuhé posty, a káral beze všeho ohledu každý přestupek jejich. Roman trpěl koukol, aby nepošlapal pšenice, bratr jeho však chtěl všeliký koukol vypleti, aby pšenice tím volněji růsti mohla. Přes to vše snášeli se oba povahou nerovní bratři ve svaté shodě a svornosti, a nejednou podrobil se mírný Roman radě a pokynům drsnějšího bratra Lupicina, kdežto zase jindy prosbami a slzami Romanovými překonán a umírněn byl Lupicin. Jeden ze starších mnichů vytýkal kdysi dobromyslnému Romanu, že je až přes míru shovívavý a že přijímá do kláštera kohokoliv, aniž se dříve přesvědčuje o jeho povolání a mravní hodnotě, z čehož

kázeň v řeholi žalostně klesá. Když pak opata přímo vyzval, aby ihned byli z kláštera vyloučeni všickni, kdož nějaké chyby mají, odpověděl mu tento: „Milý bratře, kdož pak kromě Boha samojediného vidí do srdce lidského! Mnohý začal s velikou horlivostí svatě žíti, a skončil zatím se žalostnou vlašností, jiní pak byli na počátku liknaví a lhostejní, časem však změnili se a dostoupili znamenitého stupně ctností svatých. Posléze nezapomínej, pro koho a k vůli komu Syn Boží na svět přišel, zdaliž pro spravedlivé, čili spíše pro hříšníky — a zajisté jsme my všickni hříšníci!“

Avšak dobrota a mírnost Romanova byla přece příčinou, že do kláštera jeho vedralo se mnoho nepovolanců, kteříž byli řeholní kázi na závalu. Jednoho roku, když byla požehnaná úroda, žádali někteří mniši v klášteře Kondatském, aby dostávali hojnějších pokrmů na stůl, nežli posaváde se dalo. Roman stěžoval si do těchto nespokojencův u bratra Lupicina, ten pak zavítal do kláštera jeho, zůstal tam déle a požádal, aby dávány byly jemu i ostatním mnichům jen prostičké pokrmy, jakož děje se v klášteře Lauconnském. Z toho rozhněvali se nespokojenci a uprchli z kláštera, jenž takto rázem byl očištěn od nepovolancův. Avšak dobrotivý Roman rmoutil se z toho, maje strach, že uprchlíci nemajíce žádného duchovního vůdce, nyní teprv poklesnou a zahynou, kdežto by snad laskavostí jeho přece konečně byli se polepšili. I neustával se modliti za ně a prolévati hořké slzy lítosti, a dočekal se toho, že uprchlíci zase se vrátili a pokáním dané pohoršení napravili.

Roku 444. zavítal slavný arcibiskup Arelatský sv. Hilar do města Besançonu, kamo pozval opata Romana, aby ho seznal. Přesvědčiv se o jeho velikých ctnostech a zásluhách, domlouval mu, aby přijal svěcení kněžské. Pokorný Roman zdráhal se zprvu, potom však poslechl, a byl na kněžství posvěcen. I jako kněz vedl si Roman skromně a pokorně, nose týž prostý řeholní oděv, jako ostatní mniši, a neštitě se ručních prací, které s nimi na poli a v zahradě konal. Společně s bratrem Lupicinem zakládal ustavičně nové kláštery dle řeholních pravidel svých, a zřídili panenský klášter v Beaume, kde za první abatysi ustanovil sestru svou.

Jednoho času putoval Roman s učněm svým Paladiem ku hrobu sv. mučedníka Mauricia. Pro nastalou noc vešli oba do jeskyně u cesty v lese. V této sluji přebývali tehdyž dva malomocní mužové, otec a syn, kteří po chvíli se vrá-

tivše, nemálo se podivili, vidouce oba cizí poutníky. I řekli jim ihned, že jsou stíženi malomocenstvím. Avšak příchozí nelekli se toho, zůstali u nich, setrvali po celou noc na modlitbách, a odešli záhy z jitra. Tu pak otec i syn procitnuvše ze spaní shledali, že jsou z nemoci své uzdraveni. Děkujíce z toho Bohu, chváтали za oběma poutníky a doptali se jich posléze v Ženevě, kde veřejně o svém podivném uzdravení vypravovali. Tu sběhl se lid a vyšel s biskupem a vším duchovenstvem ve slavném průvodu oběma svatým mnichům poutníkům v ústřety. Toto hlučné oslavování nelíbilo se však Romanovi, proto odešel hned z města a vrátil se do kláštera svého, kde se uzavřel.

Tuše blízký konec svůj, odebral se starobou a chorobou sklíčený Roman do panenského kláštera, kde sestra jeho abatyší byla, aby s ní se rozžehnal. Rozstonav se tam smrtelně, dal povolati k sobě bratra a několik svých mnichů, rozloučil se s nimi, doporučil je všecky Pánu, přijal naposled nábožně svaté svátosti, a zesnul tam svatou smrtí dne 28. února 460. Smrt jeho oplakávali tisícové mnichů, poustevníkův i jiných nábožných lidí, jimž on byl vůdcem na cestě do nebe. Tělo jeho pohřbeno bylo v klášteře Beaumeském.

Jako sv. Roman a bratr jeho rušení byli na poušti v pobožnosti své různým pokušením, podobně děje se někdy i nám, že když se modlíme, poletují kolem hlavy naší roztržité myšlenky a ozývají se v duši naší neladné zvuky světských starostí a hříšných vášní, které znehucují nám modlitbu a dusí všeliký vzlet náš k Bohu. Tím býváme však vinni sami, ježto nemodlíme se v duchu a v pravdě, mluvíce s Bohem jen ústy, nikoli pak srdcem. Dle výroku apoštola Páně nemůže žádný říci nábožně „Pán Ježíš,“ leč v Duchu svatém; to jest, nikdo nedovede ani sebe kratší modlitbu pozorně a zbožně vykonati bez milosti Boží.

Prosme tudíž Pána, aby naučil nás dobře modliti se; aby očistil rty naše i srdce naše a dal nám vzácný dar pravé nábožnosti, bychom uměli při modlitbě zapomínati na všední svoje starosti a práce a myslili pouze a výhradně na Boha. Hlavní příčinou naší roztržitosti a vlažnosti v modlitbě bývá pak naše hříšnost. Kdo srdce svoje obtíženo má hříchem jako těžkým závažím, jež ustavičně táhne jej k tomuto světu, ten ovšem nemůže srdcem tím povznášeti se vzhůru k Bohu a věcem Božským. Sv. Bernard dí: „Kdo se špatně modlí a přece vyslyšení očekává, podoben jest člověku, jenž špatné obilí do mlýna sype, a krásnou mouku dostati chce“. Sv. Augustin píše: „Kdo se umí správně modliti, ten umí také

správně žíti. Modlitba zbožného křesťana jest pravým klíčem ku bráně nebeské“.

Dne 28. února koná se ještě památka sv. Proteria, biskupa a mučedníka, sv. Cereala a soudruhů, mučedníků v Alexandrii a j.

Dne 29. února.

Sv. Osvald, biskup.

Anglie byla někdy kolébkou valného počtu věhlasných světců, z nichž mnozí stali se šířiteli víry křesťanské zejména mezi kmeny německými. K nejznamenitějším biskupům anglickým ve století desátém náležel sv. Osvald, potomek slavné rodiny šlechtické, synovec Canterburyského arcibiskupa sv. Odonu, jenž jej vychoval. Osvald byl již v dětském věku svým vážný a modlitby milovný, a jevil i jako dospívající jinou pevnou a usedlou mysl, za kteroužto příčinou neváhal strýc jeho ustanoviti ho záhy kanovníkem, a za nedlouho děkanem kapitoly Vinchesterské. Ač jsa věkem mlád, osvědčoval duchem vyspělý Osvald velikou horlivost v plnění svých povinností. Proto bděl přísně nad kázní podřízených kanovníkův a naléhal na zevrubné šetření všech pravidel kapitolních. Když však tyto upřímné snahy jeho potkávaly se namnoze s nezdarem a odporem, počal se mladý horlivec obávati, že bude jednou z poklésků svých zatvrzelých podřízenců před Bohem přísný počet klásti, a proto raději složil svou hodnost a odebral se do franckého kláštera ve Fleury, aby jako prostý mnich dle touhy srdce svého klidně a nikým nerušen sloužil Bohu modlitbou, posty, svatým rozjímáním a tuhou kázní řeholní.

Po čase ochuravěl strýc jeho arcibiskup Odo, a předvídaje brzkou smrt, vybízel synovce k návratu do vlasti. Osvald vydal se 959 na cestu, když však do vlasti přišel, byl strýc jeho zatím již zemřelý pohřben. Nástupce jeho na arcibiskupském stolci Canterburyském Dunstan přijal Osvalda laskavě, a znaje výborné ctnosti jeho, posvětil jej s úchvalou krále Edgara za biskupa Worcesterického. Mladý biskup pracoval nyní horlivě a opatrně o zvelebení církevního života v diecési své. Sám jsa příkladným řeholníkem, staral se především o rozkvět života řeholního, a zakládal proto nové kláštery, v nichž vychovával si schopné a hodné duchovenstvo;

stavěl a podporoval školy ku vzdělání mládeže, a chodil neunaveně v biskupství svém z místa na místo, hlásaje slovo Boží a dbaje přísně, aby církevní kázeň všude zachovávána byla. Příkladným životem svým svítil jako jasná svíce postavená na svícen, a zejména dával duchovenstvu i lidu příklad milosrdné lásky ku bližním, an každodenně dvanácte chudých lidí za stolem svým častoval, jim nohy myl a je líbal.

Po smrti biskupa Yorkského uvázal se Osvald i ve správu diecése Yorkské, čímž práce a starostí bylo mu přimnoženo. Ačkoli pak měl mnoho práce a všechny obtížné povinnosti úřadu svého zevrubně konal, přece, kdykoli jen možno bylo, uchýloval se občasné do milého zátíší v klášteře Vorcesterském, kde povždy nějaký čas jako prostý mnich žil a na smrt se připravoval. V klášteře tomto onemocněv smrtelně, dal se sv. svátostmi zaopatřiti, a vysloviv nábožně slova: „Sláva Bohu Otci, i Synu, i Duchu svatému,“ usnul v Pánu dne 29. února 992, spravovav po 33 let s apoštolskou horlivostí biskupský úřad svůj. Tělo jeho bylo r. 1002. přeneseno do nádherného stoličného chrámu v Yorku.

Sv. Osvald vyhledával rád samotu, aby ničím nejasa vyrušován, mohl rozjímati o Bohu, zpytovat svoje svědomí, činiti dobrá předsevzetí, zbožně se modliti a ku smrti se připravovati. Tak každý dokonalý křesťan, jemuž na spasení záleží, rád utíká z hluku všedního života do samoty, ať již v chrámu Páně, ať ve své domácnosti, kde strásá se sebe všechen prach tohoto světa, uzavírá se do komůrky srdce svého a obírá se výhradně s Bohem. Tomáš Kempenský píše: „Hledej příhodného času, v němž bys obíral se samým sebou, a dobrodiní Boží často rozvažuj. Ustaň od věcí všetečných, a čítej v takových knihách, které povzbuzují více ku skroušenosti, nežli ku světskému zaměstnání. Budeš-li se vystříhati zbytečných rozmluv a zahálčivých obchůzek i zvidání všelikých novin a zpráv, nalezneš dosti příhodného času k nábožnému rozjímání. Největší světcové, pokud jen mohli, varovali se obcování s lidmi a volili sloužiti Bohu v soukromí.“

Dne 29. února koná se ještě památka sv. Severa, biskupa, sv. Foky, mučedníka, a j.

Měsíc březen.

Dne 1. března.

I. Sv. Albín, biskup.

Život výtečného opata a biskupa Albína podobal se klidné hladině čistého jezírka, žádnou prudkou bouří nerušené, žádnými přívaly nezkalené. Kolébka jeho stála v Bretagni v západní Francii. Rodičové jeho náleželi ku předním šlechtickým rodům v zemi. Albín narodiv se r. 469., jevil od nejútlejšího mládí náklonnost ku tichému, bohomyslnému životu, a vyhýbal se proto zábavám i jiným světským zaměstnáním, v nichž druhové jeho si libovali. Poznav záhy marnost a porušitelnost všech statkův a požitků tohoto světa, hledal pravého blaha a pokoje v Bohu a v životě dle zásad Kristových uspořádaném. Takto zachoval si v mládí neporušené srdce, živou víru a něžnou nábožnost, přece však obával se, že by mohl časem podlehnouti různým pokušením, kdyby zůstal ve světě, pročež rozhodl se, vstoupiti do kláštera. Dáti tomuto světu navždy výhost, nebylo Albínovi obtížno, ježto od maličkosti světu co možná se vyhýbal, avšak rozloučiti se s otcovským domem a přetrhnouti všechny svazky, jež poutaly ho k milým rodičům, to bylo obětí prevelikou, k níž Albín jen po náležité přípravě a milostí Boží posílněn, se odhodlal. I vstoupil do kláštera v Tintillantě opodál města Angersu (v kraji Maine-Loireském), kde sama sebe Bohu v oběť dal. Jsa od dětinství zvyklý nábožnému, ctnostnému životu, přivykl v klášteře snadno řeholní kázni. Snášeje od mladosti jeho Hospodinovo, podroboval tělo své postem a bděním v uzdu, a dosáhl takto vysokého stupně mravní dokonalosti. Stálou modlitbou, dokonalou poslušností a krocením žádostí tělesných, dobyl úplné vlády nad sebou, tak že měl mysl ustavičně sebranou a k Bohu obrácenou.

S radostí a uctivostí hleděli řeholníci na výborného bratra Albína a zvolili ho r. 504. za svého opata. Byla to volba šťastná, neboť klášter rozkvétal pod správou Albínovou v řeholní kázni tak znamenitě, že stal se krásným vzorem dokonalosti křesťanské pro celou krajinu. Albín slovem i příkladem vedl bratry svoje zvláště ku bohumilé pokoře, čistotě, nábožnosti a lásce ku bližním. Tak řídil tuto řeholní družinu téměř po celé čtvrtstoletí. Bůh pak povolal jej potom ku vyšší důstojnosti, aby jasné světlo jeho svatých ctností postaveno bylo na vysoký svícen v Církvi katolické. Roku 528. zvolili kněží i věřící města Angersu opata Albína svým biskupem. Pokorný opat ulekl se této volby a zdráhal se ji přijati. Zdáloť se mu, že nemá potřebných vlastností k úřadu biskupskému. Avšak duchovní i lid naléhali na něho tak důrazně, že konečně více z donucení než dobrovolně se podrobil. Ujal se tedy biskupské berly v Angersu a stal se výtečným pastýřem ovcí sobě svěřených. Horlivosti jeho dostalo se rozsáhlého pole, na němž on požehnaně pracoval. Jakožto biskup hlásal Albín neunaveně slovo Boží, bděl nad církevní kázní v duchovenstvu i nad čistými mravy v lidu, pečoval otcovsky o chudinu, a byl ochráncem pronásledovaných. Jistá vznešená paní dostala se pro dluhy do žaláře, kde s ní nelidsky bylo nakládáno. Zvěděv o tom biskup, odebral se k ní neprodleně do vězení. Ubohá žena plačíc objímala nohy jeho a prosila o vysvobození. V tom přiskočil k ní jeden ze strážců žalářních, uchopil ji a odstrčil surově od biskupa. I pohleděl Albín přísně na člověka toho a mlčky pohrozil mu pravicí. Strážce ulekl se pohledu biskupova tak, že náhle zkrotl a ustoupil. Potom vymohl Albín uvězněné ženě vysvobození.

Milosrdná láska biskupa Albína k lidem nešťastným nezvrhla se nikdy v slabost a hříšnou shovívavost ku bezpráví a nepravostem. Laskavý, tichý a dobrotivý biskup býval přísný a neústupný, kdykoli běželo o hájení zákonů církevních a kažení zjevných hříchů. Ve vlasti jeho zavládl zlozvyk, že proti církevní záповědi bývaly v šlechtických rodinách uzavírány neplatné manželské sňatky osob pokrevně spříbuzněných a sešvakřených. Proti tomuto nemravu povstal a bojoval Albín se vši rozhodností, nehledě osob a neboje se nikoho. Maje na zřeteli zákony církevní, zjednával jim ve své diecési všude platnost a potíral neposlušné šlechtice nej přísnějšími tresty církevními. K jeho naléhání bylo konáno několik církevních sněmů, k nimž okolní biskupové se scházeli, aby rokovali o manželských sňatcích mezi osobami příbuznými. Na těchto sněmích

horlil Albin pro zachovávání předpisů církevních a trestání všech neposlušných. Zprvu docházel horlivý biskup málo podpory. Ostatní biskupové chválili ho sice za jeho horlivost a zavrhovali neplatné ony sňatky, neměli však dosti odvahy a statečnosti, aby proti mocné šlechtě rázně vystoupili. Tím však nedal se Albin zastrašiti, až posléze podařilo se mu, svolati r. 538. církevní sněm v Orleansu, jehož účastnili se přední a nejzbožnější biskupové celé země. Na tomto sněmu byly sňatky mezi osobami příbuznými a sešvakřenými jednomyslně zakázány a neplatnými prohlášeny.

Maje takto péči o zachovávání církevních zákonů a o věčné i časné blaho svých svěřenců, nezapomínal svatý biskup pracovati o vlastní spáse své. I ve vysokém věku byl pilen modlitby a rozjímání, cvičil se v pokoře a sebezapíravosti, prokazoval bližním milosrdné skutky, a měl stále na mysli smrt. Dosáhnuv vysokého stáří 80 let, zesnul v Pánu dne 1. března 549. Tělo jeho uloženo bylo slavně v hlavním chrámu Angerském, kde posud v nábožné úctě se chová. Věřící lid jal se ho ihned uctívati jakožto světce, a úcta k němu rozšířila se záhy po celé zemi, o čemž svědectví vydává podnes množství obcí a chrámů ve Francii, jež slují St. Aubin (sv. Albin).

Představení a vrchnosti duchovní i světské mají dle příkladu sv. Albína všemožně opírat se hříchům svých podřízených a trestati vinníky, aby je tím napravili. Kdo v tomto úmyslu kárá svoje svěřence a tresce hříchy jejich, prokazuje jim skutek duchovního milosrdenství. Naproti tomu hřeší vrchnosti a představení, když buď z nedbalosti, buď ze slabosti a převrácené lásky nekárají a netrestají svých svěřenců, kde toho třeba jest. Takoví představení uvalují na sebe velikou vinu, ježto stávají se vinnými všemi těmi hříchy svých podřízených, jichž netrestali a nezamezili, a mají přímo podíl na nich. Jako velekněz Heli ve Starém Zákoně potrestán byl od Boha, že nezdárných synů svých nekáral z hříchů jejich, tak budou jednou před Bohem všickni představení počít vydávati z hříchů svých podřízených, jimž nebránili a jichž nekárali. Takoví představení podobají se slepým a nevědoucím strážným a němým psům, nemohoucím štěkati (Is. 56, 10.). To by měli uvážiti všickni rodičové, pěstounové a hospodářové, neboť z rukou jejich žádati bude jednou Bůh nesmrtelných duší, které svěřil péči jejich. Proto rozkázal Hospodin v Starém Zákoně proroku Isaiáši: „Volej, nepřestávej, jako trouba povyš hlasu svého, a oznam lidu mému nešlechtnosti jejich, a domu Jakubovu hříchy jejich.“ (Is. 58, 1.) Tak sv. Pavel louče se v Miletu se

staršími církve, řekl jim: „Bděte, majíce v paměti, že jsem po tři léta nepřestával dnem i nocí, s pláčem napomínati jednoho-každého z vás.“ (Skut. ap. 20, 31.)

2. Sv. Eudoxie, mučednice.

Za panování císaře Trajana, na počátku druhého století, žila v městě Samaří Eudoxie, dívka obdařená neobyčejnými dary ducha a sličnou postavou. Neznajíc Krista Pána, vyrostla v bludné víře samaritánské, směsici to pověr pohanských a některých pravd vzatých ze Starého Zákona. Nemajíc takto pravé víry, žila bez pokory a bázně Boží, stala se záhy marnivou a lehkovážnou, a upadla posléze do propasti hříchů tělesných. Aby mohla tím bezuzdněji žiti, odebrala se do města Bálbeku (Heliopole) v Syrii, kde veřejně hříchům sloužila. Avšak milost Boží nedala jí zahynouti. Když mira nepravostí jejích dovršena byla, sklonil se k ní milosrdný Bůh a povolal ji na cestu kajicnosti.

Svatý poustevník German zavítav jednoho dne do Bálbeku, ubytoval se v domě svého příbuzence, křesťana, právě vedle domu, v němž přebývala Eudoxie. Po půlnoci vstal German a dle zvyku svého říkal modlitby, zpíval žalmy jitřní, a četl si potom hlasitě o hrozných trestech pekelných i o nevýslovných radostech nebeských. Eudoxia bdíc té noci, naslouchala zvědavě zpěvům, modlitbám i čtení neznámého souseda svého. Nazítří ráno vzkázala Germanovi, aby k ní přišel. Svátý poustevník neznaje jí, uposlechl žádosti této, vstoupil do příbytku jejího, a vyložil jí zřejměji svoje noční modlení a rozjímání. Eudoxie slyšela tu s hrůzou, jaké tresty očekávají na věčnosti těch, kdož život svůj v nepravostech ztrávili. Plačíc tázala se, je-li ještě možno, aby unikla hrozným trestům, jichž za hříchy své zasluhuje? German odpověděl jí, že ovšem jest to možno; že jí Bůh odpustí, obrátí-li se kajicně k němu, uvěří-li v Krista, dá-li se pokřtíti, a bude-li dle víry svaté ctnostně a nábožně žiti. Spolu ji napomenul, aby svoje bohatství, jehož nabyla nepočestným životem, rozdala mezi chudé a nemocné lidi, nádherný oděv i všecky šperky svoje odložila, a nadále v chudobě, pokoře a kajicnosti žila. Eudoxie, osvícena a posilněna milostí Boží, poslechla. I zavolala si kněze a prosila jej s pláčem na kolenou, aby ji víře křesťanské naučil a ke

křtu svatému připravil. Pokorně vyznala, že jest veliká hříšnice, že však opravdově míní obrátiti se a dokonalé pokání činiti. Kněz velebil z toho milosrdenství Boží, vyložil kajicnici hlavní články učení Kristova, a uložil jí, aby po osm dnů v rouchu kajicném se postila a modlila, hříchů svých oplakávala a o milosrdenství Božím rozjímal.

Eudoxie podrobila se ochotně všemu, což jí uloženo bylo. Když pak sv. German po osmi dnech ji zase navštívil, našel ji celou zmněněnou, a poslal ji k biskupovi toho města, aby od něho přijala křest svatý. Biskup dověděl se zatím o náhlém obrácení jejím, pochyboval však o její vytrvalosti. Když však Eudoxie v rouše kajicném k němu přišla, na kolena padla, a prolévajíc hojné slzy hříšnost svou pokorně vyznávala, polepšení slibovala, a prosila, aby křtem svatým do společenstva křesťanů přijata byla, přesvědčil se biskup, že ta žena zvláštní milostí Boží vyrvána byla ze záhuby, a neváhal ji pokřtiti. Eudoxie plnila předsevzetí a sliby svoje, učiněné na křtu svatém, horlivě a svědomitě. Veškeré jmění svoje doručila biskupovi na rozdání chudým. Otroky a otrokyně svoje propustila na svobodu, napomenuvši jich, aby jí následovali v kajicnosti. Od té doby, co stala se křesťankou, pohrdala všemi rozkošemi a požitky světskými, živila se těžkou prací, spokojujíc se chudičkým příbytkem a prostičkou stravou, modlila se každodenně a rozjímal dlouho do noci, a třetala tělo své z hříchů své mladosti. Takovým způsobem došla blahého pokoje a míru a stala se vzorem křesťanských ctností celému městu. Po letech přišel k ní sv. German opět, a shledav ji v dokonalosti utvrzenou, odvedl ji do samoty na poušť, aby tam pokání svoje dovršila.

Obrácení známé hříšnice Eudoxie nezůstalo ovšem ve městě tajným, a budilo všude podivení a úžas. Bývalí společníci její ve hříchu nechápali pokání jejího, a jeden z nich odvážil se dokonce v mnišském rouchu vyhledati ji na poušti, aby ji zase do světa vylákal. Avšak Eudoxie poznala ošemetný úmysl jeho a pokárala jej tak důrazně, že mladík ten dal se na pokání. Z toho zahořeli někdejší její záletníci proti ní nenávisť a obžalovali ji u císařského náměstka Aureliana, že jest křesťankou a že prý má veliké bohatství. Náměstek vypravil tedy k ní žoldnéře, aby mu donesli peněz jejích, ti však vrátili se s prázdnem. Tu nabídl se náměstkův syn, že sám s větším počtem žoldnéřů vydá se na cestu k Eudoxii, aby domnělé poklady její uchvátil. Avšak téhož ještě dne poranil

jej smrtelně kůň, a náměstek ulekl se toho tak velice, že poslal k Eudoxii sluhu, prose za přímluvu pro syna svého. Když potom syn jeho náhle se pozdravil, uvěřil Aurelian a dal sebe i všechny domácí svoje pokřtiti.

Po smrti Aurelianově přišel do Heliopole nový náměstek císařský Vincencius, jenž ihned jal se křesťany v Palestině a Syrii ukrutně pronásledovati. Eudoxie slyňula po celém městě svatostí života a mnohými divy, jež Bůh na přímluvu její vykonal; Vincencius pomýšlel tedy nejprv na ni, aby ji usmrtil. Avšak obávaje se povstání lidu, kdyby slavnou světici tu veřejně soudil a zavražditi dal, rozkázal ji tajně polapiti a beze všeho vyšetřování mečem odpraviti, což stalo se dne 1. března r. 114. Tak Eudoxie napravivši hříchy svého mládí upřímným pokáním, dovršila je slavnou mučednickou smrtí za víru v Ježíše Krista, Syna Božího.

Sv. Eudoxie upadla v mladosti své do velikých hříchů proto, že neznala Krista Pána, aniž věděla, kam člověka hřích vede. Jakmile však uslyšela hlas milosti Boží, jenž ji ku víře a ku kajicnosti volal, poslechla volání jeho a činila opravdové pokání.

Oč jsme my křesťané šťastnější, nežli svatá kajicnice tato, ježto od maličkosti známe Boha a toho, jež poslal, Ježíše Krista, a milostí Boží ustavičně zahrnováni býváme. Kéžbychom jen dle svaté víry povždy žili, hříchů se varovali a s milostí Boží o svém spasení svědomitě pracovali! Kdo vychován byv v náboženství Kristově, žije jako pohané prostopášně, má větší hřích, nežli Eudoxie před svým obrácením. Kristus Pán dí k fariseům i takovýmto nehodným křesťanům: „Kdybyste slepi byli, hříchu byste neměli, ale nyní pravíte: Vidíme! hřích váš zůstává“ (Jan 9, 41.). „Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli, ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého.“ (Jan 15, 22.)

Dne 1. března koná se ještě památka sv. Suitberta, věrozvěsta Frisů, sv. Antoniny mučednice, sv. Domniny panny, a j.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Anežka Česká.

Dne 2. března.

Blahosl. Anežka Česká.

Z ušlechtilého kmene královského rodu Přemyslovců, jehož nejvzácnějšími ratolestmi byli sv. Ludmila a vnuk její sv. Václav, vypučela ve 13. století nová větev spanilé krásy. Bylať to blah. Anežka, která již od mladosti nazývána byla přesvětlou dennicí a hvězdou ve tmách svítící. Otec její, slavný král český Přemysl Otokar I., a matka Konstancie, dcera Uherského krále Bély, milou dcerušku svou, narozenou v Praze dne 20. ledna 1205, vychovávali dle příkladu příbuzenky svojí sv. Alžběty, kněžny Durinské. Obyčejem tehdejší doby zasnoubena Anežka hned v útlém věku tří let Polskému vévodovi Boleslavovi a dovezena na vychování do kláštera panen řehole cistercienské v Třebnici u Vratislavi ve Slezsku. Tam učila se Anežka počátkům víry i kázně křesťanské a vzdělávala se ve společnosti dívek z předních rodin slezských ve vědomostech a mravích stavu svému přiměřených. Zatím zemřel mladičký zasnoubenec její, a královský otec povolal dcerušku z Třebnice do Prahy, odkud za nedlouho poslal ji na vychování do panenského kláštera Doksanského nad Oharkou v Čechách. Anežka rozvíjela se v tomto klášteře pod správou panen Premonstrátek ve spanilou růži dýšící vůní svatých ctností. Již v Třebnici zalíbila si modlitbu a pokoru, v Doksanech pak, dospívajíc ve sličnou pannu, utvrdila se dokonale v životě duchovním. Dokonavši vzdělání svoje, byla královským otcem svým povolána z Doksan do Prahy. Zatím požádal Jindřich, syn císaře Bedřicha II., o její ruku. Král Přemysl Otokar I. k tomu svolil a vypravil Anežku na dvůr vévody Rakouského Lipolta, aby se tam naučila panským obyčejům německým.

Budoucí nevěstě syna císařova strojena na dvoře Rakouském všeliká čest a sláva. Avšak Anežka neměla srdce přístupného tomuto světu, a hledala svou radost v modlitbě, nábožném rozjímání a službách Božích. Postívala se tajně v době adventní a postní tak, že mimo pěstounku a nejdůvěrnější přítelkyně její nikdo o tom nezvěděl, a udílela ráda almužnu. Uctívajíc nábožně Rodičku Boží Marii Pannu prosívala ji za přímluvu, aby mohla býti následovnicí čistoty její. Zatím vydal se vévoda Lipolt r. 1225. do Italie a vymohl u papeže Honoria III., aby na místě české kněžice Anežky

mohl dáti synu císařově Jindřichovi vlastní dceru svou Markétu za manželku. Český král považoval toto zamítnutí dcery své za pohanění a začal proto r. 1226. válku s vévodou Lipoltem, zatím však radovala se Anežka, že nabyla volnosti, a že naplní se nejvroucnější přání srdce jejího, aby totiž mohla v panenské čistotě po celý život sloužiti Bohu i lidem. Vráťtíši se z Rakous do Prahy, byla tu pilna modliteb a dobrých skutků, jež chudíně prokazovala.

Po smrti Přemysla Otokara I. (1230) nastoupil vládu v Čechách syn jeho král Václav I. (1230—1253), a tu pojednou ucházeli se u něho o ruku sestry jeho Anežky dva mocní nápadníci, totiž Anglický král Jindřich III., a sám císař Bedřich II., jenž zatím ovdověl, a jehož syn Jindřich druhdy byl zasnoubencem Anežčiným. Král Václav dal z obou přednost císaři, avšak Anežka byla si již zvolila mocnějšího chotě, milého Spasitele svého, jemuž celý život svůj zasvětiti si žádala. I obrátila se prosebně ku papeži Řehoři IX., a ten přimluvil se nejen u bratra jejího, aby sestry své ku manželství nenutil, nýbrž přiměl i císaře, že od zamýšleného sňatku upustil. Tak unikla Anežka již potřetí jhu stavu manželského.

Jsouc úplně volna, mohla potom pod ochranou královského bratra svého žíti v Praze dle přání zbožného srdce svého. Vstávajíc denně po půlnoci, oblékala se v chatrné roucho a chodila bosa s důvěrnou družkou po chrámech Páně, aby poznána nebyla. Uctívši svatých ostatků v různých svatyních Pražských, vracela se na úsvitě na královský hrad a oblékala se ve stkvostné roucho královské, nosila však tajně pod ním žíněnkú. Potom chodila s urozenými paními a pannami až do poledne z chrámu do chrámu na mše svaté, jimž obcovala klečíc na holé dlažbě. Odpoledne a večer modlívala se klečmo hodinky. Všecky pátky i soboty a ve svatvečery velkých svátků postila se o chlebě a vodě. V ložnici své měla sice lůžko měkce a nádherně upravené, spávala však jen málo na holé zemi. Modlíc se takto ustavičně a mrtvíc tělo svoje tuhou kázní, posvěcovala duši svou častým přijímáním svatých svátostí, a prokazovala chudým a nešťastným lidem skutky křesťanské lásky.

V té době založil sv. František Serafinský svůj slavný řád Menších bratří (1209), a za jeho příkladem založila též sv. Klára (1224) panenskou řeholi dle pravidel Menších bratří. Anežka stala se nadšenou ctitelkou sv. Františka i sv. Kláry a rozhodla se, řehole jejich uvéstí do Prahy, a sama vstoupiti

do řádu. V tomto úmyslu podporovali Anežku matka její Konstancie i královský bratr Václav, jenž povolal r. 1232. do Prahy Menší bratry, kterým hned stavěn klášter sv. Jakuba na Starém městě. Dříve však, nežli řeholní roucho přijala, umínala si Anežka, založiti špitál pro chudé a nemocné lidi v Praze, v čemž jí přispěla matka Konstancie. Tak vznikl v Praze špitál sv. Františka, opatřený hojným nadáním, jenž zprvu (1234) měl sídlo svoje u kostela sv. Haštala a potom (1235—1252) u sv. Petra na Poříčí. Chování chudých a nemocných v tomto špitále poručila Anežka bratřím třetího řádu sv. Františka či „bratrstvu sv. Františka,“ jež v Praze se ustavilo. V prvních letech měla Anežka i jakožto řeholnice vrchní správu nad bratrstvem a špitálem sv. Františka i veškerými statky jeho, avšak poněvadž řehole sv. Kláry ukládala klášterům přísnou chudobu a zakazovala jim držení pozemských statků, odřekla se Anežka r. 1238. všelikého práva svého nad špitálem a složila je do rukou sv. Otce, ten pak odevzdal špitál ten i statky jeho bratrstvu sv. Františka, aby bratří jimi sami vládli. Z tohoto bratrstva vyvinul se slavný český řád křížovníků s červenou hvězdou, za jehož zakladatelku dlužno považovati blahosl. Anežku. Řád ten přijal řeholi sv. Augustina a přestěhoval se potom z Poříčí ku sv. Duchu konec mostu na Starém městě, kde odtud svoje hlavní sídlo má.

S pomocí bratra Václava jala se Anežka na pravém břehu řeky Vltavy na Starém městě stavěti dva kláštery s několika svatyněmi, jeden pro Menší bratry, a druhý pro Klarisky. Tak povstalo v Praze české Assisi, dvojí klášter sv. Františka, uchystaný duchovním synům a dcerám sv. Františka a sv. Kláry. Nezbyvalo pak leč uvést sem řeholníky a řeholnice. I přišli nejprv Menší bratří a usadili se v novém klášteře svém. Po té zavítalo sem r. 1234. pět panen, jež na žádost Anežčinu sama sv. Klára do Prahy poslala. V krátce na to dcera královská Anežka vstoupila sama do kláštera toho provázena jsouc sedmi pannami ze vzácných rodů českých, které s ní zároveň na den sv. Martina 11. listopadu 1234 roucho sv. Kláry přijaly. O letnicích následujícího roku 1235. skládaly pak Anežka s milými českými družkami svými do rukou kardinála Kajetána slavné sliby řeholní s velikou slávou, u přítomnosti několika biskupů, krále Václava I. a celého dvora jeho i mnohých pánů českých. Starobylý životopisec blah. Anežky dí, že nesnadno jest vypsati, s jakou radostí ta nevinná a prostá holubice z povodně tohoto světa

přeletěla do korábu svaté řehole. Složivši roucho královské dala si ostříhati vlasy a oblékla se jako královna Esther v roucho truchlivosti a kajicnosti. K výslovnému rozkazu papeže Řehoře IX. stala se Anežka z vůle řeholních sester svých první abatýší kláštera sv. Františka, z převeliké pokory odřekla se však již r. 1238. názvu abatýše, nechtějíc v klášteře slouti a býti leč toliko starší sestrou.

Anežka vynikala v řeholi zvlášť pokorou a láskou ku svým duchovním sestrám. Následujíc Krista Pána, vždy raději poslouchala, nežli aby byla panovala, a sloužila ochotně svým družkám i chudině. Sama připravovala sestrám krmě a čistila kuchyňské nádobí, ošetřovala nemocných řeholnic, vypírala roucha jejich a zhotovovala jim šaty. Milujíc chudobu, říkala, že raději všeliký nedostatek snášeti bude, nežli aby zpronevěřila se slibu dobrovolné chudoby. Hojné almužny, jež král Václav i jiní pánové čeští posílali jí do kláštera, rozdělovala na tři díly, z nichž jedné třetiny užívala na okrasu chrámů Páně, druhé ku potřebě sestrám, a třetí věnovala vdovám, sirotkům a nemocným lidem. Poněvadž nebylo Klariškám možno ve studené krajině naší zachovávatí veškerá nad míru přísná pravidla řehole sv. Kláry, poprosila Anežka papeže Řehoře IX. a Innocence IV. o zmírnění tuhých postů řeholních i o dovolení, aby řeholnice Pražské směly nositi teplejší oděv, což jí ovšem dovoleno bylo, ona však žádala úlev těch jen pro sestry svoje, a zachovávala sama i potom nejprísnější půst, spokojujíc se chlebem, zeleninami, ovocem a vodou; nosila pod řeholním rouchem žíněnkou z koňské srsti uzlovitě spletenou, a spávala na tvrdém lůžku.

Plamen svaté lásky k Bohu, jenž v srdci Anežčině háral, jevil se její horlivostí v modlitbě, úctou k nejsvětější Svátosti oltářní, a častým nábožným rozjímáním o umučení Páně. Mimo hodinky, jež společně se sestrami konala, dlela každodenně několik hodin na modlitbách a svatém rozjímání v klášterním chrámu Páně. Každý pátek konala zvláštní pobožnost. Ležíc před křížem s rukama rozpjatýma, po několik hodin rozjímala o přehořkém umučení Páně; potom stojíc pod křížem, uváděla si na mysl bolesti Rodičky Boží, prolévajíc hojné slze. Tímto nábožným rozjímáním oslazovala si všechny práce, ne-duhy a protivenství svoje. Lásky k ukřižovanému Spasiteli a bolestné Matce jeho byla jí hlubokou studnicí duchovních radostí a útěchy ve všelikých strastech. Ke všem potřebným bývala štedrá, k sobě však skoupá. Sama lačná, sytila hladové.

Ku všem zarmouceným, ať byli v klášteře aneb ve světě, nachylovala se, když k ní se utíkali, a pomáhala jim, seč mohla. K její mocné přímluvě dosáhl mnohý vězeň svobody, a mnohý vypovězenec směl vrátiti se do vlasti. Dobrotivost její osvědčovala se zvláště, když některé sestře domlouvati měla. Tu hleděla vždycky chybnou sestru napravit laskavým slovem a vlídným jednáním. Nejednou poklekla pokorně před provinilou sestrou a vinouc se k ní, říkala: „Odpusť mi, sestro milá, ač-li jsem tě v něčem zarmoutila.“ Kdykoliv lidé jí ublížili, odpouštěla jim mileráda, litujíc upřímně, že křivditélé páchanými křivdami velice před Bohem hřeší.

O ctnostech a svatosti služebnice Boží Anežky vydali nejkrásnější svědectví již za života jejího papežové Řehoř IX. a Innocenc IV., zvláště pak světice Klára, s níž Anežka pilně si dopisovala. Z listů, jež sv. Klára Anežce poslala, zachovaly se nám čtyři, z nichž poznáváme, jak velice vážila si tato světice věrné dcery a následovnice své v Čechách. Sv. Klára osvědčuje tu, že jest jí Anežka „sestrou ze všech nejmilejší“; že jest jí „dcerou blahoslavenou, jejíž přemilou památku napsala si na tabulkách srdce svého,“ kteráž „následujíc chudého a pokorného Ježíše jest věrnou pomocnicí pravého Boha, prostřednicí všech klesajících, potěchou andělův a příkladem sester.“ Jinde píše sv. Klára o Anežce, „že pověst o jejím svatém mezi lidmi obcování a o nevinosti života jejího roznesla se již téměř celým světem.“ Radujíc se z ctností jejích, nazývá ji sv. Klára „dcerou a chotí Kristovou a pannou obdařenou vítězstvím neporušené čistoty a přesvaté chudoby.“ Na znamení zvláštní lásky poslala sv. Klára z Assisi Anežce plátěný pás, kříž, dřevěný koflík a hliněnou misku. Anežka pohrdajíc vším majetkem, vážila si těchto darův a chovala je jako nejvzácnější poklad u veliké úctě.

Ačkoliv Anežka v klášteře tuhý život vedla, davši výhost světu, požívala přece velikého vlivu i na obecné záležitosti vlasti naší. I v zátíší klášterním milovala svůj národ český a starala se o jeho blaho. Svému bratru, králi Václavu I., byla moudrou rádkyní a prostřednicí ve věcech týkajících se země České. Zjednávalať mír mezi králem a Stolicí papežskou a způsobila, že radou její nejedna užitečná věc králem podniknuta byla. Pokud Václav I. na blízku a pod vlivem sestry své Anežky žil, byl králem moudrým, zbožným a vzorným. Později však, když nejraději trval na odlehlých hradech s nemnohými společníky, kazil se, a tak stalo se, že r. 1248. vzpla-

nula proti němu v Čechách vzpoura, v jejímž čele stál sám králevič Přemysl Otokar.

Co tu vytrpěla něžná duše blah. Anežky, když zuřila v zemi krvavá válka mezi královským bratrem a synovcem jejím! Dne 5. srpna 1249. dobyl Václav I. Starého města Pražského a ubytoval se u sestry Anežky v klášteře sv. Františka, zatím co hrad Pražský ještě zůstal v moci odbojníků. Tu přičinila se Anežka o smír mezi otcem a synem. Dne 16. srpna konal král Václav v klášteře sv. Františka velikou slavnost. Oděn v královském hávu a maje na hlavě korunu a v rukou žezlo i říšské jablko, byl přítomen slavné mši sv. Potom zasedl v témže klášteře s biskupy a mnohými českými pány ku slavné hostině, za níž do večerádla vstoupil odbojný králevič Přemysl Otokar, jenž kajicně před otcem poklekl a za odpuštění i milost prosil. Osnovatelkou tohoto smíru byla Anežka, kteráž jako anděl strážce bděla nad bratrem i synem jeho, a neobyčejnou mocí ducha svého uměla vůli i srdce jejich ovládati. Kdykoli vůbec král Václav I. sestře Anežce na blízku byl, jednal rozvážně a moudře, kdykoli však nepodléhal vlivu jejímu, hověl rozmařilostem a dával se sváděti nehodnými rádci svými. Tak hned za několik neděl po onom smíru povolal král syna Přemysla Otokara a některé pány české na hrad Týřov, připovídaje, že jim udělí hojných milostí, zatím však dal je všechny uvězniti, dopustiv se na nich ošemetné zrady.

Jak velice vážil si král Václav I. sestry své Anežky, poznati jest i z toho, že ustanovil, aby pohřben byl v klášteře sv. Františka. Zemřev dne 22. září 1253 v Počáplích, byl skutečně pohřben v klášteře tom, a sice v kostele sv. Barbory. Syn a nástupce jeho král Přemysl Otokar II. byl tetce své Anežce rovněž z celé duše oddán. Prvorozená dcera jeho Kunhuta měla se provdati za syna císaře Rudolfa, Heřmana, z čehož však sešlo. Král dal potom Kunhutu do kláštera sv. Františka, kde ona dne 8. září 1277 s dvanácti družkami svými přijala řeholní roucho sv. Kláry. Roku 1290. rozvázal však sv. Otec ku prosbě bratra jejího krále Václava II. řeholní sliby její a dovolil, aby se provdala za knížete Mazovského; po brzké smrti jeho vrátila se však Kunhuta do Prahy a vstoupila do panenského kláštera u sv. Jiří, kde byla slavnou abatýší († 1321). Druhorozené dceři své dal Přemysl Otokar II. jméno blahoslavené tetky své Anežky.

Těžké doby nastaly zemi České, kterou blah. Anežka

tak vroucně milovala, po nešťastné smrti krále Přemysla Otokara II. Král táhna v čele vojska svého do války, šel dne 27. června 1278 rozloučit se s tetkou Anežkou i dcerou Kunhutou do kláštera sv. Františka. Anežka tušíc nešťastný konec jeho, byla tenkrát hořem celá bez sebe. Od toho dne modlila se se sestrami každodenně vroucně za krále a vlast svou. V nešťastný den osudné bitvy u Suchých Krut na Moravském poli, 26. srpna 1278, konaly řeholnice v klášteře sv. Františka za krále prosebný průvod, kráčejíce za křížem, pějíce žalmy a modlíce se. Anežka, stařenka již 73letá, šla pokorně s nimi. Pojednou utichl hlas její, kroky její vázly, tváře zesinaly, oči obrátily se v sloup a hojné slzy kanuly z nich. Sestry zhrozily se a zadržely klesající Anežku, když pak ona z mrákot se probírala, řekla: „Měla jsem strašné vidění. Vidělať jsem krále na bojišti raněného a zohaveného na celém těle. Klesal k zemi a dva muži ho odnášeli. Pojďme a modleme se za krále.“ A sestry šly do chrámu sv. Františka a vrhly se tam na kolena, prosíce Boha za Přemysla Otokara II. Avšak za několik dní přiletěla do kláštera hrozná zvěst, že to, co Anežka osudného dne viděla, bylo skutečností.

Po zahynutí Přemysla Otokara II., když v Čechách vládl ošemetný poručník nedospělého Václava II. Otík Brani-borský, trpěl lid český loupeživostí hrabivých žoldnéřů jeho nevýslovné strasti, až v zemi i hladomor nastal. Tu býval i v klášteře Anežčině nedostatek častým hostem. Za takové tísně nepozbývala Anežka důvěry v Boha, nýbrž radovala se, říkajíc sestrám: „Chvalte Hospodina, že chudý život vedeme! Zachováme-li chudobu, Bůh neopustí nás za časů zlých.“ A v skutku, Bůh opatřil nejednou služebnice svoje kromě nadání podivným způsobem vším, čehož potřebovaly.

Bůh vyznamenal blah. Anežku již za živa duchem pro-rockým a mocí divotvornou. Jedna ze řeholních sester jejích, Anežka, roznemohla se na smrt a nemohla pro přílišné bolesti v hlavě po tři dny ani pokrmu, ani nápoje okusiti. Anežka sňala šat s hlavy své a ovinuvši jím sestře hlavu, požehnala ji křížem, a bolesti zmizely rázem. Když Anežka ku smrti se chystala, donesly k ní sesry řeholnici Kateřinu, která již po deset let bolestným neduhem v nohou se trápila. Pohnuta usedavým pláčem nemocné sestry, řekla jí Anežka: „Nermuť se a neplač, Kateřino, neboť za malou chvíli budeš se veseliti velikým potěšením od Boha.“ Kateřina chopila se ruky Anežčiny, položila ji s důvěrou na svoje bolavé místo, a

za chvíli opustily ji všechny bolesti, tak že až do smrti potom již více nestonala.

V postě roku 1282. roznemchla se Anežka smrtelnou nemocí. S radostí oznámila to sestrám a přijala nábožně sv. svátosti. Loučíc se s nimi napomenula jich řkouc: „Zachovávejte, dcery nejmilejší, lásku k Bohu a bližnímu se vši snahou svou. Poslouchejte příkázání Církve sv. a šetřte příkladu sv. otce našeho Františka i sv. Kláry, vědouce, že jakož milostivý Bůh jich neopustil, tak ani vás láska jeho neopustí.“ Tak těšila Anežka sestry a vzdychala k Bohu po celý den až do noci. Nazítří, dne 2. března 1282, právě když Menší bratři modlili se v kůru hodinku devátou a počali sloužiti mši sv., usnula bohumilá Anežka sladkou smrtí v Pánu, dosáhnuvši 77. roku věku svého.

Když roznesla se Prahou zpráva o smrti blahoslavené abatyše z krve královské, kteráž 46 roků strávila v klášteře, hrnuly se ihned zástupy vděčného lidu, zvlášt chudiny, na František, aby aspoň skrze mříži ještě jednou spatřily bezduché tělo dobrodějky své, kterou již za života jejího ctily jako světici. Tělo zesnulé abatyše bylo po čtyři dny veřejně vystaveno, a potom na květnou neděli za přísluhy generála Menších bratří Bonagracia s velkou nábožností a úctou pohřbeno v klášteře sv. Františka v kapli Panny Marie před hlavním oltářem.

Lid český ctil Anežku již za života jejího jako světici, když pak ona zemřela, býval hrob její obklopen zástupy ubožáků, hledajících pomoci v rozmanitém soužení. A Bůh, jenž milou tuto služebnici svou již za živa vyznamenal mocí divotvornou, oslavil ji zvlášt po smrti divy, jež na přímlovu její činil. V klášteře sv. Františka onemocněla na smrt řeholnice Dominika. Když pak jedna ze sester přinesla plášť zesnulé abatyše Anežky a přikryla jím umírající Dominiku, probrala se tato po chvíli ze smrtelných mrákot, nabyla síly, a okřála dokonale. Pověst o tomto náhlém ozdravění i o jiných milostech, jichž lidé v klášteře Anežčině dosáhli, rozšířila se záhy po veškeré zemi, a lid Pražský jal se klášter ten nazývati obecně „klášteřem sv. Anežky“. Kromě krále Václava I. byly v tomto klášteře z královské rodiny Přemyslovců pohřbeny ještě r. 1285. Kunhuta, nešťastná vdova po Přemyslu Otakarovi II. a potom po panu Závíšovi z Rožmberka, a r. 1296. druhorozená dcera Otakara II. Anežka, vdova po Rudolfovi Rakouském, která od r. 1290. v klášteře tom v rouchu řeholním žila. O Juditě, manželce krále Václava II., vypravuje se,

že když dceruška její jižjiž umírala, ona vzavši útočiště ku blah. Anežce, položila dítko svoje na hrob její, a že dítko náhle ozdravělo. Podobně důvěřovala v mocnou přímluvu blah. Anežky i královna Eliška, poslední Přemyslovna. Když synáček její Václav, potomní slavný císař a král Karel IV., na hradě Loketském těžce onemocněl, utekla se Eliška vroucí modlitbou ku blah. Anežce a vyprosila králevičovi zdraví. Proto byla Eliška horlivou ctitelkou blah. Anežky a jala se usilovati o to, aby ji Církev za svatou prohlásila. Na ten účel svolala r. 1328. valnou schůzi duchovenstva a měšťanstva Pražského, kde složená a podepsána žádost ku papeži Janu XXII. v této příčině. Když pak Eliška r. 1330. zemřela, staral se Karel IV., zbožný ctitel blah. Anežky, aby Stolicí apoštolská prohlásila ji za svatou. Vyjednávání v této věci počatá nebyla dovršena a Karel IV. odporučil na smrtelném loži synu svému Václavu IV., aby o vyřízení záležitosti té usiloval, což se však nestalo. Toliko řád křižovníků s červenou hvězdou dostal na počátku 14. století dovolení od papeže, aby směl každoročně konati církevní slavnost blahoslavené zakladatelky v den úmrtí jejího, 2. března. Nastalé války a bouře husitské v XV. století obrátily zřetel k jiným věcem. Za bouří těch byly Klarisky z kláštera svého v Praze r. 1420. vyhnány a uprchly do Týnce u Loun, kde v klášteře sester svých pod ochranou pánů ze Žirotína zůstaly. Zatím vypleněn od husitské luzy klášter sv. Františka v Praze a zůstal po 136 let pustým a zanedbaným. R. 1436. obnoveno snahou Týneckých Klarisek v Římě jednání v příčině svatořečení blah. Anežky, avšak bez výsledku, poněvadž ve spustošeném klášteře na Františku nebylo možno nalézti hrob a ostatky blahoslavené zakladatelky jeho. Proto vyslovil r. 1455. Litoměřický probošt Jan Papoušek proroctví, že „zemi České nastane blahá doba pokoje a požeňování, až tělo blah. Anežky nalezeno bude“. V XVI. století ujali se Minorité od sv. Jakuba na čas bývalého kláštera Menších bratří na Františku, a r. 1556. dostal se klášter ten v držení Dominikánů z kláštera sv. Klementa u mostu, jež postoupili Tovaryšstvu Ježíšovu. Dne 15. února 1611 přepadla protestantská luza Pražská klášter blah. Anežky, ztrýznila tamnější mnichy a vyplenila i zpustošila svatyně a budovy klášterní. R. 1626. odstěhovali se Dominikáni odtud do nového kláštera svého u sv. Jiljí na Starém městě, a příštího roku 1627., po 207 letech, vrátily se duchovní dcery sv. Kláry z Týnce do kláštera blah. Anežky v Praze. Jednou z předních péčí jejich bylo vypátrati ostatky blahoslavené zakladatelky své, avšak hledání r. 1636. a r. 1643. nevedlo k žádoucím cílům. Nad to byl celý klášter sv. Františka hrozně zpustošen a na díle i pobořen strašným požárem, dne 21. června 1689 od francouzských paličů založeným, a potom jen nuzně obnoven, a posléze r. 1782. zrušen. Od té doby zavládla v posvátných místnostech staroslavného kláštera toho ohavnost spušštění, nad kterouž podnes každý Čech katolík hořekuje.

Smutno až k pláči jest ve zrušeném a znesvěceném klášteře sv. Františka, avšak památka blahoslavené zakladatelky jeho nezahynula mezi námi. Čeho dovolávali se předkové naši již ve XIV. století, totiž aby dostalo se nábožné úctě lidu českého ku blahosl. Anežce církevního schválení, toho dočkali jsme se my. Roku 1874. potvrdil papež Pius IX. slavně úctu, kterou Čechové již po staletí vzdávají blah. Anežce a povolil ji pro veškeren katolický svět. První veřejná slavnost této blahoslavené patronky naší konala se s mnohou slávou v Praze a po celých Čechách r. 1876.

Bývalá kaple Panny Marie v klášteře sv. Františka, kde blah. Anežka pohřbena byla, sesula se za požáru r. 1689., tak že zbyla z ní pouze jižní podélná zeď s náběžníky klenbových žebér.

Nyní jest na tomto místě truhlářská kůlna. Hrob blah. Anežky není posud nalezen. Pouze v královském zámku Eskuriálu ve Španělech chová se v pokladnici chrámové jediný nám známý ostatek z těla blah. Anežky, totiž dolní čelist její, kterouž donesla tam z Prahy vdova po císaři a králi Českém Maxmilianu II. Marie, dcera císaře Karla V., princezna španělská, jež ovdověvši r. 1576. vrátila se z Prahy do Španěl. Dcera její Johanna vstoupila v Madridě do řehole sv. Kláry a nařídila v poslední vůli, aby ostatky svatých, jichž měla hojný počet, dány byly do Eskuriálu. Mezi těmito ostatky svatých byla také dolní čelist blah. Anežky České.

Na omšené zdi starého kláštera na Františku stojí nad branou ve výklenku socha zakladatelky tohoto někdy posvátného českého Assisi s nápisem na podstavci: „Svatá Anežka“. Dej Bůh, aby tento, památkou blahoslavenky té posvěcený, slavnými dějinami ozářený, a po stránce umělecké drahocenný klášter opět byl vyčištěn a obnoven! A ježto dle starého proctví vlasti naší nastane zlatá doba tehdy, kdy hrob blahosl. Anežky nalezen bude, prosmež Boha, aby dal se nám dočkatí štěstí toho. Následujme bl. Anežku v ctnostech jejích a vzývejme ji o mocnou přímluvu její u Hospodina*).

Dne 2. března koná se ještě památka sv. Simplicia papeže, sv. Ceady, biskupa v Anglii, sv. Karla příjmím Zbožného, syna sv. Kanuta II., krále, a j.

*) Anežka, slavná Přemyslovna, blahosl. prvá starší sestra chudých panen sv. Kláry. (Od Václ. Štulce, probošta Vyšehradského.) V Praze, 1872.

Dne 3. března.

Sv. Kunhuta, císařovna.

✱ Z Římskoněmeckých císařů, kteří průběhem tisíce let vystřídali se na trůně Karla Velkého, chová Církev katolická v požehnané památce obzvláště Jindřicha II. z domu Saského, kterýž samojediný z nich všech obecně ctěn a uznán jest za svatého. S nemenší úctou pak oslavuje Církev panenskou choť jeho, světici Kunhutu.

Kunhuta (Kunegunda) byla dcera hraběte Ardenského a Lucemburského Sigfrida a manželky jeho Hedviky. Nábožní rodičové vychovávali dcerušku svou ve víře a bázni Boží velmi pečlivě. Kunhuta rozvíjela se pod ochranou jejich ve spanilou dívku, kteráž záhy vynikala svatými ctnostmi křesťanskými, něžnou láskou ku Kristu Pánu a přesvaté Matce jeho, pokorou, stydlivostí a účinnou láskou ku bližním. Dospěvši v pannu, neměla vřelejšího přání, leč aby mohla po celý život svůj v panenské čistotě sloužiti Bohu. Toto přání naplnil jí Bůh podivuhodným způsobem. Rodičové zvolili jí za chotě Bavorského vévodu Jindřicha. Pokorná dcera uposlechla rodičův a byla hotova Jindřichovi podati ruku, avšak před sňatkem svěřila mu úmysl svůj před světem bedlivě tajený, i slib Bohu učiněný, a nábožný Jindřich schválil jej a zavázal se podobně Bohu slibem ustavičného panictví. Na důkaz upřímné vůle daroval po sňatku Kunhutě drahocenný kříž, jehož ona potom nad míru si vážila. Manželství obou těchto světců bylo vzácným zjevem milosti Boží, jímž osvědčilo se, že člověk s milostí Boží dovede i největší oběť podniknouti a pout tělesnosti se zbaviti. Jindřich a Kunhuta zůstali slibu svému až do smrti věrni, žijíce ve svaté nadpřirozené lásce k Bohu v neporušeném panenství.

Dne 3. září 1002 byl Jindřich v Cáchách zvolen za Německého krále, a téhož ještě roku byla také panenská choť jeho Kunhuta v hlavním chrámě Paderbornském ozdobena korunou královskou. Povznesena na nejvyšší vrchol moci a slávy pozemské, byla Kunhuta nad míru šťastna, že dle přání srdce svého může konati mnoho dobrých skutků ku cti a slávě Boží, ku zvelebení Církve sv. a ku blahu svých bližních. An choť její o blaho říše pečoval a štítem Církve katolické byl, modlila se a rozjímalas Kunhuta v tiché komůrce své, starala se o chudé a nemocné, ujímala se lidí nevinně

pronásledovaných, bránila zločinům a neřestem, budovala chrámy, kláštery a domy křesťanského milosrdenství, a sama hotovila pro svatyně bohoslužebná roucha. Až podnes chová se v Německu v mnohých chrámech Páně veliký počet posvátných obrazů, bohoslužebných rouch a nádob jakožto darů této svaté královny, kteráž, aby ku cti a slávě Boží mohla štědrou býti, ve své domácnosti co nejvíce se uskrovňovala. Sv. Jindřich upsal jí jakožto svatební dar svůj také pozemek v Horní Falci u hranic Českých, jež ona potom r. 1007. věnovala na založení nového biskupství Bamberského.

Roku 1013. vypravil se sv. Jindřich s chotí svou v čele vojska do Italie. Podrobiv si zpupné Lombardsko přibyl do Říma, kdež dne 14. února 1014 od papeže Benedikta VIII. za císaře Římského korunován byl. Rovněž byla sv. Kunhuta korunou císařskou ozdobena.

Po letech nezkaleného štěstí dopustil Bůh na Kunhutu těžkou zkoušku. Několik zlomyslníkův odvážilo se vrhnouti na ni mrzké podezření, jakoby ona se byla zpronevěřila manželské věrnosti i panenské čistotě, k níž slibem se zavázala. Nábožný císař zhrozil se těchto pomluv, Kunhuta však, zvěděvši o nich, nedbala jich a mlčela, jsouc si vědoma své nevinnosti. Když však hanebné pomluvy ty čím dále více se šířily a císař proto nepokojným se stával, zalekla se i Kunhuta a přemítala, co činiti má. Srdce její, čisté jako zlato, bylo odhodláno, tiše a trpělivě snášeti protivenství pro spravedlnost, avšak Kunhuta byla císařovnou a nesměla tudíž mlčeti, když zlomyslníci pomluvami svými sužovali císaře a dávali tím i veřejné pohoršení lidu. Dle tehdejších názorů nemohla Kunhuta osvědčiti nevinnost svou jinak, než veřejnou očistou či soudem Božím. Tyto středověké soudy Boží čili ordalie zakládaly se na pevné víře a důvěře, že Bůh nedopustí, aby na světě nevinnost podlehla, třebas by i zázrakem zakročiti měl. Právní tento názor byl tehdáž v Němcích všeobecný.

Stolice apoštolská bojovala vždycky proti ordaliím jakožto hříšnému vyzývání a pokoušení Boha, nemohouc však rázem očisty zrušiti, snažila se aspoň je zmírniti a obmezovati. K tomuto právnímu prostředku, té doby obvyklému, vzala útočiště i Kunhuta, aby nevinnost svou veřejně s pomocí Boží osvědčila. Byloť jí usouzeno, aby kráčela bosa po rozžhavených radlicích. Provázena císařem, mnohými knížaty, svědky i zástupem lidu, odebrala se Kunhuta do chrámu na mši sv., kde Tělo Páně přijala a kněz nad ní předepsané modlitby

vykonal. Zatím učiněny přípravy k provedení právní očisty. Devět rozežhavených radlic položeno těsně řadou vedlé sebe na podlaze. Za modliteb a vzlykotu shromážděného lidu povstala potom císařovna a s pevnou myslí učinila patnáct kroků bosýma nohama po rozpáleném železe, bez nejmenšího úrazu. Na šlapadlech jejích neshledáno žádných popálenin. Lid jásal velebě Boha i ctnost milované císařovny, a manžel Jindřich odprosil ji veřejně a žil s ní od té doby opět ve svaté svornosti. Vážilť si Kunhuty ještě více a ctil ji jako světici, jejíž nevinnost sám Bůh zázračně osvědčil.

Nábožná Kunhuta jednoho času těžce se roznemohla. V této nemoci učinila slib, že založí panenský klášter řehole sv. Benedikta, dá-li jí Bůh z nemoci té okřátí. Ozdravěvši dostála potom slibu tomuto. Vystavělať a nadala štědrostí právě císařskou klášter v Kaufungách v Hesensku, nedaleko Kaselu. Dříve však, nežli krásné dílo toto dovršila, zemřel dne 13. července 1024. svatý manžel její císař Jindřich II. Umíraje, podal Kunhutě ruku, a řekl přítomným jejím příbuzným: „Tuto, kterouž jste mně odevzdali navracuji vám a Kristu Pánu jakožto pannu.“ Zesnuv blaženě v Pánu, byl pochován v biskupském chrámě Bamberském. Kunhuta dala za něho na mnohých místech konati služby Boží a modlitby i rozdati mnoho almužen, a rozhodla se, že dá úplně výhost světu a ztráví zbytek života svého v řeholi. Zatím byl dostavěn klášter v Kaufungách. Kunhuta ustanovila, aby byl ve výroční den smrti chotě jejího slavně posvěcen, zároveň pak umínila si, téhož dne sama vstoupiti do něho.

Ku slavnosti té pozvala valný počet biskupů, opatův a a pánů. Když nadešel slavný ten den, odložila vdovský smutek svůj a oděla se v císařský háv. Při slavné mši sv. obětovala na oltář částku svatého kříže Páně, když pak jáhen odzpíval evangelium, přistoupila k oltáři, záříc drahými kameny a zlatem, složila korunu a císařský nachový plášť i všecky šperky svoje, dala si vlasy ostříhati, oděla se v černé řeholní roucho, a přijala od biskupa závoj a prsten, znak to zasnoubení s Kristem Pánem. Tak odřekla se Kunhuta navždy tohoto světa. V klášteře samém žila dle pravidel řeholních pokorně a přísně jako všecky ostatní sestry, nelišíc se ničím od nich.

Podrobovala se ochotně domácí kázni, konala všecky uložené práce, a spokojovala se tvrdým lůžkem i prostičkou stravou. Ochotně a ráda sloužila sestrám nemocným a těšila

je, a modlíc se i rozjímajíc dlouho do noci, popřávala si jen krátkého odpočinku. Tak svítila všem spolusestrám svým pravou pokorou, nábožností, sebezapíravostí a upřímnou láskou. Nebylať již více císařovnou, leč jen skromnou řeholnicí.

Patnácte let sloužila světice Kunhuta v klášteře nebeskému choti svému. Roznemohši se posléze smrtelnou nemocí, přijala naposled nábožně sv. svátosti u přítomnosti zarmoucených sester. Okolní lid sbíhal se davem ku klášteru, uslyšev, že svatá císařovna umírá, a modlil se za ni. Zpozorovavši Kunhuta, že sestry přichystaly jí drahocenný, zlatem tkaný rubáš, řekla mdlým hlasem: „Odneste ten šat, neníť mým. V takovém rouchu zasnoubila jsem se choti smrtelnému, nyní pak zahalte mne rouchem řeholním, v němž choti nebeskému věrnost jsem zaslíbila, a uložte mne vedle bratra a pána mého, jenž volá mne již k sobě do nebe!“ Domluvivši, zesnula v Pánu dne 3. března 1040. Dle žádosti své byla pohřbena v hlavním chrámu Bamberském po boku svatého chotě svého. Bůh oslavil panenskou Kunhutu mnohými divy za živa i po smrti, pročez prohlásil ji papež Innocenc III. r. 1200 za svatou.

Jméno sv. Kunhuty bylo starým Čechům dobře známo. Král Václav I. měl za manželku dceru krále Německého Filipa Staufovce Kunhutu, kteráž mu porodila syna a nástupce Přemysla Otokara II., tento pak oženil se s Kunhutou (Halickou) a zplodil s ní prvorozenou dceru Kunhutu, kteráž byla nejprv Klariskou u sv. Františka v Praze, potom manželkou knížete Mazovského, a posléze slavnou abatýší sv.-Jirskou v Praze. Hlavní farní chrám Nového města Pražského vystavěný za panování Karla IV. řádem křížovníků s červenou hvězdou, zasvěcen jest netoliko sv. Jindřichovi, nýbrž i sv. Kunhutě. Na hlavním oltáři tohoto chrámu nalézá se znamenitý obraz od Jana J. Heintsche, na němž vylíčena jest soudní očišťa sv. Kunhuty.

Jak bolestno bylo cudné, panenské Kunhutě, slyšeti hrozné pomluvy, které zlomyslníci o ní rozšiřovali! A přece zůstala klidnou a mlčela, snášejíc trpělivě protivenství pro svou spravedlnost, a nastoupila teprv z donucení cestu ku své obraně, aby zamezila obecného pohoršení. A když Bůh sám nevinnost její osvědčil, nemstila se pomluvačům svým, nýbrž odpustila jim. Tak následovala Krista Pána, jenž klidně a trpělivě nesl potupu a hany svých nepřátel, odpustil jim a

umíraje, modlil se za ně. Křesťan, jsa zlými lidmi pomlouván a osočován, nejraději dle příkladu sv. Kunhuty mlčí, věda, že soudcem naším a znatelem všech tajností našich jest Kristus Pán, jenž dobře ví, kdo křivdu činí a kdo jí trpí, a jenž souditi bude spravedlivě vinného i nevinného. Jest ovšem dovoleno, ba jest přímo povinností naší, abychom cti a dobrého jména svého hájili proti pomluvačům, nactiutrhačům a křivým žalobcům, avšak jen tehdaž, kdyby mlčení naše škodilo bližním a působilo zjevné pohoršení, aneb přímo ku zkáze naší vedlo. Tak sv. Pavel byl hotov, raději umříti, nežli aby kdo chválu jeho vyprázdnil (I. Kor. 9, 15.), t. j. jej zlehčil a dobré jméno jeho zničil. Tak i sv. Kunhuta podrobila se soudní očistě, aby zamezila převelikého pohoršení v lidu, ušla veřejnému zahanbení, a milovaného chotě svého zbavila bolestného zármutku.

Dne 3. března koná se také památka sv. Marina muč., sv. Kamily panny, sv. Ticiany biskupa, a j.

Dne 4. března.

Přenesení sv. Václava, mučedníka, dědice země České.

Obyčej, světiti svátky mučedníkův a vyznavačů Kristových, povstal již ve čtvrtém století. A sice slavila Církev a slaví až posud úmrtní dny svatých a světic Božích, považujíc právem tyto dny za narozeniny jejich, ježto vyvolenci Kristovi smrtí časnou narodili se ku slávě nebeské a vešli do života věčného. Pravíť sv. Augustin: „Kromě sv. Jana Křtitele neslaví se narozeniny žádného jiného světce, nýbrž oslavují se ty dny, v nichž vyvolenci Boží přetrpěvše soužení vezdejší a zvítězivše nad světem, odešli na věčnost.“

Kromě výroční památky blahoslavené smrti sv. vyznavačův a mučedníků Kristových bývaly v jednotlivých zemích nábožně slaveny také výročnice přenesení sv. ostatků jejich z prvotných hrobů na jiná místa, kde ostatky ty ku veřejné úctě uloženy byly, a kde je Bůh zázraky oslavil. Tak koná se od starodávna v Čechách dne 4. března památka přenesení těla umučeného knížete a dědice země České sv. Václava ze Staré Boleslavi do Prahy, a uložení jeho ve chrámě sv. Víta.

Milý kníže náš sv. Václav byl zrána dne 28. září 935 ve dveřích chrámu sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi od bratra Boleslava a služebníků jeho pro náboženskou hor-

livost svou úkladně zavražděn. Matka jeho Drahomír, kteráž od mučednické smrti sv. Ludmily zatím celá se změnila a tehdaž v Boleslavi trvala, uslyševši o vraždě, přiběhla ku chrámu, a hořce plačíc zulíbala mrtvé tělo a sbírala údy jeho. Poněvadž však rozzuřený Boleslav i o její život ukládal, nečekala pohřbu, nýbrž utekla spěšně do Charvát, sousedících s územím Pšovánů. Vrahové, jež Boleslav za ní poslal, aby ji usmrtili, nedostihli ji.

Ku pohřbu sv. Václava byl do Staré Boleslavi povolán kněz Pavel, učeň sv. Methoděje, někdy kaplan sv. Ludmily, jenž i tuto světici před čtrnácti lety na Tetíně pochoval. I pohřbili ctné tělo dobrého a spravedlivého panovníka, ctitele Božího a milovníka Kristova v témže chrámě sv. Kosmy a Damiana, u jehož dveří on došel koruny mučednické.

Mučednická krev, kterou sv. Václav za víru Kristovu prolil, byla od Boha zvláštním divem oslavena. Téměř všechny starobylé legendy sv. Václavské vypravují, že známky krve té, kteráž úpěla na Boleslava jako někdy krev Abelova, žádným namáháním nemohly smazány býti. Vida to bratrovrah Boleslav, zajisté na přímluvu svatého bratra svého obrátil zatvrzelé srdce svoje ku pokání, litoval upřímně hrozného vraždy, kterouž se poskrnil, i jiných mnohých hříchů svých, a jal se horlivě modliti k Bohu i svatému bratru svému Václavu. Pokání jeho bylo upřímné a trvalé; stal se kníže Boleslav I. jedním z nejvýtečnějších panovníků Českých, ačkoliv pro hroznou bratrovraždu zůstalo mu v dějinách příjmí Ukrutný.

Po třech letech poslal Boleslav sluhys svoje, aby převezli tělo sv. Václava do Prahy, což stalo se dne 4. března 938 (nebo 939). Za tiché noci otevřen se strachem hrob svatého mučedníka, a vzácné tělo jeho vyzdviženo a položeno na vůz. Legendy vypravují, že Bůh svaté tělo to cestou do Prahy oslavil zázraky, zejména že vůz, na němž ono leželo, podivným způsobem dostal se na druhý břeh rozvodněného potoka Rokytnice (u Libně blíže Prahy), kde most povodní stržen byl; dále, že koně pod hradem Pražským se zastavili a z místa nemohli, ani když dostalo se vozu se svatým tělem přípreže, ani když Boleslav s pláčem přišel, na kolena sklesl, a třesa se, prosil za odpuštění zločinu svého; až konečně povoláno duchovenstvo, jež s lidem k Bohu se modlilo a svatého knížete Václava vzývalo; tu teprv pohnul se vůz a dojel u velikém průvodu lidu do hradu Pražského. Vstoupivše do chrámu sv. Víta, ježž někdy sám sv. Václav založil, otevřeli po ná-

božných modlitbách rakev s tělem svatého knížete, shledali je neporušeným, vložili do nové stkvostné rakve, a pochovali je po pravé straně oltáře sv. Víta.

Lid český jal se umučeného knížete Václava hned po smrti jeho ctíti a vzývati jakožto světce a mocného ochránce svého u Boha. Tato veřejná úcta podněcována byla zprvu oněmi divy, které se sběhly s krví sv. Václava ve Staré Boleslavi, a potom mnohými zázraky, jež dály se u hrobu jeho v Praze, tak že přicházeli k tomuto oslavenému hrobu poutníci nejen z Čech, nýbrž i z dalekých krajin, hledající nadpřirozené pomoci v rozličných potřebách svých. Svatý Václav, kníže, apoštol, mučedník a dědic země České, stal se na všechny časy chloubou a radostí národa našeho. Živá katolická víra přiměla naše předky k tomu, že nazvali jej dědicem země České. Slovo „dědic“ značilo starým Čechům vlastníka a pána. Jako v Zákoně Starém Hospodin byl králem a pánem lidu vyvoleného, tak staří Čechové pokládali sv. Václava za pravého a vlastního pána a majetníka země České. Knížata a králové Čeští považovali se za pouhé dočasné náměstky sv. Václava na trůně zemském. Tento biblický názor měl zejména Otec vlasti Karel IV., a proto choval tak hlubokou a něžnou úctu k tomuto křesťanému patronu svému.

Sv. Václav byl starým Čechům knížetem, ochráncem a soudcem. Proto požíval oslavený hrob jeho práva útočistného, tak že když vinník či k soudu pohnaný k tomu hrobu se utekl, nesměl býti vzat, pokud se tam zdržoval. Bylť tam pod ochranou sv. dědice zemského, bylť jeho hostem, a proto nikdo nesměl se ho dotknouti. A ježto sv. Václav ani na věčnosti nepřestal býti knížetem a dědicem v Čechách, dávány obrazy a jméno jeho na mince. Již za knížete Jaromíra (1003—1012) vyskytuje se na českých mincích jméno sv. Václava; za knížete Oldřicha (1013—1037) počalo se raziti na mincích i poprsí sv. dědice; za Soběslava I. (1125—1140) nalézá se obraz sv. Václava netoliko na penězích, ale již také na knížecí pečeti; a král Vladislav I. (1140—1173) dal vyryti na královské pečeti své kolem obrazu sv. Václava významná slova: „Pax regis Wladislai in manu s. Wenceslai“ (Pokoj krále Vladislava v ruce sv. Václava), čímž vložil zemský pokoj do rukou sv. dědice a složil i veškeré právo a pěstování spravedlnosti pod ochranu jeho. Tím způsobem stal se obraz sv. Václava nejstarším znakem země České. Toho obrazu i nápisu užívali na pečetěch svých i napotomní panovníci

Čeští až do Přemysla Otokara II., jenž do královské pečeti dal vyrytí místo obrazu toho podobu lva, ač starý nápis „Pokoj krále Otokara v ruce sv. Václava“ ponechal. Obraz sv. Václava byl posléze ražen na dukátech krále Matyáše (1612—1619) s nápisem: „S. Wenceslaus patronus Bohemiae.“ (Sv. Václav, dědic Český).

Na starobylém početidle zemského soudu českého z XIII. století spatřuje se podoba sv. Václava. Okolo hlavy jest svatozáře a v ní nápis: „S. Wenceslaus.“ Sv. Václav drží v pravici list s nápisem: „S. Wenceslaus citat ad iudicium.“ (Sv. Václav pohání k soudu). Po levé straně obrazu vyplněna jest plocha pečeti ratolestí, a v pravo, u nohou sv. Václava, sedí na stolci soudce zemský. Okolo celé pečeti vyryt jest nápis: „Sigillum justitiae totius terrae s. Venceslai ducis Bohemiae.“ (Pečeť spravedlnosti celé země sv. Václava, vévody Českého). Sv. Václav byl tudíž nejvyšším soudcem v Čechách, on poháněl k soudům, on vynášel rozsudky, a nejvyšší zemský soudce byl pouze jeho náměstkem.

Podobně hájil sv. Václav země České jakožto dědictví svého proti nepřátelům. Proto bývalo kopí sv. Václava noseno do bitev, jako někdy Israelité chodili s archou Páně do bojů. Tak r. 1126. kníže Soběslav I., aby uhájil země České proti králi Lotharovi, dal přinést z kostela Vrbčanského u Plaňan prapor sv. Vojtěcha a připevnil jej ku kopí sv. Václava, a pod touto posvátnou korouhví táhlo české vojsko do boje proti Lotharovi, jež v památné bitvě u Chlumce úplně na hlavu porazilo. Kopí to neseno bylo r. 1260. i do bitvy u Kressenbrunnu, kde Přemysl Otokar II. Uhry porazil. Oboje toto vítězství přikládali Čechové přimluvě sv. Václava. Starobylá píseň sv. Václavská bývala starým Čechům válečným zpěvem, jenž mohutně zazníval, kdykoli do boje táhli. Veškeren veřejný i soukromý život starých Čechů byl prochnut a posvěcen úctou ku sv. Václavu, a národ náš vůbec všecko, co chtěl míti jako své vlastní v obzvláštní cti, obvykl si nazývati sv. Václavským, tciť svou zemi, svůj jazyk, svou korunu, svou katolickou víru. Ve všech zemích Českého státu povstalo nesčetně mnoho chrámů, kaplí, oltářů, soch i obrazů sv. Václavských, ano i za hranicemi českými byl sv. Václav znám i ctěn, a zejména Karel IV. rozšiřoval úctu k němu.

Co se týče Prahy samé, kvetla zde úcta ku sv. Václavu někdy znamenitě. Hrad Pražský nazýván byl hradem sv. Václava a Praha slula městem svatým, z hluboké úcty ku sv.

Václavu, jenž tu někdy panoval, Bohu sloužil a pohřben jest. Nejstarší pečeť města Prahy ze XIII. století ozdobena jest obrazem sv. Václava, an stojí mezi pěti věžemi jako v bráně, máje v pravici tasený meč a třímaje levicí štít s královským lvem českým.

Chrám sv. Víta nazýván byl od r. 1039., kdy do něho kníže Břetislav I. ze Hnězdna přenesl tělo sv. Vojtěcha, též chrámem sv. Víta, Václava a Vojtěcha, a jelikož do neveliké svatyně té zvlášť o slavnosti sv. Václava nemohlo se vměstnati množství poutníků přicházejících tam uctít památku svatého knížete, dal kníže Svytýhněv II. r. 1060. zbořiti tento sv. Václavem zbudovaný okrouhlý kostel, a jal se stavěti novou prostrannou basiliku, kterou potom Vratislav II. dovršil. V tomto novém chrámě byla slovutnou zvlášť kaple sv. Václava na východním konci jižní lodi poboční v místech nynější kaple sv. Václavské. Semo po staletí hrnuli se nábožní Čechové ku hrobu sv. Václava. Mladý králevič Karel Václav dal zhotoviti k ozdobení hrobu toho 12 soch sv. apoštolů ze stříbra nákladem 500 hřiven, které však lehkomyšlný otec jeho král Jan svým věřitelům zastavil. Jeden z rytířů, jenž mu k této svatokrádeži poradil, byl téhož dne v Praze od kohosi zabít, v čemž lid spatřoval trest Boží. Také oslepnutí krále na obě oči brzo potom přičítáno obecně pomstě Boží za zneuctění hrobu sv. Václava. Král Jan změnil se však v posledních letech života svého a učinil r. 1341. znamenité darování chrámu sv. Vítskému, aby byly z něho pořizeny nové nádherné hroby sv. Václava a sv. Vojtěcha a potom aby vystavěn byl nový kůr chrámu. Z darování toho byla nejprv zbudována nynější kaple sv. Václavská v místnostech, kde stávala hrobní kaple tohoto světce ve starém chrámě. Karel zjednal potom novou drahocennou korunu českou, která měla chována býti na hlavě sv. Václava a pročež korunou sv. Václavskou nazvána jest. Kaple sv. Václavská v novém chrámě sv. Vítském byla vysvěcena dne 30. listopadu 1367. Karel dal v ní pokryti zdi zlatem, drahými kameny, perlami a obrazy z umučení Páně a ze života sv. Václava. Již r. 1358 dal Otec vlasti hlavu sv. Václava objati zlatem a učiniti pro tělo sv. dědice rakev z ryzího zlata i ozdobiti ji perlami a drahými kameny, tak že prý na světě nic tomu podobného se nenalézalo.

Nábožná úcta ku sv. Václavu dostoupila vůbec ve XIV. století vrchole a to hlavně snahou Otce vlasti Karla IV. Z té doby máme hojně zpráv o zázracích, jež na hrobě sv. Vá-

clava se sběhly. Tak r. 1338 na svatvečer přenesení sv. Václava jeden Němec mezi několika muži řemesla střeleckého ozval se rouhavěřka: „Toho selského svátku nebudu slaviti.“ Však ihned oněměl a na všech smyslech oslábl. Nazítří soudruhové jeho přivedli jej, an němý byl, ku hrobu sv. Václava, položili jej na zem rozpjatého v podobě kříže, a modlili se. Tu když konečně přinesena jest hlava sv. Václava a postavena jemu na hlavu, vykřikl velikým hlasem, mluvil, vyznal hřích svůj a litoval ho. R. 1351. doveden byl jakýsi muž na rukou i nohou schvácený ku hrobu sv. Václava, a po dlouhé modlitbě a lkání nabyl žádoucího zdraví. Podobně jakási dívka ze Žitavy, která již několik let slepá byla, u hrobu sv. Václava zase prohlédla.

Karel IV. založil r. 1362. oltář sv. Václava v kapitolním chrámě v Cáchách se zvláštním oltářníkem Čechem, aby Čechové do Cách putující měli tam krajana zpovědníka. V Dolním Ingelheimě na Rýně, domnělém rodišti Karla Velkého, založil Otec vlasti r. 1354. chrám a klášter sv. Václava, jež odevzdal kanonii Augustianů Lateranských na Karlově v Praze, výslovně ustanoviv, aby tam dosazováni byli jen řeholníci ryzí Čechové. Ve velechrámě sv. Petra v Římě zbudoval biskup Olomoucký Jan vedlé hrobu sv. Petra oltář sv. Václava. Arcibiskup Jan z Jenšteina uložil jakožto apoštolský legát nad diecésemi Řezenskou, Bamberskou a Míšeňskou slavení svátku sv. Václava také v těchto diecésích, a v kapitolním chrámě Vratislavském býval z nadání arcibiskupa Pražského Jana Očka z Vlašimi svátek sv. Václava slaven dle obyčeje kostela Pražského. Roku 1670. nařídil papež Klement X., aby církevní hodinky na počest sv. Václava pro den 28. září vloženy byly do Římského breviře, a papež Benedikt XIII. vydal r. 1729. zvláštní dekret, že všickni duchovní jsou zavázáni, říkati toho dne hodinky na počest sv. Václava. Takovou měrou rozšířila se úcta k našemu svatému dědici po všem světě katolickém.

Smutných osudů dožil se nádherný hrob sv. Václava v Praze v bouřích husitských, když král Zikmund r. 1420 zlatou rakev sv. Václava i ostatní drahocenné ozdoby z kaple sv. Václavské pobral, a z klenotů těch raziti dal peníze na vyplácení mzdy svým žoldněřům. Nynější mramorový náhrobní oltář sv. Václavský dal zhotoviti r. 1673. arcibiskup Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka. Jako divem ušla záhubě drahocenná koruna sv.-Václavská, památka po Karlu IV., kteráž uložena jest od r. 1791 v korunní komoře, k níž ve-

dou schody z kaple sv.-Václavské ve chrámě sv.-Vítském. V témže chrámě uloženy jsou jakožto vzácné památky po sv. Václavu jeho přilba i drátěná košile a meč, jenž náleží ku korunovačním odznakům království Českého. V pokladnici chrámu sv.-Vítského chová se kromě toho ještě drahocenná monstrance z doby Karla IV. s ostatky svatých, mezi nimiž jest i částka z kosti sv. Václava, dále dřevěný koflík sv. Václava, a červené mešní roucho, zhotovené z pláště sv. Václava.

Někdy po r. 1351., když budovala se nová kaple sv.-Václavská, dal Karel IV. všecky ostatky sv. Václava v chrámě sv.-Vítském od arcibiskupa Arnošta z Pardubic shledati, a na památku této sbírky bývala potom v témže chrámě každoročně dne 27. června konána zvláštní slavnost. Ve chrámě sv. Václava ve Staré Boleslavi chová se z doby Karla IV. vzácná křišťálová nádoba na zlatém podstavci a se zlatým hrdélkem, v níž podnes uchovávala se krev sv. Václava asi v patnácti kuličkách, kterou sv. dědic náš umíraje prolil. Jednu částku svaté krve té vyžádal si císař a král Ferdinand III.

Veliká a nadšená bývala někdy láska a úcta našich předků ku sv. Václavu. Dejž Bůh, aby ona mezi námi opět rozkvetla! V nejnovější době jest patrna šlechetná snaha, aby se to stalo. Nový, krásný chrám na Smíchově u Prahy byl posvěcen na počest sv. Václava; sv.-Vítský velechrám v Praze dostavuje se; hrobní kapli sv.-Václavské, dlouhými věky zanedbané, dostane se důkladné obnovy a výzdoby, a před průčelím nového paláce Musea království Českého v Praze bohdá již za nedlouho bude státi velkolepá socha sv. Václava, kteráž hlásati bude, že Praha posud hlásí se ku sv. Václavu; že národ náš posud chlubí se tímto svatým dědicem svým, a že pokračovati bude nikoli po širokých cestách nevěry a pláného, mělkého, protináboženského rozumářství, po kterých již tolik národů spělo do propasti záhuby, nýbrž že postupovati bude v zásadách sv. víry Kristovy, ve šlépějích a pod praporem sv. Václava.

Svatý Václave, vévodo země České, rozpomeň se na své plémě, buď naším dědicem a ochrancem, a nedej zahynouti nám ni budoucím!*)

*) Památky Staroboleslavské. Sepsal Jan Kř. Votka. V Praze, 1879.

Dne 4. března koná se ještě památka sv. Lucia papeže, mučedníka, sv. Basina biskupa, sv. Kaja a soudruhů jeho, sv. Hadriana a spolumučedníků, a j.

Dne 5. března.

Sv. Kazimír, králevič Polský.

Životem sv. Kazimíra líčí nám Církev spanilý obraz urozeného panice z krve královské, slovutného svou pokorou a sebezapíravostí.

Polský král Kazimír IV. z rodu Jagelonského zplodil s manželkou svou Eliškou, dcerou Římského císaře Albrechta II. Rakouského, krále Českého a Uherského, třinácte synů a dcer. Třetím synem jeho byl Kazimír, jenž narodil se v Krakově dne 3. října téhož roku 1458., kdy Poláci dobyli slavného vítězství nad řádem německých rytířů. Nábožná královna Eliška považovala za nejhlavnější povinnost svou, vychovávatí svoje děti v bázni Boží. Pod její pečlivou ochranou prospíval Kazimír nade všecky bratry a sestry svoje. Pacholetská léta jeho plynula v tiché domácnosti matčině. Již záhy stal se svou vážnou myslí a laskavou povahou miláčkem všech, kdož ho poznali. Schopnosti mladého Kazimíra rozvíjely se utěšeně. Králevič osvědčoval již v útlém věku svoje povolání ku vysokému stupni křesťanské dokonalosti. Byl vážný; vyhýbal se hrám a zábavám, v nichž bratří jeho si libovali; vystříhal se každého drsného slova a jakéhokoli skutku, na němž i nejmenší stín hříchu byl by spočinul, a prodléval nejraději na modlitbách v chrámu, odkud nejednou vychovatel musil jej odvésti k obědu, na nějž nábožný jinoch zapomenul.

Roku 1471. zvolili Čechové na Kutnohorském sněmu jednohlasně Vladislava, nejstaršího syna krále Kazimíra IV. králem Českým. Na ten účel přijelo poselstvo české do Krakova, a po vyjednání výminek prohlásil Vladislav ve slavném shromáždění na hradě Krakovském u přítomnosti rodičův i bratří a sester svých, dne 16. června, že volbu přijímá. Sotva pak králevič Kazimír rozloučil se s milým bratrem Vladislavem, jenž do Prahy odjel, byl vyzván, aby přijal volbu za krále Uherského. Téhož roku 1471. totiž došlo v Uhrách spiknutí nespokojené šlechty proti králi Matyášovi Huňadovci,



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Kazimír,
kralevič Polský.

a Polský král byl požádán, aby dal Uhrům mladého králeviče Kazimíra za krále. Otec svolil k tomu a vypravil syna v čele vojska do Uher. Mladičský Kazimír vyjel tudíž dne 2. října z Krakova a táhl s vojem svým mimo Košici a Jager až k Hátváru několik mil od Budína, kde stanul dne 2. listopadu. Avšak výprava tato vzala záhy konec nezdařilý, neboť Matyáš stáhl zatím všechno vojsko svoje a rozdvojil protivníky své tak, že když Kazimír do Uher vtrhl, skoro nikdo k němu se nepřidal. Proto neodvážil se Kazimír rozhodného boje s Matyášem, a odtáhl k Nitře, kteréžto město bylo mu od Ostrihomského arcibiskupa otevřeno. Tu pak začalo se vojsko jeho roztrušovatí, a když blížil se Matyáš táhna za Poláky od Budína do pole, zůstavil Kazimír v Nitře posádku a vrátil se po nejkratší cestě s ostatním vojskem ku Krakovu.

Králevič Kazimír přišed domů, vyslovil se, že nepřeje si již více žádné koruny, kteráž by krví poddaných zbarvena a vydobyta byla, nýbrž že raději domáhati se bude koruny křesťanských ctností a života věčného. Poněvadž pak královský otec rozmrzen a rozhněván byl, že plány jeho v Uhrách se mu nezdařily, odebral se králevič na nějaký čas na vzdálený hrad, kde dle přání srdce svého v pobožnosti žil.

Kazimír dav výhost tomuto světu i všem jeho požitkům, chránil se bedlivě každého hříchu a stkvěl se na královském dvoře otce svého ušlechtilými ctnostmi křesťanskými. Pohrdaje přepychem i pohodlím, krotil tělo svoje i žádosti jeho; nosil pod rouchem královským hrubý kající šat, spával vedle lůžka na holé zemi, a zachovával přísně a zevrubně všechny Církvi ustanovené posty. Kdykoli churavěl a bylo mu raděno, aby od přísného postu upustil, říkával, že zkušenost ho naučila, že když léky nepomáhají, ani požívání masitých pokrmů nemocnému neprospívá. Často vstával v noci aneb záhy z jitra a odcházel z hradu ku dveřím některého kostela, kde kleče na stupních modlil se, až dvěře ku službám Božím se otevřely. Mši sv. býval přítomen s příkladnou nábožností, která každého hluboce dojala. Obzvláštní úctu choval Kazimír ku tajemství utrpení a bolestné smrti Krista Pána a k Rodičce Boží Marii Panně. Pozdě do noci rozjímal každodenně o umučení Páně a trávil celé hodiny na kolenou před nejsvětější Svátostí oltářní, říkávaje, že před oltářem nalézá více zotavení, než v jakékoli zábavě. Marii Pannu nazýval svou nejmilejší matkou, mluvil rád o její důstojnosti, svatosti a mocné přímlově, a složil jí ku počtě překrásný chvalozpěv „Omni

die dic Mariae mea laudes anima“ (Každého dne pěj Marii chvalozpěvy duše má), jejíž zvučným hlasem ku vzdělání lidu často prozpěvoval.

Úzkostlivě bděl svatý králevič nad panickou čistotou svou, k níž Bohu slibem se zavázal. Prostředky k zachování této vznešené ctnosti byly mu půst, zapírání sebe sama, stálá modlitba, časté přijímání svatých svátostí, a utíkání všech blízkých příležitostí ku hříchům tělesným. Učinilť s očima a ušima svýma smlouvu, aby neviděl a neslyšel nic nečistého, i smlouvu se srdcem, aby nepocítilo a nepožádalo, co poskvřňuje lesk cudné duše. Panickou čistotu pokládal sv. Kazimír za nejkrásnější květ ve věnci sv. ctností a nedal se nikterak přemluvit, aby do stavu manželského vstoupil, ani když otec mu doličoval, že by tím prospěl rodině královské, ani když lékařové předstírali, že by život svůj takto si prodloužil.

Dle stavu svého pohyboval se Kazimír ve vznešených společnostech vážně a důstojně, ku prostému lidu pak choval se laskavě. Byl rozvážný ve slovech, mluvě jen málo a varuje se každého slova zbytečného. Chudobné lidi miloval jako otec, rozdával jim všecky důchody svoje a sloužil jim osobně. Ujímal se zvláště horlivě poddaných, nevinně od pánů utiskovaných, přednášel stížnosti jejich před soudy, hájil jich a dopomáhal jim ku spravedlnosti, nic nedbaje hněvu nespravedlivých utiskovatelů. Když mu vytýkáno bylo, že nesluší se, aby králevič ku prostému lidu takto se snižoval, odpověděl: „Kristus, Syn Boží a král všech králů sestoupil se svého trůnu nebeského a učiněn jest chudobným, aby nás obohatil. Slovem i příkladem svým poučil nás Spasitel, že kdo chudým slouží, jemu samému slouží.“

Při vši svatosti své byl Kazimír povždy pokorným, považuje se za velikého hříšníka a živ jsa ustavičně ve svaté kajinosti.

Svatý králevič churavěl často a byl posléze zachvácen prudkou horečkou. I přijal naposled svaté svátosti, vzal třesoucí se rukou kříž, políbil jej zsinajícima rtoma, a vypustil svatou duši svou dne 4. března 1484. Zesnul v Pánu maje teprv 25 let života svého, v hlavním městě knížectví Litevského Vilně, kde posléze z vůle otce svého žil. Tělo jeho pohřbeno bylo v hradním chrámě pod oltářem Matky Boží, jejímž vroucím ctitelem zesnulý králevič byl. Bůh oslavil ho mnohými zázraky na hrobě jeho, k němuž věřící jali se záhy putovati, pročež papež Lev X. prohlásil Kazimíra za svatého, a Polska i Litva vyzývá ho od té doby jakožto patrona svého.

Po 120 letech, r. 1604. otevřen byl u přítomnosti biskupa, kapitoly a obyvatelstva města Vilna hrob sv. Kazimíra, a tělo jeho shledáno neporušeným, na prsou jeho pak nalezen byl dobře zachovaný, rukou jeho napsaný chvalozpěv o Marii Panně, jenž podnes znám jest po celém světě katolickém jakožto vzácná památka po milém světci tom z královské krve Jagelonské. Ku počtě sv. Kazimíra byl ve Vilně vyzdvižen chrám, kde ostatky jeho odpočívají podnes ve zvláštní, mramorem vyzdobené kapli.

Sv. Kazimír dává všem své spásy dbalým křesťanům vzácný příklad, jak mají cudnosti a čistoty srdce pilni býti. Ani svůdný život na dvoře královském, ba ani domluvy rodičův a námítky lékařů nepohnuly ho, aby byl odstoupil od svého úmyslu, že zachová panickou čistotu neporušenu až do hrobu. Bůh ovšem neukládá všem lidem, aby ve stavu panickém a panenském po celý život setrvali; jestiž ustavičná panenská čistota evangelickou radou, o níž platí slovo Páně: „Kdo může pochopiti, pochop“ (Mat. 19, 12.), avšak každý křesťan jest pod ztrátou věčného spasení zavázán, zachováti čistotu podle stavu svého, nechť si žije v stavu panickém, manželském neb vdovském. Tato ctnost učí křesťana vládnouti tělem ve svatosti a poctivosti, krotiti rozumně žádosti jeho, a zdržovati se všeliké nezřízené smyslné rozkoše. „Nepovolal nás Bůh k nečistotě, ale ku svatosti.“ (I. Thes. 4, 7.) „Prosím vás, bratří, skrze milosrdenství Boží, abyste vydávali těla svá v oběť živou, svatou, Bohu libou.“ (Řím. 12, 1.)

Dne 5. března koná se také památka sv. Theofila (Bohumila) biskupa, sv. Jana Josefa, Františkána, sv. Foky mučedníka, sv. Hadriana mučedníka, sv. Gersima, poustevníka, a j.

Dne 6. března.

I. Blahosl. Bedřich, opat.

Praotcové nynějších Holanďanů, Frisové, vzpírali se dlouho víře Kristově hlavně z nenávisti ku křesťanským sousedům svým Frankům, kteříž usilovali, podmaniti je panství svému. Horlivým missionářům křesťanským podařilo se však posléze přece koncem sedmého století i v tomto národě rozšířiti víru

Kristovu; když pak průběhem osmého století celý národ Frisů stal se křesťanským, honosil se záhy mnohými svěťci a blahoslavenci, mezi nimiž zastkvěl se také blah. Bedřich (Fridrich).

Bedřich pocházel ze vsi Hallumu nedaleko hlavního města západního Friska Leeuwardenu. Rodičové jeho, otec Dodo a matka Suitberga, byli lidé chudobní, avšak poctiví, bohabojní a nábožní. Otec zemřel mu záhy, a ovdovělá matka vychovávala potom sama Bedřicha v bázni Boží. Učila ho modlitbě, poslušnosti a mravnosti, a vodila ho do chrámu Páně. Jako jiní chudobní pacholíci, musil i Bedřich v mládí pásť ovce. Na pastvě bavil se zvláštním způsobem. Zatím, co soudruhové jeho skotačili a různé neplechy provozovali, stavěl si z hlíny a kamenů kostelíčky a oltářičky, hrál si na kněze a odříkával svým ovcím modlitby, jimž od matky se naučil. Ovdovělá Suitberga postarala se o to, aby Bedřich naučil se netoliko čísti, psáti a počítati, nýbrž aby přiučil se již v rodišti svém počátkům jazyka latinského; když pak seznala, že syn její neobyčejnými schopnostmi obdařen jest, poslala ho do Monastýru ve Vestfálsku, kde byly vyšší klášterní školy. Tam prospíval Bedřich ve vědomostech i v bázni Boží. Aby zachoval neporušenou čistotu, ctil a vzýval nábožně Rodičku Boží, sv. Jana Miláčka i sv. Cecilii, jež za své patrony si vyvolil. Dokonav studie, vrátil se do rodiště svého, aby se připravoval ku stavu kněžskému, k němuž nedostávalo se mu ještě zákonitého věku. S bolestí pozoroval nevědomost, surovost a mravní pokleslost svých krajanův, a nemoha ještě kázati, snažil se jim aspoň poněkud prospěti, an svolával k sobě jinochy i muže a učil je počátečným vědomostem i životu nábožnému. Potom přijal svěcení kněžské a stal se spolupracovníkem starického faráře v Hallumu na vinici Páně. Od té doby pracoval neunaveně ku blahu osadníků svých.

Kázal horlivě slovo Boží, učil zanedbanou mládež katechismu, a snažil se, prostý, nevědomý a pověřivý lid nábožensky vzdělati a zušlechtiti. Kdykoli o nedělích a o svátcích zpozoroval mezi osadníky v chrámu Páně shromážděnými mezery, tázal se starostlivě po ostatních, kteříž nepřišli, a vzkazoval jim, že na ně čeká, aby také jim mohl lámati chléb slova Božího. Po smrti faráře Hallumského stal se Bedřich jeho nástupcem. Spravuje odtud sám osadu Hallumskou, pracoval až do úpadu ku věčné spáse svěřenců svých. V duchovní správě seznal, že chudým, sestárlým a nemocným lidem nedostává se často žádného ošetřování, pročez umínil si, že založí

pro tyto chudšasy zvláštní dům křesťanského milosrdenství. Avšak jedné noci měl ve snách zvláštní vidění, jímž pohnut byl ku změně svého úmyslu, tak že rozhodl se založiti na místo špitálu ústav duchovní, jehož členové budou v životě apoštolském trvati, slovem i skutkem o duchovní i tělesné potřeby bližních pečovati, a jim dokonalý příklad bohumilých ctností dávat. Na ten účel odebral se s dovolením svého biskupa do premonstrátského kláštera v Utrechtě, kde řeholním pravidlům se přiučil. Potom obcházel vlast svou a konal s apoštolskou horlivostí dílo missionářské. Slovy mocnými ličil na svých kázáních, jak hrozně rozmáhá se v lidu mravní zkaženost, zejména jak žalostně vzrůstají rozbroje a nesváry, loupeže, vraždy a krádeže, žhářství, cizoložství, smilstvo a bezbožnost, hroze, že spravedlivý Bůh trestající pravici svou pozdvihne a lidstvo v nepravostech zabředlé zahubí, jako zahubil Sodomu a Gomorrhú, jestliže lidé ještě v čas se neobrátní a upřímné pokání činiti nebudou. Za tehdejší doby neviděl Bedřich pro lidi mravně pokleslé jiné spásy, leč v klášterích. Říkal, že kláštery mají zde na zemi hříšníky jako v žalářích zavírat, aby lidé ti nebyli po smrti uvrženi do žaláře pekelného. Nadšená kázání jeho obrátila velmi mnoho zatvrzelých hříšníkův a pohnula mnohé z nich, že rozhodli se, vstoupiti do kláštera. Poněvadž však do tehdejších klášterů ve Frisku bývali přijímáni hlavně jen urození a zámožní žadatelé, umínil si Bedřich, založiti nový rozsáhlý řeholní ústav především pro lidi chudé, zanedbané a mravně pokleslé. I vystavěl s pomocí dobrodinců r. 1163. u Hallumu svatyni Matky Boží s klášterem, obklíčil jej příkopem, a nazval Zahradou Panny Marie. Opodál tohoto mužského kláštera získal pozemek, na němž potom zbudoval klášter ženský, jež pojmenoval Betlemem. Sám pak spravoval jakožto opat oba řeholní ústavy, v nichž zachovávala se přísná kázeň řeholní, tak že řeholníci i řeholnice příkladem a působením svým stali se požehnáním celé okolní krajiny. V obou klášterích žili lidé ze všech stavů; byliť tam útlí jinoši, kteříž neznali zkažených mravů tohoto světa, žili tam však i bývalí světáci a rozmařilci, kteří vyvázli z propasti hříchův a našli v řeholi pokoj v Bohu; žily tam panny i ženy kajicnice a vdovy, všecky pak spojovala řeholní kázeň a svatá láska v jednu rodinu, jejímž laskavým a moudrým otcem byl opat Bedřich.

Po deset let řídil Bedřich obě řeholní družiny svoje. Předvídaje smrt svou, navštívil ještě jednou klášter Betlemský,

svolal řeholnice, a napomenuv jich ku horlivému zachovávání klášterních pravidel, rozloučil se s nimi. Potom sloužil poslední mši sv. v chrámě rodiště svého, kde někdy slavil kněžské prvotiny svoje, a zesnul svatou smrtí dne 3. března 1175 v Zabradě Panny Marie, kde tělo jeho v klášterním chrámě pohřbeno jest. Lid oplakával v Pánu zesnulého opata jako dobrodince a otce svého a jal se s nábožnou důvěrou vzývati ho a putovati na hrob jeho. Na hrobě tomto událo se mnoho zázraků, z čehož jméno blahosl. Bedřicha proslulo nejen v Holandsku, nýbrž i v jiných zemích světa katolického.

Po čtyřech stoletích byl klášter blah. Bedřicha u Halumu od papeže Pavla IV. r. 1570. spojen s nově zřízeným biskupstvím v Leeuwardenu, když pak záplava bludů Kalvinových zničila tyto katolické ústavy, byly ostatky blah. Bedřicha r. 1617. přeneseny do premonstrátského kláštera v Hanavě v Kurhesensku.

Blahosl. Bedřich dával si záležeti obzvláště na křesťanském vzdělání útlé mládeže. Všickni křesťanští rodičové, pěstouni a učitelé měli by pamětlivi býti, že nestačí, učití mládež pouze vědomostem pro život potřebným, nýbrž že mnohem důležitější úlohou jejich jest, naváděti děti a žáky svoje k nábožnosti, bohabojnosti a životu křesťanskému. Tomáš Kempenský dí: „Co prospěje vzdělanost bez bázně Boží? Lepšíť jest pokorný rolník, jenž Bohu slouží, nežli nadutý mudřec, který sebe samého zanedbává, běh nebes vyšetřuje.“ Apoštol sv. Pavel napsal: „Vědomost nadýmá, láska pak vzdělává.“ (I. Kor. 8, 1.). „Kdybych měl prorocství a znal všechna tajemství i měl všeliké umění lásky pak kdybych neměl, nic nejsem.“ (I. Kor. 13, 2.)

2. Sv. Fridolin, věrozvěst Alemanů.

Za doby stěhování se národů ve století pátém, kdy celá pevnina evropská otřásala se bouřemi, požívalo mořem odevšad obklopené Irsko blahého pokoje. Ostrov ten rozkvétal utěšeně náboženstvím Kristovým a plodil hojně ovoce, jež prospělo i Francii a střední Evropě. Ze zeleného Irska zajisté vyšlo množství apoštolských věrozvěstů, kteří světlo víry Kristovy přinesli do zemí obývaných kmeny německými. Ku předním a nejzasloužilejším missionářům irským náleží sv. Fridolin.

Pocházel ze starého šlechtického rodu irského. Od nejútlejšího mládí svého žil v ústraní, čítal pilně v Písmě sv., a připravoval se k úřadu kněžskému; když pak oba rodičové mu zemřeli, rozdal veškeré dědictví po nich příbuzným, chudým, vdovám a sirotkům, jakož i Bůh dává lidem všechno, celé nebe i celou zemi, a jen lásku ku všem sobě samému ponechává. Byv potom na kněžství posvěcen, putoval Fridolin ve vlasti své z města do města a ze vsi do vsi, rozsévaje neunaveně všude símě slova Božího. Avšak horlivý ten rozsévač semene nebeského zpozoroval časem, že lidé z míry ho oslavují, a obával se, aby nevznikla v něm hříšná ctižálost a pýcha; proto zatoužil po cizině, aby mohl víru Kristovu rozšiřovati mezi pohaný. Kdykoli říkáje modlitbu Páně vyslovoval prosbu „Přiď království tvé,“ rozjímal o smutném stavu národů, k nimž království Boží posud nepřišlo, a kteří posud ve tmách a stínu smrti sedí. Posílněn milostí Boží opustil potom Irsko, přeplavil se do Gallie a přišel asi r. 507. do města Poitiersu, kde někdy slavný učitel církevní sv. Hilár byl biskupem a zemřel. V tomto městě usadil se Fridolin a umínil si nejprv hledati ostatky sv. Hilaria, které zasuty byly zříceninami pohrobního chrámu i kláštera tohoto světce, zbořeného již r. 409. od divokých Visigothů. Na ten účel navštívil Fridolin biskupa Poitierského, jemuž oznámil, že byl od sv. Hilaria ve snách napomenut, aby pátral po jeho hrobu a znova vystavěl chrám jeho. Biskup schválil tento úmysl, ustanovil Fridolina opatem budoucího kláštera, a odebral se s ním ku králi Chlodvíkovi I. prosit za podporu na opětné zbudování chrámu a kláštera sv. Hilaria. Král přijal oba muže laskavě, vyhověl žádosti jejich a obdaroval je hojně. Zatím obrátil Fridolin několik pohanů v komonstvě králově na víru křesťanskou.

Fridolin dal potom kopati v ssutinách starého chrámu, nalezl hrob sv. Hilaria, vyzdvihl s velikou radostí ostatky jeho, a začal budovati nový chrám. Po nějakém čase zjevil se mu však sv. Hilarius ve snách podruhé a napomenul jej, aby dílo v Poitiersu začaté ponechal dvěma bratrovci svým, sám pak aby s částkou nalezených ostatků odebral se do země Alemanů na ostrov, ležící v řece Rýně, kde Bůh vykáže mu obor apoštolské činnosti jeho. Tudíž rozloučil se Fridolin s obyvateli Poitierskými a nastoupil cestu, aby vypátral ostrov, o němž nevěděl, kde leží. Na této cestě šířil horlivě úctu ku sv. Hilariovi. Přišel ku řece Mosele mezi Koblencem a Trevírem, vystavěl na břehu jejím kostelík sv. Hilaria (nyní Eller,

farní ves mezi Zellem a Kochemem), jemuž daroval částku ostatků tohoto světce. Odtud putoval do Štrasburku, kde rovněž kostel sv. Hilaria vystavěl. Potom cestoval Burgundskem, navštívil kláštery v Pojuří, založené někdy sv. Románem a učedníky jeho, a zavítal do Churu ve Švýcařích, kde zase chrámek sv. Hilaria zbudoval. Nemoha dověděti se, kde leží onen ostrov, po němž pátral, obrátil se ku Kostnici, plul po Rýně, a našel posléze mezi Basilejí a Zurzachem ostrov Sekkinky, na němž okolní rolníci tehdaž měli pastviny pro stáda svoje. Raduje se, že konečně našel, po čem tak dlouho se pídil, chodil Fridolin po ostrově, hledaje příhodného místa ku založení chrámu. Avšak okolní vesničané vidouce neznámého cizince choditi po pastvinách svých, pokládali ho za zloděje, jenž po stádech jejich slídí, a přepadli i ztýrali a vyhnali ho. I odebral se Fridolin ku franckému králi Dětřichovi a dostal od něho listinu s plnou mocí, aby mohl na ostrově onom stavěti chrám a klášter, a s výhrůžkou, že stihne každého trest smrti, kdoby se odvážil, jemu v tom překážeti. Vrátiv se s několika učedníky pod ochranou královské stráže, začal Fridolin ostrov vzdělávati, dal lámati kámen, káceti stromy a svážeti stavivo. Nejprv vystavěl chrám ku počtě sv. Hilaria a vedlé něho panenský klášter. Po čase povstal tu i klášter mužský, o němž však není jisto, zdaž jej založil sám Fridolin, čili některý z jeho nástupcův, opatů Sekkinkských.

Na mnohých a dalekých cestách svých po území starých Alemanů hlásal Fridolin všude horlivě víru Kristovu, obrátil množství pohanů, a zasloužil si takto právem jména prvního věrozvěsta tohoto národa. Sv. Fridolin zemřel v Sekkinkách dne 6. března 538. Životopisec jeho, mnich Baltherus, podává o něm také tuto zprávu: Fridolin zavítav do nynějšího kantonu Glarusu, dostal od bohatého šlechtice Ursa rozsáhlou planinu, na níž kostel sv. Hilaria vystavěl. Když však štědrý dárce zemřel, bylo Fridolinovi popíráno právo k oné planině, a tu vzkřísil světec modlitbou svou zemřelého šlechtice a přivedl ho jakožto svědka živého k soudu. Kanton Glarus náležel skutečně až do konce XIV. století pod vrchnost panenského kláštera Sekkinkského a obyvatelé jeho byli svobodníky. Až podnes má kanton ten ve znaku svém obraz sv. Fridolina, jenž vypočobňuje se, an mrtvého z hrobu křísí.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Tomáš Akvinský,
učitel církevní.

Sv. Fridolin uměl svou vlídností a opatrností získati si srdce lidská. Okolo kláštera Sekkinkského založil rozsáhlé ovocné zahrady, jež pilně vzdělával. Jednou přelezli chlapci zesou sedních vesnic zahradní zdi, vyšplhali se na stromy a jali se trhati jablka a hrušky. Sotva však okusili sladkého ovoce, ztrnuli strachem, spatřivše ctihodného opata, jenž do zahrady vcházel. Fridolin zastavil se, pohlédl vážně na mladé zloděje, pozoroval s jemným úsměvem jejich strach i rozpaky, a řekl jim: „Ubožáci, máte zajisté hlad, a ovoce je chutné. Nuže, jděte tedy domů, a pěstujte v zahradách svých rodičů ovocné stromy, a budete sami míti chutné ovoce, které i po letech vás těšiti bude. A nyní rychle sestupte a odejděte, aby vás nikdo neviděl a vám nemusil vykládati sedmé přikázání Boží!“

Když sv. Fridolin stavěl svůj klášter na ostrově, bouřili se proti tomu osadníci na levém břehu Rýnu, ač bylo jim co nejprísněji zakázáno, překážeti stavbě té. Tehdáž bylo možno v letních měsících za nízké vody takořka suchou nohou přecházeti od levého břehu řeky na ostrov. Fridolin, nedůvěruje četným nepřátelům nového kláštera, zamezil opatrností svou další jitření v lidu. Dal totiž jedné noci ponořiti nad ostrovem do Rýnu několik smrkových sukovitých kmenů, čímž proud řeky částečně sveden byl do suchého řečiště mezi ostrovem a levým břehem. Když potom nazítří sešel se lid, aby porokoval o této záležitosti, shledal s úžasem, že řečištěm jindy vyschlým proudí řeka, utišil se, a rozešel se v pokoji.

Dne 6. března koná se ještě památka sv. Kolety, panny, řeholnice, sv. Konona mučedníka, sv. Chrodeganga arcibiskupa, sv. Evagria biskupa, sv. Viktora a Viktorina mučedníků, a j.

Dne 7. března.

Sv. Tomáš Akvinský, učitel církevní.

Křesťanský středověk právem honosí se statečnými bohatýry, kteří meč svůj službám víry svaté, ctnosti i mužné cti zasvětili, a na poli válečném nehynoucí slávu obzvláště ve válkách křižáckých proti pohanům Mohamedánům si získali. Větší však chloubou středověku byli velicí křesťanští mudrcové, kteří vnikajíce duchem do hlubin věd, skláněli pokorně hlavy svoje před zjeveným náboženstvím Kristovým. Mezi těmito středověkými mudrci vyniká obrovský veleduch sv. Tomáš Akvinský, jenž podoben jsa slunci, až podnes celý

ohor světa zahřívá teplem svých ctností a osvěcuje září nauky svojí. Již vrstevníci nazývali ho „učitelem andělským.“ Nesmrtelné jméno jeho stkví se v Církvi katolické na vysokém svícnu a nebude nikdy zastíněno.

Tomáš narodil se r. 1226. v Kalabrii, dle jedněch na hradě Akvině, dle jiných na zámku Roccasecca blíže Montekasina. Otec jeho, hrabě Landolf z Akvina, pán na Lorettu a Belcastru, byl spřízněn s císařským rodem Hohenstaufů; matka Theodora pocházela z knížecího rodu Normanského. Když bylo Tomášovi pět let, poslán jest do kláštera Montekasinského na výchovu, kde za šest let ve vědomostech tak postoupil, že mohl již jako pacholík dán býti na vysoké školy v Neapoli. Vysoké učení Neapolské slynulo tou dobou výtečnými učiteli, bylo však poskvrněno všeobecnou zhýralostí studující mládeže. Mladičký Tomáš učil se bedlivě a zůstal i v Neapoli nábožným, skromným a tichým panicem, tak že obracel na sebe obecnou pozornost. Jedni se mu posmívali, jiní pak obdivovali se ctnostem jeho. Mladý šlechtic zošklivil si znemravnělost svých spolužáků, přilnul tím vroucněji k Bohu a zatoužil po životě řeholním. Toho času rozvíjel se nadějně slavný řád sv. Dominika vynikaje znamenitými kazateli a křesťanskými mudrci, učiteli a spisovateli. Tomáš setkal se jednou s bratrem tohoto řádu Janem, a rozmlouvaje s ním, pojal úmysl, vstoupiti do slavné řehole té. Dokonav tedy studie, nevrátil se více domů, nýbrž maje teprv 16. let věku přihlásil se do dominikánského kláštera v Neapoli, a byl přijat. Krok jeho vzbudil všeobecný rozruch; svět ho zavrhoval příkře a příbuzní protivili se mu hněvivě. Aby mladý novic nebyl znepokojován, poslali ho tudíž řeholní představení do Říma, tak že když matka jeho přikvačila do Neapole, aby jej z kláštera odvedla domů, nezastihla ho tam více. Zatím poslán byl Tomáš z Říma do Paříže, aby ušel dotělosti svých příbuzných. Avšak bratři jeho Landulf a Rinaldo, důstojníci v císařském vojstě, jež tenkrát tábořilo v Toskánsku, dověděli se o tom a hnali se s četou vojáků za Tomášem, až ho dohonili mezi Sienou a Bolzenou. I zajali ho, ztýrali a poslali na hrad Roccaseccu. Tu domlouvaly mu matka i sestry, aby z řádu vystoupil, Tomáš však stál pevně v úmyslu svém a odolal všem prosbám, lichotám i slzám jejich, ba pohnul konečně svou vytrvalostí a neodolatelnou výmluvností obě sestry, že potom snášely se s úmyslem jeho a usnadňovaly mu dopisování s představeným řádu v Neapoli. Jinak vedli

si však divocí bratří jeho. Vrátivše se po nějakém čase z tábora a uslyševše, že Tomáš nezvratně v úmyslu svém trvá, nakládali s ním krutě, vytýkajíce mu, že on, syn vznešeného, s císaři a králi spřízněného rodu, do smrti chce nositi prostý šat mnišský a k hanbě hrabat z Akvina jísti žebrácký chléb a jako opovržený otrok choditi s hlavou oholenou. I ztýrali ho, roztrhali mu řeholní roucho, a zavřeli ho do vězení ve hradní věži.

Obě sestry navštěvovaly ho tajně v žaláři a opatřily mu potřebných knih, aby mohl ve studiích pokračovati. Tomáš studoval ve vězení spisy řeckého mudrce Aristotela i slavného scholastika Petra Lombarda a naučil se tu celému Písmu sv. na paměť. Plných osmnáct měsíců trávil takto v žaláři. Když posléze bratří poznali, že Tomáše žádným násilím od úmyslu jeho neodvrátí, vymyslili si prostředek nejhanebnější a věru ďábelský, jakéhož schopni jsou lidé naskrze spustlí. Povolaliť z Neapole záletnici, pověstnou vnadami a svůdnictvím a uvedli ji do žaláře k Tomášovi, aby ho k nemravnosti svedla. Avšak ani tento hanebný útok neodzbrojil Tomáše. Nemoha před svůdnicí uprchnouti, poklekl a pomodlil se: „Pane Ježíši, nedej, abych do těžkého hříchu upadl! Sv. Maria, oroduj za mne!“ Potom rychle vstal, uchopil z krbu hořící hlaveň a dorážel jí na drzou ženštinu, tak že ona polekána ihned utekla. Tak zvítězil Tomáš nad pokušením ku hříchu. I nakreslil hlavní na stěně žalární jizby své kříž, uvrhl se před ním na kolena a děkoval vroucně Bohu, až tvrdě usnul. Tu měl ve snách vidění. Dva andělé sestoupili k němu, přepásali bedra jeho stříbrným opáskem a zasnoubili ho takto ustavičné panické čistotě.

Po surovém a hanebném útoku tomto rozvázán byl Tomáš všech ohledů na rodinu svou. S pomocí obou sester spustil se v koši z okna svého žaláře, a uprchl do Neapole, kde hned r. 1245. složil v klášteře sliby řeholní. Za nedlouho poslali ho klášterní představení do Kolína nad Rýnem ku slavnému učiteli Albertu Velikému, aby jeho návodem dále se vzdělával. Za přednášek slovutného učenice toho byl Tomáš tak skromný, ostýchavý a mlčelivý, že vrtkaví a žhaví spolužáci pokládali ho za tupého slabocha a nazvali ho po svém drsném způsobu dokonce — němým sicilským volem. Výborný znatel lidí Albert vystihl však záhy v Tomášovi neobyčejné nadání a zahanbil posměváčky jeho. Jednou dával Tomáš při veřejném rozhovoru o velmi těžkých předmětech

bohosloveckých a filosofických tak přesné a důkladné odpovědi, že všickni přítomní žásli. Tu vyslovil Albert slova věstecká: „Ejhle, my ho nazýváme němým volem, on však bude učeností svou tak řvati, že to po celém světě hlaholiti bude.“ Albert měl pravdu. Sláva Tomášova naplnila za nedlouho celý svět.

Když r. 1245. Albert poslán byl do Paříže, aby na tamním vysokém učení zřídil učitelskou stolicí řádu dominikánskému příslušící, přidán mu za průvodce devatenáctiletý Tomáš, aby dokončil v Paříži studie svoje. Tam stal se Tomáš bakalářem Pisma sv., a vrátil se s mistrem svým r. 1248. zase do Kolína. Tu jmenován jest druhým magistrem studií, a začal učit, kázati a učené knihy skládati. Jakožto kazatel mluvíval prostě a pochopitelně, dokládal výroky svoje Písmem sv., a uměl svým výkladům dodávati neobyčejné síly, živosti a hloubky. Kázání i výklady jeho poslouchali dychtivě a uctivě lidé učení i prostí. Zatím dosáhl Tomáš v Kolíně svěcení kněžského, a byl r. 1251. podruhé povolán do Paříže, aby tam nastoupil úřad samostatného učitele bohovědy. Sláva jeho vzrůstala každým dnem. Ze všech křesťanských zemí spěchali zástupové vědychtivých jinochův i mužů do Paříže, aby na proslulých tamních vysokých školách z úst Tomášových slyšeli slova pravé křesťanské vědy a přiučili se vyšší moudrosti. Roku 1257. byl Tomáš za doktora bohosloví povýšen. Aby posluchačům svým bádání vědecká usnadnil, skládal spisy bohoslovecké a filosofické, a dosáhl záhy jakožto učitel i spisovatel pověsti světové. Při tom zůstal však po celý život pokorným. Dle příkladu a napomenutí sv. Augustina připravoval se ku svým studiím modlitbou před křížem, říkávaje, že za všecko svoje vědění děkuje výhradně milosti Boží z kříže Kristova se prýstící. Veškeré jeho myšlení a snažení neslo se k Bohu a věcem Božským, mimo něž nebylo mu nic krásným, milým a vzácným. Nejednou zahloubal se do rozjímání o věcech bohosloveckých tou měrou, že neměl smyslu pro nic, co kolem něho se dalo. Jednou byl pozván ku dvorní hostině u krále Ludvíka Svatého. Za jídla mlčeli dvořané, an mlčel král. Tomáš zatím zanášeje se v duchu bádáním, zvolal pojednou k ustrnutí všech hodovníků prudce: „Toť přec je rozhodný blud!“ Převor jeho zatáhl ho za šat, a slavný učenec zarděv se, promluvil v rozpacích několik ostýchavých slov na omluvenou.

Dojemná byla jeho skromnost. Jednoho dne předčítal

po způsobu řeholním v jídelně. Při jednom slově dal převor na jevo, že slovo to nebylo vysloveno správně. Tomáš vyslovil tedy slovo ono poznovu jinak a četl klidně dále. Po jídle řekli mu bratři, že poprvé správně četl a divili se, proč ono slovo podruhé jinak vyslovil. Tomáš odpověděl: „Nezáleží na tom, jak některá slabika se vyslovila, ale mnoho záleží na tom, aby mnich byl poslušen.“

Středověká křesťanská filosofie došla spisy Tomášovými nového lesku a největšího rozkvětu. Slavný mudrc ten čerpal veškerou moudrost svou z bázně Boží a směřoval veškerým působením svým ku cti a slávě Boží. Spisy jeho jsou trojího druhu: Výklady Písma sv., spisy přesně filosofické, a spisy bohovědecké. Spis jeho „Obrana klášterů a řádů kazatelských“ došel schválení papežem Alexandrem IV. Ku povzbuzení papeže Urbana IV. a sv. Raymunda Penafortského, jenž ve Španělsku pracoval k obrácení mohamedánských Maurů na víru křesťanskou, sepsal Tomáš znamenité dílo „Proti pohanům“ hlavně pro duchovní, kteří proti Mohamedánům bojovali. Na žádost papeže Urbana IV. složil též spis „Proti bludům Řeků“, ježto týž papež snažil se rozkolnické Řeky s Církví katolickou spojit. Ve slavném díle svém „Zlatý řetěz“ vyložil Tomáš na základě sv. Otců všechna svatá evangelia. Aby všestranným povinností svým jakožto řeholník, kazatel, učitel a spisovatel vyhověti mohl, míval učený Tomáš několik písařů. Vypravuje se, že diktoval často třem až čtyřem písařům do péra svoje výklady o různých předmětech současně v tom soustavném pořádku a s tou přesností, kterou vůbec všechny spisy tohoto duševního velikána vynikají.

Roku 1254. povolán byl Tomáš spolu s Albertem Velikým od papeže Alexandra IV. do Italie, aby ve sporu mezi žebravými řády a jich odpůrcem Vilémem de St. Amour rozhodné slovo pronesl. Obhájiv vítězně řehole své i řehole sv. Františka, vrátil se zase s přítelem svým sv. Bonaventurou do Paříže, kde potom neunaveně studoval, přednášel a spisoval až do r. 1261., kdy jej papež Urban IV. v záležitosti sjednocení Řeků s Církví katolickou do Říma povolal. V odměnu za veliké služby prokázané Církvi, nabízel Tomášovi papežové Urban IV. i nástupce jeho Klement IV. vysoké hodnosti, zejména důstojnost kardinála a arcibiskupa Neapolského, avšak slovutný mudrc ten nepřijal žádných vyznamenání a hodností, aby nebyl z oblíbené činnosti své vyrušen. Volil až do smrti zůstatí prostým řeholníkem, a přijal pouze úřad mistra papež-

ského dvoru, aby mohl býti papeži po boku a v jeho přítomnosti všude kázati i učené přednášky konati.

Podivuhodnou úctu osvědčoval Tomáš k nejsvětější Svátosti oltářní. Před ní trávil často za dne i v noci celé hodiny, obzvláště kdykoli byl v pochybnostech o některém učení bohosloveckém a filosofickém. Spisy svoje kladl před oltář, vyhledávaje jich potvrzení od Spasitele, přítomného v převlebné Svátosti oltářní. Žádný bohoslovec neuměl tak nebesky krásně a vzletně, a tak jasně i jadrně mluvit i psát o nejsvětější Svátosti, jako Tomáš. K rozkazu papeže Urbana IV. sestavil církevní hodinky na slavnost Božího Těla, v nichž jeho moudrost i živá víra a andělská úcta ku tajemství Svátosti Těla a Krve Páně dojemně se jeví, což platí i o nejslavnějším spisu jeho „Trest bohovědy“. Co Tomáš o nejsvětější Svátosti napsal, došlo schválení od samého Krista Pána. Když totiž světec ten jednoho dne v chrámě sv. Mikuláše v Neapoli v nejhlubší pobožnost jsa pohřížen odporoučel toto dílo svoje Bohu, uslyšel u vytržení, an Kristus Pán na kříži pnící řekl k němu: „Dobře jsi o mně psal, Tomáši, jakou tedy mnedle odměnu vezmeš?“ K čemuž nábožný mudrc rozechvěn svatou radostí, odpověděl: „Nižádnou jinou, Pane, leč Tebe samého!“

Roku 1265. začal Tomáš v Římě pracovati o nejhlavnějším spisu svém: „Summa theologiae“ (Trest bohovědy), v němž v jeden soustavný celek shrnul všechny posavadní výsledky svých bohovědeckých bádání. Dílu tomu věnoval potom až do smrti každou prázdnou chvíli svou.

Roku 1266. putoval Tomáš do Milána, aby uctil ostatky sv. Petra Veronského, a potom do Bononie ku valné schůzi řádu svého. Za pobytu v Bononii učil na tamních vysokých školách a kázal před ohromnými zástupy lidu. R. 1269. odebral se do Paříže na žádost sv. Ludvíka krále, jenž radil se s ním v záležitosti křížácké výpravy proti Mohamedánům, načež ujal se opět učitelského úřadu v tomto městě a spisoval neunavně rozličná učená díla. Roku 1271. vrátil se do Bononie, hned však následujícího roku žádaly vysoké školy v Paříži, Neapoli i v Bononii, aby Tomáš jakožto nejslavnější učenec té doby v celé Evropě na nich vyučoval. Řád poslal ho do Neapole, a tak vrátil se Tomáš po 28 letech do vlasti své. Příchod jeho do města byl vítězoslavným vjezdem; nejen Neapole, nýbrž i celé širé okolí oslavovaly jej jakožto událost velikou a požehnanou, a veškerí stavové závodili v uvítání slovutného krajana svého. Král Karel I. z rodu Anjou spa-

třoval v poslání Tomášově na školy Neapolské největší chloubu a vyznamenání své země, a poskytoval slavenému „knížeti bohovědy“ všeliké prostředky, aby mohl bez překážky o rozsáhlé „Tresti bohovědy“ dále pracovati.

Podivuhodná byla učenost a spisovatelská plodnost Tomášova. Když byl tázán, odkud má všecku tu hlubokou moudrost svou, a je-li vůbec někomu jinému možno, aby takové učenosti došel, vychvaloval Tomáš jakožto nejlepší prostředky k dosažení pravé moudrosti modlitbu, rozjímání, půst a kající skutky, a ujišťoval, že před oltářem a pod křížem mnohem více se naučil, nežli ze všech knih. Pravidla řádu svého zachovával povždy velmi přísně, a byl vždycky přívětivým, laskavým a pokorným.

Ustavičné napínání ducha a neunavené práce vyčerpaly konečně tělesné síly Tomášovy a působily mu časté záchvaty. Koncem r. 1273. pocítil, že smrt se mu již blíží. Dne 9. prosince toho roku dokončil 90 otázku třetího dílu své „Tresti bohovědy“, odložil péro, a začal se připravovati ku smrti. Zatím však svolal papež Řehoř X. ku dni 1. května 1274 do Lyonu ve Francii všeobecný církevní sněm, a pozval k němu i Tomáše jakožto papežského bohoslovce a předního učence církevního, aby svým věhlasem přispěl zejména ku sjednocení Řeků s Římem, o němž na sněmu tom vyjednávati se mělo. Ač chorý a slabý, vydal se poslušný Tomáš z Neapole koncem ledna 1274. na cestu do Lyonu. Nedaleko Neapole navštívil sestřenku svou, u níž však povážlivě se roznemohl, tak že do horečky upadl. Probrav se z ní řekl: „Viděl jsem tajemství, proti nimž všecko, co posud jsem věděl a psal, malicherno jest.“ Jakmile se mu poněkud ulevilo, řekl, že není slušno, aby mnich v domě světském zemřel, a ubíral se cestou dále, až přijel do cistercienského kláštera ve Fessanuově, kde mniši uctivě ho přijali. Dle zvyku svého vešel nejprv do klášterního chrámu, kde radostně zvolal: „Tuť jest odpočívání mé na věky věků, tu přebývati budu.“ (Žalm. 131, 14.) Pookřáv tu poněkud, vykládal mnichům ku prosbě jejich Píseň Šalomounovu, aby oni výklad ten napsali. Avšak nemoc jeho rostla. I doporučil se světec do modliteb mnichů, vyzpovídal se, a požádal o Tělo Páně. Dav se položití na podlahu posypanou popelem, přijal naposled nejsvětější Svátost říkáje tuto modlitbu: „Přijímám Tebe, cenu vykoupení duše své, pro jehož lásku jsem bádál, bděl, pracoval, kázal a učil. Nikdy jsem proti Tobě nemluvil, jestliže však jsem přece proti Tobě někdy mluvil, nejsem zatvrzelý v mínění svém a přenechávám to ku napravení svaté

Římské Církvi, v jejíž poslušnosti nyní odcházím z tohoto světa.“ Druhého dne dostal poslední pomazání a usnul potora v Pánu po půl noci dne 7. března 1274, dosáhnuv pouze věku 48 let.

Jakkoli Tomáš již po delší čas tělesně chřadl, překvapila smrt jeho celý křesťanský svět a způsobila všude hořkou bolest. Smrt jeho byla na několika odlehlých místech některým osobám zjevena. Když světec dokonával, zvolal té chvíle řeholní bratr v klášteře Neapolském: „Pomoc! Pomoc! Bratr Tomáš odchází od nás!“ Staříčský mudrc Albert Veliký tou dobou v Kolíně žijící, pojednou řekl: „Bratr Tomáš Akvinský, můj syn v Kristu, světlo Církve, zemřel! Bůh mi to zjevil!“

Na hrobě Tomáše Akvinského, k němuž odevšad věřící jak se putovati, událo se mnoho zázraků, a papež Jan XXII. prohlásil ho r. 1323. za svatého, při čemž učinil o něm pověstný výrok: „Tolle Thomam et dissipabo Ecclesiam“ (Odstraň Tomáše a rozptýlím Církev). Slovy těmi ocenil převelikou důležitost, jakouž spisy tohoto věhlasného světce po všecky časy míti budou v obraně pravověrného učení katolického proti bludařům a nevěrcům. Papež Pius V. prohlásil jej r. 1567. učitelem církevním, a sice sluje sv. Tomáš Akvinský pro svou panickou čistotu obecně „učitelem (doktorem) andělským“ a „andělem školy,“ a pro podivuhodnou bystrost a vzlet svého velikého ducha také „Orlem.“

Spisy učitele andělského vyšly tiskem nejprv v Římě r. 1570. Za naší doby byla všechna díla sv. Tomáše Akvinského rozkazem papeže Lva XIII. znovu tiskem vydána. Tělo jeho dostal z nařízení papeže Urbana V. r. 1368. dominikánský klášter v Toulouse ve Francii, jedno rámě jeho darováno klášteru téhož řádu v Paříži, kdežto druhé rámě dostala již dříve sestra sv. Tomáše.

Pamětihodno jest, že dominikánský klášter sv. Jakuba v Paříži, v němž někdy sv. Tomáš Akvinský pravdu a moudrost Kristovu hlásal, v době veliké revoluce francouzské od buřičů byl znesvěcen a v sídlo onoho pověstného krvelačného soudního sboru změněn, který na témž někdy posvátném místě prohlašoval ortele smrti proti ubohým obětem revolucionářských zuřivců.

Ve slavných učencích křesťanského středověku spojovaly se v krásný soulad víra svatá, ctnost i pravá věda. Veliký mudrlec Tomáš Akvinský byl i velikánem víry a hrdinských ctností křesťanských.

Za naší doby podniká nevěrecký, od Krista odpadlý svět zuřivý boj proti všemu, což křesťanským se zove, a to pod lichou záminkou, žeť prý křesťanská víra nesnáší se s vědou a jest prý její nepřítelkyní. Nesnáší se ovšem s vědou lichou, která popírá Boha a všecko, co Bůh zjevil, výborně snáší se však s vědou pravou, jakož dokazují všickni středověcí i novověcí učenci křesťanští, kteří za příkladem sv. Tomáše Akvinského ponořujíce ducha svého do hlubin moudrosti, nade všecku moudrost lidskou vážili si pravd zjeveného náboženství Kristova.

Víra Kristova jest nebeským sluncem, jež zářné paprsky svoje vrhá až za hrob, až do věčnosti. Nevěrečtí mudrci však snaží se toto slunce uhasiti a rozežít lidstvu na místě něho matné kahánce svých krátkých rozumů.

Zatím nestačí jim ty nepatrné světlušky ani na píď, a slunce zjevení Božího nepodaří se uhasiti žádnému, byť i sebe více oslavovanému nevěreckému mudrákovi. Každodenní zkušenost učí, že lidé, kteří opustili zjevenou víru Kristovu a za bludičkami liché moudrosti bez Boha se dali, upadají do bařin nemravnosti a do propasti zoufalství, kde jen záhuba kyne. Jen v Kristu Ježíši jest pravda a spása. Proto odporoučí nynější sv. Otec Lev XIII. jakožto výdatný prostředek k nápravě našeho, špatnou vědou zkaženého světa, křesťanskou filosofii, zvláště pak spisy největšího středověkého mudrce křesťanského sv. Tomáše Akvinského. Na ten účel vydal sv. Otec proslulou okružnici svou „Aeterni Patris“ dne 4. srpna 1879. U nás pěstoval jazykem českým tuto křesťanskou filosofii již ve XIV. století slovutný rytíř Tomáš ze stítného, a že otcovskému hlasu sv. Otce Lva XIII. v národě českém dobře bylo porozuměno, toho potěšitelné důkazy podávají bohovědecké a filosofické spisy nedávno u nás vydané *).

Dne 7. března slaví se ještě památka sv. Theofila (Bohumila) biskupa v Nikomedii, sv. Gaudiosa biskupa, sv. Eubula mučedníka, a j.

*) Filosofie podle zásad sv. Tomáše Akvinského. Napsal Dr. Jos. Pospíšil, profesor theologie v Brně, 1883. Rozbor filosofie sv. Tomáše Akvinského. Napsal Dr. Václav Hlavatý. V Praze 1885. Sv. Tomáše Akvinského spisek o bytí a bytnosti. Přeložili Jan Kř. Votka z T. J. a Václ. Voják. V Praze 1887. Meditationen über die Philosophie und Theologie des hl. Thomas v. Aquin. Sepřal Dr. Eduard Tersch, prelát metrop. kapitoly v Praze. 1885. O Bohu jednom v bytnosti a trojím v osobách. Výklad Summy sv. Tomáše Aq. Sepřal Dr. Václav Šimanko, prof. v Budějovicích. V Praze, 1891.

Dne 8. března.

Sv. Jan Boží.

Život sv. Jana Božího podobal se člunu puštěnému na širé moře, jenž z prvu po tiché hladině klidně plynul, potom však náhle vzedmutými vlnami uchvácen, a za hrozné bouře mezi příkrými skalisky zmítán, a nejednou do bezedné hlubiny ponořen byl, až posléze dostal se do bezpečného, klidného přístavu.

Jan příjmím Ciudad narodil se r. 1495 v Montemoru v Portugalech z chudých, nábožných rodičů, kteří vychovávali ho v bázni Boží. Když mu bylo osm let, zaklepal jednoho večera cestující španělský duchovní na dvéře chýšky rodičů jeho, prose o nocleh. Poutník ten vypravoval o svých cestách po světě a líčil krásy města Madridu tak živými slovy, že mladický Jan nemohl potom celou noc usnouti. Obraznost jeho byla napjata, mysl jeho celá rozechvěna, a v srdci jeho vzňala se neodolatelná touha po dalekém světě, aby spatřil ty divy, o nichž cizí pocestný vypravoval. I utekl tajně s poutníkem tím z domova. Zarmoucená matka jeho roznemohla se z toho a zemřela brzo potom, a ovdovělý otec vstoupil později do kláštera Menších bratří v Lisaboně, kde až do smrti setrval.

Ubohý Jan byl cestou od společníka svého v Oropese v Kastilii zrádně opuštěn. I bylo ještě štěstím, že v daleké cizině této přijal ho šafář jednoho statkáře za pasáka ovcí. Jan sloužil pánu svému poctivě a věrně, byl pracovitý, bdělý a mravný, a získal si takto náklonnost svého hospodáře, jenž proto učinil ho ovčákem, svěřiv mu správu jednoho ovčína svého. Tak vyrostl Jan v silného a zdravého jinocha. Tu stalo se, že hrabě z Oropesy v oné krajině dal najímati sbor žoldnéřů na pomoc císaři Karlu V. ve válce s francouzským králem Františkem I. Ve dvacetiletém Janu probudila se stará jeho vášeň po cestování. I dal se na vojnu, aby spatřil cizí kraje a získal si mečem čest a štěstí. Avšak štěstí na vojně mu nepřálo. Jednou byl poslán na pícování, a neuměje dobře jezdit, spadl s koně, byl těžce poraněn, a došel ještě výsměchu. Sotva se pozdravil, byl jedné noci poslán na stráž ku hlídání kořisti nepřátelům vzaté, zatím však ukradl někdo kořist tu, a neopatrný hlídač měl býti oběšen. Na přímluvu jednoho

milosrdného důstojníka byl mu sice život darován, on však byl s hanbou z vojska vyhnán.

Sklíčen vrátil se Jan ku pánu svému a sloužil mu zase po několik roků věrně. Tu zavzněly poznovu bubny vojenských verbířů. Císař Karel V. sbíral r. 1532. pole proti sultánu Solimanovi, jenž na Vídeň táhl. Jan nemoha odolati touze po cizích zemích a národech, šel na vojnu podruhé. I táhl s vojem hraběte z Oropesy proti Turkům do Uher, vyznamenal se věrností a statečností, a když Turci zahnáni byli, vrátil se domů.

Na vojně změnil se Jan velice. Byv dříve nábožný mírný a nevinný, přestal se modliti a nad sebou bdíti, naslouchal dychtivě rozpustilým a nemravným řečem surových žoldnéřů, a byl jimi tak zkažen, že do velikých hříchů upadl. Vrátiv se do vlasti, vzpomněl si pojednou na rodiče, o nichž plných třicet let ničeho neslyšel. I šel do rodné obce své, tam však dověděl se, že otec i matka jeho dávno již jsou mrtvi. Hluboce dojat plakal hořce a vydal se opět do světa, aby hledal výživy. Nedaleko Sevilly přijala ho bohatá zemanka do služby za pasáka. Tu vzdálen jsa hluku světského, rozjímal vážně o minulosti své. V duši jeho střídaly se vzpomínky na nevinné dětství, na klidný život pastýřský, na dobrodružství a nebezpečenství, jichž zažil na vojně, i na velké hříchy, jimiž z lehkomyšlnosti se provinil. Hořká lítost projala ho, an uvažoval o svém nevděku k zesnulým rodičům, o své vrtkavosti, nestálosti a o nepravostech na vojně páchaných. I umínil si, činiti upřímné pokání. Zdálo se mu, že bude nejlépe, když odeběře se do Afriky, aby tam prospíval ubohým křesťanským otrokům a vězňům, aneb mučednickou smrtí zemřel. Tento úmysl svůj provedl ihned. Odebral se do Gibraltaru. Tam sešel se s portugalským šlechticem, ježž král Jan III. s celou rodinou jeho na jmění ztrestal a do vyhnanství poslal. Jan vstoupil k tomuto vyhnanci do služby a přeplavil se s ním do Ceuty v Africe. Za několik dní roz nemohl se však vyhnanec, a žena i čtyři dcerušky jeho upadly tím do hrozné bídy. Jan měl s těmito nešťastníky útrpnost, prodal vše, co měl, aby jim potravu nakoupil, a pracoval potom jako nádeník, aby ubohou rodinu tu uživiti mohl.

Jan vídal nešťastné zajatce křesťanské, nemohl jim však pomoci. Jeden z jeho známých odpadl od víry a přidal se k Mohamedánům. To zabořilo Jana velice. Přemýšlel, jakým způsobem mohl by odpadlíka zase obrátiti, avšak zpovědník jeho

mu to zrazoval, aby se nevydával v nebezpečení a poradil mu, aby se vrátil do Španěl, ježto křesťanským zajatcům v Africe ničím prospěti nemůže. Jan poslechl této rady tím ochotněji, ježto portugalský vyhnanec zatím se pozdravil a od krále milosti došel, aby zase do vlasti a na svůj statek vrátiti se mohl.

I odplul Jan do Gibraltaru, konal tam nějaký čas službu nádennickou, a když si něco peněz uspořil, začal malý obchůdek se svatými obrázky, modlitbami, katechismy a náboženskými spisy. Obchod dařil se mu dobře, tak že za nedlouho odešel do Granady, kde najal si krámk. Také v Granadě dařilo se mu dobře, tak že nastřádal si tu časem slušné jmění. Tu však nastal v životě jeho náhlý obrat.

Dne 20. ledna 1539 konala se ve chrámě sv. Sebastiana na vrchu za městem výroční pouť, na niž do Granady veliké zástupy poutníků přišly. Toho dne měl kázati nejslavnější té doby duchovní řečník španělský, doktor Jan z Avily. Také knihkupec Jan putoval do chrámu sv. Sebastiana, aby proslulého kněze slyšel. Kazatel líčil úchvatnou výmluvností svou, jak máme pro Boha rádi všechno trpěti a raději smrt podstoupiti, nežli hříchu se dopustiti. Dychtivě naslouchal Jan vývodům věhlasného řečníka. Pojednou se zachvěl, dal se do pláče, bil se v prsa, vykřikl a volal o smilování a odpuštění. Po kázání běžel domů, rozdal chvatně všechny svoje svaté obrázky a knížky lidem na ulici, roztrhal obrazy i knihy světské, a běhaje potom po městě volal žalostně: „Běda mně! Smilování! Milosrdenství!“ I vrhl se na zem, rval si vousy i vlasy, a bil se pěstmi ve tvář i v prsa, tak že lidé, křičíce, že se zbláznil, honili ho, kamenovali a holemi tloukli. Potom chopili ho a odvedli do blázince, kde opatrovníci dle pošetilého tehdejšího způsobu ho svázali a nemilosrdně zbičovali.

Ohnivá obraznost Janova rozechvěla se skutečně až v chorobnou rozčilenost. Zatím navštívil ho slavný doktor Jan z Avily. Naleznuv ho ztloučeného a polomrtvého ležeti na slámě, domlouval mu laskavě a důrazně, aby, co se mu přihodilo, snášel v duchu kajicnosti a pokory, nadále však podobných zbytečných výstředností zanechal a nastoupil raději takový život, jímžby stal se Bohu milým a sobě i bližním prospíval. Moudrá domluva ta pomohla. Jan se ztišil a zmoudřel, a pouta byla mu potom odňata, tak že mohl v ústavě volně obcházeti, rozličné práce konati, a zejména nemocným posluhovati. Zato bylo s ním nakládáno vlídně, a po několika měsících byl propuštěn, zdrav na duchu i na těle.

Prozřetelnost Božská dopustila, aby Jan do blázince přišel a zde budoucí svoje povolání poznal. Za doby, co dlel v tom domě, přesvědčil se, jak nelidsky a ukrutně zachází se s nemocnými ubožáky, a umínil si, že jim sám bude sloužiti. Nežli však k tomu se odhodlal, putoval do chrámu Matky Boží v Guadeloupě v Estremaduře, kde modlitbou a svatými svátostmi k dílu svému se připravil. Potom zřídil si v Granadě dřevní obchod, z jehož výtěžku mohl nemocné hojně podporovati. S pomocí několika zámožných dobrodinců najal r. 1540. dům a upravil v něm čtyřicet lůžek pro nemocné. Sám vycházel na ulice a za město pátrat po opuštěných nemocných, kteří pod širým nebem a leckde v koutě hynuli.

Tyto ubožáky vodil a nosil do svého špitálu, kde je myl, čistil, sytil a jim léky přinášel i je těšil, a ku trpělivosti, důvěře v Boha a pokání povzbuzoval. K večeru bral pytel na záda, košík na rámě a hrnec do ruky, a chodil po domech volaje: „Bratří, čiňte dobře!“ prose o pokrm, prádlo a peníze pro svěřence svoje.

Kromě svých nemocných ujímal se milosrdný Jan i jiných potřebných lidí v městě i okolí, a nespokojoval se těmito skutky milosrdenství tělesného, nýbrž snažil se bližním prokazovati i milosrdenství duchovní, an zvláště ženštiny hříchem otročící prosil a zapřísáhal, aby na pokání se daly, chudým pak dívkám opatroval přízi, aby pracovaly, poctivě se živily, a takto ušly nebezpečnosti, do něhož by je zahálka a nouze uvrhnouti mohly. Vdovám, které měly nezdárné děti, pomáhal je polepsiti, a služkám bez zaměstnání dopomáhal ku službě ve slušných rodinách. Tak všestranně a požehnaně pracoval Jan k duchovnímu i tělesnému prospěchu bližních. Obyvatelé Granadští, vidouce krásné ovoce činnosti jeho, pomáhali mu ochotně, a někteří z nich přidali se k němu a sloužili nemocným.

Hodiny, jež zbývaly, věnoval Jan modlitbě a zbožnému rozjímání. Jednou, an pohřížen byl v modlitbu, spatřil Krista Pána, jenž podával mu trnovou korunu. A té dostalo se Janovi za všecku lásku jeho. Zlí jazykové roznášeli o něm pomluvy a utrhaní, on však snášel je tiše a pracoval dále. Arcibiskupovi Granadskému bylo doneseno jednou, že Jan v domě svém přechovává i lenochy a ničemy. Byv předvolán, řekl: „Ve špitále mém jest pouze jediný nehodný a neužitečný člověk, a tím jsem já; druzí jsou dobří; ostatně učil Kristus Pán, ponechati koukolu mezi pšenicí až do času žní.“ Od té doby byl mu arcibiskup nakloněn a podporoval ho. Předseda

královské komory, biskup Tuyský, navštívil jednou špitál jeho. Seznal jeho velikou lásku k nemocným a nešťastným lidem, i jeho pokoru, trpělivost a nábožnost, nazval ho Janem Božím, kteréžto jméno mu zůstalo. Ježto pak Jan stále chodil ve špatném oděvu, rozdávaje lepší darované šaty chudým a nemocným, řekl mu též biskup, že není třeba, aby ctnost oblékala se v rozedrané a špinavé roucho, dal mu slušný oděv, a pomáhal mu potom radou i skutkem konati skutky křesťanské lásky.

Ve špitále svém udržoval Jan vzornou čistotu a kázeň. Laskavostí a opatrností svou uměl netoliko lidi štědré, nýbrž i lakomce získati pro svůj účel. Ovšem že nedostávalo se mu častěji prostředků ku vydržování všech, kdož do ústavu jeho se hlásili, tak že milosrdný Jan byl nucen, někdy dělati dluhy, při tom však býval veselý mysli a důvěřoval v Boha. Časem sebral z almužen tolik peněz, že mohl upravit opuštený jeden klášter v Granadě za útulnu pro domácí i přesporní chudé bez přístřeší. Almužnu sbíral netoliko v městě, nýbrž i daleko v kraji, a chodil často i ku králi a dvořanům jeho. Nejednou nesl Jan do svého špitálu značné summy vyžebra-
ných peněz a stkvostí — bos a s hlavou nepokrytou.

Jednoho dne vzňal se v královském blázinci, kde Jan před lety sám chován byl, zhoubný požár, a nikdo neodvažoval se vniknouti dovnitř. Tu přikvačil Jan a s nebezpečenstvím života jal se vynášeti z hořícího domu nemocné. Bylo s podivem, že ani jemu, ani nemocným plameny neublížily. Když bylo Janovi vytýkáno, že rozdává almužnu nerozvážně i lidem méně potřebným a nehodným, říkával: „Ať si to před Bohem zodpovídají; co činím, z lásky k Bohu a bližním dělám.“ Jednou poprosil Jan bohatého šlechtice Jindřicha z Biberu, jenž do Granady zavítal, o almužnu, a dostal od něho i jiných pánů 22 dukátů. Jindřich chtěje se přesvědčiti, zdaliž Jan skutečně tak milosrdný a šlechetný jest, jakož o něm obecně se mluvilo, přestrojil se, šel mu za tmy v noci v ústřety, zastavil ho a řekl, že jest schudlým zemanem, že přišel do města domáhat se spravedlnosti, a že prosí o pomoc, ježto nemá na živobytí v městě. Jan mu dal ihned všecky peníze, které za dne od něho dostal. Jindřich vrátil potom nazítří Janovi peníze, přidal k nim ještě 55 dukátů, a posýlal mu po všecken čas svého přebývání v Granadě denně pokrmy. Jakýsi Antonín Martini přišel jednou do Granady, aby vykonal pomstu nad vrahem bratra svého. Zatím provozoval v městě

hanebné kuplířství. Marně snažily se vzácné osoby, smířiti ho s vrahem. Tu vstoupil jednoho dne Jan před kuplíře toho, poklekl před ním na ulici, vyňal kříž, jež stále u sebe míval, a domlouval mu tak dojemně a důrazně, že ho pohnul nejen ku smíření se s vrahem, nýbrž i k zanechání pohoršlivého života a k upřímnému pokání.

Ustavičné namáhání podrylo konečně zdraví milosrdného Jana, když pak jednou za povodně dle obyčeje svého pomáhal chudým lidem, nastudil se a ochuravěl nebezpečně. Ježto ve svém špitále pro samé starosti neměl potřebného klidu, byl na radu lékařův odnesen do domu šlechetné paní Anny Orosie, která s radostí poskytla mu útulku. Dříve však, nežli špitál svůj opustil, dal se Jan donésti k nemocným, a rozloučil se s nimi, prolévaje hojné slzy. Obyvatelé Granadští navštěvovali chorého lidumila, a když i arcibiskup k němu přišel, řekl mu nemocný: „Tři věci mne tíží. První, že jsem za všechny milosti Bohu jen nedokonale sloužil; druhá, že mám opustiti tolik lidí nemocných a ubohých i tolik lidí od nepravostí nedávno teprv na cestu pokání přivedených, a třetí, že mám dluhy, jež z lásky ku bližním jsem učinil.“ I podal arcibiskupovi seznam těchto dluhů, ten pak řekl mu: „Upokoj se, synu milý. Co se první starosti tvé týče, doufej v neskončené zásluhy ukřižovaného Spasitele; chudé a nemocné tvoje přijmu sám pod ochranu svou, a dluhy tvoje milerád zaplatím.“

Dne 8. října 1550 přijal Jan nábožně svaté svátosti a požádal přítomných, aby na chvíli odešli. I vyšli a zaslechli za nedlouho Jana hlasitě se modliti: „Pane Ježíši, v ruce tvé poroučím ducha svého“. Když potom zase vstoupili do jizby, našli Jana mrtvého, an klečí u lůžka, objímaje kříž. Zesnul v Pánu, slouživ po 11 let nemocným, a dosáhnuv 55. roku věku svého.

Pohřeb milosrdného toho Samaritána konán byl v Granadě s nevídanou slávou. Rakev jeho nesli kněží, a 24 radních pánů kráčelo vedle ní. Průvod vedl arcibiskup, a s ním šly všechny kapitoly i veškeré ostatní světské a řeholní duchovenstvo pod kříží a korouhvemi svými, dále kráčeli za rakví všickni státní úředníci a nesčíslní zástupové lidu, oplakávající velikého a svatého přítele chudých a nemocných lidí. Roku 1630. prohlásil papež Urban VIII. Jana Božího za blahosla-

vence, a r. 1690. prohlásil ho papež Alexander VIII. za svatého.

Sv. Jan Boží neměl úmyslu zakládati k ošetřování nemocných zvláštní církevnířád, aniž předepsal svým spoludruhům, kteří se k němu přidali a ve špitále jeho sloužili, zvláštních pravidel. Asi dvacet let po smrti sv. Jana sestoupili se však soudruhové a následovníci jeho v družinu, přijali řeholi sv. Augustina s obyčejnými třemi sliby, a přidali k nim závazek, že budou bezplatně ošetřovati nemocných jakéhokoli vyznání náboženského. Nový tento řád přijal jméno „Milosrdných bratří“ a byl od papeže Pia V. schválen. Znakem jeho jest granátové jablko v modrém poli, z něhož vystupuje dvojitý španělský kříž, a nad ním jest hvězda. Milosrdná řehole ta honosí se kromě sv. Jana Božího jakožto vlastního původce svého ještě sv. Janem Grande biskupem, a dokonce i dvěma mučedníky, Jiljím de Cassar a Františkem de Jesu Maria, kteří od protestantů pro svou katolickou víru zavražděni byli. Milosrdní bratří rozšířili se po celém katolickém světě a přišli i k nám. Nyní má krásný tento řád ve vlastech našich konventy se špitály v Praze (od r. 1620.), v Novém Městě nad Medhují (1692), v Kuksu (1743), v Brně (1748), v Letovicích (1748), v Prostějově (1739), ve Vyzovicích (1781) a v Těšíně (1694) Tak rozkvétá hrdinská, milosrdná láska sv. Jana Božího v řeholi Milosrdných bratří posud i u nás, a nese hojné ovoce, ku blahu chudých nemocných, i ku chloubě a ozdobě Církve katolické.

Dne 8. března koná se také památka sv. Felixe, biskupa v Anglii, sv. Juliana, arcibiskupa v Toledě, sv. Ponciana, jáhna, sv. Filemona a sv. Apollonia, mučedníků v Egyptě, a j.

Dne 9. března.

Sv. Františka Římská.

Zbožnému pohlaví ženskému, pannám, manželkám, matkám i vdovám, dává sv. Františka dokonalý příklad svatých ctností křesťanských. Za všech poměrů svého života, ve stavu panenském, manželském i vdovském, v bohatství i v neštěstí a soužení, v kruhu lidí vznešených, v zátíší doma i mezi lidmi chudými, stkvěla se bázní Boží a opravdovcu nábožností.

Dle rodiště svého sluje tato světice Františkou Římskou. Narodila se r. 1384. z urozených a bohatých rodičů. Již v dětském věku jevila náklonnost ku vyššímu stupni dokonalosti. Byla skromná, jemnocitná, čistoty milovná a nábožná. Vyhýbajíc se zábavám a hrám, nalézala nejsladší rozkoš v modlitbě. Dospívajíc, neměla horoucnějšího přání, leč aby mohla v klášterním zátiší všeho světa se zříkati, Bohu neunaveně sloužiti, a duši i tělo svoje v neporušené čistotě jemu obětovati. Zatím usoudil však otec její jinak. Nezeptav se jí, zasnoubil ji mladému šlechtici Vavřinci de Ponziani. Františka prosila a plakala marně, aby nebyla k manželství nucena. I hledala útěchy a posily v modlitbě a rozhodla se potom, že otce poslechne. Tak provdala se r. 1396., majíc teprv 12 let věku svého.

Šlechtic Vavřinec de Ponziani, muž zbožný a dokonalý, uměl oceniti velikou oběť, kterouž Františka podstoupila, podávši mu ruku, a vážil si jí velice, obdivuje se ctnostem jejím. Františka stala se mu dokonalou manželkou. Chovala se k němu laskavě a vlídně, šetřila každého i nejmenšího přání jeho, a žila s ním v úplné svornosti a nezkaleném štěstí. Jakožto choť vzácného šlechtice a dcera vznešených rodičů podrobovala se všem mravům i zvyklostem panských rodin; navštěvovala s manželem společnost, přijímala hosti a chodila v nádherných šatech, potají však nosila pod nimi zíněný opásek. Nikdy však neúčastnila se hlučných slavností, her a tanečních zábav. Ve společnosti mužů bývala zdvořila a skromna, v obcování s urozenými paními vážná a v řeči opatrná. Celý zjev její byl nad míru ctihodný, tak že požívala všeobecné vážnosti.

Nedlouho po sňatku roznemohla se Františka povážlivě. Trpěla veliké bolesti, slábla a chřadla, tak že jí lékařové již opouštěli. Když jí bylo nejhůře, zjevil se jí ve snách sv. Aleš a oznámil, že brzo a dokonale se pozdraví. Povstavši potom z nemoci, přestala s dovolením manželovým strojit se po pansku a nosila odtud stále tmavý prostý šat, přestala choditi do společností a přijímati v paláci svém vzácné návštěvníky, a věnovala prázdné hodiny svoje modlitbě, zbožnému rozjímání a skutkům lásky ku bližnímu. Co dříve vydávala na stkvostné šaty a hostiny, rozdávala chudým. Jako laskavá matka navštěvovala špitály a donášela chudým i nemocným pokrm a oděv, a těšila, poučovala i napomínala je ku životu bohabojnému. Nejednou, když došly jí peníze, odebrala se do

odlehklých čtvrtí města, kde jí nikdo neznal, aby tam na chudé a nemocné lidi žeberala. V zimě často chodila do svého letohrádku za branou sv. Pavla a tam sbírala na vinici dříví a klestí, jež svazovala v otepi, které potom sama donášela chudým, zimou mrznoucím rodinám v městě. Jednou za veliké drahoty a obecného hladu, kdy zásoby její byly vyčerpány, šla do prázdné obilnice své, pátrajíc, zdaliž přece někde aspoň maličko obilí nenalezne. I vzala řešeto a jala se prosívati pohozené plévy, a hle, propodsila celou hromadu krásné pšenice.

Na své vinici upravila si Františka v jeskyni kapličku, zřídila v ní oltářík s obrazem Panny Marie, a konala zde nejraději pobožnost svou. Tu posilovala se rozjímáním a modlitbou ku plnění všech povinností svých. S četným služebnictvem svým nakládala jako moudrá paní laskavě a vážně, přála mu zotavení po práci i dovolených zábav, a kdykoli někdo ze služebníků neb služebnic pochybil a pokárání zasluhoval, chovala se k němu dobrotivá paní vážně a laskavě. Obzvláště bděla bedlivě, aby všickni domácí její svědomitě plnili náboženské povinnosti svoje a ctnostně žili.

Manžela svého byla povždy poslušna, a snažila se úslužností a přívětivostí svou působiti mu radost. Jednou, když v kapličce své modlila se žaltář, vstoupila k ní komorná oznamujíc, že manžel přeje si mluvit s ní. Františka povstala hned řkouc: „Manželka musí i svou pobožnost přerušiti, káže-li to domácí hospodářství,“ a odebrala se k muži. Manželství její bylo požehnáno čtyřmi dětmi. Nábožná matka pokládala je za dar Bohem svěřený a vychovávala je pečlivě v bázni Boží. Učila je pravdám sv. náboženství, rozněcovala srdce jejich láskou k Bohu a modlila se horlivě za ně, aby zůstaly ctnostnými.

Na modlitbách přicházela Františka častěji do vytržení mysli, obzvláště po sv. přijímání, tak že pozbyvši vědomí o všem, co kolem ní se dalo, někdy celé hodiny s rukama se-pjatýma nepohnutě jako socha před oltářem klečela. Z milosti Boží nazírala hluboká tajemství ze života za hrobem a trvala u vroucím obcování s duchy nebeskými. Anděl Páně v podobě spanilého pacholátka zjevoval se jí netoliko za modliteb, nýbrž provázel ji často i v domácnosti její a na ulici. Dával jí užitečná naučení i v pochybnostech radu, a chránil ji v pokušení. Kdykoli pak nějaké chyby se dopustila aneb v nábož-

nosti a horlivosti své poněkud ochabovala, opouštěl ji nebeský průvodce její.

Časem přišly na Františku těžké zkoušky. Nejprv umřeli jí nadějný synáček a útlá dceruška. Zarmoucená matka věřila, že miláčkové její v nebi se radují, přece však měla hořkou bolest, že je ztratila. Za sporů mezi Neapolským králem Ladislavem a papežem Janem XXIII. zmocnili se Neapolští dne 8. června 1413 Říma a páchali v městě ohavné loupeže a vraždy. Za potýček na ulicích byl také Vavřinec de Ponziani těžce poraněn a bez vědomí domů odnesen. Františka ošetřovala ho dnem i nocí pečlivě a modlila se za něho bez ustání, tak že on z nemoci své se probral a vyléčil. Za nedlouho vedrali se však nepřátelé do paláce jeho a vydrancovali jej až na holé zdi, zpustošili statky jeho, odnesli nejstaršího syna jeho jakožto rukojmí, jej pak samého poslali do vyhnanství. Za těchto soužení zůstala Františka ženou statečnou, odevzdávala se do vůle Boží, a s trpitelem Jobem velebila jméno Hospodinovo.

Když na církevním sněmu Kostnickém Církvi opět pokoj zjedнан byl, odešli Neapolští vetřelci z Říma, a Františka s radostí shledala se v domě svém zase s manželem i se synem.

Šlechtic Vavřinec byl bolestnou nemocí, vyhnanstvím a oloupením od nepřátel nad míru unaven. Za hrozné doby té přesvědčil se poznovu o ctnostech své manželky. Celý Řím ctil ji jako osobu svatou, pročez dovolil jí šlechtitý manžel, aby zařídila si život dle přání srdce svého, vzdal se všech svých práv k ní, a slíbil, že dle příkladu jejího až do smrti žítí bude v zdržlivosti.

Majíc takto úplnou volnost, založila Františka nábožnou družinu vznešených paní a panen římských pod ochranou a ku cti Marie Panny. Družky její vzdaly se dle příkladu jejího nádhery v oděvu i zbytečného přepychu v životě svém, a daly výhost hlučným hostinám, zábavám i společností. Prozatím zůstávaly ještě v rodinných poměrech svých, sloužíce ve skrytosti Bohu a konajíce skutky milosrdné. Roku 1433. sloučily se však ku společnému životu v jednom domě.

Zatím roznemohl se Vavřinec de Ponziani na smrt. Františka ošetřovala ho laskavě až do smrti jeho r. 1436. Zbavena jsouc všech úvazků se světem, vstoupila potom dne 21. března 1437 do ústavu, jejž založila. Tento zprvu volný sbor nábožných paní a dcer z předních rodin Římských usta-

vil se zatím na základě řehole sv. Benedikta v církevní družinu zvláštního způsobu, tak že družky neskládaly přísných klášterních slibů a mohly z družiny i vystoupiti a se provdati, zavazující se pouze poslušností ku představené. Proto nesluly jeptiškami, nýbrž oblátkami (obětovankami). Papež Eugen IV. potvrdil tuto družinu oblátek a Františka zvolena za první představenou její. Františka řídila ústav svůj jako zkušená a moudrá matka a dávala družkám příklad nábožnosti, pokory a lásky. Když jednou zavítala nouze do domu, neostýchala se po městě žebrati na sestry svoje.

Po čtyři léta nevyšla Františka z ústavu svého. Tu dostala zprávu, že nejstarší syn její těžce se roznemohl. I šla ho s jednou družkou navštívit. Když shledala, že syn z nebezpečení již vyvázl, vracela se zase domů. Avšak cestou pocítila prudkou zimnici, tak že nucena byla vrátiti se k synu, kde ulehla. Tu dala se zaopatřiti sv. svátostmi a zesnula v Pánu dne 9. března 1440, majíc 56 let věku svého. Anděl Hospodinův, průvodce její za živa, provodil duši její do nebe.

Tělo její pohřbeno slavně v chrámě Matky Boží „Nové“ v Římě, a papež Pavel V. prohlásil ji r. 1608. za svatou.

Družina oblátek, založená sv. Františkou, měla pouze jediný ústav v Římě, a stala se vzorem ústavů šlechticů, které i u nás známy jsou.

Sv. Františka měla za průvodce v životě svém anděla strážného. I nám posílá Bůh každému svého anděla, aby nás opatroval a po cestě spasení vedl. Nevidíme ho sice očima tělesnými, jsme-li však pozorní a bdělí, slýcháme ve svých srdcích zřetelně jeho hlas, jenž k dobrému nás napomíná a zlého varuje, a cítíme radost, kterouž má, když v ctnosti prospíváme, jakož i žalost jeho, kdykoli do hříchu jsme upadli. „Šetřiž ho a poslouvej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti, nebo neodpustí, když prohřešíš.“ (II. Mojž. 23, 21.) „Andělům svým přikázal o tobě, aby ostríhali tě na všech cestách tvých.“ (Mat. 4, 6.) Sv. Bernard napsal: „Běda nám, když svatí andělové zarmoucení naší nedbalostí a hříchy našimi, od nás odcházejí. Buďmež tedy opatrní, abychom jich neuráželi, a snažme se čistotou, střídmostí, mírumilovností, nábožností, pravdymilovností, svorností a dobrovolnou chudobou působiti jim radost.“

Dne 9. března slaví se ještě památka sv. Paciana, biskupa v Barceloně, sv. Kateřiny Boloňské řeholnice, sv. Vitalise, opata, a j.

Dne 10. března.

Čtyřicet svatých mučedníků Sebastijských.

Zatím, co na Západě pod ochranou císaře Konstantina Velikého od r. 313. Církev požívajíc pokoje, utěšeně rozkvétala, vedlo se křesťanům na Východě zle. Tam panoval ošemetný svat Konstantinův Licinius, jenž z pýchy a lakoty vedl stálé války se svatem, v nichž doznával porážky za porážkou, až posléze pro zrádné pikle svoje právem byl popraven. Licinius, člověk mravně zkažený, zrušil slovo křesťanům dané, že každému ponechá náboženství jeho, a jal se jich pronásledovati z nenávisti ku Konstantinovi, za jehož přívržence všechny křesťany považoval. Nejprv vyhnal křesťany ze svého paláce a ze všech státních úřadů, potom zakázal schůze věřících v chrámech Páně, stíhal biskupy i kněze a zapověděl jim konati církevní sněmy, bořil svatyně, a nařídil, aby vojenské posádky v městech obětovaly bohům. Za tohoto pronásledování Církve Kristovy ležel posádkou v městě Sebastii v Pontu na hranicích Malé Armenie vojenský pluk řečený bleskový, pověstný svou udatností, kterouž ve mnohých bitvách osvědčil. V pluku tom bylo čtyřicet rozhodných křesťanů, rodem z rozličných krajů, mužů to statečných, urostlých a sličných. Když císařský náměstek Agrikola prohlásil v Sebastii rozkaz pána svého, aby všickni vojíní modlám obětovali, vystoupilo ze šiku čtyřicet mužů těch, řkouce: „Sloužili jsme věrně a poctivě jako vojáci svému císaři, jsme však křesťané a nezpronevěříme se Kristu. Žádná moc na světě neodvrátí nás od víry a nedonutí nás ku modloslužbě.“ Náměstek ukázal jim rozkaz císařův a přimlouval jim nejprv lahodně, aby neodporovali císaři; sliboval jim hodnosti a vyznamenání, odpadnou-li od Krista; líčil hrozné tresty, které je stihnou, nebudou-li poslušni, a pravil posléze, že by to bylo největší hanbou pro tak statečné bojovníky, kdyby zemřítí měli ohavnou smrtí jako zatvrzelí nepřátelé bohův. Avšak hrdinové ti nedali se ani lichocením a sliby ani výhrůžkami zvrátiti. Odpověděli jednomyslně: „Pohrdáme hodnostmi a vyznamenáními, z nichž měli bychom jen hanbu a zkázu věčnou. Vytrpěli jsme na válečných výpravách nevýslovných obtíží za císaře smrtelného, proč tedy nepodstoupili bychom muka a smrt za nejvyššího vládce na nebi? Věci vezdejší pomínou, a jen blaženost nebeská potrvá na věky. Jsme

žádostivi jen jediného vyznamenání, jen jedné koruny spravedlnosti, a hotovi, pro Krista jakékoliv muky i smrt podstoupiti.“

Rozhněvaný vladař dal statečné vojíny potupně zbičovati, okovy spoutati, a do žaláře uvrhnouti, domnívaje se, že jich takto ku poslušnosti donutí. Oni však povzbuzovali se v žaláři ku vytrvalosti a připravovali se ku poslednímu boji. Vzpomínali na útrapy a oběti posavadního svého vojenského života; kolikráte pro slávu svého císaře a blaho vlasti byli již v nebezpečí, když do bitevních sečí se vrhali; jak za to vše brali jen nepatrnou mzdu, a jaká by to byla zbabělost, kdyby někdo z nich lekal se smrti pro Ježíše Krista. Jelikož všickni v úmyslu svém setrvali, byl jim oznámen ortel smrti. Tehdáž byla krutá zima. V horských úvalech drsné Armenie ležely spousty sněhu a krajinou bouřil mrazivý severní vítr. Z té příčiny odsoudil vladař křesťanské vojíny ku zmrznutí. I byli v noci vedeni do otevřeného nádvoří městských lázní na zamrzlou vodní nádržku. Tam byli nejprv svlečeni ze šatů, při čemž napomínali se vespolek, řkouce: „Kristus, náš Pán, byl svlečen z roucha svého, proč bychom neměli trpěti, co trpěl on? Vojáci hynou na vojně za smrtelného císaře, my pak dáme život za krále věčného.“ Toužíce po společné smrti modlili se potom: „Čtyřicet nás přišlo na bojiště, abychom za tebe, Pane, život položili, dejž tedy, aby nás všech čtyřicet bylo korunováno v této době, posvěcené čtyřicetidenním postem tvým!“ Tuto modlitbu vyslyšel Bůh zvláštním způsobem.

Aby stateční vyznavači možno-li v poslední chvíli pokušením svedeni byli, rozkázal vladař sousední lázně vyhráti. Zatím, co z nich ozývaly se zvuky veselé společnosti, rostl venku třeskatý mráz a pronikal kosti křesťanských vojinů na ledě. Údy jejich křehly, krev stydla jim v žilách, a oči svíraly se omamující mráкотou. Zatím nadešla půlnoc. Pojednou spatřil pohanský voják, mající nad nimi stráž, podivný zjev. Ustrnut viděl sestupovati s nebes anděly, kteří nad hlavami křesťanských mučedníků drželi zářící koruny. Počítal, a spočetl těch korun devětatřicet, a řekl sám k sobě: „Toť jsou koruny, jež Bůh křesťanů svým vyznavačům posílá. Mužů těch je čtyřicet, korun ale jenom devětatřicet.“ V tom zpozoroval strážník, jak jeden ze čtyřiceti odsouzenců plíží se k lázni a žádá, aby ho dovnitř pustili. Člověk ten nedovedl snést mráz, poněvadž oheň víry byl v něm slabý. Byv vpuštěn, sestoupil rychle do teplé lázně. Chuďas vzdal se života věčného,

aby zachránil si života časného, sotva však z mrazivé zimy octl se v teplé vodě, byl touto náhlou změnou usmrčen. Tak blízek již byl cíle svého, tak dlouho statečně bojoval, a přece zahynul nectně. V té chvíli byl strážný voják náhle Duchem Božím osvícen a jal se volati: „Věřím v tebe, Pane, v něhož tito věří; připočti mne k nim a učiň mne hodným, abych pro tebe smrt podstoupil a došel čtyřicáté koruny, kterou zbabělec tento ztratil.“

Zatím zpozorovali věrní mučedníci, že jeden z nich chybí. I zarmoutili se velice, avšak zármutek jejich proměnil se brzo v radost. Bůh vyslyšel jejich modlitbu, aby jich korunováno bylo čtyřicet. Milostí Boží osvícen svlékl se strážný voják a přidal se k nim prose, aby se za něho modlili, a hle, po chvíli leskla se i na jeho hlavě koruna mučednická. Na místo Jidáše nastoupil věrný Matěj, jenž uvěřil v Krista a pokřtěn byl křtem žádosti i krve.

Nazítří ráno rozkázal vladař, aby všem čtyřiceti mučedníkům byly hnáty přelámány, a těla jejich aby na káry naložena, odvezena a do ohně uvržena byla. Jeden z mučedníků, jménem Melito, jevil ještě známky života. Toho chtěli pochopové ponechat v lázni, aby ho k odpadnutí od víry svedli. Tu přiběhla stařícká matka jeho a dodávala mu zmužilosti řkouc: „Synáčku, trp ještě maličko; hle Kristus otvírá ti již bránu nebeskou a jde si pro tebe!“ I pomohla mu sama na vůz, zatím však zemřel také on. Těla všech mučedníků byla potom upálena a ostatky jejich měly býti uvrženy do řeky, avšak velikou část jejich odnesli tajně křesťané a roznesli je do různých zemí, kde je uctivě v chrámech uložili. Sv. Řehoř Nysský dal ve svém sídelním městě vystavěti na počest těchto svatých mučedníků chrám, při jehož posvěcení řekl v kázání svém, že těla jejich byla spálena, ale popel a ostatky z nich že jsou po světě tak rozšířeny, že téměř každá země má z nich částčku. Také sv. Basil, sv. Efreem, i jiní sv. Otcové zanechali nám o těchto mučednících kázání. Z nich rodem nejvzácnější byli Kandid a Kvirion. Mučednická smrt jejich klade se do roku 320.

Jak žalostna byla smrt onoho vojína, kterýž pokušení zbaběle podlehl a ve víře své posléze se zviklal! Vytrpěl pro Krista již mnoho, v poslední hodině života svého odpadl však od něho. Poznejmež z toho, jak slabým, křehkým a vrtkavým tvorem jest člověk. Nedůvěřujme tudíž sobě a nespolehejme

na svou sílu, nýbrž prosme ustavičně Boha, aby nám dal statečnost proti pokušením a vytrvalost v dobrém až do konce. Nešťastný onen odpadlík vzdal se lehkomyšlně koruny slávy věčné, aby ušel krátkému utrpení a užil krátké rozkoše. Tak jednají posud všichni, kdož dopouštějí se těžkých hříchů pro mrzkou tělesnou rozkoš, pro časný zisk, aneb aby se vyhnuli nějaké nemilé nesnázi. Snad mnohý z nich konejší se nadějí, že bude jednou z hříchů svých se káti, a že vyvázne takto z nebezpečnství, do něhož hřichy svými se uvrhl. Možná, že i ubohý onen odpadlík měl úmysl, že někdy ku Kristu zase se vrátí a pokání činiti bude, zatím však zemřel náhle ve hříchu, neměv ku pokání již více času. Budiž nám to spasitelnou výstrahou, abychom na milosrdenství Boží opovážlivě nespo-
léhali. „Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž 'odkládej den ode dne. Nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty roz-
ptýlí tě.“ (Sir. 5, 8. 9.) „Neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých. Nebo milosrdenství rychle přicházejí od něho a na hříšníky hledí hněv jeho.“ (Sir. 5, 6. 7.)

Dne 10. března koná se ještě památka sv. Makaria biskupa Jerusa-
lémského, sv. mučedníků Kaja a Alexandra, sv. Attala opata, a j.

Dne 11. března.

Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučednice.

Císař Septimius Severus (193—211) byl na počátku svého panování křesťanům přízniv, až r. 202. začal jich pronásledo-
vati. Toto pronásledování bylo z nejkrvavějších, co jich stihlo Církev Kristovu, a trvalo až do smrti císaře toho. Ve všech zemích císařství Římského tekla krev křesťanů proudem. Tertul-
lian vypravuje, že tehdaž mnoho křesťanů bylo ukřižováno, mnoho ku sloupům přivázáno, zbičováno a železnými drápy rozsápáno, mnoho postínáno, mnoho dravou zvěří udáveno, mnoho upáleno, a mnoho na nehostinné ostrovy do vyhnan-
ství posláno. Nejvíce trpěli věřící v Alexandrii v Egyptě a v prokonsulární Africe. Klement Alexandrijský píše: „Denně vidáme, jak mučedníci jsou křižováni a upalováni.“ Eusebius napsal: „Alexandrie byla závodistištěm, kde z Egypta a ze vši Thebaidy nejvýbornější zápasníci se scházeli a nebeskými ko-
runami od Boha milostivě zdobeni byli.“ Mezi mučedníky

tehďáž v Africe usmrčenými velebí staří spisovatelé církevní obzvláště dvě matky, Perpetuu a Felicitu, jejichž mučednictví nad jiné jest pohnutlivé. Sv. Augustin mluví o nich s velikou uctivostí a svatou radostí, a Církev sv. připomíná památku jejich při každé mši sv. po pozdvihování, aby nás Bůh ve společnost jejich přijati ráčil. Zprávy o umučení těchto slavných světic Božích pocházejí dílem od samé Perpetue, která den před smrtí svou je napsala, dílem od spolumučedníka jejího Saturu.

Perpetua byla šťastně provdaná, urozená, dvaadvacetiletá matka nemluvňátka, jež kojila, a měla na živu ještě oba rodiče i dva bratry, z nichž jeden připravoval se jakožto katechumen ke křtu sv. Žila v Karthagu a vstoupila bez vědomí pohanského otce svého rovněž do sboru katechumenů. Felicita byla mladá matka stavu služebného a připravovala se také ke křtu sv. Jednoho dne byly obě tyto matky ještě s třemi katechumeny Revokátem, Saturninem a Sekundulem jaty. Potom přidal se k nim dobrovolně ještě Satur. Nejprv byli všickni vedeni do soukromého pohanského domu, kde prozatím pod vojenskou stráží ponecháni. Staříčský otec Perpetuin přišel k nim a snažil se prosbami i vyhrožováním odvrátiti dceru od víry křesťanské, ona však stála pevně v úmyslu svém, že se dá pokřtiti. Z toho rozhněval se otec tak velice, že se na ni vrhl a zuřivě ji tloukl. Mlčky snášela Perpetua toto trýznění, a jen hořké slzy svědčily, jakou bolest cítí v srdci svém. Posléze unavil se rozzuřený otec a odešel. Perpetua si oddychla, prosila Boha o dar vytrvalosti a statečnosti, a přijala s ostatními vězni křest svatý.

Po několika dnech byli všickni uvrženi do hnusného žaláře, jehož hrozila se zvláště Perpetua, anaž nemluvňátko svoje u sebe měla. V přeplněné šatlavě nebylo světla ani vzduchu, tak že věžňové stěží dýchatí mohli. Dva jáhnové Tercius a Pomponius, kteří jim posluhovali, podplativše stráž vymohli jim potom dovolení, aby mohli denně na čerstvém vzduchu si pooddechnouti a se zotaviti. Tu kojila Perpetua dítko svoje hladem již umdlévající, poroučela je Bohu, a rozmlouvala o něm s matkou ji navštěvující i s bratrem spoluvězněm. Starost o milované nemluvňátko zaměstnávala ji tak, že se jí potom zdál žalář býti palácem, v němž raději byla, než kdekoliv jinde.

Jednou byla Perpetua spoluuvězněným bratrem požádána, aby se modlila k Bohu, by jí zjeviti ráčil, zdali věžňové

budou propuštění či umučení. I modlila se a měla potom vidění, z čehož poznala, že všem vězňům uchystána jest koruna mučednická. Horlivá křesťanka měla z toho velikou radost. Když roznesla se pověst, že vězňové budou na soud postaveni, přišel do žaláře hořem schvácený otec Perpetuin, aby podruhé se pokusil, odvrátiti dceru od Krista. I řekl jí: „Ustrň se, dcero, nad šedinami mými. Ustrň se nad otcem svým, jsem-li hoden, otcem tvým slouti. Hle, těmato rukama dochoval jsem tě do tohoto kvetoucího věku tvého a miloval jsem tě nade všechny bratry tvoje, nevydávej mne tedy lidem v pohanění. Rozpomeň se na svou matku, na své bratry i tetu, a pohleď na svoje dítě, kteréž bez tebe nebude moci živo býti. Odlož tvrdošijnost svou, abysi nás všech nezahubila, neboť kdybysi pohromu vzala, nebude moci žádný z nás na veřejnost vycházeti.“ Tak mluvil stařec, plný otcovské laskavosti, líbal dceři ruce, padl jí k nohám, a rozplývá se v slzách, nazýval ji kochankou svou. Perpetua litovala otce, že on samojediný z celého rodu nebude se z umučení jejího radovati, konejšila ho ujišťujíc, že jej jakožto vděčná dcera upřímně miluje, a těšila ho řkouc, že život její v rukou Božích jest, a že stane se, jak Bohu se zalíbí. I odešel otec smuten od ní.

Nazítří byli všickni křesťanští vězňové vedeni na místo soudné na veřejném prostranství, kde zřízeno bylo vyvýšené lešení, k němuž vystupovalo se po stupních. Všickni vyznali neohroženě víru v Krista Pána. Když došlo na Perpetuu, přistoupil k ní otec, nesa nemluvňátko její, stáhl ji s lešení o stupeň níže, a řekl s pláčem: „Smiluj se nad dítětem svým!“ Také pohanský soudce Hilarian pravil k ní: „Ušetři přece šedin otce svého, šetř tohoto nemluvňátka, a obětuj za blaho císařovo.“ Ona však odpověděla: „Toho neučiním.“ Tu otázal se soudce: „Jsi křesťanka?“ k čemuž ona vece: „Křesťanka jsem!“ A poněvadž otec neustále ji stahoval s lešení, rozhněval se soudce, dal ho strhnouti dolů a udeřiti holí, což Perpetuu tak zbolelo, jakoby sama byla uhozena.

Stateční vyznávači Kristovi byli všickni odsouzeni na smrt dravými zvířaty, a vrátili se do žaláře. Perpetua rmoutila se, že jí otec nechtěl vydati do žaláře nemluvňátko jejího; když však zaslechla, že dítě mateřského prsu více nežádá, upokojila se. Velikou bolest způsobila jí opětná návštěva staříckého otce, jenž hořem vlasy si rval, na zem se vrhl a stáří svoje proklínal. Za této žalostné doby potěšil Bůh Per-

petuu rozličným viděním, tak že duše její okřála. Jednou viděla Perpetua ve snách zemřelého bratříčka svého, an na onom světě mnoho trpí. Procitnuvši modlila se vroucně za něho, a nabyla potom v následujícím vidění jistoty, že bude vítězně bojovati se zlými duchy, což ji velice potěšilo a posilnilo. Také spoluvězeň Satur měl vidění o nebeské oslavě, již dostane se jemu i všem ostatním hned po mučednické smrti. Zatím zemřel v žaláři Sekundul dříve, nežli pro Krista Pána umučen byl.

Felicita byla tehdáž na osmý měsíc v stavu požehnaném. Když tedy nastával slavný den veřejných her, rmoutila se, že nebude moci společně s ostatními vězni zemřít, poněvadž římskými zákony bylo zakázáno, těhotné ženy před porodem popravovati. I druzí vězňové želeli toho, že nebudou tak dobrou sestru mít za společnici, a modlili se tři dny před svou smrtí za ni. A hned po vykonané modlitbě porodila Felicita děvčátko, kteréž nábožná jedna křesťanská paní za svoje přijala. Když za porodu Felicita veliké bolesti cítila a hlasitě sténala, řekl jí žalárník: „Když nyní již tak sobě naříkáš, co si počneš teprv, až dravé zvěři předhozena budeš?“ Felicita odpověděla mu: „Co nyní trpím, sama trpím, tam ale bude ve mně jiný trpěti za mne, poněvadž i já pro něho trpěti budu.“

Dle obyčeje Římského povolena odsouzencům den před smrtí veřejná hostina, oni pak učinili z ní křesťanskou „hostinu lásky“, při níž jako bratři a sestry naposled večeřeli a se posilovali. A když lid se k nim sběhl a na ně zevloval, obrátil se k němu Satur a zvolal: „Podívejte se nám dobře do očí, abyste nás v den soudný poznali.“ Slova ta dojala mocně zvědavce, tak že odešli a někteří z nich potom uvěřili.

Posléze nadešel mučedníkům slavný den vítězství. S jasnou tváří vyšli ze žaláře a ubírali se do zápasiště na smrt, jakoby do nebe šli. Byli pohnuti nikoli bázní, ale radostí. V čele všech kráčela Perpetua, krásná a důstojná jako královna a vyvolená choť Kristova. Klopíc cudně oči, nevšímalasí cestou nikoho. Také Felicita, uzdravená po porodu, šla ve se na smrt, radujíc se, že pro Krista Pána krev svou prolíje. Když mučedníci vstoupili do brány divadla, měli dle obyčeje se převléci, mužové v červený šat modloslužebných kněží boha orby Saturna, ženy v bílý šat bohyně Cerery (Živěny), oni však zdráhali se to učiniti řkouce, že nasazují život proto,

že nechtějí modlám sloužiti, a byli tudíž do závodiště uvedeni ve svém oděvě. Perpetua vcházejíc prozpěvovala Kristu Pánu, Revokát pak, Saturnin a Satur zvolali ku soudci Hilarionovi: „Dnes soudíš nás ty, někdy však souditi bude tebe Bůh.“ Podrážděný lid žádal ihned, aby mučedníci dle obyčeje zmrskáni byli od hlídačů dravé zvěře, kteříž řadou tu stáli. Světcové a světice přijali rádi a trpělivě toto trýznění. Potom pustili hlídači na ně šelmy. Na Saturnina a Revokáta poštváni levhardi, kteří je však jen poranili, pročez puštění na ně medvědi, a ti je ihned udávili. Na Saturu vyštván divoký kanec, který vlácel jej chvíli po zemi a jinak mu neublížil. Proto přivázali hlídači Saturu ku kleci, do níž medvěd zalezl, a když dravec ten nemohl vylákán býti, odvázan zase Satur. Na Perpetuu a Felicitu pustili katané divokou krávu, kteráž je porazila a po zemi vláčela. Perpetua upadla na bok. Jsouc více pamětliva studu nežli bolesti, zpozorovala, že roucho její na jedné straně roztrženo bylo, a urovnala si je cudně, rovněž jako i vlasy v nepořádek uvedené. Potom podala Felicitě k zemi stržené ruku a pomohla jí vstáti. Zatím nasýtila se již krvelačnost shromážděných diváků, pročez odvedeny obě světice ku bráně, kde stál katechumen Rustikus. Perpetua jako z dlouhého spánku procitlá povolala bratra svého a řekla jemu i Rustikovi: „Stůjte pevně u víře, milujte se vespolek a nepohoršujte se z muk našich.“

Na závodišti leželi zatím již Saturnin a Revokát v krvi, a toliko Satur byl ještě bez úrazu, ježto ani divoký kanec, ani medvěd mu neublížili. Posléze puštěn na něho levhard, který jej smrtelně kousl. Satur požádal zatím od vojáka Pudense, jenž náchylen byl ku víře křesťanské, prstenu jeho, omočil jej v krvi své, a vrátil mu jej s napomenutím, aby se obrátil. To když se stalo, měl býti dovlečen na místo, kde polomrtvé mučedníky katané dobíjeli, že však lid žádal, aby všickni uprostřed závodiště usmrceni byli, vedli je tam katané. Tam svatí mučedníci dali si poslední políbení míru a skonali tiše pod mečem katovým. Perpetua zemřela poslední. Mladý neobratný kat bodl ji nemotorně do žeber. Svatá mučednice vzkřikla bolesti, hned však se vzpamatovala, uchopila ruku katovu, přiložila meč na svoje hrdlo a vypustila duši svou.

Tak rekovné mučednice Boží Perpetua a Felicita se soudruhy svými položily za Ježíše Krista životy svoje v Karthagu dne 7. března r. 303. Ku hrobům jejich ve hlavním chrámě tohoto města scházelo se potom ve výroční den smrti



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Řehoř Veliký,
papež a učitel církevní.

jejich více věřících, nežli bylo zvědavých diváků v závodišti, kde mučedníci ti v Pánu dokonali.

Jakou stálou víru a jakou plamennou lásku ku Kristu Pánu měli tito svatí mučedníci! Ničím nedali se od něho odvrátiti, a šli na smrt za něho vesele jako na svatbu. Ani žalář a hrůzy jeho, ani nárek otcův, ba ani vlastní dítě nemluvňátko nemohly světici Perpetuu svést k odpadnutí od milovaného Spasitele. Jak krásně naplnila se na ní i spolumučednicích jejich slova sv. Pavla: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? zda-li soužení? anebo úzkost? nebo hlad? zda-li nahota? čili nebezpečení? zda-li protivensství? čili meč? Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Pánu našem.“ (Řím. 8, 35. 38. 39.) Kéžbychom měli aspoň částku této veliké lásky ku Kristu Pánu, a hotovi byli, pro něho jakoukoliv oběť podnikati a milerádi trpěti!

Dne 11. března světí se památka sv. Konstantina, krále a mučedníka ve Skotsku, sv. Eulogia, kněze a mučedníka ve Španělsku, sv. Sofronia, patriarchy Jerusalemského, sv. Anděly Foliňské, řeholnice, a j.

Dne 12. března.

Sv. Řehoř Veliký, papež a učitel církevní.

Po vyvrácení západořímského císařství (476) byla Italie více než sto let rejdištěm divokých výbojných národů, kteříž ji napořád pustošili. Po Odoakrovi vládli v Italii Ostrogothové (Východní Gothové), jejichž panství učinil konec Belisar, vojevůdce východořímského císaře Justiniana, válčiv proti nim po dvacet let (535—555). Válkou touto byla celá země hrozně popleněna a vyhladovělá, aniž dosáhla žádoucího oddechu a míru, neboť za nedlouho vtrhli do Italie Longobardové a opanovali ji koncem r. 572., vyjma toliko Řím a některá města přímořská. Longobardové byli dílem Ariáni, dílem pohané, kteříž v zemi hůře ještě řádili, nežli ondy Gothové. Hubili obyvatelstvo dobytých krajů, loupili a bořili katolické chrámy i kláštery, pobořili r. 580. i mateřský klášter Benediktinů na

Montekasině, a vyháněli i vraždili katolické kněze a mnichy. Za smutné doby té vzbudila Prozřetelnost Božská Církví katolické slavného papeže Řehoře, jenž stal se obranou a štítem utiskovaných věřících, a pevnou rukou řídil lodičku Kristovu.

Řehoř, narozený okolo r. 540. v Římě, pocházel ze starobylého šlechtického rodu Anicijského. Rodičové jeho, otec Gordian, Římský senátor, i matka Sylvia, kladou se do počtu svatých. Nadán jsa výbornými vlohami, věnoval se Řehoř zprvu studiím právnickým a nastoupil dráhu úřednickou, po níž rychle postupoval, tak že již ve třicátém roce věku svého stal se císařským náměstkem (praetorem) v Římě. Za nesnadných poměrů tehdejších spravoval Řehoř vysoký a obtížný úřad ten obratně a spravedlivě, tak že získal si spokojenost císařovu i náklonnost lidu. A přece nebyl spokojen. Vládná nejvyšší mocí v městě, měl i velikou zodpovědnost, a byl starostmi i úředními povinnostmi svými tou měrou zaneprázdněn, že nezbývalo mu hrubě ani času, aby mohl pracovati o spasení svém. Dostav od nábožných rodičů výborné vychování, klonil se od mladosti ku tichému životu, čítal rád spisy sv. Otcův, a modlíval se dlouho. Zatím zpozoroval, že ve vysokém úřadě svém ochabuje znenáhla v nábožnosti a stává se vlažným. Za tou příčinou znechutil si všecken lesk i slávu a moc svého úředního zaměstnání, a zatoužil po klášterním zátíší, aby mohl starati se výhradně o spasení svoje. I složil po smrti otce svého úřad svůj, prodal veškeré movité dědictví svoje, a vynaložil stržených peněz na dobročinné účely.

Císař i Římský lid užasli nemálo a litovali toho upřímně, že výtečný Řehoř vysokého úřadu svého se vzdal. On však neodstoupil od úmyslu svého, dáti nadobro výhost světu i slávě jeho; založil na svých statecích v Sicilii šestero benediktinských klášterů, zřídil sedmý klášter v rodném paláci svém v Římě, vstoupil sám r. 575. do něho jako prostý mnich, a trávil mezi řeholními bratry život v přísné kázni na modlitbách a posvátném rozjímání. Zejména postil se tak přísně, že tělo jeho z toho velice zesláblo. Dny zažité v klášteře pokládal za nejblaženější dobu svého života, na kterouž potom jako papež s pláčem si vzpomínal.

Zatím zalíbili si Římané Řehoře tou měrou, že ho nemohli na dlouho ve veřejném životě pohřešovati. Již r. 577. jmenoval ho tudíž papež Benedikt jedním ze sedmi kardinálů jáhnů, kteříž o chudinství v městě pečovali a spolu ve správě Církve

katolické účastenství měli, a r. 579. učinil jej papež Pelagius II. svým vyslancem u císařského dvora v Cařihradě. Řehoř uvázal se z poslušnosti ku papeži v úřad ten a odebral se s několika mnichy svého řádu do Cařihradu, kde záhy seznal úlisnost a zkaženost tehdejšího císařského dvoru, nabyt nových užitečných zkušeností, a stal se mužem obecně váženým. V městě tom žil Řehoř po způsobu klášterním a složil v prázdných chvílích výborný spis o starozákonní knize Jobově. Tu seznámil se s mnohými výtečnými muži, zejména i s biskupem Leandrem ze Sevilly, s nímž potom až do smrti upřímným svazkem přátelským spojen byl. Po smrti císaře Tiberia vrátil se Řehoř r. 585. do Říma, kde za nedlouho od svých řeholních bratří zvolen byl za opata.

Jednou procházeje se městem, spatřil Řehoř na otrokářském trhu několik sličných jinochův a hochů bílé pleti a rusých vlasův. Otázav se po vlasti a náboženství těchto mladých otrokův, uslyšel, že jsou Anglosasové z Britanie a pohané. I vyplatil je z otroctví, přijal do svého kláštera, a pokřtí je. Od té doby neměl pokoje, mysle ustavičně na ubohé pohanské Anglosasy, a odhodlal se posléze, že odcestuje k nim, aby jim víru Kristovu hlásal.

Dostav k tomu od papeže Pelagia II. dovolení, vydal se tedy s několika mnichy na cestu do Britanie. Sotva však odešel z Říma, donutil lid papeže, aby ho rychlými posly dal nazpět uvést do města. Tak zmařena byla cesta Řehořova do Britanie. Prozřetelnost Boží usoudila mu zatím v Římě jiné důležité povolání, v němž potom mohl ku šíření víry Kristovy mezi pohanskými Anglosasy mnohem výdatněji pracovati, než kdyby byl osobně do Britanie se odebral.

V listopadu r. 589. řádila v Římě zhoubná povodeň. Řeka Tibera zaplavila město a zanesla ulice jeho bahnem, z čehož povstal hrozný mor, jímž mnoho lidí umíralo. Také papež Pelagius II. stal se v únoru r. 590. obětí morové rány. Tu zvolen byl jednomyslně za papeže opat Řehoř, ač zdráhal se, důstojnost tu přijati. Když všechny prosby jeho, aby volba zrušena byla, marnými zůstaly, napsal císaři Mauriciovi do Cařihradu list, žádaje rozhodně, aby volba jeho potvrzena nebyla; avšak císařský náměstek zadržel list ten a poslal císaři zprávu o vykonané volbě s prosbou, aby volba schválení došla. Zatím nadál se Řehoř, že císař žádosti jeho vyhoví, a zůstal proto v Římě, kde snažil se zoufajícímu lidu pomáhati a jej za obecné bídy k důvěře v Boha povzbuditi. Svo-

lával věřící ku kajícím průvodům a modlitbám za odvrácení morové rány, a konal pohnutlivá kázání o milosrdenství Božím. Když Řehoř se zástupy zbožného lidu v kajícím průvodě ulicemi města Říma již potřetí kráčel, spatřil nad náhrobkem císaře Hadriana, tehdaž městskou tvrzí, anděla, schovávajícího meč do pochvy, což mu bylo znamením, že trest Boží jest ukončen. Mor přestal skutečně, a od té doby sluje budova ta hradem andělským.

Když Řehoř uslyšel, že zvolení jeho na důstojnost papežskou císařem potvrzeno bylo, ulekl se velice a uprchl přestrojen z Říma do lesa, kde zamýšlel skrývati se, až nový papež zvolen bude. Avšak Římané vypátrali skrýši jeho, uvedli ho slavně do města, dali jej posvětit na biskupa, a dne 3. září 590 nastoliti na prestol sv. Petra.

Že rozvážný a pokorný Řehoř zdráhal se, přijati posvátnou důstojnost nejvyššího biskupa Církve katolické, nebylo za tehdejších rozervaných poměrů divu. V opevněných městech italských ležely řecké posádky, ty však zůstávaly nečinnými, když Longobardi zemi pustošili, římské poddané jímali a Frankům do otroctví prodávali. Celá země octla se stálými válkami v hrozném stavu; města i vsi byly pobořeny, role zůstávaly nevzdělanými, širé kraje byly popleněny a v pustinu obráceny. Slavné, někdy světovládné město nad Tiberou zpustlo, paláce jeho ležely v rozvalinách, a obyvatelstvo hynulo hladem. Za poměrů těch nezbyvalo papeži, než aby o Řím a jeho území sám pečoval, posádky v městech i ubohý lid potraviny opatroval, a obranu země proti Longobardům řídil. Ustavičnými válkami a zmatky těmito trpěla ovšem nad míru i Církev. Na nejednom místě povstávali proti ní opět bludaři a rozkolníci, kázeň v duchovenstvu klesala, a lid pustl žalostně. Jen papež neobyčejného ducha a nezlomné vytrvalosti mohl s Boží pomocí za smutné doby té řídit úspěšně Církev katolickou a ubrániti jí proti tolikerým útokům a nebezpečnostvím. A papežem takovým stal se Řehoř. Nastoupiv vznešený úřad svůj, zavedl nejprv na papežském dvoře přísnou kázeň, nařídív, aby na dvoře tom byli jen zbožní duchovní a mniši, s nimiž společně modlíval se, jakož činil druhdy v klášteře, a nosil i jako papež prostý svůj oděv řeholní. Když přátelé mu posílali blahopřání, že zvolen byl za papeže, rmoutil se z toho velice a odpovídal jim, že by bylo pro něho největším ziskem, kdyby byl mohl uniknouti velikému břemenu, jež na bedra jeho složeno bylo. Tak napsal sestře císařově: „Ztratil

jsem rozkoš pokoje a hynu uvnitř, an jsem povýšen byl, pročej se obávám, že od tváře Stvořitele svého daleko odmrštěn jsem. Druhdy bývalo každodenní snahou mou, utíkatí světa, krotiti tělo a kochati se radostmi nebeskými. Ničehož v tomto světě si neřádaje, zdál jsem se býti povýšen nade všechny věci pozemské. Nyní však dorážejí odevšad na mne vlny světských záležitostí, tak že mně nezbyvá času, abych samým sebou se obíral. Prával jsem si s Marií u nohou Páně sedati a od něho se učití, a zatím jsem nucen, s Martou zanáseti se věcmi pozemskými.“ Podobné listy napsal Řehoř i jiným přátelům svým, osvědčuje v nich hlubokou pokoru i prostotu mysli své, kterou si zachoval ve vysokém úřadě svém až do smrti. Když biskup Ravennský poslal mu list, v němž upřímně ho pokáral, že zdráhal se přijati důstojnost papežskou, odpověděl mu Řehoř bšírnou úvahou, v níž důkladně a sličně přetěžké povinnosti duchovního pastýře vyložil.

Světským panovníkem v Římě a území jeho byl tehdáž dle jména východořímský císař, ten však nepečoval docela nic o blaho obyvatelstva, ba lakotní úředníci jeho vydírali lid a chovali se proti samému papeži nadutě a pánovitě. Řehoř snažil se přes všecken tento nevděk vládu císařskou v Italii udržeti, dával města, jimž Longobardi vpádem hrozili, opevňovali, a staral se jako svrchovaný zeměpán o Řím a okolí jeho.

Tím položil základ ku potomní světské vládě papežů, kterouž město Řím od úplné zkázy zachráněno bylo. Co se týče divokých Longobardů, kteříž na území římské stále útočili, snažil se Řehoř opatrností svou aspoň mírniti zlo, jež oni všude působili. Zacházel s nimi šetrně, posýlal jim skvostné dary, a platil jim daně, aby je ukrotil. Takovou měrou zachránil po dvakráte, r. 592. a r. 593. města Říma od vydobytí a drancování, jimž mu Longobardi hrozili. Za stálých válek mezi Longobardy a císařem byl Řehoř prostředníkem míru a pokoušel se zatím arianské Longobardy ku Církvi katolické nakloniti. Když longobardský král Autharis o velikonocích r. 590. zakázal křtiti longobardské děti po katolicku, hned však v září téhož roku náhle zemřel, nazval Řehoř smrt jeho trestem Božím a napomenul Longobardův, aby děti svoje po katolicku vychovati dávali. Vdova po Autharisovi Theodolinda, rodem bavorská princezna, horlivá katolička, provdala se potom po druhé za krále Agilulfa (591—615), dopisovala si pilně s papežem Řehořem, a naklonila dokonce muže svého ku víře katolické. Řehoř poslal jí svoje Rozpravy

o životech a zázracích italských Otců, jež čítal i král, kterýž potom děti svoje dal po katolicku pokřtiti. Posléze stal se král Agilulf sám horlivým katolíkem, jenž Církvi mnoho majetku daroval.

Vedlé Longobardův obracel Řehoř zřetel svůj k ariánským Visigothům tehdáž ve Španělech a jižní Gallii panujícím, aby je Církvi katolické získal. Výborným pomocníkem jeho v tomto bohumilém díle byl mu přítel Leander, biskup Sevilský, jehož horlivou snahou posléze král Visigothů Rekkared obrátil se na víru katolickou a v přátelský svazek se Stolicí apoštolskou vešel.

V Gallii, tehdáž ještě dílem pohanské, snažil se Řehoř šířiti i upevňovati víru svatou a zušlechťovati surové mravy obyvatelstva tamního. Když Marseillský biskup Severus z nemoudré horlivosti posvátné obrazy a sochy z chrámův odstranil, pokáral ho za to Řehoř a poučil ho, jak Církev katolická smýšlí o počtě posvátných obrazů.

Největší zásluhu získal si Řehoř o pokřesťanění Anglosasů v Britanii. Již od toho dne, kdy poprvé spatřil v Římě anglosaské otroky, zanášel se myšlénkou, obrátiti na víru pohanský národ ten. Stav se papežem, dal anglosaské jinochy v Gallii v klášteřích vyučovati, aby měl schopné věrozvěsty pro Britanii.

Potom vyslal r. 596. mnicha svého kláštera v Římě Augustina se 40 soudruhy do Britanie. Když oni uslyševše cestou v Gallii o velikém nebezpečení, jež prý hrozí jim v divokém národě anglosaském, toho se ulekli a papeži dopsalí, aby jim dovolil vrátiti se do Říma, odepsal jim papež dodávaje jim zmužilosti, aby bojácných lidí nedbali a s pevnou důvěrou v Boha na roli apoštolskou do Anglie chutě se odebrali. Z toho vzmužili se missionáři ti, odepluli do Britanie, byli obyvatelstvem laskavě přijati, a působili v něm tak výborně, že již za málo let mohl Řehoř v Anglii několik biskupství založiti. Tou měrou stal se papež Řehoř apoštolem a zakladatelem církve anglické. Posílaje do Britanie hlasatele víry Kristovy kladl jim na srdce, aby šetřili národních obyčejů domorodého obyvatelstva a chovali se k němu laskavě.

Na ostrovech Sardinii, Korsice a Sicilii byly tehdáž ještě zbytky starého pohanstva, jež Řehoř konečně vykořenil. Křesťanů v otroctví židovském netrpěl a dal je vykupovati. Rovněž vykupoval otroky židovské a pohanské, kteří křtu svatého žádostivi byli. K Židům byl vždy spravedliv; nedopouštěl,

aby byli násilím křtěni, a snažil se, dobrotou a laskavostí svou získati je Kristu.

Nesmrtelných zásluh dobyt si veliký papež tento o rozvoj duchovního života a zvelebení služeb Božích v Církvi katolické. Moudrým jednáním jeho potlačeny byly různé sekty a zanikl neblahý rozkol Donatistů v Africe docela, tak že biskupově afričtí opět všickni se sjednotili se Stolicí apoštolskou. Pevnou rukou řídě Církev katolickou dopisoval pilně biskupům na Západě i Východě, chválil a povzbuzoval horlivé, trestal neposlušné biskupy, a netrpěl žádných nepořádků v Církvi. Zejména naléhal, aby v Gallii a Španělech konaly se církevní sněmy na vykořenění svatokupectví, jež v zemích těch zavládlo. Za válek v Itálii bylo mnoho chrámův i klášterů poškozeno a množství biskupů vyhnáno. Řehoř obnovoval svým nákladem tyto chrámy i kláštery a pečoval o biskupy pronásledované. Sám jsa horlivý řeholník, přihlížel, aby v klášterích pilně šetřeno bylo pravidel sv. Benedikta, dával mni-
chům návody a nařízení, jak mají žíti chránil jich od utiskovatelů, byl jim štědrým podpůrcem, a zasloužil si takto čestného názvu „Otce mnichů.“

Do té doby měla skoro každá katolická země svoje zvláštní obřady při službách Božích. Řehoř prozkoumal bedlivě modlitby a posvátné bohoslužebné úkony různých katolických národů, vybral z nich, co bylo nejkrásnější, a sestavil na základě obřadů Římských velekrásný řád služeb Božích, jehož s některými pozdějšími dodatky a změnami v západní Církvi katolické podnes se užívá. Rovněž zvelebil tento slavný papež bohoslužebný zpěv, jenž posud dle něho gregoriánským se zove. Velkolepé dílo jeho o chorálním církevním zpěvu bylo jakožto výplod apoštolského ducha v Církvi katolické vanoucího, na věčné časy na oltář sv. Petra položeno a železnými řetězy k němu připoutáno. Na udržení a rozšíření tohoto zpěvu založil Řehoř v Římě zvláštní pěveckou školu, na níž sám vyučoval. Památkou po něm jest také procesí na sv. Marka, jež poprvé konal za morové rány v Římě.

Po celý život svůj zůstal slavný papež ten mužem skromným a pokorným. Když pyšný patriarcha Cařihradský Jan, podporován jsa císařem, osvojoval si název „ekumenického (všeobecného) patriarchy“ vyvyšuje se hrdě nade všechny biskupy Východu a chtěje býti rovným náměstkou sv. Petra, odpíral tomu rozhodně Řehoř a přijal z pokory titul „služebníka

služebníků Božích.“ Názvu toho užívají papežové doposud. Smýšleje o svojí osobě skromně a pokorně, choval Řehoř ku svému posvátnému úřadu hlubokou úctu, nedopustil ublížiti právům a prvenství Stolice apoštolské, a hájil jich nezlomně i proti dvoru císařskému.

Za všeobecné bídy tehdejší, kdy zvláště prostý lid hladem hynul, pečoval papež Řehoř o chudé, nemocné, starce i sirotky. Zřizoval ústavy křesťanské lásky, zval každodenně dvanácte chudých ku svému stolu, a posýlal prvního dne každého měsíce chudým v městě potraviny a každodenně teplé pokrmy nemocným i starcům. Ve všech čtvrtích města Říma zřídil chudinské otce, aby pátrali po lidech opuštěných a pomoci potřebných, jichž štědře se ujímal. Když jednou se dověděl, že jistý chudáš byl na ulici mrtev nalezen, plakal a nesloužil z lítosti po několik dní mši sv., domýšleje se, že tento chudý člověk snad hladem zemřel. Na vykupování otrokův a zajatců nešetřil ani drahocenných nádob kostelních. Jedním z nejmilejších zaměstnání jeho bylo hlásati slovo Boží obzvláště lidu chudému a utiskovanému. Výtečná kázání jeho prýštila se z hluboké jeho učenosti i nábožnosti. Již v Cařihradě napsal o sobě, že jsa zahrnut všedním zaměstnáním, upoutává duši svou jako lanem kotvovým ku břehu modlitby. Složil překrásné církevní hymny, výklady o knize Jobově, proroku Ezechielovi i mnohých částkách evangelií, rozpravy o zázracích Otcův italských i o nesmrtelnosti duše, dílo o pravidle pastýřském, a zanechal 844 listů, jež mnohým osobám poslal.

Tak požehnaně pracoval tento věhlasný papež ku blahu Církve, Italie, města Říma i mnohých národů. Když nastoupil apoštolský úřad svůj, viděl kolem sebe samou poušť a samé zříceniny. Tehdáž napsal v jedné ze svých duchovních úvah, že zdá se, jakoby všechny známky té hrozné doby věštily blízký konec světa. Zdáloť se skutečně, že celý svět rozpadne se v rozvaliny; zatím však hynul pouze svět starý, na jehož zříceninách budovala Prozřetelnost Boží svět nový, prodechnutý a posvěcený duchem Církve katolické. Na místě starých, zne-mravnělých a proto hynoucích národů vyskytli se na světovém dějišti noví, divocí, ale zdraví národové, kteří pod sladkým jhem učení Kristova zkrotli a stali se blahodárným kvásem, jímž člověčenstvo obrozeno bylo. Veliký Řehoř dočkal se ještě podivuhodného obratu toho. Suroví Longobardi i Gothové získáni byli jeho přičiněním Církvi katolické, dalecí

Anglosasové v Britanii přijímali ochotně evangelium Kristovo, poslední z pohanských Franků v Gallii uvěřili, církevní rozkol byl zažehnán, bludy zanikly, jednota Církve katolické byla zase obnovena, život řeholní rozkvetl, kázeň v duchovenstvu i věřícím lidu napravena. Takto zahájen byl úplným vítězstvím katolické Církve křesťanský středověk. Že vítězství toho Církev tak rychle došla, o to přední zásluhu měl papež Řehoř I., nazvaný proto zaslouženou měrou Velikým.

Jest podivuhodno, že Řehoř mohl tolik a tak ohromných prací pro Církev a člověčenstvo vykonati, jsa tělesně slab a churav. Téměř po celou dobu svého papežování churavěl žaludkem, a od r. 599. nemohl skoro nikdy slůžka ani povstati. Ve vetším těle jeho žil veliký duch, jenž ani chorobou, ani stářím nemohl zeslaben a sklíčen býti. Řehoř spravoval i jako churavec na lože upoutaný pevnou rukou Církev katolickou a nemoha živým slovem učiti, diktoval písařům svoje kázání, jež potom lidu předčítána bývala. Dosáhnuv věku 65 let, zesnul v Pánu dne 12. března 604, a byl ve chrámě sv. Petra v Římě pochován. Církev nazývá ho Velikým a klade jej do počtu nejslavnějších čtyř svatých Otců západních, vedlé Augustina, Jeronýma a Ambrože.

Na výběžku vrchu Monte Celia v Římě, kde věhlasný tento papež se narodil a nějakou dobu jako mnich řádu sv. Benedikta v klášteře žil, stojí nyní chrám a klášter zasvěcený památce jeho. Tu nalézá se v jedné kapli znamenitá socha sv. Řehoře Velikého, kterouž slovitný Michel Angelo započal a sochař Cordieri dokončil. Před sochou žehnajícího sv. Řehoře stojí na starobylém podstavci veliký mramorový stůl. Tu hostíval světec ten každodenně dvanácte chudých. V jiné kapli téhož chrámu stojí socha sv. Sylvie, matky svatého papeže toho.

Za doby sv. Řehoře Velikého zdálo se, že lodička Církve Kristovy v rozbouřeném moři válek, všeobecných zmatkův a bludařství se rozkotá a zahyne, zatím však vyšla Církev katolická ze všech těch bouří neporušena a posílněna. Kolikráte již od těch časů zdálo se opět, že Církev naše hrozným útokům neodolá a v rozvaliny se shroutí! Tak myslii koncem minulého století mnozí, že Stolica apoštolská i celá Církev katolická děsnou revolucí francouzskou a následujícími po ní válkami podvrácena bude. Řím stal se tehdež kořistí světoborce Napoleona I., staříčkový trpitel papež Pius VI. zemřel r.

1799 ve Francii ve vyhnanství, a nad papežstvím konány již řeči pohřební. Za těch rozervaných časů žil v klášteře sv. Řehoře Velikého v Římě prostý mnich Maurus Capellari, jenž ve svém díle „Vítězství sv. Stolic“ napsal slova prorocká: „Od časů divokých národů prvních století nesnažilo se peklo o zničení sv. Stolic nikdy ještě tak úsilovně, jako za této doby. A proto slavit bude sv. Stolic vítězství, jakého posud nikdy nezažila. Nechať katolíci vědí, že snáze by bylo uhasiti slunce, nežli zničiti Církev!“ Prorocká slova ta se naplnila. Třicet let potom byl pyšný Napoleon I. již dávno mrtev zemřev jako vyhnanec na ostrově sv. Heleny, papežský stát byl Církvi zase vrácen, a mnich Capellari, jenž v klášteře sv. Řehoře v Římě ona slova věstecká byl napsal, nastoupil jakožto papež Řehoř XVI. slavně prestol sv. Petra. Tu se opět osvědčila slova Páně napsaná zlatem v kopuli velechrámu sv. Petra nade hroby papežů: „Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.).

Za naší doby dorážejí na Stolic apoštolskou Církev katolickou opět podobné bouře, jako za věku šestého a osm. náctého, a tu není pochybnosti, že papežství opět bude slavit nad nepřátely svými vítězství, jakých dočkal sv. Řehoř Veliký. Roku 1890. konala se v Římě velkolepá slavnost na uctění třináctistoleté památky zvolení a nastolení svatého papeže toho. Po celý ten rok přicházeli do Říma ohromní zastupové věrných katolíků ze všech zemí celého světa, aby veřejně a slavně vyznali svou víru, vzývali svatého Řehoře, i uctili věhlasného nástupce jeho, sv. Otce Lva XIII., jenž v mnohém ohledu jemu velice se podobá.

Dne 12. března koná se také památka sv. Petra, jahna, učedníka sv. Řehoře Velikého, sv. Theofora, mnicha, sv. Theofana, biskupa, a j.

Dne 13. března.

Sv. Eufrasia, panna.

Mezi dvořany císaře Theodosia I. v Cařihradě, horlivého obháje Církve katolické (379—393), vynikal rodem i duchem příbuzenec jeho Antigon, jenž s manželkou svou Eufraasií zpłodil dceru nazvanou po matce Eufraasií. Nábožní rodičové ti vynakládali všecku péči svou, aby milovanou dcerušku v bázni Boží vychovali. Když bylo Eufraasií pět let, zemřel Antigon. Císař chtěje postarati se o mladou, teprv dvaadvacetiletou, sličnou

vdovu, poradil jí, aby se znova výhodně vdala, a určil i dcerušce její jednoho z dvořanů svých za ženicha. Avšak mladá vdova odmítla nabízený sňatek a umínla si, že nadále bude sloužiti jen Bohu. Aby pak dalším domlouvám se vyhnula, odebrala se s dceruškou z Cařihradu na statky svoje v Egyptě.

Tehdáž rozkvétalo v Egyptě řeholnictví znamenitě. Eufrasia navštěvovala tamní ženské kláštery, udílela jim hojných almužen, a vzdělávala se příkladem nábožných řeholnic. Obzvláště zalíbila si klášter v nejbližším sousedství svého statku, v němž přebývalo přes sto panen, které přísnou kázní nad jiné vynikaly. Požívaly pouze jednou za den po západu slunce chleba a zelenin, odpočívaly na holé zemi, obíraly se ruční prací, modlily se a zpívaly horlivě nábožné písně, a byly v nemoci i jiných souženích příkladně trpělivy. Svaté obcování těchto řeholnic dojímalo hluboce vdovu Eufrasii. Aby jim osvědčila úctu a náklonnost svou, zamýšlela jim ze statků svých pojistiti roční důchody se závazkem, aby se modlily za zemřelého manžela Antigona. Avšak představená kláštera odmítla s díky tuto nabídku, řkouc, že ona i sestry její odřekly se všech časných statkův i všeho pohodlí, a slíbily, v chudobě a pokoře žíti, aby zabezpečily si království nebeského. Za zesnulého Antigona slíbily řeholnice ochotně se modliti, aniž přijaly jiných darů za to, leč toliko trochu kadidla a oleje ku službám Božím.

Eufrasia brávala dcerušku svou do kláštera, kdykoli do něho přicházela. Sedmiletá dívka zalíbila si nadmíru tichý a nábožný život řeholnic. Jednou pod večer, když matka chystala se již odejíti z kláštera domů, řekla dceruška, že by tu nejraději navždy zůstala. Když jí představená odpověděla: „Milé dítě, na tomto místě nemůže nikdo zůstat, kdož Kristu Pánu na věky se nezasnoubil,“ obrátila se roznícená dívka ke kříži, políbila jej, poklekla před ním, a zvolala vroucně: „Nuže tedy, zaslibuji se milému Spasiteli navždy, a žádám v tomto klášteře zůstat a zemřít!“ Představená pochválila ji za tuto horlivost, doložila však, že řeholnice žijí velice přísně, a dívka tak mladičká že není ještě schopna, aby se podrobila klášterní kázní. Malá Eufrasia jala se však ku podivu bystře a moudře vyvracetí všecky námitky představené a prosila úpěnlivě, aby v klášteře zůstat směla. Zatím poslouchala ji hluboce pohnutá matka, nemohouc zdržeti se pláče. Přemýšlejíc chvíli, nabyla přesvědčení, že dceruška její nikoli z dětského rozmaru, nýbrž zvláštním ponutem milosti Boží

pojala úmysl, v klášteře zůstat. I přistoupila k ní před kříž, rozpjala nad ní ruce, a žehnajíc jí, modlila se: „Přijmiž tedy, Pane, toto dítě mé pod ochranu svou! Vždyť ono miluje a hledá jenom tebe!“ Potom ji políbila a odevzdala představené kláštera.

Mladička Eufrasia přijala nazítří řeholní roucho a plnila všecky předpisy klášterní zevrubně, že to bylo ku podivu. Duch její předstihl daleko útlý věk její, tak že řeholní sestry říkaly, že Bůh to děvčátko si vyvolil a je neobyčejnými milostmi vyznamenal.

Zatím žila ovdovělá Eufrasia na statku svém jako řeholnice. Prokazovala chudým a nemocným skutky křesťanské lásky, zdržovala se masa i vína a postila se přísně, rozjímal a modlila se horlivě. Tak připravovala se nábožně na smrt. A když roznemohši se poznala, že poslední hodina se jí blíží, povolala dcery své k sobě a loučíc se s ní, řekla: „Kristus Pán volá mne již, dcero milá. Skládám tedy všechno zboží svoje v ruce tvé, abysi ho vynaložila ku cti a slávě Boží a ku blahu svých bližních, a došla jednou dědictví na nebesích.“ Když Eufrasia slyšíc slova ta, zaúpěla: „Běda mně, že osiřím a opuštěnou budu,“ potěšila ji matka řkouc: „Nebudeš sirotkem, vždyť Kristus Pán jest ti otcem i chotěm. Boj se Boha, cti sestry svoje, a buď pokorná a chudobná na zemi, abysi v nebi zbohatla.“ Po třech dnech zemřela potom nábožná vdova ta, kterouž spolu s chotěm jejím Antigonom církev řecká jako světici ctí a každoročně dne 11. ledna oslavuje.

Císař Theodosius zvěděv o smrti vdovy Eufrasie, dal dceři její dopsati a jí připomenouti, že byla jako dítě v Cařihradě zasnoubena vzácnému císařskému dvořanu, a vzkázal jí spolu, že zachová jí svou milost i náklonnost, kterouž prokazoval zemřelým rodičům jejím. Avšak řeholnice Eufrasia odepsala císařskému příznivci svému tato slova: „Vyvolila jsem si chotě nebeského, Krista Pána, a nemohu tedy žádnému smrtelnému ženichu se zaslíbiti. Prosím jenom o tu milost, aby císař statky moje v Cařihradě rozdal chudým a sirotkům, otroky moje na svobodu propustil, a nájemcům mým všecky dluhy prominul, abych zbavena byla všech starostí pozemských a bez překážky sloužiti mohla Bohu svému. Modlete se za mne ty i císařovna, abych Kristu Pánu věrně oddána byla.“ Císař dal tento list předčítati přede všemi dvořany svými, a nemohl při tom zdržeti se pláče. Dvořané volali jednomyslně: „V pravdě, ta dívka jest důstojnou dcerou

Antigona i Eufrasie, svatá ratoleš svatého kmene, a slouží ku cti vznešenému rodu tvému, císaři.“

Eufrasia dosáhla v řeholi vysokého stupně dokonalosti. Postívala se nad míru přísně, konala i nejprostší domácí práce, a považovala se za služebnici sester. Ovšem mívala i ona velmi prudká pokušení, jako i jiní vyvolenci Boží. Když dospívala v sličnou pannu, doléhaly na ni častěji myšlenky o kráse a rozkoších tohoto světa, jehož se zřekla, a srdce její bývalo zachvacováno nepokojem. Eufrasia utíkala se za takových pokušení ku své představené, svěřovala jí upřímně a ochotně, co ji souží, a docházela od ní poučení, útěchy i síly ku dalším bojům proti všelikému pokušení. Urozená, tělesně spanilá Eufrasia stala se takto všem sestrám krásným vzorem sebezapíravosti, pokory, dobrotivosti a upřímné nábožnosti, tak že ji ustavičným zázrakem nazývaly. Avšak jedna sestra dala se proti ní zaslepiti závistí a řevnivostí, a vytýkala jí, žeť prý se postí a zapírá jen na oko, předstírajíc líčenou pokoru a jsouc uvnitř pyšna a marniva, čímž prý domoci se chce, aby po smrti představené kláštera na její místo zvolena byla. Eufrasia uvrhla se před závistivou osobou tou na kolena, prosi'a ji za odpuštění a doporučela se do modliteb jejích. Když představená o tom zvéděla, pokárala smělou a řevnivou sestru onu a vyloučila ji na de ší čas ze společnosti ostatních řeholnic, avšak pokorná Eufrasia přimlouva'a se za ni po třicet dnův a vyprosila jí odpuštění. Tak naplnila svatá panna tato napomenutí apoštola Páně: „Buďte milosrdní, mírní, pokorní, neodp'acujíce z'ého za zlé, ani zlořečení za z'ořečení, ale naproti tomu dobrořečíte.“ (I. Petr. 3, 8. 9.)

Když bylo Eufrasii třicet let, měla jednou představená ve snách o ní vidění, že brzo již zemře a slávy nebeské dojde. Z toho zarmoutily se velice všecky řeho'nice a plaka'y, že tak dobrou sestru ztratiti mají. Eufrasia, dovědévši se o tom, ulekla se zprvu, ježto myslila, že posud nesloužila Bohu dokonale, potom však se upokojila, přijala svaté svátosti, a zesnula v Pánu po kratičké nemoci roku 410. Pohřbena byla ve hrobě svaté matky své.

Sv. Eufrasia docházela v pokušení úlevy a posíl'y, jakmile svěři a se představené svojí a jí upřímně vyznala, co ji souží. Jak krásným zřízením jest svatá zpověď, v níž kajení knězi na místě Božím upřímně vyznává svoje hříchy i pokušení a duševní boje! Nemocný netají se před lékařem cho-

robou svou a neskrývá před ním žádné rány a žádného vředu. Tak jest třeba, aby křesťan lékaři duchovnímu, knězi ve zpovědi, vyličil věrně stav svého svědomí a sdělil zejména i všechna pokušení svoje. Sv. Jeroným píše: „Čeho lékař nezná, to nemůže zhojiti, a tak nemůže ani zpovědník pomoci kajícímu, jenž náklonnosti a pokušení svoje zevrubně a uřímně jemu nevyličil.“

Dne 13. března koná se ještě památka sv. Nikefora, patriarchy Cařihradského, sv. Kenochy, panny skotské, sv. Ruderika a sv. Šalomouna, mučedníků španělských, sv. Kristiny, mučednice v Persii, a j.

Dne 14. března.

Sv. Mathilda, královna.

V dějinách někdejších polabských Slovanů zůstavil smutnou paměť Německý král Jindřich I. přímým Ptáčník, vrstevník sv. Václava (919–936), jenž pod záminkou šíření víry křesťanské vrhl se na ně a zahájil proti nim soustavnou vyhlazovací válku, která potom trvavši 250 let, slovanské Polabany skoro všechny vyhubila. Také do Čech vtrhl výbojný panovník ten, ačkoli nemohl předstírat obvyklou lichou výmluvu svou, že podniká výpravu tu na prospěch evangelia Kristova, ježto vlast naše tehdaž byla již křesťanskou. Na štěstí poznal kníže sv. Václav velké nebezpečství, jež hrozilo Čechům od lakotného Jindřicha, proto podvolil se mu odváděti mírný roční poplatek, čímž ho usmířil a dokonce i svým přítelem učinil.

Hrabivému a hněvivému králi Jindřichovi stála po boku jako anděl strážce svatá manželka jeho Mathilda, jež snažila se zbožností, tichostí a láskou svou krotiti a zušlechťovati drsnou povahu jeho.

Mathilda byla dcera Saského hraběte Dětricha z Ringelheimu a hraběnky Reinhildy z rodu knížat Dánských. Nábožní rodičové dali ji na vychování do kláštera Herfordského ve Vestfálsku, kde dceruška jejich pod správou abatyše Mathildy, babičky své, v nábožnosti a svatých ctnostech dospívala. Saský vévoda Ota Osvícený uslyšev o její sličnosti i výborné povaze, přál si ji mít za nevěstu pro syna svého Jindřicha,

a poslal do Herfordu důvěrníka svého na přezvědy, jemuž podařilo se, Mathildu v klášteře spatřiti. Potom přijel ku klášteru se stkvělým komonstvem sám Jindřich, aby se osobně ucházel o Mathildu, byl vyslyšen, slavil r. 913. s ní svatbu, a upsal jí jakožto svatební dar svůj město Valhausen s příslušenstvím. Roku 919. povýšen byl Jindřich za krále Německého. Mathilda stala se takto mocnou královnou, avšak důstojnost ta nezaslepila jí. Naučivši se v klášteře pokoře, tichosti a lásce ku bližním, zůstala i na trůně skromnou a milosrdnou. Trávila často i noční doby na modlitbách a svatých rozjímáních, byla ku každému vlídna a laskava, neštítla se konati ruční práce, bděla pečlivě nad čeledí svou navádějíc ji ku ctnostnému životu, sytila hladové, navštěvovala a podporovala nemocné, a ujímala se lidí nevinně pronásledovaných. S manželem žila ve svornosti a uměla dobrotou i trpělivostí svou krotiti hněv jeho. Největší radost mívala, kdykoli vyprosila vězňům a zajatým milost a odpuštění. A prehlivý Jindřich nemohl nikdy oslyšeti proseb výborné královny.

Mathilda měla tři syny a dvě dcery, jež pečlivě vychovávala. Zatím, co král Jindřich na válečných výpravách po cizině se proháněl a panovačností jsa poháněn, Slovany jařmil, dlela Mathilda v zátíší domácím, kde dítky bázni Boží učila, horlivě se mod'ila, a jako laskavá matka o chudé a nešťastné lidi pečovala. Když král Jindřich r. 936. umíral, poděkoval před dvořany a služebníky svými Mathildě, že jemu moudré rady dávala, hněv jeho krotívala, od nespravedlnosti ho odvracela, ku milosrdenství nakloňovala, a děti svoje nábožně vychovávala. A když vypustil ducha, dala Mathilda ihned za něho sloužití mše sv., a promluvila potom ku synům Otovi a Jindřichovi: „Ustaňte hádati se o pomíjitelnou důstojnost královskou. Vizte na otci svém, jaký konec bere všecika sláva pozemská. Blažen jest, kdo dychtí po věcech nehynoucích a věčných, proto nermuťtež se a nestarejte, kdo z vás bude panovati, nýbrž mějte na paměti slova Páně, že kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“ Tělo zemřelého krále dala Mathilda pohřbiti v klášterním chrámě Kvedlinburském v Braniborsku, jež společně s ním založila.

Mathilda dopustila se jediné chyby, že přílišně milovala druhorozeného syna svého, sličného a hladkého Jindřicha, dávajíc mu přednost před starším Otou. Proto přála si, aby miláček její stal se králem, což se však nestalo, ježto umírající král Jindřich doporučil pánům říšským za nástupce

svého na trůně nejstaršího syna Otu, jenž potom byl v Cáhách korunován. Z toho nastal mezi oběma bratry krvavý rozpor. Jindřich vzbudil proti Otovi povstání, které teprv po mnohých bojích potlačeno bylo. Tak pykala Mathilda slabostí svých. Poznavši chybu svou, snažila se slzami a prosbami usmířiti rozdvojené bratry, což se jí konečně podařilo.

Ovdovělá Mathilda odložila královské roucho a nosila stále prostý oděv. Vstávala každodenně za kuropění a modlila se celý žaltář, jež z paměti uměla. S příkladnou nábožností obcovala mši sv., při níž pokaždé obětovala chléb a víno. Tělu svému nepopřávala více pokrmu a odpočinku, leč jen čeho nevyhnutelně třeba bylo. Dobrotivost její byla nevyčerpatelna; rozdávalať almužnu nepočítajíc a nevážíc příjmů svých, což stalo se jí však pramenem velikého soužení. Závistiví dvořané chtějíce zalichotiti se králi, namluvili mu totiž, že prý Mathilda nabromadila z důchodů koruny ohromné jmění, jímž na prospěch mnichů, jeptišek a zahálčivých lidí plýtvá. Ota i bratr jeho Jindřich uvěřili lichotníkům, odňali matce statky její, a pobrali dokonce i almužníkům jejím všechny dary ustanovené chudým lidem. Tím octla se královna v chudobě, více však rmoutil ji nevděk obou synů, zvláště pak mladšího Jindřicha. Aby tedy učinila konec všem pomluvám, odřekla se všech svých věnných statkův a odebrala se do otčiny své ve Vestfálsku, kde v chudobě a pokoře žila.

Duchovní i světsí páni litovali záhy, že dobrá královna odešla od nich a žalem nad nevděčností synů svých se trápí. I doléhali na královnu Editu, aby pohnula manžela svého, by Mathildu nazpět povolal a vlídně k ní se choval. Král Ota poznav, že s matkou odstěhovalo se od něho i požehnání Boží, uznal chybu svou, vypravil k ní poselstvo s pozváním, aby se vrátila, a vyjel jí s bratrem Jindřichem v ústrety. Jakmile spatřili bratří matku svou, sestoupili s koně, poklekli před ní a prosili za odpuštění. Mathilda objala je a řekla plačíc: „U-
pokoďte se. Kdybych nebyla této zkoušky pro hříchy svoje zasluhovala, nebyl by jí Bůh na mne dopustil!“ Od té doby žila Mathilda se syny v lásce a nerušené svornosti. Roku 955. dostala v Kvedlinburce zprávu, že miláček její, syn Jindřich zemřel. Od té chvíle byla tomuto světu úplně odumřelou. Nosila ustavičně smutečné roucho, vzdalovala se všech zábav, modlila se bez ustání a konala skutky křesťanské lásky. Zřídila v Kvedlinburce tři sbory zpěváků a pěvkyň, aby střídavě v klášterním chrámě žalmy a posvátné písně prozpěvovali, a

dávala si každodenně předčítati evangelia a životy svatých. Dvakráte denně rozdávala almužnu a posílala nuzným nemocným se svého stolu nejlepší pokrmy. Kdykoli někam jela, vozili za ní služebníci dary pro chrámy Páně a pokrmy pro chudobné lidi. Cestou se modlila se služebníci svou a podělovala každého žebráka, jenž s ní se potkal. V zimě rozdávala chudým topivo a nařizovala, aby u cesty dnem i nocí udržován byl oheň, aby pocestní a žebráci mohli se zahřívati. Každou sobotu, na všecky svatvečery velkých svátkův, i ve výroční den smrti manžela svého připravovala chudým teplou lázeň a sloužila jim sama. Ve všední dny konala pilně rozličné ruční práce, aby prý chleba svého nejedla na darmo, a ve dnech zasvěcených četala nábožné knihy. Přispěním manžela i syna svého založila Mathilda několik panenských klášterů, z nichž největší péči věnovala klášteru Kvedlinburskému, kde zesnulý manžel její odpočíval, a kde i ona poslední odpočinek si vyvolila. Večer života svého ztrávila neunavnou péčí o svoje kláštery a vychováváním vnuků a vnuček. Nejmladší syn její Bruno stal se arcibiskupem v Kolíně nad Rýnem, a vnuk Vilém arcibiskupem Mohučským.

Roku 965. vracel se císař a král Ota z cesty do Říma a jel navštívit bratra arcibiskupa v Kolíně. Tamo sešel se i s matkou Mathildou a sestrou, královnou francouzskou. Odtud vedla ho Mathilda do nově založeného kláštera svého Nordhausenského (nedaleko Erfurtu), aby mu jej ukázala. Tu viděli se císař Ota a ovdovělá matka jeho naposled. Byli pospolu na mši sv., po níž doprovodila matka syna ku koni. Loučili se v bráně klášterní, kde dlouho plačíce se objímali, až císař na koně se vymrštil. Mathilda vrátila se potom do chrámu, kde poklekla a libala to místo, na němž syn při mši sv. se modlil. Když císař o tom uslyšel, sestoupil rychle s koně, vrátil se do chrámu a zvolal: „Matko drahá, jak odplatím vám tuto lásku vaši!“ Mathilda povstala a požehnala mu řkouc: „Jdi v pokoji, a neuvidíš-li více tváře mé, modli se za duši mou!“

Předvídajíc smrt svou, odebrala se Mathilda do kláštera Kvedlinburského a přijala naposled z rukou vnuka svého Viléma, arcibiskupa Mohučského, svaté svátosti. Potom dala se položiti na žíněné roucho na zemi, posypala hlavu svou popelem, a zesnula v Pánu dne 14. března 968. Tělo její pochováno vedle zemřelého manžela krále Jindřicha I. Život

svaté královny této dal sepsati pravnuk její císař Jindřich II. Svatý.

Sv. Mathilda zakusila od nevděčných synů svých trpkého nevděku, ježž tiše a trpělivě snášela, až oni provinění svoje poznali, ji odprosili a učiněné jí bezprávi napravití se vynasnažili. Tak chová se proti lidem hněvivým každý v bohabojnosti vyspělý křesťan. Když nám někdo v hněvu ukřivdil, hleďme ho překonati klidem a tichostí, potlačujme v sobě všelikou zlost, a buď mlčme, aneb mluvm s ním opatrně slovy laskavými. Kdo nepatrný plamének rozdmychuje, činí z něho zkázonosný oheň, a podobně kdo s hněvivým člověkem příkře jedná, rozplameňuje hněv jeho a dává mu takto novou příležitost ku hříchu. Hněvivý člověk podobá se opilci, jenž v stavu opojenosti není rozumu mocen a neví, co činí. Nejlépe jest takového člověka ponechat, až vystřízliví. A tak jednejme i s člověkem hněvivým, snášejíce ho a čekajíce, až z hněvu svého se probere. „Budeš-li dmýchatí na jiskru, jako oheň roztní se, pakli na ni plineš, uhasne, a obé to z úst tvých pochází.“ (Sir. 28, 14.)

Dne 14. března slaví se také památka sv. Leobina, biskupa Chartreského, sv. Innocence biskupa Veronského, sv. Pionia mučedníka v Antiochii, a j.

Dne 15. března.

Blahosl. Klement Hofbauer (Dvořák).

Za předešlého století, kdy Církev katolická podvratným učením nevěrcův a smělymi útoky buřičů nevýslovných útrap zakoušela; kdy veškeré zjevení Boží bylo od planých rozumářů popíráno; kdy staré řehole byly buď potlačeny, buď ochromeny, a veškeren náboženský život žalostně klesal a hynul, vzbudila Prozřetelnost Božská Církvi na obranu a posilu novou nadějnou řeholi, jejíž údové jali se s apoštolskou horlivostí zvlažovati vypráhlou vinici Páně. Byla to družina kněží nejsvět. Vykupitele čili Redemptoristů, založená svatým biskupem a učitelem Alfonsem z Liguori. Novou tuto řeholní družinu uvedl do zemí Rakouských krajan náš, Moravan blah. Klement Maria Dvořák čili Hofbauer.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Klement Hofbauer (Dvořák).

Oltářní obraz od Mathausera v klášterním chrámě sv. Kajetána
v Praze.

Otec jeho Pavel Dvořák byl řezník, rodem z Moravských Budějovic, odkud přestěnoval se do německé obce Tasovic u Znojma, kde dle způsobu tehdaž obvyklého české příjmi jeho bylo zněmčeno v Hofbauera. Oženiv se r. 1736. s dcerou místního představeného Marií Sterovou, měl s ní dvanácte dětí, z nichž Jan, narozený dne 21. prosince r. 1751, byl devátý. Když otec záhy zemřel, vychovávala vdova sama děti svoje pečlivě. Mladý Jan naučil se od ní modliti se a pilně choditi do chrámu Páně, byl ve škole poslušný, přičinlivý, tichý a mravný, a stal se takto vzorem ostatní mládeži školní. Nějaký čas pobyl Jan potom v Moravských Budějovicích u dědečka, kde učil se jazyku českému. Roku 1767. poslala ho matka do Znojma, kde vyučil se pekařem. Dostav za vyučenou, byl mladý pekařský chasník přijat do práce v premonstrátském klášteře Luckém u Znojma. Tu svěřil se opatovi, že má neodolatelnou touhu po stavu kněžském. Opat zalíbiv si ho, svěřil mu lehčí domácí práci a dal ho od řeholníků vyučovati předmětům prvních čtyř latinských škol. Jan konal svědomitě uloženou práci, učil se při tom dobře, a byl nábožný i mravný, tak že ho řeholníci milovali. Odbyv takto v Louce nižší studie, odebral se Jan r. 1775. ku kostelu v Milfroně u Znojma, kde po dvě léta byl poustevníkem, když pak rozkazem císaře Josefa II. poustevníci zrušení byli, odešel do Vídně, kde živil se pekařstvím. Zatím toužil ustavičně, aby mohl studovati dále na kněžství, ježto však neměl dostatečného jmění, usmyslil si putovati do Říma, kde doufal cíle svého nějak dojíti. Ve Vídni seznámil se s pekařským tovaryšem, mravným a zbožným Emanuelem Kuncmanem, který rovněž přál si putovati do Říma. Oba ti mladíci ukládali si tedy z výdělku svého groš ku groši, a když se jim zdálo, že mají dosti peněz na cestu, vybrali se do Říma, nezůstali tam však, nýbrž vrátili se zase do Vídně. Tu se naskytla Hofbauerovi příležitost, že mohl se oženiti se zámožnou a hodnou nevěstou, on však nemoha zapomenouti na Řím, a maje stále na mysli kněžský stav, zamítl nabízený sňatek a pekařil nějaký čas dále, až s Kuncmanem podruhé do Říma se vydal. Vykonavše na hrobech knížat apoštolských pobožnost svou, odebrali se oba chasníci do města Tivol ku tamnímu biskupovi Řehoři Chiaramontimu (potomnímu papeži Piu VII.), jehož poprosili o dovolení, aby směli v diecési jeho poustevničiti. Biskup vyzkoušel jich, udělil jim požehnání a roucho poustevnické, a dovolil, aby usadili se na poustce

Matky Boží na lesním pahorku opodál města. Tehdáž dostal Hofbauer poustevnické jméno Klement z Ancyry.

Hofbauer planul i na poušti žádostí po stavu kněžském, utvrzuje se čím dále tím více v přesvědčení, že Bůh ku stavu tomu ho povolal. Proto vrátil se za půl léta do Vídně, maje důvěru, že nějak s Boží pomocí se uživí. Důvěra tato nezklamala ho. Nábožného mladíka toho, jenž každodenně chodil na mši sv. do stoličného chrámu sv. Štěpána, všimly si tři bohaté zbožné sestry, z nichž jedna byla vdova a druhé dvě svobodné, ujaly se ho a podporovaly jej na studiích.

Tehdejší vysoké školy Vídeňské byly nasáklé nevěrou. Hofbauer slýchal častěji ve školních přednáškách slova, která jeho katolickou víru i prostou nábožnou mysl urážela a zarmucovala. Když jednou professor jeho opět hrubě se dotkl náboženství katolického, nemohl se horlivý posluchač ten zdržeti, ozval se proti tomu, a odmítl rázně, co professor byl vyslovil. Za studií těchto seznámil se Hofbauer se spolužákem Čechem Tadeášem Hýblem z Čermné u Landškrouna, vešel s ním v upřímné přátelství a podporoval ho. Dokončiv r. 1784. studie filosofické, zamýšlel Hofbauer odebrati se na učení bohoslovecké do Říma, a nutkal Hýbla, tenkrát právě v nemocnici ležícího, aby šel s ním, konejše ho, že mu Bůh zdraví zase vrátí, on pak sám že postará se o peníze na cestu pro oba. Hýbl uzdravil se skutečně za nedlouho a oba studenti cestovali do Říma. Tam přenocující v jednom hostinci smluvili se, že zítřka půjdou do toho kostela, jehož zvon nejdříve uslyší. Dle toho přišli záhy z rána do chrámu sv. Juliana, kde právě kněží Redemptoristé církevní hodinky se modlili. Hofbauer rozhodl se rázem, že se pokusí, do sboru těchto řeholníků vstoupiti. I odebral se ku představenému jejich, dal se poučiti o kongregaci sv. Alfonsa, a byl do ní hned přijat. Hýbl váhal zprvu poněkud, až druhého dne následoval přítele a vstoupil rovněž do kongregace.

Oba krajané odbyli noviciát v Římě, studovali bohosloví ve Frosinoně, složili řeholní sliby dne 19. března 1785 v Římě, a byli r. 1786. v městě Veroli na kněžství posvěceni, z čehož devadesátiletý kmet sv. Alfons srdečně v Pánu se zradoval. Téhož ještě roku došla do Říma z Varšavy od papežského vyslance žádost o missionáře pro Kursko. Představený Redemptoristů navrhl k tomu Hofbauera a Hýbla, kteří dostavše náležitou právomocnost, vybrali se potom na cestu do Ruska. Ve Vídni přidal se k nim tovaryš Kuncman, jenž vstoupil

do řehole jako bratr laik. Když zavítali do Varšavy, byli kromě nadání ponecháni v tomto městě, kde Polský král Stanislav Poňatovský odevzdal jim kostel sv. Benona, aby tu služby Boží konali. Z počátku nevedlo se jim valně. Měli kostel na spadnutí, přebývali v chatrném vlhkém domku a zápasili s nedostatkem. Zatím živil malou tuto družinu bratr Kuncman vyřezáváje dřevěné lžice a sbíraje almužnu. Za nedlouho získali si však horliví missionáři tolik přízně v městě, že ze samých almužen obnovili a ozdobili si kostel, zřídili při něm kapli, a vystavěli si novou klášterní budovu. Hofbauer přijal potom do této koleje valný počet nových řeholních bratrů a pracoval s nimi neunaveně na vinici Páně. V neděli a svátek mívali patero kázání, dvě polská, dvě německá a jedno francouzské, zpovídali každodenně od rána až do tmy, a zavedli různé krásné pobožnosti. Práce jejich vydávala utěšené ovoce; r. 1796. přistoupilo v kostele jejich 19.000 věřících ku stolu Páně, a r. 1807. měli již^o 100.000 kajicníků. Kněz Klement založil bratrstvo jinochův a panen ku cti sv. Josefa, konával s velkou slávou průvod Božího Těla, a zřídil v městě sirotčinec i školu pro chudou mládež, na kteréžto ústavy sám chodil žebrať. Jednou přistoupil Klement v hostinci k jistému neurvalému boháči, prose o almužnu. Ten však obořil se na něho a naplil mu do tváři. Klement zůstal klidným a řekl mu: „To jste dal mně, a nyní dejte něco mým chudším.“ Boháč se zastyděl, odprosil kněze a dal mu hojnou almužnu. Tak uměl Klement trpělivostí a pokorou krotiti zlé lidi. Kdysi jel společně s jedním šlechticem, jenž prostopášným životem přišel na mizinu a podkopal si zdraví. Cestou tupil člověk ten ustavičně náboženství a duchovenstvo. Klement mlčel ku tlachům jeho, když pak vůz dojel hospody, nemohl zmrzačený tlachal s vozem sestoupiti, a tu vzal ho Klement a donesl do hospody, kde mu pokrmu a nápoje podal.

Snahou kněze Klementa zřízen byl ve Varšavě seminář pro bohoslovce, jehož správa svěřena byla vychovanci a řeholnímu bratru jeho Janu Podgorskému, prvnímu polskému Redemptoristovi.

Král Stanislav Poňatovský těšil se nemálo z požehnaného působení družiny sv. Alfonsa ve Varšavě a vyznamenal Klementa řádem bílého orla, jež osobně mu doručil. Pokorný Klement tajil se však před světem tímto vyznamenáním, a teprv když zemřel, nalezen u něho zlatý kříž řádu bílého orla. Téhož roku byla ubohá Polska podruhé rozdělena tak, že

Varšavu s územím dostalo Prusko. Do Varšavy dána tehdejší pruská posádka, která tam až do r. 1806. zůstala. Pruští protestantští vojáci chodili ze zvědavosti na služby Boží k Redemptoristům a mnozí z nich obrátili se tu na víru katolickou. Vida toto zdárné působení Redemptoristů, svěřil jim arcibiskup Varšavský také městský kostel sv. Kříže, kde takto povstala nová kolej jejich. Zatím rozmnožil se počet jejich tou měrou, že mohl kněz Klement vysílati svoje missionáře i na venek, a potom zakládati stanice řehole své i v jiných zemích, zejména v Kursku, Německu a Švýcařích. Věrným pomocníkem jeho byl mu v tom přítel Hýbl, jenž stkvěl se učeností a mluvil sedmerým jazykem.

Zbožný lid polský ctil kněze Klementa Hofbauera jako světce, líbal mu na potkání roucho, a celoval i místa, po nichž kráčel, kdežto nevěrci a lehkomyšlníci nejednou po něm házeli kamením a blátem. On pak nedbal ani chvály ani hany lidské a kráčel ustavičně za heslem svým: „Všecko ku cti Boha mého!“

Když Napoleon I. r. 1806. Varšavu osadil, byl v posádce i jeden pluk vlaský, z něhož množství vojáků dáno na léčení do nemocnice. Těmto nemocným Vlachům přísluhoval sv. svátostmi kněz Hýbl, jenž dobře znal jazyk jejich. Za nedlouho nakazil se však od nich horlivý tento missionář a zemřel v náručí přítele svého Klementa dne 4. července 1807. Nad smrtí jeho truchlila celá Varšava, a nejvíce rmoutil se Klement, dobře věda, jakou ránu milá družina jeho utrpěla, ztrativši výborného kněze toho. A za nedlouho dostalo se Redemptoristům ještě bolestnější rány. V červnu r. 1808. vypověděla je vláda a vyvezla z Varšavy do tvrze Kystrinu v Branibořích, odkud po měsíci byli rozvezeni na hranice, aby se vrátili do vlastí svých. Nic neprosněly prosby a nářek katolického lidu, jenž se zármutkem loučil se s horlivými missionáři a truchlil, že ústavy jejich opuštěny budou.

S bolestí odešel Klement Hofbauer z Polska, kde družina jeho ku cti a slávě Boží i ku spáse duší lidských tak znamenitě působila. Poručiv všecko Bohu, odebral se do Vídně, kde zprvu sloužíval mši sv. ve chrámě Matky Boží Pomocné na předměstí téhož jména. Roku 1809. svěřil mu Vídeňský arcibiskup duchovní správu při vlaském chrámě v městě, a r. 1813. ustanovil ho zpovědníkem Voršilek a duchovním správcem chrámu jejich, kterýžto úřad kněz Klement až do smrti zastával. Když potom armenští mniši Mechitaristé dostali zrušený kapucínský klášter a kostel v jednom předměstí Vídeňském,

zpovídal u nich Klement několikráte do téhodne chudý lid. Ve Vídni naskytlo se horlivému knězi Klementovi širé pole činnosti. Náboženský život byl v městě tom na mizině. Ve vyšších vrstvách společnosti zavládla nevěra a lhostejnost, a celá Vídeň stala se pro lehkomyšlnost a rozmařilost obyvatelstva příslovečnou. Proti všeobecné nevěře a mravní zkáze této neodvažovali se ani tehdejší Vídeňští kazatelé mluvit, aby nepoštvali proti sobě nevěrcův a světáků. Klement znal toto město již z doby svých studií a začal s pomocí Boží pracovati o nápravu jeho. Neznaje lidské bázně a plana horlivostí apoštolskou, jal se na 'kazatelně hlásati učení Církve katolické jasně a jadrně, háje článků víry, poráží nevěru i lhostejnost náboženskou, a vybízí ku pokání. Po dlouhé době odvážil se opět ohlašovati církevní odpustky, a napomínal před suchými dny věřících, aby dle nařízení církevního modlili se za horlivé pastýře, říká, že Bůh, chce-li některý národ potrestati, dopouští, aby měl slepé pastýře a vůdce.

Kázání Klementova měla ve Vídni nevídaný účinek. Lidé všech stavů přicházeli na ně; mnozí nepřátelé Církve a nevěrci obrátili se, a zatvrzelí hříšníci, dojatí jimi, přiklekali opět po dlouhé době ke zpovědnici. Klement býval často volán i k nemocným a obrátil mnohého nevěrce na smrtelné posteli. Cestou modlíval se růženec a říkal, že daří se mu nejlépe, když nemocný bydlí daleko na předměstí, aby mohl cestou vyříkati za něj celý růženec. Vůbec stalo se tehdaž ve Vídni zvykem, volati ku nemocným, kteří vzpírali se přijati sv. svátosti, kněze Klementa Hofbauera, jemuž žádný zatvrzelec neodolal.

Ze škol Vídeňských vycházela tehdaž mládež bez víry a ctnosti. Proto zamýšlel Klement zříditi v městě aspoň jeden vychovávací ústav katolický se školami. K tomu přispěl šlechtic Bedřich Klinkovstrém, jenž býval někdy protestantem a člověkem nevázaným, až zásluhou Klementovou vrátil se s celou rodinou svou do Církve a stal se rozhodným a nadšeným katolikiem. Šlechtic ten koupil ve Vídni dům a v tom založený školy s vychovávacím ústavem, z něhož potom mnoho jinochů dobře katolických vyšlo. Ústav ten řídili Klinkovstrém a Hofbauer společně.

Pečuje o náboženský obrod města, konal Klement neunaveně i skutky tělesného milosrdenství ku bližním. O stravu svou, která mu byla z kláštera Voršilek donášena, rozděloval se s chudými studenty. Mnozí vznešení páni a bohaté paničky

zvolili ho svým almužníkem. Darované peníze, šaty i potraviny donášel Klement sám rodinám chudým a lidem nemocným, neštitě se pod pláštěm svým nositi po městě bochníky chleba a nádoby s pokrmu. Nejednen zoufalec, jenž z bídy chtěl si již na život sáhnouti, byl jím takto zachráněn. Sám žil Klement chudě a přísně, pil až do svého 66. roku jen vodu, spával málo, opásal se žíněnkou a bičoval tělo svoje. Kdykoli doléhal na něho zármutek, zpíval si nábožně písně a říkal: „Staň se, co a jak Bůh ráčí.“ Jsa pokorný, pohrdal všelikou chválou lidskou říkáje, že ona hodí se leda za kojnou dětem a bláznům. Víru katolickou držel tak pevně, že tvrdil, čemu Církev učí, tomu že více věří, než vlastním očím.

Klement připoutal k sobě množství katolických mužův a jinochů, kteří ho často navštěvovali, aby se od něho poučili a v dobrém utvrdili. Z nich nejednoho vyrval horlivý kněz ten z propasti a mravní zkázy a učinil rozhodným katolíkem. Mnozí z těchto přátel a učňů jeho byli jím získáni pro stav kněžský, a někteří vstoupili potom do řehole sv. Alfonsa. V přátelském kroužku tom čítávaly se poučné i spasitelné knihy a konaly se rozpravy o věcech náboženských.

Klement Hofbauer zůstal i ve Vídni horlivým údem družiny sv. Alfonsa, ačkoli ona tehdaž ještě nebyla v Rakousku úředně zavedena. Roku 1815. byl požádán od Nikopolského biskupa, aby poslal několik Redemptoristů na missie do Bulhar a Valašska, kteréžto žádosti ochotně vyhověl. Velkou zásluhu získal si Klement o náš český lid ve Vídni, že postaral se o to, aby mu slovo Boží hlásáno bylo jazykem mateřským, i aby lid ten v chladné cizině neztrácel své svaté víry a chodil pilně ku sv. zpovědi.

Jest pochopitelnó, že neunavený horlivel Klement vedle množství přátel měl ve Vídni i mnoho nepřátel, a těm se podařilo, vzbuditi proti němu u úřadů podezření, tak že bylo proti němu r. 1819. zavedeno dokonce i vyšetřování. Byt jeho byl prohlédán, listy byly mu odebrány, on pak sám volán na soud, kde mu vytýkáno, že prý koná ve svém bytě nedovolené schůzky, že jest údem řehole v Rakousku posud neschválené, a že dopisuje si s představeným svým v Římě, tudíž cizozemcem.

I nařízeno mu, buď aby vystoupil z řehole, aneb aby z Rakouska se vystěhoval. Klement odpověděl, že půjde do Ameriky. Již dříve mluvíval o ní s velkou horlivostí, že jest tam žeň hojná, dělníků pak málo. Když však uslyšel o tom

staříčkový arcibiskup Vídeňský hrabě Hohenwart, zarmoutil se nemálo, a ujal se kněze Klementa u císaře Františka, jenž potom nařídil, aby se vyčkalo, až vrátí se z Italie. Papež Pius VII. pochválil před císařem v Římě Klementa jakožto kněze apoštolského, když pak císař zavítal do Vídně, zrušil rozsudek proti Klementovi, politoval ho, že mu bylo ublíženo, a vyzval ho, aby si vyžádal nějaké milosti, která jemu miloráda udělena bude. Řeholník Klement prosil jen o jednu milost, aby milovaná řeholní družina jeho v Rakousku úředně povolena byla.

A to bylo poslední dílo jeho na zemi. Plesaje v Pánu, že své řeholi otevřel bránu do Rakouska, onemocněl Klement za nedlouho, přijal naposled svaté svátosti, a vysloviv ještě jednou oblíbené rčení svoje: „Všecko ku cti Boha mého,“ zemřel dne 15. března 1820. Tělo jeho pohřbeno v Maria-Enzersdorfu u Vídně.

Jakmile rozhodnutím císaře Františka I. kongregace Redemptoristů ve Vídni povolena byla, hlásili se do ní kněží, přátelé a učnové zesnulého Klementa Hofbauera, jimž vykázan starobylý chrám Matky Boží na Nábřeží ve vnitřním městě. Tu zřídili si Redemptoristé kolej, a jali se dle příkladu zemřelého mistra svého pracovati na vinici Páně. Hned od počátku zavedli v tomto chrámě i česká kázání, která jakožto odkaz blahoslaveného krajana našeho kněze Klementa Hofbauera netoliko v této svatyni, nýbrž i v jiných chrámech Vídeňských podnes se konají. Klášter Vídeňský stal se potom mateřincem jiných četných řeholních domů Redemptoristů v Rakousku i v jiných zemích evropských a zámořských. Nyní čítá rakouská provincie této řehole 12 kolejí se 141 kněžími, kteří v potu tváře ve svých chrámech i na misiích mezi lidem naším ku spáse duší neunavně pracují. V Americe má řehole ta již dvě provincie. Věrní jsouce odkazu blahoslaveného Klementa, pečují Redemptoristé i za mořem o náš český katolický lid.

Dne 4. listopadu 1862 bylo tělo kněze Klementa Hofbauera převezeno do chrámu Matky Boží na Nábřeží ve Vídni, kde od té doby odpočívá. Dne 14. května 1876 prohlásil papež Pius IX. ctnosti tohoto krajana našeho za rekovné, a dne 29. ledna 1888 prohlásil jej sv. Otec Lev XIII. na základě dvou zázračných uzdravení, jež na přimluvu jeho se stala, za blahoslaveného. První oltář na počest blahosl. Klementa Hofbauera v Praze byl zřízen r. 1889. v klášterním chrámě Redemptoristů na Malé straně u sv. Kajetána.

2. Sv. Longin, mučedník.

Křtistus Pán předpověděl o sobě, že když povýšen bude od země, všechno k sobě samému potáhne (Jan 12, 32.). Slova ta naplnila se nejprv na setníkovi, jenž velel vojákům, kteří stáli na Kalvarii na stráž, když Spasitel byl ukřižován. Dle starobylého podání slul Longin a byl pohan, rodem z Cesareje v Kappadocii. Neznal pravého Boha a neměl ani tušení, že Ježíš Kristus jest Syn Boží a Vykupitel světa. Avšak milost Boží osvítila ho na Kalvárii, tak že se obrátil a uvěřil. Vidělť Spasitele, an jako beránek veden byl na smrt nejpotupnější a s největší tichostí a trpělivostí snášel nejhroznější bolesti; slyšelť jeho slova, jimiž nepřátelům svým umíraje odpouštěl a za ně se modlil, a byl svědkem něžné lásky, kterou osvědčil Pán v poslední hodině života přervaté mateři své, a tím bylo srdce tohoto vojína mocně dojata. Když pak Spasitel vypustil ducha a slunce se zatmělo, země se otřásla, skály se pukaly, hrobové se otvírali a mnohá těla svatých, kteříž byli zesnuli, vstala, zachvěl se pohan ten, a osvícen náhle paprskem víry, bil se v prsa a zvolal: „Jistě Syn Boží byl tento!“ (Mat. 27, 54.). Víra jeho byla utvrzena slavným z mrtvých vstáním ukřižovaného Vykupitele Ježíše Krista. Od té doby byl novým člověkem. Složiv vojenskou důstojnost svou, vrátil se do rodiště svého, kde rozhlašoval krajanům blahé poselství o Kristu Pánu, maje horlivými pomocníky dva bývalé vojáky, kteří s ním rovněž uvěřili a z vojska vystoupili. Za to byli všickni tři na soud povoláni, vyslýcháni, na smrt odsouzeni a mečem odpraveni, a tak došli pro víru v Ježíše Krista slavné koruny mučednické.

Sv. Longin býval i u nás ctěn a vzýván Roku 1410. dal Vyšehradský probošt Václav z Buřenic, patriarcha Antiochijský, převésti z Říma ostatky tohoto mučedníka, a uložil je v kapitolním chrámě Vyšehradském, kde potom bývala každoročně dne 15. března sloužena slavná mše sv. a udělovány odpustky. Podnes chová tento chrám oltář sv. Longina. Jiným památníkem někdejší úcty starých Čechů k tomuto sv. mučedníku jest starobylá, nyní odsvěcená románská kaple sv. Longina na Rybníčku v Praze.

Dne 15. března koná se ještě památka sv. Zachariáše papeže, sv. Aristobula mučedníka, sv. Matrony, panny a mučednice, sv. Mikandra mučedníka, a j.

Dne 16. března.

Sv. Patrik, apoštol Irska.

Zelený ostrov Irsko, řečený někdy Erin (latině Hibernia), nebyl nikdy od výbojných Římanů podmaněn. Divoké keltské obyvatelstvo jeho, žijící pod vlastními králi a knížaty, nemělo žádných styků s jinými národy, leda že podnikalo časté loupežné výpravy na pobřeží nedaleké Anglie. Na začátku pátého století byl na ostrově tom již nějaký počet křesťanů, a papež Celestin I. poslal r. 431. do Irska biskupa Paladia se čtyřmi jinými věrozvěsty. Výprava tato neměla však úspěchu, dílem že suroví ostrované zatvrzele v modlářství trvali, dílem že vyslaní k nim missionáři jazyka a mravů jejich neznali a tudíž ničeho mezi nimi nepořídívše, zemi jejich brzo opustili. Vlastním apoštolem Irska byl sv. Patrik, jenž s podivuhodnou rychlostí na ostrově tom víru Kristovu rozšířil a tou měrou upevnil a zvelebil, že Irové potom záhy octli se mezi nej přednějšími národy katolickými.

Patrik (latině Patricius) narodil se koncem čtvrtého století (asi r. 377) ve vsi Bonavenu, jak se zdá, na místě, kde nyní stojí Kil Patrik nedaleko hlavního města Glasgova ve Skotsku, kteréžto území tehdaž náleželo ku Římské Britanii. Otec jeho Kalpurnius byl jáhnem, matka jeho Konchesa byla prý příbuznou sv. Martina, biskupa Tourského. Když bylo Patrikovi šestnácte let, polapili jej na statku rodičův jeho mořští loupežníci a zavlékli ho s některými krajaný do Irska, kde ho prodali za otroka jednomu pohanskému knížeti. Ubohý Patrik, vychovaný v blahobytu, musil v otroctví pásti stáda, snášeti hlad a zápasiti s nepohodou. Avšak tato bída stala se mu výborným prostředkem dokonalosti křesťanské. Do té doby měl Patrik víru jen slabou a staral se málo o spasení svoje, pečuje jen o věci pozemské, až pod krutým jhem otrockým celý se změnil. Byv násilně odveden z domu otcovského do chladné ciziny, kde ho nikdo nemiloval, obrátil se k Bohu, hledal útěchy a posily v modlitbě, naučil se býti pokorným i trpělivým, a snášel tiše a rád smutný stav svůj.

Vstával před východem slunce k modlitbě, nedbaje sněhu ani zimy ani deště a jakékoliv nepohody. Čím žalostnější byl jeho osud, tím více rozněcovala se jeho láska k Bohu a tím pevněji důvěřoval v něho. Tak ztrávil plných šest let v otroctví, za kteroužto dobu naučil se dokonale jazyku irskému a poznal obyčeje i mravy země. Tou měrou stalo se mu otroctví školou, v níž dle vůle Boží připravil se mimoděk ku budoucímu povolání svému.

Zatím ozývala se v něm čím dále tím mocněji touha po rodičích a vlasti. Patrik jal se horlivě volati k Bohu o vysvobození. Jedné noci měl sen, v němž dostalo se mu útěchy, že brzo již z otroctví vyvázne. Puzen touhou po otčině, uprchl od stáda svého k moři, vstoupil na koráb k odplutí připravený, a přistál po třech dnech na břehu vlasti své. Plavci vystoupili s ním, aby si vyhledali potravu, že však krajina častými vpády loupeživých Piktů byla vypleněna a vylidněna, bloudili mnoho dní o hladu. Posléze vzpomněli si, že jim Patrik cestou na moři o všemohoucnosti a dobrotě Boží vypravoval, a řekli mu: „Když Bůh tvůj je tak mocný a milostivý, nuže, proč neutíkáš se k němu o pomoc? Modli se tedy za sebe i za nás, abychom nezahynuli hladem!“ Patrik odpověděl jim, že zajisté Bůh jim pomůže, jestliže s celým srdcem všickni k němu se obrátí. I učinili dle této rady a našli brzo potom stádo černé zvěře, z jejíhož masa se živili, až přišli do krajiny úrodné a lidmi obývané.

Patrik shledal se po letech opět s rodiči, avšak již po třech měsících byl po druhé, tentokráte od surových Piktů, zajat a odvečen, až po dvouměsíčné vazbě nabyl zase svobody a vrátil se do otčiny své. Kromě toho bylo mu snášeti i jiné četné nehody, ba po čase byl od mořských loupežníků poznovu jat a odvezen do Gallie do otroctví, z něhož vysvobodili ho křesťanští kupci, krajané jeho. Za těchto soužení vzpomínal Patrik ustavičně na ubohé pohany irské, mezi nimiž po šest let v otroctví pobyl. Rodičové jeho přáli si, aby zůstal doma, v duši jeho ozýval se však mocný hlas, napomínající ho, aby smíloval se nad Irskem. Patrik poznal, že hlasem tím mluví k němu Bůh, jenž vysvobodil ho, aby stal se věrozvěstem pohanských Irčanův. I poslechl tohoto hlasu, a překonav odpor svých příbuzných, odebral se ku sv. Germanovi biskupu Auxerreskému, aby se vzdělal ku povolání kněžskému. Když sv. German do Anglie se odebral, aby tam bojoval proti bludařům, provázal ho Patrik a byl potom od něho na

kněžství posvěcen. Na přimluvu téhož svatého biskupa byl Patrik od papeže Celestina I. r. 432 opatřen příslušným plnomocenstvím a s několika soudruhy vyslán do Irska, aby tam viru Kristovu hlásal. Dříve však, nežli Patrik na tuto apoštolskou cestu se vydal, byl v Evreuxu v Gallii za biskupa posvěcen.

Jest nesnadno vylicíti, kolik a jakých překážek a obtíží sv. Patrik překonati musil, nežli víru svatou v Irsku utvrdil. Irové byli národ svobody milovný, surový a loupeživý. Nenávidíce cizinců, lpěli houževnatě na svých pohanských pověrách a z yklostech.

Veškeren rodinný i národní život jejich byl propleten pohanstvím, jehož žárlivými obhájci a opatrovníky byli modloslužební kněží jejich druidové, i národní pěvci bardové, kteří při veřejných slavnostech skutky domnělých bohův a hrdin opěvovali. V národě tomto mohl viru Kristovu s úspěchem šířiti pouze ten věrozvěst, jenž dobře znaje jazyk, náboženství i mravy a zvyky jeho, z milosti Boží opatřen byl neobyčejnou moudrostí, vytrvalostí, trpělivostí a láskou ku bližním. A věrozvěstem takým byl sv. Patrik. Nedbaje žádných protivenství a obtíží, procházel ostrov všemi směry, vnikaje i do nejodlehlejších končin a pustin, kdežkoli přebývali lidé, a hlásal s apoštolskou horlivostí pohanům víru křesťanskou. Lahodným chováním a opatrností svou získal si záhy obecnou náklonnost, tak že lid sbíhal se k němu a dychtivě naslouchal slovům jeho. Marně popuzovali druidové a bardové lid proti křesťanskému missionáři; ostrované nedbali jich štvání a opouštěli modly, suroví lovci i divocí válečníci odkládali svoje zbraně, synové i dcery knížat a králův odcházeli z domova a šli za Patrikem, aby ho poslouchali. Za nedlouho pokřtil Patrik tisíce pohanů v Irsku. Aby získal knížata, vcházel do jejich domů, nakloňoval si je dary, a vyučoval děti jejich. Takto získal víře svaté mnoho synův a dcer nejvzácnějších rodin země. Pokřtěné Irčany učil Patrik čísti i psáti, a nejschopnější z nich světil na kněžství a ustanovoval svými spolupracovníky na vinici Páně. Znaje dobře národní povahu Irčanů, vedl si Patrik opatrně, tak že pohanských zvyků a zřízení nehubil násilně, nýbrž místo nich zaváděl slavnosti a ústavy církevní. Takovou měrou podařilo se mu, že velmi mnozí bardové i druidové stali se křesťanskými mnichy, a pohanské kněžky druidky, davše se pokřtiti, potom společně jakožto řeholnice žily. Sv. Patrik zakládal spolu neunaveně

v Irsku kláštery mužské i ženské, kde mládež svatému náboženství i vědomostem pro život prospěšným se učila a v bázní Boží vychovávána byla. Nejhorlivějšími mnichy a jeptiškami v těchto klášterích byli někdejší na víru obrácení druidové a druidky, jakož i synové a dcery velmožův irských. Nejznamenitějším z bardů sv. Patrikem obrácených byl Dubrach Mac Volubair, jenž potom zpěvy svými velebil víru Kristovu a ji takto v lidu rozšiřoval.

Za čas poměrně krátký rozšířil sv. Patrik víru Kristovu po celém Irsku a obrátil se svými spolupracovníky většinu národa irského. Roku 455. zbudoval v krajině řečené Macha chrám, kolem něhož potom vzniklo město Armagh. Tu měl sv. Patrik svoje biskupské sídlo, tu přebývali a posud přebývají nástupcové jeho, primasové arcibiskupové Irští. Ze svých spolupracovníků na vinici Páně vysvětil sv. Patrik třicet kněží za biskupy krajinské, s nimiž ku konci života svého konal dva církevní sněmy na prospěch náboženského života v Irsku.

Obrácení Irčané lnuli ku sv. Patrikovi jako k otci a nabízeli mu na důkaz své lásky často rozličné dary, on však odmítal je, říkáje, že chudoba nejjistěji ku spasení vede, a že i Kristus Pán pro nás chudým se stal. O rozkvétající církev irskou staral se velmi pečlivě a hájil statečně svých věřících proti všem utiskovatelům. Kníže Korotich, stav se křesťanem, žil i nadále pohansky, vpadl nepřátelsky do krajiny, kde právě Patrik uděloval křest svatý, zavraždil několik nedávno obrácených křesťanův, a odvedl jiné z nich do zajetí. Proti násilníku tomu povstal rozhodně sv. Patrik. Vypravil k němu posly žádaje a zapřísahaje ho, aby zajatce ihned na svobodu propustil. Když však Korotich svatému biskupovi potupnou odpověď dal, napsal tento proti němu okružný list, v němž zločiny a ukrutnosti jeho zevrubně vylíčil a pokáral, jej z Církve vyobcoval a poddané jeho vybídl, aby s ním žádného obcování neměli, pokud on za svoje nepravosti Bohu neučiní dosti a zajatých křesťanských bratrův svojich nepropustí. Tak rozhodně a bez lidské bázně trestal sv. Patrik neposlušné a vzdorovité velmože, jsa ustavičně připraven, že pro víru a posvátnou horlivost svou bude od nich buď zajat a do vyhanství zavlčen, buď na smrt odsouzen.

Po všecka léta apoštolského působení svého v Irsku žil sv. Patrik prostě a přísně. Až do svého 55. roku konal všechny cesty svoje pěšky, a teprv potom, jsa již vysokým stářím

sklíčen, dal se voziti. Dvě třetiny každé noci věnoval modlitbám a zbožným rozjímáním, a odpočíval potom jen krátce na kamenné podlaze. Neštítel se ani ruční práce a zanášel se i spisovatelstvím. Sestárnuv složil spis „Vyznání,“ v němž dojemnými slovy vylíčil divné osudy života svého i milosti a dobrodiní, jichž se mu dostalo od Boha, jakož i rozsáhlou činnost svou a strasti i pronásledování, jež snášeti mu bylo. Na konci tohoto vzácného spisu svého dí sv. Patrik: „Kéž ráčí mně Bůh milostivě udělit, abych nikdy neztratil toho lidu, ježž on sobě získal na končinách země. Kéž dá mně setrvati, abych zůstal věrným svědkem jeho až do smrti. A jestliže jsem z lásky k Bohu učinil něco dobrého, kéž mně popřeje, abych mohl svou krev za něho proliti!“

Velikého tohoto šířitele sv. evangelia mezi pohany oslavil Bůh již na zemi milodary divův a prorocství, které byly neposlední příčinou, že apoštolské práce jeho tak hojné ovoce vydávaly.

Když sv. Patrik r. 432. do Irska zavítal, byl ostrov ten zastřen mrákotami pohanství. Jaká podivuhodná změna stala se tam apoštolským působením jeho! S jakou radostí patřil osmdesátiletý světec na ovoce dvaatřicetileté práce svojí v národě irském! Nad celým ostrovem zářilo již jasné světlo víry Kristovy; celé Irsko bylo poseto chrámy, kláštery a školami křesťanskými; množství biskupů, kněží, mnichů a řeholnic pečovalo o náboženské vzdělání a posvěcení lidu. Tak mohl sv. Patrik klidně chystati se na smř. Jsa kmet více než osmdesátiletý, zesnul v Pánu v městě Dovnu, v nejsevernějším kraji irském Ulsteru. Den a rok úmrtí jeho nelze zevrubně udati. Památka jeho koná se dne 17. března.

Símě sv. Patrikem na Zeleném ostrově zaseté ujalo se a vydávalo nejkrásnější ovoce. Nástupcové a žáci sv. Patrika kráčeli v šlépějích jeho a způsobili, že Irsko pro svoje nábožné obyvatelstvo, četné chrámy i kláštery, výtečné řeholní školy a množství znamenitých světců po století zváno bylo obecně „Ostrovem svatých.“ Z učňův sv. Patrika prosluli zvlášť nástupce jeho v biskupském úřadě sv. Benen (Benignus), a sv. Kieran (Kenerin); zakladatel kláštera a biskupství v Clonmacnoisu, ježž Irčané nazývají prvorozeným domácích světců svých. Slavným zakladatelem klášterů v Írsku byl sv. Finian, biskup Klonardský, původce znamenité školy Klonardské, z níž mnoho svatých a učených mužů vyšlo. O Luanovi, odchovanci kláštera Bangorského, se dí, že on sám ve století šestém za-

ložil v Irsku sto klášterů. Ze světic národa irského proslula zvláště sv. Brigitta, abatyše, která založila slavný panenský klášter Killdarský, jenž stal se mateřincem jiných četných irských klášterův. Irčané ctí sv. Brigittu jakožto divotvornou patronku svou a rozšířili úctu k ní po celé Církvi katolické. Z Irska vycházeli po staletí horliví hlasatelé víry křesťanské zejména do Němec, a křesťanské školy na ostrově tom slynuły tou měrou, že Frankové, Gallové, Britové a Anglosasové syny svoje do nich posýlali.

Národ irský zachoval si po všechny časy dědictví sv. Patrika, víru katolickou, i proti násilnickým protestantským Angličanům. Za tu víru bojoval a podstupoval mučednictví, a lne k ní podnes věrně. Irčané chovají prvoučitele svých otců sv. Patrika v požehnané památce a oslavují ho dne 17. března nadšeně a hlučně po celé zemi, zvláště pak v hlavním městě svém Dublině. Toho dne nosí v rukou a za klobouky kytice jetelové na památku, že sv. Patrik, když lidé učení o nejsvětější Trojici nechápali, utrl trojlístý jetelový lupen a na něm hleděl jim ono tajemství víry vyložití.

Také v Praze byl někdy sv. Patrik znám a oslavován. Za panování krvelačné protestantské královny Anglické Alžběty, když ubozí Irčané pro svou stálost ve víře katolické byli vražděni, ožebračeni a na kraj zoufalství přivedeni, uprchli r. 1599. irští Františkáni (Hibernové) z vlasti do Nizozemí, kde zřídili si u Lovaně klášter a seminář pro katolické jinochy irské, anglické a skotské. Odtud zavítali r. 1630. do Prahy, kde naproti Prašné bráně, na místě bývalého benediktinského kláštera u sv. Ambrože, založili si chrám neposkvr. Početí Marie Panny s klášterem, jenž stal se úrodným semeništěm katolických missionářů, kteří potom odtud vycházeli do nešťastného, od protestantských Angličanů pronásledovaného Irska, kde na vinici Páně horlivě působili. V chrámu svém měli Pražští Hibernové oltář sv. Patrika, jehož každoročně dne 17. března oslavovali.

Dne 16. března koná se památka sv. Juliana kněze a mučedníka v Antiochii, sv. Cyriaka jáhna a soudruhů mučedníků Římských, sv. Benedikty abatyše Assiské, sv. Papy mučedníka, a j.

Dne 17. března.

Blahoslavený Jan Sarkander, kněz a mučedník.

Bludy Viklefovými, zanesenými za krále Václava IV. z Anglie do Prahy, byla sv. Václavská vinice v zemích našich



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd sv. Jana Nep.

Blahosl. Jan Sarkander,
kněz a mučedník.

hrozně spustošena. Národ Český, od věků vzorně katolický, nasákl kvasem vzpoury proti Církvi svých otců; z bludů Viklefových vylíhlo se husitství se všemi svými sektami, jimiž Čechové do děsných náboženských zmatkův a válek strženi byli, až posléze většina svedeného národa našeho dostala se do vleku německého protestantství. Na hradě sv. Václava v Praze usadil se kalvínský lžíkrál Bedřich Falcký, a vítězné protestantství chystalo se již, víru katolickou v Čechách a na Moravě úplně vyhladiti. V té době oslavil na Moravě Církev katolickou mučedník Boží blah. Jan Sarkander, jenž ve sboru svatých krajanů našich stkví se vedle sv. Jana Nepomuckého, ježto i on podstoupil muka a ukrutnou smrt pro neporušenou zpovědní mlčenlivost.

Blahoslavenec tento pocházel z urozených rodičů polských, slezského šlechtice Řehoře Sarkandra, a matky Heleny z rodu Gureckých z Kornic. Narodil se dne 20. prosince 1576 v městě Skočově ve Slezsku, jsa ze čtyř bratrů nejmladším. Když mu r. 1589. otec zemřel, odstěhovala se s ním ovdovělá matka do Příbora na Moravu, kde ubytovala se u příbuzných. V Příboru chodil Jan asi tři roky do školy, a potom byl poslán do latinských škol k Jesuitům v Olomouci. Tam učil se po šest let pilně, vstoupil do Marianské družiny, prospíval nábožností, a byl svým druhům vzorem neposkvrněné čistoty srdce. Vychodiv školy latinské, odebral se Jan r. 1600. na vysoké katolické školy v Praze spravované od Jesuitů, a dosáhl tu r. 1603. hodnosti doktora filosofie. V Praze byl chovancem výborného semináře sv. Václava založeného r. 1559. od Jesuitů, v němž utvrdil se v katolických zásadách a ušlechtilých ctnostech křesťanských.

Jan Sarkander přišel do Prahy za doby zlé, kdy za vlády slabomyslného císaře Rudolfa II. protestantské sektářství katolíky čím dále krutěji utlačovalo. Avšak právě tehdy se seřadil se hlouček věrných katolíků českých v pevný a statečný šik nadšených obránců sv. Václavské víry ve vlasti naší. Zejména stala se Marianská družina, založená r. 1575. knězem Tovaryšstva Ježíšova professorem Edmundem Kampianem při kolleji Klementinské v Praze, pevnou baštou na obhájení katolické víry v Čechách. Z této znamenité družiny vyšlo množství výtečných katolických mužů, kteří potom žijíce v různém povolání radostně hlásili se ku své víře, hájili jí statečně, a podnikali pro ni zápasy s útočnými bludaři.

Do této družiny vstoupil i Jan Sarkander a seznámil se v ní s mnohými jinochy a muži, kteří později měli rozhodující účastenství v událostech, jimiž posléze víra katolická v Čechách zvítězila nad sektářstvím. Tu zatoužil Sarkander po stavu kněžském, nic nedbaje, že sektáři zuřivou nenávistí svou pronásledovali nejvíce katolické duchovní. Vidělť, že na vinici Páně u nás žeň byla hojná, dělníků však málo, a že Čechy i Morava byly naplněny dravými vlky, jimž malé stádo věrného katolického lidu na pospas vydáno bylo. Připraviv se modlitbou a rozjímáním, odebral se tudíž Sarkander r. 1604. na studie bohoslovecké do Štýrského Hradce, řízené od Jesuitů, připojil se ku tamní Mariánské družině, dosáhl doktorátu v bohosloví, a byl asi r. 1608. na kněze posvěcen.

Olomoucký biskup kardinál Dietrichštejn ustanovil mladého kněze Jana Sarkandra nejprv kaplanem v Opavě, kde starší bratr jeho Mikuláš byl tehdáž děkanem. Pobyv v tomto městě nějaký čas, dostal se Jan za kaplana v Charvátech u Olomouce, kde horlivostí a dobrotivostí svou získal si všeobecnou lásku osadníků. Potom kaplanoval v Uničově a stal se tu na krátký čas farářem. Od r. 1610. až do r. 1613. byl farářem ve Zdounkách, kde měl těžký úřad, ježto osada ta byla sektářstvím nakvašena. Sarkander snažil se nejprv katolíky utvrditi ve víře. Proto hlásal neunaveně slovo Boží, pomáhal chudým, rovnal přátelsky rozepře osadníků, bděl nad jich mravy, a vycházel každý pondělek do přifařených vesnic, aby tam přísluhoval sv. svátostmi. Nemoha v rozsáhlé osadě své stačiti, povolával si na výpomoc v duchovní správě kněží Jesuitů z Olomouce. Roku 1613. byl Sarkander poslán za faráře do Boskovic. V tomto městě bylo mu bojovati proti kalvinským Moravským Bratřím, kteří tu převahu měli. Hned na počátku svého působení pozval si do Boskovic na missie tři kněze z Tovaryšstva Ježíšova z Olomouce, jichž přispěním obrátil padesáte měšťanů na víru katolickou.

V květnu r. 1616. přesazen byl Sarkander za faráře do Holešova, kde nastávala mu nadmíru obtížná a nebezpečná práce na vinici Páně. V tomto městě rozmohli se kalvinští Bratři tak, že katolická obec tam skoro zanikla. Roku 1604. získal však katolický pán Ladislav z Lobkovic panství Holešovské a vrátil zase r. 1615. katolíkům faru a chrám v městě. Z toho měli katolíci ovšem velikou radost, bludníci pak zanevřeli nenávistí proti horlivému Sarkandrovi, poznavše v něm záhy neohroženého obhájce víry katolické. Jako všude, začal

Sarkander i v Holešově působil za pomoci svých přátel, Jesuitů z Olomouce, kteří na jeho osadě konali missie. Horlivý farář zřídil potom v Holešově Marianskou družinu mužův, a neúmorné jeho pili, laskavosti a dobrotivosti zdařilo se do konce r. 1617. obrátiti na pravou víru 250 duší.

Do osady Holešovské náležely také vesnice některých pánů nekatolických, z nichž obzvláště Václav Bitovský z Bitovic, pán na Bystřici pod Hostýnem, zarytý lutherán, byl hrubý nepřítel katolického duchovenstva. Proti nim musil Sarkander hájiti soudně práv a vymáhati důchodů fary své, v čemž pomáhal mu jeho podací pán Ladislav z Lobkovic, tehdaž hejtman markrabství Moravského. Proto zanevřel proti němu zejména Bitovský nenávistí a pomstou. Roku 1617. nabídl kardinál Dietrichštejn Sarkandrovi děkanství kollegiatní kapitoly Kroměřížské, pokorný kněz zvolil však raději zůstatí v Holešově.

Tou dobou udály se v Čechách a na Moravě veliké převraty. Zpupní protestantští stavové v Čechách vzbouřili se proti císaři, zvolili si 30 direktorů za správce země, vypověděli arcibiskupa Lohéla, opata Broumovského i Jesuity z Prahy a z celého království, odníмали katolíkům chrámy, a pronásledovali jich všemožně. Příkladu jejich následovali protestantští stavové moravští, kteří rovněž ustanovili si buřičskou vládu ze 24 direktorů, prohlásili přívržence korunovaného krále Ferdinanda II. za zrádce vlasti, vsadili do žaláře Karla ze Žerotína, kardinála Dietrichštejna, kanovníky Olomoucké, i zemského hejtmana Ladislava z Lobkovic, vyhnali Jesuity ze země, a uchvacovali katolíkům chrámy Páně. Tu se stahovala bouře i nad horlivým farářem Holešovským Sarkandrem. Úhlavní jeho nepřítel Bitovský stal se komisařem buřičské vlády stavovské a popuzoval protestanty Holešovské proti němu. Návodem jeho vyhrožovali protestanté katolickým osadníkům Holešovským zkázou na jmění i životech, jestliže oni faráře svého nevypudí. Sarkander, obklíčený nebezpečenstvím, odhodlal se vykonati pouť ku Matce Boží v Častochově v Polsku, kamo dle učiněného slibu již dávno vybrati se toužil. I sloužil naposled ve svém farním chrámě mši sv., napomenul osadníků svých ku stálosti ve víře, slíbil jim, že v Častochově za ně modliti se bude, rozloučil se dojemně s nimi, a odebral se v měsíci červnu 1619 na cestu. Téhož dne jel štolba pana Ladislava z Lobkovic do Polska. Sarkander přidružil se k němu a jel s ním.

V Častochově na Jasné Hoře potrval Sarkander v klášteře Paulánů celý měsíc. Podrobuje se tuhým postům a zpovídaje se často, sloužil mše sv. a modlil se vroucně za utiskované katolíky moravské, zvláště pak za osadníky Holešovské, konal s řeholníky dnem i nocí církevní hodinky, rozjímal před památným milostným obrazem Matky Boží, a posiloval poutníky i vyhnance z Moravy a Slezska almužnou i důvěrou v Boha.

Po měsíci rozloučil se Sarkander s posvátnou Jasnou Horou a vydal se na cestu do Holešova. Přišel ku příbuzným do slezského města Rybníka, uslyšel smutnou zprávu, že protestanté v Holešově proti katolíkům hrozně řádí a farní chrám jim zase odňali. Uleknuv se toho, zašel si znova do Polska do Krakova, a vrátiv se do Rybníka, napsal panu Ladislavu z Lobkovic, jenž zatím ze žaláře vyšel, list, oznamuje mu, že vzdává se fary Holešovské. Avšak pán z Lobkovic nechtěl, aby výtečný zpovědník jeho v době tak vážné navždy docházel z osady, kde ho právě tehdy třeba bylo, a uprosil jej, že koncem listopadu 1619 do Holešova zase se vrátí.

Císař a král Ferdinand II. jsa odevšad vzbouřenými protestanty tísněn, hledal spojencův, a získal také Polského krále Sigmunda III., jenž poslal mu na pomoc několik pluků Polákův a Kozáků. Toto vojsko vpadlo do Moravy, pustošilo ohněm a mečem statky protestantských pánů, a poplenilo dne 5. února 1620 také Bystřický statek pana Bitovského. Hned potom nazítří ráno blížily se polské voje ku Holešovu. Tu, v největším zmatku a poplachu, svolal Sarkander zvonem katolické osadníky svoje ve slavný nábožný průvod, v němž nesa monstranci s nejsvětější Svátostí, vyšel v ústrety blížícímu se vojsku, poslav napřed k němu hlasatele s prosbou, aby městu nebylo ublíženo. Sotva Poláci a Kozáci spatřili kněze s monstrancí, sestoupili s koňů, poklonili se nejsv. Svátosti, přijali požehnání, a odjeli dále k Napajedlům, Holešova se ani nedoteknuvše. Tak zachránil Sarkander města od drancování. Avšak za to dostalo se mu od nepřátel špatného vděku. Zlomyslný Bitovský z pomsty, že statky jeho od Poláků zpustošeny byly, obžaloval u vzdorokrále Bedřicha Falckého, meškajícího právě v Brně, Jana Sarkandra, že prý byl do Polska vyslán od Ladislava z Lobkovic, aby odtamtud zjednal Kozáky, by oni plenili statky pánů Bedřichu Falckému věrných. Protestantští páni věděli dobře, že Polský král již dávno zaručil se císaři svou pomocí proti povstalcům, a že

tudíž ani pán z Lobkovic, ani zpovědník jeho Sarkander nebyli původci výpravy polského vojska na Moravu, avšak poštvení Bitovským prohlásili přece Sarkandra zrádcem vlasti a vydali proti němu obsýlací list, aby byl zatčen. Sarkander zvěděv o tom, uprchl dne 6. února na hrad Tovačovský, když ale tam byl vyslíděn, odešel do blízkých lesů, kde ho nepřátelé přepadli a odkud jej spoutaného do Olomouce zavedli. Tu byl ctihodný sluha Páně do žaláře vsazen a soudně vyšetřován. První výslech konal se dne 13. února 1620 před zemským hejtmánem Ladislavem ze Žerotína, Václavem Bitovským, toho času zemským sudím, a jinými pány a radami Olomouckými, z nichž jediný Jan Scintilla, městský sudí, byl katolík. Soudcové obořili se na Sarkandra, vytýkajíce mu, že on jakožto zpovědník Lobkovicův dobře ví, kterak polské vojsko do Moravy vybídnuť bylo, a že on sám v Polsku byl, aby prý vpád vojska toho sosnoval. Sarkander odpověděl, že odebral se do Častochova, aby tam pobožnost svou vykonal, soudcové však nedbali toho, a pohrozivše mu katem, dali ho zase do žaláře odvésti. Nazítří vyslýchal Sarkandra zuřivý Bitovský, jenž kázal ho mučiti.

Věrný kněz poklekl a modlil se: „Děkuji Bohu za to, že toto soužení na mne poslal. Vyznávám slavně před ním, že nejsem vinen, z čehož obžalován jsem. Račiž, Pane Bože, v čas trápení ostříhati jazyka mého, aby ničeho nevyslovil, což by pravdu zvrátilo.“ Tu svlékl ho kat a natáhl na skřipec, až údy jeho z kloubů se vymkly. Zatím tázal se ho Bitovský, proč jel do Polska se štolbou páně Lobkovicovým a co s ním cestou mluvil. Mučedník odpověděl, že zná pouze jazyk český a latinský a tudíž že nemohl se dorozuměti se štolbou, který jen německy a vlasky mluví. Jeden ze soudců vyzvídal na něm, co Lobkovic ve svaté zpovědi jemu svěřil. Tak byl blahoslavenec po celou hodinu vyslýchán a děsně mučen. Za hrozných bolestí vyslovoval ustavičně přesvatá jména Ježíš, Maria, Anna.

Podruhé byl Sarkander mučen dne 17. února. Vyšetřující soudce Ctibor Žernovský osopil se na něho a tupil ho pro horlivost v rozšiřování katolické víry a ztenčování bludů protestantských, spílal mu zrádcův a vyzvědačů, a dal ho opět na skřipec natáhnouti a boky jeho pochodněmi páliť. Mučedník dosvědčoval poznovu svou nevinu a vzýval za dvouhodinového trápení ustavičně Krista Pána, Marii Pannu a sv. Annu.

Dne 18. února vešli k němu podnapilí soudcové pozno-
vu a vyšetřovali ho opět. Beneš Pražma vzkřikl na něho:
„Pověz, co jsi od Lobkovic ve zpovědi slyšel, sice to z tebe
plamenem vyženeme!“ Mučedník odpověděl mu neohroženě:
„A kdybych i věděl, že mne na tisíc kusů rozsekáte, že mne
železem, ohněm a všemi mukami zahubíte, přece bych volil
raději to všecko s milostí Boží snášeti, nežli dosti málo pro-
hřešiti se proti této svátosti, jejíž pečeť nesmí kněz zrušiti!“ Tu
byl zase natáhnut na skřípec a pálen. Když pochodně a svíce
ku pálení potřebované a krví mučedníkovou zalévané hasly,
posmívali se podnapilí soudcové katovi, že jest hudlařem a
nerozumí řemeslu svému. Proto zuřil kat proti mučedníkovi
ještě hrozněji. Pálil ho smolnicemi přidávaje síry, a natáhl
skřípec tak prudce, že až kámen z dlažby se vyvrátil, svaly
trpítelovy se přetrhly, kosti praskaly, obličej se zkroutil, a z
hrdla jeho smrtelný chrapot s povzdechy „Ježíš, Maria, Anna!“
se ozýval. Když komisaři seznali, že blahoslavenec ani tímto
děsným trápením nedal se svést ku vyzrazení tajemství zpo-
vědního, rozpustil rozkazem jejich kat smůlu, pryskyřici, síru,
lůj a olej, namáčel v této smíšenině peří, naházal je mučed-
níkovi na život, prsa, boky, krk a ramena, a zapálil je, tak
že tělo jeho plamenem se vznalo. Za tohoto strašného mučení
tekla krev věrného kněze valně na zem, kůže i maso jeho
bylo spáleno, a skrze očazené kosti ukazovaly se již jako
skrze mříže útroby jeho. Tři hodiny trvalo toto trápení, za
něhož blahoslavenec stále vyslovoval přesvatá jména Ježíš,
Maria, Anna. Byv odvázan od skřípce, sklesl polomrtev na
zem, a katané odnesli ho do žaláře, a položili na slámu. Tu
ho navštěvovali katolíci a přinášeli mu pokrmů, lékův a prádla.
Žalářník, surový opilec, dával si za tyto návštěvy platiti a
nakládal s trpítelem hrubě a nemilosrdně. Mučedník přijímal
vděčně služby svých dobrodinců, modlil se za ně, a kdykoli
z lítosti nad ním plakali, říkal jim: „Ve všech mukách svých
mám prevelikou útěchu a oplývám radostí!“ Nemoha rukama
hýbat, modlil se přece stále církevní hodinky, při čemž Olo-
moucký notář Mandel a dceruška jeho obraceli mu listy bre-
víře, a když těch tu nebylo, obracel si listy sám jazykem.

Vzteklí tyrani nenasytivše se hroznými bolestmi blaho-
slaveného mučedníka, rozkázali katovi, aby mu dal na hlavu
smolný věnec a zapálil jej. Tomu se však opřeli katolíci,
městský sudí Scintilla a notáři Mandel a Slacký, ba sám kat,
tak že k tomu nedošlo.

Mučedník Páně ztrávil ještě celý měsíc v ukrutných bolestech v žaláři. Připraviv se sv. svátostmi, očekával smrt svou. Umíraje modlil se slova Žalmisty Páně: „Obrát se duše má v odpočinutí své, neboť Hospodin dobře učinil tobě. Nebo vytrhl duši mou od smrti, oči mé od slzí, nohy mé od pádu. Líbiti se budu Hospodinu v krajině živých“ (Ž. 114, 7—9.). Zesnul v Pánu před půlnocí dne 17. března 1620. maje 43 let věku svého.

Věrní katolíci Olomoučtí chtěli tělo umučeného kněze slavně pochovati, což jim bylo však zakázáno. Na veliké prosby dovolili konečně protestantští stavové v Brně shromáždění, aby pohřeb vykonal se beze vší slavnosti. Tu uloženo dne 24. března tělo blahoslavencovo v chrámu Panny Marie v Olomouci, když pak chrám ten r. 1784. zrušen byl, přeneseno odtud do kostela sv. Michala.

Osm měsíců po mučednické smrti kněze Jana Sarkandra zastihla dne 8. listopadu 1620 bitvou Bělohorskou pomsta Boží ukrutné protivníky a katany jeho. Věřící lid jal se Jana záhy ctíti a vzývati jakožto mučedníka Božího, a Hospodin osvědčil a potvrdil svatost jeho mnohými divy. Na počest jeho zřizovány posvátné sochy a obrazy netoliko na Moravě, nýbrž i v Čechách. Papež Pius IX. prohlásil dne 6. května 1860 na základě tří stvrzených zázračných uzdravení Jana Sarkandra za blahoslaveného, a za tou příčinou konány v Olomouci a na všech ostatních místech, kde blahoslavenec žil a působil, radostné církevní slavnosti. Ostatky blahosl. Jana Sarkandra byly téhož roku přeneseny do velechrámu sv. Václava v Olomouci, kde uloženy jsou v kapli sv. Stanislava. Místo, kde blahoslavenec pro posvátnou pečeť zpovědní mučen byl, proměněno jest v kapli, v níž viděti jest sloup s mučitelským kolem, na němž trápen byl, i studánku, která tam na jeho prosbu ze skály se vyprýštila*).

Zvláštním řízením Prozřetelnosti Božské smí se národ náš před celým katolickým světem honositi dvěma slavnými mučedníky za svátostnou mlčenlivost. Sv. Jan Nepomucký položil život svůj za posvátnou pečeť zpovědní krátce před vzplanutím hrozných bludův a náboženských bouří, jimiž

*) Život blahosl. Jana Sarkandra, mučedníka, od Mat. Procházky, nákladem Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně, r. 1861.

odvěká katolická víra a nábožnost ve vlasti naší hubena byla, a blahosl. Jan Sarkander podstoupil za touže příčinou mučednickou smrt za doby, kdy zdálo se, že katolické náboženství u nás úplně vyhlazeno bude, a kdy zatím z vůle Boží nadcházelo mu slavné vítězství nad staletými bludy. Z toho, že nám, katolickým Čechům, dostalo se těchto dvou slovutných mučedníků Božích, vzešla nám preveliká čest a sláva, z toho však plyne nám i povinnost, abychom těchto svatých svých krajanů následovali, a zejména často a hodně svatou zpověď konali. Bohužel prohřešují se právě za naší doby mnozí z našich krajanů proti sv. zpovědi. Jedni zanedbávají z hříšné nevědomosti, lehkomyšlnosti a vlažnosti sv. zpověď po celá dlouhá léta, a jiní pohrdají jí zjevně, tupí ji a odvracejí lid od ní. Tou příčinou jeví se nám toho potřeba, abychom zvláště nyní zbožnou úctou lnuli k oběma mučedníkům Janům, kteří za sv. zpověď zemřeli, aby oni svou přímlovou u Boha vyprosili našim lhostejným, zaslepeným a nevěrným bratřím milost obrácení. Jen upřímnou, úplnou a zkroušenou zpovědí lze dojítí odpuštění hříchův a smíření s Bohem, a kdo tedy zpověď zanedbává aneb ji dokonce tupí, jest beze vší pochybnosti na cestě vedoucí do jisté záhuby. Sv. Isidor dí: „Všeliká naše naděje spočívá na zpovědi. Zpověď hojí rány naše, zjednává nám odpuštění hříchů, smiřuje nás s rozhněvaným Bohem, upokojuje svědomí naše a otvírá nám nebe.“

Dne 17. března koná se také památka sv. Gertrudy, abatyše, sv. Josefa Arimatejského, sv. Agrikoly biskupa, sv. Vitburgy panny, a. j.

Dne 18. března.

I. Sv. Eduard, král Anglický, mučedník.

Z králův Anglických proslavili se svatostí života dva Eduardové, z nichž Eduard mučedník panoval v l. 975—978., a Eduard Vyznavač, jehož památka slaví se dne 13. října, v l. 1042—1066.

Nábožný Anglický král Edgar, jenž r. 975. zemřel, zůstavil dva syny, třináctiletého Eduarda, a z druhého manželství sedmiletého Ethelreda. Dle zemského zákona o posloupnosti králův i dle poslední vůle zesnulého Edgarda měl jediný Eduard nároky na trůn, avšak závistivá macecha jeho Elfrida přála si, aby králem stal se její syn Ethelred. Na ten účel strojila proti Eduardovi pikle a získala pro sebe jednu část

prelátův a pánů říšských. Tu sešel se valný sněm, na němž rokovalo se o volbě nového krále. Když mezi přítomnými pány vzplanul prudký spor, tak že byla obava, že země občanskou válkou rozdvojena bude, povstal primas říšský, Canterburský arcibiskup sv. Dustan, a vezma do ruky sv. kříž, konal ku shromážděným ohnivou řeč, kterouž právo Eduardovo na trůn tak jasně a přesvědčivě doličil, že spor náhle ustál a sněm za krále Eduarda přijal. Potom byl Eduard od sv. Dunstana a Yorského arcibiskupa Osvalda slavně pomazán a korunován.

Mladičký Eduard spravoval se v řízení své říše moudrou radou výborného vychovatele svého, sv. Dunstana, jenž pevnou rukou otěže vlády držel a vychovance svého v bázni Boží utvrzoval. Tak stal se Eduard vzorným panovníkem křesťanským. Heslem a cílem jeho byla čest a sláva Boží a spása poddaných, jimž svítil svým ctnostným životem, jsa příkladně nábožný, čistotný, pokorný a dobrotivý. Jako výtečný otec jeho Edgar, budoval také on chrámy a kláštery a pomáhal vydatně sv. Dunstanovi v napravování kázně v duchovenstvu. Dle návodu téhož svatého přítele svého krotil tělo svoje postem a bděl nad smysly svými, aby zůstal čistotným. Ku poddaným byl spravedlivý a prokazoval jim hojně skutky křesťanské lásky; zvláště osvědčil se pečlivým otcem chudého lidu r. 976., kdy v zemi nastal z neúrody hlad. Lid miloval svého mladého krále a doufal, že za moudrého panování jeho celá říše dočká se nové šťastné doby.

Když Eduard v jinocha dospíval, ozývalo se v říši všeobecné přání, aby si vyhledal choť a založil rodinu, zajistil zemi pro budoucí časy jednotu a mír. Avšak žárlivá macecha jeho Elfrida rozpálila se proti němu hněvem a závistí a umyslila si, stůj co stůj jej zahubiti, aby dopomohla Ethelredovi ku trůnu. Dne 18. března 978 vyjel si Eduard na lov. Vračeje se zůstavil komonstvo svoje v lese a odbočil sám ku nedalekému statku macechy své, která tam s Ethelredem přebývala. Bezelstný Eduard zamýšlel macechu i nevlastního bratra, jejž vroucně miloval, pozdraviti a s nimi se potěšiti. Nemoha dlouho se pozdržeti, vstoupil po chvíli opět na koně a přijal na rozloučenou číši medoviny. Zatím co pil, přiskočil na pokyn macešin jeden ze služebníků jejích a probodl zákeřnický Eduarda kopím. Král uleknuv se pobídl koně a odjížděl, za nedlouho sklesl však vysílen ztrátou krve a byl splašeným koněm do smrti usmýkán. Sluhové krvelačné vra-

žednice běželi po krvavých stopách a naleznuvše zohavenou mrtvolu královu, pochovali ji tajně na místě bahnitém. Aby odvrátila od sebe všeliké podezření, odstěhovala se Elfrida do jiné krajiny a uložila služebníkům svým přísné mlčení.

Ukrutná smrt milovaného krále vzbudila v lidu veliký zármutek. Po roce bylo tělo jeho vypátráno a v biskupském a klášterním chrámu Shaftesburyském slavně pohřbeno. Věřící lid jal se ihned umučeného Eduarda ctíti a k němu útočiště bráti, a Bůh oslavil jej mnohými zázraky. Na místě, kde tělo jeho tajně pohřbeno bylo, vyvřel léčivý pramen, v němž mnoho nemocných náhle uzdravení docházelo.

Elfrida propadla všeobecnému pohrdání, a když i syn její Ethelred II., stav se králem, nad smrtí umučeného bratra truchlil a tělo jeho přenéstí kázal do nového chrámu, jež založil, nemohla vražednice ta déle snášeti výčitky svědomí svého a nenávisť lidu, a dala se na pokání. Opustivši královský dvůr, založila panenský klášter, vstoupila do něho, a snažila se tuhým pokáním smazati hroznou vinu svou.

Elfrida dala sv. Eduarda úkladně zavraždit ze závisti. Matkou závisti byla pýcha zlého ducha, jenž od Boha odpadl, lidem časného i věčného blaha jejich nepřál, a proto ke hříchu je svedl a do záhuby za sebou strhl. Závistník podobá se ďáblu, ježto mrzí se na bližního pro jeho štěstí a dokonalost, a raduje se z jeho škody a neštěstí. Závist jest tudíž hříchem ďábelským. Sv. Jan Zlatoustý dí: „Ďábla trápí více nebe, jehož závidí lidem, nežli peklo, do něhož odsouzen jest.“ Právě tak rmoutí se závistník, vida šťastné lidi. Blaho jejich činí ho nespokojeným a nešťastným, a tak otravuje závistník život svůj trpkostí, kterou sám si uchystal. Dokonalý křesťan nezná závisti, miluje upřímně bližní svoje a raduje se ze štěstí jejich. Svatí v nebi jsou nevýslovně blaženi netoliko slávou, již sami požívají, nýbrž i pro oslavu svých spoluněbešťanů, neboť láska raduje se blahu jiných lidí. Zbožný křesťan raduje se s radujícími se a pláče s plačícími. Jsmeť všickni jedno tělo a údové vespolek, a Kristus Pán jest hlava naše společná; kterak tedy mohli bychom chovati proti sobě závist? Dokonalý křesťan pohrdá věcmi, jichž zaslepený svět si váží a jež oslavuje, a nezávidí tudíž bližním ani bohatství, ani hodností, ani jiných marných a porušitelných statkův a požitků pozemských. Dokonalý křesťan váží si ctností svého bližního a vynasnažuje se, jich následovati. Záviděti bližnímu těchto darů nebeských, je hříchem proti Duchu sv., jímž poskvrnil se Kain, kterýž nábožnosti a svatosti bratra svého nesnesl. „Běda těm, kteříž na cestu Kainovu odešli.“ (Júd. 11.)

Nejlepším pak lékem proti závisti jest touha po věcech nebeských, pro něž stvoření jsme. „Skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez, ani mol nekazí, a kdež zloději nevykopávají ani kradou.“ (Mat. 6, 20.)

2. Sv. Heribert, arcibiskup.

Z arcipastýřů Kolínských nad Rýnem proslavil se na počátku jedenáctého století vzácnými dary ducha, zářnými ctnostmi, a rozsáhlou, požehnanou činností svou sv. Heribert. Pocházel ze vzácného rodu Vormského. Vychodiv biskupskou školu v rodišti svém, byl poslán na vyšší učení do kláštera Gorgského v Lotarinsku, kde zalíbil si tichý život řeholní tou měrou, že by nejraději byl v klášteře navždy zůstal, kdyby ho otec nebyl do Vormsu odvolal. Tu seznal zkušený biskup Hildebald znamenité jeho vlohy i ctnosti a povýšil ho proto za probošta kapitolního chrámu svého. Heribert stal se záhy mužem na slovo vzatým, tak že císař Ota III. učinil ho svým prvním dvorským kancléřem. Přijav svěcení kněžské, nastoupil Heribert důležitý státní úřad tento, a spravoval jej moudře a věrně. Uznávaje zásluhy jeho nabídl mu císař r. 995. biskupství Vircpurské, on však zamítl z pokory toto důstojenství a zůstal po boku mladému panovníku svému, ježž potom na jeho výpravách do Italie provázal. Roku 998. uprázdnil se arcibiskupský stolec Kolínský. Duchovenstvo a lid nemohli dlouho sjednotiti se o nového arcipastýře, až posléze zvolen probošt Vezelin. Ten však povstal a řekl: „Aby přestala všeliká roztržka mezi námi, zvolte muže důstojnějšího, nežli já jsem. Heribert jest muž dle srdce Božího, Kristu milý a císaři příjemný. Zvolme ho a bude konec všem svárům!“ I zvolen jednomyslně Heribert meškající právě tehdy v Ravenně, kamo poslán byl, aby ve vzburěném městě tom pokoj zjednal. Dověděl se o svém povýšení, odebral se ihned do chrámu a modlil se tam dlouho, děkuje Bohu za tu milost, že bude povolán do služeb Církve svaté, a prose o pomoc, aby posvátný úřad svůj hodně a požehnaně spravoval. Hned potom jel v červnu r. 999. do Říma, přijal od papeže Silvestra II. odznak arcibiskupské důstojnosti, pallium, a slavil na štědrý den svůj vjezd do Kolína. Přiblíživ se ku městu, sestoupil s koně a kráčel za tuhého mrazu

bos a v prostém lněném rouše do hlavního chrámu, kde s radostí byl uvítán a ve svaté noci na biskupství posvěcen.

Heribert byl šťasten, že od té doby veškeré síly svoje bude moci věnovati Církvi svaté. Aby poznal stádce svoje, konal apoštolské cesty po své arcidiecési, a zařizoval, čeho na rozkvět náboženského života v lidu třeba bylo. Avšak císař Ota pohřešil záhy výborného rádce a kancléře svého a přiměl ho již za rok, aby byl jeho průvodcem na výpravě do Říma. V lednu r. 1002. roznemohl se náhle císař v Paterně u Viterba a zemřel. Heribert odvezl potom mrtvolu jeho do Němec a pochoval ji v Cáchách. Právě tehdáž byl v Porýní z neúrody hlad. Tu dal Heribert narychlo zřizovati chudobince a nemocnice, pečoval neunavně, aby chudým lidem dostávalo se potřebného pokrmu, šatstva a paliva, navštěvoval chatrče, a sám sloužil lidem ubohým a nemocným. Když potom příštího roku zase byla úroda, založil Heribert dle poslední vůle zesnulého císaře ku spáse duše jeho klášter v Deitzu u Kolína.

Heribert byl muž neposkvrněného života, avšak vládná důležitým úřadem říšským a konaje povždy spravedlnost, popudil proti sobě některých závistníků. Pokud císař Ota žil, neodvážil se nikdo z nich proti němu vystoupiti, když však ujal se vlády nový císař Jindřich II., podařilo se nepřátelům vzbuditi v panovníku tom proti arcibiskupu Kolínskému podezření z domnělé nevěrnosti. Heribert znal svoje pomluvače a utrhače, ježto však měl svědomí čisté, snášel klidně všelikou křivdu a mlčel. Roku 1004. provázel Jindřicha na výpravě jeho do Italie, aby mu jakožto říšský kancléř věrnost svou osvědčil. Na večer po korunování krále Jindřicha železnou korunou lombardskou v Pavii vzplanulo v městě povstání. Vzbouřenci hnali útokem na dům, kde císař bydlel. Tu přistoupil Heribert k oknu a snažil se domlouvami zjednati pokoj, byl však kamením a šípy zahrán. Pouliční boj trval celou noc a jitření v lidu rostlo, pročež poradil arcibiskup císaři, aby rychle do Němec se vrátil.

Od té doby staral se Heribert výhradně o svou arcidiecési. Lámal věřícím chléb slova Božího a bděl nad nimi, aby prospívali bohumilým životem, opatroval chudé lidi v městě i na venkově potravou, navštěvoval nemocné a těšil je, a byl pravým otcem všem svým poddaným.

Když závistníci neustávali arcibiskupa pomlouvati a podezírat, navštívil ho císař Jindřich II. v Kolíně, aby osobně vyšetřil žaloby proti němu vznesené. Heribert přijal císaře

uctivě a obhájl se před ním tak stkvěle, že rázem všechny pomluvy a žaloby v niveč se rozprchly. Císař objal ho třikráte a prosil za odpuštění, že popřál sluchu svého mrzkým pomluvačům. Nespokojiv se tím, navštívil Jindřich arcibiskupa ještě jednou v noci, našel ho, an se právě modlil, a padna před ním prosil poznovu, aby mu byla prominuta křivda, kteréž svou lehkověrností proti němu se byl dopustil. S pláčem rozloučili se potom navždy oba světcové.

Za nedlouho pocítil Heribert, že dnové pozemského života jeho jsou sečtení. I umínil si ještě jednou obejít svou arcidiecési, aby věřící ku stálosti ve víře a ctnostnému obcování napomenul a s nimi se rozžehnal. Ve vsi Neusse byl zachvácen zimnicí a dal se zaopatřit sv. svátostmi. Potom byl odvezen v lodi po Rýně do Kolína. Tam dal se donést do hlavního chrámu a položiti před oltář sv. Kříže. Tu odporučil stádo svoje Bohu a rozkázal jmění svoje rozdati chudým. Za nedlouho potom zesnul v Pánu dne 17. března 1021 a byl v klášterním chrámě Deitzském slavně pohřben.

Sv. Heribertovi bylo mnoho trpěti od zlomyslných pomluvačův a na cti utrhačů. Písmo sv. přirovnává pomluvačný a utrhačný jazyk břitvám, protože jím bývá člověk oloupen o svou čest a dobré jméno, jako břitvou holí se vlasy, že člověk oholený toho sotva znamená; dále střelám z lučiště vymrštěným, protože pomluvačná a utrhačná slova zdaleka ranívají; nebo jedovatým hadům, kteří tajně uštknou, smrtící jed do rány vpouštějí, a jím všecku krev v člověku otravují. „Rána bičem působí modřinu, rána pak jazykem zdrobí kosti.“ (Sir. 28, 21.) Mnohem zhoubnější, nežli pomluvačství a utrhačství páchané slovy mluvenými, jest pomluva a na cti utrhaní, ježto se děje tiskem. Co zlého natropí v rodinách, obcích, spolcích a v celém národě špatné časopisy, v nichž zvrhlí, víry a vši poctivosti prázdni lidé zákeřnický napadají čest a dobré jméno svých bližních! Tyto prolhané listy jsou pravou hlízou a skvrnou naší doby. S obzvláštní, právě ďábelskou prolhaností a zlomyslností bývají v těchto nevěreckých a nemravných listech tupení, pomlouvání a snižování věrní katoličtí kněží, řeholníci a vůbec zbožní a rozhodní synové katolické Církve. Věru, ďábel neměl ještě nikdy ochotnějších služův a pomahačů nad zvrhlé nevěrecké novináře. Jak hrozné pohoršení vychází od nich mládeži! Jediným prostředkem proti této jedovatině jest, varovati se jí, brániti rozšiřování časopisů špatných, a podporovati listy dobré, zejména katoli-

cké, vydávané od lidí poctivých, jimž běží do opravdy o vzdělání, mravní zušlechtění, hmotné povznesení a věčnou spásu katolického lidu našeho.

Dne 18. března koná se také památka sv. Cyrilla, biskupa Jerusalemského, sv. Narcissa, biskupa Goionského ve Španělech a věrozvěsta Augšpurského, sv. Alexandra, biskupa Jerusalemského, sv. Anselma, biskupa Luckého v Itálii, a j.

Dne 19. března.

Sv. Josef, pěstoun Páně, ochránce Církve katolické.

Po jménech Ježíše Krista a Marie Panny jest jméno sv. Josefa v křesťanstvu nejslavnější. Jako Rodička Boží Maria nazvána jest od anděla požehnanou mezi ženami, tak sv. Josef ze všech mužů jest nejblahoslavenější. Hospodin Bůh vyvolil a povýšil jej za strážce a pěstouna jednorozeného Syna svého, za pečlivého ochránce a chotě přesvaté matky jeho, za hlavu nejsvětější rodiny Páně.

Sv. Josef pocházel v přímém pokolení z královského rodu Davidova, jenž však časem tak velice sešel a schudl, že potomci jeho ruční prací se živili. Tak živil se i Josef poctivě v Nazaretě řemeslem tesařským. Evangelista Páně nazývá ho mužem spravedlivým, t. j. mužem vynikajícím bohumilými ctnostmi.

Ku vykoupení člověčenstva bylo třeba, aby Syn Boží přirozenost lidskou na se přijal a člověkem se narodil z čisté svaté panny, která ani hříchu dědičného, ani osobního neměla. Ku této převelebné důstojnosti mateřství Syna Božího zvolil Hospodin pannu z královského rodu Davidova, Marii, která Syna Božího zastíněním Ducha sv. nadpřirozeně počala. Aby však Maria pro požehnaný stav svůj, jehož tajemství nebylo lidu známo, nevešla ve zlou pověst a v podezření, ustanovila Prozřetelnost Božská, zasnoubiti ji blízkému pokrevnímu příbuznému jejímu, spravedlivému Josefovi, jenž jsa před světem zákonitým jejím manželem, měl býti i svědkem a prokazatelem její čistoty, a živitelem i pěstounem Božského dítěte jejího. Když pak Josef s Marií se zasnoubil, zůstala ona dle obyčeje židovského ještě celý rok v příbytku svém. Za té doby po-



X. ú. F. Richter v Praze.

Nakl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Josef,
pěstoun Páně, ochránce Církve katolické.

slán jest anděl Gabriel od Boha do Nazareta ku Marii Panně a zvěstoval jí, že nalezla milost u Boha a počne z Ducha svatého v životě a porodí syna a nezůve jméno jeho Ježíš; tenť bude veliký a slouti bude Syn Boží (Luk. 1, 26—38). Maria podrobila se pokorně vůli Nejvyššího, a počavši Syna Božího, odešla s chvátáním na hory do města Jůdova, aby navštívila příbuznou svou Alžbětu, u níž po tři měsíce zůstala, až zase do Nazareta se vrátila. Josefovi zůstalo do té doby neznámým, co s Marií se stalo. Dříve však, nežli oba se sešli (Mat. 1, 18.), t. j. dříve, nežli Josef Marii do svého domu přijal, upozoroval požehnaný stav její a byl tím velice překvapen. Jsa nezvratně přesvědčen o neposkvrněné čistotě a svatosti své zasnoubenky, nemohl si nikterak vysvětliti, co s ní se stalo, a byl proto nejistotou a strachem skličěn. I odhodlal se, že jí dle obyčeje židovského dá soukromě list propustný bez úředního dosvědčování a bez vědomí jiných lidí, aby ji neuvedl u lidu v lehkost. Když o tom přemýšlel, aj anděl Páně ukázal se jemu ve snách, řka: „Josefe, synu Davidův, neboj se vzíti k sobě Marii manželku svou, nebo což v ní zrozeno jest, z Ducha svatého jest. Porodit syna a nazůveš jméno jeho Ježíš, onť zajisté vysvobodí lidi od hříchů jejich.“ (Mat. 1, 20—21.). Tímto zjevením rozprchly se všecky rozpaky a pochybnosti Josefovy. Tu seznal, že Bůh vyvolil jej za strážce blahoslavené Panny a za pěstouna Božského dítěte jejího, a vzplesal svatou radostí, že tak vznešená úloha se mu dostane. I podal panenské zasnoubenkyni své Marii ruku, uvedl ji do svého domu, a choval se k ní s posvátnou uctivostí, slouže jí a očekáváje s ní dychtivě toho dne, kdy vroucně žádaný Spasitel se narodí.

Tou dobou vyšlo vyřízení od císaře Augusta, aby popsán byl veškeren Římanům podrobený svět. Římané šetřili v podmaněných zemích obyčejů domácích, a tudíž dalo se sčítání lidu ve svaté zemi dle starého rozdělení lidu israelského na pokolení, kmeny a rodiny. Josef i Maria pocházeli z domu Davidova, šli tudíž do Betléma, rodiště praotce svého Davida, aby se tam přiznali a zapsati dali. Tak sloužil rozkaz císaře Augusta bezděky k tomu, aby lidský původ Ježíše Krista ze kmene Davidova úředně prokázán byl. Tak stal se pohanský císař ten řízením Prozřetelnosti Božské nástrojem, jímž naplněno bylo proroctví Micheášovo, dle něhož Vykupitel naroditi se měl v Betlémě v Jůdsku. (Mich. 5, 2.)

Na daleké a obtížné cestě z Nazareta do Betléma poží-

vala Maria Panna v požehnaném stavu svém ochrany a laskavé péče starostlivého a věrného chotě svého Josefa. Nena-leznuvše místa ku přenocování v přeplněném Betlémě, vyhle-dali si oba za pozdního večera útulek za městem ve chlévě v jeskyni, kde Spasitel se narodil. Tu byl Josef za svou obě-tavou péčí a lásku hojně odměněn. Jakou nevýslovnou radostí zaplesal, když po Marii první ze všech, kdož očekávali vy-koupení lidu israelského, spatřil vtěleného Syna Božího, vzal ho do náručí, tiskl ho k srdci a klaněl se jemu! Jak se zra-doval, když přišli pastýřové vypravující o andělském zvěsto-vání, jímž poučení byli o narození Páně!

Osmého dne, když Spasitel podrobil se starozákonní obřízce, dal mu Josef jméno Ježíš, jakož mu anděl Páně byl přikázal. Když pak bylo Ježíšovi čtyřicet dnů, odebral se svatý pěstoun s Marií do chrámu v Jerusalemě, kde Božské nemluvňátko dle zákona Hospodinu obětoval a předepsanou oběť složil. Tu slyšel svatého kmeta Simeona, an z vnuknutí Ducha sv. poznav Krista Pána, velebil Hospodina, že oči jeho spatřily spasení, jež on připravil před obličejem všech lidí, světlo ku zjevení pohanům a ku slávě lidu svého israelského (Luk. 2, 22—32). Vrátiv se se svými miláčky do Betléma, byl Josef svědkem slávy, kterouž mudrcové z dalekého Východu poctili Božské nemluvňátko, a potěšil se jejich živou věrou i něžnou nábožností. Jedva však po odchodu svatých mudrců nadál se, že v klidu a blahu žíti bude s Ježíšem a Marií, ukázal se mu anděl Páně ve snách a napomenul ho, aby vstana vzal dítě i matku jeho a utekl do Egypta, poněvadž ukrutný Herodes hledá Božského nemluvňátka, aby je zahubil. Pokorný, poslušný a věrný Josef vyplnil ihned, co mu bylo rozkázáno. Neuvažoval o daleké cestě do cizí a neznámé země, nevážil obtíží a nebezpečností, jež podniknouti měl; stačiloť mu, že Bůh tomu chce, a proto neváhal a vydal se neprodleně s Je-žíšem a Marií do Egypta, a zůstal tam až do smrti vraha He-rodese. Když pak ukrutník ten zemřel, vrátil se Josef dle na-pomenutí andělova ve snách, s Božským dítětem a panenskou matkou jeho z Egypta do Galileje, a bydlel s nimi v Nazaretě (Mat. 2, 19—23). Tam rostl Ježíš a posiloval se, jsa plný moudrosti, a milost Boží byla v něm. (Luk. 2, 40) Nábožný pěstoun i přesvatá matka jeho chodívali každoročně na slavnost velkonoční do Jerusalema. A když byl Spasitel ve dvanácti letech, šel s nimi do svatého města, a když vykonavše po-božnost svou, navracovali se, zůstal pacholík Ježíš v Jerusa-

lémě, aniž toho pozorovali rodiče jeho. Jaká úzkost pronikla srdce starostlivého Josefa, když seznal, že Božského svěřence svého ztratil! Jak velikého strachu a jakého žalu zažil za těch dvou trapných dnů a nocí, kdy s bolestí hledal společně s Marií pohřešovaného Ježíše! Avšak úzkost a obava jeho změnily se v radost a plésání, když po třech dnech konečně našel Krista Pána v chrámě, kde on rozumností a odpověďmi svými budil podivení a úžas přítomných učitelů. I vrátil se Ježíš s rodiči do Nazareta a byl jim poddán, a prospíval moudrostí, věkem i milostí u Boha i u lidí. (Luk. 2, 41—52.) Tolik zvěstují nám o životě sv. Josefa evangelistové Páně.

Sv. Josef byl z vůle Boží panenským chotěm Rodičky Páně a pěstounem Ježíše Krista. Marii Pannu ctil jakožto vyvolenou Páně a oslavenou matku Božské milosti, a v Ježíši Kristu viděl slávu svého lidu a světlo k osvětlení a vykoupení světa. Proto pečoval neunaveně a oddaně o matku i dítě. Jsa potomek z krve královské, provozoval pilně řemeslo tesařské, aby sebe i přesvaté svěřence svoje uživil. Pro Ježíše i Marii pracoval v potu tváří, jsa šťasten, že jim sloužití a jich opatrovati může. Byt jeho byl chudičkový, a dílna jeho byla skrovná, avšak ten prostičký byt byl mu rájem, a dílna jeho byla svatyní, poněvadž tam přebýval s ním Ježíš Kristus. Kde Ježíš jest, tamo vládne svatá radost, spokojenost, štěstí a pravá blaženost, kde však Ježíš Kristus nepřebývá, tam i nádherné, zlatem se stkvoucí síně jsou pustým žalářem.

Ježíš Kristus jsa bohat, učiněn jest pro nás chudým, abychom jeho chudobou zbohatli. (II. Kor. 8, 9.) Tak i chudičkový světec Josef byl v prostičkém domě svém bohat něžnou oddaností a láskou Božského svěřence svého, jenž z pokory byl jemu poddán, a neštítel se, pomáhati mu v řemesle jeho.

Žádnému člověku, co jich bylo a bude na světě, nedostalo se takého nevýslovného štěstí, jako sv. Josefovi. Obcoval s osobami nejsvětějšími, a tichý dům jeho v Nazaretě byl příbytkem nejněžnější lásky, svatostí a nábožností.

Blažený byl život, blahoslavená byla i smrt sv. Josefa. O smrti jeho nemají svatá evangelia žádné zprávy, tolik však jest jisto, že zesnul dříve, nežli Kristus Pán ve svém třicátém roce učitelský úřad svůj nastoupil, ježto sv. Josef na svatbě v Káně Galilejské mezi pozvanými hostmi už nebyl, aniž více o něm v evangeliích se mluví. Zesnul svatě smrtí nejkrásnější, v náručí Ježíše Krista a Marie Panny.

Úcta ku sv. Josefu rozmohla se teprv za šestnáctého sto-

letí hlavně působením sv. Teresie. Hned v prvních stoletích křesťanských vyskytovali se bludaři, kteří Krista Pána vydávali za skutečného syna sv. Josefa, pročez Církev katolická učíc s důrazem, že Ježíš Kristus jako člověk jest syn neposkvrněné Panny Marie, kteráž nadpřirozeným způsobem z Ducha svatého jej počala a porodila, za příčinou oněch bludů mlčela o svatém pěstounu Páně, aniž slavila svátku jeho.

Proto nebývalo jméno sv. Josefa dáváno křtěncům, a teprv počátkem šestnáctého století vyskytuje se u nás křestné jméno Josef. Sv. Teresie vzývala horlivě sv. Josefa, a když r. 1539. jeho přímlovou z těžké tříleté nemoci se uzdravila, zvolila jej za svého zvláštního patrona i za ochránce své řehole (bosých Karmelitek a Karmelitů). Světice ta napsala o tomto patronu svém: „Zdá se, že Bůh jiným svatým propůjčil tu milost, aby nám pomáhali v jistých případech, že však sv. Josefu udělil moc, aby nám byl nápomocen ve všech našich záležitostech. O tom přesvědčila jsem se vlastní zkušeností svou. Nepamatuji se, že by mně Bůh byl něčeho odepřel, zač jsem ho na přímlovu sv. Josefa prosila.“ Také sv. František Saleský byl horlivým ctitelem sv. Josefa, a tak vzťahala se úcta k němu tou měrou, že papež Řehoř XV. ustanovil r. 1621. den jeho (19. března) zasvěceným svátkem. U nás rozkvetla nábožná úcta ku sv. Josefu obzvláště, když r. 1654. čeští stavové na zemském sněmu shromáždění, na žádost císaře a krále Ferdinanda III. přijali tohoto světce za patrona království Českého, a sice na poděkování za získaný zemský mír po ukončení hrozná třicetiletá válka. Papež Pius IX. prohlásil dne 8. prosince 1870 sv. Josefa patronem Církve katolické, a sv. Otec Lev XIII. vydal dne 15. srpna 1889 na počest sv. pěstouna Páně zvláštní okružní list, v němž odůvodnil, proč tento světec ochrancem celé Církve katolické sluje, a jak jest žádoucí, aby úcta k němu zapustila hluboké kořeny ve všech stavech a vrstvách katolického křesťanstva. V okružnici této napsal sličně Lev XIII.: „Dům, jež sv. Josef otcovskou mocí svou spravoval, choval v sobě počátky povstávající Církve. Jako nejsvětější Panna jsouc rodičkou Ježíše Krista, jest i matkou všech křesťanů, jež porodila na Kalvarii za největších muk Vykupitelových, tak i Ježíš Kristus jest jako prvorozenec křesťanů, kteří byvše od Boha za děti přijati a vykoupeni, jsou jeho bratřími. Proto také považuje sv. patriarcha Josef křesťany, z nichž Církev se skládá, ve zvláštním způsobu za svoje chráněnce, ježto oni jsou onou,

po všech zemích rozšířenou nespočetnou rodinou, nad níž on jakožto choť Marie Panny a otec Ježíše Krista otcovskou moc provozuje. Přirozeno jest tudíž a sv. Josefa hodno, aby jakož on někdy pečoval co nejsvědomitěji o všechny potřeby svaté rodiny v Nazaretě, také nyní nebeskou záštitou bránil a hájil Církve Kristovy.“ I odporoučí sv. Otec Lev XIII., aby sv. Josef nábožně vzýván byl obzvláště v růžencovém měsíci říjnu a sice tím způsobem, aby ku modlitbě sv. růžence po každé připojena byla modlitba ku cti sv. Josefa, jejíž zbožné konání týž sv. Otec obdařil církevními odpustky. Zní pak tato, papežem Lvem XIII. složená, překrásná

Modlitba ku cti sv. Josefa

takto: „K Tobě, svatý Josefe, utíkáme se ve svém soužení, a jako jsme za pomoc vzývali nejsvětější Nevěstu Tvoji, tak i za Tvou ochranu důvěrně žádáme. Pro lásku, kteráž Tebe s neposkvrněnou Pannou a Rodičkou Boží spojovala, a pro otcovskou lásku, se kterou jsi dítě Ježíše objímal, prosíme pokorně, abys i dobrotivě shlédl na dědictví, jehož Kristus Ježíš krví svou dobyl, a abys i mocí a silou svou potřebám našim ku pomoci přispěl.

Ochraňuj, nejpečlivější strážce Božské rodiny, vyvolené potomstvo Ježíše Krista; odvrát od nás, nejmilejší otče, velikou nákazu bludův a nepravostí. Buď nám s nebe milostiv, nejsilnější pomocníku náš, v boji proti mocnostem temnot, a jakož jsi někdy dítě Ježíše z největšího nebezpečení života vysvobodil, tak braň i nyní Církev svatou proti nepřátelským úkladům, proti všemu protivenství, a zastři nás všechny ustavičnou stráží, abychom dle Tvého příkladu a pomocí tvou opatření mohli svatě žiti, nábožně zemřítí a věčné blaženosti v nebesích dojíti. Amen.“

Když země Egyptská stížena byla hladem a lid ku faraonovi volal žádaje pokrmů, odpověděl tento: „Jděte k Josefovi, a cožkoli on vám řekne, učíňte“ (I. Mojž. 41, 55.). Slova ta platí také o novozákonním Josefovi, pěstounu Páně, k němuž Církev svatá nás všechny odkazuje, abychom od něho učili se bohumilým ctnostem, a v potřebách svých pod mocnou ochranu jeho se utíkali. Nuže, jděte k Josefovi vy jínochové křesťanští, a učte se od něho milovati čistotu srdce a pěstovati lilii nevinnosti a cudnosti, aby v srdcích vašich mile rozkvétala a nikdy nevadla! Jděte k Josefovi i vy manželé, a učte se od

něho, jak máte v manželském obcování svém zachovávatí lásku, svornost i pokoj, a ve starostech svých do vůle Boží se odevzdávatí! Jděte k Josefovi vy křesťanští otcové, a učte se od něho vychovávatí svoje děti v bázni Boží a voditi je do chrámu Páně! Jděte k Josefovi vy řemeslníci a dělníci, nahlédněte do jeho chudícké dílny tesařské, a učte se od něho pro blaho svých rodin pracovatí a proti Bohu nereptatí! Jděte k Josefovi i vy hříšníci, kteříž jste Ježíše Krista ztratili, a učte se od něho a s ním hledatí s bolestí a upřímnou lítostí Spasitele svého! Jděte k Josefovi i vy nemocní a učte se od něho s Ježíšem a s Marií svatě umíratí! Budiž sv. Josef naším příkladem a pomocníkem v životě, a mocným ochráncem v hodině smrti, abychom také my jednou rozžehnali se s tímto životem pozemským jako on, totiž v náručí Ježíše Krista a Marie Panny!

Dne 19. března koná se také památka sv. Pancharia, mučedníka v Nikomedii, sv. Alimunda, mučedníka v Anglii, sv. Jana opata ve Spoletě, sv. Leoncia biskupa, a j.

Dne 20. března.

Sv. Gertruda, abatyše.

Láska k Bohu netoliko budí v nás touhu po budoucím věčném spojení s ním na nebi, nýbrž působí také, že již zde na zemi s ním spojení jsme. Milujeme-li dokonale Boha, spojujeme se s ním ustavičně svým duchem, věříce v něho; svou vůlí, zachovávajíce jeho svatá přikázání; svým srdcem, vzdávajíce mu nejvyšší poctu, a žádajíce si k němu jednou přijítí a jemu na nebesích se klanětí. A Bůh takovou lásku odměňuje nám vzájemnou láskou svou, an spojuje se s námi svazkem posvěcující milosti své, přichází k nám a bere příbytek v srdci našem jako v živém chrámě svém. Láskou touto oblažen, mohl sv. Pavel o sobě říci: „Živť jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ (Gal. 2, 20.) Tato dokonalá láska k Bohu zdobila také svatou pannu Gertrudu.

Světice tato narodila se r. 626. v městysi Landenu v jižním Brabantsku. Rodičové její, otec Pipin, majordom (nejvyšší královský správce) v Austrasii (východní Francii), a matka Itta vychovávali dcerušku svou vzorně a nábožně, tak že ona v nevinnosti a svatosti vyrůstala a již za útlého věku si umí-

nila, že panenství svoje Kristu Pánu zasvěti. Jednoho dne dával otec její Pipin stkvělou hostinu, na niž mnoho říšských pánův a sám král Dagobert zavítali. Za hlučného veselí přistoupil ku Pipinu a Dagobertovi sličný mladík urozeného stavu a požádal veřejně o ruku mladičké Gertrudy. To způsobilo ve vznešené společnosti té obecný rozruch. Mladší z hostů smáli se a žertovali, starší pak namítali, že Gertruda jest posud dítě, a že tudíž má na svatbu ještě času. Zatím povolal Pipin Gertrudu do večeřadla. Král Dagobert přivítal útlou pannu lichotivě, ukázal na statného jinocha oděného aksamítem a hedvábím, a otázel se jí s úsměvem, žádá-li si ho za manžela. Gertruda zarděla se panenským ruměncem, váhala chvíli, ohlédla se po urozených hodovnicích, a dodavši si myslí odpověděla rozhodně: „Ani toho, ani jiného žádného ženicha si nežádám. Jsem již zasnoubena. Kristus jest můj snoubenec, a jen jemu náležím!“ Po této vážné a rozhodné odpovědi umlkli všickni. Gertruda poklonivši se vznešeným pánům odešla, a nebyla od té doby již žádným nápadníkem více obtěžována.

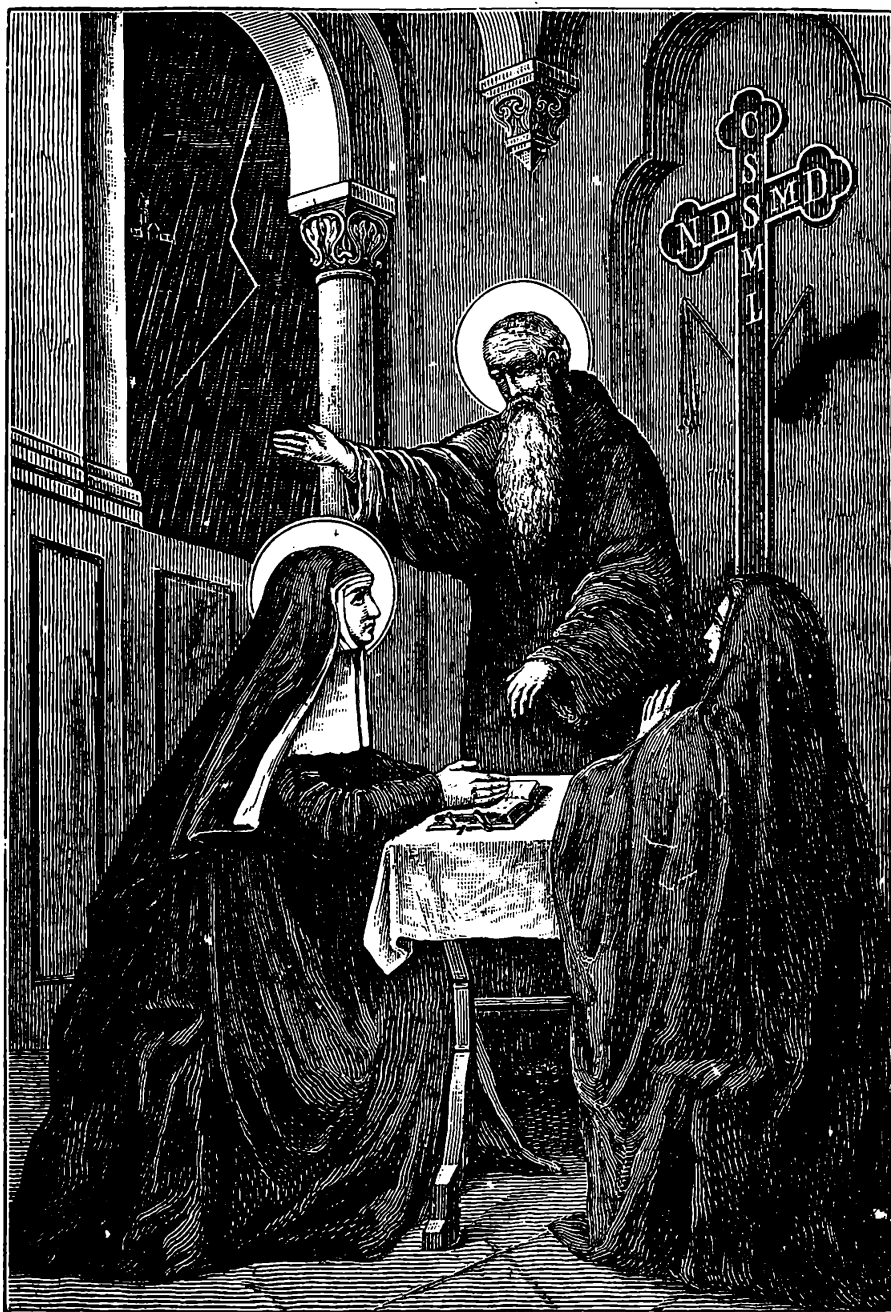
Po smrti Pipinově, r. 639. založila ovdovělá Itta v Nivellesu v Brabantě panenský klášter, věnovala mu svoje jmění, a vstoupila s dcerou Gertrudou do něho. Mladá, teprv jedenaadvacet let čítající Gertruda složila slavné sliby řeholní a zvolena na žádost matčinu abatyší nového kláštera tohoto. Bylo s podivem, jak výborně řeholní družinu svou řídila. Konajíc povinnosti svoje věrně a svědomitě, přídržovala mladé a zdravé sestry ku přísnému zachovávání klášterní kázně, starším pak a slabým řeholnicím ulevovala a sloužila jim, a ku všem měla upřímnou lásku. Obzvláštní péči věnovala důstojnému konání služeb Božích a okrase chrámu Páně. Opatřila církevní knihy a povolala do kláštera učitelů, kteří učili sestry posvátnému zpěvu a vykládali jim Písmo sv., aby ony rozuměly církevním hodinkám, jež každodenně odříkávaly a zpívaly.

Když nábožná Itta zemřela, seznala Gertruda, že řízení kláštera mysl její příliš rozptyluje. Proto svěřila správu vnějších záležitostí své řeholní družiny některým řeholníkům sousedního kláštera mužského, a rozdělila se o vnitřní správu panenského sboru svého s nejstaršími a nejzkušenějšími sestrami. Od té doby četala bedlivě v Písmě sv. i v jiných posvátných knihách a ponořovala se do hloubání o vznešených pravdách víry svaté. Nabyla vzácných vědomostí a mívala časté rozpravy s učenými muži o těžkých a záhadných otáz-

kách. Tím získal rozum její, avšak srdce chladlo, spokojenost její mizela, a mysl stala se zádušnou. Gertruda bažila po učenosti, pozbývala znenáhla záliby na modlitbě a svatém rozjímání a cítila, jak duše její čím dále více stává se vypráhlější a nepokojnější. Tu ozval se v ní hlas: „Hloubáním a rozumováním nedojdeš Boha; onť vyšší jest rozumu a všeličeho poznání lidského; jen dokonalou láskou poznáš a dosáhneš ho!“ Gertruda poslechla hlasu tohoto. Zřekla se všeho všetečného hloubání o tajemstvích víry i záhadách vezdejšího života, a šla od té doby za hlasem svého srdce. Přivinula se celou láskou svou k Bohu a našla v něm spokojenost a nerušený pokoj. Věnovala netoliko dny, nýbrž i větší díl nocí zbožným rozjímáním a modlitbám. Za těchto modliteb a rozjímání pocítovala, že Bůh jest jí blízek, rozmlouvala s ním důvěrně, svěřovala mu svoje tužby, city i přání, a slýchala odpovědi jeho, kteréž jí nevýslovně blažily. Ve své lásce k Bohu utvrzovala se častým přijímáním svatých svátostí, a jsouc takto spojena s Bohem, byla klidna a šťastna. Aby pak nadpřirozený život milosti Boží v sobě proti každému hříchu zachovala, bděla bedlivě nad svými smysly a zapírala se přísnými posty. Vedle toho prokazovala vdovám, sirotkům, nemocným a pocestným skutky milosrdenství.

Tuhou kázní řeholní slábla a chřadla Gertruda, tak že po několika letech složila za souhlasu sester úřad svůj v ruce neteře své Vilfrudy, která v řízení kláštera nastoupila do šlépějí jejích. Gertruda byla od toho času prostou sestrou klášterní a zachovávala přísně všech řeholních pravidel, nedbajíc slabosti a choroby své. Když ji sestry prosily, aby si hověla a v přísnosti ulevila, odpověděla jim: „Život náš jest krátký den, plný práce a soužení. Čím trudnější a namáhavější tento den jest, tím sladší bude noc po něm, tím krásnější a bohatší mzdy dostane se nám na věčnosti.“ Zesnula blaženou smrtí, majíc 33 let věku svého, r. 659. Dle přání svého byla pohřbena beze vší slávy v kajicném rouše a v hrubém závoji, jež sama si uchystala.

Památka sv. Gertrudy zůstala v Nivellesu v požehnání a byla na den úmrtí jejího každoročně oslavována. Nad hrobem jejím byl za nedlouho vystavěn nádherný chrám Páně, a úcta k ní rozšířila se časem po celém Nizozemí a zemích sousedních, zvláště po Německu. Svátek její koná se dne 17. března.



X. ú. F. Richter v Praze.

Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Benedikt, opat,
rozmlouvá naposled se svou sestrou sv. Scholastikou.

Nejlepším prostředkem, jímž možno Boha poznati a zjeveným od něho pravdám porozuměti, jest upřímná láska k němu. Sv. Tomáš Akvinský dí, že tou měrou, jak v duši spravedlivého láska k Bohu se rozmáhá, roste v něm spolu poznání svrchované dobroty, lásky a velebnosti Boží. Podobně napsal sv. Bernard: „Boha poznáváme tou měrou, ktercu ho milujeme.“ Ze života sv. Gertrudy poznáváme, že pouhé hloubání o tajemstvích víry a holé vědění nadýmá rozum a zůstává srdce lidské prázdňným a studeným. Písmo sv. dí: „Kořen moudrosti jest báti se Pána.“ (Sir. 1, 25.) „Kdo nemiluje, nezná Boha, nebo Bůh jest láska“ (I. Jan 4, 8.). Tomáš Kempenský píše: „Co prospěje veliké hloubání o věcech skrytých a nejasných, pro jichž neznalost nebudeme souzeni.“ „Jsouť mnohé věci, jež znáti duši buď málo, buď nic neprospívá.“ „Čím větších a dokonalejších vědomostí míti budeš, tím přísněji budeš souzen, jestliže proto nebudeš světěji žíti.“ „Kdybysi znal celé Písmo a výroky všech mudrců, co by ti to všecko prospělo bez lásky a milosti Boží. Marnost nad marnost jest všecko, kromě milování Boha a sloužení jemu.“

Dne 20. března koná se památka sv. Jáchyma, otce Rodičky Boží Marie Panny (o němž promluvíme při životě manželky jeho sv. Anny dne 26. července), sv. Kutberta biskupa Lindisfarnského v Anglii, sv. Archipa, spolupracovníka sv. apoštola Pavla, sv. Olbrama (Volfráma) věrozvěsta Frísův, a j.

Dne 21. března.

Sv. Benedikt, patriarcha řeholníků na Západě.

Kolébku mnišstva byl Egypt, kde kláštery rozmnožily se za století čtvrtého tou měrou, že již r. 372. žilo tam asi 100.000 řeholníků. Dle povahy Východanů převládal v řeholních družinách jejich klid a rozjímavý život, kdežto práce byla namnoze zanedbávána, to však vedlo časem k úpadku mnišstva na Východě. Jinak rozvinul se řeholní život v zemích západních. Tu bylo mnichům ukládáno, aby vedle služeb Božích a zapírání sebe samých hleděli si také prospěšné práce, a právě tím dosáhlo mnišstvo na Západě znamenitého rozkvětu a získalo si o Církev i o člověčenstvo nehybnou zásluhu.

První zprávy o mniších egyptských přinesl do zemí západních sv. Athanasius, biskup Alexandrijský, slavný obhájce katolického učení proti bludům Ariovým, jenž r. 340. přišel do Říma prosit papeže za ochranu proti násilnickým nepřáte-

lům svým. Později sepsal Athanasius život sv. Antonína poustevníka a vzbudil tím v Itálii pravý zápal pro život řeholní, tak že bohaté rodiny Římské proměňovaly svoje letohrádky v kláštery, kde mniši a jeptišky v odloučenosti od světa Bohu sloužili. Dílem pro chladnější podnebí, dílem pro časté nepokoje a války nemnožily se kláštery v zemích západních ovšem tak rychle, jako na Východě, nevynikaly přísnou kázní a neměly ustálených a obecných pravidel, až teprv sv. Benedikt svou proslavenou řeholí dal klášterům pevný základ, a stal se takto zákonodárcem a patriarchou řeholnictva na Západě, jako jím byl na východě sv. Basil, arcibiskup Cesarejský v Kappadocii.

Benedikt (t. j. Požehnaný, po česku též Beneš) narodil se r. 480. v Nursii, starobylém městysi v Umbrii opodál Spoleta, ze vznešených rodičů, pocházejících, jak se myslí, ze slavného rodu Aniciův. Matka Abundancie porodivši dvojčata, Benedikta a Scholastiku, zemřela ještě téhož dne. Nábožný otec Euprobos vychovával potom obě děti s kojnou a pěstounkou jejich Cyrillou pečlivě, tak že Benedikt již v útlém věku vynikal vážností a mužným chováním. Když mu bylo čtrnácte let, poslal ho otec s pěstounkou Cyrillou na učení do Říma. Tehdejší Řím byl ještě namnoze pohanský. V životě veřejném převládalo tam pohanství; až posud konaly se tam na počest bohů slavnosti, divadla a hry spojené s rozpustilými, nemravnými radovánkami, a netoliko prostý lid, nýbrž i vyšší třídy měšťanstva honily se po způsobu starých pohanských Římanů za smyslnými požitky a rozkošemi. Obzvláště byla té doby studující mládež v Římě zhýralá a prostopášná. Za tak smutných poměrů seřaďovali se věrní a horliví křesťané Římští kolem Stolce apoštolského, na němž tehdáž seděl výtečný papež sv. Gelasius. Benedikt přidal se k tomuto hloučku zbožných věřících a vystříhal se všeho styku s pohany i zkaženými křesťany. Bydle v otcovském domě za řekou Tiberou chodil pilně do škol na Kapitolu a učil se bedlivě. Byv vychován v bázni Boží, zůstal i v proudu zkaženého města čistým a nábožným. Ovšem i jemu bylo zápasiti s pokušením a příležitostí ku hříchu, avšak s milostí Boží zachoval si mravní sílu, vážnou mysl a neporušené srdce. Nepravosti zhýralých spolužáků naplňovaly duši jeho svrchovaným hnusem a pohnuly ho, že tím více vzdaloval se světa a byl ve svém domácím zátíší pilen modlitby a zbožných rozjímání. Aby došel úspěchu, utíkal se obzvláště pod ochranu Rodičky

Boží, jejíž obraz měl v příbytku svém. Úcta k Marii Panně stala se jeho odkazem v řádě od něho založeném, a Rodička Boží nazývá se proto „Rozkoší Benediktinův.“

Benedikt pokračoval ve vědění, avšak duchu jeho nestačila učenost lidská, nemohouc ho nikterak nasytiti a ukojiti. Časem utvrdil se v přesvědčení, že Bůh volá ho do služeb svých, a tu již nemyslí na nic jiného a netoužil po ničem, leč aby se výhradně obětoval Bohu. I rozhodl se, že bude následovati velikého světce Antonína, opustí svět, a půjde na poušť. Vybrav si ze všeho majetku svého pouze měděný kříž s obrázkem Rodičky Boží, odešel s pěstounkou Cyrillou s Říma, a dal se cestou směrem ku Sabinským horám, aby se tam někde o samotě usadil. Přišel na večer do vsi Rojate nedostal tam přístřeší a byl nucen, přenocovati pod širým nebem na kameni. Druhého dne dorazil do osady Enfide (nyní Affile), kde známí jeho rodiny laskavě jej přijali a jemu za obydlí domek vedle kostela sv. Petra nabídli. Tu umínil si prozatím zůstat, až Bůh mu vnukne, kamo dále jíti má. Obávaje se však, že by mohl všeobecnou úctou, klerouž lid mu osvědčoval, zhrdnouti, odešel za nedlouho potají z Enfide, zůstaviv tam kojnou svou, a přišel do pusté krajiny u Subjaka. Tu potkal nábožného mnicha Romána, jenž vlídně se ho otázel, čeho hledá a kamo směřuje. Benedikt svěřil se mu upřímně, že hledá místa, kde by byl světu skryt a kde by mohl v klidu sloužiti Bohu a domáhati se křesťanské dokonalosti. Román zalíbil si mladého poutníka, dal mu mnišské roucho, plášť z koží a nádobku na vodu, oznámil mu, že nedaleko na Lysé hoře (Monte Calvo) jest příhodná jeskyně, kde bude moci poustevničiti, a slíbil, že mu bude nápomocen. Benedikt našel potom na úpatí srázné skalní stěny sluj a usadil se v ní. Jen Román věděl o něm a donášel mu časem chléb, jejž po provaze do jeskyně mu spouštěl.

Jako někdy Mojžíš na poušti, tak připravoval se i Benedikt o samotě ku svému povolání. Skalní jeskyně v divoké, pusté, liduprázdné krajině byla mu školou, v níž učil se Boha milovati, jemu sloužiti a sebe zapírat. Tu našel ráj, kde dnem i nocí myslil na Boha, rozmloval s ním, rozjímal o porušitelnosti všech věcí tohoto světa, o smrti i o soudu na věčnosti, a naslouchal hlasu milosti Boží, jenž v srdci jeho se ozýval.

Benedikt rozžehnal se se zkaženým světem, aby unikl jeho bojům a pokušením. Zatím však bylo mu i na poušti

podnikati prudké boje proti žádostem vlastního srdce a proti útokům ducha zlého. Jako jiné svaté poustevníky, pokoušel ďábel i Benedikta luznými představami o rozkošnickém životě v Římě. Těmito pokušeními byl duch mladého poustevníka převelice mámen a sužován, tak že nejednou málomyslně a se domníval, že všechno jednání je marné, a že ani bděním, ani přísnými posty, modlitbami a utíkáním světa nepotlačí v sobě žádostivost a nestane se svatým. Za těchto bojů hledal posily hlavně v modlitbě, avšak pokušení vracela se mu opět a zase a rušila jeho klid tou měrou, že nejednou ozval se v něm lákavý hlas, aby utekl z té hrozné pouště a vrátil se do Říma. Jednoho dne roznítla v něm vzpomínka na sličnou ženštinu, kterou kdysi v Římě viděl, opět smyslnou žádost, kteráž ho velice rozrušila. Tu svlékl se Benedikt a válel se po nějaký čas v trní a kopřivách, až po celém těle zraněn jsa, ranami těmi uhasil v sobě plamen hříšných žádostí. A od té doby byl v něm cit smyslnosti utlumen. Tak posléze zvítězil nad sebou i nad ďáblem.

Po tři léta skrýval se takto Benedikt ve své jeskyni na poušti, nejsa nikomu znám leč jedinému Románovi, až ho našel r. 497. jistý zbožný kněz, od něhož dověděli se o něm pastýřové té krajiny, kteří ho potom vypátrali a navštívili. Mladý poustevník napomínal jich ku ctnostnému životu a učil je jemnějším mravům, a oni poznali v něm světce. Brzo roznesla se pověst o nalezeném poustevníku po celém okolí a lid hrnul se k němu, aby ho viděl a slyšel. A Benedikt mluvil k přichozím tak mocně, že velcí hříšníci z nich obraceli se na cestu pokání, spravedliví byli k dobrému povzbuzování a vlažní rozněcování. Také mniši a poustevníci z okolí přicházeli poslouchat Benedikta. U města Tivol byla družina mnichů ve Vikovaru, kteří uslyševše o svatém poustevníkovi u Subjaka, zvolili ho za opata a vydali se k němu, aby oznámili mu volbu jeho. Benedikt odpíral z pokory žádosti jejich, nazývaje se nehodným hříšníkem, a když neustávali prositi, řekl jim zpříma, že mravy jejich neshodují se s jeho mravy. Když však nepřestávali doléhati na něho, svolil konečně, rozloučil se nerad se svou jeskyní na poušti, a odebral se do Vikovaru.

Opat Benedikt naléhal bedlivě na přísné zachovávání klášterní kázně. Jako věrný vůdce svých podřízenců na cestě spásy ukládal jim, aby zahálky se varovali a užitečnou práci konali, nad smysly svými bděli a posty je mrtvili, chudoby

šetřili a pilně se modlili i rozjímali. Avšak mniši Vikovarští živše až posud bez pevných pravidel, zdráhali se. podrobili se přísné kázni nového opata, a pykali záhy, že si ho zvolili. Reptali proti němu, vzdorovali mu, vzali si ho v nenávisť, až posléze někteří z nich se usnesli, že ho otráví. I namíchali mu jednu do vína, jež ve večeradle podali mu v číši, aby je obvyklou modlitbou požehnal a z něho pil. Avšak Bůh bděl nad věrným sluhou svým a zachránil ho. Benedikt požehnal nápoj svatým křížem, a skleněná číše rozpadla se v té chvíli na kusy, jakoby byl do ní kamenem udeřil. Všickni se ulékli. Tu vstal opat a řekl vážně: „Bratři, smiluj se nad vámi všemohoucí Bůh! Proč chtěli jste mně něco tak zlého učiniti? Zdaliž jsem vám neřekl, že moje a vaše mravy se nesrovnávají? Hleďte si i opata podle svých mravů, neboť já mezi vámi déle potrvati nemohu.“ I odešel bez odkladu od nevďčníků těch a vrátil se zase r. 510. na svou milou poušť.

Pobyt v klášteře Vikovarském byl Benediktovi užitečnou školou, v níž seznal závadné stránky tehdejšího mnišstva, jemuž nedostávalo se pevného základu a moudré kázně. Vráťiv se na poušť snažil se tedy, aby vychoval lepší dorost řeholníků. Od té doby hrnuli se k němu z blízka i z daleka lidé ze všech stavů; pastýři, rolníci, řemeslníci, umělci, měšťané, šlechtici, poustevníci i kněží prosíce, aby jim byl učitelem a vůdcem na cestě dokonalosti, i aby je přijal za své učně. Benedikt propůjčoval se jim ochotně, oni pak usazovali se na blízku ve slujích a chýškách, tak že v divoké krajině té povstala veliká osada poustevnická. Pověšť o svatém poustevníkovi u Subjaka donesla se až do Říma, odkud přicházeli k němu vzácní měšťané a šlechtici prosíce, aby vychovával děti jejich. Z těchto učňů sv. Benedikta prosluli potom obzvláště sv. Maurus, syn Římského senatora Ekvicia, a sv. Placidus, syn patricia Tertulla, kteří světci tomu od rodičů v pacholetském věku na výchovu dáni byli a předními ozdobami jeho řehole se stali.

Benedikt zřídil svým učňům v okolí Subjackém dvanácte nových klášterů, dal do každého z nich po dvanácti mniších, a ustanovil v každém opata. Sám pak zůstáváje v jeskyni své s některými žáky, řídil všechny kláštery jako vrchní opat. V těchto klášteřích zavedl nový řeholní život a vypracoval zatím hlavní pravidla slavné řehole své, kterou potom v Montekasině dokončil a rozvinul. Za moudré správy sv. Benedikta vládla v těchto klášteřích živá přičinlivost. Při stavbě řehol-

ních domův a chrámů byli mniši sami umělci, staviteli, zedníky i dělníky. V klášterích střídala se ruční práce doma, v zahradách, lesích i na polích, s modlitbou, posvátným rozjímáním a zpíváním žalmů. Benedikt bděl jako laskavý otec nade všemi bratřími svými, hlásal jim věčné pravdy, a vedl je vlastním příkladem k Bohu. Mniši jeho žili vespolek dle vzoru prvních křesťanů.

Krásná tato štěpnice křesťanských ctností nelíbila se ovšem odvěkému nepříteli a vrahu lidskému ďáblu, jenž proto dílo sv. Benedikta různým způsobem poškoditi a zničiti usiloval. Avšak světec, obdařený od Boha milodarem divů, mařil všecky úklady jeho a proslavil se svým působením, svou svatostí i četnými zázraky tak, že jeho zásluhou celá okolní krajina láskou ku Kristu Pánu se roznítla. Posléze našel ďábel nový nástroj ku provedení svých závistivých záměrů. Nástrojem tím byl nehodný duchovní správce blízké osady Florencius. Ten závidě Benediktu všeobecnou vážnost, jíž požíval, snažil se odvrátiti lid od něho mrzkými pomluvami, a když ničeho nepořídil, pokusil se svatého opata otrávit, avšak Bůh zachránil světce i tentokráte. Tu chopil se zaslepený člověk ten prostředku přímo ďábelského, aby nekalý záněr svůj provedl. Vyslal do klášterní zahrady, kde právě světec dlel a mniši pracovali, několik nestoudných ženštin, aby svými posuňky mnichům pohoršení daly. Benedikt jsa přesvědčen, že tyto hanebné úklady namířeny jsou proti němu, a vida, že by mohlo z nich mladším řeholníkům hroziti nebezpečství, odhodlal se, tuto krajinu navždy opustiti. Bylo mu ovšem bolestno, odejíti z pouště, kde po třicet let Bohu sloužil, a kde tolik a tak divných zkušeností nabyt, avšak nebylo pomoci. I ustanovil ve dvanácti klášterích svých hodné představené, zařídil v nich, čeho třeba bylo, rozloučil se s mnichy, a vydal se r. 529. s několika vybranými bratřími na cestu k jihu, aby si nové bydliště vyhledal. Bohaprázdny Florencius uslyšev, že světec se stěhuje, měl z domnělého svého vítězství nad ním radost, a dívaje se za ním, posmíval se mu. Tu ho však stihl zasloužený trest Boží; pavlač, na níž stál, sřítla se, a pohřbila mrtvolu jeho pod troskami svými.

Po dvou dnech dorazil Benedikt se soudruhy ku hoře Kasinské, vystupující příkře z kraje do výšky 950 metrů nad hladinou mořskou. Jako tehdaž v jiných krajinách italských, uteklo se i zde pohanstvo, byvši vypuzeno z rovin, do nepřístupných hor a lesův, a tak usadili se modloslužebníci i na

úpatí Montekasinském ve zříceninách někdejšího města Kasina. Tu měli chrám Apollinův a posvátný háj Venušin, kamo okolní lid scházel se obětovat modlám. Tuto horu zvolil si Benedikt za budoucí bydliště a působiště svoje. Nejprv uchýlil se na čtyřicet dnů do samoty, aby důvěrným obcováním s Bohem připravil se ku velikému dílu, ježto zde vykonati zamýšlel. Obydlím jeho byla tu stará věž na jižní straně hory. Potom rozbil světec modlu, vyvrátil pohanský oltář, vypálil Venušin háj, vyčistil chrám Apollinův, a obrátil jej v chrám Páně pod ochranou sv. Martina. Na místě obětního oltáře Apollinova vzdělal svatyni ku cti sv. Jana Křtitele, a zbudoval potom ještě dva chrámy Páně, jeden na počest Rodičky Boží, a druhý ku cti sv. Kříže. Vyhladiv takto zbytky starého pohanství na Montekasině, jal se Benedikt okolnímu lidu hlásati víru Kristovu s takovým úspěchem, že za nedlouho všeliká modloslužba v krajině té úplně zanikla.

Jako v Subjaku, shromáždilo se záhy i na Montekasině kolem sv. Benedikta množství učedníků. Otec sv. Placida Tertul, navštívil syna, daroval sv. Benediktu horu Kasino, kteráž mu náležela, i osmnácte statků svých na ostrově Sicilii, a světec přijal vděčně toto darování na rozšíření milé řehole své. Potom přikročil Benedikt ku stavbě rozsáhlého kláštera na Montekasině, k němuž sám si učinil nákres. Stavbu prováděli mniši. Tento klášter byl založen dle vzoru domů Římských šlechticův a dokončen po překonání nesmírných obtíží r. 532. Opodál založil sv. Benedikt druhý klášter panenský, a sestra jeho sv. Scholastika stala se první jeho abatyší.

Zatím co stavba kláštera se prováděla, sestavoval Benedikt na základě bohatých zkušeností svých pravidla požehnané řehole svojí, kterou kolem r. 530. dokončil. Řehole tato, plná evangelické moudrosti, skládá se ze 73 kapitol. Dle ní mají býti kláštery vzory dokonalých křesťanských obcí. Mniši mají v opatu svém radostnou poslušností a oddaností ctíti Ježíše Krista a vespolek jako bratří se milovati. Modlitbou, nábožným čtením a rozjímáním mají přemáhati vlažnost; ustavičná práce jest jim zbraní proti lenosti; zapíráním a mrtvením samých sebe mají vítěziti nad žádostivostí těla, a dobrovolnou chudobou přemáhají lakotu, nemajíce žádný vlastního majetku. Každý, kdož do řehole vstupuje, musí slíbiti, že v klášteře doživotně zůstane a představeného poslouchati bude. Tato řehole sv. Benedikta zjedнала si svou vhodností znenáhla vchod do všech klášterův a zavládla potom samojediná ve všech zemích zá-

padních. V Gallii ji rozšířil sv. Maurus, a na Sicilii sv. Placid, oba jsouce žáci sv. Benedikta

Posvátná hora Kasinská s klášterem sv. Benedikta, vystaveným na způsob opevněného města, byla bezpečným útočištěm lidu za dob krutých válek mezi Řeky a Gothy, které od r. 536. až do r. 554. Itálii pustošily. Sv. Benedikt přijímal ochotně všechny, kdož k němu se utíkali, a poskytoval jim přístřeší i útěchu a pomoc.

Sv. Benedikt nedal se z pokory vysvětit na kněze a zůstal až do smrti jáhnem. Bůh oslavil ho již za živa milodary zázrakův a nazírání tajemství přítomných i budoucích. Životopisec a ctitel jeho sv. Řehoř Veliký uvádí množství zázraků, jež staly se jeho modlitbami. Zejména uzdravil světec zázračně mnoho nemocných, vzkřísil mrtvého, a měl divotvornou moc nad zlými duchy, kteří podniky jeho zmařiti usilovali, jež však on vítězně přemáhal. Bohem osvícený duch jeho vnikal do hlubin lidských srdcí, a povýšiv se nad tento pomíjející svět, hleděl jasně do dálky a poznával hluboká tajemství, rozumu lidskému nedostupná. Proto vážili si tohoto velikého světce i suroví válečníci a bludaři. Gothský král Totila, zarytý Arián, jenž téměř celou Itálii si podmanil, octl se na svém válečném tažení r. 542. u Montekasina. Když tu uslyšel o sv. Benediktovi, že má divotvornou moc a ducha prorockého, nevěřil tomu a umínil si, že všetečnosti světce navštívit. I vybral se na Montekasino, sotva však spatřil z daleka Benedikta, byl zjevem jeho tak dojat, že vrhl se před ním na tvář svou. Světec pozdvihl ho a řekl mu: „Mnoho zlého pášeš, mnoho zlého jsi spáchal. Ustaň konečně od nepravostí svých. Říma sice dobudeš a přeplavíš se přes moře; devět roků budeš královati, devátého pak zemřeš.“ Totila vyprosil si od Benedikta požehnání a odporučiv se do jeho modliteb odešel, a od té doby nebyl již více tak ukrutný, jako dříve. Co mu světec předpověděl, naplnilo se. Totila vtáhl r. 546. do Říma, přeplavil se r. 549. do Sicilie, a r. 552. ztratil korunu i život.

Utvrdiv svou řeholi, toužil Benedikt rozdělen býti, aby s Kristem se spojil. Po smrti sestry Scholastiky věděl, že konec se mu blíží. Již na počátku r. 543. oznámil některým bratřím den, kdy zemře. Šest dní před smrtí dal si otevřítí dávno již připravený hrob svůj. Zachvácen byv zimnicí, požádal, aby byl od bratří odnesen do chrámu, přijal tam nejvyšší Svátost, a stoje, jsa podepřen o ramena svých duchovních synů, pozdvihl ruce i oči k nebi, a modle se vypustil

duši o deváté hodině ranní dne 21. března r. 543. Tělo jeho pohřbeno v chrámě sv. Jana Křtitele na Montekasině vedlé ostatků sv. Scholastiky, a Bůh oslaviv jej již za živa, oslavoval ho i po smrti četnými zázraky.

Sv. Benedikt náleží mezi přední ozdoby Církve katolické a největší dobrodince lidstva. Nesmrtelné zásluhy jeho hlásá slavná řehole jeho, o níž sv. Řehoř Veliký, sv. Tomáš Akvinský i jiní světcové byli přesvědčeni, že byla sv. Benediktovi bezprostředně Duchem svatým vnuknuta. Za doby sv. Benedikta octla se Církev katolická stálými válkami, řáděním kacířův a vnitřní nekázní v žalostném stavu, a celá společnost lidská na Západě byla v hrozném rozkladu. Po Evropě proháněli se suroví kočovnické národy, kteří ji hrozně zpustošili; druhdy kvetoucí města ležela v rozvalinách; bohaté, úrodné krajiny byly obráceny v pouště; pomníky a památky staré vzdělanosti byly ničeny, a ustavičnými válkami na mizinu přišli lidé zmirali hladem.

Na jeviště světové vystupovali polodivocí národy, kdežto starý svět hynul, tak že se zdálo, že Evropa upadne do surovosti. A za této doby utvrdil sv. Benedikt svůj řád, jehož zásluhou suroví národy přijali víru, mravnost a vzdělanost křesťanskou. Benediktinské kláštery, jimiž za nedlouho západní země evropské jako posety byly, staly se školami svaté víry, útočiště věd i uměn, a šířiteli křesťanské osvěty. Benediktini učili národy evropské polnímu hospodářství a řemeslům, mýtili lesy a proměňovali je v úrodné nivy, zavodňovali vyprahlé planiny, zakládali zahrady a vinice, odvodňovali močály, a ujímali se chudých lidí sytíce v klášterích svých lačné, přijímající pocestné, a zřizující nemocnice a chudobince. Stavěli chrámy a zakládali kolem nich nové osady, zřizovali školy a učili i vychovávali mládež. Šířili neunaveně světlo víry Kristovy vnikající i do neodlehlejších pustin, kde jen pastýři a lovci sídleli, a vydávající se na apoštolské cesty až do nejzazších končin evropských, aby pohany na víru katolickou obrátili. Ve svých klášterích zakládali knihovny, opisovali pilně díla starých spisovatelů řeckých i římských, čímž těchto památek staré vzdělanosti od zničení zachránili, skládali sami učené spisy, pěstovali malířství, sochařství i posvátný zpěv. Jen Bohu vševědoucímu jest známo, co všecko synové sv. Benedikta ku cti a slávě jeho, na prospěch Církve svaté, a ku věčné spáse i časnému blahu člověčenstva vykonali. Za dob svého rozkvětu měl řád sv. Benedikta v Evropě asi 30.000 klášterův. Až do 18. století vyšlo z tohoto řádu přes 50.000 světců, 42 papežů, 200 kardinálů, 5600 arcibiskupův a biskupů, a nepřehledné množství učencův, umělcův i spisovatelů.

Také v naší vlasti působil řád sv. Benedikta požehnaně. Do Čech zavedl jej sv. Vojtěch, biskup Pražský, jenž sám vstoupiv do něho, založil s knížetem Boleslavem II. r. 993. první český benediktinský klášter v Břevnově u Prahy. Dále povstaly u nás benediktinské kláštery Ostrovský (r. 1000), sv. Ivana (1048), Sázavský (1032), Hradištský (1054), Opatovický (1086), Kladrubský (1108), Vilémovský (1120), Postoloprtský (1121), Podlažický (1159), Polický (1213), Broumovský (1322), Litomyšlský (1098), Želivský (1139), Slovanský v Praze (1347), u sv. Ambrože v Praze (1357), a u sv. Mikuláše v Praze (1635). Na Moravě vznikly kláštery sv. Benedikta v Rajhradě (1048), v Třebíči (1109), a v Hradišti u Olomouce (1077). Ze všech těchto klášterů dochovaly se nám pohříchu jen čtyři, Břevnovský, Broumovský, na Slovanech v Praze a Rajhradský. Dva velicí světcové a patronové naši, sv. Vojtěch a sv. Prokop, byli řeholní synové sv. Benedikta. První arcipastýřové čeští, od založení biskupského stolce v Praze r. 973. až do r. 1067, vyšli všickni z řádu benediktinského. Tou měrou získala si řehole velikého světce Benedikta i o naši vlast nehynoucí zásluhy.*)

Dne 21. března koná se také památka sv. Lupicina opata, blah. Ugoлина mnicha, svatých Filemona a Domnina mučedníků, blah. poustevníka Mikuláše ve Švýcařích, a j.

Dne 22. března.

Sv. Kateřina Švédská, panna.

Matka světice vychovává svatou dceru. Jaký to utěšený, andělům i lidem milý a povznášející zjev! Kolika takými matkami i dcerami honosí se Církev Kristova! Takovou svatou dcerou matky světice byla i Kateřina.

Sv. Brigitta, manželka Švédského knížete Ulfa, porodila osm dětí, z nichž Kateřina narodila se r. 1330. Kněžice ta dostala od nábožných rodičů výborné křesťanské vychování, a když povyrosla, poslána od nich do panenského kláštera Riseberského, kde ve vědomostech i ctnostech pokračovala a záhy vážnou myslí nad útlý věk svůj vynikala. Vyspěvši ve

*) Život sv. Otce Benedikta, řeholnictva na Západě patriarchy a zákonodárce. Vzdělal P. Sarkander Navrátil, Benediktin Rajhradský. V Brně 1880.

sličnou pannu umínala si, že bude žíti v ustavičném panenství, aby takto mohla dokonale a všemi silami svými Bohu sloužiti. Když však rodičové si přáli a jí domlouvali, aby se provdala za šlechtného a nábožného Egharda, syna urozených rodičův, uposlechla jich a učinila s Eghardem hned po sňatku smlouvu, že oba budou vespolek žíti v dobrovolné zdržlivosti jako bratr se sestrou. Z toho horšili se někteří příbuzní, zvláště Kateřinin bratr Karel, jenž ji proto tupil, jiní však, zvláště některé paní a dívky z příbuzenstva, vážily si nábožných novomanželů těchto, vzdělávaly se jejich životem, odkládaly šperky a nádherný oděv, a byly pilny skutků křesťanského milosrdenství. Kateřina pomáhala, seč mohla, chudým, nemocným a sirotkům, obcházejíc chatrče ubožákův, a sloužíc jim.

Když kníže Ulfo zemřel, zřekla se ovdovělá Brigitta úplně světa, založila ve Vadsteně ve Švédsku klášter panenského řádu „Spasitele světa,“ vstoupila sama do něho, ztrávila v něm na modlitbách a v kajicnosti dvě léta, a vydala se potom na pouť do Říma, kde zůstala. S dovolením chotě svého Egharda odebrala se Kateřina r. 1348. za matkou do Říma, aby uctila hroby knížat apoštolských i jiných svatých mučedníků v městě tomto. Svěťice Brigitta slyňula již tehdaž vzácnými milodary zjevení, jichž od Boha se jí dostávalo. A Kateřina kráčeje ve šlépějích svaté matky, dosáhla pod její ochranou tak znamenitého stupně pravé křesťanské moudrosti a dokonalosti, že papež Urban VI., když jedenkrát s ní mluvil a ji o Bohu a božských věcech rozprávěti slyšel, s podivem zvolal: „V pravdě, dcero, ty's požívala mléka své matky!“

Kateřina zamýšlela po nějakém čase vrátiti se do vlasti, na úsilovné prosby matčiny rozhodla se však, že zůstane v cizině, vzdálena otčiny i přátel, a mileráda bude snášeti pro Krista Pána všeliké nepohody. A když za nedlouho došla jí zpráva, že nábožný manžel její Eghard rozžehnal se se světem, obnovila slib ustavičné panenské čistoty i svoje předsevzetí, že dle vzoru svaté matky své domáhati se bude čím dále větší dokonalosti křesťanské.

Sotva se rozesla v Římě zpráva, že mladičká a sličná Kateřina ovdověla, hlásili se jí nápadníci ze vznešených rodin, ona však odbývala a zamítala všecky. Aby pak ušla nástrahám a v předsevzetí svém zviklána nebyla, prosila Boha, aby jí dal za zvláštního ochránce panenské čistoty sv. mučedníka Sebastiana, k němuž nábožnou důvěrou lnula. Ochranu takové bylo Kateřině třeba, jelikož odmítnutí nápadníci kladli jí

rozličná osídla, aby násilím došli, čeho nedosáhli lichocením. Jeden z těchto mladíků číhal na ni jednoho dne na ulici, když ona s matkou do chrámu se ubírala, chtěje ji s pomocí nevázaných soudruhů svých polapiti a unésti, avšak Bůh chránil nábožné panny, tak že šťastně vyvázla. Opatrná matka poradila potom Kateřině, aby nějaký čas z domu nevycházela. Z toho zarmoutila se Kateřina, tak že zamýšlela vrátiti se do Švédska, kdežby zbavena byla všech dotěrností a volně Bohu svému sloužiti mohla. Matka vzbuzovala ji ku stálosti a vytrvalosti, a ukládala jí rozličné kající skutky přesvědčujíc ji, že všude, kamkoli by přišla, bude jí bojovati proti pokušením, a že v Římě pod ochranou mateřskou nejlépe se jí daří. Avšak Kateřina neměla pokoje a planula žádost po vlasti. Tu měla jednou zvláštní sen. Zdálo se jí že celý svět kolem ní hoří, a jen místo, na němž stojí, že ušetřeno jest od plamenů, a když vzhůru pohleděla, spatřila Rodičku Boží, kteráž laskavě jí pokynula a ji napomenula, aby svaté matky své poslušna byla. Procitnuvši odebrala se Kateřina k matce, prosila ji za odpuštění a slíbila, že jí od té doby dokonale bude poslouchati a s ní v Římě setrvá. Aby zůstala stálou, rozjímalá potom Kateřina denně po čtyři hodiny o Umučení Páně, konala církevní hodinky na počest Marie Panny, modlívala se sedm kajících žalmů, chodila v prostém rouše, odpočívala na tvrdém lůžku, postila se často, sloužila s matkou nemocným ve špitálech i soukromých domech, sytila lačné, a navštěvovala pilně chrámy a hroby svatých mučedníků. Vystříhajíc se zbytečného mluvení a jsouc pokorná, říkávala: „Kdo mne chválí, ten podněcuje mou samolásku a překáží mně, abych po křesťanské dokonalosti nebažila; kdo mne však haní, ukazuje na vady moje a dává mně takto příležitost, abych je odkládala a v dobrém se utvrzovala.“ Tak prospívala Kateřina dle vzoru matčina v ctnostech svatých.

Světiце Brigitta zatoužila před smrtí spatřiti a uctíti hrob Páně v Jerusalemě. I vybrala se s Kateřinou na dalekou cestu do Palestiny, a vrátivši se do Říma, zesnula tu dne 23. července 1373. Kateřina pochovala tělo její v klášteře Klarisek v Římě a příštího roku vyzdvihla je a odvezla do Švédska spolu s množstvím svatých ostatků, jež v Římě jí darovány byly.

Cesta její do dalekého Švédska podobala se vítěznému průvodu; odevšad přicházeli jí z vesnic i z měst nábožní lidé v ústrety, aby vzdali poctu svatým ostatkům, jež nesla. Obzvláště slavně byla Kateřina přijata v městě Gdaňsku. Ve

Švédsku vítali ji biskupové a kněží v hlučných průvodech za hlaholu zvonů, zpěvu a modliteb. Kateřina pohřbila tělesnou schránku své matky v klášteře Vadstenském od světice té založeném, a vstoupila sama do této řehole. Tu ctíla s řeholními sestrami svými horlivě Rodičku Boží, rozjímalas o posledních věcech člověka, a vzpomínala na milovanou matku. Když na hrobě sv. Brigitty veliké zázraky se udály, přáli si Švédský král, duchovenstvo i lid, aby byla prohlášena za svatou, a prosili Kateřinu, aby na ten účel odebrala se do Říma. I vydala se tedy Kateřina s tímto posláním do věčného města, vyřídila všecko, čeho třeba bylo, a vrátila se zase do Švédska do kláštera svého. Brigitta byla potom r. 1301. prohlášena slavně za svatou, avšak Kateřina nedočkala se na tomto světě již více této radosti. Za nedlouho po svém návratu z Říma ochuravěla a pocítila, že brzo již odeběře se za matkou. A tu již nemyslíla na nic jiného, než na smrt. I zpytovala bedlivě a úzkostlivě svědomí svoje a vykonala nábožně a pokorně doživotní zpověď. A poněvadž pro slabost žaludku nemohla přijati nejsvětější Svátost oltářní, prosila, aby jí Tělo Páně přineseno bylo do komůrky její, by aspoň duchovně s milovaným Spasitelem spojití se mohla. Potom zemřela v Pánu dne 24. března 1381. Bůh pak oslaviv sv. Brigittu mnohými divy, osvědčil i svatost dcery její zázraky, jež dály se na hrobu jejím. Za tou příčinou byla Kateřina r. 1474. za svatou prohlášena.

Sv. Kateřině dávalo sice svědomí útěchu, že chodila vždycky po cestách příkázání Božích, avšak poněvadž „člověk neví, zdali lásky neb nenávisti hoden jest, neb kdo nás soudí, Pán jest“ (Kazat. 9, 1; I. Kor. 4, 4.), odhodlala se na konci života, že v duchu kajicnosti prozkoumá celou minulost svou a vykoná generální či doživotní zpověď. Generální zpověď jest zkroušené vyznání ze všech, aspoň těžkých hříchů, jichž jsme se buď od své mladosti, aneb za delší určitý čas dopustili. Ona zavírá tedy v sobě hříchy buď celého života, aneb aspoň delší části života, pročez také zpovědi životní sluje. Taková obšírná zpověď jest velice důležitá a vydává nejkrásnější ovoce kajicnosti. Ona zajisté napravuje předešlé zpovědi, které buď neplatny aneb velmi nedostatečny byly. Proto odporoučeli sv. Vincenc de Paula, sv. František Saleský, sv. Karel Boromejský, sv. Alfons Liguori i jiní zkušení zpovědníci tento spasitelný prostředek lidu křesťanskému. Generální zpověď bývá požehnaným základem nového, bohabojného života, a připravuje nás nejjistěji ku šťastné smrti. Nevyhnutelně potřebna jest zpověď

taková všem, jichžto předešlé zpovědi najisto neplatny byly buď z nedostatku potřebných náboženských vědomostí; buď pro nedostatek náležité úplnosti ve vyznání hříchů, z nichž kajicník některé zúmyslně zamlčel; buď z nedostatku lítosti aneb opravdového předsevzetí. Prospěšna jest generální zpověď všem, jichž předešlé zpovědi jsou pochybny; dále těm, kdož nový důležitý stav či úřad nastupují; kdož po úplném obrácení na tom se ustanovují, že o spasení svoje věrně pracovati a Bohu ze vší síly sloužiti budou; a posléze všem, kdož jsou v nebezpečnosti života. Proto bohabojný křesťan, jemuž do opravdy jde o spásu nesmrtelné duše, koná zejména v těžké nemoci generální zpověď, pamětliv jsa napomenutí Ducha Božího: „Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne.“ (Sir. 5, 8.)*)

Dne 22. března koná se také památka sv. Sergia Pavla, učedníka sv. apoštola Pavla, sv. Oktaviána mučedníka, sv. Saturnina a soudruhů mučedníků v Africe, sv. Basila Anciranského, mučedníka a j.

Dne 23. března.

I. Sv. Serapion, poustevník.

Starověcí poustevníci egyptští hleděli si především rozjímavého života o samotě. Avšak mnohým z nich nestačila péče o vlastní spasení; pročež vycházeli občasné mezi lidi a prokazovali jim skutky křesťanské lásky. Jest podivuhodno, k jakým hrdinským obětem přiměla nejednoho z těchto prostých mužův horlivá péče o spasení bližních. Jen veliká a živá víra křesťanská dovede člověka pohnouti ku také sebezapíravosti, jakouž proslavil se v druhé polovici čtvrtého století egyptský poustevník Serapion. Pohrdnuv světem, odešel do samoty a podroboval se přísnému kajícímu životu. Nejmilejším zaměstnáním jeho byla modlitba a četba v Písmě sv. Neměl učenosti světské, avšak evangelium Kristovo rozžehlo v duchu jeho světlo moudrosti křesťanské a rozehrálo srdce jeho planoucí láskou ku bližním, kteráž pudila ho, aby šel mezi lidi zvěstovat jim pravdu Kristovu a napomínat je ku bohumilému

*) Poučení o generální zpovědi. Sepsal Dr. Karel Prucha, světící biskup Pražský. Páté vydání upravil Dr. Ant. Skočdopole. V Praze 1890.

životu. Serapion neměl ovšem daru výmluvnosti a nebyl povolán hlásati slovo Boží, ale měl víru, o níž dí Spasitel, že hory přenáší, a ta víra rozvazovala mu jazyk a dodávala prostým slovům jeho neobyčejné moci a síly. Serapion opustil svou poustevnu a obcházel města i kraje egyptské; navštěvoval chrámy, tržišť, hospody a vůbec místa, kde lidé se scházeli, vstupoval i do chatrčí, a vykládal všude lidem, jak mají Boha milovati a jemu sloužiti. Hlásal svým způsobem pravdu i krásu víry Kristovy, líčil blaženost života zřízeného dle rozkazu a rad sv. evangelia, napomínal ku ctnostem a mluvil o věčné odměně a nehynoucích radostech, jež přislíbil Bůh těm, kdož ho milují. A chudičký, prostý poustevník ten dodělal se požehnaných úspěchů, zvláště mezi lidmi zanedbanými a mravně spustlými, z nichž mnohé obrátil a z propasti hříchů vysvobodil.

Po čase vymyslíl si Serapion nový, posud nevidaný prostředek, jímž snažil se získati lidi Kristu Pánu. Horlivost pro spásu nesmrtelných duší pohnula ho, že několikráte zaprodal se za otroka, aby pány svoje obrátil na víru křesťanskou. Jednou setkal se s jistým pohanským kejklířem a vstoupil k němu za otroka do služby. Dvacet stříbrných, jež od kejklíře za to dostal, uložil si pečlivě, a sloužil pánu svému oddaně a věrně; byl skromný, mlčelivý, vážný, a žil pouze o chlebě a vodě. Kejklíř zalíbil si brzo podivného otroka toho, naslouchal dychtivě jeho výkladům o víře křesťanské, vzdělával se jeho nábožností, a obrátil se posléze s celou rodinou svojí ku Kristu. Z vděčnosti nabídl potom Serapionovi svobodu a požádal ho, aby zůstal u něho nadále již ne více jako otrok, nýbrž jakožto přítel. Serapion vrátil mu však dvacet stříbrných od něho přijatých a řekl: „Jsem svobodník, zasvětil jsem život svůj Bohu, a stal jsem se otrokem tvým jen z horlivé lásky, abych tebe a rodinu tvou vysvobodil z otroctví modloslužby a hříchů. Plesám svatou radostí, že s pomocí Boží podařilo se mi obrátiti vás ku Kristu Pánu, a vracím vám peníze, za něž zaprodal jsem vám svobodu svou.“ Marně prosil ho kejklíř, aby od něho neodcházel a peníze si ponechal; Serapion odešel a zaprodal se podruhé za otroka, aby chudobnou vdovu z veliké bídy vysvobodil. Nový pán jeho propustil jej však za nedlouho na svobodu, darovav mu plášť, sukni, košili a knihu sv. evangelii. Serapion potkal potom na ulici polooděného žebráka a daroval mu obdrženou sukni. Po chvíli spatřil zimou se chvě-

jícího starce, slitoval se nad ním, a dal mu svůj plášť, tak že mu ze šatstva zbyla jen košile, již jsa nuzně oděn posadil se u cesty, kde četl si v knize sv. evangelií. Za nedlouho zastavil se u něho pucestný a otázal se ho, kým byl o šaty oloupen. Serapion ukázal na svou knihu řka: „Tato kniha pobrala mi šaty.“ Kniha sv. evangelií byla mu jediným pokladem, společnicí, učitelkou a těšitelkou jeho na poušti i na všech cestách, a přece odhodlal se tuto vzácnou knihu, poslední to majetek svůj, prodati, aby za stržené peníze opatřil hladovým dětem chudické matky chleba. Když se ho potom lidé tázali, kde má svou knihu, řekl jim: „Četl jsem v ní: Jdi, prodej vše co máš a rozdej chudým; proto jsem ji prodal a rozdal vytěžený peníz, abych vykonal, čemu kniha ta učí. Co prospějí krásná slova, jestliže dle nich nežijeme.“ Potom zaprodal se Serapion ještě několikráte za otroka, aby pánům svým v duchovních i tělesných potřebách pomáhal. Později vydal se na cestu do Řecka, vstoupil za otroka k jednomu bludaři manichejskému ve Spartě, a uvedl jej i celou rodinu jeho do Církve katolické. Ze Sparty přišel do Athen, kde po tři dny o hladu potrvav, vystoupil na tržišti na vyvýšené místo a zvolal k lidem, kteří ze zvědavosti kolem něho se shlukli: „Jsem poustevník z Egypta, a měl jsem tři věřitele, kteří mne krutě pronásledovali. Dva z nich jsem již ukojil, ale třetí z nich jest nesmířitelný a stíhá mne všude.“ A když lidé se ho optali, kdo ti věřitelé jsou, odpověděl jim: „Lakota, nečistota a hlad. Lakotu a nečistotu překonal a potlačil jsem v sobě již dávno; nemám žádného jmění než lněnou kytlici, a odumřel jsem úplně všem rozkoším tělesným, ale hladu nemohu se zbavit.“ Po těchto slovech smíloval se nad ním jeden z přítomných a dal mu stříbrný peníz na chléb.

Z Řecka odebral se Serapion do Říma, aby tam příklady velikých světců ještě více se zdokonalil. Potom vrátil se do Egypta na poušť a zemřel blaženou smrtí někdy před rokem 388. dosáhnuv šedesátého léta života svého. Život jeho sepsal biskup Paladius, jenž vykonal cestu po Egyptě, Libyi, Palestině, Mesopotamii, Syrsku a Italii, aby seznal tehdejší mnichy i poustevníky a sebral zprávy o nich. Když sv. Jan Almužník, slavný patriarcha Alexandrijský, četl podivný život poustevníka Serapiona, byl jím až k slzám pohnut a řekl správci svého domu: „Nemáme práva honositi se dobročinností svou. Jak nedokonalí jsme proti Serapionovi, jenž vynaleznuv nový způsob a prostředek lásky ku bližním, sama

sebe obětoval několikráte pro věčnou spásu i časné blaho jejich!“

Serapion věda, že jediná duše lidská má před Bohem větší cenu, nežli celý viditelný hmotný svět, neváhal pro spasení svých bližních býti opovrženým otrokem a žebrákem. Jak krásně následoval prostičký ten poustevník Krista Ježíše, jenž jsa Syn Boží, ponížil se za služebníka našeho, a položil život svůj za nás, abychom došli života věčného! Hrdinské skutky obětavé lásky, jimiž Serapion se proslavil, nekladou se nám ovšem za vzor k následování, avšak v jisté míře můžeme a máme všickni tohoto horlitele pro věčnou spásu nesmrtelných duší lidských následovati. Každý z nás má dle svého stavu i povolání prokazovati bližním skutky milosrdenství duchovního, abychom zachránili duši jejich od záhuby a získali je Kristu Pánu. Pokud tedy můžeme a dovedeme, napomínejme hřešící, aby se obrátili na cestu pokání; učme neumělé, aby poznali vznešené pravdy víry svaté a dle nich žili; dávejme pochybujícím dobré a spasitelné rady; těšme zarmoucené a vzbuzujme v nich důvěru v Boha; snášejme trpělivě křivdy, a odpouštějme rádi těm, kdož nám ublížili, a posléze modleme se za živé i za mrtvé. Tak naplníme zákon Božského Spasitele našeho a osvědčíme, že jsme učedníci jeho.

2. Sv. Toribius, arcibiskup.

Když slavný Janovan Krištof Kolumbus r. 1492. nový díl světa za Atlantickým mořem odkryl, posílala Církev katolická ku tamním divokým národům horlivé missionáře, jichž úsilím světlo víry Kristovy znenáhla mezi nimi se šířilo. Bohužel bylo apoštolské dílo katolických věrozvěstů v jižní Americe mařeno od hrabivých vystěhovalcův evropských, kteří domorodé Indiány surově utiskovali a olupovali. Proto vzpírali se mnozí jihoameričtí kmenové dlouho víře Kristově, ba nejeden z nich, přijav křesťanství, odpadl potom zase od něho pro hroznou násilnost Španělů, dle jména křesťanů, dle skutků však horších nad pohany. Tak bylo i ve španělském místokrálovství Peruanském na západním pobřeží jižní Ameriky, až v zemi té lepší poměry zavedl a Církev katolickou posléze upevnil horlivý arcibiskup Římský Alfons Toribio.

Světec tento narodil se dne 16. listopadu r. 1538. v Magrobeju ve Španělsku ze vznešených rodičů, studoval na vy-

sokých školách ve Valladolidě a v Salamance, a byl potom od krále Filipa II. ustanoven za presidenta v Granadě, kterýžto úřad pět let spravoval. Když uprázdnilo se arcibiskupství v hlavním městě Peruanském Limě, byl od krále jmenován arcipastýřem tamním, ačkoli neměl ještě ani nižších svěcení. Toribio zdráhal se zprvu přetěžký tento úřad přijati, z poslušnosti podrobil se mu však a byl r. 1581. na biskupství posvěcen.

Přípluv do Ameriky, shledal nový arcibiskup Linský v místokrálovství Peruanském poměry hrozné. Ubozí indianští domorodci úpěli pod nelidským panstvím Španělův, kteří je za otroky považovali, z území jejich vyháněli, olupovali a znemravňovali, aniž královští úředníci tomu bránili. Tou příčinou zanevřeli Indiáni proti náboženství křesťanskému, jemuž zvrhli Evropané tak špatné svědectví dávali, a odpadávali zase ku pohanství, tak že Církev v této zemi nedávno teprv vstípená, žalostně odumírala. Toribio seznav tyto smutné věci, jal se ihned v zanedbanám Peruánsku pevnou rukou zaváděti pořádek. Aby rozsáhlou arcidiecési svoji důkladně poznal, vydal se na visitační cestu, kteráž trvala plných sedm roků; podruhé byl na apoštolských cestách pět let, a posléze proputoval ještě po třetí celou zemi. Cesty tyto konal horlivý arcibiskup za nesmírných obtíží a nebezpečností, ježto Peruansko, táhnoucí se po břehu mořském zdělí 130 hodin, a prostouplé vysokými horami, nemělo tehdáž žádných silnic a pěšin. Toribio ustanovoval všude moudré duchovní správce, aby pracovali o poučení a obrácení Indiánů na víru křesťanskou, vyklizoval nepořádek, káral surovosti i násilí Evropanů, a hleděl vůbec všemožně získati domorodce víře Kristově. Naučiv se nářečím indiánských kmenů, kázal jim sám slovo Boží a naklonil si je laskavostí svou časem tak, že zase celá země přilnula ku Církvi katolické. Na upevnění víry svaté a církevní kázně nařídil, aby v každém biskupství konaly se vždy po třech letech porady duchovenstva, a po sedmi letech aby slaveny byly provincialní církevní sněmy v Limě, a zakládal v zemi chrámy, kláštery, školy a domy křesťanského milosrdenství. Sám navštěvoval nemocné, a byl obzvláště za času morové rány v Limě pravým otcem chorých a chudých, jimž veškeren majetek svůj rozdál. Na odvrácení moru konal slavné kající průvody, postil se a trval na modlitbách.

Svatý arcibiskup ujímaje se utiskovaných Indiánův a

káraje přísně nezřízený život a násilnictví Evropanů, vzbudil si mnoho protivníků, kteří ho pronásledovali a práce jeho zmařiti usilovali. Avšak on nedbal zlosti a hněvu jejich a káral neohroženě hříchy netoliko prostého lidu, nýbrž i urozených a mocných pánů. Nebálť se ani předních úředníků královských, když oni mu vyhrožovali, a vytýkal jim nespravedlnosti i pohoršení, jež dávali životem svým lidu. Když někteří vznešení prostopášníci omlouvali svoje rozmařilosti, jakoby zákony Boží a církevní platily pouze nevědomému a prostému lidu, nikoli pak jim, káral je přísně horlivý arcibiskup a připomínal jim, že Bůh není přijímač osob a souditi bude jednou všechny lidi stejně.

Takovou měrou stal se Toribio obnovitelem Církve v Peruansku. Zemřev pracemi na vinici Páně, rozstonal se v městě Santě, dal se odnésti do chrámu, kde nábožně přijal svaté svátosti, rozdal veškeren majetek svůj, a zvolav: „Bože, v ruce tvoje poroučím duši svou,“ zemřel dne 23. března r. 1606. Příštího roku bylo neporušené tělo jeho převezeno do Limy, kde Bůh hrob jeho velikými divy oslavil, pročež papež Benedikt XIII. r. 1726. jej za svatého prohlásil.

I za naší doby domnívá se mnohý vznešený prostopášník, že zákony Boží a církevní zavazují pouze lid prostý, nikoli pak jeho. Jaká to drzá a spolu hloupá domýšlivost! Před Bohem jsou všickni lidé, ať páni, či sluhové; ať bohatcové, aneb žebráci; ať mudrci, či lidé neumělí, úplně rovni. Pro všechny bez rozdílu dal Hospodin na Sinaji svoje desatero přikázání, a vydala Církev svých patero zákonů. Nepravost jest nepravostí, nechť se jí dopouští učenec aneb člověk nevzdělaný; nevěra, smilstvo, obžerství, lenost, lakota, závist a jiné hříchy poskvřňují duši urozeného velmože právě tak, jako duši muže chudého a prostého. Spravedlivý Bůh bude na soudu svém vážiti skutky všech lidí nikoli na falešné váze tohoto světa, nýbrž na váze věčných a nezměnitelných zákonů svých. „Ohavností jest Hospodinu cesta bezbožného, ale kdo následuje spravedlnosti, milován bývá od něho.“ (Přisl. 15, 9.)

Dne 23. března koná se také památka sv. Viktoriana, mučedníka v Africe, sv. Othona, poustevníka, sv. Liberata, lékaře a mučedníka, sv. Prokula, biskupa Veronského, s j.

Dne 24. března.

I. Sv. Gabriel, archanděl.

Podivuhodný řád a soulad vládne celým světem, jež všemohoucí Bůh pouhou vůlí svou z ničeho stvořil. Zkoumáme-li rozmanité tvory Boží, pozorujeme, že jest v nich stálý a pravidelný postup od bytostí méně dokonalých ku dokonalejším a vyšším. Vizme nerosty, byliny, živočichy! Co tu odstínův a stupňů! Nikde nevidíme náhlého skoku; všude obdivujeme se souladnému postupu a pokroku, a přesvědčujeme se, že veškeré tvorstvo jest jedinou řadou, jediným řetězem článků čím dále vyšších a dokonalejších. A korunou i králem všeho viditelného světa jest člověk, dle těla podobající se tvorům nerozumným, dle nesmrtelné duše své podobný samému Bohu. Již rozum náš soudí na základě tohoto souladného postupu ve viditelném tvorstvu, že člověkem není řada všech tvorů Božích ukončena, a že mezi námi lidmi a Bohem jsou ještě bytosti vyšší: netělesné, pouze duchové. A co rozum náš tuší, tomu neklamně učí zjevená víra. Mezi lidmi a Bohem stojí andělé, vznešení duchové, vynikající nad náš rozum i vůlí, opatření mnohem větší mocí, než-li my smrtelníci. Jsou v nejužším spojení s Bohem a mají vřelý podíl na osudu lidí. Dle Písma sv. a ústního podání stvořil Bůh ohromné množství andělů, kteří podle různého stupně svých dokonalostí i dle úkolů sobě svěřených rozdělení jsou v devatero kůrů či sborů. Jsouť to Andělé, Archandělé, Knížata, Síly, Panovníci, Mocnosti, Trůny, Cherubové a Serafové. Jako hvězdy na obloze seskupeny jsou v různých sdruženích, a obíhajíce kolem sebe na vzájem se přitahují a osvěcují, a spolu světlo svoje zemi dávají, tak i sborové andělští obcují s Bohem i mezi sebou a posílají nám paprsky své lásky. Na rozkaz Boží opouštějí blažená sídla svoje na nebesích a přicházejí k lidem, věnují jim přátelské služby své a vylévají na ně proudy milosti Boží. Jeden ze sboru archandělů jest Gabriel (t. j. Muž Boží), jemuž Hospodin ve Starém i Novém Zákoně svěřoval vznešený úřad, aby oznamoval lidem tajemné záměry jeho.

V Písmě svatém vyskytuje se archanděl Gabriel několikrát jakožto posel Boží vyslaný k lidem, aby jim zvěštoval radostné zprávy o budoucím Vykupiteli. Když trvali Židé v zajetí babylonském, měl prorok Daniel třetího léta panování

krále Baltasara podivné vidění o budoucích dobách až do konce světa. Když pak hledal vyrozumění tohoto vidění, zjevil se mu Gabriel a vyložil je. (Dan. 8, 15 - 26.) A léta prvního panování krále Daria, když Daniel modlil se a prosil Hospodina, aby odvrátil hněv svůj od lidu svého, upřímné pokání činícího, zjevil se mu Gabriel podruhé a oznámil mu zevrubně, kdy Židé ze zajetí do vlasti své se vrátí, a kdy toužebně očekávaný Mesiáš na svět přijde; předpověděl mu také, kdy Spasitel zabit bude, a že Jerusaleém a svatyně jeho proto vyvráceny budou. (Dan. 9, 23—27.)

Když přiblížila se doba, v níž Spasitel na tento svět přijíti měl, přinesl Gabriel knězi Zachariášovi v chrámě Jerusalemském radostné poselství, že modlitba jeho vyslyšena jest, a že manželka jeho Alžběta, dotud neplodná, porodí mu syna, jehož jméno nazve Jan; kterýž bude veliký před Pánem, a naplněn bude Duchem svatým ještě v životě matky své, a mnohé ze synů israelských obrátí ku Pánu Bohu jejich, a předejde před Kristem Pánem v duchu a v moci Eliášově, aby připravil Pánu lid dokonalý. (Luk. 1, 11—20.)

Nejvznešenější úloha byla svěřena Gabrielovi, když poslán byl od Boha do města Nazareta ku Panně Marii, aby ji pozdravil a jí zvěstoval, že našla milost u Boha a počne v životě a porodí toužebně očekávaného Spasitele světa Ježíše Krista. Proto slaví se svátek archanděla Gabriela u nás dne 24. března před samou slavností Zvěstování Panny Marie.

Archanděl Gabriel dává nám dokonalý příklad, jak máme rádi a ochotně Boha poslouchati. Poslušnost a zapírání vlastní vůle prospívá nám před Bohem více, než kdybychom sebe větší oběti podstupovali a divy činili. Co mnedle prospěla by nám divotvorčí moc, kdybychom Boha neposlouchali, přikázání jeho přestupovali, a takto duši svou těžkými hříchy poskvřňovali! „Zdaliž chce Hospodin zápalům a obětem, a ne raději, aby bylo posloucháno hlasu Hospodinova? Lepšíť jest zajisté poslušenství, nežli oběť“ (I. Král. 15, 22.)

Gabriel zjevil se v Babylóně proroku Danielovi právě se modlícímu. Ku Zachariášovi přišel, právě když on ve chrámě Jerusalemském služby Boží konal. Ku svaté Panně Nazaretské zavítal, anáž trvala na modlitbách a rozjímala o Božských věcech. Přejeme-li si, aby andělové i k nám přicházeli a nám v duchovních i tělesných potřebách našich pomáhali, buďmež pilni modliteb, nábožných rozjímání a služeb Božích. Hlavním zaměstnáním andělů na nebi jest, že Bohu se klaní, jej ustavičně velebí a jemu slouží. Když tedy modlitbou a službami

Božími uctíváme Hospodina, následujeme tím andělů, připodobňujeme se jim, a dosahujeme přízně i lásky jejich.

2. Sv. Irenej, biskup a mučedník Srěmský.

Na místě nynější dědiny Mitrovice, na levém břehu řeky Sávy ve východním Slavonsku, stávalo za dávných časů slavné město Sirmium (slovansky Srěm) vystavěné od Římanů, po němž celá krajina mezi Dunajem a dolní Sávou dostala jméno Sirmie (Srěmsko). Srěm byl za Římanů hlavním městem západní Ilyrie a jižní Panonie, sídlem císařských náměstků, a měl již záhy vlastního biskupa. O významu a důležitosti tohoto města svědčí znamenité církevní sněmy, jež v letech 351. a 358. proti bludům ariánským v něm konány byly. Za císaře Diokleciana, ukrutného vraha křesťanů, oslavil toto město smrtí mučednickou sv. Irenej (Ireneus). Řecké jméno jeho značí totéž, co české názvy Miroslav a Lubomír.

Irenej byl ženat a otcem několika dětí, a přece zvolila ho křesťanská obec Srěmská za svého biskupa, hledíc k jeho živé, pevné víře, a příkladné pokoře i nábožnosti. Irenej přijal svatá svěcení, zřekl se manželky své, a věnoval veškerou péči svému stádu, jež slovem i příkladem ku Kristu Pánu vedl.

Roku 303. vydal císař Dioklecian první svůj zákon proti křesťanům, jímž zbavil je všech státních úřadův i hodností, a nařídil, aby chrámy jejich byly zbořeny a posvátné knihy spáleny, a za nedlouho potom vyšly další tři rozkazy císařské, aby představení Církve nuceni byli obětovati modlám, jinak že budou mučeni a usmrceni. Tu dal císařský náměstek Srěmský Probus povolati k sobě biskupa Ireneje a nařídil mu, aby obětoval Bohům. Neohrožený biskup odpověděl mu: „Zákon Boha mého žádá, abych raději všeliká muka podstoupil, než abych ho zapřel.“ Když náměstek pohrozil mu, že ho dá mučiti, řekl biskup: „Způsobíš mně tím radost, ježto učiníš mne takto účastníkem utrpení Spasitele mého.“

Potom velel Probus svatého biskupa ukrutně mučiti. Zatím co Irenej trápen byl, otázal se ho náměstek: „Co tomu říkáš? Budeš-li pak nyní obětovati?“ Mučedník vece: „Obětují jen Bohu svému, vyznáváje svaté jméno jeho.“ Tu rozkázal náměstek, aby do žaláře přivedena byla celá rodina svatého biskupa, rodičové jeho i žena a děti, aby slzami a

prosbami jejich od víry odvrácen byl. Děti objímaly s pláčem otce, aby se nad nimi i nad sebou smiloval. Podobně prosily matka i manželka a ostatní příbuzní svatého mučedníka, aby se od smrti zachránil. On však odpověděl jim: „Pán náš Ježíš Kristus dí: „Kdožkoli mne zapře před lidmi, zapřímť i já jej před Otcem svým, kterýž jest v nebesích. Proto nedám se ničím odvésti od Krista.“ A když náměstek vytýkal mu zatvrzelost a necitelnost a napomenul ho, aby šetřil života svého a nevrhal se v záhubu, řekl statečný vyznavač: „Právě proto nevolím obětovati modlám, abych ušetřil života svého a neupadl do záhuby.“ Probus dal ho potom vsaditi do žaláře a rozličným způsobem po několik dnů mučiti.

Zůstav i v žaláři neoblomným, byl Irenej po několika dnech znova vyslýchán. Kromě jiného otázal se ho náměstek, má-li manželku a děti. Svatý biskup odpověděl, že nemá. Tu řekl Probus: „A kdo tedy byli všickni ti lidé, kteří ondy u tebe tak plakali?“ Irenej odvětil: „Kristus Ježíš, Pán náš, pravil: Kdo miluje otce neb matku více nežli mne, není mne hoden, a kdož miluje syna neb dceru více nežli mne, není mne hoden (Mat. 10, 37.) Pozdvihnu-li oči svých k Bohu nebeskému a vzpomenu-li na blaženost, kterou on věrným služebníkům svým přislíbil, pohrdám celým světem, a zapomínám, že jsem otcem a chotěm, poněvadž kromě Boha nikoho neznám.“ Probus namítl mu: „Tedy přece jsi otcem, nuže tedy, obětuj bohům z lásky ku svým synům.“ Ale Irenej odpověděl: „Synové moji mají svým otcem Boha, jemuž oni i já se klaníme. On bude zajisté nad nimi bdíti.“

Ještě jednou pokusil se Probus, statečného biskupa odvrátiti od víry v Krista, hroze, že ho na smrt odsoudí, avšak i tu zůstal Irenej ve víře své stálým, a řekl náměstkovi, že bude šťasten, jestliže se mu poskytne vítaná příležitost, aby mohl za milovaného Spasitele svého zemříti. Tu rozkázal Probus, aby svatý biskup byl mečem sťat a potom do řeky uvržen.

Když katané Ireneje přivedli na most, pozdvihl rukou k nebesům a modlil se řka: „Pane Ježíši Kriste, jenž jsi pro spásu člověčenstva smrt podstoupiti ráčil, rozkaž, ať nebe se otevře a tvoji andělové nechať přijmou duši služebníka tvého Ireneje, kterýž obětuje život svůj pro jméno tvé a ku spáse církve Srěmské.“ Domodliv se, byl světec mečem sťat, a tělo jeho vhozeno do Sávy, což stalo se dne 25. března r. 304., kteréhožto dne jeho památka v Církvi se ko ná.

Když pohan Probus kladl sv. Ireneji na srdce, aby zapřel víru v Krista Ježíše, by děti jeho neosiřely, těšil se svatý mučedník tento nadějí, že Bůh sám bude synům jeho otcem. Touto křesťanskou myšlénkou nechať posilní a potěší se každý otec a každá matka, když umírajíce, s dětmi svými se loučí. Ten dobrotivý Bůh, jenž ptactvo nebeské živí a kvítí polní odívá, a bez jehož vůle ani vlas s hlavy naší nepadá, postará se zajisté o sirotky, jež umírající rodičové jemu odporučili. „Zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou“ (Is. 49, 15.). Tak dí Hospodin ku každému, obzvláště k těm, kdož pomoci jeho nejvíce potřebni jsou, ku sirotkům. „Otec sirotků a soudce vdov jestiž Bůh na místě svatém svém.“ (Žalm 67, 6.) „Nepohrdne prosbou sirotka, ani vdovou, když bude vylévati řeč lkání.“ (Sir. 35, 17.)

Dne 24. března koná se také památka sv. Artemona, biskupa v Seleucii, sv. Aldemaria, mnicha, blah. Berty, abatyše, sv. Agapita, biskupa ve Frygii, a j.

Dne 25. března.

1. Zvěstování Panny Marie.

Čtyři tisíce let uplynulo již od té doby, co Hospodin slíbil prarodičům našim v ráji, že pošle na svět Vykupitele, jenž hříchem porušené lidstvo zase napraví, posvětit a jemu přístup do nebe získá. Již nadešla „plnost času“ předpovědaná od proroků; již byla odňata berla od Judy, a již dovršen byl čas příští Páně druhdy od Daniela předzvěstovaný. Tu ustanovil se milosrdný Bůh na tom, že dle slibu svého pošle lidem jednorozeného Syna svého, aby se vtělil a smrtí svou je vykoupil. „I poslán jest anděl Gabriel od Boha, do města galilejského, kterémuž jméno Nazaret, ku panně zasnoubené muži, kterémuž jméno bylo Josef, z domu Davidova, a jméno panny bylo Maria.“ Maria, dcera nábožných rodičů Jáchyma a Anny z rodu Davidova v městečku Nazaretě opodál hory Tábor v Galilejsku, byla Hospodinem vyvolena, aby stala se matkou Syna Božího a prostřednicí v provedení velikého díla našeho vykoupení. Sv. Otcové píší, že Maria byla již v útlém věku od rodičův obětována v chrámě Jerusálémském, aby tam s ji-

nými zbožnými dívkami sloužila Bohu až do let dospělosti své. Sv. Jeroným dí, že Maria v bdění a při službách Božích bývala vždy první, že v zákoně Božím byla nad jiné učenější, a že pokorou, láskou, čistotou a vůbec všemi ctnostmi se stkvěla. Rozjímalala zákon Boží dnem i nocí a zdvihala se všemi spravedlivými prosebně ruce svoje vzhůru, aby nebesa vydala rosu a oblakové dštili Spravedlivého; aby Hospodin poslal již na svět žádaného Mesiáše. Kolikráte čítala v Písmě sv. a uvažovala tajemné proroctví Isaiášovo o panně, která počne a porodí syna, jehož jméno Emmanuel značí, žeť on nebude pouhým smrtelným člověkem, nýbrž žeť on bude sám Bůh všemohoucí, jenž přebývati bude s námi!

Dospěvši, vrátila se Maria z Jerusaléma do domu svých rodičův, a zasnoubila se řízením Božím spravedlivému Josefovi, blízkému pokrevnímu příbuzenci svému z rodu Davidova. Po způsobu u Židův obvyklém zůstala Maria po svém zasnoubení ještě celý rok u svých rodičů v zátíší domácím, trávíc čas prací, modlitbou a svatým rozjímáním. Jak dí sv. Bernard, právě zase rozjímalala o vykoupení lidstva a modlila se, aby toužebně očekávaný Mesiáš již sestoupil na zemi, an do komůrky její vstoupil leskem nebeským ozářený posel Hospodinův Gabriel a řekl jí: „Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.“ Milostiplnou nazval anděl Páně Marii, poněvadž Hospodin předzřídil ji od věčnosti za matku Syna svého, způsobil, že ona samojediná ze všech lidí počata byla bez poskvrny hříchu dědičného, a udělil jí tolik milosti, že ona nikdy ani nejmenším hříchem osobním svatou duší svou nepokalila, tak že zůstala po celý život čistou, neposkvrněnou a milostí Boží ozdobenou. Milostiplnou nazvána jest od Gabriele Maria, ježto život její státi se měl chrámem Syna Božího, a proto byl Pán s ní ve smyslu povýtečném, a ozdobil ji všemi dary Ducha svatého. Když hrdinská vdova Judit ve Starém Zákoně zachránila rodné město svoje Betulii i celé Judsko od záhuby, zahladivši strašného vojevůdce assyrského Holoferna, dobrořečili jí všickni jakožto slávě Jerusaléma, radosti Israele a cti veškerého lidu, a volali: „Požehnána budeš na věky!“ (Judith 15, 10—12.) Maria však porodivši Vykupitele světa, stala se takto přemožitelkou nepřitele neskonale hroznějšího, nežli byl Holofernes, anaž zvítězila nad arcivrahem lidstva ďáblem, a proto velebil ji Gabriel jakožto „požehnanou mezi ženami,“ to jest jakožto nejslavnější, nejblaženější a nejvýteč-

nější ze všech dcer lidských, co jich bylo od počátku světa a co jich bude až do konce.

Maria, uslyševši pozdravení andělské, zarmoutila se a myslila, co ono znamená. Vidouc posla nebeského a slyšíc chválu, kterou jí vzdával, ulekla se a přemýšlela, proč Bůh k ní anděla posílá, a k čemu asi ji, prostičkou, chudou a pokornou pannu vyvolil. Bázeň a rozpaky její zapudil ihned Gabriel, an řekl: „Neboj se, Maria, neb jsi našla milost u Boha. Až počneš v životě, a porодиš syna, a nazveš jméno jeho Ježíš. Tenť bude veliký, a Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Pán Bůh stolicí Davida otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce.“

Jaké to poselství vzácné, jaká to slova velebná! Maria slyší, žeť ona sama jest tou vyvolenou pannou, o níž v knize proroctví Isaiášova tak často četla a zbožně rozjímal, že počne a porodí toužebně očekávaného Emanuela, Boha Spasitele světa! Jižť tedy naplní se předpovědění Isaiášovo: „Maličký narodil se nám, a syn dán jest nám, a nazváno bude jméno jeho Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje“. (Is. 9, 6. 7.) A rodičkou tohoto knížete pokoje a silného Boha stane se z vůle všemohoucího Hospodina Maria. V pokoře uvěřila slovům andělovým a nepochybovala o tom, co jí zvěstováno, avšak nechápala, jak se to vše stane. Myslílať na svoje panenství, jímž Bohu se zaslíbila, a proto řekla k andělu: „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?“ A odpověděv anděl řekl jí: „Duch svatý sstoupí v tě, a moc Nejvyššího zastíní tebe, a protož i co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží.“ Takto poučil nebeský posel Marii, že stane se matkou Syna Božího způsobem mimořádným a nadpřirozeným, všemohoucností Ducha svatého, zůstanouc pannou neporušenou. Spolu pak oznámil jí, že příbuzná její Alžběta, kteráž slove neplodná, počala syna v starosti své, a sice již před šesti měsíci, neboť u Boha není nemožné ni žádné slovo.

Tou měrou pochopila Maria tajemný záměr, jež v ní a skrze ni provésti ustanovil Hospodin, podrobila se pokorně vůli jeho a řekla andělovi: „Až, děvka Páně, staniž mi se podlé slova tvého.“ (Luk. 1, 26—38.)

Maria podvolila se pokorně tomu, k čemuž ji Bůh vyvolil, a teprv když dobrovolně svolila, přijal v ní Syn Boží lidskou přirozenost. Sv. Tomáš Akvinský dí, že Maria byla tu zástupkyní celého pokolení lidského, a při Zvěstování jejím

že se očekávalo svolení její na místě veškerého člověčenstva. — V té chvíli, kdy svatá Panna vyslovila věčně památné slovo: „Staň se,“ počat jest mocí Ducha sv. v přečistém životě jejím Syn Boží; v tom okamžiku „Slovo Tělem učiněno jest“; tu byl učiněn počátek ku provedení velikého díla vykoupení a spasení světa; tu věčný Syn Boha Otce ponížil se v podobu našeho služebníka, Maria Panna pak stavši se matkou jeho, povýšena jest nade všechny lidi i anděly. Maria stala se pravou Matkou Boží, nepřestavši býti neporušenou pannou, a Syn Boží stal se pravým, skutečným člověkem, zůstav pravým Bohem. Jaká to vznešená a nevystihlá tajemství!

Proniknutí posvátnou radostí, kterouž tento svátek nám zvěstuje, pozdravujeme dnes s andělem Rodičku Boží volajíce: „Požehnaná jsi mezi ženami!“ Dnes naplnilo se vroucí přání patriarchův a proroků; dnes v lůně Marie Panny počal se Vykupitel náš, jenž jest pravý Bůh i pravý člověk; dnes stal se největší div, co jich všemohoucí Hospodin od věčnosti učinil! Nesmrtelný podrobil se dnes smrti; nesmírný Bůh v životě Marie Panny zvolil si stánek a vzal na sebe křehkou přirozenost naší!

Maria Panna převyšuje jakožto Matka Boží všechny sbory andělské a vyniká nad patriarchy, proroky, apoštoly, mučedníky, a vůbec všechny svaté i světice Boží, pročez ji právem zoveme královnou všech svatých. Té chvíle, kdy Ježíše Krista počala, stala se i naší matkou, ježto Božský Syn její, stav se člověkem, ráčil dle lidské přirozenosti své státi se bratrem naším. Proto volá sv. Anselm k Marii Panně: „Když Syn tvůj bratrem naším se stal, zdaliž skrze něho nestala jsi se také naší matkou?“ Z té příčiny smíme a můžeme s důvěrou utíkat se ve všech potřebách svých pod ochranu této nebeské matky naší, o níž ještě nikdy slýcháno nebylo, že by byla koho opustila, kdo ji zbožně ctil a vzýval. Abychom však Marii Pannu důstojně ctili, třeba též, abychom následovali ctností jejích. Právě tím, že následujeme vznešených ctností Rodičky Boží, získáváme si lásku její a docházíme ochrany její. Sv. Bernard dí: „Nejblahoslavenější Panna hlásí se k těm a miluje ty, od nichž sama jest milována. Přispívá a pomáhá těm, kdož vzývají ji, a z nich obzvláště těm, kteří následují její pokory a čistoty, a po Synu jejím veškerou důvěru svou na ní zakládají.“

Třikráte za den ozývá se v katolických osadách hlas zvonu, vybízející nábožných věřících ku modlitbě „Anděl Páně.“ Krásnou modlitbu tuto odporoučí nám Církev, abychom každodenně připomínali si vtělení Syna Božího a spolu přesvatou Matku jeho Marii Pannu důstojně ctili a vzývali. Vtělení Syna Božího jest dle jednomyslného učení sv. Otců největším tajemstvím a nejznamenitějším dobrodiním, jež všemohoucí Bůh nevýslovnou dobrotou a slitovnou láskou svou nám prokázal. Abychom tedy tohoto milostiplného tajemství stále pamětlivi byli a za ně Bohu každodenně díky vzdávali, zároveň pak ustavičně na mysli měli, že Maria Panna byla vyvoleným nástrojem ku provedení tajemství toho, zvoní se ráno, v poledne i večer ku klekání, jakož dí Žalmista Páně: „U večer, i ráno, též o poledni vypravovati a oznamovati budu, a on vyslyší hlas můj.“ (Žalm 54, 18.) Papež Benedikt XIII. udělil r. 1724. všem věřícím, kdož ku klekání s kajícím srdcem „Anděl Páně se modlí,“ odpustky 100 dnů. Jak již české slovo „klekání“ značí, třeba ku dosažení těchto odpustků modlitbu tu nábožně konati klečmo, vyjma neděle, v sobotu večer, a dobu velkonoční. Jest politování hodno, že modlitba ta obzvláště v městech nyní se zanedbává, ba že nejeden lhostejný katolík již ani neví, proč vůbec ku klekání se zvoní. Mohamedán slyše s minaretu své mečety muezzina pětkrát za den vybízeti ku modlitbě, odkládá práci, ustává v hovoru, a vrhá se i na ulicích a náměstích na zemi, aby dle návozu lichého proroka svého se pomodlil. A katolík měl by se ostýchat, při klekání na ulici smeknouti, aneb v domácnosti své na chvíli v práci ustati a zbožně „Anděl Páně“ se pomodliti?

2. Sv. Dismas, kajcník.

S Kristem Pánem byli na Golgotě spolu ukřižováni dva lotři, jeden na pravici, a druhý na levici jeho, tak že naplnilo se proroctví o něm, že s hříšníky počten bude. (Is. 53, 12; Mar. 15, 27. 28.) Ukřižovanému Spasiteli posmívali se nevěřící Židé, a i jeden z obou lotrů na křížích visících rouhal se mu řka: „Jsi-li ty Kristus, pomози sobě i nám.“ (Luk. 23, 39.) Druhý lotr však, jenž dle podání slul Dismas, osvěcen světlem milosti Boží, uvěřil v Krista Pána; modlitba umírajícího Spasitele za nepřátele pohnula srdcem jeho a naklonila ho ku pokání, tak že obrátil se káravě ku zatvrzelému rouhači a pravil: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témž odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě, neb co náleží na skutky naše, béřeme, ale tento nic zlého neučinil.“ (Luk. 23, 40. 41.)

I řekl k Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“ (Luk. 23. 42.) Dismas měl víru, kterouž uznal Krista za pána a krále na nebesích; měl naději, kterou jsa prodehnut doufal, že nebude zavržen; měl i lásku, kteráž pohnula ho, že snažil se i zarytého soudruha svého obrátiti. Proto dí o něm sv. Jan Zlatouústý: „Hle, kterak ten lotr uchvacuje království Boží a násilí činí milosrdenství Božímu! Vida muky, koří se Velebnosti. Patře na kříž, modlí se k tomu, jenž na nebi trůní. Hledě na odsouzence, zove ho Pánem. Vida ukřižovance, jmenuje jej Králem. Ó zázračné to věru obrácení!“

Milosrdný Spasitel odměnil a potěšil hojně kajícího Dismasa, an řekl mu: „Amen pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji.“ (Luk. 23, 43.) Rájem rozumí se předpekli, lůno Abrahamovo, kde spravedliví Starého Zákona bez bolesti trvali, očekávající vykoupení, a kamo Kristus Pán hned po smrti své sestoupil, aby je odtamtud do věčné slávy uvedl.

Od toho okamžiku, co Dismas se obrátil a co mu Spasitel ráj zaslíbil, přičítala se mu všecka muka, jež na kříži snášel, za zásluhu. Bolestmi a ukrutnou smrtí svou učinil dosti za hříchy svoje, a stal se účastným těch milostí, kteréž Kristus Ježíš vykupitelskou smrtí svou nám všem získal. Šťastný kajicník ten viděl Pána umíratí a spatřil ještě dříve, než duši vypustil, ty veliké zázraky, jež udály se hned po smrti Božského Vykupitele. Touže po zaslíbeném ráji snášel potom trpělivě za hříchy svoje již odpuštěné, ty hrozné bolesti, jež způsobili mu žoldnéři, když hnáty jeho zpřeráželi. Měť jistotu, že brzo již octne se v ráji s Pánem, v něhož na kříži uvěřil.

Kéž by každý nevěrec a hříšník aspoň na smrtelném loži obrátil se upřímným pokáním k Bohu, aby jako kajicník Dismas, pro neskončené zásluhy Ježíše Krista nabyl odpuštění!

Dojemným svěděním toho, jaká živá víra a vroucí nábožnost někdy u nás panovala, jest, že i sv. Dismas byl u nás horlivě ctěn a vzýván, a sice jakožto patron kajicníků vůbec a obzvláště nešťastných zločinců, kteří na popravišti dokonali. V Praze stávala na úpatí vrchu Žižkova nedaleko místa popravného kaple sv. Dismasa, v níž konány mše sv. za duše popravených. Podnes stojí v klášterním a farním chrámě sv. Jakuba na Starém městě oltář sv. Dismasa, a v kapli sv. Kříže na ochozu v Loretě na Hradčanech spatřuje se obraz tohoto sv. kajicníka.

Dne 25. března koná se také památka sv. Pelagia, biskupa Laodicejského, sv. Duly, panny a mučednice, sv. Hermelanda, opata, a j.

Dne 26. března.

I. Sv. Haštal, mučedník.

Roku 284. zvolily Římské pluky Diokleciána, statečného vojína nízkého původu z Dalmacie, za císaře. Dioklecián vida, že celou říši nemůže ovládati sám, přijal po dvou letech Maximiana Herkulea za spoluvladaře a odevzdal mu ku správě Západ, sám sobě ponechav Východ. Jelikož ani oba dva ještě nestačili ku řízení ohromné říše Římské, přibrali si později každý po spoluvladaři; Dioklecián připojil si Maximiana Galeriana, a Herkuleovi přidal Konstantina Chlora, tak že celá říše rozdělena byla mezi čtyři císaře. Hlavním panovníkem státu Římského zůstal však Dioklecián. Zpočátku byl křesťanům milostiv; svěřoval jim vysoké úřady a hodnosti vojenské i správní, a osvobodil je od povinnosti, bohům obětovati. Také Maximian Herkuleus a Konstantin Chlorus chovali se ku křesťanům spravedlivě a laskavě. Pouze Galerius byl zarytý nepřítel křesťanův a jak moha škodil jim, až se mu podařilo poštvtati proti nim i Diokleciána, jenž potom tak se změnil, že byl jedním z nejukrutnějších pronásledovníků Církve Kristovy. Utvrdiv říši vítěztvými proti vnějším nepřátelům, hleděl jí dáti trvanlivý základ zvelebováním pohanství. Jako někteří předchůdcové jeho, považoval se i Dioklecián za boha, dal si název Joviše, a nařídil, aby lidé jako bohu jemu se klaněli. A ježto křesťané ani jemu, ani mrtvým modlám pohanským klaněti se nemohli a nesměli, byli jímáni, do žalářů vláčeni, rozličně mučeni a vražděni.

Tou dobou byl správcem císařského paláce v Římě vážený a horlivý křesťan Haštal (Castulus), jenž mnoho pohanů na víru obrátil a za doby pronásledování křesťanům všemožně pomáhal. Největší službu prokazoval Haštal stíhaným křesťanům tím, že jim poskytoval útočiště v hoření patře císařského paláce, kde sám přebýval. Tu skrýval i svatého papeže Kaja (283—296) před pohanskými slídiči, tu shromažďoval tajně věřící ku službám Božím a zaopatřoval je všemi potřebami. Příbytek jeho stal se chrámem Páně, kde křesťané ustavičně

trvali na modlitbách, obcovali službám Božím, posilovali se ve víře, a povzbuzovali se navzájem ku vytrvalosti a statečnosti, aby se nelekali pro Ježíše Krista mučednickou smrtí podstoupiti. Výborným pomocníkem v tomto svatém díle byl Haštalovi přítel Tiburc, nábožný Říman ze vznešeného rodu. Oba svatí mužové byli od Boha obdařeni milodarem divů, tak že na jejich přímluvy mnozí těžce nemocní zázračně zdraví docházeli. Pro tyto divy obrátilo se množství pohanů ku Kristu, tak že Církev svatá i za nejhroznějšího pronásledování v Římě stále se rozmáhala. Dlouho byli křesťané pod ochranou sv. Haštala bezpečni před pohany, ježto nikdo netušil, že scházejí se v samém císařském paláci. Haštal, jsa klíčником v paláci, uváděl obezřele křesťany do svého příbytku a vpouštěl tam i obrácené pohany, aby od papeže Kaja ve víře důkladně vyučení a pokřtěni byli. O křesťanské matky a panny starala se Haštalo-va zbožná manželka sv. Irena.

Posléze vyslídili pohané tajné shromáždění křesťanů v paláci císařském. Tu rozkázal náměstek císařský Fabian, Haštala i všechny věřící, kteří se u něho skrývali, polapiti a do žaláře dáti. A všickni, co jich polapeno bylo, zůstali ve víře stálými, vyznali statečně Ježíše Krista, a dosáhli koruny mučednické.

Zbýval ještě Haštal, jenž byl déle vězněn a zvláště vyšetřován. Pohnán byv na soud byl vyzván, aby zřekl se Krista a obětoval kadidlo pohanským domnělým bohům Martovi a Jovišovi, jinak že mučen bude. Ale svatý muž ten, nehroze se ani muk ani smrti, vyznal slavně víru v Ježíše Krista. Proto byl třikráte natažen na skřípec a ukrutně zmrskán. Za těchto muk modlil se sv. mučedník: „Ejhle, toť ten překrásný den, po němž jsem toužil; toť ona hodina, kteráž nade všechny radosti jest mně vítána. Děkuji tobě, Pane Ježíši Kriste, že jsi mne hodným učinil, pro jméno tvoje trpěti.“ Konečně dal náměstek polomrtvého mučedníka vhoditi do hluboké jámy a zasypati jej pískem. Po nějakém čase vynesli křesťané tělo sv. Haštala z jámy a pohřbili je uctivě u Lavikánské cesty blíže Říma.

Úcta ku sv. Haštalu rozkvetla i v Praze, a sice již na počátku třináctého století. Byltě někdy před rokem 1234. založen nynější farní chrám sv. Haštala na Starém městě, v jehož sousedství potom blah. Anežka Přemyslovna slavný klášter sv. Františka zřídila. Neznámo, jakým způsobem, dostala se do Prahy hlava sv. Haštala, která r. 1368. uvádí se mezi sva-

tými ostatky velechrámu sv. Vítského. Někdy po tomto roce byla hlava sv. Haštala s jinými sv. ostatky darována farnímu chrámu sv. Haštalskému na Starém městě, kde podnes chová se v nábožné úctě, jsouc uložena na hlavním oltáři. Sv. Haštal vyzývá se od věků v Praze jako patron proti bolestem hlavy. Kromě Prahy jest v celé střední Evropě tomuto sv. mučedníku zasvěcen jediný chrám, a sice v bavorském městě Mosburgu opodál Landshutu na Isaře. Při chrámě tom bývala někdy řeholní kanonie, která r. 1599. přeložena byla ku chrámu sv. Martina v Landshutě. Mosburský chrám sv. Haštala choval druhdy větší část ostatků tohoto světce, z nichž valnější počet byl r. 1604. slavně přenesen do chrámu sv. Martina v Landshutě. Tudíž honosí se nyní jednotlivými částkami ostatků sv. Haštala tři města středoevropská, v Bavořích Mosburg a Landshut, a v Čechách naše Praha.

Milý světec tento, právem zvaný „hostitelem svatých“, dává nám krásný příklad, jak plniti máme napomenutí apoštola sv. Pavla „Láska bratrská zůstávejž mezi vámi. A na přívětivost k hostem nezapomínejte, skrze ni zajisté někteří nevědouce anděly v hospodu přijali.“ (Žid. 13, 1. 2.) „V potřebách se svatými se sdělujte, pohostinnost ochotně prokazujíce.“ (Řím. 12, 13.) Pěkným zjevem účinné křesťanské lásky jsou za naší doby lidumilné spolky, jež v lidnatých městech zřizují útulny pro chudasy bez přístřeší. Těchto ubožáků jest mezi námi žalostně mnoho, a každý, kdož ku vydržování útulen pro ně přispívá, koná tím milosrdný skutek, a následuje také „hostitele svatých“, mučedníka Božího Haštala.

2. Sv. Ludger, biskup.

Z německých kmenů vzpírali se víře Kristově nejdéle Frisové a Sasové. Obzvláště urputnými protivníky křesťanství byli divoci Sasové. Činili loupežné vpády do sousední říše Franků, kde obyvatelstvo sužovali, chrámy bořili a křesťanské kněze vraždili, obětovali svým modlám lidské oběti, a zvláště ve válkách byl od nich každý desátý zajatec ohavným způsobem tímto utracován. Ani sv. Bonifác, slavný věrozvěst Němců, neodvážil se překročiti pomezí Sasův, aby od nich zavražděn nebyl. Teprv Karel Veliký donutil je válkou třicetiletou ku přijetí víry křesťanské. Vynucené obrácení to nebylo ovšem upřímné, a teprv horlivým věrozvěstům katolickým podařilo se, neunavenou činností zakotviti v tomto národě evangelium Kristovo. Mezi těmito apoštolskými věrozvěsty kmenů friských a saských vynikl vrstevník Karla Velikého sv. Ludger, první biskup Monastýrský ve Vestfálsku.

Ludger pocházel z urozených rodičů ve Frisku, kde okolo roku 746. v Dokkumu se narodil. Prvního vzdělání nabyl na slovuťné klášterní škole v Utrechtě pod správou opata sv. Řehoře. Dospěv v jinocha, odešel do Yorku v Anglii, kde byl žákem učeného mnicha Alkuina. Maje vzácné schopnosti prospíval znamenitě ve vědách a získal si svou tichostí, laskavostí a nábožností všeobecnou úctu představených i spolužáků. Pobýv čtyři léta v Yorku, byl zvláštní příhodou donucen, odejiti z města toho. Jednoho dne zabil jistý friský kupec v hádce anglického šlechtice, lid srotil se proti Frisům a hrozil jim smrtí, ti pak nemohli se zachrániti leč útekem. Tudíž uprchl i Ludger a vrátil se do své vlasti do Utrechtu. Tu přijal r. 777. svěcení kněžské a usadil se v rodišti svém Dokkumu, aby mezi pohany východního Friska víru Kristovu rozšiřoval. Maje na paměti sv. Bonifáce, ježž za dětského věku svého poznal, a kterýž v rodišti jeho koruny mučednické došel, toužil po tom, aby byl důstojným jeho následovníkem a dle vůle Boží rovněž za Krista Pána krev svou prolil. Kázal neunaveně slovo Boží pohanům, obnovoval svatyně ve válkách zničené, shromažďoval rozptýlené věřící v osady, a naváděl je ku klidnému rolnickému životu. Tak působil požehnaně po sedm let ve Frisku a obrátil množství pohanů na víru. Avšak krásné dílo jeho bylo náhle zničeno, když vůdce pohanských Sasů Vitekind r. 782. loupežně vtáhl do Friska, kde kázal křesťanské chrámy bořiti, kněze vražditi a věřící zjímati. Tu dal se Ludger na útěk a odešel do Říma. Papež Hadrian II. přijal ho laskavě, a vyslechnuv s bolestí smutnou zprávu o zničení víry křesťanské ve Frisku, potěšil ho nadějí, že za nedlouho nadejdou vlasti jeho lepší časy, a že strom evangelia Kristova se tam opět zazelená a utěšené ovoce vydá.

Ludger odebral se z Říma do kláštera Montekasinského a zůstal v něm po tři léta, zdokonaluje se tam dle pravidel řehole sv. Benedikta v pokoře, sebezapíravosti a nábožnosti, a vyčkáváje příhodného času, kdy bude moci opět do vlasti se navrátiti. Zatím zuřily krvavé války Karla Velikého proti pohanským Sasům, které skončily úplným podrobením tohoto národa. Tu vrátil se Ludger z Italie do vlasti, aby tam na vinici Páně znova pracoval. Karel Veliký zamýšleje založiti v Monastýru ve Vestfálsku nové biskupství, zvolil na radu Alkuinovu za prvního velepastýře tamnějšího Ludgera. I povolal ho k sobě, a ježto zamýšlené zřízení nového biskupství

nemohlo se ihned provésti, nabídl mu prozatím uprázdněné biskupství Trevírské.

Avšak Ludger zamítl tuto důstojnost a prosil Karla, aby mu dovoleno bylo působiti mezi Sasy, kteří sice z donucení přijali křesťanství, ale nemajíce schopných věrozvěstů, namnoze lpěli posud na pohanství. Karel vyplnil rád tuto žádost a slíbil Ludgerovi, že missionářskou činnost jeho bude ochotně podporovati.

Ludger vystavěl nejprv v Monastýru chrám a učinil jej střediskem veškeré působnosti své ku prospěchu víry svaté. Tu shromáždil kolem sebe horlivé kněze a dával jim návod, jak mají si vésti, aby lid ve víře křesťanské utvrdili. Aby pak měl dostatek schopných a zbožných missionářů, založil r. 800. na levém břehu řeky Rury dle vzoru kláštera Montekasinského klášter Verdenský, jež sám jakožto opat spravoval. Tu vychovával mladé duchovní, jež do Saska rozesýlal, sám pak konal úřad věrozvěsta v dolním Sasku, pokřtil veliký počet pohanských Sasíků u Helmstadtu, a založil i na ostrově Helgolandě křesťanskou osadu. Apoštolskou horlivostí, účinnou láskou, pokorou a laskavostí svou překonal Ludger záhy všecken odpor i veškeré předsudky lidu proti křesťanství, a plesal svatou radostí, že na díle jeho spočívá požehnání Boží.

Roku 802. přijal Ludger biskupské svěcení a ujal se pastýřské berly v Monastýru. Zůstav věren zásadám sv. Benedikta, zřídil si dům svůj co nejskrovněji, postil se přísně, byl štědrý k chudým, miloval otcovsky svoje svěřence, a jen k lidem pyšným a zjevným hříšníkům byl přísný a neústupný. Tím však zneprátelil si svatý biskup některé nepolepšitelné velmože, a ti osočili ho u Karla Velikého, že prý jménem církevním plýtvá. Císař, uvěřiv jim, povolal Ludgera ku dvoru, aby se zodpovídal. Poslaný pro něho komorník našel ho, an s duchovními právě konal v chrámu církevní hodinky. Ludger vyslechnuv posla, zůstal v chrámě a pokračoval v modlitbě. Netrpělivý císař poslal podruhé a potřetí, aby biskup ihned k němu se dostavil, ten však modlil se dále, tak že císař velice se rozhněval. Teprv když hodinky v chrámě dokončeny byly, přišel Ludger k císaři, a když byl otázan, proč neposlechl a ihned se nedostavil, odpověděl klidně a vážně: „Vím dobře, čím povinen jsem císaři a pánu svému, avšak větším pánem mým jest všemohoucí Bůh. Když volán jsem byl k rozmluvě s císařem, rozmlouval jsem právě na modlitbách s Bohem, poněvadž pak služba Boží vznešenější a důležitější jest

nad všelikou službu lidskou, nemohl jsem službu Boží přerušiti, a doufám tudíž, že jsem se neprohřešil proti pozemskému pánu svému, jemuž nyní úplně jsem k službám.“ Rozhodná a vážná slova tato smířila císaře dokonale a odzbrojila nepřátele svatého biskupa. Karel vážil si opět horlivého Ludgera, poslouchal rady jeho, a podporoval všecky šlechetné snahy jeho.

Dlouholeté práce na vinici Páně podlomily tělesné síly sv. Ludgera, on však ač sláb a churav, konal obvyklé svoje okružní cesty po biskupství a kázal horlivě lidu slovo Boží. Na jedné visitační cestě měl na květnou neděli r. 809. ráno i na večer kázání, roznemohl se těžce, a zesnul následující noci v Pánu v dědině Billerbeku, odkud tělo jeho přeneseno bylo ku pohřbu do chrámu Verdenského, kde podues odpočívá.

Svatý biskup Ludger nedal se z modlitby vyrušiti ani císařem, a nezkrátil jí, ani když byl k němu opětně volán. Jak nechvalný zvyk mají ti, kdož prázdní jsouce vší pozornosti a zbožnosti, všetečným hovorem při službách Božích dávají pohoršení svým sousedům! Dům Boží je domem modlitby, a kdo v něm za služeb Božích do zbytečného tlachu se pouští, podobá se člověku, jenž přišed ku slyšení do paláce mocného panovníka, z rozmaru přerušuje hovor s panovníkem a štěbetá se sluhy jeho. Jest trapno, hleděti na katolíka, an v chrámu Páně celým chováním svým najevo dává, že nezná rozdíl mezi domem Božím a jakoukoli místností zábavní. Kristuš Pán vymrškal ondy prodavače a kupce z chrámu Jerusalemského, kteří učinili jej tržnicí. Téhož trestu zasluhují také ti lehkomyšlníci, jimž slouží chrám Páně za hovornu. „V pravdě na tomto místě jest jakási moc Boží; nebo ten, kterýž má příbytek na nebi, opatrovníkem a pomocníkem jest tohoto místa, a ty, kteříž přicházejí, aby zle činili, tepe a zahlašuje“ (II. Mach. 3, 38, 39.)

Dne 26. března koná se také památka sv. Kvadráta a spolumučedníků v Syrsku, sv. Montána mučedníka, sv. Eutychia, mučedníka v Alexandrii, sv. Braulia, biskupa v Saragosse, a j.

Dne 27. března.

I. Sv. Rupert, biskup.

V Bavořích bylo náboženství Kristovo již za Římanů dosti známo a nezaniklo úplně ani v době stěhování národů. Vévodové bavorští byli nakloněni křesťanství, a někteří z nich dali se docela i pokřtiti, avšak celkem zůstávala země jejich pohanskou, jednak pro časté války, jednak že nebylo tam žádného církevního ústrojí, ani střediska, odkud by světlo víry svaté bylo se rozšiřovalo.

V druhé polovici šestého století panoval v Řezně, hlavním městě Bavorů, vévoda Theodo. Dlouholetými válkami zdivočili poddaní jeho byli zpušní, suroví a nevědomí. Svobodníci a šlechtici libovali si v honbách, soubojích, rvačkách, loupežích a náruživých pitkách, kdežto prostý lid úpěl pod nesnesitelným jařmem nevolnictví. V některých krajinách bavorských, zvláště na Dunaji a Innu, byli sice nějaký zbytkové křesťanství, to však nestačilo; lid zůstával v pohanství. Ušlechtilý Theodo uslyšev, jaký blahodárný vliv má víra křesťanská na mravy národů, kteří k ní upřímně přilnuli, zatoužil po horlivých missionářích katolických, aby také jeho poddaným dostalo se dobrodiní evangelia Kristova. Tu dostal zprávu, že ve Vormsu na Rýně žije biskup Rupert, muž plný apoštolské horlivosti a lásky. I vypravil k němu na radu křesťanské manželky své Regintrudy poselstvo pozývaje ho, aby přišel do Bavor hlásat pohanskému lidu víru svatou. Rupert se zaradoval, že se mu naskytla příležitost, néstijméno Ježíše Krista po cizích zemích mezi pohany, a vyslal nejprv několik důvěrníků do Bavor na zvědy, aby seznali, zdaliž v tom národě jest půda pro símě evangelia připravena, když pak uslyšel zprávu příznivou, vydal se na cestu a zavítal s několika soudruhy do Řezna, kde od vévody Theoda s velikými počtami uvítán a přijat byl.

Rupert pocházel z královského rodu Meroveovců. Za panování Childeberta II., krále Austráského, byl okolo r. 576. biskupem ve Vormsu, a do Bavor přišel kolem r. 580. Práce jeho na vinici Páně v Bavořích dařila se znamenitě. Rupert hlásal neunavně lidu slovo Boží, hubil zbytky pověr a modloslužby v zemi, pokřtil vévodu i dvořeniny jeho a množství šlechticů, a za jich příkladem odříkali se i poddaní modloslužby a přijímali ochotně křest svatý. Utvrdiv takto víru svatou

v Bavořích, vydal se svatý biskup na apoštolskou cestu po Dunaji až ku pomezí Dolní Pannonie, kde slovo Boží Avárům i Slovanům zvěštoval, vrátil se potom, a přišel do starého Laureaka (Lorchu), kde zaniklý křesťanský chrám znova vystavěl a kněžími opatřil, a obrátil se odtud po řece Enži na jih do Alp. Aby křesťanské osady v krajinách těch porůznu roztroušené měly církevní středisko, umínil si Rupert založiti tu na příhodném místě nové biskupství. Zprvu zvolil k tomu údolíčko při Valském jezeře (Wallersee), kde vystavěl kostel sv. Petra a dům pro sebe a spolupracovníky svoje. Tu byla v pozdějších časech kollegiální kapitola, při níž vzniklo nynější město Seekirchen. Zatím dověděl se Rupert, že nedaleko odtud stávala na řece Juvavu (Salici) za Římanův osada s hradem, která za doby stěhování se národů pobořena byla a zanikla. To mu bylo pokynem od Boha, aby zamýšlené biskupství založil na troskách onoho města. I šel a našel divokou krajinu u řeky Salice mezi obrovskými horami, kde byly zříceniny starořímského města Juvavie. V tomto rozkošném kraji umínil si Rupert vzdělati stánek víry a osvěty křesťanské. I požádal vévody Theoda o toto místo, aby tu mohl založiti biskupství. Theodo přišel prohlédnout si krajinu a daroval ji Rupertovi, přičiniv k tomu důchody ze solního vřídla v Reichenhallu i jiné dávky. Svatý biskup dal ihned trosky zbořeného města srovnávati a jal se na úpatí příkré skalní stěny, posvěcené mučednickou smrtí sv. Maxima, budovati r. 582. chrám a rozsáhlý klášter ku poctivosti sv. Petra apoštola, jež učinil semeništěm kněžského dorostu v Bavořích. Na východním ostrohu mohutné hory nad tímto chrámem, kde za Římanů stávala tvrz, založil Rupert později (r. 585.) chrám s panenským klášteřem Benediktinek (Nonnberg) a ustanovil za první jeho abatysi neteř svou Erentrudu, kteráž s několika nábožnými ženami a pannami za ním přišla. Za nedlouho povzneslo se na troskách někdejší pohan-ské Juvavie pod stínem obou klášteřů nové křesťanské město, jež dle chrámu sv. Petra slulo nejprve Petrinia (Petrov), později však od lidu přezváno jest Solnohradem. Tentž byl počátek nynějšího města Solnohradu i biskupství Solnohradského, které již v osmém století povýšeno bylo na arcibiskupství, a neodvislým knížectvím se stalo.

Aby měl dostatek horlivých spoludělníků, na vinici Páně, vybral se Rupert do Vormsu a získal tam dvanácte kněží a mnichů, kteří s ním do Solnohradu přišli. Neteř jeho Erentruda

vychovávala s řeholnicemi svými mládež ženskou, on pak sám učil a vychovával v klášteře sv. Petra za pomoci soudruhů mládež mužskou, zakládal v zemi chrámy a školy, světil kněze, obcházel osady, a hlásal neunaveně lidu slovo Boží. V Pongavě na řece Salici založil ku cti sv. Maximiliana klášter, u něhož vzniklo nynější město Bischofshofen. Podobně vzniklo nynější slavné Mariánské poutní místo v Bavořích Altenötting z malého kláštera založeného sv. Rupertem. Na svých cestách stýkal se Rupert také s alpskými Slovany (Slovinci), kteří tehdaž svoje sídla netoliko v Korutanech a Štýrsku, nýbrž i v některých dílech nynějšího Tyrolska, Solnohradska, Bavorska a Horních Rakous měli. Na žádost knížete jejich vyučoval je svatý biskup víře Kristově, zakládal mezi nimi chrámy a zůstavil mezi nimi kněze a mnichy, aby víru svatou šířili. Pohříchu neměly šlechtné snahy sv. Ruperta mezi alpskými Slovany valného úspěchu, tak že křesťanství tehdaž u nich nezapustilo kořenů. Jako pravý otec a pastýř pečoval Rupert i o hmotné blaho lidu a o zvelebení celého území, svěřeného duchovní správě své. Opravoval staré zaniklé římské silnice a zakládal nové, a jal se v Halleinu, Berchtesgadenu a v Reichenhallu těžiti sůl, tak že celé Solnohradsko právem ctí ho jakožto předního dobrodince svého.

Unaven věkem a neúmornou prací na vinici Páně, zvolil si Rupert za nástupce v hodnosti opatské i biskupské žáka svého Vitala, a dokonil záslužný život svůj dne 27. března roku 623. na Boží hod velikonoční. Tělo jeho bylo pohřbeno v Solnohradě v klášterním chrámě sv. Petra ; r. 777. byla částka ostatků jeho přenesena do chrámu stoličného tamže, když pak kníže arcibiskup Paris Lodron r. 1628. dokončil nynější velkolepý metropolitní chrám Solnohradský, uložil v něm rovněž pod hlavním oltářem tyto svaté ostatky, a sice dne 24. září 1628, kteréhožto dne celá arcidiecése a země Solnohradská předního patrona svého sv. Ruperta posud každoročně oslavuje.

Nejkrásnějším památníkem činnosti sv. Ruperta jest spanilé město Solnohrad. Uprostřed rozkošné kotliny, obstouplé obrovskými hřebeny horskými, leží na obou březích řeky Salice mezi příkrými stráněmi dvou vysokých vrchů luzné to město, jehož četné a výstavné svatyně podnes hlásají slávu zakladatele jeho. Kamokoli tu oko hledí, všude spatřuje stopy sv. Ruperta a pomníky jeho apoštolských prací. Ve slavném benediktinském klášterním chrámě sv. Petra nalézá se v pravé

lodi náhrobek zakladatele jeho s nápisem: „Léta od Narození Páně 623, na den Božího Vzkříšení, zemřel sv. Rupert, tohoto kláštera zakladatel a první biskup Solnohradský. Pochován zde“ Za klášterem rozkládá se starožitný hřbitov na úpatí kolmé skalní stěny, v níž vytesána jest jeskyňová kaple sv. Jiljí, která dle podání byla modlitebnou sv. Ruperta, a nad ní vystupuje se po stupních ve skále vytesaných do poustevny sv. Maxima, jenž při rozkotání starořímské Juvavie zde od pohanův umučen byl. Tato skalní poustevna jest nejstarší střeoevropskou památkou křesťanského života. Také panenský klášter na Nonnbergu, jejž sv. Rupert r. 585. založil, stojí a prospívá podnes. Pro nás stal se tento starobylý klášter významným tím, že z něho r. 1890. přišlo několik řeholnic do nově založeného kláštera sv. Gabriela na Smíchově u Prahy. Obyvatelstvo města i celého arcibiskupství Solnohradského slyne podnes náboženskou horlivostí, zachovávajíc věrně dědictví svého největšího dobrodince sv. Ruperta. Dle ustáleného podání byl sv. Rupert první, jenž v okolních horách začal vykořisťovati ložiska solní, pročez zobrazuje se, an drží v ruce solníčku.

Sv. Rupert založil na troskách starořímského pohanského města Juvavie nové kvetoucí město křesťanské. Podobným způsobem vznikla i mnohá jiná důležitá města evropská. Na místě zaniklé vzdělanosti pohanské zbudovala Církev katolická vzdělanost novou, trvalejší a dokonalejší, která posvěcena jsouc duchem Kristovým, povznesla evropské národy na vrchol osvěty, mravnosti, štěstí a blahobytu. Že Evropa stala se prvním dílem světa, předstihnuvši i kolébkou lidského pokolení a nejstarší zdroj a jeviště vši vzdělanosti lidské, totiž Asii, to sluší přičísti výhradně blahodárnému a všeobsáhlému působení Církve svaté. Jen mělký nevědomec a vášnivý zaslepenec opovažuje se tudíž vytýkati matce, vychovatelce a vzdělavatelce národů, Církvi katolické, žeť prý jest nepřítelkyní vzdělanosti a pokroku. Všickni národové pohanští a mohamedánští jsou v duševním ohledu zakrnělí a proti národům křesťanským ve vzdělanosti opozdilí a suroví, což jest zajisté neklamným svědectvím, jaké neocenitelné zásluhy Církev katolická o duševní rozvoj i hmotný blabobyť národův evropských si získala. *)

*) O době, kdy sv. Rupert v Bavořích působil, vede se spor, jenž posud není ukončen. Někteří kladou působení jeho v Řezně a Solnohradsku v léta 534—548, jiní však do let téměř o celé dva věky pozdějších (705—710, ba až do r. 718). Z dobrých důvodů drželi jsme se podání Solnohradského, dle něhož sv. Rupert žil za panování krále Childeberta II. a zemřel r. 623.

2. Sv. Řehoř Nysský, biskup.

Ku nejslavnějším biskupům a církevním spisovatelům na Východě náleží sv. Řehoř Nysský, potomek slovutné „rodiny světcův“ v Cesareji Kappadocké, kteráž kromě něho dala Církvi ještě výtečné bratry jeho sv. Basila Velikého a sv. Petra biskupa Sebastského, a sestru světici Makrinu. Řehoř narodil se okolo r. 332. z otce sv. Basila Staršího a matky sv. Emmelie. Po brzké smrti otcově a při vetchém zdraví ovdovělé matky Emmelie spočívala péče o rodinu a o výchovu mladých sirotek na Makrině, která s věžnou láskou byla matce své podporou, bratřím pak a sestrám druhou matkou, učitelkou a vychovatelkou. Ona to byla, jež přiměla velenadaného Basila, aby schopnosti svoje věnoval Bohu a Církvi svaté, a potom s jeho pomocí vzdělávala mladšího Řehoře. Nabyv takto vědeckého vzdělání v domě otcovském, oblíbil si Řehoř nejprve právnictví, stal se soudním obhájcem a učitelem řečnictví, a oženil se s duchaplnou a sličnou pannou Theosebií. Když všickni bratří a všechny sestry dorostli a opatření byli, založila výborná pěstounka jejich sestra Makrina na jednom ze svých statků v krajině Pontské klášter u řeky Isis a vstoupila do něho s churavou matkou svou Emmelií. Tu sloužila se svými řeholnicemi Bohu a vychovávala ženskou mládež.

Po nemnohých letech ovdověl Řehoř, odvrátil se od právnictví, přijal nižší svěcení, a stal se předčítačem Písma sv. (lektorem) při hlavním chrámu rodiště svého. Z neznámých příčin složil však po nějakém čase tento duchovní úřad a věnoval se poznovu bývalému svému zaměstnání světskému. To vzbudilo v městě nelibost a pohoršení, a zvláště bratr Basil a sestra Makrina rmoutili se nad touto vrtkavostí Řehořovou. Když potom i slavný biskup Nazianský Řehoř společně s Basilem nestálému Řehoři úsilovně domlouvali a na něho naléhali, aby velikými dary ducha svého neplýtvával na věci světské a marnivé, nýbrž raději službám církevním je věnoval, lítoval Řehoř vrtkavosti své, odřekl se navždy světa, vrátil se do stavu duchovního, dal se posvětit na kněžství, a odebral se na nějaký čas do klášterního zátíší, kde bedlivě Písmo svaté studoval a též jazyku hebrejskému důkladně se přiučil.

Roku 371. byl Řehoř učiněn biskupem v Nysse, nepatrném městysi v Kappadocii. Starší bratr jeho Basil byl tou dobou arcibiskupem v Cesareji, mladší pak Petr stal se r. 379. biskupem Sebastským v krajině Pontské. Řehoř vynikaje boho-

sloveckým vzděláním a znamenitým darem řečnickým, hájil v Nysse učení katolického a potíral vítězně bludy kacírův Ariánů, kteří tehdáž v Kappadocii a Pontu jako draví vlci ve stádu Kristově zle řádili. Z toho nenáviděli bludaři ohnivého a učeného biskupa a sesadili ho r. 375. pod lichou záminkou, žeť prý byl nepořádným způsobem zvolen. Tu poslal na rozkaz Ariánům nakloněného císaře Valenta Pontský náměstek vojsko do Nyssy, aby biskup Řehoř polapen a uvězněn byl. Řehoř uprchl však ještě včas a skrýval se na místě tajném před nepřáteli svými. Za nepřítomnosti jeho usadil se v Nysse kacírský biskup ariánský, až po smrti císaře Valenta nástupce jeho císař Gracian katolíkům opět mír a svobodu vrátil; tu vrátil se Řehoř r. 378. zase do biskupského sídla svého a působil znova horlivě na vinici Páně.

Roku 379. účastnil se Řehoř církevního sněmu v Antiochii, kde byl pověřen úkolem, aby navštívil křesťanské osady v Arabii a Palestině, nepořádky tam zavládlé napravil, a církevní kázeň obnovil. Téhož roku dne 1. ledna zemřel starší bratr jeho Basil Veliký, a za nedlouho odebrala se za ním na věčnost i svatá matka jeho Emmelie v klášteře u řeky Isis. Jakmile sněm v Antiochii ukončen byl, spěchal Řehoř nejprv navštívit sestru Makrinu, aby s ní potěšil se nad bolestnou ztrátou milovaného bratra i svaté matky své. Zatím však našel Řehoř Makrinu na smrt nemocnou, anaž ležela na dřevěném lůžku, majíc pod hlavou místo podušky vyhloubenou kládu, přikryta jsouc žíní, a hledíc jasným okem k východu, jakož obyčej býval tehdáž při modlitbě. I zůstal u ní celý den, a ona, ač slaba, mluvila stále nadšeně a utěšitelně o lásce Boží, odevzdanosti do vůle jeho, o nesmrtelnosti duše, zmrtvých vstání a blaženosti věčné. K večeru pak odevzdala zbožnou a čistou duši svou Pánu. Řehoř položil rozmluvu s umírající sestrou za základ výtečné rozpravy svojí „O duši a z mrtvých vstání.“ Pochovav Makrinu, odebral se, jakož mu uloženo bylo, do Palestiny, navštívil s velkou vroucností posvátná místa Nazaret, Jerusaleml a Betlém, a zaváděl všude řád a kázeň dle předpisů církevních. Shledav, že právě na posvátných místech v Palestině mnozí křesťané nesvatě žijí, a že mnozí poutníci přicházející tam, aby ve víře se posilnili, čistotu mravů ztrácejí, zavrhoval proto Řehoř pouti, jež dějí se bez náležitého řádu a přísného dozoru církevního.

Roku 381. slaven byl v Cařihradě druhý všeobecný sněm církevní proti bludům arcibiskupa Alexandrijského Macedonia,

jenž Božství Ducha sv. popíral. Řehoř Nysský účastnil se tohoto sněmu jakožto výmluvný obhájce katolické pravdy proti novému kacířství tomu, tak že obecně veleben byl jako „otec otcův“ a od císaře Theodosia nazván byl „sloupem katolické pravověrnosti.“ Když za sněmu zemřel Antiochijský patriarcha Meletius, konal nad hrobem jeho Řehoř překrásnou pohřební řeč.

Dobrotivý, laskavý a vlídný Řehoř byl milován ode všech dobrých a nábožných katolíků, a jen lidé zlí a pyšní nenáviděli ho. Po smrti bratra jeho Basila dosedl na arcibiskupský stolec Cesarejský Helladius, muž ješitný a malicherný, jenž závistivě pozoroval, jaké všeobecné úcty a rozhodujícího vlivu v Církvi požívá učený a svatý biskup Nysský. I dával jak moha Řehořovi na jevo svou nenávisť, ten však snášel mlčky všeliké příkoří a splácel je dobrotou a úslužností. Jednoho dne zvěděl Řehoř, že Helladius zavítal ku církevní slavnosti do místa nedaleko Nyssy. Aby protivníka svého usmířil a odzbrojil, spěchal ho uctivě v diecési své uvítat. Přišel dal se u něho ohlásiti, ten však nechal Řehoře čekati za poledního vedra několik hodin před domem, přijal ho potom chladně a nepodal mu ani stolice, ani jakéhokoliv občerstvení. Řehoř potlačil v sobě všelikou nevoli a mlčel, mysle si, že když Bůh nejsvětější nám lidem odpouští, i my hříšníci máme sobě odpouštěti.

Řehoř Nysský slynul po celém Východu jakožto úchvatný duchovní řečník a býval často zván, aby před vzácnými osobami kázal. Tak měl také pohrobní řeč v Cařihradě nad hrobem císařovny Flakcilly, manželky císaře Theodosia Velikého. Získav si o Církvi katolickou nehynoucí zásluhy a zanechav znamenité spisy, zemřel okolo roku 396. Řecká církev slaví památku jeho dne 10. ledna a velebí ho jakožto „kazatele pravdy“, „svítilnu lesknoucí se Božskou září“, „péro Ducha sv.“ a „vrchol bohoslovecké vědy“.

Spisy sv. Řehoře Nysského jsou vzácnou pokladnicí víry katolické. Světec ten zůstavil nám spisy věroučné a obranné proti Arianům a Macedonianům, úvahy napsané za rozličných příčin, četná pojednání o prostředcích vedoucích ku dokonalosti, výklady Písma sv., řeči a listy. Z věroučných spisů jeho vyniká spis katechetický o 40 kapitolách, v němž podán jest návod, jak by pohané, Židé a bludaři ku poznání pravdy přivedeni býti mohli. Ve věroučných spisech svých dokazuje sv.

Řehoř vniternou pravdu a Božský původ náboženství křesťanského a hájí ho s neobyčejnou obratností a učeností proti odpůrcům. Překrásné řeči jeho zůstanou navždy mistrovskými pracemi. Z úvah jeho vyniká spis „O panenství“. Dojemnou jeho rozmluvu se sestrou Makrinou „O duši a z mrtvých vstání“ přeložil z řečtiny do češtiny Jan Nep. Dosolda (v Blahověstu r. 1869, č. 17—26).

Dne 27. března koná se také památka sv. Jana, poustevníka v Egyptě, sv. Augusty, panny a mučednice, sv. Lydie, hostitelky sv. Pavla apoštola, aj.

Dne 28. března.

Sv. Jan Kapistrán.

V bouřlivých a zmatených dobách vzbuzuje Bůh Církvi a lidu křesťanskému muže ducha velikého, kteří záměry jeho podivuhodným způsobem provádějí. Takovým mužem Božím byl v patnáctém století kněz přísné řehole sv. Františka Jan Kapistrán. Prostý řeholník ten získal si jako duchovní řečník, ohnivý obránce Církve katolické, neunavený horlitel pro spásu duší lidských a jakožto hrdina na poli válečném proti vrahům národů křesťanských, nevěřícím Turkům, nehynoucí zásluhy, tak že jméno jeho v dějinách církevních i světských povždy s vděčností připomínáno bude.

Jan narodil se r. 1386. v městysi Capistranu v horách Abruzzských v Neapolsku, odkud Kapistránem slove. Otec jeho, francouzský důstojník, přišed do Italie s vojskem krále Ludvíka z Anjou, usadil se tu, oženil se s vlašskou šlechticnou, a zemřel brzo po narození Janově. Osirelý Jan byl matkou pečlivě vychováván, studoval na vysokém učení v Perugii práva, dosáhl mistrovství v právech duchovních i světských, a vstoupiv do služeb Apulského krále Ladislava, zastával postupně úřad královského správce v různých krajích a městech, až se vyšinul na hodnost přisedícího nejvyššího královského soudního dvoru v Neapoli. V těchto úřadech vedl si mladý právník poctivě, spravedlivě a rázně, vyčistil území sobě podřízená od lupičů, a nedal se v konání přísné spravedlnosti ani podpláceti ani zastrášovati.

Král Ladislav pustiv se do války s papežem, podněcoval

v území jeho nepokoje a vzpoury, přepadl Řím a zmocnil se také města Perugia. Avšak r. 1413. svrhli občané Perugijští jho Ladislavovo a vrátili se zase pod poslušenství papežovo. Za těchto bojů byl královský úředník Jan od měšťanů Perugijských zajat a vsazen do žaláře v městě Grufě, kde po několik měsíců v okovech sténal. Vězeň kojil se naději, že Ladislav ze žaláře ho vyplatí aneb vymění, avšak král zapomněl na věrného sluhu svého. Tu, v největším soužení, pokusil se Jan o útěk. Dostal se sice ze žaláře, ježto však nohy jeho byly obtíženy těžkými okovy, nemohl utéci a vlekl se bídne čtvermo po zemi. Byl vyzrazen, polapen, znova uvězněn, a aby podruhé neutekl, dána mu na nohy pouta ztíží čtyřiceti liber. Ubožák ležel potom v tmavém sklepě přikován, živ jsa bídne o chlebě a o vodě.

V této tísní přemítal Jan vážně o své minulosti. Až dotud sloužil poctivě a věrně králi svému, a ten ho opustil a zapomněl. Tu se přesvědčil, jak pošetilé jest, spoléhati na lidi. Všecky pozemské naděje a tužby zklamaly ho, proto se rozhodl, že bude příště spoléhati raději na Boha a domáhati se přízně jeho. V žalární tmě a opuštěnosti zasvitlo mu světlo s nebe; Jan modlil se pilně hodinky na počest Matky Boží a rozjímal nábožně. Za těchto modliteb a úvah zjevil se mu ve snách světec František, potěšil ho a napomenul, aby do řádu jeho vstoupil. A Jan poslechl tohoto pokynu. Vyplativ se cenou veškerého jmění svého ze žaláře, zbavil se rázem všech úvazků, ježto jej poutaly ku světu, a maje právě třicet let věku svého, vstoupil r. 1416. do kláštera františkánského v Perugii.

Klášter Menších bratří na hoře nad městem Perugií slynul přísnou kázní řeholní. Jan měl tu výborného vůdce a učitele, sv. Bernardina Sienského, slovutného obnovitele staré řeholní kázně v řádu sv. Františka. Za vedení tohoto světce vyspěl Jan ve vzorného řeholníka a stal se sám horlivcem pro přísné zachovávání pravidel sv. Františka. Utvrdiv se ve vědách bohosloveckých, přijal svěcení kněžské a věnoval se úřadu kazatelskému, k němuž měl znamenité vlohy. Vzdělán jsa v právnictví i v bohosloví, nadán ohnivou povahou, a maje bohaté zkušenosti ze života, nabyt záhy jména slovutného duchovního řečníka po celé Italii. S dovolením řeholních představených obcházel po několik let země vlaské hlásaje ve všech městech slovo Boží. Po příkladě sv. Františka chodil bos, bez tlumoku a hole, v chudičkém oděvu řeholním, nedbaje

nepohody ani hladu a žízně. Kázání jeho měla úspěch nevídaný. Lidé hrnuli se odevšad k němu a vítali ho slavně. Ani nejprostrannější chrámy nestačily návalu zbožných posluchačů, tak že horlivý missionář kázával pod širým nebem. Záslouhou jeho bylo nesčíslně mnoho zatvrzelých hříšníků na cestu pokání uvedeno, a v mnohých městech povstaly nemocnice, chudobince i jiné ústavy činorodé lásky ku bližním.

Vidouce toto požehnané působení učeného a horlivého Jana, dožadovali se papežové i knížata světská často rady jeho a vznášeli na něj důležité úřady. Tak bylo mu uloženo, aby pracoval proti bludářům Fratricellům, kteří zavrhuje svátosti a kněžský úřad, pokryteckým, lichým pobožnůstkářstvím a různými neplechami mámili a sváděli lid v Itálii. Jan věnoval těmto kacírům pilný zřetel, vyhledával jich, kázal jim, varoval lid, aby nedával se jimi sváděti, a neustál, ani když bludníci ti několikráte pokusili se ho otrávit. Podobně snažil se obrátiti i Židy v Římě, měl s rabínem Gamaliem učenou hádku, a obrátil jej i čtyřicet jiných souvěrců jeho ku Kristu Pánu.

Kdekoli nevinní lidé potlačováni byli, tam uměl Kapistrán pomoci. Zvěděl, že v papežském území lichváři vydírají lid, spěchal tam a překazil lichvářům nekalé řemeslo jejich. Podobně vykořenil neplechý lichvářské v Neapolsku. Když r. 1425. mezi městy Reatou a Kandalií válka nastala, šel Kapistrán na rozkaz papeže Martina V. uklidit spor mezi rozvaděnými městy a smířil je za krátko. Když Milánský vévoda František Sforza předstíraje neplatnost sňatku svého s manželkou svou kněžnou Blankou, zamýšlel dáti se od ní rozloučiti, ujal se Kapistrán Blanky a obhájil tohoto sňatku tak důmyslně, že vévoda od svého předsevzetí ustál a v manželství tom setrval.

Jsa takto všestranně zaměstnán, působil Kapistrán i ku zvelebení milé řehole své a byl výborným pomocníkem sv. Bernardinovi Sienskému při zakládání nových klášterů i při zavádění přísné řeholní kázně v klášterích starších. Tou měrou bylo v Itálii dílem nově založeno, dílem co do řeholní kázně zvelebeno 500 klášterů františkánských. Později zastával Kapistrán sám po šest let úřad náměstka nejvyššího představeného řádu v zemích mimoitalských a podnikal daleké cesty do klášterů své řehole ve Francii, Anglii a v Irsku, kde nové kláštery a vedle nich také školy a vychovávací ústavy pro mládež zakládal.

Roku 1427. byl sv. Bernardin Sienský obžalován, že zavádí v lidu o své ujmě novou pobožnost. Bernardin zveleboval totiž v lidu poctu nejsvětějšího jména Ježíš a dal si zhotoviti korouhev, na níž jméno to obklopené zlatou září vytčeno bylo. Tuto korouhev míval v ruce, kdykoli kázal, a lid klekal na slova jeho a vzdával takto poctu nejsladšímu jménu Spasitele světa. Z toho byl Bernardin pohnán na soud do Říma. Sotva o tom zaslechl Kapistrán, chvátal do Říma, dal si cestou v jednom městě pořídití podobnou korouhev, a maje ji v ruce, učinil lidu úchvatné kázání o přesvatém jménu Ježíš. Potom nastoupil se svými posluchači pod onou korouhví cestu do Říma; zástup rostl čím dále více, a v městě přidali se k němu tisícové věřících, všickni prozpěvující chvalozpěvy. Tak vešel ohromný tento průvod do velechrámu sv. Petra, an papež Martin V. se zálibou na něj hleděl. Nazítří konal se soud. Obhájcem Bernardinovým byl Kapistrán a obhájil mistra svého tak stkvěle, že papež pochváliv oba, sám pod korouhví jménem Páně označenou konal městem slavný průvod, a rozkázal, aby kněží na kázáních povzbuzovali lid ku vzývání nejsvětějšího jména Ježíš.

Na žádost papeže Eugena IV. účastnil se Kapistrán r. 1438. církevního sněmu ve Ferrare, vykonal potom cestu do Palestiny, a přivedl nazpět poselstvo Arménů, kteří r. 1439. odřekli se rozkolu a přistoupili opět k jednotě s Církví katolickou.

Kapistrán byl muž malé, vyzáblé postavy a bledých tváří, avšak v slabém těle jeho sídlil ohnivý duch. Počínaje kázati, stával s hlavou skloněnou a mluvil zprvu měkce, znenáhla však oživovala se sklíčená postava jeho, tvář nabývala neodolatelného výrazu, z velkých tmavých očí sálalo nadšení, a zvučný hlas jeho uchvacoval posluchače. Zástupové věřících naslouchali zprvu sotva dýšíce, za nedlouho byli však strženi mohutným proudem výmluvnosti jeho a přerušovali pláčem slova jeho. Po několikahodinném namáhavém kázání potácel se potom tělem slabý a unavený Kapistrán do své chudičké jizby, aby si odpočinul na slámě. Masa ani vína nepožil nikdy a byl živ výhradně o chlebě, zeleninách a vodě. I nebylo divu, že vlaská města drala se o kazatele toho a pokládala si za největší vyznamenání, když je navštívil.

Muž tak neobyčejnými milostmi od Boha obdařený byl povolán, aby i kromě Italie ku prospěchu Církve katolické

pracoval. Roku 1451. byl Kapistrán na žádost císaře Bedřicha III. od papeže Mikuláše V. pověřen úřadem missionáře a papežského plnomocníka pro všechny země ležící za horami vlaskými, aby v říši církevní řád obnovil i upevnil a zvláště v rozervaném království Českém jednotu s Církví katolickou znovu zřídil. Kapistrán vybral si k tomuto dílu ze svého řádu za společníky šest kněží a šest bratří laiků. Dostav ku přetěžkému poslání tomu od papeže požehnání, odebral se nejprv do Assissi, aby si vyprosil přímluvy Matky Boží a sv. Františka. Odtud podobala se cesta jeho vítězoslavnému průvodu.

Když zavítal do Brescie v Lombardsku, sběhli se tam statisícové věřících z Verony, Mantovy, Bergama a jiných měst a nechtěli ho propustiti, pokud jim nezakáže a jich nepožehná. I vystoupil Kapistrán před branou města na řečniště rychle zhotovené a měl k lidu dojemné kázání. Posluchači tlačili se kolem něho v ohromném zástupu, jiní pak, aby ho viděli a slyšeli, vystoupili na stromy, brány, hradby, bašty, střechy domův a věže městské. V Benátkách zdržel se Kapistrán po dobu postní a konal v různých chrámech postní kázání. Odtud putoval v měsíci květnu Korutany a Štýrskem do Rakous. Ze všech měst a vesnic, kudy se bral, vycházeli mu v ústřety duchovní i věřící s kříži, korouhvemi a svatými ostatky, pějíce žalmy a modlíce se, on pak kázal všude a dojímal srdce posluchačů svých. Kapistrán kázal všude jen latinsky; prostý lid nerozuměl slovům jeho, a přece lpěl na něm, neboť podivuhodný ten muž uchvacoval již svým zjevem a hlas jeho otrásal útroby lidskými. Kdykoli domluvil, tlumočili průvodcové jeho lidem obsah kázání jazykem národním. Tak tlumočeno kázání jeho v Běláku v Korutanech po slovinsku a po německu. V tomto městě, rovněž i v Krku, v Brezách, v Judenburku i v jiných městech korutanských a štýrských, kudy se ubíral, dostalo se mu přeslavného uvítání. Tak došel Nového města za Vídní, kde přijali ho v čele ohromného zástupu lidu císař Bedřich III. a mladičský král Český a Uher-ský Ladislav. Pozván byv od měšťanů Vídeňských, odebral se Kapistrán potom do města jejich, kde ubytoval se v klášteře Menších bratří u sv. Kříže a setrval po celý téměř měsíc červenec.

Tu navštěvoval denně nemocné a uzdravoval je zázračně vzývaje nejsvětější jméno Ježíš a vzkládaje ruce na ně. Na kázání jeho sbíhalo se každodenně okolo 30.000 věřících, tak že ani prostranný stoličný chrám sv. Štěpána tak veli-

kému návalu nestačil. Kapistrán kázal tudíž na hřbitově u chrámu na kamenné kazatelně, která podnes na severní vnější straně presbytáře stojí a sochou tohoto slovutného duchovního řečníka ozdobena jest. Nemaje dosti toho, vycházel Kapistrán z města a kázal lidu v širém poli. Toto apoštolské působení jeho ve Vídni a v okolí mělo požehnaný výsledek. Zatvrzelí hříšníci činili upřímné pokání, vznešené paní odkládaly šperky, prodávaly je a rozdávaly stržené peníze chudým, a mnozí mužové i jinoši prosili, aby do třetího řádu sv. Františka přijati byli. Kapistrán získal pro ně na předměstí klášter sv. Děpolda.

Z Vídně cestoval Kapistrán se soudruhy svými na Moravu a do Čech. Tu mu kynula úloha nejtěžší. Národ český potácel se již více než po třicet let v náboženských zmatcích. Nešťastné bludy Husovy otrávily a rozryly lid český, odtrhly jej od jednoty s Církví katolickou, strhly jej do krvavých válek a znepřátelily jej s celým světem křesťanským. V Čechách potýkali se Kališníci s divokými Táboři a Sirotky, a to někdy slavné království, jež na výsluní katolické víry a nábožnosti slynilo po celé Evropě, octlo se na pokraji záhuby. Ohnivý Kapistrán nadál se, že se mu s Boží pomocí podaří, provésti v Čechách, čeho nedovedla celá Evropa, totiž svedený husitský lid český uvésti opět do jednoty s Církví katolickou. I zavítal nejprv do Brna a kázal tam od 1. srpna r. 1451., potom kázal od 18. srpna v Olomouci, vrátil se do Brna a hlásal tu slovo Boží od 6. září. Později kázal ve Znojmě, v Jemnici, v Jihlavě i v jiných městech a obcích moravských, a obrátil okolo 11.000 tisíc Husitů na Moravě, mezi nimi i několik duchovních a šlechticů, zvláště královského podkomoří na Moravě pana Beneše Černožského z Boskovic i celou rodinu jeho, což nejlépe svědčí, jaké požehnané ovoce mělo horlivé působení tohoto světce na Moravě. Vedle toho snažil se Kapistrán zavést na Moravu svůj řád, a způsobil, že ještě r. 1451. založeny byly kláštery františkánské s přísnou řeholní kázní v Brně a v Olomouci. Klášter Brněnský s chrámem sv. Bernardina byl potom dovršen a posvěcen r. 1454. a klášter Olomoucký s chrámem Panny Marie došel posvěcení r. 1468.

Správce království Českého, Jiří Poděbradský, byl zprvu ochoten, přijati Kapistrána a vyjednávat s ním o smíření kališnických Čechů s Církví katolickou. Avšak ctižádostivý samozvanec Jan z Rokycan, náčelník strany kališnické, jenž

v náboženských věcech Jiřím Poděbradským úplně ovládal, zvrátil tento úmysl jeho. Zatím uchýlil se Kapistrán ze Znojma do Rakous, kde dostal pozvání od katolického pána českého Oldřicha z Rožmberka, aby přijel k němu na Krumlov. Tak se dostal Kapistrán do Čech. Tou dobou dopsal Jiřímu Poděbradskému, a navrhl Rokycanovi, aby v některém městě, kde jsou slavné vysoké školy, zejména v Paříži, v Bonónii, v Padově aneb jinde, byla konána učená hádka ohledně článků, jimiž kališníci liší se od Církve katolické, kterýžto návrh však Rokycana zamítl, žádaje, aby hádání ono konalo se někde v Čechách neb na Moravě. Z Krumlova odebral se potom Kapistrán v listopadu 1451 do katolické Plzně, kde horlivě kázal, přebýváje v tamním klášteře Menších bratří. Odtud přišel do Tachova, města kališnického, jež za krátko od husitství ku Církvi katolické obrátil, tak že měšťané na jeho žádost založili klášter řehole sv. Františka s přísnou kázní pro dvanáct mnichů. Potom kázal Kapistrán v Chebu, v Kadani a v Mostě, odkud pilně dopisoval Jiřímu Poděbradskému, Rokycanovi a panu Oldřichu z Rožmberka. Nemoha se dočkatí žádaného bezpečného průvodu, aby do Prahy směl zavítati, odcestoval Kapistrán do Němec, navštívil mnoho měst v Bavořích, Francích, Duryňsku, Sasku, Míšni, Lužici a Slezsku, a přebýval od měsíce února r. 1453. ve Vratislavi, hlásaje všude slovo Boží a zaváděje církevní řád a kázeň. Z Vratislavě pokusil se znova, vyžádati si od Jiřího Poděbradského bezpečného průvodu do Prahy, a když nedostal odpovědi, odjel do Krakova, kde od Polského krále Kazimíra a od kardinála biskupa Krakovského Zbyňka přeslavně byl přijat. Tu kázal zbožným Polákům ve stoličném chrámě sv. Vojtěcha a přijal 130 mladých mužů do svého řádu, jimž potom zřízen v Krakově klášter. Z Krakova vrátil se Kapistrán r. 1454. do Vratislavě a učinil ještě jeden pokus, aby mohl do Prahy bezpečně jeti a kališníkům kázati. Avšak i tento pokus zůstal marným. Kapistrán nevzdával se ani potom naděje, že bude mu přece popřáno, dostředu země České cestovati, a odebral se proto z Vratislavě do Olomouce, zatím však byl náhle povolán k jinému nad míru důležitému úkolu.

Roku 1453. zmocnili se Turci pod strašlivým sultánem Mohamedem II. Cařihradu a učinili říši Řecké náhlý konec. Pád Cařihradu ohromil celý svět křesťanský strachem. Papež Mikuláš V. zval slavně všechna knížata křesťanská ku křižácké výpravě proti pohanům Turkům, avšak podnik ten nedařil se

pro nesvornost panovníků. Zatím svolal na týž účel císař Bedřich III. říšský sněm do Řezna. Tu sešlo se pouze několik knížat, a ti snesli se, že sejdou se na nový sněm ve Frankfurtě, kde prý stane se rozhodnutí, co podniknouti se má proti Turkům. Za tohoto prodlévání nesvorných a liknavých knížat říšských vyzval bystrozraký biskup Sienský Eneáš Sylvius, jenž poměry v říši z vlastní zkušenosti výborně znal, papežského plnomocníka Kapistrána, aby sám působil ku společné obraně proti Turkům. A ohnivý Kapistrán ujal se nadšeně tohoto úkolu, spěchal ihned na říšský sněm do Frankfurtu a snažil se shromážďená knížata vyburcovati z posavadní liknavosti a nadchnouti je ku svorné obraně proti hrozící záplavě Turků. Potom cestoval Německem a Polskem jakožto hlasatel kříže proti půlměsíci, rozplameňoval lid ohnivými řečmi, a odebral se do Uher, kde zatím nebezpečenství vzrůstalo, tak že stavové uherští posýlali do říše posly za posly, prosíce úpěnlivě o pomoc proti blížícímu se nebezpečení. Kapistrán byl v Uhrách uvítán jako posel s nebe, přijal na sněmu v Budíně z rukou papežského vyslance kardinála Karvalaja kříž, a byl slavně prohlášen jmenem papeže Kalixta III. za sběrače křížáckého vojska proti Turkům. Potom spěchal z místa na místo, hlásaje posvátnou válku kříže proti půlměsíci, a vzrušil v krátké době celé Uhry, tak že průběhem pěti měsíců sešlo se přes 60.000 bojovníků křesťanských. Jsa duší celého tohoto válečného podniku, posýlal na všechny strany listy a rychlé posly, pomáhal sdělati válečný plán, a udržoval mezi vůdci mír a svornost.

Vrchním vůdcem válečné výpravy byl náměstek mladého krále Ladislava v Uhrách a v Sedmihradech, statečný bohatýr Jan Huňad, rodem Rumun, jemuž po boku stál Kapistrán. Zatím blížil se sultán Mohamed II. s ohromným tureckým vojskem po souši i s mocným válečným loďstvem po Dunaji ku Bělehradu, přední stráží světa křesťanského, aby této pevnosti útokem dobyl. Křesťanské vojsko, jemuž veleli Huňad s mečem na pravém, a Kapistrán s křížem na levém křídle, přepadlo turecké loďstvo, zničilo je úplně a dostalo se po Dunaji do Bělehradu, kamo hojnou spíží dopravilo. Oba křesťanští vůdcové vyčkali potom příchodu křížáckého vojska, a Kapistrán, ač jsa již kmet sedmdesátiletý, učil narychlo nováčky vojenské kázni, chodil z tábora do pevnosti a z pevnosti do tábora, světil prapory, žehnal zbraním, napomínal, povzbuzoval a rozněcoval vojíny a udržoval mezi nimi pořádek. Turci hnali na

pevnost útokem, rozstříleli vnější hradby, drali se do podměstí a vztyčovali již na věžích jeho půlměsíce, tak že velitel uprchl po Dunaji, a sám vrchní vůdce Huňad jižjiž naděje pozbýval. Za strašných bojů těch jediný Kapistrán zůstal stálým a vytrval, přivedl nové čtyry vojáků, a třímaje v ruce kříž, zapřísahal je a povzbuzoval ku statečnosti. Když Turci posléze i na vnitřní hradby pevnosti zuřivě doráželi, vystoupil Kapistrán na nejvyšší místo, mával korouhví a provolával ustavičně válečné heslo „Ježíš.“ A křesťanští vojáci vidouce a slyšíce ho, zůstali na hradbách a metali na útočníky do příkopů vřelou smůlu a zahnali je ohněm. Turci couvali v divém reji do svého tábora za Sávou; Kapistrán hnál se se svými jónáky za nimi; strhla se prudká bitva; Turci byli nadobro poraženi i rozprášeni, 40.000 jich padlo a ostatní i s poraněným sultánem dali se na útěk, zůstavivše celé ležení svoje v rukou vítězů. Památná tato bitva udála se dne 22. července roku 1456. Bělehrad byl zachráněn a Uhry i celá ostatní křesťanská Evropa si oddychly, že zbaveny jsou krvelačných Turků. Slavné vítězství toto přičítali křesťané jednomyslně zásluhám a modlitbám sedmdesátiletého chudického řeholníka Kapistrána, a celá Evropa velebila jméno jeho.

Po tomto vítězství roznemohl se Jan Huňad morem. Kapistrán, ač sám vysílen, doprovodil tohoto křesťanského hrdinu a válečného přítele svého do Semlina, ošetřoval ho v nemoci, napomenul jej, aby světské věci svoje uspořádal a spásy duše své pamětliv byl, přisluhoval mu sv. svátostmi a dosloužil mu ku smrti dne 11. srpna. Hned potom zachvácen byl Kapistrán sám, nadlidským namáháním jsa zmořen, prudkou zimnicí. Nedbaje vysokého věku a choroby svojí, dal se dovésti do slavonského města Iloku, aby dodal zmužilosti křesťanskému vojsku, stojícímu tam na stráž proti Turkům. Zatím byly však dny jeho již sečteny. Byl donesen do františkánského kláštera v Iloku, jež sám byl založil, a tu připravoval se ku smrti. Do jizby jeho přicházeli a byli přinášeni nemocní, a svatý kmet uzdravoval je modlitbami svými. Sám mladý král Ladislav přijel z Vídně navštívit slavného kazatele a hrdinu a vyžádat si jeho požehnání. Přijav naposled sv. svátosti a vzýváje nejsvětější jméno Ježíš, zesnul světec v sobotu dne 23. října 1456. Nad smrtí jeho truchlilo celé křesťanstvo; ve všech městech, kde kázával, byly konány za něho slavné zádušní služby Boží, v Uhrách pak a v zemích jihoslovanských jal se ho lid ctíti a vzývati jakožto muže svatého

a putoval davem na hrob jeho. Svatost jeho osvědčil Bůh četnými divy, jež staly se přímluvou jeho, pokud ještě žil, i na hrobě jeho. Proto prohlásil jej papež Alexander VIII. r. 1694. za blahoslavence, a papež Benedikt XIII. r. 1724. za svatého. Od r. 1891. koná se dle nařízení papeže Lva XIII. památka sv. Jana Kapistrána v celé Církvi katolické každoročně dne 28. března.

Hlavní město Brno zvolilo si r. 1738. tohoto světce za svého zvláštního ochrance. Františkánský klášter v Dačicích na Moravě chová jakožto vzácné ostatky po sv. Janu Kapistránu jeho řeholní roucho, plášť a dílec žíněného pásu. Spisy jeho, z nichž jeden čelí proti Rokycanovi a kališníkům českým, vyšly v pěti svazcích tiskem.

Jakmile sv. Jan Kapistrán smutnou zkušeností se přesvědčil, jak nevěrným jest svět, jak nestálou je přízeň lidská a jak marným a klamným jest všeliké štěstí pozemské, pohrdl vším, co ho ku světu poutalo, a ucházel se o přízeň a přátelství nejvyššího vladaře nebes i země, Boha všemohoucího, a pečoval nadále jen o spásu svou i bližních svojich. A jednal moudře, neboť přízeň a přátelství Boží převyšuje neskonale přízeň a lásku smrtelných a nevděčných lidí. Přízně a lásky velikánů tohoto světa nabývá člověk těžko, a když jí došel, nebývá mu nic platna, ježto příznivci opouštějí ho a zapomínají všech služeb jeho, právě když on pomoci jejich nejvíce potřebuje. Naproti tomu můžeme přízně a lásky Boží snadno dojití, a když věrně Bohu sloužíme, netřeba jest nám se báti, že bychom ji ztratili aneb že by nás někdo o ni oloupiti mohl. Tomáš Kempenský píše: „Láska tvorů jest klamná a nestálá, láska Ježíšova však jest věrná a vytrvalá. Miluj tedy a měj přítelem toho, jenž tě neopustí, i když všickni od tebe odstoupí. Drž se v životě i ve smrti Ježíše Krista, odevzdávaje se tomu, jenž samojediný tobě pomůže, když všickni tě opustili.“

Dne 28. března koná se také památka sv. Sixta III. papeže, sv. Hesychie kněze v Jerusalémě, sv. Spea opata v Nursii, a j.

Dne 29. března.

1. Sv. Guntram, král Burgundský.

Nejdůležitějším národem, jež Prozřetelnost Božská po zániku Římské říše vyvolila ku šíření Církve katolické v západní a střední Evropě byli Frankové. První křesťanský král jejich Chlodvík I. z rodu Meroveovců, pokřtěný r. 496 od sv. Remigia v Remeši, založil mocný katolický stát, jenž stal se tvrzí Církve svaté, z níž víra Kristova i k sousedním pohanským národům se rozšířila. Pohříchu žili synové jeho v neshodě a bratrovražedných válkách. Z nich spojil sice Chlotar I. na nějaký čas opět celou říši v jedno, avšak po smrti jeho r. 561. rozdělili ji zase čtyři synové jeho Charibert, Guntram, Sigbert a Chlperich. Zavázali se sice přísahou při svatých ostatech, že budou žít po bratrsku ve shodě, avšak nedostáli přísaze svojí. Jediný Guntram činil výminku jsa vzorem moudrého, spravedlivého a bohabojného panovníka.

Guntram, narozený r. 525., žil za mládí svého dle špatného příkladu svých bratrů rozmařile, jakmile však v dospělém věku ku poznání svých chyb přišel, činil upřímné pokání a nastoupil dráhu ctnosti, od níž nikdy více již se neuchýlil. Čím hlouběji dříve padl, tím výše povznesl se potom milostí Boží a vlastním přičiněním. Hořká lítost pokleskův a hříchů mladosti provázela ho po čas života, jenž byl takřka jediným pásmem skutků šlechetných.

Po smrti otcově dostal Guntram v úděl Burgundsko se sídlem v městě Orleansu. Kdežto bratři jeho svářili se o některá města, snažíce se každý zvětšiti zemi svou, byl Guntram spokojen s tím, co mu odkázal otec, ba postoupil bratrům v dobrotě několik měst, aby raději zamezil sváry a nepřátelství, a když dva bratři jeho záhy zemřeli, ujal se synů jejich a nedal jim ublížiti. Když mu bylo žalováno, že zemřelý bratr Chlperich mnohým poddaným svým statky násilně odňal, rozkázal žaloby ty zevrubně vyšetřiti a vrátiti každému, což nespravedlivě mu vzato bylo. Byl vůbec mužem přísné spravedlnosti, nekřivdě nikomu, a netrpě, aby někomu bezpráví se dalo.

O náboženském smýšlení a upřímné kajicnosti jeho svědčí slova, jež promluvil, když jednou v nešťastné válce s Gothy byl poražen a skoro celé vojsko své ztratil. Zvolal: „Tímto neštěstím jsou vinni hříchové moji! Naše ruce nemají již více

té síly, jakou mívali předkové naši, poněvadž nejsme více tak ctnostní a svatí, jakými oni byli.“

Aby víra a nábožnost v lidu se šířila a utvrzovala, zakládal Guntram chrámy, kláštery, školy a domy křesťanského milosrdenství. Pokládaje náboženství za základ věčného i časného blaha lidu, pečoval všemožně o jeho rozkvět, přihlížel bedlivě, aby svátky náležitě svěceny byly, i aby poddaní službám Božím zbožně obcovali, sám jim dávaje v tom příklad. Ku biskupům a kněžím choval hlubokou úctu, rádval se s nimi v důležitých záležitostech, a uděloval na jich prosbu odsouzcům milost. Aby v říši jeho všeliké nepořádky staveny byly a bázeň Boží panovala, svolával církevní sněmy a vybízel na nich duchovenstvo i velmože ku bedlivému zachovávaní příkázání Božích i církevních. Soudcům zakázal křivě souditi, úplatky bráti a zločince, třeba urozené, bez trestů nechávati. Ku poddaným byl vlidný a dobrotivý, a pečoval jako otec o chudé, sirotky a pronásledované. Nepouštěl se nikdy svévolně ve zbytečné války, nýbrž pečoval, aby všeliké rozepře se sousedy vždycky mírně ukončeny byly.

Roku 591. rozšířil se z Lyonu po celém Burgundsku brozný mor. Také v Orleansu se vyskytl, z čehož nastal v městě velký strach, takže zámožní měšťané šmahem odtud prchali na venek. Guntram setrval však v městě, nařídil, aby chudým lidem na jeho útraty všecky potřeby se dávaly, pečoval osobně o nemocné, trval na modlitbách, a nařídil posty a kající průvody, jichž sám pokorně se účastnil, aby Bůh usmířen byl.

Dobrotivý a nábožný král zneprátelil si přísnou spravedlností svou některé velmože, kteří byli zvyklí, s lidem násilnický a nespravedlivě nakládati, ti pak odvážili se, najati úkladníka, jemuž uložili, aby Guntrama zákeřnický zavraždil. Když jednoho dne král v Chalonu přistupoval v chrám Páně ku svatému přijímání, přitočil se k němu najatý vrah, jakoby měl něco důležitého mu oznámiti. Avšak vražedná dýka, kterou zamýšlel spáchatí vraždu, vypadla mu na zem. Strůjcové tohoto úkladu byli vypátráni a dle zákona popraveni, najatému vrahu dal však král milost, poněvadž byl polapen v chrám Páně. Mnozí naléhali, aby úkladník tím přísněji potrestán byl, že zamýšlel spáchatí vraždu ve svatyni, avšak král tomu nedopustil z úcty k domu Božímu, a ježto tehdáž chrámové Páně požívali práva útočištného.

Panovav 32 let, zemřel Guntram r. 593. dne 28. března. Vrstevník a životopisec jeho sv. Řehoř, biskup Tourský, zů-

stavil nám zprávy, že Bůh tohoto vzorného křesťanského krále na hrobě jeho mnohými zázraky oslavil a tím jeho svatost osvědčil.

„Synu, zhřešil-li jsi, nepřidávej více, ale i za předešlé (hříchy) pros, aby byli odpuštěni tobě.“ (Sir. 21, 1.) Tak napomíná nás v Písmě sv. Duch Boží. Sv. Guntram poslechl tohoto napomenutí. Kálť se po celý život ze hříchů své mladosti, měl je ustavičně na mysli, a byl bedlivý a opatrný, aby nikdy již více do nich neklesal. Kéžbychom také my do starých hříchů svých nevraceli se více! Tomáš Kempenský dí, že kdybychom každý rok aspoň jednu nepravost ze srdce svého vyplnili, zajisté že bychom brzo dokonalejšími se stali. „Obrať se ku Pánu a zanechej hříchů svých, modli se před obličejem Páně, a umenši pohoršení. Navrať se ku Pánu a odvráť se od nespravedlnosti své, a velice měj v nenávisti ohavnost.“ (Sir. 17, 21--23.)

2. Sv. Eustas, opat.

O rychlý a všestranný rozvoj náboženského života v Burgundsku získaly si v šestém a sedmém století hlavní zásluhu četné kláštery. Největší požehnání šířila v té zemi řeholní družina sv. Kolumbana. Tento světec, rodem Irčan, působil nejprv mezi Alemany v krajině u Bodamského jezera, odkud povolán byl sv. Guntramem do Gallie, kde založil ve Vogesích klášter Luxovský (Luxeuil) a potom kláštery Anegraiský a Fontaineský, v nichž shromáždil asi 600 mnichů. Kolumban předepsal svým řeholníkům na základě řehole sv. Benedikta zvláštní přísná pravidla a povznesl tuto klášterní družinu na vysoký stupeň dokonalosti. Z učňův jeho proslavil se apoštolskou horlivostí sv. Eustas.

Eustas (Eustachius), narozený v druhé polovici šestého století ze šlechtické rodiny burgundské, vyrostl pod ochranou vychovatele svého, strýce biskupa Langresského, v jinocha vědychtivého, ctnostného a nábožného. Pověst o zářných ctnostech sv. Kolumbana přiměla ho, že vstoupil do jeho kláštera v Luxeuilu. Tu prospíval pod správou výtečného opata ve vědomostech a bázni Boží tou měrou, že byl za nedlouho od něho ustanoven správcem školy, kterou obezřele a požehnaně řídil.

Zatím upadl sv. Kolumban v nemilost u mladého krále Theodoricha. Tento panovník vedl život velice rozmařilý a dával svou chlipností obecné pohoršení. Neohrožený Kolumban vytýkal mu přísně nezřízený život jeho a hrozil mu vyloučením z Církve, nepolepší-li se. Za to byl Kolumban z Burgundska vypověděn a násilně vyveden. Irští jeho mniši byli nuceni odejít s ním; ostatní, rodem Burgundané, Gallové a Frankové, nechtějice milovaného opata prázdní býti, zamýšleli s ním také do vyhnanství se odebrati, byli však zadržáni a donuceni, ve svých klášteřích setrvat. Zarmoucení ztrátou výborného otce, zvolili za jeho nástupce v hodnosti opatské Eustasa.

Eustas kráčeje ve šlépějích sv. Kolumbana, spravoval řeholní družinu svoji netoliko slovy, nýbrž i stkvělým příkladem svým na cestě dokonalosti. Šetřil přísné kázně řeholní, byl ku všem dobrosrdečný a laskavý, mírný ku slabým, shovívavý ku chybučím, a rozhodný ku zatvrzelcům. O příchodu a cizinci byl nad míru pečlivý, k lidem chudým štědrý, ve službách Božích horlivý. Duše jeho byla tak útlá a něžná, že plakával nad hříchy, z nichž kající se mu vyznávali. Učňům svým kladl na srdce příklad starých poustevníkův a mnichů, kteří zapíráním sebe samých a umíráním tomuto světu do nebe se dostali, a napomínal je ku horlivé modlitbě, ku čistotě a smířlivosti.

Za nedlouho udály se ve třech říších franckých, Burgundě, Neustrii a Austrasii, veliké převraty. Rozmařilý král Theodorich povstal proti bratru Theodebertovi, odňal mu zemi jeho a dal ho zavraždit, zemřel však již r. 613. a synové jeho byli zabiti. Tu stal se samovládcem celé říše Francké král Chlotar II., jemuž ondy sv. Kolumban předpověděl velikou moc a slávu, které se dočká. Nastoupiv vládu vzpomněl si Chlotar tohoto proroctví a přál si, aby sv. Kolumban do země jeho se vrátil. Světec ten zdržoval se tehdáž v Italii, kde zakládal nový klášter v Bobbiu. Král vyslal k němu opata Eustasa a několik velmožů říšských, pozýváje ho uctivě, aby navrátil se do země, z níž nešlechtným Theodorichem vypuzen byl. Avšak Kolumban nevyhověl tomuto pozvání a poslal Chlotarovi pouze list, v němž prosil za ochranu svého řeholního štípení v Luxeuilu. A král vyslyšel žádost svatého opata, obdařil klášter Luxeuilský znamenitými statky, a podporoval Eustasa, tak že tento klášter potom znamenitě pro-

spíval a semenistěm horlivých misionářů netoliko pro okolí, nýbrž i pro cizí země se stal.

Utvrdiv takto klášter svůj, zatoužil horlivý opat Eustas po činnosti misionářské mezi pohany. I rozžehnal se s bratřími a odebral se do Bavor, kde v mnohých krajinách lidé seděli ještě ve stínu modloslužby a pověry. Tu působil asi dvě léta požehnaně, šíře světlo evangelia Kristova, zakládaje chrámy Páně, a uzdravuje z moci Boží nemocné. Vrátiv se r. 613. do Luxeuilu, vycházel potom z kláštera do šírého okolí, aby lid vyučoval a na cestu pokání uvedl. Následkem dlouholetých válek byli lidé v té krajině velice zdivočilí. Náboženský život mezi nimi poklesl, a nemravnost, podvody, krádeže, násilnictví, křivopřísežnictví i jiné zločiny rozšířily se žalostně. Svatý opat snažil se pokleslý ten lid napravit, a dočkal se té radosti, že se mu to podařilo. Lidé poslouchali mocná a dojemná kázání jeho jako posla nebeského, káli se upřímně a nastupovali nový život. Jméno opata Eustasa proslulo tím tak velice, že až z dalekých končin přicházeli k němu lidé všech stavů, aby ho poslouchali, ba i biskupové hledali u něho rady a poučení.

Eustas měl ze svých učňů mnohou radost, avšak i nejednu žalost. Jeden z mnichů jeho, Agrestius, bývalý písař krále Theodoricha, nabaživ se rozmařilým životem světa, vstoupil do kláštera, kde po čase ožil v něm světácký duch, jenž činil mu klášterní samotu nesnesitelným břemenem. I požádal opata o dovolení, aby mohl působiti v lidu jako misionář. Šel tedy a kázal, avšak slova jeho, nevycházejíce ze srdce posvěceného, minula se s účinkem. Rozmrzen vrátil se nespokojenec do kláštera a zapletl se do církevního sporu, jenž tou dobou mnohé biskupy v Italii a Gallii se Stolicí apoštolskou v Římě rozdvojoval. Domýšlivý mnich ten pokusil se i opata Eustasa do rozkolu strhnouti, a když se mu to nezdařilo, jal se proti němu bouřiti mnichy a podávati žaloby. Žaloby ty byly vyšetřovány na církevním sněmu v Maskoně r. 623. Eustas zavítal sám mezi shromážděné biskupy a vyvrátil všecko nařknutí opovážlivého Agrestia tak jadrně, že mu dáno bylo stkvělé dostiučinění a žalobníku přísně uloženo, aby byl poslušen a v pokoji žil. Eustas odpustil nepříteli svému a podal mu ochotně ruku ku smíření. Za nedlouho zemřel Agrestius náhlou smrtí, a Eustas vykořenil nasety jím koukol nesvornosti a neposlušnosti v řeholní družině své nadobro.

Řehole sv. Kolumbana, zvelebená horlivou snahou opata

Eustasa, nabyla časem takové vážnosti, že zavedena byla do všech klášterů ve Francii.

Sv. Eustas dokonal požehnaný život svůj r. 625. v Luxeuilu, kdež i pohřben byl. Nyní odpočívají ostatky jeho ve Wargevilu v biskupství Metském v Lotarinsku.

Sv. Eustasovi bylo snášeti od Agrestia nevinně pomluvu a osočování. Tomu neujde žádný sebe dokonalejší křesťan. Všude vyskytují se závistiví klevetníci, jimž jest rozkoší, mohou-li jizlivými jazyky przniti čest a dobré jméno svých bližních. V duchovním životě utvrzený křesťan ozbrojuje se proti takovým pomluvačům, utrhačům a sočitelům trpělivostí a tichostí, nedbá řečí jejich, jde klidně svou cestou dále, a spoléhá na Boha, jemuž soud ponechává. Tomáš Kempenský dí: „Synu, nermuť se, jestliže lidé zle smýšlejí o tobě a mluví, čeho nerad slýcháš. Raději smýšlej hůře o sobě a měj se za slabšího nad jiné. Žiješ-li dle ducha, nebudeš mnoho vážit slova prchavá. Velikáť jest to moudrost, abysi v čas zlý mlčel, srdcem k Bohu se obrátil a pro lidské posuzování se nerozčiloval. Nehledej pokoje svého v lidských ústech, neboť ať činy tvé dobře či zle se vykládají, nejsi proto jiným člověkem. Kde jest pravý pokoj a pravá sláva? Zdaliž ne v Bohu? A kdo lidem zalíbí se nežádá a nepřízně jejich se neleká, bude požívati hojného pokoje. Neboť z nezřízené lásky a z marné bázně pochází všeliký nepokoj srdce a roztržitost mysli.“ (Kn. III. Hlava 28) „Kdo jest, ještoby vám uškodil, budete-li následovníci dobrého? Ale i trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste. Strachu pak jejich nebojte se, aniž se kormuťte, ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.“ (I. Petr. 3, 13--15.)

Dne 29. března koná se také památka svatých bratří Jonáše a Barachisia, mučedníků v Persii, sv. Bertholda, zakladatele řádu Karmelitů, sv. Viléma, biskupa Poitierského, a j.

Dne 30. března.

I. Sv. Achác, biskup.

V čas pokoje, jehož Církev Kristova za některých mírných císařů Římských požívala, přidávali se k ní mnozi lidé pouze zevnitřně, nestarajíce se o svůj vnitřní náboženský a mravní obrod. Tím však rozmáhala se právě v dobách míru ve společnosti křesťanské záhubná vlažnost a lhostejnost. Kdykoli však nastalo nové pronásledování věřících, bývalo ono očistným ohněm, jenž všecky plévy spálil a humno Církve svaté ode vetřelcův a nepovolancův očistil.

Ve třetím století těšila se Církev za nějaký čas pokoje, až zase císař Decius (249—251) začal ji krutě pronásledovati. Decius nenáviděl všeho, co bylo cizí a neřímské. A ježto i náboženství Kristovo pokládal za cizí a státu nebezpečné, umínil si je z kořen vyvrátiti. Proto obnovil staré, téměř již zapomenuté trestní zákony proti křesťanům, aby byli všemi prostředky donucováni ku státnímu náboženství římskému, aby chrámové jejich byli pobořeni, aby biskupové byli povražděni a rovněž všickni věřící, kteří zdráhají se modlám obětovati, aby mučení a na smrt odsouzeni byli. Zákony ty byly velmi přísně prováděny, tak že celá říše byla proměněna v krvavé bojiště a hrozně zpustošena. Nebyloť veřejné cesty, ani silnice, ani ulice v městech, kudy by křesťané ve dne i v noci byli mohli bezpečně choditi, neboť všude ozývaly se pokřiky: Kdožkoli z křesťanů zdráhá se tupiti Krista a obětovati bohům, ať jest polapen a umučen! Za těchto hrozných časů měla Církev katolická sice dosti nehodných odpadlíků, honosila se však také velikým množstvím statečných vyznavačů, kteří pro Ježíše Krista ochotně a radostně muka a smrt podstupovali.

V městysi Antiochii v Asii (neznámo, v kterém krajišti) žil za té doby nábožný biskup Achác (Acacius). Byl pevným sloupem, štítem a útěchou stáde svého, jež k němu jako k otci lnulo. Věřící shromažďovali se kolem něho, aby naslouchali slovům pravdy z úst jeho a přijímali z rukou jeho svaté svátosti. Nazývali ho „dobrým andělem“ a „blahověstitelem“, milovali ho upřímně a vytrvali i v nejkrutějším pronásledování věrně ve víře svaté. Jen bludaři Marcionité neváhali dle rozkazů císařských obětovati modlám, pravověrní křesťané v Antiochii nedali se však od Krista Ježíše nikterak odloučiti. Když císařský náměstek a vladař té krajiny Marcian uslyšel, že

biskup Achác jest útočištěm a štítem křesťanů v městě i v celé zemi, dal si ho dne 29. března roku 251. předvolati a řekl mu: „Poněvadž žiješ pod zákony římskými, máš také milovati a ctíti knížata, naše ochránce.“ Achác odpověděl: „Kdož pak mnedle ze všech poddaných říše má větší úctu ku císaři, nežli křesťané? A kdo miluje ho více než my? Modlímeť se neustále k Bohu za něho, aby dlouho byl živ, spravedlivě panoval, a v pokoji říši svou spravoval.“ „Toť ovšem jest chvalitebno,“ vece vladař, a doložil: „Aby však císař oddanost tvou lépe poznal, pojď a obětuj mu s námi.“ Biskup odvětil: „Modlím se za blaho císařovo ku velikému, pravému Bohu, císaři však obětovati nemohu a nesmím. Kdož by prokazoval pouhému člověku poctu, která jen Bohu přísluší!“ Vladař otázal se dále: „Kterému to Bohu klaníš se?“ Achác odpověděl: „Kéžbysi poznal Boha našeho! Onť jest Bůh Abrahamův, Isakov a Jakubův.“ Marcian dí: „Jsou ti také bohové?“ Achac na to: „Nikoli; to nejsou bozi, jsouť to lidé, k nimž Bůh náš mluvil. Jemu samému máme se klaněti a jeho samého se báti a milovati. Onť jest nejvyšší bytost, Hospodin, jenž nad cheruby a sérafy trůní.“ Vladař mluvil dále: „Kdo jest ten seraf?“ Achac odpověděl: „Služebník Hospodinův, jenž u trůnu jeho stojí.“

Pohanský náměstek nemoha pochopiti slova tato, myslil, že Achác vypravuje pohádky z nějakého pohanského bájesloví a vyzval ho, aby zanechal bytostí neviditelných a raději přiznal se k bohům viditelným. I jmenoval mu Apolla, jenž prý chrání od moru a hladu a osvěcuje i řídí celý svět. Tu řekl Achác: „Jakže! Obětovati a klaněti se mám Apollovi, o němž díte, že zahořel šílenou láskou ku děvě Dafně, za níž pobíhal a od níž klamán byl? Ten přece nemohl býti bohem, vždyť neznal budoucnosti, nevěděl, co s ním se stane, a dal se obezřít od děvčete! Dal se zaslepiti ohavnou vášní proti Narcisovi a rozrazil mu kamenem hlavu. Vyučil se s Neptunem řemeslu zednickému, stavěl za mzdu zdi Trojské, a byl odsouzen, aby Admetovi konal služby pasáka.“ Vladař řekl: „Tak pomlouváte vy křesťané bohy naše ustavičně; avšak dosti již, a nyní poroučím tobě: Buď obětuj, sice zemřeš!“ Statečný biskup vece na to: „Tak jednají loupežníci! Polapivše v ouvozu neb rokli pcectného, žádají buď peněz, buď života jeho. Já však nelekám se ničeho. Zákony stíhají zbojníky, vrahy a cizoložníky; kdybych byl takovými zločiny se provinil, stalo by se mi po právu, poněvadž ale ničeho podobného

jsem se nedopustil, neodsuzuje mne zákon, nýbrž tvoje ne-spravedlnost.“ Marcian pravil: „Nemám nařizen, abych tě soudil, nýbrž abych tě k obětování donutil, a neposlechněš-li, abych s tebou naložil, jak zasluhuješ.“ Achác na to: „A já mám rozkaz, abych Boha svého nezapíral. Myslíš-li, že jest povinností tvou, poslouchati člověka smrtelného, čím více musím já poslušen býti všemohoucího a věčného Boha, jenž pravil: Kdožkoli mne zapře před lidmi, zapřímť i já jej před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.“ Vladař vece: „Což pak má Bůh syna?“ Achác na to: „Ovšem že má.“ „A kdo jest ten Syn Boží?“ otázal se Marcian. Biskup řekl: „Slovo pravdy a milosti.“ I vykládal vladaři, že Ježíš Kristus nebyl způsobem lidským a přirozeným zplozen, a že nám nelze poznati dokonale neviditelnou bytost Boží, že však známe vlastnosti a dokonalosti svrchovaného Boha Hospodina, abychom ho vyznávali a jemu se klaněli.

Marcian dokončiv tuto rozmluvu s Achácem, domlouval mu znova, aby za příkladem bludařův obětoval a podřízený lid svůj ku poslušnosti přiměl. Biskup odpověděl: „Věřící neposlouchají mne, nýbrž zákonů Božích. Poslouchají slova má, když pravdu Boží jim hlásám, pohrdli by mnou však, kdybych jim lež a hřích zvěstoval.“ Vladař rozkázal potom biskupovi, aby mu udal jména svých podřízených křesťanů. Achác řekl mu na to, že jména jejich jsou zapsána v knize Boží na nebesích. Marcian tázal se ještě jednou po jménech křesťanů, jež za čaroděje prohlásil, avšak statečný biskup řekl mu, že křesťané mají čarodějství v největší nenávisti, a doložil: „Jméno moje i jména spoluvěznů mých znáš dobře, čiň tedy s námi, co ti libo. Nepřemůžeš ani mne jediného, tím méně překonáš všechny křesťany. Biskupa můžeš usmrtiti, Církev jeho však nezničíš!“

Marcian dal neohroženého biskupa opět do žaláře odvésti a ostříhati, dokud by nepřišel rozsudek císařův, co s ním státi se má. A podivno! Císař Decius čta obšírnou zprávu o výsledku svatého biskupa, našel v jeho pádných a rozhodných odpovědích takové zalíbení, že jsa v dobré míře, usmál se a nařídil, aby Achác propuštěn byl na svobodu.

Dalších vědomostí o sv. Achácu nemáme. Možno však za to míti, že i nadále setrval v horlivém vyznávání víry svaté, a v pokoji smrti přirozenou zesnul. Východní křesťané, Řekové, Syrové a Koptové slaví památku jeho dne 31. března,

Sv. Achác náleží do sboru „čtrnácti svatých Pomocníků“ jakožto přímluvce náš u Boha v pokušeních proti víře svaté.

Svatý biskup Achác vyznal na soudu, že s věřícími svými horlivě modlívá se za císaře, ačkoli císař ten byl pohan a ukrutný Církve Kristovy nepřítel. Křesťanská láska ukládá nám, abychom, seč jen můžeme, prokazovali svým bližním, přátelům i nepřátelům, skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Ovšem není každému z nás možno, konati všechny skutky tyto, avšak jedním skutkem milosrdenství může bližním svým sloužiti a prospívati každý křesťan. Skutkem tím jest modlitba. Nelze-li nám tedy bližním pomáhati jinak, tedy aspoň modleme se za ně. Ku modlitbě té vybízí nás zřejmě sv. Pavel, an dí: „Prosím pak přede vším, aby činěny byly prosby, modlitby, žádosti, díky činění za všechny lidi, za krále, i za všechny, kteříž jsou ve vysokých úřadech postaveni, abychom pokojný a tichý život vedli, ve vši pobožnosti a čistotě.“ (I. Tim. 2, 1. 2.). Tak modlili se věřící v Jerusalemě za Petra, když držán byl v žaláři. (Skut. ap. 12, 5.) Tak modlil se umírající Spasitel za svoje zatvrzelé nepřátele. (Luk. 23, 34.). Tak i jáhen Štěpán modlil se za svoje vrahy. (Skut. ap. 7, 59.) Podobně napomíná nás sv. Jakub apoštol: „Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli, mnohoť zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná.“ (Jak. 5, 16.)

2. Sv. Kvirin, mučedník.

Podivuhodna byla nadpřirozená moc svaté víry, za niž mučedníci Kristovi rádi trpěli a umírali. Vysocí hodnostáři státní, vojenští důstojníci, žalárnici, žoldnéři i kati, jimž uloženo bylo, křesťany jímati, v žalářích ostržhati, ku modlářství sváděti, mučiti, na popraviště voditi a vraždit, stávali se sami náhle vyznavači pronásledovaného učení Kristova!

Za císaře Hadriana (117—138) byl horlivý křesťan Hermes, městský vladař v Římě, polapen, uvězněn a doзору tribuna Kvirina svěřen. Dle rozkazu vešel Kvirin ku Hermovi do vězení, aby ho odvrátil od Krista a přiměl ku modlářství. Dav se s ním do rozmluvy, měl mu za zlé, že odřiká se raději své důstojnosti, nežli víry křesťanské, a že vydává život svůj v nebezpečí. Posléze doložil, že nelze pochopiti, jak muž tak urozený a moudrý věří s křesťany v život po smrti.

Hermes odpověděl vážně: „Nepohrdám důstojností svou

světskou, avšak vážím si více důstojnosti, kteráž čeká mne po smrti. Milerád umru za Krista, an vím, že za tento život časný dá mně život věčný. I já jsem se druhdy posmíval věčnosti, až papež Alexander otevřel mně oči a osvětlil duši mou světlem Kristovým.“ Tu jal se Kvirin spílati svatému papeži Alexandru zatím již zemřelému, a přemlouvati Hermesa, aby odřekl se křesťanství a uvázal se opět ve výnosný úřad svůj. Avšak statečný vyznavač Kristův stál pevně na svém, a hájil víry křesťanské tak přesvědčivě a výmluvně, že sám Kvirin začal se ku křesťanství kloniti. A co takto bylo šťastně začato, dovršila milost Boží zázračným uzdravením Balbiny, dcery Kvirinovy, tak že tento neváhal přijati s celým domem svým křest svatý. Také všickni vězňové dozoru jeho odkázání uvěřili, byli pokřtěni, a od něho potom na svobodu propuštěni.

Když o tom uslyšel císař Hadrian, povolal k sobě Kvirina, vytýkal mu nevděk a zrádu, a vyzval ho, aby pohrdl křesťanstvím a vrátil se zase ku modlářství. Kvirin vyznal však i před císařem Krista Ježíše a vylíčil mu, jak stal se křesťanem, a jak vězně svoje na víru obrácené propustil v bílém křestném rouše ze žaláře. O sobě doložil, že od víry své neodstoupí, aby tedy císař učinil s ním, jak se mu zalíbí.

Obrácený Kvirin byl odsouzen ku hrozným mukám. Za to, že před císařem neohroženě hlásal Ježíše Krista, byl mu nejprv na skřipci jazyk vyříznut, potom usekali mu katané ruce i nohy, a posléze stali mu hlavu. Křesťané pochovali uctivě tělo jeho na pohřebišti sv. Pretexta u silnice Appiovy, což stalo se roku 130.

Po Kvirinovi byli mučeni a usmrceni dcera jeho Balbina, sestra Theodora, a vladař Hermes. Když Balbina pohnána byla na soud a vyzvána, aby Krista Ježíše zapřela, hájila statečně víry své, doličovala pošetlost modlářských bájek o lichých bozích římských, a hrozila soudci svému přísným soudem Božím na věčnosti. Svatá panna osvědčovala takovou moudrost, že i soudce tomu se podivil a jí se otázal, kde tomu všemu se naučila. Na to řekla Balbina, že skrze ústa její mluví Syn Boží Ježíš Kristus a Duch sv., jakož pravil Spasitel: „Budete před vladaře i před krále voděni pro mne na svědectví jim a národům. Když pak vás vydají, nepřemýšlejte, kterak aneb co byste mluvili; dánoť vám bude v tu hodinu, co byste mluvili, nebo nejste vy to, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.“ (Mat. 10, 18—20.) Potom byla Balbina mučena a usmrcena, aby prý výmluvným jazykem

svým jiných lidí nesváděla. Po ní podstoupila mučednickou smrt sestra Hermesova, Theodora. Památka sv. Balbiny slaví se dne 31. března, památka sv. Theodory světí se dne 1. dubna.

Ostatky sv. mučedníka Kvirina byly v VIII. století přeneseny z Říma do nově založeného kláštera v Tegernsee v Horních Bavořích.

Kvirin měl uloženo, aby Hermesa odvrátil od Krista Pána, zatím pak byl horlivým jeho přičiněním z Boží milosti obrácen na víru křesťanskou. Jaké to krásné a záslužné dílo, když podařilo se nám s pomocí Boží, uvést chybujiícího bratra na cestu spasení! Pravil li Spasitel: „Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází,“ jakou odměnu dá těm, kdož svým příkladem a slovem někoho napravili a pro nebe získali! „Jedenkaždý z vás zalibuj se bližnímu svému k dobrému, ku vzdělání.“ (Řím. 15, 2.) Snažme se tudíž napravovati obzvláště ty politování hodné bližní svoje, kteříž hřeší proti víře svaté, buď že v ní bloudí, buď že v ní jsou lhostejní, buď že ji docela ztratili. Nedávejme se odstrašovati ani odporem, ani posměchem jejich, vždyť i sv. Hermes posmíval se druhdy pravdám náboženství křesťanského, a sv. Kvirin, jsa ještě pohanem, spílal sv. papeži Alexandrovi, až časem vášně jejich se utišily, a milost Boží rozum jejich světlem pravdy osvítila. Tak podnes mnohý bludař, náboženský lhostejník, nevěrec a rouhač bývá příkladem a domluvou svých věřících bližních za pomoci Boží časem na cestu samospasitelné víry uveden. Buďmež přesvědčení, že ani jediný náš dobrý příklad, ani jediné spasitelné slovo, jež ku nápravě takových lidí mluvíme, nepříjde na zmar. Zasévejme tudíž símě dobré i do srdcí zatvrzelých, doufajíce, že Bůh obměkčí a zúrodní je, aby konečně símě to v nich se ujalo.

Dne 30. března koná se ještě památka sv. Jana příjímím Klimaka, opata Sinajského, sv. Regula, biskupa Arelatského, sv. Pastora, biskupa Orleanského, sv. Zozima, biskupa, a j.

Dne 31. března.

I. Sv. Kvido, opat.

Ve starožitném městě Špýru v Rýnské Falci požívá veliké úcty svatý opat Kvido, jehož ostatky v tamním hlavním chrámu uloženy jsou.

Kvido, nejstarší syn vzácné šlechtické rodiny, otce Alberta a matky Marocie, narodil se v druhé polovici desátého století na zámku Casemaru opodál Ravenney v Italii. Jsa dědic slavného jména i velikého bohatství, byl pečlivě vychován a vynikal nevšedními schopnostmi, avšak záhy stal se marnivým rozmařilem a honil se za rozkošemi, tak že se zdálo, že na široké cestě světáckého života zahyne. Pojednou dotkla se ho milost Boží, otevřela mu oči, že poznal marnost a porušitelnost všech statků i požitků vezdejších, a roznítla v srdci jeho žádost, aby odvrhl okovy tohoto světa a věnoval všechny síly svoje Bohu. Ve svědomí jeho ozval se hlas Boží, volající ho ku pokání, on pak uposlechl tohoto hlasu a jal se rozvažovati, jakým způsobem mohl by nejlépe ku cti i slávě Boží a ku spasení svých bližních život svůj uspořádati. Právě an o tom přemítal, navrhl mu otec, aby si vyhlédl nevěstu a vstoupil do stavu manželského. Kvido odpověděl: „O ruku mou ucházejí se dvě nevěsty; jedna vysoce urozená, ctnostná a sličná, ale chudá, druhá pak nad míru bohatá, rodu nízkého, ale lehkovážná.“ Otec odvětil: „Zvol si nevěstu sličnou a chudou.“ A Kvido odložil drahocenný oděv šlechtický a oblékl se v roucho prostičké, rozdal dědictví svoje a jal se žíti v dobrovolné chudobě, zřekl se všeho styku se světem a trval o samotě na modlitbách a zbožných rozjímáních. Neočekávaná tato změna překvapila otce jeho a rozmrzela ho. Kvido obávaje se, aby ho příbuzní od nastoupené cesty neodvrátili a v úmyslu jeho nezviklali, odešel proto v poutnickém obleku tajně do Říma a dal se tam posvětit na kněze. Odtud nastoupil cestu do Jerusalema, aby ve Svaté zemi poustevničil. Na cestě byl však ve snách napomenut, aby vrátil se do vlasti a tam Bohu sloužil. I uposlechl tohoto pokynu, přišel do otčiny a přidružil se nedaleko města Ravenney nábožnému poustevníku Martinovi, u něhož po tři roky zaučoval se životu mnišskému. Potom vstoupil na radu Martinovu do benediktinského kláštera Pomposského, a vynikal pokorou, trpělivostí, láskou a

nábožností tak, že po několika letech zvolen byl od mnichů za opata.

Opat Kvido spravoval plných osmačtyřicet let svůj klášter velmi požehnaně, dáváje bratřím svým dokonalý příklad svatého života. Aby mnichové netoliko řeholní kázní, nýbrž i učeností prospívali, povolal do kláštera slovuťného Petra Damiani a ustanovil ho učitelem mladých řeholníkův a kazatelem slova Božího. Petr Damiani působil v tomto úřadě po dvě léta a způsobil, že do kláštera Pomposského valné množství spásyčtivých mužův a jinochů se přihlásilo, tak že prostory klášterní nestačily více, a opat Kvido nucen byl, pro svou řeholní družinu založiti ještě jeden klášter. Kvido dočekal se té radosti, že i vlastní otec jeho Albert a mladší bratr Gerard do kláštera jeho vstoupili a mnichy se stali.

Kvido šetřil velmi bedlivě a přísně všech řeholních předpisů a naléhal, aby i všickni duchovní bratří jeho svědomitě povinnosti svoje vykonávali. Jsa milovník pořádku, rozvrhl si veškeren čas dle jistého řádu. Určitou hodinu věnoval modlitbě, jinou rozjímání, jinou službám Božím; v ustanovený čas přesně vstával a zasedal ku stolu, a každodenně věnoval rovněž určitou dobu světským záležitostem řádu svého. Od pořádku toho neustupoval nikdy, a zejména neuchyloval se nikdy od stanoveného řádu, dle něhož v klášteře konaly se modlitby a služby Boží. Poněvadž klášter štědrostí mnohých příznivců časem značně zbohatl a obava byla, aby mniši nezhrdli a v přísné řeholní kázní nepopustili, zavedl Kvido v řádu svém přísný půst, tak že s bratřími jen třikráte do téhodne požíval strojených pokrmů; v ostatních dnech postili se mniši dílem úplně, dílem spokojovali se ovocem a zeleninami.

Horle pro čest i slávu Boží a pro čistotu mravů svých svěřenců, svítil jim Kvido jasným světlem vlastního příkladu svého.

Sestárnuv, odebral se Kvido na poušť opodál kláštera, aby o samotě připravoval se ku smrti. Avšak nepobyl tam dlouho. Téhož roku 1046. ubíral se císař Jindřich III. do Říma ku korunovaci. Cestou uslyšel o svatém opatu Pomposském a pozval ho k sobě, aby se poradil s ním o důležitých záležitostech. Kvido, uvyklý tichému a prostému životu klášternímu, podvolil se nerad tomuto pozvání. Předvídaje brzkou smrt svou, rozžehnal se s bratřími, a vydal se na cestu za císařem. Odpočinuv si v městě Parmě, ubíral se dále a přišel do Burgu, tu pak roznemohl se smrtelně a třetího dne dokonal pozemský

život svůj r. 1046. Bratří zarmoucení ztrátou milovaného opata, zamýšleli tělo jeho převezt do Pomposy, když však přijeli s ním do Parmy, oslavil Bůh zesnulého zázračným uzdravením slepého člověka, jenž jméno jeho vzýval, pročež zdráhali se měšťané Parmští tělo to vydati, a uložili je ve svém hlavním chrámě. Tu byl v Pánu zesnulý opat Kvido oslaven i jinými divy, jež na jeho přímluvu se staly. Když císař Jindřich III. z Říma se vracel a o divech těchto uslyšel, rozkázal, aby tělesné ostatky svatého opata Pomposského převezeny byly do Špýru.

Sv. Kvido ustanovil si přesný pořádek denní, dle něhož zejména určitý čas věnoval modlitbě, nábožnému rozjímání a službám Božím. Již sv. Pavel napomíná, aby „dalo se všechno slušně a podle řádu“ (I. Kor. 14, 40.). Křesťan, jemuž záleží na tom, aby všechny povinnosti svoje svědomitě a řádně vykonával, šetří určitého pořádku ve všelikém jednání svém a vyměřuje si především čas, kdy každodenně se modlí a kdy na služby Boží chodí. Od tohoto pořádku neuchyluje se nikdy, leč by důležitá příčina aneb nevyhnutelná potřeba kázala. Takovým způsobem může i ten, jemuž povolání jeho ukládá velmi mnohá obtížná a různá zaměstnání, vyhovovati všem svým povinnostem, jelikož neztrácí zbytečně času. Dům, kde není takového pořádku, kde každý vstává a uléhá každodenně, kdy se mu zachce, jednou příliš záhy a jindy pozdě; kde jednoho dne překotně se pracuje a druhého dne zbytečně se lenoší; kde někdy, podle okamžité nálady, lidé se modlí, jindy však modlití se zapominají, slovem dům takový, kde nešetří se rozumného pořádku, podobá se žaláři zavrženců, o němž dí Písmo sv., že tam není žádný řád, ale že tam přebývá věčná hrůza. (Job. 10, 22.).

Smutno jest, že mnozí katolíci velmi přesně šetří hodiny, kdy k jídlu zasedají, kdy do práce se dávají a zábavě hoví, avšak zapominají, stanoviti si čas každodenní modlitby. Proto zanedbávají nezřídka modlitby docela. Sv. Jan Zlatoústý píše: „Po celý den zanášíš se věcmi týkajícími se těla tvého, proč tedy nevěnuješ určitou hodinu také záležitostem duše své? Celé měsíce a celá léta obětujeme pozemskému životu svému, nuže věnujme i spáse svojí aspoň několik dní. Drahně času prožili jsme sobě, žijme tedy i nějaký čas Bohu.“

2. Sv. Benjamin, mučedník.

Do Persie dostalo se náboženství Kristovo hned v době apoštolské. Dle podání hlásali v krajinách Parthů a Peršanů evangelium apoštolové Páně Šimon a Juda, a prvním biskupem v hlavním městě Seleucii-Ktesifontě byl Mares, jeden ze 72 učedníků Kristových. Avšak od toho času, co v říši Římské opanovalo křesťanství, byli vyznavači jeho v Persii od pohan-ských kněží podezírání, že jsou nebezpeční spojenci Římanů, že jsou s nimi tajně srozuměni, a zamýšlejí jim říši Perskou zraditi. Odtud rozšířila se proti křesťanům v Persii nenávisť pohanského lidu, a král Sapor II. (309—381) zahájil proti nim vyhlazovací válku, an rozkázal biskupy a kněze povražditi, věřící k odpadlictví donucovati, chrámy jejich pobořiti a posvátné nádoby i ostatní klenoty kostelní pro královskou pokladnu zabrati. Veliký počet biskupův i kněží, a tisícové věrných katolíků v Persii dokonali tehdaž na mučidlech a pod meči katanů. Udává se, že za krále Sapora II. zemřelo v Persii smrtí mučednickou 16.000 křesťanů známých dle jména; počet ostatních mučedníků nelze ani udati. Mezi těmito statečnými vyznavači víry Kristovy proslavili se zvláště sv. arcibiskup Simeon, sestra jeho sv. panna Tarbula, nástupce jeho sv. Sadoth, a svatí bratři Jonaš a Barachjesus (Barachisius) s tovaryši svými, jejichž památka koná se dne 29. března.

Časem vyzuřili se nepřátelé křesťanův, a pronásledování Církve svaté v Persii ocháblo. Za krále Isdegarda (400—420) nadešel věřícím v Persii mír. Císař Arkadius poslal k němu v záležitostech státních důvěrníka svého Maruthu, biskupa z Mesopotamie, ten pak svým chováním, jakož i tím, že ho z nemoci vyléčil, získal si jeho důvěru a způsobil, že král naklonil se křesťanům a dal jim úplnou svobodu náboženskou. Z toho horšili se však modloslužební kněží, magové, a vymysleli si na oklamání krále a odvrácení jeho od křesťanů lešť, jako někdy za krále Cyra, kněží Bélovi v Babyloně proti Danielovi. Ukryliť v chrámě, kde chovali posvátný oheň, pod podlahou najatého podvodníka, ten pak, když král do chrámu vstoupil, aby klaněl se ohni, volal, že král obcuje s křesťanským knězem, poskvrnil se, a nesmí blížit se ku svatému ohni. Avšak biskup Maruthas odkryl tento podvod, a král poznav, odkud onen hlas k němu se ozval, dal podvodné magy odpraviti a naklonil se křesťanům ještě více, tak že jim dovolil

stavěti chrámy a víru Kristovu veřejně a svobodně vyznávat i šířiti.

Pohříchu byl tento nadějný rozkvět Církve v Persii zmařen nepředloženým skutkem nevčasné horlivosti. Abdas, biskup v městě Susách, muž svatého života, horle proti pohanské modloslužbě, dal spáliti a zbořiti chrám, v němž chován a ctěn byl oheň modle Ormuzdovi zasvěcený. Horlivý biskup neuvážil hrozných následků tohoto skutku, jež přece mohl předvídati. Magové vzbouřili lid a stěžovali si u krále, že jim zničena byla přední svatyně jejich, král pak, chtěje utišiti bouři, rozkázal biskupu Abdovi, aby svým nákladem znova vystavěl zbořený chrám, jinak že zničeny budou všecky chrámy křesťanské v říši. Abdas byl tímto rozkazem uveden do velkých rozpaků. Vědělť, že neposlechne-li, pohněvá mocného krále a zavdá příčinu ku krvavému pronásledování křesťanů, domníval se však, že kdyby znova vystavěl pobořený chrám pohanský, zapřel by tím víru svou. Nábožný biskup měl ovšem raději znovu zříditi budovu, kterou bezprávně zbořiti dal, aby takto zamezil zničení všech chrámů křesťanských a nové vraždění věřících v Persii. Vystavěním onoho chrámu nebyl by Abdas víru svou nikterak zradil a zapřel, nemaje zodpovědnost, že by se této budovy zneužívalo ku modloslužbě. Avšak Abdas neuposlechl z přílišné úzkostlivosti krále, a co z toho se dalo předvídati, nadešlo: křesťanské chrámy byly všude páleny a bořeny, a v celé říši rozzuřilo se kruté pronásledování vyznavačů Kristových, v němž sám Abdas umučen byl.

Za syna a nástupce Isdegardova, krále Bahrama V. (420—438) trvalo vraždění křesťanů v Persii dále. Zuřiví magové obcházeli zemi slídíce po křesťanech a nutíce je k odpadnutí od víry, ti pak, kdož zdráhali se odpadnouti od víry, byli pilou rozřezáváni, jiným byla kůže s těla stahována, a jiní umírali jiným způsobem. Také jáhen Benjamin byl polapen a ku králi přiveden. Tu hájil víry v Ježíše Krista tak neohroženě a výmluvně, že rozhněvaný panovník rozkázal, vsaditi ho do žaláře, kde ani světla ani vzduchu nebylo. V tomto vězení strádal Benjamin dva roky. Zatím uprchlo mnoho křesťanů perských před pronásledovateli do říše Římské. Král Bahram uslyšev o tom, požádal císaře Theodosia II. o vydání těchto uprchlíků, a když císař žádost tuto zamítl, nastala mezi oběma říšema válka, která po dvou letech skončila r. 422. porážkou Peršanů. Potom vypravil císař do Persie svého vyslance, jenž pohnul

krále Bahrama k tomu, aby zastavil ve své říši další pronásledování křesťanů. Když vyslanec ten se dověděl o uvězněném Benjaminovi, naléhal na jeho propuštění.

Král vyhověl této žádosti s tou podmínkou, aby Benjamin nikdy více před magy, dvořany a velmoži nemluvil o Kristu a jeho učení. Vyslanec přistoupil o své ujmě na tuto podmínku a vstoupil do žaláře, aby odtamtud Benjamina vyvedl. Avšak horlivý jáhen řekl mu, že za této podmínky nepřijímá nabízenou svobodu, poněvadž nemůže o Bohu a Kristu Pánu mlčeti, a jakožto služebník slova Božího nesmí stavěti světlo své víry pod kbelec a zakopati hřivnu, kterou svěřil mu Bůh. Znalť Benjamin dobře slova Páně: „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje, rozptyluje,“ a proto prohlásil, že raději i nadál bude snášeti žalář a okovy pro Ježíše Krista. Než, na rozkaz králův byl donucen, že žaláře odejíti. Dosáhnuv takto svobody, hlásal velmožům i lidu v městě i na venkově neohroženě slovo Boží po celý rok, nic nedbaje podmínky, kterou bez jeho svolení císařův vyslanec s králem byl umluvil.

Po roce byl Benjamin polapen a ku králi uveden. Panovník vytýkal mu hněvivě, že prý se dopustil věrolomnosti, a dal mu na vůli, buď aby odpadl od Krista, buď že zemře. Ohnivý a statečný jáhen nerozpakoval se ovšem ani na chvíli, co zvoliti má. Hlásav Ježíše Krista za živa, prohlásil, že vydá o něm svědectví mučednickou smrtí. I byl odsouzen, strašně mučen, a dokonat takto pozemský život svůj. Smrt jeho klade se do roku 424.

Dle příkladu sv. mučedníka Benjamina vyznává horlivý katolík svou víru, neohlížeje se, zdaž tím někoho pohněvá aneb proti sobě všeobecnou nenávisť nevěrcův a náboženských lhostejníků vzbudí. Kdo má víru pevnou a živou, nemůže ji uzavíratí v sobě, aniž jí se tajiti, nýbrž jest puzen, aby ji slovy i skutky osvědčoval, jí veřejně se honosil, a se snažil, k ní i jiné lidi nakloniti. Jest svatou povinností naší, vyznávati víru svatou obzvláště za naší doby, kdy každý nevěrec, křivověrec a rouhač drze a dotěrně chlubí se nevěrou a bludařstvím svým a je lidem vnucuje. Jestliže tito zaslepení tak horlivě usilují šířiti tu duševní tmu, v níž se potácejí, i ten hrozný mor, jímž zachvácení jsou, dlužno ovšem, aby věřící katolík nespokojoval se tím, že pravou víru má, nýbrž aby ji také zjevně a veřejně osvědčoval a jí hájil, a takto

dobrý příklad dával těm, kdož ve víře jsou slabí, neuvědomělí a liknaví. Spasitel dí: „Kdožkoli vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 32.)

Dne 31. března koná se také památka sv. Balbiny, panny a mučednice, sv. Ámosa, proroka, sv. Theodula a soudruhů, mučedníků v Africe, a j.



Zprávy

o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled údů v roce 1891.

Zakladatelů jest	7
Spoluzakladatelů	62
Údů první třídy	30
Údů druhé třídy	135
Údů třetí třídy	27778
Úhrnem .	28012

Mezi těmi jest údů *stálých* :

a sice rodů	5728
škol, obcí, bratrstev a knihoven, konventů a spolků	1164
údů duchovního stavu	3020

 Členy stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškeré údstvo očekává, mezi oktávem sv. Jana Nep. oběť mše svaté za živé i mrtvé údy našeho Dědictví každoročně obětovali. Ostatní údové nekněží s týmž nábožným úmyslem v na-
značeném čase přítomni buďtež mši svaté. U hrobu sv. Jana Nep. v Praze koná řiditel Svatojanského Dědictví v den 15. května v 8 hodin slavné zpívané rekviem za všechny v Pánu zesnulé údy, kteroužto pobožnost založil a nadal v Pánu odpočívající kanovník strážce Václav Pešina rytíř z Čechorodu, druhdy redaktor Dědictví Svatojanského.

II. Poučení o přístupu nových údův a odbírání knih.

O vzniku Dědictví připomínáme novým údům toto: Ant. Hanikýř, narozen v Praze dne 21. října 1753, býv. jesuita, pak kaplan v Sedlci u Votic, v Klokotech, Jindř. Hradci a exposita v Číměři, posléze na výslužbě v Plané a v Táboře, umínil sobě roku 1829 na památku první stoleté slavnosti vyhlášení Jana Nepomuckého za svatého založiti ústav, jímž by dobré, vzdě-

lavatelné knihy v jazyku českém, již vázané, v ceně levné vydávány byly. O řízení závodu toho požádal r. 1831 kníž. arcibiskupskou konsistoř v Praze. Položiv jakožto základ 1000 zl. na stříbře vyžádal sobě, aby podnik nesl jméno: „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“ a veškeré obecenstvo aby k přistoupení pozváno bylo. Dotčený zakladatel zemřel v Táboře dne 15. března 1833 v 80. roce věku svého a byl na tamnějším hřbitově pochován, kdež mu nákladem Dědictví pomník byl postaven. Po dosaženém potvrzení vstoupilo Dědictví roku 1835 v život a ze zrnka horčičného vzrostlo v mohutný strom i bylo od slavné paměti papeže Pia IX. dne 30. března l. P. 1855 apoštolským požehnáním a pro oktáv Svatojanský plnomocnými odpustky obdařeno.

Ze stanov klademe sem následující poučení:

1. Kdo k Dědictví Svatojanskému v Praze přistoupiti hodlá, nechť poštovní poukázkou aneb ve vyplaceném psaní (franco) aneb jinak příležitostně s nápisem: „*Ředitelství Svatojanského Dědictví v Praze*“ své jméno a příjmení, pak svou osadu farní a biskupství (diecési), ku kterémuž přináleží, udá, zároveň i peníze zašle neb vloží. Vklad za úda třetí třídy obnáší jednou pro vždy 10 zlatých rak. měny; za rod, školu, obec, knihovnu, platí se jednou na vždy 20 zl.*)

2. Každý nově přistoupivší úd ať si *lístek* na odbírání knih dobře uschová a následujícího roku, jakož i potom v budoucích letech po velikonoci od svého velebného správce duchovního podepsati dá. Na tento lístek může si pak, žije-li úd v Čechách, knihu v knihkupectví B. Stýbla v Praze na Sv.-Václavském náměstí (býv. koňském trhu) č. 786-II. vyzdvihnouti, jen že musí připojiti 3 kr. r. č., kterýžto peníz přísluší za práci a obálku. Pro údy v Olomúckém arcibiskupství platí totéž, jen že knihy své vybírají v knihkupectví Eduarda Hölzla (Helcla) v Olomúci; údové pak Brněnského biskupství nechť se o knihy své hlásí v knihkupectví Karla Winikra v Brně. Ostatním údům v jiných diecésích zasílají se knihy přímo z Prahy od ředitelstva. Kdož by však žádal, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, připoj mimo ony tři krejcarey, knihkupci náležející, ještě 6 krejcarů na kolkovaný poštovský list průvodní.

*) Jména nových údů, kteří k Dědictví sv.-Janskému přistoupili a jiná téhož Dědictví týkající se návštějí oblašťujeme v časopisu „*Blahověst*“, jenž vychází letos již 42. rok, třikrát za měsíc, totiž dne 5., 15. a 25. každého měsíce. Na „*Blahověst*“ předplácí se v knížecí arcibiskupské knihtiskárně *Rohliček a Sievers* v Praze a síce na celý rok s poštovní zásylkou pouze 3 zl. 50 kr.

3. Přestěhuje-li se některý úd z Cech na Moravu, aneb odeběře-li se z Brněnského biskupství do Olomúckého aneb naopak, ať to ve vyplaceném listu (*franco*) oznámí Řiditelství, kteréž mu nový lístek na odbírání knih pošle, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydány byly.

4. Poněvadž odebírací či podělný lístek může v ztrátu přijíti neb i ukraden býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jistém místě, ku př. v modlitební knížce, zaznamenej; pakli skutečně ztráta se udála, Řiditelství o nový lístek požádej s připojením 20 krejcarů, poplatku to za vydání listu nového, a 10 kr. na poštovní výlohy, tedy úhrnem 30 kr. Připomínáme však, že kdyby se napotom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti více nemá.

5. Když *umřel* úd, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby, když si na jeho lístek knihu *posledního* roku (třeba i po smrti úda) vybrali, úmrtí toho úda na lístek ten poznamenali a dotyčnému knihkupectví vydali aneb poprosili svého pastýře duchovního, aby lístek ten nejdůstojnější arcib. *konsistoři* aneb *řiditeli* Dědictví zaslal. Jména zemřelých údů Dědictví uveřejňují se v podílu každého roku.

6. Rod se bere, pokud jméno se neztratí. Synů-li není, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dítky pak jejich, *jiné* již jméno nesoucí, nemají práva tohoto: rod vymřel.

7. Spojí-li se manžel s manželkou svou v jeden toliko vklad (10 zl.), vydávají se knihy jenom do úmrtí jednoho z nich. Tolikéž, spojí-li se v jeden vklad bratr s bratrem nebo sestra se sestrou, neb bratr se sestrou a podobně, vydávají se knihy jen do úmrtí toho, jenž *první* jest napsán na přijímací listině (diplomu).

Připomínáme, že správa Dědictví Svatojanského rozdělena jest v ten způsob, že *řiditel* Dědictví přijímá vklady nových údů, žádosti o knihy, o duplikáty diplomu a podílné listky, jež podpisuje atd.; *redaktor* pak Dědictví vede péči o vydání knih, pročez se redakci jenom *rukopisy* dávají, vše ostatní budiž zasíláno: *Řiditelství* Dědictví Svatojanského v Praze.





III. Seznam údů

Svatojanského Dědictví v Praze,

kteří během roku 1891 aneb již dříve zemřevše, Ředitelství
teprv letošního roku oznámeni byli.

I. V Čechách.

1. V arcidiecési Pražské.

Caithaml Frant. ve Lhotě.

Dobrá Kateřina ve Vel. Pálči.

Vdp. Heinrich Matěj, kanovník Vyšehradský a kapit. děkan
Karlštejnský v Praze.

Jirotová Barbora v Teplejšovicích.

Bitner Václav v Lobečku.

Dp. Rudišer Karel, farář Tuchlovický na odpočinku, v Jindřichově Hradci.

Skrčený Jan v Jirovicích.

Skuhrovec Jan v Lučistích.

Smetana Frant. v Brozanech.

Vilímková Marie v Dol. Podhájí.

Úhrnem 10.

V Kladsku.

Špáta Josef v Německé Čermné.

Volf Vincenc v Německé Čermné.

Úhrnem 2.

2. V Budějovické diecési.

Bartík Jan v Skalčanech z. r.

Baumruk Achác v Blatné z. r.

Dortová Kateřina v Protivíně.
 Hrubý Jan v Chlumu z. r.
 Dp. Jedlička Antonín, farář v Záboří.
 Jíra Václav v Protivíně.
 Jonáš Josef v Žirově.
 Kaplan Frant. v Bechyni.
 Klímová Antonie v Budějovicích.
 Koblich Václav v Chlumu z. r.
 Kvěšek Matěj v Bratronicích.
 Majer Jan v Milčicích.
 Myšík Jakub v Milči z. r.
 Panušková Marie v Močíchově.
 Peterka Josef ve Zbudově z. r.
 Dp. Petřík Josef, farář v Záboří.
 Soukup Josef v Nahošíně.
 Šrp Gabriel v Hlubini.
 Šimek Antonín v Husinci.
 Zach Vojtěch v Nahošíně z. r.
 Zárubová Kateřina Anna, z 3. řádu sv. Františka ve Vatkově.
 Úhrnem 21.

3. V Kralohradecké diecési.

Dp. Dobruský Theodor, farář Plotištský, na odpoč. v Heřm.
 Městci.
 Holásek Václav v Sloupnici.
 Malinský František v Blatně.
 Dp. Mikáška Josef, osobní děkan v Dolní Branné.
 Osmík František v Kameničkách.
 Pokorný Vojtěch v Studnicích.
 Pospíšilova Anna v Novém Bydžově.
 Dp. Leopold Richter, kněz cirk. v Žlunicích.
 Sekavec Emanuel ve Velimi.
 Skřivánková Anna v Jilemnici.
 Úhrnem 10.

4. V diecési Litoměřické.

Nosková Josefa v Bytchově z. r. Úhrnem 1.

II. Na Moravě.

5. V arcidiecési Olomoucké.

Adamčíkova Rosalie v Kravaři.
 Ambrož Josef ve Švábenicích
 Bachaň Martin v Milokošti.
 Bernát František v Lutíně.
 Dp. Bilčík Josef, farář v Broumově.
 Bobčíková Anna v Nivnici.
 Bolek Ignác ve Velk. Hošicích.
 Borová Apolonie v Nivnici.
 Brácharová Apolonie v Příkazích.
 Brožová Karolina v Brušperku.
 Čechová Antonie v Slavkově.

Černá Marie Lucie z řádu sv. Dominika v Řepčíně z. r.
 Čzujeková Antonie v Hulčíně.
 Vdp. Dr. David Josef, prof. boh. v Olomouci a č. kan. Kroměřížský.
 Dokoupil Jakub v Rokatnici.
 Dostálová Rosalie v Malé Senici.
 Dušková Marie Anna v Choříně.
 Dvořáčková Anna v Rokatnici.
 Grygarčíková Johanna v Štěpánkovicích.
 Haderka Jan v Litovli.
 Hamrla Jan v Cetechovicích.
 Havliková M. Anna v Nákle.
 Havránek Karel v Čechovicích.
 Heliková Anna v Holici.
 Hinčica Jan v Partutovicích.
 Hlaváčková Petronila v Ruprechtově.
 Hnojíčková Marie v Nákle.
 Horák František v Prasklicích.
 Horák Vincenc v Rokatnici.
 Hrudníková Anna v Štětovicích.
 Hubený František v Kubeřicích.
 Hudečková Rosalie v Hrabíně.
 Hýbner Jan v Rokatnici.
 Chovancová Marie v Slavkově.
 Chyla Augustin v Antonínově.
 Janalová Polyxena v Kurovicích.
 Jelínková Marie v Rokatnici.
 Jurašová Kateřina v Černém.
 Jurečka František v Hrubé Lhotě.
 Kadlec František v Strerovicích.
 Kalužová Julie ve Vel. Hošicích.
 Kalužová Marie v Kutech.
 Klimešová Veronika v Slavkově.
 Konečná Ludvíka v Šumvaldě.
 Konečná Marie v Hrubé Senici.
 Kosinová Anna v Náměstí.
 Koukalová Antonie v Rokatnici.
 Kubičková Johanna v Lešanech.
 Dp. Kvapil Bohumil, far. v Dobromilicích.
 Kuchtová Anna v Janovicích.
 Lacheta Josef v Sucholazcích.
 Larišová Anna v Komárově.
 Lazar Vincenc v Markvarticích.
 Lesner Jan v Rokatnici.
 Ludvíková Anna v Přerově.
 Lukášová Rozalie v Lípově.
 Luzár Jan v Kravaři.
 Machatová Johanna v Horce.
 Malá Johanna v Oldřišově.
 Marková Kateřina v Seči.
 Marková Marie v Seči.

Nekoksová Johanna ve Vel. Újezdě.
 Neumann Jan v Opavě.
 Palánková Anna v Andlerce.
 Paleta Vincenc v Milostovicích z. r.
 Palhanský Jan v Drškovicích.
 Palysová Veronika v Kelešovicích.
 Pokorná Anna, provd. Pánová v Seči.
 Pokorná Terezie v Slatěnicích.
 Pospíšil Frant. v Ohnici.
 Pytlíčková Veronika ve Vel. Týnci.
 Racl Frant. v Klárkách.
 Radová provd. Nesvadbová M. Anna v Nákle.
 Richtrová Antonie v Sušicích.
 Richter Bartol. v Moravské Huzové z. r.
 Rybková Marie.
 Rynková Kateřina v Kravaři.
 Sedláček Matěj v Slatěnicích.
 Sekaninová Anna ve Lhotě.
 Skoták Ondřej v Kopřivnici.
 Smubal Karel v Hranicích.
 Sosna Jan v Komárově.
 Spurný Pavel v Heneberku.
 Starý Jakub v Kravaři.
 Stražilová Mariana v Dubicku.
 Súkeník Heřmann v Cetechovicích.
 Vel. p. Šimek Frant., kooperator v Dubanech.
 Šimerová Vincencie v Litovli.
 Škrabalová Marie v Nákle.
 Schrammová Františka ve Frydlantě u Místku.
 Štastná Anna v Slatěnicích.
 Tríska Josef v Jednově.
 Úsvaldová Mariana v Pustějově.
 Vaca Frant. v Těšeticích.
 Váhalová Marie v Palačově.
 Valoušek Jan v Břesovicích z. r.
 Večeřeková Rosalie v Kravaři.
 Veit Jan v Bělkovicích.
 Vindišová Johanna ve Frýdlantě.
 Vindiš Josef ve Frýdlantě.
 Volný Václav v Nákle.
 Vydrová Mariana v Hunčovicích.
 Vysloužilová Paulína v Krumsíně.
 Záchová Terezie v Bystrovanech.
 Zatloukalová Terezie v Sukdole.
 Zlámal Frant. v Slatěnicích.
 Zonová Eleonora v Němčicích.

Úhrnem 106.

6. V diecési Brněnské.

Bohuň Ondřej v Dol. Bojanovicích.
 Vdp. Havránek Jan, čest. kanovník a farář v Jimramově.

Hausner Karel v Tištině z. r.
 Horácková Juliana v Zbejšově.
 Matoušková Kateřina v Lučicích.
 Okřina Jakub ve Valči.
 Plocková Veronika v Hozdci z. r.
 Přerovský Martin v Kavriánově.
 Šebestiánová Helena v Kavriánově.
 Vencra Martin v Mouřinově.
 Dp. Veselý Josef, farář v Hustopeči. Úhrnem 11.

III. Ve Slezsku.

7. V diecési Vratislavské.

Sivka Josef v Hor. Suché. Úhrnem 1.

IV. V Uherských diecésích.

Antalová Marie v diecési Spišské.
 Cely Jan ve Velkých Chlievanech.
 Přidal Josef ve Velkých Chlievanech.
 Szábó Josef v Nových Zámkách.
 Szábó Juliana v Nových Zámkách.
 Dp. Dr. Šteffányi Matěj, děkan Úregu.
 Dp Toth Frant., farář na odpoč. v Rybanech.
 Vlková Kateřina v Radossově. Úhrnem 8.

Tedy úhrnem všech v Pánu zesnulých údů, pokud letos Ředitelství oznámeni byli, 170, kteřížto modlitbám živoucích odporučeni budtež.

Modleme se:

Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, dušem služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchů rač dáti, aby prominutí, kteréhož vždycky žádali, pobožnými prosbami dojiti mohli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji. Amen.

IV. Milodary v roce 1891 pro Dědictví Svatojanské.

1. Za † Jindřicha Antálka v Kútech v Uhrách .	zl. 5.—
2. † Zika František a Josef za † rodiče a přátele	zl. 10.—
3. Josef Hanzlík v Praze	zl. 1.—
4. Karel Štětina v Praze	zl. 1.—
5. Jan Paidar z Dražinova	zl. 3.—
Úhrnem	zl. 20.—

Na přimluvu svatého Jana Nepomuckého račiž odplatiti, ó Pane, všem Dědictví Tvému dobře činícím, pro jméno Tvé, životem věčným. Amen.

V. Příspěvky spoluodů Dědictví Sv.-Janského na chrám sv. Víta v Praze v roce 1891.

1. Člen Dědictví pod číslem 11.689	zl. 10.—
2. Poláček Josef z Nové Vsi v Rakousích za rok 1890 a 1891 jako člen jednoty sv.-Vítské	zl. 20.—
3. Koukalová Florentina v Brně	zl. —70
4. Josef Hanzlík v Praze	zl. 2.—
5. Josef Liška, kaplan v Mnichově Hradišti	zl. —50
6. Ignát Zavřel, kooperátor v Přerově	zl. 1.—
7. Josef Hanák, farář v Horních Dubňanech	zl. —40
8. Václav Rejnek v Ústí nad Labem	zl. 2.—
Úhrnem	zl. 36.60

VI. Knihy Svatojanského Dědictví.

Z knih Svatojanským Dědictvím vydaných jsou tyto na skladě:

Bible Česká čili Písmo svaté Starého i Nového Zákona a sice:

I. *nové* vydání písmem *latinským* prodává se

- a) celé Písmo sv. (Nový i Starý Zákon) v *jednom* svazku vázané v tuhých deskách za 2 zl. r. m.
- b) celé Písmo sv. (Nový i Starý Zákon) vázané v tuhých deskách ve *dvou* dílech čili svazcích za 2 zl. 10 kr. r. m.

Pozn. Pouze jeden díl tohoto Písma sv. o sobě se neprodává.

- c) **Písmo sv. Nového Zákona**, latinkou tištěné ve *formátě dvanáctky*, otisk to z II. dílu velké bible Dědictvím vydané prodává se:

1 exemplář brožirovaný za 30 kr.

1 „ vázaný za 50 kr.

Při objednávkách většího počtu exemplářů dopřává ředitelství o něco levnější ceny.

II. *staré* vydání *švabachem*, obsahující v jediném svazku celé Písmo sv. Starého i Nového Zákona, velký oktáv, stran 1433, prodává se za 1 zl. r. m.

Postilla aneb výklady a rozjímání na evangelia nedělní a sváteční od Dr. Innocencia Frencla.

Díl I. za 50 kr. r. m.

Díl II. za 50 kr. r. m.

Díl III. za 80 kr. r. m.

Díl IV. za 50 kr. r. m.

Všecky 4 díly Postilly dohromady prodávají se za 2 zl. r. m.

Kancionál. Díl I. a II., nyní 2 zl.

Hlas varhan. Díl I. a II. obsahuje dokonalý průvod varhan ke všem písním v Kancionálu obsaženým, nyní za 5 zl.

 K žádosti důstojných úřadův farních, ředitelů kůrův a členů Dědictví povolí ředitelství při dílech „Kancionálu“ i u „Hlasu varhan“ ještě větší sražku, t. j. nižší cenu, jakož i při jiných knihách v tomto seznamu

obsažených, zvláště když by se více výtisků odebralo. Tímto způsobem bylo by lze „Kancionál“ za nepatrnou cenu po osadách rozšířiti, tak že by se v každé domácnosti ke cti a chvále Boží zpívalo a společné služby Boží nábožným zpěvem veškeré osady oslavovali.

Duševní zábava. Sbírká povídek, za 40 kr.

Vůdce hříšníků Ludvíka Granadského. Od Jana N. Františka Desoldy. Stran 733, za 80 kr.

Příběhy Starého Zákona a jim připojené nábožné rozjímání pro lid křesťanský; s obrázky; za 1 zl.

Příběhy Nového Zákona a jim připojené atd.; s obrázky; za 1 zl.

Drahé kameny z koruny sv. Václavské čili životy Světců, Blahoslavených a domněním Svatých národa Československého. Díl I. za 70 kr.

Drahé kameny z koruny sv. Václavské, t. j. Životy Světců, Blahoslavenců a domněním Svatých národa Československého. Díl II. s obrázky. — **Sv. Vojtěcha hrob a ostatky na hradě Pražském.** Na památku nalezení těchto ostatků dne 15. března 1880 sepsal Jan Křt. Votka. Oba spisy, str. 617, za 80 kr.

Obrazy z dějepisů Církve Páně. Sepsal Tomáš Novák. Díl I. za 70 kr.

Obrazy z dějepisů Církve Páně. Sepsal † Tomáš Novák. Díl II. — **O svatém biřmování.** Cena obou spisů 70 kr.

Dějiny diecése Pražské. Národní dům Český v Římě. Sepsal a vzdělal Dr. Kl. Borový; za 80 kr.

Sv. Jan Nepomucký. S ocelorytinou. Sepsal Dr. Klement Borový. — **Základní pravidla katol. výchování.** Zčeštil Jan Frant. Desolda. Oba spisy za 1 zl.

Památky Staroboleslavské čili: Prvotní vývoj a význam úcty Svatováclavské v Čechách. Sepsal Jan Křt. Votka. S obrázkem sv. Václava a 7 jinými dřevořezbami. Str. VIII, 415 a XVIII. Cena 80 kr. *)

Trnová koruna. Historický obraz z třicetileté války. — **Pan Odolan Pětipeský.** Historická pověst z třicetileté války a vojen Tureckých. Od V. B. Třebízského. Str. 487 s 2 obr. Cena 70 kr.

Duchovní cvičení pro dospělé i pro mládež vzdělanější. Sepsal Fr. Srdínko, síd. kanovník starobylé kollegiatní kapitoly v Staré Boleslavi atd. Str. VI a 347 s mnohými obr. v textu. Cena 40 kr.

Posvátná místa král hl. města Prahy. Dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů a jiných pomníků kato-

*) Menší spis téhož druhu jest „**Stará Boleslav**, nejstarší poutní místo v Čechách.“ Vydal Fr. Srdínko, síd. kanovník kolleg. kapitoly ve Staré Boleslavi. S ocelorytinou a 8 obrázky v textu, str. 120, za 40 kr., v knihkupectví B. Stýbla v Praze.

lické víry a nábožnosti v hlav. městě král. Českého. Sepsal František *Ekert*, kaplan u sv. Vojtěcha v Praze. Svazek I. S 2 fototypickými obrázky. Str. VI, 379 a XIII. Cena 1 zl. — Sv. II. s 2 fototypickými obrázky. Str. 515. Cena 1 zl.

Jubilejní kniha. K oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje, jakož i k oslavě 50letého trvání Dědictví Sv. Jana Nep. vydaná. S první částí matriky údů Dědictví. Podíl č. 72. za r. 1885. S obrázky. Stran 448 a 295. Cena 80 kr.

Otcové a děti. Povídka z venkovského života; napsal Vojtěch *Pakosta*. S 5 obrázky. S druhou částí matriky údů Dědictví. Podíl č. 73 za r. 1886. Cena 80 kr.

Cesty missionářské, které Mongolskem, Tibetem a říší Čínskou vykonali *Huc* a *Gabet*, kněží kongregace sv. Lazara v Paříži. Zčeštil Karel *Jindřich*. Podíl č. 74 za r. 1887. Cena 80 kr.

Z města a ze vsi. Povídky od Aloise *Dostála*. Podíl č. 77 za r. 1890. Cena 80 kr.

Rok Marianský. Vzdělal Frant. *Musil*. — **Odpustky.** Napsal Josef *Hůlka*. Oba spisy za 1 zl. 20 kr.

Poznámka. Život Ježíše Krista od *Neumana*, taktéž: Životy, utrpení a skutky Svatých a Světic Božích od *Karlika* a Čermáková rodina od *Ehrenbergera* jsou již úplně rozebrány.

V Praze, 30. dubna 1892.

Dr. Klement Borový,

praelat školastik metrop. kapitoly
u sv. Víta na hradě Pražském, ředitel Dědictví Svatojanského.

František Srdínko,

sídelní kanovník kolleg. kapitoly
ve Staré Boleslavi, redaktor Dědictví Svatojanského.

Provolání

**ku všem ctitelům patrona země České sv. Jana
Nepomuckého!**

O slavnosti sv.-Janské od dávných dob dostavují se do matičky Prahy tisícové katolických Čechů ze všech končin vlasti, aby uctili sv. Jana Nepomuckého nejen u hrobu jeho v chrámě sv. Víta, ale i na Karlově mostu, kde týž světec před 500 lety mučennickou smrt podstoupil.

Jak pobožnost a s ní spojená slavnost na Karlově mostu jest hluboko v srdce lidu Českého zakořeněna a u něho oblíbená, ukázalo se opět stkvěle po osudném dnu 4. září 1890, kteréhož slavná ta památka Karlova dravými přívaly vod protržena byla, neboť ihned jak v obyvatelstvu Pražském tak i po širé zemi České jevila se veliká starost o to, bude-li se moci slavnost sv.-Janská na mostě dále odbývati čili nic, a veliká byla radost všech, kdož slyšeli, že socha sv. Jana při pohromě té bez porušení zůstala.

Aby slavnost sv.-Janská, tato znamenitá zvláštnost Pražská nezanikla, naopak, aby důstojným konáním ještě se povznesla a k rozšiřování úcty ku sv. Janu Nep. tím mocně napomáhala, o to pečuje Jednota sv.-Janská v Praze, schválená nejdůstojnější knížecí arcibiskupskou konsistoří v Praze výnosem ze dne 5. listopadu 1890 číslo 9372 a velesl. c. k. místodržitelstvím v Praze výnosem ze dne 5. ledna 1891 č. 140.204.

Za tím účelem, jakož i z ohledů nutné bezpečnosti stalo se nezbytností, aby Jednota přikročila letos k pořízení nové a to důstojné kaple, kteráž o slavnosti na mostě bývá postavena; než náklad na tuto kapli bude tak značný, že jmění a příjmy jmenované Jednoty k tomu nestačí a že spolek ten musí počítati s obětavostí širších kruhů katolických po vlasti České.

Proto obracíme se k Vám, ctitelé sv. Jana, s tou uctivou a snažnou prosbou, byste nás v díle našem hojně podporovali buď přistoupením za člena Jednoty sv.-Janské anebo poskytnutím příspěvku na kapli jednou pro vždy i doufáme pevně, že prosebný hlas náš oslyšán nebude.

Bude zajisté nová ta kaple velikou ozdobou Karlova mostu a důstojnou okrasou pobožnosti sv.-Janské.

Členem Jednoty stane se:

- a) zakládajícím, kdož 25 zl. buď najednou anebo v 5 ročních lhůtách po 5 zl. složí,
- b) činným, kdož ročně platí 2 zl. a
- c) přispívajícím, kdož ročně 1 zl. platí.

Každý člen obdrží skvostný diplom s velkým fotografickým vyobrazením sochy sv. Jana Nepomuckého na mostě.

Přihlášky členů a zásilky peněžité budtež laskavě řízeny na starostu Jednoty p. Františka Zbírala, maj. domu č. p. 165—I. v Praze, anebo na pokladníka pana Jana Wowsa, c. k. poštovního kontrolora v č. p. 652—I. v Praze.

Nuže, Vy všichni, kdokoliv ctíte sv. Jana Nepomuckého a vážíte si zbožné slavnosti na mostě Karlově, neotálejte, přispějte dle možnosti, bychom spojenými silami dosáhli krásného i zbožného cíle, totiž:

Zvelebení úcty patrona země České, sv. Jana
Nepomuckého!

Výbor Jednoty ku pořádání národní slavnosti sv. Jana Nepomuckého na Karlově mostu v Praze, v březnu 1892.

Starosta: *František Zbírál*, majitel domu č. p. 165—I. Starostův náměstek: *Aurelius Lábler*, farář u sv. Tomáše v Praze. Jednatel:

Matěj Zahaur, berní oficial. Pokladník: *Jan [Woves*, c. k. pošt. kontrolor v č. p. 652—I.

Členové výboru: *Václav Cekan*, majitel domu. *Antonín Hrazánek*, majitel knihtiskárny. *Josef Kyselka*, c. k. professor. *Matěj Novák*, mistr krejčovský a maj. domu. *Antonín Plichta*, mistr zámečnický a maj. domu. *Jan Tengler*, stříbrník a maj. domu. *Alois Vavruška*, c. a k. dvorní dodavatel a maj. domu.